Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

Mahāvaṃsapāḷi

Pathamapariccheda

Mahiyaṅgaṇāgamanaṃ

1. Namassitvāna sambuddhaṃ, susuddhaṃ suddhavaṃsajaṃ;
Mahāvaṃsaṃ pavakkhāmi, nānānūnādhikārikaṃ.

2. Porāṇehi kato'peso, ativitthārito kvaci;
Atīva kvaci saṃkhitto, anekapunaruttako.

3. Vajjitaṃ tehi dosehi, sukhaggahaṇadhāraṇaṃ;
Pasādasaṃvegakaraṃ, sutito ca upāgataṃ.

4. Pasādajanake ṭhāne, tathā saṃvegakārake;
Janayanto pasādañca, saṃvegañca suṇātha taṃ.

5. Dīpaṅkarañhi sambuddhaṃ, passitvā no jino purā;
Lokaṃ dukkhā pamocetuṃ, bodhāya paṇidhiṃ akā.

6. Tato tañceva sambuddhaṃ, koṇḍaññaṃ maṅgalaṃ muniṃ;
Sumanaṃ revataṃ buddhaṃ, sobhitañca mahāmuniṃ.

7. Anomadassiṃ sambuddhaṃ, padumaṃ nāradaṃ jinaṃ;
Padumuttarasambuddhaṃ, sumedhañca tathāgataṃ.

8. Sujātaṃ piyadassiñca, atthadassiñca nāyakaṃ;
Dhammadassiñca siddhatthaṃ, tissaṃ phussajinaṃ tathā.

9. Vipassiṃ sikhīsambuddhaṃ, sambuddhaṃ vessabhuṃ vibhuṃ;
Kakusandhañca sambuddhaṃ, koṇāgamanameva ca.

10. Kassapaṃ sugatañca'me, sambuddhe catuvīsati;
Ārādhetvā mahāvīro, tehi bodhāya byākato.

11. Puretvā pāramī sabbā, patvā sambodhimuttamaṃ;
Uttamo gotamo buddho, satte dukkhā pamocayi.

12. Magadhesu ruvelāyaṃ, bodhimūle mahāmuni;
Visākhapuṇṇamāyaṃ so, patto sambodhimuttamaṃ.

13. Sattāhāni tahiṃ satta, so vimuttisukhaṃ paraṃ;
Vindantaṃ madhurattañca, dassayanto vasī vasi.

14. Tato bārāṇasiṃ gantvā, dhammacakkaṃ pagattayi;
Tattha vassa vasanto'va, saṭṭhiṃ arahataṃ akā.

15. Te dhammadesanatthāya, vissajjetvāna bhikkhavo;
Vinetvā ca tato tiṃsa-sahā ye bhaddavaggiye.

16. Sahassajaṭile nātho, vinetuṃ kassapādike;

Hemante uruvelāyaṃ, vasite paripācayaṃ.

17. Uruvelakassapassa, mahāyaññe upaṭṭhite;
Tassa'ttano nāgamane, icchācāraṃ vijāniya.

18. Uttarakuruto bhikkhaṃ, āharitvā rimaddano;
Anotattadahe bhutvā, sāyanhasamaye sayaṃ.

19. Bodhito navame māse, phussapuṇṇamiyaṃ jino;
Laṅkādīpaṃ visodhetuṃ, laṅkādīpamupāgami.

20. Sāsanujjotanaṃ ṭhānaṃ, laṃkā ñātā jinena hi;
Yakkhapuṇṇāya laṅkāya, yakkhā nibbā siyāti ca.

21. Ñātova laṅkāmajjhamhi, gaṅgābhīre manorame;
Tiyojanāya te ramme, ekayojanavitthate.

22. Mahānāgavanuyyāne, yakkhasaṅgāmabhūmiyā;
Laṅkādīpaṭṭhayakkhānaṃ, mahāyakkhasamāgamo.

23. Upāgato taṃ sugato, mahāyakkhasamāgamaṃ;
Samāgamassa majjhamhi, tattha tesaṃ siropari.

24. Mahiyaṅgaṇathūpassa, ṭhāne vehāyasaṃ jino;
Vuṭṭhivātandhakāresi, tesaṃ saṃvejanaṃ akā.

25. Te bhayaṭṭhā'bhayaṃ yakkhā, ayācuṃ abhayaṃ jinaṃ;
Jino abhayado āha, yakkhe te'ti bhayaddīte.

26. Yakkhā bhayaṃ vo dukkhañca, harissāmi idaṃ ahaṃ;
Tumhe nisajjaṭhānaṃ me, samaggā detha no idha.

27. Āhu te sugataṃ yakkhā, dema mārisa te idha;
Sabbepi sakalaṃ dīpaṃ, dehi no abhayaṃ tuvaṃ.

28. Bhayaṃ sītaṃ tamaṃ tesaṃ, hantvā taṃ dinnabhūmiyaṃ;
Cammakkhandhaṃ attharitvā, tatthā' sīno jino tato.

29. Cammakkhaṇḍaṃ pasāresi, ādittaṃ taṃ samantato;
Ghammābhibhūtā te bhītā, ṭhitā ante samantato.

30. Giridīpaṃ tato nātho, rammaṃ tesaṃ idhā'nayi;
Tesu tattha paviṭṭhesu, yathāṭhāne ṭhapesi ca.

31. Nātho taṃ saṃkhipi dhammaṃ, tadā devā samāgamuṃ;
Tasmiṃ samāgame tesaṃ, satthā dhamma madesayi.

32. Nekesaṃ pāṇakoṭīnaṃ, dhammābhisamayo ahu;
Saraṇesu ca sīlesu, ṭhitā āsuṃ asaṃkhiyā.

33. Sotāpattiphalaṃ patvā, sele sumanakūṭake;
Mahāsumanadevindo, pūjiyaṃ yāci pūjiyaṃ.

34. Siraṃ parāmasitvāna, nīlāmalasiroruho;
Pāṇimatteadā kese, tassa pāṇa hito jino.

35. So taṃ suvaṇṇacaṅkoṭa-varenādāya satthuno;
Nisinnaṭṭhānaracite, nānāratanasañcaye.

36. Sabbato sattaratane, te ṭhapetvā siroruhe;
So indanīlathūpena, pidahesi namassi ca.

37. Parinibbutamhi sambuddhe, citakato ca iddhiyā;
Ādāya jinagīvaṭṭhiṃ, thero sarabhūnāmako.

38. Therassa sāriputtassa, sisso ānīya cetiye;
Tasmiṃyeva ṭhapetvāna, bhikkhūhi parivārito.

39. Chādāpetvā medavaṇṇa-pāsāṇehi mahiddhiko;
Thūpaṃ dvādasahatthuccaṃ, kārāpetvāna pakkami.

40. Devānampiyatissassa, rañño bhātukudhārako;
Uddhacūḷābhayo nāma, disvā cetiya mabbhutaṃ.

41. Taṃ chādayitvā kāresi, tiṃsahatthucca cetiyaṃ;
Maddanto damiḷe rājā, tatraṭṭho dukkhagāmaṇi.

42. Asītihatthaṃ kāresi, tassa kañjukacetiyaṃ;
Mahiyaṅgaṇathūpoya-meso evaṃ patiṭṭhito.

43. Evaṃ dīpamimaṃkatvā, manussārahamissaro;
Uruvelamagā dhīro, uruvīra parakkamoti.

Mahiyaṅgaṇāgamanaṃ niṭṭhitaṃ.

Nāgadīpāgamana

44. Mahākāruṇiko satthā, sabbalokahite rato;
Bodhito pañcame vasse, vasaṃ jetavane jino.

45. Mahodarassa nāgassa, tathā cūḷodarassa ca;
Mātulabhāgineyyānaṃ, maṇipallaṅkahetukaṃ.

46. Disvā sapārisajjānaṃ, saṅgāmaṃ paccupaṭṭhitaṃ;
Sambuddho cittamāsassa, kāḷapakkhe uposathe.

47. Pātoyeva samādāya, pavaraṃ pattacīvaraṃ;
Anukampāya nāgānaṃ, nāgadīpamupāgami.

48. Mahādaro'piso nāgo, tadā rājā ahiddhiko;
Samudde nāgabhavane, dasaddhasatayojane.

49. Kaṇiṭṭhikā tassa kaṇhā, vaḍḍhamānamhi pabbate;
Nāgarājassa dinnā'si, tassa cūḷodaro suto.

50. Tassa mātā mahāmātu, maṇipallaṅkamuttamaṃ;
Datvā kālakatā nāgī, mātulena tathā hi so.

51. Ahosi bhāgineyyassa, saṅgāmo paccupaṭṭhito;
Pabbateyyā'pi nāgā te, ahesuñhi mahiddhikā.

52. Samiddhisumano nāma, devo jetavane ṭhitaṃ;
Rājāyatanamādāya, attano bhavanaṃ subhaṃ.

53. Buddhānumatiyāyeva, chattākāraṃ jinopari;
Dhārayanto upāgañchi, ṭhānaṃ taṃ pubbavuṭṭhakaṃ.

54. Devo hi so nāgadīpe, manusso'nantare bhave;
Ahosi rājāyatana-ṭhitaṭhāne sa addasa.

55. Paccekabuddha bhuñjante, disvā cittaṃ pasādiya;
Pattasodhanasākhāyo, tesaṃ pādāsi tena so.

56. Nibbattitasmiṃ rukkhasmiṃ, jetuyyāne manorame;
Dvārakoṭṭhakapassamhi, pacchā bahi ahosi so.

57. Devātidevo devassa, tassa vuddhiñca passiya;
Idaṃ ṭhāna hitatthañca, taṃ sarukkhaṃ idhānayi.

58. Saṅgāmamajjhe ākāse, nisinno tattha nāyako;
Tamaṃ tamonudo tesaṃ, nāgānaṃ hiṃsanaṃ akā.

59. Assāsento bhayaṭṭe te, ālokaṃ paviddhaṃsayi;
Te disvā sugataṃ tuṭṭhā, pāde vandiṃsu satthuno.

60. Tesaṃ dhammamadesesi, sāmaggikaraṇaṃ jino;
Ubho'pi te patītā taṃ, pallaṅkaṃ munino aduṃ.

61. Satthā bhūmigato tattha, pasīdisvāna āsane;
Tehi dibbannapānehi, nāgarājehi tappito.

62. Te jalaṭṭhe talaṭṭhe ca, bhujage'sītikoṭiyo;
Saraṇesu ca sīlesu, patiṭṭhāpesi nāyako.

63. Mahodarassa nāgassa, mātulo maṇiakkhiko;
Kalyāṇiyaṃ nāgarājā, yuddhaṃ kātuṃ tahiṃ gato.

64. Buddhagāmamhi paṭhame, sutvā saddhammadesanaṃ;
Ṭhito saraṇasīlesu, tatthā'yāci tathāgataṃ.

65. Mahatī anukampāno, katā nātha tayā ayaṃ;
Tavānāgamane sabbe, mayaṃ bhasmī bhavāmahe.

66. Anukampā mahī pite, visuṃ hotu mahodaya;
Punarāgamanenettha, vāsabhūmiṃ mamā mama.

67. Adhivāsayitvā bhagavā, tuṇhibhāve nidhāgamaṃ;
Patiṭṭhāpesi tattheva, rājāyatanacetiyaṃ.

68. Tañcapi rājāyatanaṃ, pallañcaṅka mahārahaṃ;
Appesi nāgarājūnaṃ, lokanātho namassituṃ.

69. Paribhogacetiyaṃ mayhaṃ, nāgarājā namassatha;
Taṃ bhavissati votātā, hitāya ca sukhāya ca.

70. Iccevamādiṃ sugato, nāgānaṃ anusāsanaṃ;
Katvā jetavanaṃ eva, gato lokānukampakoti.

Nāgadīpāgamanaṃ

Kalyāṇāgamanaṃ

71. Tato so tatiye vasse,
Nāgindo maṇiakkhiko;
Upasaṅkamma sambuddhaṃ,
Satasaṅghaṃ nimantayi.

72. Bodhito aṭṭhame vasse, vasaṃ jetavane jino;
Nātho pañcahi bhikkhūnaṃ, satehi parivārito.

73. Dutiye divase bhatta-kāle ārocite jino;
Ramme vesākhamāsamhi, puṇṇamāyaṃ munissaro.

74. Tattheva pārupitvāna, saṅghāṭiṃ pattamādiya;
Āgā kalyāṇidesaṃ taṃ, maṇiakkhinivesanaṃ.

75. Kalyāṇi cetiyaṭhāne, kate ratanamaṇḍape;
Mahārahamhi pallaṅke, sahasaṅghenu'pāvisi.

76. Dibbehi khajjabhojjehi, sagaṇo sagaṇaṃ jinaṃ;
Nāgarājā dhammarājaṃ, santappesi sumānaso.

77. Tattha dhammaṃ desayitvā, satthā lonukampako;
Uggantvā sumane kūṭe, padaṃ dassesi nāyako.

78. Tasmiṃ pabbatapādamhi, sahasaṅgho yathāsukhaṃ;
Divā vihāraṃ katvāna, dīghavāpi mupāgami.

79. Tattha cetiyaṭhānamhi, sasaṅghova nisīdiya;
Samādhiṃ appayī nātho, ṭhānāgāravapattiyā.

80. Tato vuṭṭhāya ṭhānamhā, ṭhānāṭhānesu kovido;
Mahāmeghavanārāma-ṭhānamāga mahāmuni.

81. Mahābodhiṭhitaṭhāne, nisīditvā sasāvako;
Samādhiṃ appayī nātho, mahāthūpaṭhite tathā.

82. Thūpārāmamhi thūpassa, ṭhitaṭhāne tatheva ca;
Samādhito'tha vuṭṭhāya, silācetiyaṭhānago.

83. Sahāgate devagaṇo, gaṇī samanusāsiya;
Tato jetavanaṃ buddho, buddhasabbatthako agā.

84. Evaṃ laṅkāya nātho, hitamamitamatī āyatiṃ pekkhamāno;
Tasmiṃ kālamhi laṃkāsurabhujagagaṇādīnamatthañca passaṃ;
Āgā tikkhattumetaṃ ativipuladayo lokadīpo sudīpaṃ;
Dīpo tenāyamāsi sujanabahumano dhammadīpāva bhāsīti.

Kalyāṇāgamanaṃ

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Tathāgatābhigamanaṃ nāma

Paṭhamo paricchedo.

Dutiyaparicchheda

Mahāsammatavaṃsa

1. Mahāsammata rājassa, vaṃsajo hi mahāmuni;
Kappassādimhi rājā'si, mahāsammatanāmako.

2. Rojo ca vararojo ca, tathā kalyāṇakā duve;
Uposatho ca mandhātā, carako'pacarā duve.

3. Cetīyo mucalo ceva, mahāmūcalanāmako;
Mucalindo sāgaro ceva, sāgaro deva vanāmako.

4. Bharato bhagīratho ceva, ruci ca suruci pica;
Patāpo mahāpatāpo, panādā ca tathā duve.

5. Sudassano ca neru ca, tathā eva duve duve;
Pacchimā cā'ti rājāno, tassa puttapaputtakā.

6. Asaṃkhiyāyukā ete, aṭṭhavīsati bhūmipā;
Kusāvatiṃ rājagahaṃ, mithilañcāpi āvasuṃ.

7. Tato satañca rājano, chappaññāsa ca saṭṭhi ca;
Caturāsīti sahassāni, chattiṃsā ca tato pare.

8. Dvattiṃsa aṭṭhavīsā ca, dvāvīsati tato pare;
Aṭṭhārasa sattarasa, pañcadasa catuddasa.

9. Nava satta dvādasa ca, pañcavīsa tatopare;
Pañcavīsaṃ dvādasa ca, dvādasañca navā pica.

10. Caturāsītisahassāni, makhādevādikāpi ca;
Caturāsītisahassāni, kaḷārājanakādayo.

11. Soḷasa yāva okkātaṃ, paputtā rāsito ime;
Visuṃ visuṃ pure rajjaṃ, kamato anusāsisuṃ.

12. Okkāmukho jeṭṭhaputto, okkākasā'si bhūpati;
Nipuro candīmā candaṃ-mukho ca sivi sañjayo.

13. Vessantara mahārājā, jālī ca sīhavāhano;
Sīhassaro ca iccete, tassa putta pa puttakā.

14. Dveasīti sahassāni, sīhassarassa rājino;
Putta pa putta rājāno, jayaseno tadantimo.

15. Ete kapilavatthusmiṃ, sakyarājāti vissutā;
Sīhahanu mahārājā, jayasenassa atrajo.

16. Jayasenassa dhītā ca, nāmenā'si yasodharā;
Devadaye devadaha-sakko nāmā'si bhūpati.

17. Añjano cā'tha kaccānā, āsuṃ tassa sutā duve;

Mahesīcā’si kaccānā, rañño sīhahanussa sā.

18. Āsī añjanasakkassa, mahesī sā yasodharā;
Añjanassa duve dhītā, māyā cātha pajāpati.

19. Puttā duve daṇḍapāṇī, suppabuddho ca sākiyo;
Pañca puttā duve dhītā, āsuṃ sīhahanussare.

20. Suddhodano dhotodano, sakkasukkamitodano;
Amitā pamitācā’ti, ime pañca imā duve.

21. Suppabuddhassa sakkassa, mahesī amitā ahu;
Tassā’suṃ bhaddakaccānā, devadatto duve sutā.

22. Māyā mahāpajāpati ceva, suddhodana mahesīyo;
Suddhodana mahārañño, putto māyāya so jino.

23. Mahā sammatavaṃsamhi, asambhinne mahāmuni;
Evaṃ pavatte sañjāto, sabba khatthiya muddhani.

24. Siddhatthassa kumārassa, bodhisattassa sā ahu;
Mahesī bhaddakaccānā, putto tassā’si rāhulo.

25. Bimbisāro ca siddhattha-kumāro ca sahāyakā;
Ubhinnaṃ pitaro cāpi, sahāyāeva te ahuṃ.

26. Bodhisatto bimbisārā, pañcavassādhiko ahu;
Ekūnatiṃso vayasā, bodhisatto’bhinikkhami.

27. Padahitvāna chabbassaṃ, bodhiṃ patvā kamena ca;
Pañcatiṃso tha vayasā, bimbisāramupāgami.

28. Bimbisāro pannarasa-vasso’tha pītaraṃ sayaṃ;
Abhisitto mahāpañño, patto rajjassa tassa tu.

29. Patte soḷasame vasse, satthā dhammamadesayi;
Dvāpaññāseva vassāni, rajjaṃ kāresi so pana.

30. Rajje samā pannarasa, pubbe jinasamāgamā;
Sattatiṃsa samā tassa, dharamāne tathāgate.

31. Bimbisārasuto’jāta-sattutaṃ ghātīyā’mati;
Rajjaṃ dvattiṃsavassāni, mahāmittaddukārayī.

32. Ajātasattuno vasse, aṭṭhame muni nibbuto;
Pacchā so kārayī rajjaṃ, vassāni catuvīsati.

33. Tathāgato sakalalokaggataṃ gato;
Aniccatāva samavaso upāgato;
Iti’dha yo bhayajananiṃ aniccataṃ,
Avekkhate sa bhavati dukkhapāragūti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Mahāsammatavaṃso nāma

Dutiyo paricchedo.

Tatiya pariccheda

Paṭhamadhammasaṃgīti

1. Pañcanetto jino pañca-cattālīsasamā’samo;
Ṭhatvā sabbāni kiccāni, katvā lokassa sabbathā.

2. Kusinārāyayamaka-sālānamantare vare;
Vesākhapuṇṇamāyaṃ so, dīpo lokassa nibbuto.

3. Saṅkhyāpathamatikkantā, bhikkhū tattha samāgatā;
Khattiyā brāhmaṇā vassā, suddhā devā tatheva ca.

4. Sattasatasahassāni, tesu pāmokkhabhikkhavo;
Thero mahākassapova, saṅghatthero tadā ahu.

5. Satthusarīrasārīra-dhātukiccāni kāriya;
Icchanto so mahāthero, satthu dhammaciraṭṭhitiṃ.

6. Lokanāthe dasabale, sattāhaparinibbute;
Dubbhāsitaṃ subhaddassa, buddhassa vacanaṃ saraṃ.

7. Saraṃ cīvaradānañca, samatte ṭhapanaṃ tathā;
Saddhammaṭhapanatthāya, muninā’nuggahaṃ kataṃ.

8. Kātuṃ saddhammasaṃgītiṃ, sambuddhānamate yati;
Navaṅgasāsanadhare, sabbaṅgasamupāgate.

9. Bhikkhū pañcasateyeva, mahākhīṇāsave vare;
Sammanni ekenūne tu, ānandattherakāraṇā.

10. Puna ānandattherā’pi, bhikkhūhi abhiyācito;
Sammanni kātuṃ saṃgītiṃ, sā na sakkā hi taṃ vinā.

11. Sādhukīḷanasattāhaṃ, sattāhaṃ dhātubhājanaṃ;
Iccaddhamāsaṃ khepetvā, sabbalokānukampakā.

12. Vassaṃ vasaṃ rājagahe, kassāma dhammasaṅgahaṃ;
Nāññehi tatta vatthabba-miti katvāna nicchayaṃ.

13. Sokāturaṃ tattha tattha, assāsento mahājanaṃ;
Jambudīpamhi te therā, vicaritvāna cārikaṃ.

14. Āsaḷhisukkapakkhamhi, sukkapakkhaṭhitatthikā;
Upāgamuṃ rājagahaṃ, sampannacatupaccayaṃ.

15. Tattheva vassūpagatā, te mahākassapādayo;
Therā thiraguṇūpetā, sambuddhamatakovidā.

16. Vassānaṃ paṭhamaṃ māsaṃ, sabbasenāsanesu’pi;
Kāresuṃ paṭisaṅkhāraṃ, vatvānā’jātasattuno.

17. Vihārapaṭisaṅkhāre, niṭṭhite ahu bhūpati;

Idāni dhammasaṃgītiṃ, karissāmi mayaṃ iti.

18. Kattabbaṃ kintipuṭṭhassa, nisajjaṭhānamādisuṃ;
Rājā katthāti pucchitvā, vuttaṭhānamhi tehi so.

19. Sīghaṃ vebhāraselassa, passe kāresi maṇḍapaṃ;
Sattapaṇṇiguhādvāre, rammaṃ devasabhopamaṃ.

20. Sabbathā maṇḍayitvā taṃ, attharāpesi tattha so;
Bhikkhūnaṃ gaṇanāyeva, anagghattharaṇāni ca.

21. Nissāya dakkhiṇaṃ bhāgaṃ, uttarāmukhamuttamaṃ;
Therāsanaṃ supaññattaṃ, āsi tattha mahārahaṃ.

22. Tasmiṃ maṇḍapamajjhasmiṃ, puratthamukhamuttamaṃ;
Dhammāsanaṃ supaññattaṃ, ahosi sugatārahaṃ.

23. Rājā'rocayi therānaṃ, kammaṃ no niṭṭhitaṃ iti;
Te therā theramānanda-mānandakaramabravuṃ.

24. Sve sannipāto ānanda, sekhena gamanaṃ tahiṃ;
Na yuttante sadatthe tvaṃ, appamatto tato bhava.

25. Iccevaṃ codito thero, katvāna vīriyaṃ samaṃ;
Iriyāpathato muttaṃ, arahattamapāpuṇi.

26. Vassānaṃ dutiye māse, dutiye divase pana;
Rucire maṇḍape tasmiṃ, therā sannipatiṃsu te.

27. Ṭhapetvā'nandattherassa, anucchavikamāsanaṃ;
Āsanesu nisīdiṃsu, arahanto yathārahaṃ.

28. Thero'rahattapattiṃ so, ñāpetuṃ tehi nāgamā;
Kuhiṃ ānandatthero'ti, vuccamāne tu kehici.

29. Nimmujjitvā pathaviyā, gantvā jotipathena vā;
Nisīdi thero ānando, attano ṭhapitāsane.

30. Upālithero vinaye, sesadhamme asesake;
Ānandattheramakaruṃ, sabbe therā dhurandhare.

31. Mahāthero sakattānaṃ, vinayaṃ pucchituṃ sayaṃ;
Sammannu'pālithero ca, vissajjetuṃ tameva tu.

32. Therāsane nisīditvā, vinayaṃ tamapucchi so;
Dhammāsane nisīditvā, vissajjesi tameva so.

33. Vinayaññūnamaggena, vissajjitakamena te;
Sabbe sajjhāyamakaruṃ, vinayaṃ nayakovidā.

34. Aggaṃ bahussutādīnaṃ, kosārakkhaṃ mahesino;
Sammannitvāna attānaṃ, thero dhammamapucchi so.

35. Tathā sammanniya'ttānaṃ, dhammāsanāgato sayaṃ;
Vissajjesi tamānanda-tthero dhammamasesato.

36. Vedehamuninā tena, vissajjitakamena te;
Sabbe sajjhāyamakaruṃ, dhammaṃ dhammatthakovidā.

37. Evaṃ sattahi māsehi, dhammasaṃgīti niṭṭhitā;
Sabbalokahitatthāya, sabbalokahi tehi sā.

38. Mahākassapatherena, idaṃ sugatasāsanaṃ;
Pañcavassasahassāni, samatthaṃ vattane kataṃ.

39. Atīva jātapāmojjā, sandhārakajalantikā;
Saṃgītipariyosāne, chaddhākampi mahāmahī.

40. Acchariyāni cā’hesuṃ, lokenekāninekadhā;
Thereheva katattā ca, theriyāyaṃ paramparā.

41. Paṭhamaṃ saṅgahaṃ katvā, sabbalokahitaṃ bahuṃ;
Te yāvatāyukaṃ ṭhatvā, therā sabbepi nibbutā.

42. Therā’pi te matipadīpahatandhakārā,
Lokandhakārahananamhi mahāpadīpā;
Nibbāpitā maraṇaghoramahānilena,
Tenāpi jīvitamadaṃ matimā jaheyyāti.

Sujanappasādaṃsaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Paṭhamadhammasaṃgītināma

Tatiyo paricchedo.

Catuttha pariccheda

Dutiya saṃgīti

1. Ajātasattu putto taṃ, ghātetvā’dāyi bhaddako;
Rajjaṃ soḷasavassāni, kāresi mittadūbhiko.

2. Udayabhadda putto taṃ, ghātetvā anuruddhako;
Anuruddhassa putto taṃ, ghātetvā muṇḍanāmako.

3. Mittadduno dummatino, te’pi rajjamakārayuṃ;
Tesaṃ ubhinnaṃ rajjesu, aṭṭhavassāna’tikkamuṃ.

4. Muṇḍassa putto pitaraṃ, ghātetvā nāgadāsako;
Catuvīsativassāni, rajjaṃ kāresi pāpako.

5. Pitughātakavaṃso’ya, mītikuddhā’tha nāgarā;
Nāgadāsaka rājānaṃ, apanetvā samāgatā.

6. Susunāgoti paññātaṃ, amaccaṃ sādhusammataṃ;
Rajje samabhisiñjiṃsu, sabbesaṃ hitamānasā.

7. So aṭṭhārasavassāni, rājā rajjamakārayi;
Kāḷāso ko tassa putto, aṭṭhavīsati kārayi.

8. Atīte dasame vasse, kāḷāsokassa rājino;

Sambuddhaparinibbānā, evaṃ vassasataṃ ahu.

9. Tadā vesāliyā bhikkhū, anekā vajjiputtakā;
Siṅgīloṇaṃ dvaṅgulañca, tathā gāmantarammi ca.

10. Āvāsā'numatā'ciṇṇaṃ, amathitaṃ jalogi ca;
Nisīdanaṃ adasakaṃ, jātarūpādikaṃ iti.

11. Dasavatthūni dīpesuṃ, kappantīti alajjīno;
Taṃ sutvāna yasatthero, evaṃ vajjīsu cārikaṃ.

12. Chaḷabhiñño balappatto, yaso kākaṇḍakatrajo;
Taṃ sametuṃ saussāho, tatthāgami'mahāvanaṃ.

13. Ṭhapetvā'posathagge te, kaṃsapātiṃ sahodhakaṃ;
Kahāpaṇādiṃ saṅghassa, detha'nā'hu upāsake.

14. Na kappate taṃ mā detha, iti thero savārayi;
Paṭisāraṇīyaṃ kammaṃ, yasattherassa te karuṃ.

15. Yācitvā anudūtaṃ so, saha tena puraṃ gato;
Attano dhammavādittaṃ, saññāpetvā'ga sāgare.

16. Anudūtavaco sutvā, tamukkhipitumāgatā;
Parikkhipiya aṭṭhaṃsu, saraṃ therassa bhikkhavo.

17. Thero uggamma nabhasā, gantvā kosambiyaṃ tato;
Pāveyyakā vantikānaṃ, bhikkhūnaṃ santikaṃ lahuṃ.

18. Vesesi dūtetu sayaṃ, gantvā'ho gaṅgapabbataṃ;
Āha sambhūtattherassa, taṃ sabbaṃ sāṇavāsino.

19. Pāveyyakā saṭṭhitherā, asitā'vantikāpi ca;
Mahākhīṇāsavā sabbe, ahogaṅgamhi otaruṃ.

20. Bhikkhavo sannipatitā, sabbe tattha tato tato;
Āsuṃ navutisahassāni, mantetvā akhilā'pi te.

21. Soreyya revatattheraṃ, bahussuta manāsavaṃ;
Taṃ kālapamukhaṃ ñatvā, passituṃ nikkhamiṃsu taṃ.

22. Thero tammantanaṃ sutvā, vesāliṃ gantumeva so;
Icchanto phāsugamanaṃ, tato nikkhami taṅkhaṇaṃ.

23. Pāto pātova nikkhanta-ṭṭhānaṃ tena mahattanā;
Sāyaṃ sāyamupentānaṃ, sahajotiyamaddasuṃ.

24. Tattha sambhūtattherena, yasatthero niyojito;
Saddhammasavanante taṃ, revatathera muttamaṃ.

25. Upecca dasavatthūni, pucchi thero paṭikkhipi;
Sutvā'dhikaraṇaṃ tañca, nisedhemāti abravi.

26. Pāpāpi pakkhaṃ pekkhantā, revatatthera muttamaṃ;
Sāmaṇakaṃ parikkhāraṃ, paṭiyādiya te bahuṃ.

27. Sīghaṃ nāvāya gantvāna, sahajātisamīpagā;
Karonti bhattavissaggaṃ, bhattakāle upaṭṭhite.

28. Sahajātiṃ āvasanto, sāḷathero vicintiyā;
Pāveyyakā dhammavādī, iti passi anāsavo.

29. Upecca taṃ mahābrahmā, dhamme niṭṭhāti abravi;
Niccaṃ dhamme ṭhitattaṃ so, attano tassa abravi.

30. Te parikkhāramādāya, revatattheramaddasuṃ;
Thero na gaṇhi tappakkha-gāhī sissaṃ paṇāmayī.

31. Vesāliṃ te tato gantvā, tato pupphapuraṃ gatā;
Vadiṃsu kāḷāsokassa, narindassa alajjīno.

32. Satthussa no gandhakuṭiṃ, gopayanto mayaṃ tahiṃ;
Mahāvanavihārasmiṃ, vasāma vajjībhūmiyaṃ.

33. Gaṇhissāma vihāra'nti, gāmavāsikasikkhavo;
Āgacchanti mahārāja, maṭisedhaya te iti.

34. Rājānaṃ duggahitaṃ te, katvā vesālimāgamuṃ;
Revatatthera mūlamhi, sahajātiyamettha tu.

35. Bhikkhū satasahassāni, ekādasa samāgatā;
Navutiñca sahassāni, ahu taṃ vatthu santiyā.

36. Mūlaṭṭhehi vinā vatthu-samanaṃ neva rocayi;
Thero sabbepi bhikkhū te, vesālimāgamuṃ tato.

37. Duggahitova so rājā, tatthāmacce apesayi;
Mūḷā devānubhāvena, aññattha agamiṃsu te.

38. Pesetvā te mahīpālo, taṃ rattiṃ supinenaso;
Apassi sakamattānaṃ, pakkhittaṃ lohakumbhiyaṃ.

39. Atibhīto ahu rājā, tamassā setu māgamā;
Bhaginī nandatherī tu, ākāsena anāsavā.

40. Bhāriyaṃ te kataṃ kammaṃ, dhammike'yye khamāpaya;
Pakkho tesaṃ bhavitvā tvaṃ, kuru sāsanapaggahaṃ.

41. Evaṃ kate sotthi tuyhaṃ, hessatīti apakkami;
Pasāteyeva vesāliṃ, gantuṃ nikkhami bhūpati.

42. Gantvā mahāvanaṃ bhikkhū-saṅghaṃ so sannipātiya;
Sutvā ubhinnaṃ vādañca, dhammapakkhañca rociya.

43. Khamāpetvā dhammike te, bhikkhū sabbe mahīpati;
Attano dhammapakkhattaṃ, vatvā tumhe yathāruci.

44. Sampaggahaṃ sāsanassa, karothāti ca bhāsiya;
Datvā ca tesaṃ ārakkhaṃ, agamāsi sakaṃ puraṃ.

45. Nicchetuṃ tāni vatthūni, saṅgho sannipatī tadā;
Anaggāni tattha bhassāni, saṅghamajjhe ajāyisuṃ.

46. Tato so revatatthero, sāvetvā saṅghamajjhago;
Ubbhāhikāya taṃ vatthuṃ, sametuṃ nicchayaṃ akā.

47. Pācinakeca caturo, caturo pāveyyakepi ca;
Ubbhāhikāya sammanni, bhikkhū taṃ vatthu santiyā.

48. Sabbakāmī ca sāḷho ca, khujjasobhitanāmako;
Vāsabhagāmiko cāti, thero pācinakā ime.

49. Revato sāṇasambhūto,
Yaso kākoṇḍakatrajo;
Sumano cāti cattāro,
Therā pāveyyakā ime.

50. Sametuṃ tāni vatthūni, appasaddaṃ anākulaṃ;
Agamuṃ vālukārāmaṃ, aṭṭhattherā anāsavā.

51. Daharenā'ji te nettha, paññatte āsane subhe;
Nisīdiṃsu mahātherā, mahāmuni mataññuno.

52. Tesu vatthūsu ekekaṃ, kamato revato mahā;
Thero theraṃ sabbakāmiṃ, pucchi pucchāsu kovido.

53. Sabbakāmī mahāthero, tena puṭṭho'tha byākari;
Sabbāni tāni vatthūni, na kappantīti suttato.

54. Nihanitvā'dhikaraṇaṃ, taṃ te tattha yathākkamaṃ;
Tatheva saṅghamajjhepi, pucchāvissajjanaṃ karuṃ.

55. Niggahaṃ pāpabhikkhūnaṃ, dasavatthukadīpanaṃ;
Tesaṃ dasasahassānaṃ, mahāthero akaṃsu te.

56. Sabbakāmī puthaviyā, saṅghatthero tadā ahu;
So vīsaṃ vassasatiko, tadā'si upasampadā.

57. Sabbakāmī ca sāḷho ca,
Revato khujjasobhito;
Yaso kākoṇḍakasuto,
Sambhūto sāṇavāsiko.

58. Therā ānandattherassa, ete saddhivihārino;
Vāsabhagāmiko ceva, sumano ca duve pana.

59. Therā'nuruddhattherassa, ete saddhivihārino;
Aṭṭha therā'pi dhaññā te, diṭṭhapubbā tathāgataṃ.

60. Bhikkhū satasahassāni, dvādasāsuṃ samāgatā;
Sabbesaṃ revatatthero, bhikkhūnaṃpamukhotadā.

61. Tato so revatatthero, saddhammaṭṭhitiyā ciraṃ;
Kāretuṃ dhammasaṃgītiṃ, sabbabhikkhusamūhato.

62. Pabhinnatthādiñāṇānaṃ, piṭakattayadhārinaṃ;
Satāni sattabhikkhūnaṃ, arahantānamuccini.

63. Te sabbe vālukārāme, kāḷāsokena rakkhitā;
Revatattherapāmokkhā, akaruṃ dhammasaṅgahaṃ.

64. Pubbe kataṃ tathā eva, dhammaṃ pacchā ca bhāsitaṃ;
Ādāya niṭṭhapesuṃ taṃ, etaṃ māsehi aṭṭhahi.

65. Evaṃ dutiyasaṃgītiṃ, katvā tepi mahāyasā;
Therā dosakkhayaṃ pattā, pattākālena nibbutiṃ.

66. Iti paramamatīnaṃ pattipattabbakānaṃ,
Tibhavahitakarānaṃ lokanātherasānaṃ;
Sumariyamaraṇaṃ taṃ saṅkhatā sārakattaṃ,
Parigaṇiyamasesaṃ appamatto bhaveyyāti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate

Mahāvaṃse dutiyasaṃgīti nāma

Catuttho paricchedo.

Pañcama pariccheda

Tatiyadhammasaṃgīti

1. Yā mahākassapādīhi, mahātherehi ādito;
Katā saddhamma saṃgīti, theriyā'ti pavuccati.

2. Eko'va theravādo so, ādivassasate ahu;
Aññācariyavādātu, tato oraṃ ajāyisuṃ.

3. Tehi saṃgītikārehi, therehi dutiyehi te;
Niggahitā pāpabhikkhū, sabbe dasasahassakā.

4. Akaṃsā'cariyavādaṃ te, mahāsaṃgītināmakā;
Tato gokulikā jātā, ekabbohārikāpi ca.

5. Gokulikehi paṇṇatti-vādā bāhulikāpi ca;
Cetiyavādā tesveva, samatāsaṅghikā cha te.

6. Punāpi theravādehi, mahiṃsāsakabhikkhavo;
Vajjīputtakabhikkhū ca, duve jātā ime khalu.

7. Jātā'tha dhammuttariyā, bhadrayānikabhikkhavo;
Channāgārā sammitiyā, vajjīputtiyabhikkhūti.

8. Mahiṃsāsakabhikkhūhi, bhikkhū sabbattha vādino;
Dhammaguttiyabhikkhū ca, jātā khalu ime duve.

9. Jātā sabbatthivādīhi, kassapiyā tato pana;
Jātā saṅkantikā bhikkhū, suttavādā tato pana.

10. Theravādena saha te, honti dvādasi'mepi ca;
Pubbe vuttachavādā ca, iti aṭṭhārasā khilā.

11. Sattarasāpi dutiye, jātā vasassate iti;

Aññācariyavādā tu, tato oramajāyisuṃ.

12. Hematā rājagiriyā, tathā siddhatthikāpi ca;
Pubbaseliyabhikkhū ca, tathā aparaseliyā.

13. Vājiriyā cha etehi, jambudīpamhi bhinnakā;
Dhammaruci ca sāgaliyā, laṃkādīpamhi bhinnakā.

Ācariyakulavādakathā niṭṭhitā.

Dhammāsokābhiseka

14. Kāḷāsokassa puttā tu, ahesuṃ dasabhātikā;
Bāvīsatiṃ te vassāni, rajjaṃ samanusāsisuṃ.

15. Nava nandā tato āsuṃ, kameneva narādhipā;
Te'pi bāvīsavassāni, rajjaṃ samanusāsisuṃ.

16. Moriyānaṃ khattiyānaṃ, vaṃse jātaṃ siridharaṃ;
Candaguttoti paññātaṃ, cāṇakko brāhmaṇo tato.

17. Navamaṃ dhananandaṃ taṃ, ghātetvā caṇḍakodhasā;
Sakale jambudīpasmiṃ, rajje samabhisiñcī so.

18. So catuvīsavassāniṃ, rājā rajjamakārayi;
Tassa putto bindusāro, aṭṭhavīsati kārayi.

19. Bindusārasutā āsuṃ, sataṃ eko ca vissutā;
Asoko āsi tesaṃ tu, puññatejobaliddhiko.

20. Vemātike bhātaro so, hantvā ekūnakaṃ sataṃ;
Sakale jambudīpasmiṃ, ekarajjamapāpuṇi.

21. Jinanibbānato pacchā, pure tassābhisekato;
Sāṭṭhārasaṃ vassasata-dvayamevaṃ vijāniya.

22. Patvā catūhi vassehi, ekarajjaṃ mahāyaso;
Pure pāṭaliputtasmiṃ, attānamabhisecayi.

23. Tassā'bhisekena samaṃ, ākāse bhūmiyaṃ tathā;
Yojane yojane āṇā, niccaṃ pavattitā ahu.

24. Anotatto dakākāje, aṭṭhanesuṃ dine dine;
Devā devo akā tehi, saṃvibhāgaṃ janassaca.

25. Nāgalatādantakaṭṭhaṃ, ānesuṃ himavantato;
Anekesaṃ sahassānaṃ, devā eva pahonakaṃ.

26. Agadā'malakañceva, tathāgada haritakaṃ;
Tato'va amapakkañca, vaṇṇagandharasuttamaṃ.

27. Pañcavaṇṇāni vatthāni, tatthapuñjanapaṭṭakaṃ;
Pītañca dibbapānañca, chaddantadahato maru.

28. Marantā nagare tasmiṃ, migasūkarapakkhino;

Āgantvāna mahānasaṃ, sayameva maranti ca.

29. Gāvo tattha carāpetvā, vajamānenti dīpino;
Khetta vatthutaḷākādiṃ, pālenti migasūkarā.

30. Sumanaṃ pupphapaṭakaṃ, abhuttaṃ dibbamuppalaṃ;
Vilepanaṃ añjanañca, nāgānāgāvimānato.

31. Sālivāhasahassāni, navutiṃ tu suvā pana;
Chaddantadahatoyeva, āhariṃsu dine dine.

32. Te sālinitthusakaṇe, akhaṇḍetvāna taṇḍule;
Akaṃsu mūsikā tehi, bhattaṃ rājakule ahu.

33. Akaṃsu sassataṃ tassa, madhūni madhumakkhikā;
Tathā kammārasālāsu, acchākūṭāni pātayuṃ.

34. Karavikā sakuṇikā, manuññamadhurassarā;
Akaṃsu tassā'gantvāna, rañño madhuravassitaṃ.

35. Rājā'bhisitto so'soko,
Kumāraṃ tissasavhayaṃ;
Kaṇiṭṭhaṃ saṃsodariyaṃ, uparajje'bhisecayi.

Dhammāsokābhiseko niṭṭhito

Nigrodhasāmaṇera dassana

36. Pitā saṭṭhisahassāni, brāhmaṇe brahmapakkhike;
Bhojesi sopi teyeva, tīṇi vassāni bhojayi.

37. Disvā'nupasamaṃ tesaṃ, asoko parivesane;
Viceyya dānaṃ dassanti, amacce sanniyojiya.

38. Āṇāpayitvā matimā, nānāpāsaṇḍike visuṃ;
Vīmaṃsitvā nisajjāya, bhojāpetvā visajjayi.

39. Kāle vātāyanagato, santaṃ racchāgataṃ yatiṃ;
Nigrodhasāmaṇeraṃ so, disvā cittaṃ pasādayi.

40. Bindusārassa puttānaṃ, sabbesaṃ jeṭṭhabhātuno;
Sumanassa kumārassa, putto so hi kumārako.

41. Asoko pitarā dinnaṃ, rajjamujjeniyañhi so;
Hitvā'gato pupphapuraṃ, bindusāre gilānake.

42. Katvā puraṃ sakāyattaṃ, mate pitari bhātaraṃ;
Ghātetvā jeṭṭhakaṃ rajjaṃ, aggahesi pure vare.

43. Sumanassa kumārassa, devī tannāmikā tato;
Gabbhinī nikkhamitvāna, pācinadvārato bahi.

44. Caṇḍālagāma magamā, tattha nigrodhadevatā;
Tamālapiyanāmena, mā patvā gharakaṃ adā.

45. Tadahe'va varaṃ puttaṃ, vijāyitvā sutassa sā;
Nigrodhoti akā nāmaṃ, devatā nuggahānugā.

46. Disvā taṃ jeṭṭhacaṇḍālo, attano sāminiṃ viya;
Maññanto taṃ upaṭṭhāsi, sattavassāni sādhukaṃ.

47. Taṃ mahāvaruṇo thero, tadā disvā kumārakaṃ;
Upanissaya sampannaṃ, arahā pucchi mātaraṃ.

48. Pabbājesi khuragge so, arahattamapāpuṇi;
Dassanāyo'pa gacchanto, so tato mātudeviyā.

49. Dakkhiṇena ca dvārena, pavisitvā puruttamaṃ;
Taṃ gāmagāmimaggena, yāti rājaṅgaṇe tadā.

50. Santāya iriyā yasmiṃ, pasīdi samahīpati;
Pubbe'va sannivāsena, pemaṃ tasmiṃ ajāyatha.

51. Pubbe kira tayo āsuṃ, bhātaro madhu vāṇijā;
Eko madhuṃ vikkiṇāti, āharanti madhuṃ duve.

52. Eko paccekasambuddho, vaṇarogāturo ahu;
Añño paccekasambuddho, tadatthaṃ madhuvatthiko.

53. Piṇḍacārikavattena, nagaraṃ pāvisī tadā;
Titthaṃ jalatthaṃ gacchanti, ekā ceṭī tamaddasa.

54. Pucchitvā madhukāmattaṃ, ñatvā hatthena ādisi;
Eso madhvāpaṇo bhante, tattha gacchā'ti abravi.

55. Tattha pattassa buddhassa, vāṇijo so pasādavā;
Vissandayanto mukhato, pattapuraṃ madhuṃ adā.

56. Puṇṇañca uppatantañca, patitañca mahītale;
Disvā madhuṃ pasanno so, evaṃ paṇidahī tadā.

57. Jambudīpe ekarajjaṃ, dānenā'nena hotu me;
Ākāse yojane āṇā, bhūmiyaṃ yojaneti ca.

58. Bhātare āgate āha, edisassa madhuṃ adaṃ;
Anumodatha tumhe taṃ, tumhākañca yato madhu.

59. Jeṭṭho āha atuṭṭho so,
Caṇḍālo nūna sosiyaṃ;
Nivāsentīti caṇḍālā,
Kāsāyāni sadā iti.

60. Majjho paccekabuddhaṃ taṃ, khipapāraṇṇave iti;
Pattidānavaco tassa, sutvā te cānumodisuṃ.

61. Āpaṇā desikaṃ yātu, devittaṃ tassa patthayi;
Ādissamānasandhi ca, rūpaṃ atimanoramaṃ.

62. Asoko madhudo'sandhi-mittādevī tu ceṭikā;
Caṇḍālavādī nigrodho, tisso so pāravādiko.

63. Caṇḍālavādī caṇḍāla-gāme āsi yato tu so;
Patthesi mokkhaṃ mokkhañca, satta vassova pāpuṇi.

64. Niviṭṭhapemo tasmiṃ so, rājā'ti turito tato;
Pakkosāpesi taṃ so tu, santavuttī upāgami.

65. Nisida tātā'nurūpe, āsane tā'ha bhūpati;
Adisvā bhikkhumaññaṃ so, sīhāsanamupāgami.

66. Tasmiṃ pallaṅkamāyāte, rājāiti vicintayi;
Ajjā'yaṃ sāmaṇero me, ghare hessati sāmiko.

67. Ālambitvā karaṃ rañño, so pallaṅke samāruhi;
Nisīdi rājapallaṅke, setacchattassa heṭṭhato.

68. Disvā tathā nisinnaṃ taṃ, asoko so mahīpati;
Sambhāvetvāna guṇato, tuṭṭho'tīva tadā ahu.

69. Attano paṭiyattena, khajjabhojjena tappiya;
Sambuddhadesitaṃ dhammaṃ, sāmaṇeramapucchitaṃ.

70. Tassa'ppamādavaggaṃ so, sāmaṇero abhāsatha;
Taṃ sutvā bhūmipālo so, pasanno jinasāsane.

71. Aṭṭha te niccabhattāni, dammi tātā'ti āha taṃ;
Upajjhāyassa me rāja, tāni dammīti āha so.

72. Puna aṭṭhasu dinnesu, tāna'dā cariyassa so;
Puna aṭṭhasu dinnesu, bhikkhusaṅghassa tāna'dā.

73. Puna aṭṭhasu dinnesu, adhivāsesi buddhimā;
Dvattiṃsabhikkhū ādāya, dutiyadivase gato.

74. Sahatthā tappito raññā, dhammaṃ desiya bhūpatiṃ;
Saraṇesu ca sīlesu, ṭhapesi samahājanaṃ.

Nigrodhasāmaṇeradassanaṃ

Sāsanappavesa

75. Tato rājā pasanno so, diguṇena dine dine;
Bhikkhū saṭṭhisahassāni, anupubbenu'paṭhahi.

76. Tatthiyānaṃ sahassāni, nikaḍḍhitvāna saṭṭhiso;
Saṭṭhibhikkhusahassāni, ghare niccamabhojayi.

77. Saṭṭhibhikkhusahassāni, bhojetuṃ turito hi so;
Paṭiyādāpayitvāna, khajjabhojjaṃ mahārahaṃ.

78. Bhūsāpetvāna nagaraṃ, gantvā saṅghaṃ nimantiya;
Gharaṃ netvāna bhojetvā, datvā sāmaṇakaṃ bahuṃ.

79. Satthārā desito dhammo, kittakoti apucchatha;
Byākāsi moggaliputto, tissatthero tadassataṃ.

80. Sutvāna caturāsīti, dhammakkhandhā’ti so’bravi;
Pūjemi te’haṃ paccekaṃ, vihārenā’ti bhūpati.

81. Datvā tadā channavuti-dhanakoṭiṃ mahīpati;
Puresu caturāsīti-sahassesu mahītale.

82. Tattha tatthe’va rājūhi, vihāre ārabhāpayi;
Sayaṃ asokārāmaṃ tu, kārāpetuṃ samārabhi.

83. Ratanattayanigrodha-gilānānanti sāsane;
Paccekaṃ satasahassaṃ, so dāpesi dine dine.

84. Dhanena buddhadinnena, thūpapūjā anekadhā;
Anekesu vihāresu, aneke akaruṃ sadā.

85. Dhanena dhammadinnena, paccaye caturo vare;
Dhammadharānaṃ bhikkhūnaṃ, upanetuṃ sadā narā.

86. Anotattodakājesu, saṅghassa caturo adā;
Te piṭakānaṃ therānaṃ, saṭṭhiye’kaṃ dine dine.

87. Ekaṃ asandhimittāya, deviyā tu adāpayi;
Sayaṃ pana duveyeva, paribhuñji mahīpati.

88. Saṭṭhibhikkhusahassānaṃ, dantakaṭṭhaṃ dine dine;
Soḷasitthisahassānaṃ, adā nāgalatāvhayaṃ.

89. Athekadivasaṃ rājā, catusambuddhadassinaṃ;
Kappāyukaṃ mahākāḷaṃ, nāgarājaṃ mahiddhikaṃ.

90. Suṇitvā tamānetuṃ, soṇḍasaṅkhalibandhanaṃ;
Pesayitvā tamānetvā, setacchattassa heṭṭhato.

91. Pallaṅkamhi nisīdetvā, nānāpupphehi pūjiya;
Soḷasitthisahassehi, parivāriya abravi.

92. Saddhammacakkavattissa, sambuddhassa mahesino;
Rūpaṃ anantañāṇassa, dassehi mama bho iti.

93. Dvattiṃsalakkhaṇūpetaṃ, asītibyañjanujjalaṃ;
Byāmappabhāparikkhittaṃ, ketumālāhi sobhitaṃ.

94. Nimmāsi nāgarājā so, buddharūpaṃ manoharaṃ;
Taṃ disvā’ti pasādassa, vimhayassa ca pūrito.

95. Etena nimmitaṃ rūpaṃ, īdisaṃ kīdisaṃ nukho;
Tathāgatassa rūpanti, āsi pitunnatunnato.

96. Akkhipūjanti saññātaṃ, taṃ sattāhaṃ nirantaraṃ;
Mahāmahaṃ mahārāja, kārāpesi mahiddhiko.

97. Evaṃ mahānubhāvo ca, saddho cāpi mahīpati;
Thero ca moggaliputto, diṭṭhā pubbe vasīhi te.

Sāsanappaveso niṭṭhito.

Moggaliputtatissatherādayo

98. Dutiye saṅgahe therā, pekkhantā'nāgatehi te;
Sāsanopaddavaṃ tassa, rañño kālamhi addasuṃ.

99. Pekkhāntā sakale loke, tadupaddavaghātakaṃ;
Tissabrahmānamaddakkhuṃ, aciraṭṭhāyi jīvitaṃ.

100. Tesaṃ samupasaṅkamma, āyāciṃsu mahāpatiṃ;
Manussesu'papajjitvā, tadupaddavaghātanaṃ.

101. Adā paṭiññaṃ tesaṃ so, sāsanujjotanatthiko;
Siggavaṃ caṇḍavajjiñca avocuṃ dahare yati.

102. Aṭṭhārasādikā vassa-satā upari hessati;
Upaddavo sāsanassa, na sambhossāma taṃ mayaṃ.

103. Imaṃ tumhā'dhikaraṇaṃ, nopagañchittha bhikkhavo;
Daṇḍakammārahā tasmā, daṇḍakammapadañhi vo.

104. Sāsanujjotanatthāya, tissabrahmā mahāpati;
Moggalibrāhmaṇaghare, paṭisandhiṃ gahessati.

105. Kāle tumhesu eko taṃ, pabbājetu kumārakaṃ;
Eko taṃ buddhavacanaṃ, uggaṇhāpetu sādhukaṃ.

106. Ahu upālitherassa,
Thero saddhivihāriko;
Dāsako soṇako tassa,
Dve therā soṇakassime.

107. Ahu vesāliyaṃ pubbe-dāsako nāma sotthiyo;
Tisissasatajeṭṭho so, vasaṃ ācariyantike.

108. Dvādasavassikoyeva, vedapāragato caraṃ;
Sasisso vālikārāme, vasantaṃ katasaṅgahaṃ.

109. Upālitheraṃ passitvā, nisīditvā tadantike;
Vedesu gaṇṭhiṭhānāni, pucchi so tāni byākari.

110. Sabbadhammānupatito, ekadhammo hi māṇava;
Sabbe dhammā osaranti, ekadhammo hi ko nu so.

111. Iccāha nāmaṃ sandhāya, thero māṇavako tu so;
Nā'ññāsi pucchito manto, buddhamantoti bhāsito.

112. Dehīti āha so āha, dema no vesadhārino;
Guruṃ āpucchi mantatthaṃ, mātaraṃ pitaraṃ tathā.

113. Māṇavānaṃ satehe'sa, tīhi therassa santike;
Pabbajitvāna kālena, upasampajji māṇavo.

114. Khīṇāsavasahassaṃ so, dāsakattherajeṭṭhakaṃ;
Upālithero vācesi, sakalaṃ piṭakattayaṃ.

115. Gaṇanā vītivattā te, sesā'riya puthujjanā;
Piṭakānuggahitāni, yehi therassa santike.

116. Kāsīsu kosalo nāma, satthavāhasuto ahu;
Giribbajaṃ vaṇijjāya, gato mātāpitūhi so.

117. Agā veḷuvanaṃ pañca-dasavaso kumārako;
Māṇavaṃ pañcapaññāsa, parivāriya taṃ gatā.

118. Sagaṇaṃ dāsakaṃ theraṃ, tattha disvā pasīdiya;
Pabbajjaṃ yāci so āha, tavā'puccha guruṃ iti.

119. Bhattattayamabhuñjitvā, soṇako so kumārako;
Mātāpitūhi kāretvā, pabbajjānuññamāgato.

120. Saddhiṃ tehi kumārehi, dāsakattherasantike;
Pabbajjaṃ upasampajja, uggaṇhi piṭakattayaṃ.

121. Khīṇāsavasahassassa, therasissa gaṇassa so;
Ahosi piṭakaññussa, jeṭṭhako soṇako yati.

122. Ahosi siggavo nāma, pure pāṭalināmako;
Paññavā'maccatanayo, aṭṭhārasasamo tu so.

123. Pāsādesu vasaṃ tīsu, chaḷaḍḍhautusādhusu;
Amaccaputtaṃ ādāya, caṇḍavajjiṃ sahāyakaṃ.

124. Purisānaṃ dasaddhehi, satehi parivārito;
Gantvāna kukkuṭārāmaṃ, soṇakattheramaddasa.

125. Samāpattisamāpannaṃ, nisinnaṃ saṃvutindriyaṃ;
Vandi tenālapantaṃ taṃ, ñatvā saṅghamapucchitaṃ.

126. Samāpattisamāpannā, nālapantī'ti āhu te;
Kathannu vuṭṭhahantīti, vuttā āhaṃsu bhikkhavo.

127. Pakkosanāya satthussa, saṅghapakkosanāya ca;
Yathā kālaparicchedā, āyukkhayavasena ca.

128. Vuṭṭhahantīti vatvāna, tesaṃ disvo'panissayaṃ;
Pāhesuṃ saṅghavacanaṃ, vuṭṭhāya sa tahiṃ agā.

129. Kumāro pucchi kiṃ bhante, nālapitthāti āha so;
Bhuñjimha bhuñjitabbanti, āha bhojetha no api.

130. Āha amhādise jāhe, sakkā bhojayituṃ iti;
Mātāpitu anuññāya, so kumārotha siggavo.

131. Caṇḍavajjī ca tepañca-satāni purisāpi ca;
Pabbajjitvo'pasampajjuṃ, soṇattherassa santike.

132. Upajjhāyantikeyeva, te duve piṭakattayaṃ;
Uggahesuñca kālena, chaḷabhiññaṃ labhiṃsu ca.

133. Ñatvā tissa paṭisandhiṃ, tato pabhuti siggavo;
Thero so sattavassāni, taṃ gharaṃ upasaṅkami.

134. Gacchāti vācāmattampi, sattavassāni nālabhi;
Alattha aṭṭhame vasse, gacchāti vacanaṃ tahiṃ.

135. Taṃ nikkhamantaṃ pavisanto, disvā moggalibrāhmaṇo;
Kiñci laddhaṃ ghare noti, pucchi āmāti so’bravi.

136. Gharaṃ gantvāna pucchitvā, dutiye divase tato;
Musāvādena niggaṇhi, theraṃ gharamupāgataṃ.

137. Therassa vacanaṃ sutvā, so pasannamano dvijo;
Attano pakatena’ssa, niccaṃ bhikkhaṃ pavattayi.

138. Kamena’ssa pasīdiṃsu, sabbe’pi gharamānusā;
Bhojāpesi dijo niccaṃ, nisīdāpiya taṃ ghare.

139. Evaṃ kamena gacchanto, kāle soḷasavassiko;
Ahu tissakumāro so, tivedodadhipārago.

140. Thero kathāsamuṭṭhānaṃ, hessate’va ghare iti;
Āsanāni na dassesi, ṭhapetvā māṇavāsanaṃ.

141. Brahmalokagatattāva, sucikāmo ahosi so;
Tasmā so tassa pallaṅko, vāsayitvā lagīyati.

142. Aññāsanaṃ apassanto, ṭhite there sasambhamo;
Tassa taṃ āsanaṃ tassa, paññapesi ghare jano.

143. Disvā tattha nisinnaṃ taṃ, āgammā’cariyantikā;
Kujjhitvā māṇavo vācaṃ, amanāpaṃ udīrayi.

144. Thero māṇava kiṃ mantaṃ, jānāsīti tamabravi;
Tameva pucchaṃ therassa, pacchā rocesi māṇavo.

145. Jānāmīti paṭiññāya, there theraṃ apucchiso;
Gaṇṭhiṭhānāni vedesu, tassa thero’tha byākari.

146. Gahaṭṭhoyeva thero so,
Vedapāragato ahu;
Na byākareyya kiṃ tassa,
Pabhinnapaṭisambhido.

Yassa cittaṃ uppajjati na nirujjhati,
Tassa cittaṃ nirujjhissati; Na uppajjissati,
Yassa vā pana cittaṃ nirujjhisati na uppajjissati;
Tassa cittaṃ uppajjati, na nirujjhatīti.

147. Taṃ cittayamake pañhaṃ, pucchi thero visārado;
Andhakāro viya ahu, tassa so tamavoca so.

148. Bhikkhuko nāma mantoti, buddha mantoti so bravi;
Dehīti vutte novesa-dhārino dammi taṃ iti.

149. Mātāpitūhi’nuññāto, mantatthāya sa pabbajji;
Kammaṭṭhānamadā thero, pabbājetvā yathārahaṃ.

150. Bhāvanaṃ anuyuñjanto, acirena mahāmatī;
Sotāphattiphalaṃ patto, thero ñatvāna taṃ tathā.

151. Pesesi caṇḍavajjissa, therassantikamuggahaṃ;
Kātuṃ suttābhidhammānaṃ, sotatthā’kātaduggahaṃ.

152. Tato so tissadaharo, ārabhitvā vipassanaṃ;
Chaḷabhiñño ahu kāle, therabhāvañca pāpuṇi.

153. Atīva pākaṭo āsi, cando’va sūriyo’vaso;
Loko tassa vaco’maññī, sambuddhassa vacopiya.

Moggaliputtatissatherodayo niṭṭhīto.

154. Ekāhaṃ uparājā so, adakkhi migavaṃ gato;
Kīḷamāne mige’rañño, disvā etaṃ vicintayi.

155. Migāpi evaṃ kiḷanti, araññe tiṇagocarā;
Na kiḷissanti kiṃ bhikkhū, sukhāhāravihārino.

156. Attano cintitaṃ rañño, ārocesi gharaṃ gato;
Saññāpetuṃ tu sattāhaṃ, rajjaṃ tassa adāsi so.

157. Anubhohi ime rajjaṃ, sattāhaṃ tvaṃ kumāraka;
Tato taṃ ghātayissāmi, icca’voca mahīpati.

158. Āhā’ti tamhi sattāhe,
Tvaṃ kenā’si kiso iti;
Maraṇassa bhayenāti,
Vutte rājā’ha taṃ puna.

159. Sattāhā’haṃ marissaṃti, tvaṃ na kīḷi ime kathaṃ;
Kīḷissanti yati tāta, sadā maraṇasaññino.

160. Iccevaṃ bhākarā vutto, sāsanasmiṃ pasīdi so;
Kālena migavaṃ gantvā, theramadakkhi saññataṃ.

161. Nisinnaṃ rukkhamūlasmiṃ, so mahādhammarakkhitaṃ;
Sālasākhāya nāgena, bījayanta manāsavaṃ.

162. Ayaṃ thero viyā’hampi, pabbajja jina sāsane;
Viharissaṃ kadā raññe, iti cintayi paññavā.

163. Thero tassa pasādatthaṃ,
Upatitvā vihāyasā;
Gantvā asokārāmassa,
Pokkharañño jale ṭhito.

164. Ākāse ṭhapayitvāna, cīvarāni varāni so;
Ogāhitvā pokkharaṇī, gattāni parisiñcatha.

165. Taṃ iddhiṃ uparājā so, disvā’tīva pasīdiya;
Ajjeva pabbajissaṃti, buddhiṃcā’kāsi buddhimā.

166. Upasaṅkamma rājānaṃ, pabbajjaṃ yāci sādaro;
Nivāretumasakkonto, tamādāya mahīpati.

167. Mahatā parivārena, vihāramagamā sayaṃ;
Pabbaji so mahādhamma-rakkhitattherasantike.

168. Saddhiṃ tena catusata-sahassāni narāpi ca;
Anupabbajitānantu, gaṇanā ca na vajjati.

169. Bhāgineyyo narindassa, aggi brahmāti vissuto;
Ahosi rañño dhītāya, saṅghamittāya sāmiko.

170. Tassā tassa suto cāpi,
Sumano nāma nāmaso;
Yācitvā so'pi rājānaṃ,
Uparājena pabbaji.

171. Uparājassa pabbajjā, tassā'sokassa rājino;
Catutthe āsivassesā, mahājanahitodayā.

172. Tattheva upasampanno, sampannaupanissayo;
Ghaṭento uparājā so, chaḷa'bhiñño'rahā ahu.

173. Vihāre tesamāraddhe, sabbe sabbapuresupi;
Sādhukaṃ tīhi vassehi, niṭṭhāpesuṃ manorame.

174. Therassa indaguttassa, kammādiṭṭhāyakassa tu;
Iddhiyā cā'su niṭṭhāsi, asokārāmasavhayo.

175. Janena paribhuttesu, ṭhānesu ca tahiṃ tahiṃ;
Cetiyāni akāresi, ramaṇīyāni bhūpati.

176. Purehi caturāsīti-sahassehi samantato;
Lekhe ekāhamānesuṃ, vihārā niṭṭhitā iti.

177. Lekhe sutvā mahārājā, mahātejiddhi vikkamo;
Kātukāmo sakiṃyeva, sabbārāma mahāmahaṃ.

178. Pure bheriṃ carāpesi, sattame divase ito;
Sabbārāmamaho hotu, sabbadesesu ekadā.

179. Yojane yojane dentu, mahādānaṃ mahītale;
Karontu gāmārāmānaṃ, maggānañca vibhūsanaṃ.

180. Vihāresu ca sabbesu, bhikkhusaṅghassa sabbathā;
Mahādānāni vattentu, yathākālaṃ yathābalaṃ.

181. Dīpamālā pumphamālā-laṅkārehi tahiṃ tahiṃ;
Tūriyehi ca sabbehi, upahāraṃ anekadhā.

182. Uposathaṅgānā'dāya, sabbe dhammaṃ suṇantu ca;
Pūjāvisesena'neke ca, karontu tadahepi ca.

183. Sabbe sabbattha sabbathā, yathāṇattādhikāpi ca;
Pūjā sampaṭiyādesuṃ, devalokamanoramā.

184. Tasmiṃ dine mahārājā, sabbālaṅkāra bhūsito;
Sahorodho sahāmacco, balogha parivārito.

185. Agamāsi sakārāmaṃ, bhindanto viya mediniṃ;
Saṅghamajjhamhi aṭṭhāsi, vanditvā saṅghamuttamaṃ.

186. Tasmiṃ samāgame āsuṃ, asīti bhikkhukoṭi yo;
Ahesuṃ satasahassaṃ, tesu khīṇāsavā yati.

187. Navuti bhikkhusahassāni, ahū bhikkhuniyo tahiṃ;
Khiṇāsavā bhikkhuniyo, sahassaṃ āsu tāsu tu.

188. Lokavivaraṇaṃ nāma, pāṭihīraṃ akaṃsu te;
Khīṇāsavā pasādatthaṃ, dhammāsokassa rājino.

189. Caṇḍāsokoti ñāyittha, pubbe pāpena kammunā;
Dhammāsokoti ñāyittha, pacchā puññena kammunā.

190. Samuddapariyantaṃ so, jambudīpaṃ samantato;
Passi sabbe vihāre ca, nānāpūjā vibhūsite.

191. Atīva tuṭṭho te disvā, saṅghaṃ pucchi nisīdiya;
Kassa bhante pariccāgo, mahāsugata sāsane.

192. Thero so moggaliputto, rañño pañhaṃ viyākari;
Dharamāne’pi sugate, natthi cāgī tayāsamo.

193. Taṃ sutvā vacanaṃ bhiyyo, tuṭṭho rājā apucchi taṃ;
Buddhasāsana dāyādo, hoti kho mādiso iti.

194. Thero tu rājaputtassa, mahindassū’panissayaṃ;
Tatheva rājadhītāya, saṅghamittāya pekkhiya.

195. Sāsanassā’bhi vuddhiñca, taṃ hetukama vekkhiya;
Paccābhāsatha rājānaṃ, so sāsanadhurandharo.

196. Tādiso’pi mahācāgī, dāyādo sāsanassa na;
Paccayadāyako’cceva, vuccate manujādhīpa.

197. Yo tu puttaṃ dhītaraṃ vā,
Pabbajjāpeti sāsane;
So sāsanassa dāyādo,
Hoti no dāyako api.

198. Atha sāsana dāyāda-bhāvamicchaṃ mahīpati;
Mahindaṃ saṅghamittañca, ṭhite tatra apucchatha.

199. Pabbajissatha kiṃ tātā, pabbajjā mahatī matā;
Pituno vacanaṃ sutvā, pitaraṃ te abhāsisuṃ.

200. Ajjeva pabbajissāma, sace tvaṃ deva icchasi;
Amhañca lābho tumhañca, pabbajjāya bhavissati.

201. Uparājassa pabbajja-kālabho pabhutīhi so;
Sā cāpi aggibrahmassa, pabbajjā katanicchayā.

202. Uparajjaṃ mahīndassa, dātukāmo’pi bhūpati;
Tato’pi adhikāsā’ti, pabbajjaṃyeva rocayi.

203. Piyaṃ puttaṃ mahindañca, buddhirūpabaloditaṃ;
Pabbajjā pesi samahaṃ, saṅgha mittañca dhītaraṃ.

204. Tadā vīsativasso so, mahindo rājanandano;
Saṅghamittā rājadhītā, aṭṭhārasasamā tadā.

205. Tadaheva ahu tassa, pabbajjā upasampadā;
Pabbajjā sikkhādānañca, tassā ca tadahu ahu.

206. Upajjhāyo kumārassa, ahu moggalisavhayo;
Pabbājesi mahādeva-tthero majjhantiko pana.

207. Kammavācaṃ akā tasmiṃ, so'pasampadamaṇḍale;
Arahattaṃ mahindo so, patto sapaṭisambhidaṃ.

208. Saṅghamittā'hu'pajjhāyā, dhammapālāti vissutā;
Ācariyā āyupāli, kāle sā'si anāsavā.

209. Ubho sāsanapajjotā, laṃkādīpopakārino;
Chaṭṭhe vasse pabbajiṃsu, dhammāsokassa rājino.

210. Mahāmahindo vassehi, tīhi dīpappasādako;
Piṭakattayaṃ mugganhi, upajjhāyassa santike.

211. Sā bhikkhunī candalekhā, mahindo bhikkhū sūriyo;
Sambuddha sāsanākāsaṃ, te sadā sobhayuṃ tadā.

212. Vane pāṭaliputtamhā, vane vanacaro caraṃ;
Kuntakinnariyā saddhiṃ, saṃvāsaṃ kappayī kira.

213. Tena saṃvāsamanvāya,
Sā putte janayī duve;
Tisso jeṭṭho kaṇiṭṭho tu,
Sumitto nāma nāmato.

214. Mahāvaruṇattherassa, kāle pabbajja santike;
Arahattaṃ pāpuṇiṃsu, chaḷabhiññaṃ guṇaṃ ubho.

215. Pāde kīṭavisenā'si, phuṭṭho jeṭṭho savedano;
Āha puṭṭho kaṇiṭṭhena, bhesajjaṃ pasataṃ ghaṭaṃ.

216. Rañño nivedanaṃ thero, gilānavattato'pi so;
Sappisatthañca caraṇaṃ, pacchābhattaṃ paṭikkhipi.

217. Piṇḍāya ce caraṃ sappiṃ, labhase tvaṃ tamāhara;
Icchāha tissathero so, sumittaṃ theramuttamaṃ.

218. Piṇḍāya caratā tena, na laddhaṃ pasataṃ ghataṃ;
Sappikumbhasatenāpi, byādhijāto asādhiyo.

219. Teneva byādhinā thero, patto āyukkhayantikaṃ;
Ovaditvāppamādena, nibbātuṃ mānasaṃ akā.

220. Ākāsamhi nisīditvā, tejodhātuvasena so;
Yathāruci adhiṭṭhāya, sarīraṃ parinibbuto.

221. Jālāsarīrā nikkhamma, nimmaṃsachārikaṃ ḍahi;
Therassa sakalaṃ kāyaṃ, aṭṭhikānituno ḍahi.

222. Sutvā nibbūtimetassa, tissatherassa bhūpati;
Agamāsi sakārāmaṃ, janogha parivārito.

223. Hattikkhandhagato rājā, tānaṭṭhina'varopiya;
Kāretvā dhātusakkāraṃ, saṅghaṃ byādhimapucchitaṃ.

224. Taṃ sutvā jātasaṃvego, puradvāresu kāriya;
Sudhācitā pokkharaṇī, bhesajjānañca pūriya.

225. Pāpesi bhikkhusaṅghassa, bhesajjāni dine dine;
Mā hotu bhikkhusaṅghassa, bhesajjaṃ dullabhaṃ iti.

226. Sumittathero nibbāyi, caṅkamanto'va caṅkame;
Pasīdi sāsane'tīva, tenāpi ca mahājano.

227. Kuntiputtā duve therā,
Te lokahitakārino;
Nibbāyiṃsu asokassa,
Rañño vassamhi aṭṭhame.

228. Tato pabhuti saṅghassa, lābho'tīva mahā ahu;
Pacchā pasannā ca janā, yasmā lābhaṃ pavattayuṃ.

229. Pahīnalābhasakkārā, titthiyā lābhakāraṇā;
Sayaṃ kāsāyamādāya, vasiṃsu saha bhikkhūhi.

230. Yathāsakañca te vādaṃ, buddhavādo'ti dīpayuṃ;
Yathāsakañca kiriyā, akariṃsu yathāruci.

231. Tato moggaliputto so,
Thero thira guṇodayo;
Sāsanabbudamuppannaṃ,
Disvā tamatikakkhalaṃ.

232. Tasso'pasamane kālaṃ, dīghadassī avekkhiya;
Datvā mahindatherassa, mahābhikkhugaṇaṃ sakaṃ.

233. Uddhaṃ gaṅgāya eko'va, ahogaṅgamhi pabbate;
Vihāsi sattavassāni, viveka manubrūhayaṃ.

234. Titthiyānaṃ bahucattā ca, dubbaccattā ca bhikkhavo;
Tesaṃ kātuṃ na sakkhiṃsu, dhammena paṭisedhanaṃ.

235. Teneva jambudīpamhi, sabbārāmesu bhikkhavo;
Sattavassāni nākaṃsu, uposatha pavāraṇaṃ.

236. Taṃ sutvā mahārājā, dhammāsoko mahāyaso;
Ekaṃ amaccaṃ pesesi, asokārāma muttamaṃ.

237. Gantvā'dhikaraṇaṃ etaṃ, vupasamma uposathaṃ;
Kārehi bhikkhusaṅghena, pamā'rāme tuvaṃ iti.

238. Gantvāna sannipātetvā, bhikkhusaṅghaṃ sadummati;
Uposathaṃ karothāti, sāvesi rājasāsanaṃ.

239. Uposathaṃ tittiyehi, na karoma mayaṃ iti;
Avo ca bhikkhusaṅgho taṃ, amaccaṃ mūḷhamānasaṃ.

240. So'macco katipayānaṃ, therānaṃ paṭipāṭiyā;
Acchindi asinā sīsaṃ, kāremīti uposathaṃ.

241. Rājabhātā tissatthero, taṃ disvā kiriyaṃ lahuṃ;
Gantvāna tassa āsanne, sāsanamhi nisidi so.

242. Theraṃ disvā amacco so, gantvā rañño nivedayi;
Sabbaṃ pavattiṃ taṃ sutvā, jātadāho mahīpati.

243. Sīghaṃ gantvā bhikkhusaṅghaṃ, pucchi ubbiggamānaso;
Evaṃ katena kammena, kassa pāpaṃ siyā iti.

244. Tesaṃ apaṇḍitā keci, pāpaṃ tuyhanti keci tu;
Ubhinnaṃcā'ti āhaṃsu, natthi tuyhanti paṇḍitā.

245. Taṃ sutvā'ha mahārājā, samattho atthi bhikkhuna;
Vimatiṃ me vinodetvā, kātuṃ sāsanapaggahaṃ.

246. Atthi moggaliputto so,
Tissatthero rathesabha;
Icchāha saṅgho rājānaṃ,
Rāja tatthā'si sādaro.

247. Visuṃ bhikkhusahassena, caturo parivārite;
Thero narasahassena, amacce caturo tathā.

248. Tadaheyeva pesesi, attano vacanena so;
Theraṃ ānetu me tehi, tathā vutte sanāgami.

249. Taṃ sutvā puna aṭṭha'ttha, there'macce ca pesayi;
Visuṃ sahassapurise, pubbe viya sanāgami.

250. Rājā pucchi kathaṃ thero, āgaccheyya nu kho iti;
Bhikkhū āhaṃsu therassa, tassa'gamanakāraṇaṃ.

251. Hoti bhante upatthambho, kātuṃ sāsanapaggahaṃ;
Iti vutte mahārāja, thero essati so iti.

252. Punāpi thero'macce ca, rājā soḷasa soḷasa;
Visuṃ sahassa purise, tathā vatvāna pesayi.

253. Thero mahallatte'pi, nārohissati yānakaṃ;
Theraṃ gaṅgāya nāvāya, ānethā'ti ca abravi.

254. Gantvā te taṃ tathā'vocuṃ,
So taṃ sutvā'va uṭṭhahi;
Nāvāya theraṃ ānesuṃ,
Rājā paccuggamī tahiṃ.

255. Jāṇumattaṃ jalaṃ rājo'gahetvā dakkhiṇaṃ karaṃ;
Nāvāya otarantassa, therassā'dāsi gāravo.

256. Dakkhiṇaṃ dakkhiṇeyyo so, karaṃ raññoʼnukampako;
Ālambitvā'nukampāya, thero nāvāya otari.

257. Rājā theraṃ nayitvāna, uyyānaṃ rativaḍḍhanaṃ;
Therassa pāde dhovitvā, makkhetvā ca nisīdiya.

258. Samatthabhāvaṃ therassa, vīmaṃsanto mahīpati;
Daṭṭhukāmo ahaṃ bhante, pāṭihīranti abravi.

259. Kanti vutte mahīkampaṃ, āha taṃ puna rāhaso;
Sakalāye'ka desāya, kataraṃ daṭṭhumicchasi.

260. Ko dukkaroti pucchitvā, eka desāya kampanaṃ;
Dukkaranti suṇitvāna, taṃ duṭṭhukāmataṃ bravī.

261. Rathaṃ assaṃ manussañca, pātiñcodaka pūritaṃ;
Thero yojana sīmāya, antaramhi catuddise.

262. Ṭhapāpetvā tadaḍḍhehi, saha taṃ yojanaṃ mahiṃ;
Cālesi iddhiyā tatra, nisinnassa ca dassayi.

263. Tenā'maccena bhikkhūnaṃ, maraṇena'ttanopi ca;
Pāpassa'tthitta natthittaṃ, theraṃ pucchi mahīpati.

264. Paṭicca kammaṃ natthīti, kiliṭṭhaṃ cetanaṃ vinā;
Thero bodhesi rājānaṃ, vatvā tittirajātakaṃ.

265. Vasanto tattha sattāhaṃ, rājuyyāne manorame;
Sikkhāpesi mahīpālaṃ, sambuddhasamayaṃ subhaṃ.

266. Tasmiṃyeva ca sattā he, duve yakkhe mahīpati;
Pesetvā mahiyaṃ bhikkhū, asese sannipātayi.

267. Sattame divase gantvā, sakārāmaṃ manoramaṃ;
Kāresi bhikkhusaṅghassa, sannipātamasesato.

268. Therena saha ekante, nisinno sāṇiantare;
Ekekaladdhike bhikkhu, pakkositvāna santikaṃ.

269. Kiṃvādī sugato bhante, iti pucchi mahīpati;
Te sassatādikaṃ diṭṭhiṃ, byākariṃsu yathāsakaṃ.

270. Te micchādiṭṭhike sabbe, rājā uppabbājāpayī;
Sabbe saṭṭhisahassāni, āsuṃ uppabbajāpitā.

271. Apucchi dhammike bhikkhū, kiṃvādī sugato iti;
Vibhajjavādī tāhaṃsu, taṃ theraṃ pucchi bhūpati.

272. Vibhajjavādī sambuddho,
Hoti bhante'ti āha so;
Thero' āmā'ti taṃ sutvā,
Rājā tuṭṭhamano tadā.

273. Saṅgho pisodhito yasmā,
Tasmā saṅgho uposathaṃ;
Karotu bhante iccevaṃ,
Vatvā therassa bhūpati.

274. Saṅghassa rakkhaṃ datvāna, nagaraṃ pāvisī subhaṃ;
Saṅgho samaggo hutvāna, tadā'kāsi uposathaṃ.

275. Thero aneka saṅkhamhā, bhikkhusaṅghā visārade;
Chaḷabhiññe tepiṭake, pabhinnapaṭisambhide.

276. Bhikkhusahassaṃ uccini, kātuṃ saddhammaṃ saṅgahaṃ;
Tehi asokārāmamhi, akā saddhamma saṅgahaṃ.

277. Mahākassapatthero ca, yasatthero ca kārayuṃ;
Yathā te dhamma saṃgītiṃ, tissattheropi taṃ tathā.

278. Tathāvatthuppakaraṇaṃ, paravādappamaddanaṃ;
Abhāsi tissatthero ca, tasmiṃ saṃgīti maṇḍale.

279. Evaṃ bhikkhusahassena, rakkhāya'soka rājino;
Ayaṃ navahi māsehi, dhamma saṃgīti niṭṭhitā.

280. Rañño sattarase vasse, dvāsattatisamo isi;
Mahāpavāraṇāya'so, saṃgīti taṃ samāpayi.

281. Sādhukāraṃ dadantīva, sāsanaṭṭhiti kāraṇaṃ;
Saṃgīti pariyosāne, akammittha mahāmahī.

282. Hitvā seṭṭhaṃ brahmavimānampi manuññaṃ;
Jegucchaṃ so sāsanahetunaralokaṃ;
Āgammā'kā sāsanakiccaṃ katakicco;
Konāma'ñño sāsanakiccamhi pamajjeti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Tatiyadhammasaṃgīti nāma

Pañcamo paricchedo.

Chaṭṭhaparicceda

Vijayāgamanaṃ

1. Vaṅgesu vaṅganagare, vaṅgarājā ahu pure;
Kāliṅgarañño dhītā'si, mahesī tassa rājino.

2. So rājā deviyā tassā, ekaṃ alabhi dhītaraṃ;
Nemittābyākaruṃ tassā, saṃvāsaṃ magarājinā.

3. Atīva rūpiniṃ āsi, atīva kāmagiddhinī;
Devena deviyā'cāpi, lajjāyā'si jagucchitā.

4. Ekākinī sā nikkhamma, serīcārasukhatthinī;
Satthena saha aññātā, agā magadhagāminā.

5. Lāḷaraṭṭhe aṭaviyā, sīho satthamabhiddhavi;
Aññattha sesā dhāviṃsu, sīhagatadisantusā.

6. Gaṇhitvā gocaraṃ sīho, gacchaṃ disvā tamā'rato;
Ratto upāgalālento, laṅgulaṃ pattakaṇṇako.

7. Sā taṃ disvā saritvāna, nemittavacanaṃ sutaṃ;
Abhītā tassa aṅgāni, rañjayanti parāmasi.

8. Tassā phassenā'ti ratto, piṭṭhiṃ āropiyā'sutaṃ;
Sīho sakaṃ guhaṃ netvā, tāya saṃvāsamācari.

9. Tena saṃvāsamanvāya, kālena yamake duve;
Puttañca dhītarañcāti, rājadhītā janesi sā.

10. Puttassa hatthapādā'suṃ, sīhākārā tato akā;
Nāmena sīhabāhuṃ taṃ, dhītaraṃ sīhasīvaliṃ.

11. Putto soḷasavasso so, mātaraṃ pucchi saṃsayaṃ;
Tuvaṃ pitā ca no amma, kasmā visadisā iti.

12. Sā sabbamabravī tassa, kiṃnayāmā'ti so'bravi;
Guhaṃ thaketitāto te, pāsāṇenāti sā'bravi.

13. Mahāguhāya thakanaṃ, khandhenā'dāya so akā;
Ekāhene'va paññāsa-yojanāni gatāgataṃ.

14. Gocarāya gahe sīhe, dakkhiṇasmiñhi mātaraṃ;
Vāme kaṇiṭṭhiṃ katvāna, tayo sīghaṃ apakkamī.

15. Nivāsetvāna sākhaṃ te, paccantaṃ gāmamāgamuṃ;
Tatthāsi rājidhītāya, mātulassa suto tadā.

16. Senāpati vaṅgarañño, ṭhito paccanta gāmako;
Nisinnovaṭamūlaleso, kammantaṃ saṃvidhāyakaṃ.

17. Disvā te pucchite'vocuṃ, aṭavī vāsino mayaṃ;
Iti so dāpayī tesaṃ, vatthāni dhajinī pati.

18. Tānā'hesuṃ uḷārāni, bhattaṃ paṇṇesu dāpayi;
Sovaṇṇabhājananā'suṃ, tesaṃ puññena tāni ca.

19. Tena so vimhito pucchi, ke tumheti camūpati;
Tassa sā jātigottāni, rājadhītā nivedayi.

20. Pitucchā dhītaraṃ taṃ so, ādāya dhajinī pati;
Gantvāna vaṅganagaraṃ, saṃvāsaṃ tāya kappayi.

21. Sīho sīghaṃ guhaṃ gantvā, te adisvā tayo jane;
Aṭṭito puttasokena, na ca khādi na cā'pivi.

22. Dārake te gavesanto, agā paccantagāmake;
Ubbāsīyati so so'va, yaṃyaṃ gāmamupeti so.

23. Paccantavāsino gantvā, rañño taṃ paṭivedayuṃ;
Sīho piḷeti te raṭṭhaṃ, taṃ deva paṭisedhaya.

24. Alakaṃ nisedhakaṃ tassa, hatthikkhandhagataṃ pure;
Ādetu sīhadāyīti, sahassaṃ so pacārayi.

25. Tatheva dvesahassāni, tīṇicā'pi narissaro;
Dvīsu vāresu vāresi, mātā sīhabhujaṃ hitaṃ.

26. Aggahi tatiye vāre, sīhabāhu apucchiya;
Mātaraṃ tisahassaṃ taṃ, ghātetuṃ pitaraṃ sakaṃ.

27. Rañño kumāraṃ dassesuṃ, taṃ rājā idha mabravi;
Gahito yadi sīho te, dammi raṭṭhaṃ tadeva te.

28. So taṃ gantvā guhādvāraṃ, sīhaṃ disvāva ārakā;
Entaṃ puttasinehena, vijjhituṃ taṃ saraṃ khipi.

29. Saro naḷātamāhacca, mettacittena thassa tu;
Kumārapādamūle'va, nivatto pati bhūmiyaṃ.

30. Tathā'si yāva tatiyaṃ, tato kujjhimigāmipo;
Tato khitto sarotassa, kāyaṃ nibbijja nikkhami.

31. Sakesaraṃ sīhasīsaṃ, ādāya sapuraṃ agā;
Matassa vaṅgarājassa, sattāhāni tadā ahu.

32. Rañño aputtakattā ca, patītā cassa kammunā;
Sutvā ca rañño nattuttaṃ, sañjānitvā ca mātaraṃ.

33. Amaccā sannipatitā, akhilā ekamānasā;
Sīhabāhu kumārassa, rājā hohīti abravuṃ.

34. So rajjaṃ sampaṭicchitvā, datvā mātu patissa taṃ;
Sīhasīvalimādāya, jātabhūmiṃ gato sayaṃ.

35. Nagaraṃ tattha māpesi, ahu sīhapuranti taṃ;
Araññe yojanasate, gāme cāpi nivesayi.

36. Lāḷaraṭṭhe pure tasmiṃ, sīhabāhunarādhipo;
Rajjaṃ kāresi katvāna, mahesiṃ sīhasīvaliṃ.

37. Mahesī soḷasakkhattuṃ, yamake ca duve duve;
Putte janayi kālesā, vijayo nāma jeṭṭhako.

38. Sumitto nāma dutiyo, sabbe dvattiṃsa puttakā;
Kālena vijayaṃ rājā, uparajje'bhi secayi.

39. Vijayo visamācāro, āsi tamparisāpi ca;
Sāhasāni anekāni, dussahāni kariṃsute.

40. Kuddho mahājano rañño, tamatthaṃ paṭivedayi;
Rājā te saññapetvāna, puttaṃ ovadi sādhukaṃ.

41. Sabbaṃ tatheva dutiyaṃ, ahosi tatiyaṃ pana;
Kuddho mahājano āha, puttaṃ ghātehi te iti.

42. Rājā'thavijayaṃ tañca, parivārañca tassa taṃ;
Sattasatāni purise, kāretvā addhamuṇḍake.

43. Nāvāya pakkhipāpetvā, vissajjāpesi sāgare;
Tathā tesaṃ bhariyāyo, tatheva ca kumārake.

44. Visuṃ visuṃ te vissaṭṭhā, purisitthikumārakā;
Visuṃ visuṃ dīpakasmiṃ, okkamiṃsu vasiṃsu ca.

45. Naggadīpoti ñāyittha, kumārokkantadīpako;
Bhariyokkantadīpo tu, mahindadīpako iti.

46. Suppārake paṭṭanamhi, vijayo pana okkami;
Parisā sāhasene'ttha, bhīto nāvaṃ punā'ruhi.

47. Laṃkāyaṃ vijayasanāmako kumāro;
Otiṇṇo thiramati tambapaṇṇidīpe;
Sālānaṃ yamakaguṇānamantarasmiṃ;
Nibbātuṃ sayitadine tathāgatassa.

Sujanapasādasaṃve gatthāyakate mahāvaṃse

Vijayāgamanaṃnāma

Chaṭṭhāparicchedo.

Sattama pariccheda

Vijayābhiseko

1. Sabbalokahītaṃ katvā, patvā santikaraṃ padaṃ;
Parinibbānamañcamhi, nipanno lokanāyako.

2. Devatāsannipātamhi, mahantamhi mahāmuni;
Sakka tatrasamīpaṭṭhaṃ, avoca vadataṃ varo.

3. Vijayo lāḷāvisayā, sīhabāhunarindajo;
Esalaṅkādhanupatto, sattabhaccasatānugo.

4. Patiṭṭhahissati devindaṃ, laṃkāyaṃ mama sāsanaṃ;
Tasmā saparivāraṃ taṃ, rakkhalaṃkañca sādhukaṃ.

5. Tathāgatassa devindo, vaco sutvāva sādaro;
Devassuppalavaṇṇassa, laṃkārakkhaṃ samappayi.

6. Sakkena vuttamattoso, laṅkāmāgammasajjukaṃ;
Paribbājaka vesena, rukkhamūla mūpavisiṃ.

7. Vijayasammukhā sabbe,
Taṃ upacca apucchisuṃ;
Ayaṃ bho konu dīpotī,
Laṃkādīpoti so bravi.

8. Na santi manujā hettha, na ca hessati vo bhayaṃ;
Iti vatvā kuṇḍīkāya, te jalena nisiñciya.

9. Suttañca tesaṃ hatthesu, lagetvānabhasā'gamā;
Dassesi soṇirūpena, parivārikayakkhinī.

10. Eko taṃ vāriyantopi, rājaputtena anvagā;
Gāmamhi vijjamānamhi, bhavanti sunakhā iti.

11. Tassā ca sāmīnī tattha, kuveṇīnāma yakkhinī;
Nisīdi rukkhamūlamhi, kantanti tāpasī viya.

12. Disvāna so pokkharaṇī, nisinnaṃ tañca tāpasiṃ;
Tattha nhātvā pivitvā ca, ādāya ca mulāliyo.

13. Vāriñca pokkhareheva, vuṭṭhāsi sātamabravi;
Bhakkho'si mama tiṭṭhāti, aṭṭhā baddho vaso naro.

14. Parittasutta tejena, bhakkhituṃ sā na sakkuṇī;
Yāciyantopi taṃ suttaṃ, nā'dāyakkhiniyā naro.

15. Taṃ gahetvā suruṅgāyaṃ, rudantaṃ yakkhinī khipi;
Evaṃ ekekaso tattha, khipī sattasatānipi.

16. Anāyantesu sabbesu, vijayo bhayasaṃkito;
Nantapañcāyudho gantvā, disvā pokkharaṇiṃ subhaṃ.

17. Apassa muttiṇṇapadaṃ, passaṃ tañceva tāpasiṃ;
''Imāya khalu bhaccā me, gahitānu''ti cintiya.

18. Kiṃ na passasi bhacce me,
Hoti tvaṃ iti āhataṃ;
''Kiṃ rājaputta bhaccehi,
Piva nahāyā''ti āhasā.

19. Yakkhinī tāva jānāti, mama jātinti nicchito;
Saṅghaṃ sanāmaṃ sāvetvā, dhanuṃ sandhāyu' pāgato.

20. Yakkhiṃ ādāya gīvāya, nārā ca valayena so;
Vāmahatthena kesesu, gahetvā dakkhiṇe na tu.

21. Ukkhipitvā asiṃāha, ''bhacce me dehi dāsitaṃ;
Māremī''ti bhayaṭṭāsā, jīvitaṃ yāci yakkhinī.

22. Jīvitaṃ dehi me sāmi, rajjaṃ dajjāmi te ahaṃ;
Karissami'tti kiccañca, kiccaṃ aññaṃ yathicchitaṃ.

23. Adubbhātthāya sapathaṃ, so taṃ yakkhiṃ akārayi;
''Ānehi bhacce sīgha''nti, vuttamattāva sā'nayi.

24. ''Ime jātā''ti vuttāsā,
Taṇḍulādiṃ viniddisi;
Bhakkhitānaṃ vāṇijānaṃ,
Nāvaṭṭhaṃ vivikhaṃ bahuṃ.

25. Bhaccā te sādhayitvāna, bhattāni byañjanānica;
Rājā puttaṃ bhojayitvā, sabbecāpi abhuñjisuṃ.

26. Dāpitaṃ vijayena'ggaṃ, yakkhī bhuñjiya pīṇitā;
Soḷasavassikaṃ rūpaṃ, māpayitvā manoharaṃ.

27. Rājaputta mupagañchi, sabbābharaṇabhūsitā;
Māpesi rukkhamūlasmiṃ, sayanañca mahārahaṃ.

28. Sāṇiyā suparikkhittaṃ, vitānasamalaṅkataṃ;
Taṃ disvā rājatanayo, pekkhaṃ atthamanāgataṃ.

29. Katvāna tāyanāvāyaṃ, nipajja sayane sukhaṃ;
Sāṇī parikkhipitvāna, sabbe bhaccā nipajjisuṃ.

30. Rattiṃ tūriyasaddañca, sutvā gītaravañca so;
Apucchi sahasemānaṃ, kiṃ saddo iti yakkhiniṃ.

31. Rajjañca sāmino deyyaṃ, sabbe yakkhe ca ghātiya;
Manussā vāsakaraṇā, yakkhā maṃ ghātayantihi.

32. Iti cintiya yakkhī sā, abravi rājanandanaṃ;
Sīrīsavatthunā metaṃ, sāmi yakkhapuraṃ idha.

33. Tattha jeṭṭhassa yakkhassa, laṃkānagaravāsinī;
Kumārikā idhā'nītā, tassā mātā ca āgatā.

34. Āvāha maṅgale tattha, idhāpi ussave mahā;
Vattate tattha saddoyaṃ, mahāhesa samāgamo.

35. Ajjeva yakkhe ghātehi,
Na hi sakkhā ito paraṃ;
So āhā'dissa mānete,
Ghātessāmi kathaṃ ahaṃ.

36. Yattha saddaṃ karissāma, tena saddena ghātaya;
Āyudhaṃ me'nubhāvena, tesaṃ kāye patissati.

37. Tassā sutvā tathā katvā, sabbe yakkhe aghātayi;
Sayampi laddhavijayo, yakkharāja pasādhanaṃ.

38. Pasādhanehi sesehi, taṃtaṃ bhaccaṃ pasādhayi;
Katipahaṃ vasitve'ttha, tambapaṇṇimupāgami.

39. Māpayitvā tampapaṇṇi-nagaraṃ vijayo tahiṃ;
Vasī yakkhiniyā saddhiṃ, amacca parivārito.

40. Nāvāya bhūmimotiṇṇā, vijayapamukhā tadā;
Kilantā pāṇinābhūmiṃ, ālambiya nisīdisuṃ.

41. Tambabhūmirajophuṭṭho, tambopāṇi yato ahuṃ;
So desoceva dīpo ca, tena tannāmako ahu.

42. Sīhabāhu narindo so, sīhamādinnavā iti;
Sīhaḷo tena sambandhā, ete sabbepi sīhaḷā.

43. Tattha tattha ca gāme te, tassā'maccā nivesayuṃ;
Anurādhagāmaṃ tannāmo, kadamba nadīyantike.

44. Gambhīranadīyā tīre, upatisso purohito;
Upatissagāmaṃ māpesi, anurādhassa uttare.

45. Aññe tayo amaccā te, māpayiṃsu visuṃ visuṃ;
Ujjeniṃ uruvelañca, vijitaṃ nagaraṃ tathā.

46. Nivāsetvā janapadaṃ, sabbe'maccā samaccataṃ;
Avocuṃ rājatanayā, sāmi rajjebhisecaya.

47. Iti vutto rājaputto, na icchi abhisecanaṃ;
Vinā khattiyakaññāya, abhisekaṃ mahesiyā.

48. Athāmaccā sāmino he, abhiseka katā darā;
Dukkaresupi kiccesu, tadatthabhirutā tigā.

49. Paṇṇākāre mahāsāre, maṇimuttādike bahū;
Gāhāpayitvā pāhesuṃ, dakkhiṇaṃ madhuraṃ puraṃ.

50. Paṇḍurājassa dhītatthaṃ, sāmino sāmibhattino;
Aññesaṃ cāpi dhītatthaṃ, amaccānaṃ janassa ca.

51. Sīghaṃ nāvāya gantvāna, dūtā te madhuraṃ puraṃ;
Paṇṇākāre ca lekhañca, tassa rañño adassayuṃ.

52. Tato rājāamaccehi, mantayitvā sadhītaraṃ;
Pāhetukāmo'maccānaṃ, aññesaṃ cāpi dhītaro.

53. Laddhā ūnasataṃ kaññā, athabheriṃ carāpayi;
Laṃkāya dhītugamanaṃ, icchamānā narā idha.

54. Nivāsayitvā diguṇaṃ, gharadvāresu dhītaro;
Ṭhapentu tena liṅgena, ādīyissāmitā iti.

55. Evaṃ laddhā bahūkaññā, tappayitvāna taṃ kulaṃ;
Sampannasabbālaṅkāraṃ, dhītaraṃ sampaṭicchadaṃ.

56. Sabbā tā laddhasakkārā, kaññāyo ca yathārahaṃ;
Rājārahe ca hatthassa-rathapessiya kārake.

57. Aṭṭhārasannaṃ seṇīnaṃ, sahassañca kulāni so;
Lekhaṃ datvāna pesesi, vijayassa jitā'rino.

58. Sabboso'tarī nāvāhi, mahātitthe mahājano;
Teneva paṭṭanaṃ tañhi, mahātitthaṃti vuccati.

59. Vijayassa sutodhītā, tassā yakkhiniyā ahu;
Rājakaññāgamaṃ sutvā, vijayo āha yakkhiniṃ.

60. ''Gaccha dāni tuvaṃ bhoti, ṭhapetvā puttake duve;
Manussā amanussehi, bhāyintīhi sadā'' iti.

61. Sutvā taṃ yakkhabhayato, bhītaṃ taṃ āha yakkhiniṃ;
Mā cintayi sāhassena, dāpayissāmi te baliṃ.

62. Punappunaṃ taṃ yācitvā, ubho ādāya puttake;
Bhītāpi sā agatiyā, laṃkāpuramupāgami.

63. Putte bihi nisīdetvā, sayaṃ pāvisi taṃ puraṃ;
Sañjānitvāna taṃ yakkhiṃ, bhītā corīti saññito.

64. Saṃkhubhiṃsu pure yakkhā, eko sāhasiko pana;
Ekapāṇippahārena, vilayaṃ nayi yakkhiniṃ.

65. Tassātu mātulo yakkho, nikkhamma nagarā bahi;
Disvā te dārake pucchi, tumhe kassa sutā iti.

66. Kuveṇiyā'ti sutvā'ha, mātā vo māritā idha;
Tumhepi disvā māreyyuṃ, palāyatha lahuṃ iti.

67. Āguṃ sumanakūṭaṃ te, palāyitvā tato lahuṃ;
Vāsaṃ kappesi jeṭṭho so, vuddho tāya kaṇiṭṭhiyā.

68. Puttadhītāhi vaḍḍhitvā, rājānuññāya te vasuṃ;
Tattheva malaye eso, pulindānañhi sambhavo.

69. Paṇḍurājassa dūtā te, paṇṇākāraṃ samappayuṃ;
Vijayassa kumārassa, rājādhikārikā ca tā.

70. Katvā sakkārasammānaṃ, dūtānaṃ vijayo pana;
Adā yāthārahaṃ kaññā, amaccānaṃ janassa ca.

71. Yathā vidhi ca vijayaṃ, sabbe maccāsamāgatā;
Rajjesamabhisiñciṃsu, kariṃsuca mahāchaṇaṃ.

72. Tato so vijayo rājā, paṇḍurājassa dhītaraṃ;
Mahatā parihārena, mahesitte'bhisecayi.

73. Dhanāna'dā amaccānaṃ, adāsi sasurassatu;
Anuvassaṃ saṅkhamuttaṃ, satasahassa dvayārahaṃ.

74. Hitvā pubbācaritaṃ visamaṃ samena;
Dhammena laṃkamakhilaṃ anusāsamāno;
So tamapaṇṇinagare vijayo narindo;
Rajjaṃ akārayi samā khalu aṭṭhatiṃsā'ti.

Sujanapasādasaṃve gatthāya kate mahāvaṃse

Vijayābhiseko nāma

Sattamo paricchedo.

Aṭṭhama pariccheda

Paṇḍuvāsudevābhiseko

1. Vijayo so mahārājā, vasse antimake ṭhito;
Iti cintayi ''vuddho'haṃ, na ca vijjati me suto.

2. Kicchena vāsitaṃ raṭṭhaṃ, nasseyya mama accaye;
Āṇāpeyyaṃ rajjahetu-sumittaṃ bhātaraṃ mama.

3. Athā'maccehi mantetvā, lekhaṃ tattha visajjayi;
Lekhaṃ datvāna vijayo, na cirena divaṅgato.

4. Tasmiṃ mate amaccā te, pekkhantā khattiyāgamaṃ;

Upatissagāme ṭhatvāna, raṭṭhaṃ samunusāsisuṃ.

5. Mate vijayarājamhi, khattiyāgamanā purā;
Ekaṃ vassaṃ ayaṃ laṃkā-dīpo āsi arājako.

6. Tasmiṃ sīhapure tassa, sīhabāhussa rājino;
Accayena sumitto so, rājā tassa suto ahu.

7. Tassa puttā tayo āsuṃ, maddarājassa dhītuyā;
Dūtā sīhapuraṃ gantvā, rañño lekhaṃ adaṃsu te.

8. Lekhaṃ sutvāna so rājā, putte āmantayī tayo;
Ahaṃ mahallako tātā, eko tumhesu gacchatu.

9. Laṃkaṃ nekaguṇaṃ kantaṃ, mama bhātussa santakaṃ;
Tassa'cca yena tattheva, rajjaṃ kāretu sobhanaṃ.

10. Kaṇiṭṭhako paṇḍuvāsu-devo rājakumārako;
''Gamissāmīti cintetvā, ñatvā sotthi gatampi ca.

11. Pitarā samanuññāto, dvattiṃsāmacca dārake;
Ādāya āruhī nāvaṃ, paribbājakaliṅgavā.

12. Mahākandaranajjā te, mukhadvāramhi otaraṃ;
Te paribbājake disvā, jano sakkari sādhukaṃ.

13. Pucchitvā nagaraṃ ettha, upayantaṃ kamena te;
Upatissa gāmaṃ sampattā, devatā paripālitā.

14. Amaccā'numato'macco, pucchi nemittakā tahiṃ;
Khattiyā'gamanaṃ tassa, so byākāsi parampi ca.

15. Sattame dīvaseyeva, āgamissati khattiyo;
Buddhasāsana metassa, vaṃsajo'va ṭhapessati.

16. Sattame divaseyeva, te paribbājake tahiṃ;
Patte disvāna pucchitvā, amaccā te vijāniya.

17. Taṃ paṇṇuvāsudevaṃ te, laṃkārajjena appayuṃ;
Mahesiyā abhāvāso, na tāva abhisecayi.

18. Amitodanasakkassa, paṇḍusakko suto ahu;
Ñatvā vināsaṃ sakyānaṃ, so ādāya sakaṃ janaṃ.

19. Gantvā aññāpadesena, gaṅgāpāraṃ tahiṃ puraṃ;
Māpetvā tattha kāresi, rajjaṃ tassa sute labhi.

20. Dhītā kaṇiṭṭhitā āsi, bhaddakaccāna nāmikā;
Sabbalakkhaṇasampannā, surūpā abhipatthitā.

21. Tadatthaṃ sattarājāno, paṇṇākāre mahārahe;
Pesesuṃ rājino tassa, bhīto rājūhi so pana.

22. Ñatvāna sotthigamanaṃ, abhisekaphalampi ca;
Sahadvattiṃsa itthīhi, nāvaṃ āropiyā'sutaṃ.

23. Gaṅgāya khipi gaṇhātu, pahu me dhītaraṃ iti;
Gahetuṃ te na sakkhiṃsu, nāvāsāpana sīghagā.

24. Dutiye divaseyeva, goṇāgāmaka paṭṭanaṃ;
Pattāpabbajitā kārā, sabbā tā tattha otaruṃ.

25. Pucchitvā nagaraṃ ettha, tā kamenopayantiyo;
Upatissagāmaṃ sampattā, devatā paripālitā.

26. Nemittakassa vacanaṃ, sutvā tatthā'gatā tu tā;
Disvā amacco pucchitvā, ñatvā rañño samappayi.

27. Taṃ paṇḍuvāsudevaṃ te, amaccā suddhabuddhino;
Rajje samabhisiñciṃsu, puṇṇasabbamanorathaṃ.

28. Subhaddakaccāna manomarūpiniṃ;
Mahesībhāve abhisiñciya'ttano;
Sahagatā tāya padāsi attanā;
Sahāgatānaṃ vasi bhūmipo sukhantī.

Sujanappasāda saṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Paṇḍuvāsudevābhiseko nāma

Aṭṭhamo paricchedo.

Navama pariccheda

Abhayābhiseko

1. Mahesī janayī putte, dasa ekañca dhītaraṃ;
Sabbajeṭṭho'bhayo nāma, cittānāma kaniṭṭhikā.

2. Passitvā taṃ viyākaṃsu, brāhmaṇā mantapāragā;
''Rajjahetu suto assā, ghātayissati mātule''.

3. Ghātessāmi kaniṭṭhinti, nicchite bhātarā'bhayo;
Vāresi kāle vāsesuṃ, gehaṃ taṃ ekathuṇike.

4. Rañño ca sirigabbhena, tassa dvāramakārayuṃ;
Anto ṭhapesuṃ ekañca, dāsiṃ narasataṃ bahi.

5. Rūpenu'mmādayī nare, diṭṭhamattāva sāyato;
Tato ummādacittā'ti, nāmaṃ sopapadaṃ labhi.

6. Sutvāna laṃkāgamanaṃ, bhaddakaccānadeviyā;
Mātarā coditā puttā, ṭhapetve'kañca āgamuṃ.

7. Disvāna te paṇḍuvāsu-devaṃ laṅkindamāgatā;
Disvāna taṃ kaniṭṭhiñca, roditvā saha tāya ca.

8. Raññā sukatasakkārā, rañño'nuññāya cārikaṃ;
Cariṃsu laṃkādīpamhi, nivasuñca yathāruciṃ.

9. Rāmena vusitaṭhānaṃ, rāmagoṇanti vuccati;

Uruvelā’nurādhānaṃ, nivāsā ca tathā tathā.

10. Tathā vijitadīghāyu-rohaṇānaṃ nivāsakā;
Vijitagāmo dīghāyu-rohaṇanti ca vuccati.

11. Kāresi anurādho so, vāpiṃ dakkhiṇato tato;
Kārāpetvā rājagehaṃ, tattha vāsamakappayī.

12. Mahārājā paṇḍuvāsu-devo jaṭṭhasutaṃ sakaṃ;
Abhayaṃ uparajjamhi, kāle samabhisecayi.

13. Dīghāyussa kumārassa, tanayo dīghagāmaṇi;
Sutvā ummādacittaṃ taṃ, tassaṃ jātakutūhalo.

14. Gahetvā’patissa gāmaṃ, taṃ apassi manujādhipaṃ;
Adā sahoparājena, rājupaṭṭhānamassaso.

15. Gavakkhābhimukhaṭṭhāne, taṃ upecca ṭhitaṃ tusā;
Disvāna gāmiṇiṃ cittā, rattacittā’ha dāsikaṃ.

16. ‘‘Ko eso’’ti tato sutvā,
Mātulassa sutoiti;
Dāsiṃ tattha niyojesi,
Saddhiṃkatvāna so tato.

17. Gavakkhamhi ḍasāpetvā, rattiṃ kakkaṭayantakaṃ;
Āruyha chindayitvāna, kavāṭaṃ tena pāvisi.

18. Tāya saddhiṃ vasitvāna, paccūseyeva nikkhami;
Evaṃ niccaṃ vasī tattha, chiddābhāvā apākaṭo.

19. Sā tena aggahī gabbhaṃ, gabbhe pariṇate tato;
Mātu ārocayī dāsī, mātā pucchiya dhītaraṃ.

20. Rañño ārocayī rājā, amantetvā sute’brahmā;
Posiyoso’pi amhehi, deva tasseva taṃ iti.

21. Putto ce mārayissāma, ta’nti tassa adaṃsu taṃ;
Sā sūtikālasampatte, sūti gehañca pāvisiṃ.

22. Saṅkitvā gopakaṃ cittaṃ, kālavelañca dāsakaṃ;
Tasmiṃ kamme nissāyā’ti, gāmaṇi paricārake.

23. Te paṭiññaṃ adente te, rājaputtā aghātayuṃ;
Yakkhā hutvāna rakkhiṃsu, ubho gabbhe kumārakaṃ.

24. Aññaṃ upavijaññaṃ sā, sallakkhā pesi dāsiyā;
Cittā sā janayī puttaṃ, sā itthi pana dhītaraṃ.

25. Cittaṃ sahassaṃ dāpetvā, tassā puttaṃ sakampi ca;
Āṇāpetvā dhītaraṃ taṃ, nipajjāpesi santike.

26. Dhītā laddhā’ti sutvāna, tuṭṭhā rājasutā ahuṃ;
Mātā ca mātumātā ca, ubho pana kumārakaṃ.

27. Mātāmahassa nāmañca, jeṭṭhassa mātulassa ca;
Ekaṃ katvā tamakaruṃ, paṇḍukābhayanāmakaṃ.

28. Laṃkā pālo paṇḍuvāsu-devo rajjamakārayi;
Tiṃsa vassamhi jātamhi, mato so paṇḍukābhaye.

29. Tasmiṃ matasmiṃ manujādhipasmiṃ,
Sabbe samāgamma narindaputtā;
Tassābhayassābhayadassa bhātu,
Rājābhisekaṃ akaruṃ uḷārāti.

Sujanappasāda saṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Abhayābhiseko nāma

Navamo paricchedo.

Dasama pariccheda

Paṇḍukābhayābhiseko

1. Ummādacittāyāṇattā, dāsī ādāya dārakaṃ;
Samugge pakkhipitvāna, dvāramaṇḍala ke agā.

2. Rājaputtā ca migavaṃ, gatā tumbarakandare;
Disvā dāsiṃ kuhiṃ yāsi, kiṃ me kanti ca pucchisuṃ.

3. Dvāramaṇḍalakaṃ yāmi, dhītumeguḷapūvakaṃ;
Iccāha oropehīti, rājaputtaṃ kamabravuṃ.

4. Citto ca kālavelo ca, tassā'rakkhāya niggatā;
Mahantaṃ sūkaravesaṃ, taṃ khaṇaṃyeva dassayuṃ.

5. Te taṃ samanubandhiṃsu, sāsamādāya tatra'gā;
Dārakañca sahassañca, āyuttassa adāraho.

6. Tasmiṃyeva dine tassa, bhariyā janayī sutaṃ;
Yamake janayī putte, bhariyaṃ me'ti positaṃ.

7. So sattavassiko cā'si, taṃ vijāniya mātulā;
Gantuṃ sarasi kīḷante, dārake ca payojayuṃ.

8. Jalaṭṭhaṃ rukkhasusiraṃ, jalacchāditachiddakaṃ;
Nimujjamāno chiddena, pavisitvā ciraṭṭhito.

9. Tato tatheva nikkhamma, kumāre sesadārake;
Upacca pucchiyantopi, vañceta'ññavacohi so.

10. Manussehā'gateheso, nivāsetvāna vatthakaṃ;
Kumāro vārimo gayha, susiramhi ṭhito ahu.

11. Vatthakāni gaṇetvāna, māretvā sesadārake;
Gantvā ārocayuṃ sabbe, dārakā māritā iti.

12. Gatesu tesu so gantvā, āyuttakagharaṃ sakaṃ;

Vasaṃ assāsito tena, ahū dvādasavassiko.

13. Puna sutvāna jīvantaṃ, kumāraṃ tassa mātulaṃ;
Tattha gopālake sabbe, māretuṃ sanniyojayuṃ.

14. Tasmiṃ ahani gopālā, laddhā ekaṃ catuppadaṃ;
Aggiṃ āharituṃ gāmaṃ, pesetuṃ taṃ kumārakaṃ.

15. So gantvā gharamāyutta-puttakaṃyeva pesayi;
Pādā rujanti me tehi, aggiṃ gopālasantikaṃ.

16. Tattha aṅgāra maṃsañca,
Khādissasi tuvaṃ iti;
Ne si so taṃ vaco sutvā,
Aggiṃ gopālasantikaṃ.

17. Tasmiṃ khaṇe pesitā te, parikkhipiya mārayuṃ;
Sabbe gope mārayitvā, mātulānaṃ nivedayuṃ.

18. Tatho soḷasavassaṃ taṃ, vijāniṃsu ca mātulā;
Mātā sahassañcā’dāsi, tassā rakkhañca ādisi.

19. Āyutto mātusandesaṃ, sabbaṃ tassa nivediya;
Datvā dāsaṃ sahassañca, pesesi paṇḍulantikaṃ.

20. Paṇḍulabrāhmaṇo nāma, bhogavā vedapārago;
Dakkhiṇasmiṃ disābhāge, vasī paṇḍulagāmake.

21. Kumāro tattha gantvāna, passi paṇḍulabrāhmaṇaṃ;
‘‘Tvaṃ paṇḍukābhayo tāta’’, iti pucchiya byākate.

22. Tassa katvāna sakkāraṃ, āha rājā bhavissasi;
Samasattativassāni, rajjaṃ tvaṃ kārayissasi.

23. Sippaṃ uggaṇha tātāti, sippuggahamakārayī;
Candena tassa puttena, khippaṃ sippaṃ samāpitaṃ.

24. Adā satasahassaṃ so, yodhasaṅgahakāraṇā;
Yodhesu saṅgahitesu, tena pañcasatesu so.

25. Siyuṃ yāya gayitāni, paṇṇāni kanakāni taṃ;
Mahesiṃ kurucandañca, mama puttaṃ purohitaṃ.

26. Ibhi vatvā dhanaṃ datvā, sayodhaṃ nihari tato;
So nāmaṃ sāvayitvāna, tato nikkhamma puññavā.

27. Laddhabalo nagarake, kāsapabbata santike;
Sattasatāni purise, sabbesaṃ bhojanāni ca.

28. Tato narasahassena, dvisatena kumārako;
Girikaṇḍa pabbataṃ nāma, agamā parivārito.

29. Girikaṇḍasivo nāma, paṇḍukābhaya mātulo;
Taṃ paṇḍuvāsudevena, dinnaṃ bhuñjati desakaṃ.

30. So karisasataṃ pakkaṃ, tadā lāveti khattiyo;
Tassa dhītā rūpavatī, pālī nāmā’si khattiyā.

31. Sā mahāparivārena, yānamāruyha sobhanaṃ;
Pitubhattaṃ gāhayitvā, lāvakānañca gacchati.

32. Kumārassa manussānaṃ, disvā tattha kumārikaṃ;
Ārocesuṃ kumārassa, kumāro sahasā’gato.

33. Dvedhā taṃ parisaṃ katvā, sataṃ yānamapesayi;
Tadantikaṃ saparisā, kattha yāsīti pucchitaṃ.

34. Tāya vuttetu sabbasmiṃ, tassaṃsāratta mānaso;
Attano saṃvibhāgatthaṃ, bhantenā’yāci khattiyo.

35. Sāsamoruyha yānamhā, adā sovaṇṇapātiyā;
Bhattaṃ nigrodha mūlasmiṃ, rājaputtassa khattiyā.

36. Gaṇhi nigrodhapaṇṇāni, bhojetuṃ sesake jane;
Sovaṇṇabhājanānā’suṃ, tāni paṇṇāni taṃ khaṇe.

37. Tāni disvā rājaputto, saritvā dijabhāsitaṃ;
Mahesibhāva yoggāme, kaññāladdhāti tussiso.

38. Sabbe bhojāpayī tesā, taṃ na khīyittha bhojanaṃ;
Ekassa paṭiviso’va, gahito tattha dissatha.

39. Evaṃ puññaguṇūpetā, sukumārī kumārikā;
Suvaṇṇapāli nāmena, tatoppabhuta āsi sā.

40. Taṃ kumāra gahetvāna, yānamāruyha khattiyo;
Mahabbala paribyūḷho, anusaṃṇī apakkami.

41. Taṃ sutvāna pitā tassā, nare sabbe apesayi;
Te gantvā kalahaṃ katvā, tajjitā tehi āgamuṃ.

42. Kalahanagaraṃ nāma, gāmo tattha kate ahu;
Taṃ sutvā bhātaro tassā, pañcayuddhāyu’pāgamuṃ.

43. Sabbe te paṇḍulasuto, candoyeva aghātayi;
Lohita vāhakhaṇḍoti, tesaṃ yuddhamahī ahu.

44. Mahatā bala kādhayana,
Tato so paṇḍukābhayo;
Gaṅgāya pārime tire,
Doḷapabbatakaṃ agā.

45. Tattha cattāri vassāni, vasi taṃ tattha mātulā;
Sutvā ṭhapetvā rājānaṃ, taṃ yuddhatthamupāgamuṃ.

46. Khandhāvāraṃ nivesetvā, dhūmarakkhāga santike;
Bhāgineyyena yujjhiṃsu, bhāgineyyo tu mātule.

47. Anubandhī oragaṅgaṃ, malāpetvā nivattiya;
Tesañca khandhāvāramhi, duve vassāni so vasī.

48. Gantvo'patissagāmaṃ te, tamatthaṃ rājino'bravuṃ;
Rājālekhaṃ kumārassa, sarahassaṃ sapāhiṇi.

49. ''Puñjassu pāragaṅgaṃ tvaṃ, mā'gā oraṃtato''iti;
Taṃ sutvā tassa kujjiṃsu, bhātaro nava rājino.

50. Upatthambho tvamevā'si, ciraṃ tassa idāni tu;
Raṭṭhaṃ dadāsi tasmā tvaṃ, māressāmā'ti abravuṃ.

51. So tesaṃ rajjamappesi, te tissaṃ nāma bhātaraṃ;
Sabbeva sahitā'kaṃsu, rajjassa parināyakaṃ.

52. Eso vīsativassāni, abhayo'bhaya dāyako;
Tattho'patissagāmamhi, rājā rajjamakārayi.

53. Vasanti dhūmarakkhāge, sare tumbariyaṅgaṇe;
Carate vaḷavā rupā, yakkhī cetiyanāmikā.

54. Eko disvāna senaṅgaṃ, uttapādaṃ manoramaṃ;
Ārocesi kumārassa, vaḷave'ttī'disī iti.

55. Kumāro rasmimādāya, gahetuṃ taṃ upāgami;
Pacchato agataṃ disvā, bhītā tejena tassasā.

56. Dhāvi'nantaradhāyitvā, dhāvanti manubandhiso;
Dhāvamānā saraṃ haṃ sā, sattakkhattuṃ parikkhipi.

57. Otaritvā mahāgaṅgaṃ, uttaritvā tato pana;
Dhumarakkhaṃ pabbataṃ taṃ, sattakkhattuṃ parikkhipi.

58. Taṃ saraṃ puna tikkhattuṃ, parikkhipi tato puna;
Gaṅgaṃ kacchakatitthena, samotari tahiṃ tu so.

59. Gahesitaṃ vāladhismiṃ, tālapattañca toyagaṃ;
Tassa puññānubhāvena, so ahosi mahā asi.

60. Uccāresi asiṃ dajjaṃ, ''māromī''ti tamāha sā;
Rajjaṃ gahetvā te dajjaṃ, sāmi māmaṃ amārayi.

61. Gīvāya taṃ gahetvā so, vijjhitvā asikoṭiyā;
Nāsāya rajjuyā bandhi, sā ahosi vasānugā.

62. Gantvā taṃ dhumarakkhaṃ so, tamāruyha mahabbalo;
Tattha cattāri vassāni, dhūmarakkhana ge vasi.

63. Tato nikkhamma sabalo, āgammā'riṭṭhapabbataṃ;
Suddhikālamapekkhanto, tattha sattasamāvasi.

64. Dve mātule ṭhapetvāna, tassa sesaṭṭhamātulā;
Yuddhasajjā ariṭṭhaṃ taṃ, upasaṅkamma pabbataṃ.

65. Khandhāvāraṃ nagarake, nivesetvā camūpatiṃ;
Datvā parikkhipāpesuṃ, samantā'riṭṭhapabbataṃ.

66. Yakkhiniyā mantayitvā, tassā vacanayuttiyā;
Datvā rājaparikkhāraṃ, paṇṇākārā yuvāni ca.

67. ‘‘Gaṇhātha sabbāne’tāni, khamāpessāmi vo ahaṃ’’;
Iti vatvāna pesesi, kumāro purato balaṃ.

68. Gaṇhissāmi paviṭṭhanti, vissaṭṭhesu tu tesu so;
Āruyha yakkhavaḷavaṃ, mahābalapurakkhato.

69. Yuddhāya pāvisi yakkhī, mahārāva marāpisā;
Anto bahibalañcassa, ukkuṭṭhiṃ mahatiṃ akā.

70. Kumārapurisā sabbe, parasenā nare bahū;
Ghātetvā mātule ca’ttha, sīsarāsiṃ akaṃsu te.

71. Senāpati pālayitvā, gumbaṭṭhānaṃ sapāvisi;
Senāpati gumbako’ti, tena esa pavuccati.

72. Upariṭṭhamātulasiraṃ, sīsarāsiṃ sapassiya;
Lāburāsī’va icchāha, tenā’si lābugāmako.

73. Evaṃ vijitasaṅgāmo, tato so paṇḍukābhayo;
Ayyakassā’nurādhassa, vasanaṭhānamāgami.

74. Attano rājagehaṃ so, tassa datvāna ayyako;
Aññatthavāsaṃ kappesi, so tu tasmiṃ ghare vasi.

75. Pucchāpetvāna nemittaṃ, vatthuvijjā’viduṃ tathā;
Nagaraṃ pavaraṃ tasmiṃ, gāmeyeva amāpayi.

76. Nivāsattā’nurādhānaṃ, anurādhapuraṃ ahu;
Nakkhattenā’nurādhena, patiṭṭhāpita tāya ca.

77. Āṇāpetvā mātulānaṃ, chattaṃ jātassare idha;
Dhovāpetvā dhārayitvā, taṃ sareyeva vārinā.

78. Attano abhisekaṃ so, kāresi paṇḍukābhayo;
Suvaṇṇapāliṃ deviṃ taṃ, mahesitte bhisecayi.

79. Adā candakumārassa, porohiccaṃ yathāvidhi;
Ṭhānantarāni sesānaṃ, bhaccānañca yathārahaṃ.

80. Mātuyā upakārattā, attano ca mahīpatiṃ;
Aghātayitvā jeṭṭhaṃ taṃ, mātulaṃ abhayaṃ pana.

81. Rattirajjaṃ adā tassa, ahu nagaraguttiko;
Tadupādāya nagare, ahū nagaraguttiko.

82. Sassuraṃ taṃ aghātetvā, girikaṇḍasivampi ca;
Girikaṇṇadesaṃ tasse’va, mātulassa adāsi so.

83. Saraṃ tañca khaṇāpetvā, kārāpesi bahū dakaṃ;
Jaye jalassa gāhena, jayavāpīti ahutaṃ.

84. Kālavelaṃ nivāsesi, yakkhaṃpura puratthime;
Yakkhaṃ tu cittarājaṃ taṃ, heṭṭho abhayavāpiyā.

85. Pubbopakāriṃ dāsiṃ taṃ, nibbattaṃ yakkhayoniyā;
Purassa dakkhiṇadvāre, so kataññū nivāsayi.

86. Anto narindavatthussa, vaḷavāmukhayakkhiniṃ;
Nivāsesi baliṃ tesaṃ, aññesañcānuvassakaṃ.

87. Dāpesi chaṇakāle tu, cittarājena so saha;
Samāsane nisīditvā, dibbamānusanāṭakaṃ.

88. Kārento'bhirami rājā, ratikhiḍḍā samappito;
Dvāragāme ca caturo, bhayavāpiñca kārayi.

89. Mahāsusānaghātanaṃ, pacchimarājiniṃ tathā;
Vessavaṇassa nigrodhaṃ, byādhidevassa tālakaṃ.

90. Yonasabhāga vatthuñca, mahejjagharameva ca;
Etāni pacchimadvāra-disābhāge nivesayi.

91. Pañcasatāni caṇḍāla-purise purasodhake;
Duvesatāni caṇḍāla-purise vaccasodhake.

92. Diyaḍḍhasatacaṇḍāle, matanīhārake'pi ca;
Susāna gopacaṇḍāle, tattakeyeva ādisi.

93. Tesaṃ gāmaṃ nivesesi, susānā pacchimuttare;
Yathā vihitakammāni, tāni niccaṃ akaṃsute.

94. Tassa caṇḍālagāmassa, pubbuttaradisāya tu;
Nīcasusānakaṃ nāma, caṇḍālānamakārayi.

95. Tassuttare susānassa, pāsāṇapabbatantare;
Āvāsapālijhādhānaṃ, tadā āsi nivesitā.

96. Taduttare disābhāge, yāva gāmaṇi vāpiyā;
Tāpasānaṃ anekesaṃ, assamo āsi kārito.

97. Tasseva ca susānassa, puratthimadisāya tu;
Jotiyassa nigaṇṭhassa, gharaṃ kāresi bhūpati.

98. Tasmiṃyeva desasmiṃ, nigaṇṭho girināmako;
Nānāpāsaṇḍakā ceva, vasiṃsu samaṇā bahū.

99. Tattheva ca devakulaṃ, akāresi mahīpati;
Kubhaṇḍassa nigaṇṭhassa, taṃnāmakamahositaṃ.

100. Tato tu pacchime bhāge, jhādhapālipuratthime;
Micchādiṭṭhikulānaṃ tu, vasī pañcasataṃ tahiṃ.

101. Paraṃ jotiyagehamhā, oraṃ gāmaṇi vāpiyā;
So paribbājakārāmaṃ, kārāpesi tatheva ca.

102. Ājīvakānaṃ gehañca, brāhmaṇavaṭṭameva ca;
Sivikā sotthisālā ca, akāresi tahiṃ tahiṃ.

103. Dasavassābhiseko so, gāmasīmā nivesayi;
Laṃkādīpamhi sakale, laṃkindo paṇḍukābhayo.

104. So kālavelacittehi, dissamānehi bhūpati;
Sahā'nu bhosi sampatiṃ, yakkhabhūtasahāya vā.

105. Paṇḍukābhayarañño ca, abhayassa ca antare;
Rājasuññāni vassāni, ahesuṃ dasasatta ca.

106. So paṇḍukābhayamahīpati sattatiṃsa–
Vasso’dhigamma dhitimā dharaṇī patittaṃ;
Ramme anunamanurādhapure samiddhe;
Vassāni akārayi rajjametthāti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Paṇḍukābhayābhisekonāma

Dasamo paricchedo.

Ekādasama pariccheda

Devānaṃpiyatissābhiseko

1. Tassaccaye tassa suto, muṭasivo’ti vissuto;
Suvaṇṇapāliyā putto, patto rajjamanākulaṃ.

2. Mahāmeghavanuyyānaṃ, nāmanugaguṇoditaṃ;
Phalapupphatarupetaṃ, so rājā kārayi subhaṃ.

3. Uyyānaṭhānaggahaṇe, mahāmegho akālajo;
Pāvassitena uyyānaṃ, mahāmeghavanaṃ ahu.

4. Saṭṭhivassāni muṭasivo, rājā rājjamakārayi;
Anurādhe puravare, laṃkā bhuvadane subhe.

5. Tassa puttā dasā’hesuṃ, aññamaññahitesino;
Duve dhītā cā’nukulā, kulānucchavikā ahū.

6. Devānaṃ piyatissoti, vissuto dutiyo suto;
Tesu bhātūsu sabbesu, puññāpaññādhiko ahu.

7. Devānaṃ piyatisso so, rājā’si pituaccaye;
Tassā’bhisekena samaṃ, bahūna’cchariyāna’huṃ.

8. Laṃkādīpamhi sakale, nidhayo ratanāni ca;
Antoṭhitāni uggantvā, pathavītalamāruhuṃ.

9. Laṃkādīpasamīpamhi, bhinnanāvāgatāni ca;
Tatrajātāni ca thalaṃ, ratanāni samāruhuṃ.

10. Chātapabbatapādamhi, tisso ca veḷuyaṭṭhiyo;
Jātārathapatodena, samānā parimāṇato.

11. Tāsu ekālatāyaṭṭhi, rajatā’bhā tahiṃ latā;
Suvaṇṇāvaṇṇārucirā, dissantetā manoramā.

12. Ekā kusumā yaṭṭhītu, kusumāni tahiṃ pana;
Nānāni nānāvaṇṇāni, dissante’ti phuṭāni ca.

13. Ekāsakuṇayaṭṭhitu, tahiṃ pakkhimigā bahū;

Nānā ca nānāvaṇṇā ca, sajīvā viya dissare.

14. Bhayagajarathāmalakā, valayaṅguliveṭhakā;
Kakudhaphalāpākatikā, iccetā aṭṭhajātiyo.

15. Muttāsamudā uggantvā, tīre vaṭṭi viya ṭhitā;
Devānaṃ piyatissassa, sabbaṃ puññavijambhitaṃ.

16. Indanīlaṃ veḷuriyaṃ, lohitaṅkamaṇidhi’me;
Rajatāni pane’tāni, muttā tā tāvayaṭṭhiyo.

17. Sattahabbhantareyeva, rañño santikamāharuṃ;
Tāni disvā patīto so, rājā iti vicintayi.

18. Ratanāni anagghāni, dhammāsoko imānime;
Sahāyo’rahatenā’ñño, tassa dassaṃ imāna’to.

19. Devānaṃ piyatisso ca, dhammāsoko ca te ime;
Dve adiṭṭhasahāyāhi, cirappabhuti bhūpati.

20. Bhāgineyyaṃ mahāriṭṭhaṃ, amaccaṃ pamukhaṃ tato;
Dijaṃ amaccaṃ gaṇataṃ, rājā te caturo jane.

21. Dūto katvāna pāhesi, baloghaparivārite;
Gāhā petvā anagghāni, ratanāni imāni so.

22. Maṇijātī ca tisso tā, tisso ca rathayaṭṭhiyo;
Saṅkhañca dakkhiṇāvattaṃ, muttā jātī ca aṭṭha tā.

23. Āruyha jambukolamhi, nāvaṃ sattadinena te;
Sukhena titthaṃ laddhāna, sattāhena tato puna.

24. Pāṭaliputtaṃ gantvāna, dhammāsokassa rājino;
Adaṃsu paṇṇākārete, disvā tāni pasīdi so.

25. Ratanāni’disānettha, natthi me iti cintiya;
Adā senāpatiṭṭhānaṃ, tuṭṭho’riṭṭhassa bhūpati.

26. Porohiccabrāhmaṇassa, daṇḍanāyataṃ pana;
Adāsi tassā’maccassa, seṭṭhittaṃ gaṇakassa tu.

27. Tesaṃ anappake bhoge, datvā vāsagharāni ca;
Mahāmaccehi mantento, passitvā paṭipābhataṃ.

28. Vālabījanī muṇhisaṃ, khaggaṃ chattañca pādukaṃ;
Moḷiṃ vataṃ sapāmaṅgaṃ, bhiṅkāraṃ haricandanaṃ.

29. Adhovimaṃ vatthakoṭiṃ, mahagghaṃ hatthapuñchaniṃ;
Nāgā’haṭaṃ añjanañca, aruṇābhañca mattikaṃ.

30. Anotattodakañceva, gaṅgāsalilameva ca;
Saṅkhañca nandiyāvaṭṭaṃ, vaḍḍhamānaṃ kumārikaṃ.

31. Hemabhojanakaṇḍañca, sivikañca mahārahaṃ;
Harīṭakaṃ āmalakaṃ, mahagghaṃ amatosadhaṃ.

32. Sukāhaṭānaṃ sālīnaṃ, saṭṭhivāhasatāni ca;
Abhiseko pakaraṇaṃ, parivāravisesitaṃ.

33. Datvā kāle bhahāyassa, paṇṇākāre narissaro;
Dūte pāhesisaddhamma-paṇṇākāramimampica.

34. Ahaṃ buddhañca dhammañca, saṅghañca saraṇaṃ gato;
Upāsakattaṃ desesiṃ, sakyaputtassa sāsane.

35. Tvampimāni ratanāni, uttamāni naruttama;
Cittaṃ pasādayitvāna, saddhāya saraṇaṃ vaja.

36. ''Karotha me sahāyassa, abhisekaṃ puno'' iti;
Vatvā sahayā'maccete, sakkaritvā ca pesayi.

37. Pañcamāse vasitvāna, te maccā'tivasakkatā;
Vesākhasukkhapakkhādi-dine dūtā viniggatā.

38. Tāmalittiyamāruyha, nāvaṃ tejambukolake;
Oruyha kūpaṃ passiṃsu, patvā dvādasiyaṃ idha.

39. Adaṃsu paṇṇākāre te, dūtā laṃkādīpassate;
Tesaṃ mahantaṃ sakkāraṃ, laṃkāpati akārayi.

40. Te maggasiramāsassa, ādicandodayejine;
Abhisittañca laṃkindaṃ, amaccā sāmibhattino.

41. Dhammāsokassa vacanaṃ, vatvā sāmi hiteratā;
Punopi abhisiñciṃsu, laṃkāhitasukheratаṃ.

42. Vesākhe narapati puṇṇamāyamevaṃ;
Devānaṃ piyavacano pagūḷanāmo;
Laṃkāyaṃ pavītatapīti ussavāyaṃ;
Attānaṃ janasukhado'bhisecayī soti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Devānaṃpiyatissābhisekonāma

Ekādasamo paricchedo.

Dvādasama pariccheda

Nānādesapasādo

1. Thero moggaliputto so, jinasāsana jotako;
Niṭṭhāpetvāna saṃgītiṃ, pekkhamāno anāgataṃ.

2. Sāsanassa patiṭṭhānaṃ, paccantesu avekkhiya;
Pesesi kattike māse, tete there tahiṃ tahiṃ.

3. Theraṃ kasmīragandhāraṃ, majjhantikamapesayi;
Apesayī mahādeva-ttheraṃ mahisamaṇḍalaṃ.

4. Vanavāsiṃ apesayi, theraṃ rakkhitanāmakaṃ;

Tathā’parantakaṃ yona-dhammarakkhitanāmakaṃ.

5. Mahāraṭṭhaṃ mahādhamma-rakkhitatthera nāmakaṃ;
Mahārakkhita theraṃ taṃ, yona lokamapesayi.

6. Pesesi majjhimaṃ theraṃ, himavantapadesakaṃ;
Suvaṇṇabhūmiṃ there dve, soṇamuttara meva ca.

7. Mahāmahindattheraṃ taṃ, thera iṭṭiyamuttiyaṃ;
Sambalaṃ bhaddasālañca, sake saddhivihārike.

8. Laṃkādīpe manuññamhi, manuññaṃ jinasāsanaṃ;
Patiṭṭhāpetha tumhe’ti, pañca there apesayi.

9. Tadā kasmīragandhāre, pakkaṃ sassaṃ mahiddhiko;
Aravālo nāgarājā, vassaṃ karakasaññitaṃ.

10. Vassā petvā samuddasmiṃ, sabbaṃ khipatidāruṇo;
Tatra majjhantikatthero, khippaṃ gantvā vihāyasā.

11. Aravāladahevāri-piṭṭhe caṅkamanādike;
Akāsi disvā taṃnāgā, ruṭṭhāraññō nivedayuṃ.

12. Nāgarājā’tharuṭṭho so, vividhā bhisikā’kari;
Vātā mahantā vāyanti, megho gajjati vassati.

13. Phalantya’saniyo vijju, niccharanti tato tato;
Mahiruhā pabbatānaṃ, kūṭāni papatanti ca.

14. Virūparūpā nāgā ca, bhiṃsāpenti samantato;
Sayaṃ dhupāyati jalati, akkosanto anekadhā.

15. Sabbaṃ taṃ iddhiyā thero, paṭibāhiya bhiṃsanaṃ;
Avoca nāgarājaṃ taṃ, dassento balamuttamaṃ.

16. Sadeva kopi ce loko, āgantvā tāsayeyya maṃ;
Na me paṭibalo assa, janetuṃ bhayabheravaṃ.

17. Sace’pi tvaṃ mahiṃ sabbaṃ, sasamuddaṃ sapabbataṃ;
Ukkhipitvā mahānāga, khipeyyāsi mamo’pari.

18. Neva me sakkuṇeyyāsi, janetuṃ bhayabheravaṃ;
Aññadatthu tave‘va’ssa, vighāto uragādhipa.

19. Taṃsutvā nimmadassa’ssa, thero dhammamadesayi;
Tato saraṇasīlesu, nāgarājā patiṭṭhahi.

20. Tatheva caturāsīti-sahassāni bhujaṅgamā;
Himavanteva gandhabbā, yakkhā kumbhaṇḍakā bahū.

21. Paṇḍako nāma yakkho tu, saddhiṃhārita yakkhiyā;
Pañcasatehi puttehi, phalaṃ pāpuṇi ādikaṃ.

22. ‘‘Mā’’dāni kodhaṃ janiyittha, ito uddhaṃ yathāpure;
Sasaghātañca mā’kattha, sukhakāmāhi pāṇino.

23. Karotha mettaṃ sattesu, vasantu manujā sukhaṃ;
Iti tenā’nusiṭṭhā te, tatheva paṭipajjisuṃ.

24. Tato ratanapallaṅke, theraṃ so uragādhipo;
Nisīdāpiya aṭṭhāsi, bījamāno tadantike.

25. Tadā kasmīragandhāra-vāsino manujā’gatā;
Nāgarājassa pūjatthaṃ, mantvā theraṃ mahiddhikaṃ.

26. Theramevā’bhi vādetvā, ekamantaṃ nisīdisuṃ;
Tesaṃ dhammamadesesi, thero āsivisopamaṃ.

27. Asītiyā sahassānaṃ, dhammābhisamayo ahu;
Satasahassa purisā, pabbajuṃ therasantike.

28. Tatoppabhupati kasmira-gandhāraṃ te idānipi;
Āsuṃ kāsāva pajjotā, vatthuttayaparāyanā.

29. Gantvā mahādevatthero, desaṃ mahisamaṇḍalaṃ;
Suttantaṃ devadūtaṃ so, kathesi janamajjhago.

30. Cattālīsa sahassāni, dhammacakkhuṃ visodhayuṃ;
Cattālīsa sahassāni, pabbajiṃsu tadantike.

31. Gantvā’tha rakkhitatthero, vanavāsiṃ nabhe ṭhito;
Saṃyuttamanamataggaṃ, kathesi janamajjhago.

32. Saṭṭhi narasahassānaṃ, dhammābhisamayo ahu;
Sattatiṃsa sahassāni, pabbajiṃsu tadantike.

33. Vihārānaṃ pañcasataṃ, tasmiṃdese patiṭṭhahi;
Patiṭṭhāpesi tatthevaṃ, thero so jinasāsanaṃ.

34. Gantvā’parantakaṃ thero, yonako dhammarakkhito;
Aggikkhandhopamaṃ suttaṃ, kathetvā janamajjhago.

35. Sattatiṃsa sahassāni, pāṇe tattha samāgate;
Dhammāmatamapāyesi, dhammā dhammesu kovido.

36. Purisānañca sahassañca, itthiyo ca tato’dhikā;
Khattiyānaṃ kulāyeva, nikkhamitvāna pabbajuṃ.

37. Mahāraṭṭhamisī gantvā, so mahādhammarakkhito;
Mahānāradakassapavhaṃ, jātakaṃ kathayī tahiṃ.

38. Maggaphalaṃ pāpuṇiṃsu, caturāsīti sahassakā;
Terasantu sahassāni, pabbajiṃsu tadantike.

39. Gantvāna yonavisayaṃ, so mahādhammarakkhito isi;
Kāḷakārāma suttantaṃ, kathesi janamajjhago.

40. Pāṇasata sahassāni, sahassāni ca sattati;
Maggaphalaṃ pāpuṇiṃsu, dasa sahassāni pabbajuṃ.

41. Gantvā catūhi therehi, desesi majjhimo isi;
Himavantapadesasmiṃ, dhammacakkapavattanaṃ.

42. Maggaphalapāpuṇiṃsu, asītipāṇa koṭiyo;
Visuṃ te pañcaraṭṭhāni, pañcatherā pasādayuṃ.

43. Purisasatasahassāni, ekekasseva santike;
Pabbajiṃsu pasādena, sammāsambuddha sāsane.

44. Saddhiṃ uttaratherena, soṇatthero mahiddhiko;
Suvaṇṇabhūmiṃ agamā, tasmiṃ tu samaye pana.

45. Jāte jāte rājagehe, dārake ruddarakkhasī;
Samuddato nikkhamitvā, bhakkhitvā pana gacchati.

46. Tasmiṃ khaṇe rājagehe,
Jāto hoti kumārako;
There manussā passitvā,
Rakkhasānaṃ sahāyakā.

47. Iti cintiya māretuṃ, sā yuvā upasaṅkamuṃ;
''Kimetanti''ca pucchitvā, theraṃ te eva māhute.

48. Samaṇā mayaṃ himavantā, na rakkhasi sahāyakā;
Rakkhasī sā saparisā, nikkhantā hoti sāgarā.

49. Taṃ disvāna mahārāvaṃ, viraviṃsu mahājanā;
Diguṇe rakkhase thero, māpayitvā bhayānake.

50. Taṃ rakkhasiṃ saparisaṃ, parikkhipi samantato;
Idaṃ imehi uddhanti, mantvā bhītā palāyisā.

51. Tassa desassa ārakkhaṃ, ṭhapetvāna samantato;
Tasmiṃ samāgame thero, brahmajālamadesayi.

52. Saraṇesu ca sīlesu, aṭṭhaṃsu bahavo janā;
Saṭṭhiyā tu sahassānaṃ, dhammābhisamayo ahu.

53. Aḍḍhuḍḍhāni sahassāni, pabbajuṃ kuladārakā;
Pabbajiṃsu diyaḍḍhantu, sahassaṃ kuladhītaro.

54. Tatoppabhuti sañjāte, rājagehe kumārake;
Nāmaṃ kariṃsu rājāno, soṇuttara sanāmake.

55. Mahājanassāpi jinassa kaḍḍhanaṃ;
Vihāya pattaṃ amataṃ sukhampite;
Kariṃsu lokassa hitaṃ tahiṃ tahiṃ;
Bhaveyya yo lokahite pamādavāti.

Sujanappasāda saṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Nānādesapasādo nāma dvādasamo paricchedo.

Terasama pariccheda

Mahindāgamano

1. Mahāmahindatthero so, tadā dvādasavassiko;

Upajjhāyena āṇatto, saṅghena ca mahāmatī.

2. Laṃkādīpaṃ pasādetuṃ,
Kālaṃ pekkhaṃ vicintayī;
‘‘Vuḍḍho muṭasivo rājā,
Rājā hotu suto’’ iti.

3. Tadantare ñātigaṇaṃ, daṭṭhuṃ katvāna mānasaṃ;
Upajjhāyañca saṅghañca, vanditvā puccha bhūpatiṃ.

4. Ādāya caturo there, saṅghamittāya atrajaṃ;
Sumanaṃ sāmaṇerañca, chaḷābhiññaṃ mahiddhikaṃ.

5. Ñātīnaṃ saṅgahaṃ kātuṃ, agamā dakkhiṇāgiriṃ;
Tato tattha carantassa, chammāsā samatikkamuṃ.

6. Kamena vedisagiriṃ, nagaraṃ mātudeviyā;
Sampatvā mataraṃ passi, devī disvā piyaṃ sutaṃ.

7. Bhojayitvā saparisaṃ, attanāyeva kāritaṃ;
Vihāraṃ cetiyagiriṃ, theraṃ āropayī subhaṃ.

8. Avantiraṭṭhaṃ bhuñjanto, pitarā dinnamattano;
So asoka kumāro hi, ujjenīgamanā purā.

9. Vedise nagare vāsaṃ, upagantvā tahiṃ subhaṃ;
Devinnāma labhitvāna, kumāriṃ seṭṭhidhītaraṃ.

10. Saṃvāsaṃ tāya kappesi, gabbhaṃ gaṇhiya tena sā;
Ujjeniyaṃ kumāraṃ taṃ, mahindaṃ janayī subhaṃ.

11. Vassadvayamatikkamma, saṅghamittañca dhītaraṃ;
Tasmiṃ kāle vasati sā, vedise nagare tahiṃ.

12. Thero tattha nisīditvā, kālaññū iti cintayi;
Pitarā me samāṇattaṃ, abhiseka mahussavaṃ.

13. Devānaṃpiyatisso so, mahārājā’nubhotu ca;
Vatthuttayaguṇe cāpi, sutvā jānātu dūhato.

14. Ārohatu missanagaṃ, jeṭṭhamāsassu’posathe;
Tadaheva gamissāma, laṃkādīpavaraṃ mayaṃ.

15. Mahindo upasaṅkamma, mahindatthera muttamaṃ;
Yāhi laṃkaṃ pasādetuṃ, sambuddhenā’si byākato.

16. Mayampi tatthupatthambhā, bhavissāmā’ti abravi;
Deviyā bhaginī dhītu-putto bhaṇḍuka nāmako.

17. Therena deviyā dhammaṃ, sutvā desitameva tu;
Anāgāmiphalaṃ patvā, vasi therassa santike.

18. Tattha māsaṃ vasitvāna, jeṭṭhamāsassu’ posathe;
Thero catūhi therehi, sumanenā’tha bhaṇḍunā.

19. Saddhiṃ tena gahaṭṭhena, na rato ñātihetunā;
Tasmā vihārā ākāsaṃ, uggantvā so mahiddhiko.

20. Khaṇeneva idhāgamma, ramme missaka pabbate;
Aṭṭhāsi vilukūṭamhi, rucirambatthale vare.

21. Laṃkāpasāda guṇena viyākato so;
Laṃkāhitāya muninā sayitena ante;
Laṃkāya satthusadiso hitahetu tassā;
Laṃkāmarūhi mahito'bhinisīdi tattāti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Mahindāgamano nāma

Terasamo paricchedo.

Cuddasama pariccheda

Nagarappavesano

1. Devānampiyatisso so, rājā salilakīḷitaṃ;
Datvā nagaravāsīnaṃ, migavaṃ kīḷituṃ agā.

2. Cattālīsasahassehi, narehi parivārito;
Dhāvanto padasāyeva, agamā missakaṃ nagaṃ.

3. There dassetumicchanto, devo tasmiṃ mahīdhare;
Gumbhaṃbhakkhayamāno'va, aṭṭhā gokaṇṇarūpavā.

4. Rājā disvā ''pamattaṃ taṃ, na yuttaṃ vijjhituṃ'' iti;
Jiyā saddamakādhāpi, gokaṇṇo pabbatantaraṃ.

5. Rājā'nudhāvi sodhiṃ, therānaṃ santikaṃ gato;
There diṭṭhe narindena, sayamantaradhāyiso.

6. Thero ''bahūsu diṭṭhesu, atibhāyissatī'' tiso;
Attānameva dassesi, passitvā taṃ mahīpatiṃ.

7. Bhīto aṭṭhāsi taṃ thero, ''ehi tissāti abravi;
Tissā'ti vacaneneva, rājā yakkho''ti cintayī.

8. Samaṇā mayaṃ mahārāja, dhammarājassa sāvakā;
Tameva anukampāya, jambudīpā idhāgatā.

9. Iccāha thero taṃ sutvā, rājā vītabhayo ahu;
Saritvā sakhīsandesaṃ, ''samāṇā'' iti nicchito.

10. Dhanuṃ sarañca nikkhippa, upasaṅkamma taṃ isiṃ;
Sammodamāno therena, so nisīdi tadantike.

11. Tadā tassa manussā te, āgamma parivārayuṃ;
Tadā sese cha dassesi, mahāthero sahāgate.

12. Te disvā abravī rājā, ''kadā'' me āgatā iti;

‘‘Mayā saddhiṃ’’ti therena, vutte pucchi idaṃ puna.

13. ‘‘Santi īdisakā aññe, jambudīpe yatī’’ iti;
Āha ‘‘kāsāvapajjo to, jambudīpo tahiṃ pana.

14. Tevijjā iddhippattā ca, cetopariyakovidā;
‘‘Dibbasotā’rahanto ca, bahū buddhassa sāvakā’’.

15. Pucchi ‘‘kenāgatatthā’’ti, na thalena na vārinā;
Āgatamhā’’ti vutte so, vijāni nabhasāgamaṃ.

16. Vīmaṃsaṃso mahāpañño, kaṇhaṃ pañhamapucchitaṃ;
Puṭṭho puṭṭho viyākāsi, taṃtaṃ pañhaṃ mahīpati.

17. Rukkhoyaṃ rājakinnāmo, añño nāma ayaṃ taru;
Imaṃ muñciya attha’mbo, santi ambatarū bahuṃ.

18. Imañca ambaṃ teca’mbe, muñciyatthi mahīruhā;
Santi bhante bahu rukkhā, anambāpana te taru.

19. Aññe ambe anambe ca, muñciya’tthi mahīruhā;
Ayaṃ bhante ambarukkho, paṇḍito’si narissara.

20. Santi te ñātakā rāja, santi bhante bahujjanā;
Santi aññātakā rāja, santi te ñātito bahū.

21. Ñātake te ca aññe ca, muñciya’ññopi atthi nu;
‘‘Bhante’’ hameva sādhu tvaṃ, paṇḍito’si narissara.

22. Paṇḍito’ti viditvāna, cūḷahatthipadopamaṃ;
Suttantaṃ desayī thero, mahīpassa mahāmatī.

23. Desanāpariyosāne, saddhiṃ tehi narehi so;
Cattālīsasahassehi, saraṇesu patiṭṭhahi.

24. Bhattā’bhīhāraṃ sāyanhe, rañño abhiharuṃ tadā;
‘‘Na bhuñjissa’’nti dāni me, iti janammi bhūpati.

25. Pucchituṃyeva yuttanti, bhattenā’pucchite isi;
Na bhuñjāma idānī’ti, vutte kālañca pucchiso.

26. Kālaṃ vutte’bravi evaṃ, ‘‘gacchāma nagaraṃ’’iti;
Tuvaṃ gaccha mahārāja, vasissāma mayaṃ idha.

27. Evaṃ sati kumāro’yaṃ, amhehi saha gacchatu;
Ayañhi āgataphalo, rāja viññātasāsano.

28. Apekkhamāno pabbajjaṃ, vasata’mhākamantike;
Idāni pabbajessāma, imaṃ tvaṃ gaccha bhūmipa.

29. Pāto rathaṃ pesayissaṃ, tumhe tattha ṭhitā puraṃ;
Yāthā’ti there vanditvā, bhaṇḍuṃnetva’ka mantakaṃ.

30. Pucchi therādhikāraṃso, rañño sabbamabhāsi so;
Theraṃ ñatvā’ti tuṭṭhoso, ‘‘lābhā me’’iti cintayi.

31. Bhaṇḍussa gīhibhāvena, gatāsaṅko narissaro;
Aññāsi narabhāvaṃ so, ‘‘pabbājema imaṃ’’ iti.

32. Thero taṃ gāmasīmāyaṃ, tasmiṃyeva khaṇe akā;
Bhaṇḍukassa kumārassa, pabbajjamupasampadaṃ.

33. Tasmiṃyeva khaṇe so ca, arahattamapāpuṇi;
Sumanaṃ sāmaṇeraṃ taṃ, thero āmantayī tato.

34. Dhammasavanakālaṃ tvaṃ, ghosehī’’ti apucchiso;
Sāvento kittakaṃ ṭhānaṃ, bhante ghosema’haṃ iti.

35. ‘‘Sakalaṃ tambapaṇṇī’’ti, vutte therena iddhiyā;
Sāvento sakalaṃ laṃkaṃ, dhammakālamaghosayī.

36. Rājā nāgacatutteso, soṇṇipasse nisīdiya;
Bhuñjanto taṃ ravaṃ sutvā, therantika mapesayi.

37. ‘‘Upaddavo nu atthī’’ti, āha natthi uddavo;
Sotuṃ sambuddhavacanaṃ, kālo ghosāpito iti.

38. Sāmaṇera ravaṃ sutvā, bhummādevā aghosayuṃ;
Anukkamena so saddo, brahmalokaṃ samāruhi.

39. Tena ghosena devānaṃ, sannipāto mahā ahu;
Samacittasuttaṃ desesi, thero tasmiṃ samāgame.

40. Asaṃkhiyānaṃ devānaṃ, dhammābhisamayo ahu;
Bahū nāgā supaṇṇā ca, saraṇesu patiṭṭhayuṃ.

41. Yathedaṃ sāriputtassa, suttaṃ therassa bhāsato;
Tathā mahindattherassa, ahu devasamāgamo.

42. Rājā pabhā te pāhesi, rathaṃ sārathi so gato;
‘‘Ārohatha rathaṃ yāma, nagaraṃ’’ iti te’bravi.

43. Nā’rohāma rathaṃ gaccha, gacchāma tava pacchato;
Iti vatvāna pesetvā, sārathiṃ sumanorathaṃ.

44. Vehāsamabbhugantvā, te nagarassa puratthato;
Paṭhamatthūpaṭṭhānamhi, otariṃsu mahiddhikā.

45. Therehi paṭhamotiṇṇa-ṭhānamhi katacetiyaṃ;
Ajjāpi vuccate tena, evaṃ paṭhamacetiyaṃ.

46. Raññā theraguṇaṃ sutvā, sabbā antepuritthiyo;
Theradassanamicchiṃsu, yasmā tasmāmahīpati.

47. Anto’va rājavatthussa, rammaṃ kāresi maṇḍapaṃ;
Setehi vatthapupphehi, chāditaṃ samalaṅkataṃ.

48. Uccaseyyāviramaṇaṃ, sutattā therasantike;
Kaṅkhī ‘‘uccāsane thero, nisīdideyyanunoti ca.

49. Tadantare sārathi so, there disvā tahiṃ ṭhite;
Cīvaraṃ pārupante te, ativimhita mānaso.

50. Gantvā rañño nivedesi, sutvā sabbaṃ mahīmati;
‘‘Nisajjaṃ na karissanti, pīṭhakesū’’ti nicchito.

51. ‘‘Susādhu bhummattharaṇaṃ, paññāpethā’’ti bhāsiya;
Gantvā paṭipathaṃ there, sakkaccaṃ abhivādiya.

52. Mahāmahindattherassa, hatthato pattamādiya;
Sakkārapūjāvidhinā, puraṃ theraṃ pavesayi.

53. Disvā āsanapaññattiṃ, nemittā byākaruṃ iti;
‘‘Gahitā pathavī’mehi, dīpe hessanti issarā.

54. Narindo pūjayanto te, there antepuraṃ nayi;
Tattha te dussapīṭhesuṃ, nisīdiṃsu yathārahaṃ.

55. Te yāgukhajjabhojjehi, sayaṃ rājā atappayi;
Niṭṭhite bhattakiccamhi, sayaṃ upanisīdiya.

56. Kaniṭṭhassoparājassa, mahānāgassa jāyikaṃ;
Vasantiṃ rājagehe’va, pakkosā pesicā’nulaṃ.

57. Āgamma anulādevī, pañca itthisatehi sā;
Therevandiya pūjetvā, ekamantamupāvisi.

58. Petavatthuṃ vimānañca, saccasaṃyuttameva ca;
Desesi thero tā itthī, paṭhamaṃ phalamajjhaguṃ.

59. Hiyyo diṭṭhamanussehi, sutvā theraguṇe bahū;
Theradassanamicchantā, samāgantvāna nāgarā.

60. Rājadvāre mahāsaddaṃ, akaruṃ taṃ mahīpati;
Sutvā pucchiya jānitvā, āha tesaṃ hitatthiko.

61. Sabbesaṃ idha sambādho, sālāmaṅgalahatthino;
Sodhetha tattha dakkhanti, there’me nāgarā’iti.

62. Sodhetvā hatthisālaṃ taṃ, vitānādīhi sajjukaṃ;
Alaṅkaritvā sayane, paññapesuṃ yathārahaṃ.

63. Sathero tattha gantvāna, mahāthero nisīdiya;
So devadūtasuttantaṃ, kathesī kathiko mahā.

64. Taṃ sutvāna pasīdiṃsu, nagarā te samāgatā;
Tesu pāṇasahassaṃtu, paṭhamaṃ phalamajjhagā.

65. Laṃkādīpe so satthukappo akappo;
Laṃkādhiṭṭhāne dvīsu ṭhānesu thero;
Dhammaṃ bhāsitvā dīpabhāsāya evaṃ;
Saddhammo tāraṃ kārayī dīpadīpoti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Nagarappavesano nāma

Cuddasamo paricchedo.

Pañcadasama pariccheda

Mahāvihāra paṭiggahako

1. Hatthisālāpi sambādhā, iti tattha samāgatā;
Te nandanavane ramme, dakkhiṇadvārato bahi.

2. Rājuyyāne ghanacchāye, sītale nīlasaddale;
Paññāpesuṃ āsanāni, therānaṃ sādarā narā.

3. Nikkhamma dakkhiṇadvārā, thero tattha nisīdi ca;
Mahākulīnā cā’gamma, itthiyo bahukā tahiṃ.

4. Theraṃ upanisīdiṃsu, uyyānaṃ pūrayantiyo;
Bālapaṇḍitasuttantaṃ, tāsaṃ thero adesayi.

5. Sahassaṃ itthiyo tāsu, paṭhamaṃ phalamajjhaguṃ;
Evaṃ tattheva uyyāne, sāyaṇhasamayo ahu.

6. Tato therā nikkhamiṃsu, ‘‘yāma taṃ pabbataṃ’’ iti;
Rañño paṭinivedesuṃ, sīghaṃ rājā upāgami.

7. Upāgammā’bravī theraṃ, ‘‘sāyaṃ dūro ca pabbato;
Idheva nandanuyyāne, nivāso phāsuko iti.

8. Purassa accāsannattā, ‘‘asāruppa’’nti bhāsite;
‘‘Mahāmeghavanuyyānaṃ, nātidūrāti santike.

9. Rammaṃ chāyūdakūpetaṃ, nivāso tattha rocatu;
Nivattitabbaṃ bhante’’nti, thero tattha nivattayi.

10. Tasmiṃ nivattaṭhānamhi, kadambanadiyantike;
Nivattacetiyaṃ nāma, kataṃ vuccati cetiyaṃ.

11. Taṃ nandanā dakkhiṇena, nayaṃ theraṃ rathesabho;
Mahāmeghavanuyyānaṃ, pācinadvārakaṃ nayi.

12. Tattha rājaghare ramme, mañcapīṭhāni sādhukaṃ;
Sādhūti santharāpetvā, ‘‘vasate’tta sukhaṃ’’ iti.

13. Rājā there’bhivādetvā, amaccaparivārito;
Puraṃ pāvisi therā tu, taṃ rattiṃ tattha te vasuṃ.

14. Pabhāteyeva pupphāni, gāhetvā dharaṇīpati;
There upacca vanditvā, pūjetvā kusumehi ca.

15. Pucchi kacci sukhaṃ vuṭṭhaṃ, uyyānaṃ phāsukaṃ iti;
Sukhaṃ vutthaṃ mahārāja, uyyānaṃ yati phāsukaṃ.

16. Ārāmo kappate bhante, saṅghassā’’ti apucchi so;
‘‘Kappate’’iti vatvāna, kappākappesu kovido.

17. Thero veḷuvanārāma, paṭiggahaṇamabravi;
Taṃ sutvā abhihaṭṭho so, tuṭṭhahaṭṭho mahājano.

18. Therānaṃ vandanatthāya, devī tu anulāgatā;
Saddhiṃ pañcasatitthīhi, dutiyaṃ phalamajjhagā.

19. Sā pañcasatā devī, anulā'ha mahīpati;
''Pabbajissāma devā''ti, rājā theramavoca so.

20. Pabbājetha imāyo''ti, thero āha mahīpatiṃ;
''Na kappati mahārāja, pabbājetuṃ thiyo hino.

21. Atthi pāṭaliputtasmiṃ, bhikkhunī me kaniṭṭhikā;
Saṅghamittāti nāmena, vissutā sā bahussutā.

22. Narindasamaṇindassa, mahābodhidumindato;
Dakkhiṇaṃ sākhamādāya, tathā bhikkhuniyo varā.

23. Āgacchatū'ti pesehi, rañño no pitu santikaṃ;
Pabbājessati sā therī, āgatā itthiyo imā.

24. ''Sādhu''ti vatvā gaṇhitvā, rājā bhiṅkāramuttamaṃ;
''Mahāmeghavanuyyānaṃ, dammi saṅghassi'maṃ iti.

25. Mahindatherassa kare, dakkhiṇodakamā'kirī;
Mahiyā patite toye, akampittha mahā mahī.

26. ''Tasmā kampati bhūmī''ti, bhūmipālo apucchi taṃ;
Patiṭṭhitattā dīpamhi, sāsanassā'ti so bravi.

27. Therassa upanāmesi, jātipupphāni jātimā;
Thero rājagharaṃ gantvā, tassa dakkhiṇato ṭhito.

28. Rukkhamhi picule aṭṭha, pupphamuṭṭhī samokirī;
Tatthāpi puthavī kampi, puṭṭho tassā'ha kāraṇaṃ.

29. Ahosi tiṇṇaṃ buddhānaṃ, kāle'pi idha mālako;
Narindasaṅghakammatthaṃ, bhavissati idānipi.

30. Rājagehā uttarato, cārupokkharaṇiṃ agā;
Tattakā neva pupphāni, thero tatthāpi okiri.

31. Tatthā'pi puthuvī kampi, puṭṭho tassā'ha kāraṇaṃ;
''Jantaghara pokkharaṇī, ayaṃ hessati bhūmipa''.

32. Tasseva rājagehassa, gantvāna dvārakoṭṭhakaṃ;
Tattakehe'va pupphehi, taṃ ṭhānaṃ pūjayī isi.

33. Tatthāpi puthuvīkampi, haṭṭhalomo atīvaso;
Rājā taṃ kāraṇaṃ pucchi, thero tassā'ha kāraṇaṃ.

34. Imamhi kappe buddhānaṃ, tiṇṇannaṃ bodhirukkhato;
Ānetvā dakkhiṇāsākhā, ropitā idha bhūmipa.

35. Tathāgatassa amhākaṃ, bodhisākhāpi dakkhiṇā;
Imasmiṃyeva ṭhānamhi, patiṭṭhissati bhūmipa.

36. Tato'gamā mahāthero, mahāmucalamālakaṃ;
Tattakāneva pupphāni, tasmiṃ ṭhāne samokiri.

37. Tathāpi puthavī kampi, puṭṭho tassā'ha kāraṇaṃ;
Saṅghassu posathā gāraṃ, idha hessati bhūmipa.

38. Pañhambamālakaṭṭhānaṃ, tato'gamā mahīpati;
Supakkaṃ ambapakkañca, vaṇṇagandharasuttamaṃ.

39. Mahantaṃ upanāmesi, rañño uyyānapālako;
Taṃ therassupanāmesi, rājā atimanoramaṃ.

40. Thero nisīdanākāraṃ, dassesi janatā hito;
Attharāpesi tattheva, rājā attharaṇaṃ varaṃ.

41. Adā tattha nisinnassa, therassambaṃ mahīpati;
Thero taṃ paribhuñjitvā, ropanatthāya rājino.

42. Ambaṭṭhikaṃ adā rājā, taṃ sayaṃ tattha ropayi;
Hatthe tassoparithero, dhovi tassa viruḷhiyā.

43. Taṃ khaṇaṃyeva bījamhā, tamhā nikkhamma aṅkuro;
Kamenā'ti mahārukkho, pattapakkadharo ahu.

44. Taṃ pāṭihāriyaṃ disvā, parisā sā sarājikā;
Namassamānā aṭṭhāsi, there hatthatanuruhā.

45. Thero tadā pupphamuṭṭhi, aṭṭha tattha samokiri;
Tathāpi puthavīkampi, puṭṭho tassā'ha kāraṇaṃ.

46. Saṅghassappannalābhānaṃ, anekesaṃ narādhipa;
Saṅgammabhājanaṭhānaṃ, idaṃ ṭhānaṃ bhavissati.

47. Tato gantvā catussāla-ṭhānaṃ tattha samokiri;
Tattakāneva pupphāni, kampi tatthāpi medinī.

48. Taṃ kampakāraṇaṃ pucchi, rājā thero viyākari;
Tiṇṇannaṃ pubbabuddhānaṃ, rājuyyāna paṭiggahe.

49. Dāna vatthunā'haṭāni, dīpavāsīhi sabbato;
Idha ṭhapetvā bhojesuṃ, sasaṅghe sugate tayo.

50. Idāni pana ettheva, catussālā bhavissati;
Saṅghassa idha bhattaggaṃ, bhavissati narādhipa.

51. Mahathūpaṭhitaṭhānaṃ, ṭhānāṭhānavidūtato;
Agamāsi mahāthero, mahindo dīpadīpano.

52. Tadā antoparikkhepe, rājuyyānassa khuddikā;
Kakudhavhā ahu vāpī, tasso'pari jalantike.

53. Thūpārahaṃ thalaṭhānaṃ, ahu there tahiṃ gate;
Rañño campakapupphānaṃ, puṭakāna'ṭṭha āharuṃ.

54. Tāni campakapupphāni, rājā therassu'pānayi;
Thero campakapupphehi, tehi pūjesi taṃ phalaṃ.

55. Tatthāpi puthavī kampi, rājā taṃ kampakāraṇaṃ;
Pucchi thero'nu pubbena, āhataṃ kampakāraṇaṃ.

56. Idaṃ ṭhānaṃ mahārāja, catubuddha nisevitaṃ;
Thūpārahaṃ hitatthāya, sukhatthāya ca pāṇinaṃ.

57. Imamhi kappe paṭhamaṃ, kakusandho jino ahu;
Sabba dhammavidū satthā, sabbalokānukampako.

58. Mahātitthavhayaṃ āsi, mahāmeghavanaṃ idaṃ;
Nagaraṃ abhayaṃ nāma, puratthimadisāya’hu.

59. Kadamba nadiyā pāre, tattha rājā’bhayo ahu;
Ojadīpoti nāmena, ayaṃ dīpo tadāahu.

60. Rakkhasehi janasse’ttha, rogo pajjarako ahu;
Kakusandho dasabalo, disvāna tadupaddavaṃ.

61. Taṃ gantvā sattavinayaṃ, pavattiṃ sāsanassa ca;
Kātuṃ imasmiṃ dīpasmiṃ, karuṇā balacodito.

62. Cattālīsasahassehi, tādīhi parivārito;
Nabhasā’gamma aṭṭhāsi, devakūṭamhi pabbate.

63. Sambuddhassā’nubhāvena, rogo pajjarako idha;
Upasanto mahārāja, dīpamhi sakale tadā.

64. Kattha ṭhito adhiṭṭhāsi, narissara munissaro;
Sabbe maṃ ajja passantu, ojadīpamhi mānusā.

65. Āgantukāmā sabbeva, manussā mama santikaṃ;
Āgacchantu akicchena, khippañcāpi mahāmuni.

66. Obhāsayantaṃ munindaṃ taṃ, obhāsantañca pabbataṃ;
Rājā ca nāgarā ceva, disvā khippaṃ upāgamuṃ.

67. Devatā balidānatthaṃ, manussā ca tahiṃ gatā;
Devatā iti maññiṃsu, sasaṅghaṃ lokanāyakaṃ.

68. Rājā so munirājaṃ taṃ, atihaṭṭho’bhi vādiya;
Nimantayitvā bhattena, ānetvā purasanti kaṃ.

69. Sasaṅghassa munindassa, nisajjārahamuttamaṃ;
Ramaṇīyamidaṃ ṭhāna-masambādhanti cintiya.

70. Kārite maṇḍape ramme, pallaṅkesu vare sutaṃ;
Nisīdāpesi sambuddhaṃ, sasaṅghaṃ idha bhūpati.

71. Nisinnampi ca passantā, sasaṅghaṃ lokanāyakaṃ;
Dīpe manussā ānesuṃ, paṇṇākāre samantato.

72. Attano khajjabhojjehi, tehi tehā’bhatehi ca;
Santappesi sasaṅghaṃ taṃ, rājā so lokanāyakaṃ.

73. Idheva pacchābhattaṃ taṃ, nisinnassa jinassa so;
Mahā titthakamuyyānaṃ, rājā’dā dakkhiṇaṃ varaṃ.

74. Akālapupphā laṅkāre, mahātitthavane tadā;
Paṭiggahite buddhena, akampittha mahāmahī.

75. Ettheva so nisīditvā, dhammaṃ desesi nāyako;
Cattālīsa sahassāni, pattā maggaphalaṃ narā.

76. Divāvihāraṃ katvāna, mahātitthavane jino;
Sāyaṇhasamaye gantvā, bodhiṭhānārahaṃ mahi.

77. Nisinno tattha appetvā, samādhiṃ vuṭṭhito tato;
Iti cintayi sambuddho, hitatthaṃ dīpavāsinaṃ.

78. Ādāya dakkhiṇaṃ sākhaṃ, bodhito me sirīsato;
Āgacchatu rūpanandā, bhikkhunī sahabhikkhunī.

79. Tassa taṃ cittamaññāya, sā therī tadanantaraṃ;
Gahetvā tattha rājānaṃ, upasaṅkamma taṃ taruṃ.

80. Lekhaṃ dakkhiṇasākhāya, dāpetvāna mahiddhikā;
Manosilāya chinnaṃ taṃ, ṭhitaṃ hemakaṭāhake.

81. Iddhiyā bodhimādāya, sapañcasata bhikkhunī;
Idhā'netvā mahārāja, devatā parivāritā.

82. Sasuvaṇṇa kaṭāhaṃ taṃ, sambuddhena pasārite;
Ṭhapesi dakkhiṇe hatthe, taṃ gahetvā tathāgato.

83. Patiṭṭhāpetuṃ pādāsi, bodhiṃ rañño'bhayassa taṃ;
Mahātitthamhi uyyāne, patiṭṭhāpesi bhūpati.

84. Tato gantvāna sambuddho,
Ito uttarato pana;
Sirīsamālake ramme,
Nisīditvā tathāgato.

85. Janassa dhammaṃ desesi, dhammābhisamayo tahiṃ;
Vīsatiyā sahassānaṃ, pāṇānaṃ āsi bhūmipa.

86. Tatopi uttaraṃ gantvā, thūparāmamahiṃ jino;
Nisinno tattha appetvā, samādhiṃ vuṭṭhito tato.

87. Dhammaṃ desesi sambuddho, parisāya tahiṃpana;
Dasapāṇa sahassāni, pattamaggaphalāna'huṃ.

88. Attano dhammakaraṇaṃ, manussānaṃ namassituṃ;
Datvā saparivāraṃ taṃ, ṭhapetvā idha bhikkhuniṃ.

89. Saha bhikkhusahassena, mahādevañca sāvakaṃ;
Ṭhapetvā idha sambuddho, tato pācinato pana.

90. Ṭhito ratanamālamhi, janaṃ samanusāsiya;
Sasaṅgho nabhamuggantvā, jambudīpaṃ jino agā.

91. Imamhi kappe dutiyaṃ, koṇāgamana nāyako;
Ahu sabbavidū satthā, sabbalokānukampako.

92. Mahānāmavhayaṃ āsi, mahāmeghavanaṃ idaṃ;
Vaḍḍhamānapuraṃ nāma, dakkhiṇāya disāya'hu.

93. Samiddho nāma nāmena, tattha rājā tadā ahu;
Nāmena varadīpo'ti, ayaṃ dīpo tadā ahu.

94. Dubbuṭṭhupaddavo ettha, varadīpe tadā ahu;
Jino sakoṇāgamano, disvāna tadupaddavaṃ.

95. Taṃ hutvā sattavinayaṃ, pavattiṃ sāsanassa ca;
Kātuṃ imasmiṃ dīpasmīṃ, karuṇā balacodito.

96. Tiṃsa bhikkhusahassehi, tādīhi parivārito;
Nabhasā'gamma aṭṭhāsi, nabhe sumanakūṭake.

97. Sambuddhassā'nubhāvena, dubbuṭṭhi sā khayaṃ gatā;
Sāsanāntaradhānattā, suvuṭṭhi ca tadāahu.

98. Tatta ṭhito adhiṭṭhāsi, narissaramunissaro;
Sabbeva ajja passantu, varadīpamhi mānusā.

99. Āgantukāmā sabbeva, manussā mama santikaṃ;
Āgacchantu akicchena, khippañcā'ti mahāmuni.

100. Mahāsattaṃ munindaṃ taṃ, obhāsantañca pabbataṃ;
Rājā ca nāgarā ceva, disvā khippamupāgamuṃ.

101. Devatābalidānatthaṃ, manussā ca tahiṃ gatā;
Devatā iti maññiṃsu, sasaṅghaṃ lokanāyakaṃ.

102. Rājā so munirājaṃ taṃ, atihaṭṭho'bhivādiya;
Nimantayitvā bhattena, ānetvā purasantikaṃ.

103. Sasaṅghassa munindassa, nisajjāraha muttamaṃ;
Ramaṇīyamidaṃ ṭhānaṃ, asambādhanti cintiya.

104. Kārite maṇḍape ramme, pallaṅkesu varesu taṃ;
Nisīdāpayi sambuddhaṃ, sasaṅghaṃ idha bhūpati.

105. Nisinnampi'dha passantā, sasaṅghaṃ lokanāyakaṃ;
Dīpe manussā ānesuṃ, paṇṇākāre samantato.

106. Attano khajjabhojjehi,
Tehi tehā'bha tehi ca;
Santappesi sasaṅghaṃ taṃ,
Rājā so loka nāyakaṃ.

107. Idheva pacchābhattaṃ taṃ, nisinnassa jinassa so;
Mahānāmakamuyyānaṃ, rājā'dā dakkhiṇaṃ varaṃ.

108. Akālapupphālaṅkāre, mahānāmavane tadā;
Paṭiggahite buddhena, akampittha mahāmahī.

109. Ettheva so nisīditvā, dhammaṃ desesi nāyako;
Tadā tiṃsa sahassāni, pattā maggaphalaṃ narā.

110. Divāvihāraṃ katvāna, mahānāmavane jino;
Sāyaṇhasamaye gantvā, pubbadhodhiṭhitaṃ mahiṃ.

111. Nisinno tattha appetvā, samādhiṃ vuṭṭhito tato;
Iti cintesi sambuddho, hitatthaṃ dīpavāsinaṃ.

112. Ādāya dakkhiṇaṃ sākhaṃ, mamodumbarabodhito;
Āyātu kanakadattā, bhikkhunī sahabhikkhunī.

113. Tassa taṃ cittamaññāya, sā therī tadanantaraṃ;
Gahetvā tattha rājānaṃ, upasaṅkamma taṃ taruṃ.

114. Lekhaṃ dakkhiṇasākhāya, dāpetvāna mahiddhikā;
Manosilāya chinnaṃ taṃ, ṭhitaṃ hemakaṭāhake.

115. Iddhiyā bodhimādāya, sapañcasahabhikkhunī;
Idhāgantvā mahārāja, devatāparivāritā.

116. Sasuvaṇṇakaṭāhaṃ taṃ, sambuddhena pasārite;
Ṭhapesi dakkhiṇe hatthe, taṃ gahetvā tathāgato.

117. Patiṭṭhāpetuṃ rañño’dā, samiddhassa sataṃ tahiṃ;
Mahānāmamhi uyyāne, patiṭṭhāpesi bhūpati.

118. Tato gantvāna sambuddho, sirīsamālakuttare;
Janassa dhammaṃ desesi, nisinno nāgamālake.

119. Taṃ dhammadesanaṃ sutvā, dhammābhisamayo tahiṃ;
Vīsatiyā sahassānaṃ, pāṇānaṃ āsi bhūmipa.

120. Pubbabuddhanisinnaṃ taṃ, ṭhānaṃ gantvā puruttaraṃ;
Nisinno tattha appetvā, samādhiṃ vuṭṭhito tato.

121. Dhammaṃ desesi sambuddho, parisāya tahiṃ pana;
Dasapāṇasahassāni, pattā maggaphalaṃ ahuṃ.

122. Kāyabandhanadhātuṃ so, manussehi namassituṃ;
Datvā saparivāraṃ taṃ, ṭhapetvā idha bhikkhuniṃ.

123. Saha bhikkhusahassena, mahāsummañca sāvakaṃ;
Ṭhapetvā idha sambuddho, oraṃ ratanamālato.

124. Ṭhapetvā sudassane māle, janaṃ samanusāsiya;
Sasaṅgho nabhamuggamma, jambudīpaṃ jino agā.

125. Imamhi kappe tatiyaṃ, kassapo gottato jino;
Ahu sabbavidū satthā, sabbalokānukampako.

126. Mahāmeghavanaṃ āsi, mahāsāgaranāmakaṃ;
Visālaṃ nāma nagaraṃ, pacchimāya disāya’hu.

127. Jayanto nāma nāmena, tattha rājā tadā ahu;
Nāmena maṇḍadīpoti, ayaṃ dīpo tadā ahu.

128. Tadā jayantarañño ca, rañño kaniṭṭhabhātu ca;
Yuddhaṃ upaṭṭhitaṃ āsi, bhiṃsanaṃ sattahiṃsanaṃ.

129. Kassapo so dasabalo, tena yuddhena pāṇinaṃ;
Mahantaṃ byasanaṃ disvā, mahākāruṇiko muni.

130. Taṃ hantvā sattavinayaṃ, pavattiṃ sāsanassa ca;
Kātuṃ imasmiṃ dīpasmiṃ, karuṇābalacodito.

131. Vīsatiyā sahassehi, tādīhi parivārito;
Nabhasā'gamma aṭṭhāsi, subhakūṭamhi pabbate.

132. Tatraṭhito adhiṭṭhāsi, narissara munissaro;
''Sabbe maṃ ajja passantu, maṇḍadīpamhi mānusā.

133. Āgantukāmā sabbeva, mānusā mama santikaṃ;
Āgacchantu akicchena, khippañcā'ti mahāmuni.

134. Obhāsantaṃ munindaṃ taṃ, obhāsantañca pabbakaṃ;
Rājā ca nāgarā ceva, disvā khippaṃ upāgamuṃ.

135. Attano attano patta-vijayāya janā bahū;
Devatā balidānatthaṃ, taṃ pabbatamupāgatā.

136. Devatā iti maññiṃsu, sasaṅghaṃ lokanāyakaṃ;
Rājā ca so kumāro ca, yuddhamujjhiṃsu vimhitā.

137. Rājā so munirājaṃ taṃ, atihaṭṭho'bhivādiya;
Nimantayitvā bhattena, ānetvā purasantikaṃ.

138. Sasaṅghassa munindassa, nisajjārahamuttamaṃ;
Ramaṇīyamidaṃ ṭhāna-masambādhanti cintiya.

139. Kārite maṇḍape ramme, pallaṅkesu varesu taṃ;
Nisīdāpesi sambuddhaṃ, sasaṅghaṃ idha bhūpati.

140. Nisinnampidha passantā, sasaṅghaṃ lokanāyakaṃ;
Dīpe manussā ānesuṃ, paṇṇākāre samantato.

141. Attano khajjabhojjehi, tehi tehā'bhatehi ca;
Sasantappesi sasaṅghaṃ taṃ, rājā so lokanāyakaṃ.

142. Idhe'va pacchābhattaṃ taṃ, nisinnassa jinassa so;
Mahāsāgaramuyyānaṃ, rājā'dā dakkhiṇaṃ varaṃ.

143. Akālapupphalaṅkāre, mahāsāgarakānane;
Paṭiggahite buddhena, akampittha mahāmahī.

144. Ettheva so nisīditvā, dhammaṃ desesi nāyako;
Tadā vīsaṃ sahassāni, sotāpattiphalaṃ narā.

145. Divā vihāraṃ katvāna, mahāsāgarakānane;
Sāyanhe sugato gantvā, pubbabodhiṭṭhitaṃ mahiṃ.

146. Nisinno tattha appetvā, samādhiṃ vuṭṭhito tato;
Iti cintesi sambuddho, hitatthaṃ dīpavāsinaṃ.

147. Ādāya dakkhiṇaṃ sākhaṃ, mama nigrodhabodhito;
Sudhammā bhikkhunī etu, idāni sahabhikkhunī.

148. Tassa taṃ cittamaññāya, sā therī tadanantaraṃ;
Gahetvā tattha rājānaṃ, upasaṅkamma taṃ taruṃ.

149. Lekhaṃ dakkhiṇasākhāya, dāpetvāna mahiddhikā;
Manosilāya chinnaṃ taṃ, ṭhitaṃ hemakaṭāyake.

150. Iddhiyā bodhimādāya, sapañcasatabhikkhunī;
Idhānetvā mahārāja, devatāparivāritā.

151. Sasuvaṇṇakaṭāhaṃ taṃ, sambuddhena pasārite;
Ṭhapesi dakkhiṇe hatthe, taṃ gahetvā tathāgato.

152. Patiṭṭhāpetuṃ raññoʼdā, jayantassa sataṃ tahiṃ;
Mahāsāgaramuyyāne, patiṭṭhāpesi bhūpati.

153. Tato gantvāna sambuddho, nāgamāḷakauttare;
Dhanassa dhammaṃ desesi, nisinnoʼsokamāḷake.

154. Taṃ dhammadesanaṃ sutvā, dhammābhisamayo tahiṃ;
Ahu pāṇasahassānaṃ, catunnaṃ manujādhipa.

155. Pubbabuddhanisitaṃ taṃ, ṭhānaṃ gantvā punuttaraṃ;
Nisinno tattha appetvā, samādhiṃ vuṭṭhito tato.

156. Dhammaṃ desesi sambuddho, parisāya tahiṃ pana;
Dasapāṇasahassāni, pattamaggaphalānaʼhuṃ.

157. Jalasāṭikadhātuṃ so, manassehi namassituṃ;
Datvā saparivāraṃ taṃ; Ṭhapetvā idha bhikkhunī.

158. Saha bhikkhusahassena, sabbanandiñca sāvakaṃ;
Ṭhapetvā nadīto oraṃ, so sudassanamāḷato.

159. Somanasse māḷakasmiṃ, janaṃ samanusāsiya;
Saṅghena nabhamuggantvā, jambudīpaṃ jino agā.

160. Ahu imasmiṃ kappasmiṃ, catutthaṃ gotamo jino;
Sabbadhammavidū satthā, sabbalokānukampako.

161. Paṭhamaṃ so idhāgantvā, yakkhaniddhamanaṃ akā;
Dutiyaṃ punarāgamma, nāgānaṃ damanaṃ akā.

162. Kalyāṇiyaṃ maṇiakkhi nāgenāʼbhinimantito;
Tatiyaṃ punarāgamma, sasaṅgho tattha bhuñjiya.

163. Pubbabodhiṭhitaṭhānaṃ, thūpaṭhānamidampi ca;
Paribhogadhātuṭhānañca, nisajjāyoʼpabhuñjiya.

164. Pubbabuddhaṭhitaṭṭhānā, oraṃ gantvā mahāmuni;
Laṃkādīpe lokadīpo, manussābhāvato tadā.

165. Dīpaṭṭhaṃ devasaṅghañca, nāge samanusāsiya;
Sasaṅgho nabhamuggantvā, jambudīpaṃ jino agā.

166. Evaṃ ṭhānamidaṃ rāja, catubuddhanisevitaṃ;
Tasmiṃ ṭhāne mahārāja, thūpo hessatiʼnāgate.

167. Buddhasārīradhātūnaṃ, doṇadhātunidhānavā;
Vīsaṃhatthasataṃ ucco, hemamālīʼti vissuto.

168. Ahameva kāressāmi, icchāha puthavissaro;
Idha aññāni kiccāni, bahūni tava bhūmipa.

169. Tāni kārehi nattāte, kāressati imaṃ pana;
Mahānāgassa te bhātu, uparājassa atrajo.

170. So yaṭṭhālayatissoti, rājā hessata'nāgate;
Rājā goṭṭhābhayo nāma, tassa putto bhavissati.

171. Tassa putto kākavaṇṇa-tisso nāma bhavissati;
Tassa rañño suto rāja, mahārājā bhavissati.

172. Duṭṭhagāmaṇisaddena, pākaṭo'bhayanāmako;
Kāressatī'dha thūpaṃ so, mahā tejiddhivikkamo.

173. Iccāha thero therassa, vacane ne'ttha bhūpati;
Ussāpesi silāthambhaṃ, taṃ pavattiṃ likhāpiya.

174. Rammaṃ mahāmeghavanaṃ, tissārāmaṃ mahāmahī;
Mahāmahindathero so, paṭiggayha mahiddhiko.

175. Akampo kampayitvāna, mahiṃ ṭhānesu aṭṭhasu;
Piṇḍāya pavisitvāna, nagaraṃ sāgarūpamaṃ.

176. Rañño ghare bhattakiccaṃ, katvā nikkhamma mandiraṃ;
Nisajja nandanavane, aggikkhandhopamaṃ tahiṃ.

177. Suttaṃ janassa desetvā, sahassaṃ mānuse tahiṃ;
Pāpayitvā maggaphalaṃ, mahāmeghavane vasi.

178. Tatiye divase thero, rājagehamhi bhuñjiya;
Nisajja nandanavane, desiyā'sivisopamaṃ.

179. Pāpayitvā'bhisamayaṃ, sahassapurise tato;
Tissārāmaṃ agā thero, rājā ca sutadesano.

180. Theraṃ upanisīditvā, so pucchi jinasāsanaṃ;
Patiṭṭhitannu bhante'ti, na tāva manujā'dhipa.

181. Uposathādikammatthaṃ, jinā'ṇāya janādhipa;
Sīmāya idha baddhāya, patiṭṭhissati sāsanaṃ.

182. Icca'bravi mahāthero, taṃ rājā idamabravi;
Sambuddhā'ṇāya antohaṃ, vassissāmi jutindhara.

183. Tasmā katvā puraṃ anto-sīmaṃ bandhatha sajjukaṃ;
Iccā'bravi mahārājā, thero taṃ idhamabravi.

184. Evaṃ sati tuvaṃyeva, pajāna puthavissara;
Sīmāya gamanaṭṭhānaṃ, bandhissāma mayaṃ hitaṃ.

185. ''Sādhū''ti vatvā bhūmindo, devindo viya nandanā;
Mahāmeghavanārammā, pāvisi mandiraṃ sakaṃ.

186. Catutthe divase thero, rañño gehamhi bhuñjiya;
Nisajja nandanavane, desesa'namanaggiyaṃ.

187. Pāyetvā’matapānaṃ so, sahassapurise tahiṃ;
Mahāmeghavanārāmaṃ, mahāthero upāgami.

188. Pāto bheriṃ carāpetvā, maṇḍayitvā puraṃ varaṃ;
Vihāragāmimaggañca, vihārañca samantato.

189. Rathesabho rathaṭṭho so, sabbālaṅkārabhūsito;
Sahāmacco sahorodho, sayoggabalavāhano.

190. Mahatā parivārena, sakārāmamupāgami;
Tattha there upagantvā, vanditvā vandanārahe.

191. Saha therehi gantvāna, nadiyo’paritithakaṃ;
Tato kasanto agami, hemanaṅgalamādiya.

192. Mahāpadumo kuñjaro ca, ubho nāgā sumaṅgalā;
Suvaṇṇanaṅgale yuttā, paṭhame kuntamāḷake.

193. Caturaṅgamahā seno, saha therehi khattiyo;
Gahetvā naṅgalaṃ sītaṃ, dassayitvā arindamo.

194. Samalaṅkataṃ puṇṇaghaṭaṃ, nānārāgaṃ dhajaṃ subhaṃ;
Pātiṃ candanacuṇṇañca, soṇṇarajata daṇḍakaṃ.

195. Ādāsaṃ pupphabharitaṃ, samuggaṃ kusumagghiyaṃ;
Toraṇakadalīchattādiṃ, gahititthi parivārito.

196. Nānāturiya saṅghuṭṭho, balogha parivārito;
Thutimaṅgalagītehi, pūrayanto catuddisaṃ.

197. Sādhukāra ninādeti, celukkhepasatehi ca;
Mahatā chaṇapujāya, kasanto bhūmipo agā.

198. Vihārañca purañceva, kurumāno padakkhiṇaṃ;
Sīmāya gamanaṭhānaṃ, nadiṃ patvā samāpayi.

199. Kenakena nimittena, sīmā ettha gatāti ce;
Evaṃ sīmāgataṭhānaṃ, icchamānā nibodhatha.

200. Najjāpāsāṇatitthamhi, pāsāṇe kuḍḍavāṭakaṃ;
Tato kumbalavāṭaṃ taṃ, mahānipaṃ tato agā.

201. Tato kukudhapāḷiṅgo, mahāaṅgaṇago tato;
Tato khujjamadhulañca, maruttapokkharaṇiṃtato.

202. Vijayārāma uyyāne, uttaradvārakoṭṭha go;
Gajakumbhaka pāsāṇaṃ, thusavaṭṭhika majjhago.

203. Abhaye balākapāsāṇaṃ, mahāsusāna majjhago;
Dīghapāsāṇakaṃ gantvā, kammāradeva gāmato.

204. Nigrodha maṅgaṇaṃ gantvā, hiyagallasamīpake;
Diyāvasabrāhmaṇassa, devokaṃ pubbadakkhiṇaṃ.

205. Tato telumapāliṅgo,
Tato tālacatukkago;

Assamaṇḍalavāmena,
Dve kadambā ajāyisuṃ.

206. Tato marumbatittaṅgo, tato uddhaṃ nidiṃ agā;
Paṭhama cetiya pācine, dve kadambā ajāyisuṃ.

207. Senindaguttarajjamhi, damiḷā dakasuddhikā;
Nadiṃ dūranti bandhitvā, nagarāsannamakaṃsu taṃ.

208. Jīva mānakadambañca, antosīmagataṃ ahu;
Mataka dambatīrena, sīmāuddakadambagā.

209. Sīhasinā natitthena, uggantvā tīrato vajaṃ;
Pāsāṇatitthaṃ gantvāna, nimittaṃ ghaṭṭayi isi.

210. Nimittetu pane'tasmiṃ, ghaṭṭite devamānusā;
Sādhukāraṃ pavattesuṃ, sāsanaṃ suppatiṭṭhitaṃ.

211. Rañño dinnāya sītāya, nimitte parikittayi;
Dvattiṃsamāḷakatthañca, thūpārāmatthameva ca.

212. Nimitte kittayitvāna, mahāthero mahāmati;
Sīmantaranimitte ca, kittayitvā yathāvidhiṃ.

213. Abandhī sabbā sīmāyo, tasmiṃyeva dinevasī;
Mahāmahī akampittha, sīmābandhe samāpite.

214. Pañcame divase thero, rañño gehamhi bhuñjiya;
Nisajja nandanavane, suttantaṃ khajjanīyakaṃ.

215. Mahājanassa desetvā, sahassaṃ mānuse tahiṃ;
Pāyetvā amataṃ pānaṃ, mahāmeghavane vasī.

216. Chaṭṭhepi divase thero, raññogehamhi bhuñjiya;
Nisajja nandanavane, sutta gomaya piṇḍikaṃ.

217. Desayitvā desanaññū, mahassaṃyeva mānuse;
Pāpayitvā'bhisamayaṃ, mahā meghavane vasī.

218. Sattamepi dine thero, rājagehamhi bhuñjiya;
Nisajja nandanavane, dhammacakkappavattanaṃ.

219. Suttantaṃ desayitvāna, sahassaṃyeva mānuse;
Pāpayitvā'bhisamayaṃ, mahā meghavane vasi.

220. Evañhi aṭṭha navama-sahassāni jutindharo;
Kārayitvā'bhisamayaṃ, divaseheva sattati.

221. Taṃ mahānandanavanaṃ, vuccate tena tādinā;
Sāsanajotitaṭṭhāna-mīti jotivanaṃ iti.

222. Tissarāmamhi kāresi,
Rājā therassa ādito;
Pāsādaṃ sīghamukkāya,
Sukkhā petvāna mattikā.

223. Pāsādo kāḷakābhāso,
Āsi so tena taṃ tahiṃ;
Kāḷapāsāda pariveṇa-mīti saṅkhamupāgataṃ.

224. Tato mahābodhigharaṃ, lohapāsāda meva ca;
Salākaggañca kāresi, bhattasālañca sādhukaṃ.

225. Bahūni pariveṇāni, sādhu pokkharaṇīpi ca;
Rattiṭhāna divāṭhāna-pabhutīni ca kārayi.

226. Tassa nahānapāpassa, nhānapokkharaṇītaṭe;
Sunahātapariveṇanti, pariveṇaṃ pavuccati.

227. Tassa caṅkamitaṭhāne, dīpa dīpassa sādhuno;
Vuccate pariveṇaṃ taṃ, dīghacaṅkamanaṃ iti.

228. Aggaphalasamāpattiṃ, samāpajja yahiṃ tuso;
Phalagga pariveṇanti, etaṃ tena pavuccati.

229. Apassiya apassenaṃ, thero tattha nisīdiso;
Therā passaya pariveṇaṃ, etaṃ tena pavuccati.

230. Bahū marugaṇā yattha, upāsiṃsu upaccataṃ;
Teneva taṃ marugaṇa-pariveṇanti vuccati.

231. Senāpatitassa rañño, therassa dīghasandako;
Kāresi cūḷapāsādaṃ, mahāthambhehi aṭṭhahi.

232. Dīghasanda senāpati-pariveṇanti taṃ tahiṃ;
Vuccate pariveṇaṃ taṃ, pamukhaṃ pamukhākaraṃ.

233. Devānaṃpiyavacano’paguḷanāmo,
Laṃkāyaṃ paṭhamamimaṃ mahāvihāraṃ;
Rājā so sumatimahāmahindatheraṃ,
Āgammā malamatimetthakārayitthāti.

Sujanappasāda saṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Mahāvihārapaṭiggahako nāma

Pannarasamo paricchedo.

Soḷasama pariccheda

Cetiyapabbatavihāra paṭiggahako

1. Pure caritvā piṇḍāya, karitvā janasaṅgahaṃ;
Rājagehamhi bhuñjanto, kārento rājasaṅgahaṃ.

2. Chabbasadivase thero, mahāmeghavane vasī;
Āsaḷhasukkapakkhassa, terase divase pana.

3. Rājagehamhi bhuñjitvā, mahārañño mahāmati;
Mahā’ppamādasuttantaṃ, desayitvā tato ca so.

4. Vihārakaraṇaṃ icchaṃ, tattha cetiyapabbate;
Nikkhamma purimadvārā, agā cetiyapabbataṃ.

5. Theraṃ tattha gataṃ sutvā, rathaṃ āruyha bhūpati;
Deviyo dve ca ādāya, therassānupadaṃ akā.

6. Therā nāgacatukkamhi, nahātvā rahade tahiṃ;
Pabbatārohaṇatthāya, aṭṭhaṃsu paṭipāṭiyā.

7. Rājā rathā tado’ruyha, sabbe there’bhivādayi;
Uṇhe kilante kiṃrāja, āgatosī’ti ahute.

8. Tumhākaṃ gamanāsaṅkī, āgatomhī’ti bhāsite;
Idheva vassaṃ vasituṃ, āgatamhā’ti bhāsiya.

9. Tassūpanāyikaṃ thero, khandhakaṃ khandhakovido;
Kathesi rañño taṃ sutvā, bhāgineyyo ca rājino.

10. Mahāriṭṭho mahāmacco, pañcapaññāsabhātuhi;
Saddhiṃ jeṭṭhakaniṭṭhehi, rājānamabhito ṭhito.

11. Yācitvā tadahu ceva, pabbajuṃ therasantike;
Pattārahattaṃ sabbepi, te khuragge mahāmatī.

12. Kantakacetiyaṭhāne, parito tadaheva so;
Kammāni ārabhāpetvā, leṇāni aṭṭhasaṭṭhiyo.

13. Agamāsi puraṃ rājā, therā tattheva te vasuṃ;
Kāle piṇḍāya nagaraṃ, pavisantā’nukampakā.

14. Niṭṭhite leṇakammamhi, āsaḷhipuṇṇamāsiyaṃ;
Gantvā adāsi therānaṃ, rājā vihāradakkhiṇaṃ.

15. Dvattiṃsamāḷakānañca, vihārassa ca tassa kho;
Sīmaṃ sīmātigo thero, bandhitvā tadaheva so.

16. Tesaṃ pabbajjāpekkhānaṃ, akāsi upasampadaṃ;
Sabbesaṃ sabbapaṭhamaṃ, baddhe tumbarumāḷake.

17. Ete dvāsaṭṭhi arahanto, sabbe cetiyapabbate;
Tattha vassaṃ upagantvā, akaṃsu rājasaṅgahaṃ.

18. Devamanussagaṇagaṇitaṃ taṃ,
Tañca gaṇaṃ guṇavitthatakittiṃ;
Yānamupacca ca mānayamānā,
Puññacayaṃ vipulaṃ akariṃsūti.

Sujanapasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Cetiyapabbatavihārapaṭiggahako nāma

Soḷasamo paricchedo.

Sattarasama pariccheda

Dhātuāgamano

1. Vutthavasso pavāretvā, kattikapuṇṇamāsiyaṃ;
Avoce'daṃ mahārājaṃ, mahāthero mahāmati.

2. Ciradiṭṭho hi sambuddho, satthā no manujādhipa;
Anāthavāsaṃ avasimha, natthi no pūjiyaṃ idha.

3. ''Bhāsittha nanu bhanteme, sambuddho nibbuto'' iti;
Āha dhātūsu diṭṭhesu, diṭṭho hoti jino'' iti.

4. Vidito vo adhippāyo, thūpassa kāraṇe mayā;
Kāressāmi ahaṃ thūpaṃ, tumhe jānātha dhātuyo.

5. Mantehi sumanenāti, thero rājānamabravi;
Rājā'ha sāmaṇeraṃ taṃ, kuto lacchāma dhātuyo.

6. Vibhūsayitvā nagaraṃ, maggañca manujādhipa;
Uposathī sapariso, hatthiṃ āruyha maṅgalaṃ.

7. Setacchattaṃ dhārayanto, tālāvacarasaṃhito;
Mahānāgavanuyyānaṃ, sāyanhasamaye vaja.

8. Dhātubhedaññuno rāja, dhātuyo tattha lacchasi;
Icchāha sāmaṇero so, sumano taṃ sumānasaṃ.

9. Thero'tha rājakulato, gantvā cetiyapabbataṃ;
Āmantiya sāmaṇeraṃ, sumanaṃ sumano gatiṃ.

10. Ehi tvaṃ bhadra sumana, gantvā pupphapuraṃ varaṃ;
Ayyakaṃ te mahārājaṃ, evaṃ no vacanaṃ vada.

11. Sahāyo te mahārāja, mahārājā maruppiyo;
Pasanno buddhasamaye, thūpaṃ kāretumicchati.

12. Munino dhātuyo dehi, pattaṃ bhuttañca satthunā;
Sarīradhātuyo santi, bahavo hi tavantike.

13. Pattapūrā gahetvā tā, gantvā devapuraṃ varaṃ;
Sakkaṃ devānamindaṃ taṃ, evaṃ no vacanaṃ vada.

14. Tilokadakkhiṇeyyassa, dāṭhādhātu ca dakkhiṇā;
Tavantikamhi devinda, dakkhiṇakkhakadhātu ca.

15. Dāṭhaṃ tvameva pūjehi, akkhakaṃ dehi satthuno;
Laṃkādīpassa kiccesu, māpamajja surādhipa.

16. ''Evaṃ bhante''ti vatvā so, sāmaṇero mahiddhiko;
Taṅkhaṇaṃyeva agamā, dhammāsokassa santikaṃ.

17. Sālamūlamhi ṭhapitaṃ, mahābodhiṃ tahiṃ sutaṃ;
Kattikacchaṇapūjāhi, pūjiyaṃ tañca addasa.

18. Therassa vacanaṃ vatvā, rājato laddhadhātuyo;
Pattapūraṃ gahetvāna, himavantamupāgami.

19. Himavante ṭhapetvāna, sadhātuṃ pattamuttamaṃ;
Devindasantikaṃ gantvā, therassa vacanaṃ bhaṇi.

20. Cūḷāmaṇi cetiyamhā, gahetvā dakkhiṇakkhakaṃ;
Sāmaṇerassa pādāsi, sakko devānamissaro.

21. Taṃ dhātuṃ dhātupattañca, ādāya sumano tato;
Āgamma cetiyagiriṃ, therassa'dāsi taṃ yati.

22. Mahānāgavanuyyānaṃ, vuttenā vidhinā'gamā;
Sāyanhāsamaye rājā, rājasenā purakkhato.

23. Ṭhapesi dhātuyo sabbā, thero tattheva pabbate;
Missakaṃ pabbataṃ tasmā, āhu cetiya pabbataṃ.

24. Ṭhapetvā dhātupattaṃ taṃ, thero cetiyapabbate;
Gahetvā akkhakaṃ dhātuṃ, saṅketaṃ sagaṇo'gamā.

25. Sacāyaṃ munino dhātu, chattaṃ namatu me sayaṃ;
Jaṇṇukehi karīdhātu, dhātucaṅkoṭako ayaṃ.

26. Sirasmiṃ me patiṭṭhātu, āgamma saha dhātuko;
Iti rājā vicintesi, cintitaṃ taṃ tathā ahu.

27. Amatenā'bhisittova, ahu haṭṭho'ti bhūpati;
Sīsato taṃ gahetvāna, hatthikkhandhe ṭhapesitaṃ.

28. Haṭṭho hattī kuñcanādaṃ, akā kampittha medinī;
Tato nāgo nivattitvā, sathera balavāhano.

29. Puratthimena dvārena, pavisitvā puraṃ subhaṃ;
Dakkhiṇena ca dvārena, nikkhamitvā tato puna.

30. Thūpārāme cetiyassa, ṭhānato pacchato kataṃ;
Pamojavatthuṃ gantvāna, bodhiṭhāne nivattiya.

31. Puratthāvadano aṭhā, thūpaṭhānaṃ tadā hitaṃ;
Kadambapupphaādāri-vallīhi citakaṃ ahu.

32. Manussadevo devehi, taṃ ṭhānaṃ rakkhitaṃ suciṃ;
Sodhāpetvā bhūsayitvā, taṅkhaṇaṃyeva sādhukaṃ.

33. Dhātuṃ oropanatthāya, ārabhī hatthikkhandhato;
Nāgo na icchitaṃ rājā, theraṃ pucchittha taṃ manaṃ.

34. Attano khandhasamake, ṭhāne ṭhapanamicchati;
Dhātuoropanaṃ tena, na iṭṭhamī'ti so bravi.

35. Āṇāpetvā khaṇaṃyeva,
Sukkhāto'bhayavāpito;
Sukkhakaddama khaṇḍehi,
Citā petvāna taṃ samaṃ.

36. Alaṅkaritvāna bahudhā, rājā taṃ ṭhānamuttamaṃ;
Oropetvā hatthikkhandhā, dhātuṃ tattha ṭhapesitaṃ.

37. Dhātārakkhaṃ saṃvidhāya, ṭhapetvā tattha hatthinaṃ;
Dhātuthūpassa karaṇe, rājā turitamānaso.

38. Bahū manusse yojetvā, itthikākaraṇe lahuṃ;
Dhātukiccaṃ vicintento, sāmacco pāvisī puraṃ.

39. Mahāmahindatthero tu, mahā meghavanaṃ subhaṃ;
Sagaṇo abhigantvāna, tattha vāsamakappayi.

40. Rattiṃ nāgo'nupariyāti, taṃ ṭhānaṃ so sadhātu kaṃ;
Bodhiṭhānamhi sālāya, divāṭhāti sadhātuko.

41. Vatthussa tasso'parito, thūpaṃ theramatānu go;
Jaṅghāmattaṃ citāpetvā, katipāhena bhūpati.

42. Tattha dhātupatiṭṭhānaṃ, ghosāpetvā upāgami;
Tato tato samanto ca, samāgami mahājano.

43. Tasmiṃ samāgame dhātu, hatthikkhandhā nagāggatā;
Sattatālappamāṇamhi, dissanti nabhasiṭṭhitā.

44. Vimhāpayanti janataṃ, yamakaṃ pāṭihāriyaṃ;
Kaṇṇambamūle buddho'va, akari lomahaṃsanaṃ.

45. Tato nikkhantajālāhi, jaladhārāhi cā'sakiṃ;
Ayaṃ obhāsitā'sittā, sabbālaṃkāmahī mahu.

46. Parinibbānamañcamhi, nipannena jinena hi;
Kataṃ mahāadhiṭṭhāna-pañcakaṃ pañcacakkhunā.

47. Gayhamānā mahābodhi sākhāsokena dakkhiṇā;
Chijjitvāna sayaṃyeva, patiṭṭhātu kaṭāhake.

48. Patiṭṭhahitvā sā sākhā, chabbaṇṇarasmiyo subhā;
Rañjayantī disā sabbā, phalapattehi muccatu.

49. Sasuvaṇṇakaṭāhā sā, uggantvāna manoramā;
Adissamānā sattāhaṃ, himagabbhamhi tiṭṭhatu.

50. Thūpārāme patiṭṭhantaṃ, mama dakkhiṇaakkhakaṃ;
Karotu nabhamuggantvā, yamayaṃ pāṭihāriyaṃ.

51. Laṅkā laṅkārabhūtamhi, hemamālikacetiye;
Patiṭṭhahantiyo dhātu, doṇamattā pamāṇato.

52. Buddhavesadharā hutvā, uggantvā nabhasiṭṭhitā;
Patiṭṭhaṃ tu karitvāna, yamakaṃ pāṭihāriyaṃ.

53. Adhiṭṭhānāni pañce'va, adhiṭṭhāsi tathāgato;
Akāsi tasmā sā dhātu, tadā taṃ pāṭihāriyaṃ.

54. Ākāsā otaritvā sā, aṭṭhābhūpassa muddhani;
Atīvahaṭṭho taṃ rājā, patiṭṭhāpesi cetiye.

55. Patiṭṭhitāya tassā ca, dhātuyā cetiye tadā;
Ahu mahābhūmicālo, abbhuto lomahaṃsano.

56. Evaṃ acintiyā buddhā, buddhadhammā acintiyā;
Acintiye pasannānaṃ, vipāko hoti acintiyo.

57. Taṃ pāṭihāriyaṃ disvā, pasīdiṃsu jane janā;
Mattābhayo rājaputto, kaniṭṭho rājino pana.

58. Munissare pasīditvā, yācitvāna narissaraṃ;
Purisānaṃ sahassena, saha pabbajisāsane.

59. Cetārigāmato cāpi, dvāramaṇḍalatopi ca;
Vihīrabījato cāpi, tathā gallakapiṭṭhito.

60. Tatho'patissagāmā ca, pañca pañca satāni ca;
Pabbajuṃ dārakā haṭṭhā, jātasaddhā tathāgate.

61. Evaṃ purā bāhirā ca, sabbe pabbajitā tadā;
Tiṃsa bhikkhusahassāni, ahesuṃ jinasāsane.

62. Thūpārāme thūpavaraṃ, niṭṭhāpetvā mahīpati;
Ratanādīhi'nekehi, sadā pūjamakārayi.

63. Rājorodhā khattiyā ca, amaccā nāgarā tathā;
Sabbe janapadā ceva, pujā'kaṃsu visuṃ visuṃ.

64. Thūpapubbaṅgamaṃ rājā, vihāraṃ tattha kārayi;
Thūpārāmoti tene'sa, vihāro vissuto ahu.

65. Sakadhātusarīrakena ce'vaṃ,
Parinibbānagatopi lokanātho;
Janakāyahitaṃ sukhañca sammā,
Bahudhā'kāsi ṭhite jine kathāvakāti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Dhātuagamano nāma

Sattarasamo paricchedo.

Aṭṭhārasama pariccheda

Mahābodhiggahaṇo

1. Mahābodhiñca theriñca, āṇāpetuṃ mahīpati;
Therena vuttavacanaṃ, saramāno sake ghare.

2. Antovasse'ka divasaṃ, nisinno therasantike;
Sahā'maccehi mantetvā, bhāgineyyaṃ sayaṃ sakaṃ.

3. Ariṭṭhanāmakā'maccaṃ, tasmiṃ kamme niyojituṃ;
Mantvā āmantayitvāna, idaṃ vacanamabravi.

4. Tā sakkhissasi…, dhammāsokassa santikā;
Mahābodhiṃ saṅghamittaṃ, theriṃ ānayituṃ idha.

5. Sakkhissāmi ahaṃ deva, ānetuṃ taṃ duve tato;

Idhā'gato pabbajituṃ, sace lacchāmi mānada.

6. Evaṃ hotūti vatvāna, rājā taṃ tattha pesayi;
So therassa ca rañño ca, sāsanaṃ gayha vandiya.

7. Assayujasukkapakkhe, nikkhanto dutiye'hani;
Sānuyutto jambukole, nāvamāruyha paṭṭane.

8. Mahodamiṃ karitvāna, therādhiṭṭhānayogato;
Nikkhantadivaseyeva, rammaṃ pupphapuraṃ agā.

9. Tadā tu anulādevī, pañcakaññāsatehi ca;
Antepurikaitthīnaṃ, saddhiṃ pañcasatehi ca.

10. Dasasīlaṃ samādāya, kāsāya vasanā suci;
Pabbajjāpekkhi nisekhā, pekkhanti theriyā'gamaṃ.

11. Nagarasse'kadesamhi, ramme bhikkhunupassaye;
Kārāpite narindena, vāsaṃ kappesi subbatā.

12. Upāsikāhi tāhe'sa, vutto bhikkhunupassayo;
Upāsikā vihāroti, tena laṃkāya vissuto.

13. Bhāgineyyo mahā'riṭṭho, dhammāsokassa rājino;
Appetvā rājasandesaṃ, therasandesa'mabravi.

14. Bhātujayā sahāyassa, rañño te rājakuñjara;
Ākaṅkhamānā pabbajjaṃ, niccaṃ vasati saññatā.

15. Saṅghamittaṃ bhikkhuniṃ taṃ, pabbājetuṃ visajjaya;
Tāya saddhiṃ mahābodhi-dakkhiṇasākhameva ca.

16. Theriyā ca tamevatthaṃ, abravi therabhāsitaṃ;
Gantvā pitusamīpaṃ sā, therī theramataṃ bravī.

17. Āha rājā tuvaṃ amma, apassanto kathaṃ ahaṃ;
Sokaṃ vinodayissāmi, puttanattaviyogajaṃ.

18. Āha sā me mahārāja, bhātuno vacanaṃ garu;
Pabbājanīyā ca bahū, gantabbaṃ tattha tena me.

19. ''Satthaghātamanārahā, mahābodhimahīruhā;
Kathannu sākhaṃ gaṇissaṃ'', iti rājā vicintayī.

20. Amaccassa mahādeva-nāmakassa matena so;
Bhikkhusaṅghaṃ nimantetvā, bhojetvā pucchi bhūpatiṃ.

21. Bhante laṃkaṃ mahābodhi, pesetabbā nu kho iti;
Thero moggaliputto so, pesetabbāti bhāsiya.

22. Kataṃ mahāadhiṭṭhāna-pañcakaṃ pañcacakkhunā;
Ābhāsi rañño taṃ sutvā, tussitvā dharaṇīpati.

23. Sattayojanikaṃ maggaṃ, so mahābodhigāminaṃ;
Sodhāpetvāna sakkaccaṃ, bhūsāpeti anekadhā.

24. Suvaṇṇaṃ nīharāpesi, kaṭāhakaraṇāya ca;
Vissakammo ca āgantvā, satulādhārarūpavā.

25. ‘‘Kaṭāhaṃ kiṃ pamāṇaṃ nu, karomī’ti apucchitaṃ;
‘‘Ñatvā pamāṇaṃ tvaṃyeva, karohi’’ iti bhāsiya.

26. Suvaṇṇā gahetvāna, hatthena parimajjiya;
Kaṭāhaṃ taṅkhaṇaṃyeva, nimminitvāna pakkami.

27. Navahatthaparikkhepaṃ, pañcahatthaṃ gabhīrato;
Tihatthavikkhambhayutaṃ, aṭṭhaṅgulaghanaṃ subhaṃ.

28. Yuvassa hatthino soṇḍa-pamāṇamukhavaṭṭikaṃ;
Gāhā petvāna taṃ rājā, bālasurasamappakaṃ.

29. Sattayojanadīghāya, vitthatāyati yojanaṃ;
Senāya caturaṅginyā, mahābhikkhugaṇena ca.

30. Upagamma mahābodhiṃ, nānālaṅkārabhūsitaṃ;
Nānāratanacittaṃ taṃ, vividhaddhajamāliniṃ.

31. Nānākusumasaṃkiṇṇaṃ, nānāturiyaghositaṃ;
Senāya parivāretvā, parikkhipiya sāṇiyā.

32. Mahātherasahassena, pamukhena mahāgaṇe;
Raññaṃ pattābhisekānaṃ, sahassenā’dhikena ca.

33. Attānaṃ parivāretvā, mahābodhiñca sādhukaṃ;
Olokesi mahābodhiṃ, paggahetvāna añjaliṃ.

34. Tassā dakkhiṇasākhāya, catuhatthapamāṇakaṃ;
Ṭhānaṃ khandhañca vajjetvā, sākhā antaradhāyisuṃ.

35. Taṃ pāṭihāriyaṃ disvā, patīto puthavīpati;
‘‘Pūjema’haṃ mahābodhiṃ, rajjenā’hi udīriya.

36. Abhisiñci mahābodhīṃ, mahārajje mahīpati;
Pupphādīhi mahābodhiṃ, pūjetvāna padakkhiṇaṃ.

37. Katvā aṭṭhasu ṭhānesu, vanditvāna katañjalī;
Suvaṇṇakhacite pīṭhe, nānāratanamaṇḍite.

38. Svārohe yāva sāucce, taṃ suvaṇṇakaṭāhakaṃ;
Ṭhapāpetvāna āruyha, gahetuṃ sākhamuttamaṃ.

39. Ādiyitvāna sovaṇṇa tulikāya manosilaṃ;
Lekhaṃ datvāna sākhāya, saccakriyamakā iti.

40. ‘‘Laṃkādīpaṃ yadi ito, gantabbaṃ urubodhiyā;
Nibbematiko buddhassa, sāsanamhi sace ahaṃ.

41. Sayaṃyeva mahābodhi-sākhāyaṃ dakkhiṇā subhā;
Chijjitvāna patiṭṭhātu, idha hemakaṭāhake.

42. Lekhaṭhāne mahābodhi, chijjitvā sayameva sā;
Gandhakaddamapūrassa, kaṭāhasso’pariṭṭhitā.

43. Mūlalekhāya upari, tiyaṅgulatiyaṅgule;
Dadaṃ manosilā lekhā, parikkhipi narissaro.

44. Ādiyā thūlamūlāni, khuddakāni'tarāhi tu;
Nikkhamitvā dasa dasa, jālībhūtā niotaruṃ.

45. Taṃ pāṭihāriyaṃ disvā, rājā'tīva pamodito;
Tatthevā'kāsi ukkuṭṭhiṃ, samantā parisāpi ca.

46. Bhikkhusaṅgho sādhukāraṃ, tuṭṭhacitto pamodayi;
Celukkhepasahassāni, pavattiṃsu samantato.

47. Evaṃ satena mūlānaṃ, tattha sā gandhakaddame;
Patiṭṭhāsi mahābodhi, pasādentī mahājanaṃ.

48. Tassā khandho dasahattho, pañcasākhā manoramā;
Catuhatthā catuhatthā, dasaḍḍhaphalamaṇḍitā.

49. Sahassantu pasākhānaṃ, sākhānaṃ tāsamāsi ca;
Evaṃ āsi mahābodhi, manoharasiridharā.

50. Kaṭāhamhi mahābodhi-patiṭṭhitakkhaṇe mahī;
Akampi pāṭihīrāni, ahesuṃ vividhāni ca.

51. Sayaṃ nādehi tūriyānaṃ, devesu mānusesu ca;
Sādhukāraninādeti, devabrahmagaṇassa ca.

52. Meghānaṃ migapakkhinaṃ, yakkhādīnaṃ ravehi ca;
Ravehicamahīkampe, ekakolāhalaṃ ahu.

53. Bodhiyā phalapattehi, chabbaṇṇarasmiyo subhā;
Nikkhamitvā cakkavāḷaṃ, sakalā sobhayiṃsu ca.

54. Sakaṭāhā mahābodhi, uggantvāna tato nabhaṃ;
Aṭṭhāsi himagabbhamhi, sattāhāni adassanā.

55. Rājā oruyha pīṭhamhā, taṃ sattāhaṃ tahiṃ vasaṃ;
Niccaṃ mahābodhipūjaṃ, akāsi ca anekadhā.

56. Atīte tamhi sattāhe, sabbe himavalāvakā;
Pavisiṃsu mahābodhiṃ, sabbākā raṃsiyopi ca.

57. Suddhenakadisissittha, sākaṭāhe pattiṭṭhitā;
Mahājanassa sabbassa, mahābodhi manoramā.

58. Pavattamhi mahābodhi, vividhe pāṭihāriye;
Vimhāpayanti janataṃ, pathavītalamoruhi.

59. Pāṭihirehi'nekehi, tehi so pīṇito puna;
Mahārājā mahābodhiṃ, mahārajjena pūjayi.

60. Mahābodhiṃ mahārajje-nābhisiñciya pūjayaṃ;
Nānāpūjāhi sattāhaṃ, puna tattheva so vasi.

61. Assayujasukkapakkhe, pannarasauposathe;
Aggahesi mahābodhiṃ, dvisattāhamaccaye tato.

62. Assayujakāḷapakkhe, catuddasauposathe;
Rathe subhe ṭhapetvāna, mahābodhiṃ rathesabho.

63. Pūjento taṃ dinaṃyeva, upanetvā sakaṃ puraṃ;
Alaṅkaritvā bahudhā, kāretvā maṇḍapaṃ subhaṃ.

64. Kattikasukkapakkhassa, dine pāṭipade tahiṃ;
Mahābodhiṃ mahāsāla-mūle pācinate subhe.

65. Ṭhapāpetvāna kāresi, pūjā'nekā dine dine;
Gāhato sattarasame, vivase tu navaṅkirā.

66. Sakiṃ yevaajāyiṃsu, tassā'nekanarādhipo;
Tuṭṭhacitto mahābodhiṃ, puna rajjena pūjayi.

67. Mahārajje'bhi siñcitvā, mahābodhiṃ mahissaro;
Kāresi ca mahābodhi-pūjā nānappakārakaṃ.

68. Iti kusumapure saresaraṃsā,
Bahuvidhacārudhajākulāvisālā;
Surucirapavaroru bodhipūjā,
Marunaracittavikāsinī ahosīti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Mahābodhiggahaṇo nāma

Aṭṭhārasamo paricchedo.

Ekūnavīsatima pariccheda

Bodhi āgamano

1. Mahābodhirakkhaṇatthaṃ, aṭṭhārasa rathe sabho;
Devakulāni datvāna, aṭṭhāmaccā kulāni ca.

2. Aṭṭha brāhmaṇakulāni, aṭṭha vassakulāni ca;
Gopakānaṃ taracchānaṃ, kuliṅgānaṃ kulāni ca.

3. Tatheva pesakārānaṃ, kumbhakārānameva ca;
Sabbe sañcāpi senīnaṃ, nāgayakkhānameva ca.

4. Hemasajjughaṭeceva, datvā aṭṭhaṭṭha mānado;
Āropetvā mahābodhiṃ, nāvaṃ gaṅgāya bhūsitaṃ.

5. Saṅghamitta mahātherī, sahe kadasa bhikkhuniṃ;
Tathevā'ropayitvāna, ariṭṭhapamukhepi ca.

6. Nagarā nikkhamitvāna, viñjāṭavimaticcaso;
Tāmalitthiṃ anuppatto, sattāhene'va bhūpati.

7. Acculā rāhi pūjāyi, devānāgānarāpi ca;
Mahābodhiṃ pūjayantā, sattāhena'vupāgamuṃ.

8. Mahāsamuddatīramhi, mahābodhiṃ mahīpati;

Ṭhapāpetvāna pūjesi, mahārajjena so puna.

9. Mahābodhiṃ mahārajje, abhisiñcīyakāmado;
Aggasira sukkapakkhe, dine pāṭipade tato.

10. Uccāretuṃ mahābodhiṃ, tehiyeva'ṭṭha aṭṭhahi;
Sālamūlamhi dinnehi, dhātuggatakulehi so.

11. Ukkhipitvā mahābodhiṃ, galamattaṃ jalaṃ tahiṃ;
Ogāhetvā sanāvāya, patiṭṭhāpayi sādhukaṃ.

12. Nāvaṃ āropayitvā taṃ, mahātheriṃ satherikaṃ;
Mahāriṭṭhaṃ mahāmaccaṃ, idaṃ vacanamabravi.

13. ''Ahaṃ rajjena tikkhattuṃ, mahābodhimapūjayiṃ;
Eva mevā'bhi pūjetu, rājā rajjena me sakhā''.

14. Idaṃ vatvā mahārājā, tīre pañjaliko ṭhito;
Gacchamānaṃ mahābodhiṃ, passaṃ assūnivattayi.

15. Mahābodhi viyogena,
Dhammā soko sasokavā;
Kannitvā paridevitvā,
Agamāsi sakaṃ puraṃ.

16. Mahābodhi samāruḷhā, nāvāpakkhandhī toyadhiṃ;
Samantā yojane vicī, sannisīdi mahaṇṇave.

17. Pupphiṃsu pañcavaṇṇāni, padumāni samantato;
Antalikkhe pavajjiṃsu, aneka tūriyāni ca.

18. Devatāhi anekāhi, pūjā'nekā pavattitā;
Gahetuñca mahābodhi, nāgā'kāsuṃ vikubbanaṃ.

19. Saṅghamittā mahātheri, abhiññābalapāragā;
Supaṇṇarūpā hutvāna, te tāsesi mahorage.

20. Te tāsitā mahātheriṃ, yācitvāna mahoragā;
Nayitvāna mahābemadhiṃ, bhujaṅgabhavanaṃ tato.

21. Sattāhaṃ nāgarajjena, pūjāhi vividhāhi ca;
Pūjayitvāna ānetvā, nāvāyaṃ ṭhapayiṃsu te.

22. Tadaheva mahābodhi, jambukolamidhagamā;
Devānaṃpiyatisso tu, rājā lokahite rato.

23. Sumanā sāmaṇeramhā, pubbe sutatadāgamo;
Maggasirādidinagho, pabhuti vacasādaro.

24. Uttaradvārato yāva, jambukolaṃ mahāpathaṃ;
Vibhūsayitvā sakalaṃ, mahābodhigatāsayo.

25. Samuddāsanasālāya, ṭhāne ṭhatvā mahaṇṇave;
Āgacchantaṃ mahābodhiṃ, mahātheriddhiyā'ddasa.

26. Tasmiṃṭhāne katā sālā, pakā setuṃ tamabbhutaṃ;
Samuddāsanasālāti, nāmenā‘si’dha pākaṭā.

27. Mahātherānubhāvena, saddhiṃ therehi tehi ca;
Tadaheva’gamā rājā, jambukolaṃ sa senako.

28. Mahābodhā gamepīti-vegenu’nno udānayaṃ;
Galappamāṇaṃ salilaṃ, vigāhetvā suviggaho.

29. Mahābodhiṃ soḷasahi, kulehi saha muddhanā;
Ādāyo’ropayitvāna, velāyaṃ maṇḍape subhe.

30. Ṭhapayitvāna laṃkindo, laṃkārajjena pūjayi;
Soḷasannaṃ samappetvā, kulānaṃ rajjamattano.

31. Sayaṃ dovārikaṭhāne, ṭhatvāna divase tayo;
Tattheva pūjaṃ kāresi, vividhaṃ manujādhipo.

32. Mahābodhiṃ dasamiyaṃ, āropetvā rathesubhe;
Ānayanto manussindo, dumindaṃ taṃ ṭhapāpayi.

33. Pācinassa vihārassa, ṭhāne ṭhānavicakkhaṇo;
Pātarāsaṃ pavattesi, sasaṅghassa janassa so.

34. Mahāmahindathere’ttha, kataṃ dasabalena taṃ;
Kathesi nāgadamanaṃ, rañño tassa asesato.

35. Therassa sutvā kāretvā, saññāṇāni tahiṃ tahiṃ;
Paribhuttesu ṭhānesu, nisajjādīhi satthunā.

36. Tivakkassa brāhmaṇassa, gāmadvāre ca bhūpati;
Ṭhapāpetvā mahābodhiṃ, ṭhānesu tesu tesu ca.

37. Suddhavāluka santhāre, nānāpupphasamākule;
Paggahitadhaje magge, pupphagghikavibhūsite.

38. Mahābodhiṃ pūjayanto, rattindiva matandito;
Ānayitvā cuddasiyaṃ, anurādha purantikaṃ.

39. Vaḍḍhamānakacchāyāya, puraṃ sādhu vibhūsitaṃ;
Uttarena ca dvārena, pūjayanto pavesiya.

40. Dakkhiṇena ca dvārena, nikkhamitvā pavesiya;
Mahā meghavanārāmaṃ, catubuddhanisevitaṃ.

41. Sumanasseva vacasā, padesaṃ sādhusaṅkhataṃ;
Pubbabodhiṭhitaṭṭhānaṃ, upanetvā manoramaṃ.

42. Kulehi so soḷasahi, rājā laṅkāradhārihi;
Oropetvā mahābodhiṃ, patiṭṭhā petu mossajji.

43. Hatthato muttamattasā, asītiratanaṃ nabhaṃ;
Uggantvāna ṭhitā muñci, chabbaṇṇā rasmiyo subhā.

44. Dīpe patthariyā’hacca, brahmalokaṃ ṭhitā ahu;
Sūriyatthaṅgamanāyāva, rasmiyo tā manoramā.

45. Purisā dasasahassāni, pasannā pāṭihāriye;
Vipassitvānā’rahatthaṃ, patvāna idha pabbajuṃ.

46. Orohitvā mahābodhi, sūriyatthaṅgame tato;
Rohiṇiyā patiṭṭhāsi, mahiyaṃ kampi medinī.

47. Mūlāni tāni uggantvā, kaṭāhamukhavaṭṭito;
Vinandhantā kaṭāhaṃ taṃ, otariṃsu mahītalaṃ.

48. Patiṭṭhitaṃ mahābodhiṃ, janā sabbe samagatā;
Gandhamālādi pūjāhi, pūjayiṃsu samantato.

49. Mahāmegho pavassittha, himagabbhā samantato;
Mahābodhiṃ chādayiṃsu, sītalāni ghanāni ca.

50. Sattāhāni mahābodhiṃ, tahiṃyeva adassanā;
Himagabbhe sannisīdi, pasādajananī jane.

51. Sattāhā tikkame meghā, sabbe apagamiṃsu te;
Mahābodhi ca dissittha, chabbaṇṇā raṃsiyopi ca.

52. Mahāmahindattheroca, saṅghamittā ca bhikkhunī;
Tatthā’gañchuṃsaparisā, rājā saparisopi ca.

53. Khattiyā kājaraggāme, candanaggāma khattiyā;
Tivakka brāhmaṇo ceva, dīpavāsī janāpi ca.

54. Devānubhāvenā’gañchuṃ, mahābodhi mahussukkā;
Mahāsamāgame tasmiṃ, pāṭihāriyavimhite.

55. Pakkaṃ pācinasākhāya, pekkhataṃ pakka’makkhataṃ;
Thero patantamādāya, ropetuṃ rājino adā.

56. Paṃsūnaṃ gandhamissānaṃ, puṇṇe soṇṇa kaṭāhake;
Mahāsanassa ṭhāne taṃ, ṭhapitaṃ ropa’yissaro.

57. Pekkhataṃyeva sabbesaṃ, uggantvā aṭṭha aṅkurā;
Jāyiṃsu bodhitaruṇā, aṭṭhaṃsu catuhatthakā.

58. Rājā te bodhitaruṇe, disvā vimhitamānaso;
Setacchattena pūjesi, abhisekamadāsi ca.

59. Patiṭṭhāpesi aṭṭhannaṃ, jambukolamhi paṭṭane;
Mahābodhi ṭhita ṭhāne, nāvāyo rohane tadā.

60. Tivakkabrāhmaṇagāme, thūpārāme tatheva ca;
Issarasamaṇārāme, paṭhame cetiyaṅgaṇe.

61. Cetiya pabbatā rāme, tathā kājaragāmake;
Candanagāmake cāti, ekekaṃ bodhilaṭṭhikaṃ.

62. Sesā catupakkajātā, dvattiṃsa bodhilaṭṭhiyo;
Samantā yojanaṭhāne, vihāresu tahiṃ tahiṃ.

63. Dīpāvāsī janasseva, hitatthāya patiṭṭhite;
Mahābodhi dumindamhi, sammāsambuddha tejasā.

64. Anulāsāsa parisā, saṅghamittāya theriyā;
Santike pabbajitvāna, arahattamapāpuṇi.

65. Ariṭṭho so pañcasata-parivāro ca khattiyo;
Therantike pabbajitvā, arahattamapāpuṇi.

66. Yāni seṭṭhikulāna'ṭṭha-mahābodhimidhāharuṃ;
Bodhāharakulānīti, tāni tena pavuccare.

67. Upāsikā vihāroti, ñāte bhikkhunupassaye;
Sasaṅghā saṅghamittā sā, mahātherī tahiṃ vasi.

68. Agārattayapāmokkhe, agāre tattha kārayi;
Dvādasa tesu ekasmiṃ, mahāgāre ṭhapāpayi.

69. Mahābodhisametāya, nāvāya kūpayaṭṭhikaṃ;
Ekasmiṃ piya mekasmiṃ, arittaṃ tehi teviduṃ.

70. Jāte aññanikāyepi, agārā dvādasāpi te;
Hatthāḷaka bhikkhunīhi, vaḷañjayiṃsu sabbadā.

71. Rañño maṅgalahatthi so, vicaranto yathāsukhaṃ;
Purassa ekapassamhi, kandarantamhi sītale.

72. Kadambapupphagumbante, aṭṭhāsi gocaraṃ caraṃ;
Hatthiṃ tattharataṃ ñatvā, akaṃsu tattha āḷhakaṃ.

73. Atheka divasaṃ hatthī, nagaṇhi kabaḷāni so;
Dīpappasādakaṃ theraṃ, rājā so pucchitaṃ mataṃ.

74. Kadambapupphagumbasmiṃ, thūpassa karaṇaṃ karī;
Icchatīti mahāthero, mahārājassa abravi.

75. Sadhātukaṃ tattha thūpaṃ, thūpassa gharameva ca;
Khippaṃ rājā akāresi, niccaṃ janahiterato.

76. Saṅghamittā mahātherī, suññāgārābhilāsinī;
Ākiṇṇattā vihārassa, vussamānassa tassa sā.

77. Vuddhatthinī sāsanassa, bhikkhunīnaṃ hitāya ca;
Bhikkhunupassayaṃ aññaṃ, icchamānā vicakkhaṇā.

78. Gantvā cetiyagehaṃ taṃ, pavivekasukhaṃ bhusaṃ;
Divāvihāraṃ kappesi, vihārakusalā'malā.

79. Theriyā vandanatthāya, rājā bhikkhunupassayaṃ;
Gantvā tattha gataṃ sutvā, gantvāna tattha vandiya.

80. Sammoditvā tāya saddhiṃ, tatthāgamanakāraṇaṃ;
Tassā ñatvā adhippāyaṃ, adhippāya vidū vidū.

81. Samantā thūpagehassa, rammaṃ bhikkhunupassayaṃ;
Devānaṃpiyatisso so, mahārājā akārayi.

82. Hatthāḷhakasamīpamhi, kato bhikkhunupassayo;
Hatthāḷhakavihāroti, vissuto āsi tena so.

83. Sumittā saṅghamittā sā, mahātherī mahāmatī;
Tasmiñhi vāsaṃ kappesi, ramme bhikkhunupassaye.

84. Evaṃ laṃkā lokahitaṃ sāsanavuddhiṃ;
Saṃsodhento esa mahābodhi dumindo;
Laṃkādīpe ramme mahāmeghavanasmiṃ,
Aṭṭhā sīghaṃ kālamanekabbhūtayuttoti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Bodhiāgamano nāma

Ekūnavīsatimo paricchedo.

Vīsatima pariccheda

Theraparinibbānaṃ

1. Aṭṭhārasamhi vassamhi, dhammāsokassa rājino;
Mahāmeghavanārāme, mahābodhi patiṭṭhati.

2. Tato dvādasame vasse, mahesī tassa rājino;
Piyā asandhīmittā sā, matā sambuddhamāmakā.

3. Tato catutthe vassamhi, dhammāsoko mahīpati;
Tissarakkha mahesitte, ṭhapesi visamāsayaṃ.

4. Tato tu tatiye vasse, sābālā rūpamāninī;
''Mayāpi ca ayaṃ rājā, mahābodhiṃ ma māyati''.

5. Iti kodhavasaṃ gantvā, attano'nattha kārikā;
Maṇḍukaṇṭakayogena, mahābodhi maghā tayi.

6. Tato ca tutthevassamhi, dhammā soko mahāyaso;
Anicca tāva saṃpatto, sattatiṃsasamā ime.

7. Devānaṃ piyatisso tu, rājā dhammaguṇe rato;
Mahāvihāre navakammaṃ, tathā cetiyapabbate.

8. Thūpārāme navakammaṃ, niṭṭhāpetvā yathārahaṃ;
Dīpappasādakaṃ theraṃ, pucchi pucchitakovidaṃ.

9. Kārāpessamahaṃ bhante, vihāresu bahū idha;
Patiṭṭhāpetuṃ thūpesu, kathaṃ lacchāma dhātuyo.

10. Sambuddhapattaṃ pūretvā, sumanenā'haṭā idha;
Cetiyapabbate rāja, ṭhapitā atthi dhātuyo.

11. Hatthikkhandhe ṭhapetvā tā, dhātuyo idha āhara;
Iti vutto satherena, tathā āhari dhātuyo.

12. Vihāre kārayitvāna, ṭhāne yojanayojane;
Dhātuyo tattha thūpesu, nidhāpesi yathārahaṃ.

13. Sambuddhabhuttapattaṃ tu, rājavatthughare subhe;

Ṭhapayitvāna pūjesi, nānāpūjāhi sabbadā.

14. Pañcasatehi'ssareti, mahātherassa santike;
Pabbajjavasitaṭhāne, issarasamaṇako ahu.

15. Pañcasatehi vassehi, mahātherassa santike;
Pabbajjavasitaṭhāne, tathā vassagiri ahu.

16. Yā yā mahāmahindena, therena vasitā guhā;
Sapabbatavihāresu, sā mahindaguhā ahu.

17. Mahāvihāraṃ paṭhamaṃ, dutiyaṃ cetiyavhayaṃ;
Thūpārāmaṃ tu tatiyaṃ, thūpapubbaṅgamaṃ subhaṃ.

18. Catutthaṃ tu mahābodhi-patiṭṭhāpanameva ca;
Thūpaṭhānīyabhūtassa, pañcamaṃ pana sādhukaṃ.

19. Mahācetiyaṭhānamhi, silāthūpassa cāruno;
Sambuddhagīvādhātussa, patiṭṭhāpanameva ca.

20. Issarasamaṇaṃ chaṭṭhaṃ, tissavāpintusattamaṃ;
Aṭṭhamaṃ paṭhamaṃ thūpaṃ, navamaṃ vassagirivhayaṃ.

21. Upāsikāvhayaṃ rammaṃ, tathā hatthāḷhakavhayaṃ;
Bhikkhunupassake dve'me, bhikkhunī phāsukāraṇā.

22. Hatthāḷhake osaritvā, bhikkhunīnaṃ upassaye;
Gantvāna bhikkhusaṅghena, bhattaggahaṇakāraṇā.

23. Hattasālaṃ sūpahāraṃ, mahāpāḷikanāmakaṃ;
Sabbupakaraṇūpetaṃ, sampattaparicārikaṃ.

24. Tathā bhikkhusahassassa, saparikkhāramuttamaṃ;
Pavāraṇāya dānañca, anuvassakameva ca.

25. Nāgadīpe jambukola-vihāraṃ ta mhipaṭṭane;
Tissamahāvihārañca, pācīnārāma meva ca.

26. Iti etāni kammāni, laṃkājanahitatthiko;
Devānaṃpiyatisso so, laṃkindo puññapaññavā.

27. Paṭhameyeva vassamhi, kārāpesi guṇappiyo;
Yāva jīvantunekāni, puññakammāni ācini.

28. Ayaṃ dīpo ahu ṭhito, vijite tassa rājino;
Vassāni cattālīsaṃ so, rājā rajjamakārayi.

29. Tassa'cca ye taṃ kaniṭṭho, uttiyo iti vissuto;
Rājaputto aputtaṃ taṃ, rajjaṃ kāresi sādhukaṃ.

30. Mahāmahindatthero tu, jinasāsanamuttamaṃ;
Pariyattiṃ paṭipattiṃ, paṭivedhañca sādhukaṃ.

31. Laṃkādīpamhi dīpetvā, laṃkādīpo mahāgaṇi;
Laṃkāyaso satthu kappo, katvā laṃkāhitaṃ bahuṃ.

32. Tassa uttiyarājassa, jayavassamhi aṭṭhame;
Antovassaṃ saṭṭhivasso, cetiyapabbate vasaṃ.

33. Assayujassa māsassa, sukkapakkhaṭhame dine;
Parinibbāyite netaṃ, dinaṃ tannāmakaṃ ahu.

34. [Nibbutassa mahindassa, aṭṭhamiyaṃ dine pana,
Tena taṃ divasaṃ nāma, aṭṭhamiyāti sammataṃ.]

35. Taṃ sutvā uttiyo rājā, sokasallasamappito;
Gantvāna theraṃ vanditvā kanditvā bahudhā bahuṃ.

36. Āsittagandhatelāya, bahuṃ sovaṇṇadoṇiyā;
Theradebhaṃ khipāpetvā, taṃ doṇiṃ sādhuphussitaṃ.

37. Sovaṇṇakūṭāgāramhi, ṭhapāpetvā alaṅkate;
Kūṭāgāraṃ gāhayitvā, kārento sādhukīḷitaṃ.

38. Mahatā ca janoghena, āgatenatato tato;
Mahatā ca baloghena, kārento pūjanāvidhiṃ.

39. Alaṅkatena maggena, bahudhā'laṅkataṃ puraṃ;
Ānayitvāna nagare, cāretvā rājavīthiyo.

40. Mahāvihāraṃ ānetvā, ettha pañhambamāḷake;
Kuṭāgāraṃ ṭhapāpetvā, sattāhaṃ so mahīpati.

41. Toraṇaddhajapupphehi, gandhapuṇṇaghaṭehi ca;
Vihārañca samantā ca, maṇḍihaṃ yojanattayaṃ.

42. Ahu rājānubhāvena, dīpantu sakalaṃ pana;
Ānubhāvena devānaṃ, tathevā'laṅkataṃ ahu.

43. Nānāpūjaṃ kārayitvā, sattāhaṃ so mahīpati;
Puratthimadisābhāge, therānaṃ baddhamāḷake.

44. Kāretvā gandhacitakaṃ, mahāthūpaṃ padakkhiṇaṃ;
Karonto tattha netvā taṃ, kūṭāgāraṃ manoramaṃ.

45. Citakamhi ṭhapāpetvā, sakkāraṃ antimaṃ akā;
Cetiyañcettha kāresi, gāhā petvāna dhātuyo.

46. Upaḍḍhadhātuṃ gāhetvā, cetiye pabbatepi ca;
Sabbesu ca vihāresu, thūpe kāresi khattiyo.

47. Isino dehanikkhepa-kataṭhānañhi tassa taṃ;
Vuccate bahumānena, isibhūmaṅganaṃ iti.

48. Tato pabhutya'riyānaṃ, samantā yojanattaye;
Sarīraṃ āharitvāna, tamhi desamhi ḍayhati.

49. Saṅghamittā mahātherī, mahā'bhiññā mahāmatī;
Katvā sāsanakiccāni, tathā lokahitaṃ bahuṃ.

50. Ekūnasaṭṭhivassā sā, uttiyasse'va rājino;
Vassamhi navame kheme, hatthāḷhakaupassaye.

51. Vasantī parinibbāyī, rājā tassāpi kārayi;
Therassa viya sattāhaṃ, pūjāsakkāra muttamaṃ.

52. Sabbā alaṅkatā laṃkā, therassa viya āsi ca;
Kūṭāgāragataṃ theri-dehaṃ sattadinaccaye.

53. Nikkhāmetvāna nagaraṃ, thūparāma puratthato;
Cittasālā samīpamhi, mahābodhipa dassaye.

54. Theriyā vuṭṭhaṭhānamhi, aggikicca makārayi;
Thūpañca tattha kāresi, uttiyo so mahīpati.

55. Pañcāpi te mahātherā, therāriṭṭhādayopi ca;
Tathā'neka sahassāni, bhikkhu khīṇāsavāpi ca.

56. Saṅghamittā pabhutiyo, tā ca dvādasatheriyo;
Khīṇāsavā bhikkhuniyo, sahassāni bahūni ca.

57. Bahussutā mahāpaññā, vinayādijānāgamaṃ;
Jotayitvāna kālena, payātā'niccatāvasaṃ.

58. Dasavassāni so rājā, rajjaṃ kāresi uttiyo;
Evaṃ aniccatā esā, sabbalokavināsinī.

59. Taṃ etaṃ atisāhasaṃ atibalaṃ na vāriyaṃ naro;
Jānantopi aniccataṃ bhavagate nibbindateneva ca;
Nibbindo viratiṃ ratiṃ na kurute pāpehi puññehi ca;
Tasse'sāatimohajālabalatājānampi sammuyhatīti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Theraparinibbānaṃ nāma

Vīsatimo paricchedo.

Ekavīsatima pariccheda

Vañca rājako

1. Uttiyassa kaniṭṭho tu, mahāsivo tadaccaye;
Dasa vassāni kāresi, rajjaṃ sujana sevako.

2. Bhaddasālamhi so there, pasīditvā manoramaṃ;
Kāresi purimāyantu, vihāraṃ nagaraṅgaṇaṃ.

3. Mahāsivakaniṭṭho tu, suratisso tadaccaye;
Dasavassāni kāresi, rajjaṃ puññesu sādaro.

4. Dakkhiṇāya disāyaṃ so, vihāraṃ nagaraṃ gaṇaṃ;
Purimāya hatthikkhandhañca, gokaṇṇagirimeva ca.

5. Vaṅguttare pabbatamhi, pācina pabbatavhayaṃ;
Raheṇakasamīpamhi, tathā koḷambakāḷakaṃ.

6. Ariṭṭhapāde maṃ gulakaṃ, purimāya'ccha gallakaṃ;

Girinelapanāyakaṇḍaṃ, nagarassuttharāya tu.

7. Pañcasatā neva mādi-vihāre puthavī pati;
Gaṅgāya orapārañhi, laṃkādīpe tahiṃ tahiṃ.

8. Pure rajjā ca rajje ca, saṭṭhīvassāni sādhukaṃ;
Kāresi ramme dhammena, ratanattaya gāravo.

9. Suvaṇṇapiṇḍatissoti, nāmaṃ rajjā tassā ahu;
Suratissoti nāmantu, tassā'purajjapattiyā.

10. Assanāvikaputtā dve, damiḷā senaguttikā;
Suratissamahīpālaṃ, taṃ gahetvā mahabbalā.

11. Duve vīsativassāni, rajjaṃ dhammena kārayuṃ;
Te gahetvā aselo tu, muṭasivassa atrajo.

12. Sodariyānaṃ bhātūnaṃ, navamo bhatuko tato;
Anurādhapure rajjaṃ, dasavassāni kārayi.

13. Coḷaraṭṭhā idha gamma, rajjatthaṃ ujujātiko;
Eḷāro nāma damiḷo, gahetvā'selabhūpatiṃ.

14. Vassāni cattārīsañca, cattāri ca akārayi;
Rajjaṃ vohārasamaye, majjhatto mittasattusu.

15. Sayanassa siropasse, ghaṇṭaṃ sudīghayottakaṃ;
Lambāpesi vīrāvetuṃ, icchantehi vinicchayaṃ.

16. Eko putto ca dhītā ca, ahesuṃ tassa rājino;
Rathena tissavāpiṃ so, gacchanto bhūmipālajo.

17. Taruṇaṃ vacchakaṃ magge, nipannaṃ sahadhenukaṃ;
Gīvaṃ akkammacakkena, asañcicca aghātayi.

18. Gantvāna dhenughaṇṭaṃ taṃ, ghaṭṭesi ghaṭṭitāsayā;
Rājā teneva cakkena, sīsaṃ puttassa chedayi.

19. Dijapotaṃ tālarukkhe, eko sappo abhakkhayi;
Tampotamātā sakuṇī, gantvā ghaṇṭamaghaṭṭayi.

20. Āṇāpetvāna taṃ rājā, kucchiṃ tassa vidāḷiya;
Potaṃ taṃ nīharāpetvā, tāle sappamasappayi.

21. Ratanaggassa ratana-ttayassa guṇasārataṃ;
Ajānantopi so rājā, cārittamanupālayaṃ.

22. Cetiyadabbataṃ gantvā, bhikkhusaṅghaṃ pavāriya;
Āgacchanto rathagato, rathassa yugakoṭiyā.

23. Akāsi jinathūpassa,
Ekadesassa bhañjanaṃ;
Amaccā ''deva thūpono,
Tayā bhinno'ti āhu taṃ.

24. Asañcicca kate‘pe’sa, rājā oruyha sandanā;
‘‘Cakkena mama sīsampi, chindathā’ti pathesayi.

25. ‘‘Parahiṃsaṃ mahārāja, satthā no neva icchati;
Thūpaṃ pākatikaṃ katvā, khamāpehī’’ti āhu taṃ.

26. Te ṭhapetuṃ pañcadasa, pāsāṇe patite tahiṃ;
Kahāpaṇa sahassāni, adā pañcadase vaso.

27. Akā mahallikā vīhiṃ, so setuṃ ātape khipi;
Devo akāle vassitvā, tassā vihiṃ atemayi.

28. Vīhiṃ gahetvā gantvā sā, ghaṇṭaṃ taṃ samaghaṭṭayi;
Akālavassaṃ sutvā taṃ, vissajjetvā tamattikaṃ.

29. Rājā dhammamhi vattanto, ‘‘kāle vassaṃ labhe’’iti;
Tassā vinicchayatthāya, upavāsaṃ nipajji so.

30. Baliggāhī devaputto, rañño tejena otthaṭo;
Gantvā cātumahārāja-santikaṃ taṃ nivedayi.

31. Te tamādāya gantvāna, sakkassa paṭivedayuṃ;
Sakko pajjunnamāhuya, kāle vassaṃ upādiyi.

32. Baliggāhī devaputto, rājino taṃ nivedayi;
Tatoppabhuti taṃ rajje, divā devo na vassatha.

33. Rattiṃ devo’nu sattāhaṃ, vassiyāmamhi majjhime;
Puṇṇāna’hesuṃ sabbattha, khuddakā vāṭakānipi.

34. Agatigamanadoso muttamattena eso,
Anupahata kudiṭṭhipīdisiṃ pāpuṇī’ddhiṃ;
Agatigamanadosaṃ suddhadiṭṭhisamāno,
Kathamidhahi manusso buddhimā no jaheyyāti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Pañcarājako nāma

Ekavīsatimo paricchedo.

Bāvīsatima pariccheda

Gāmaṇikumāra suti

1. Eḷāraṃ ghātayitvāna, rājā’hu duṭṭhagāmaṇi;
Tadattha dīpanatthāya, anupubbakathā ayaṃ.

2. Devānaṃ piyatissassa, rañño dutiyabhātiko;
Uparājā mahānāgo, nāmānu bhātuno piyo.

3. Rañño devī saputtassa, bālā rajjābhikāmini;
Uparājavadhatthāya, jātacittā nirantaraṃ.

4. Vāpiṃ taracchanāmaṃ sā, kārāpentassa pāhiṇi;

Ambaṃ visena yojetvā, ṭhapetvā ambamatthake.

5. Tassā putto sahagato, uparājena bālako;
Bhājane vivaṭeyeva, taṃ ambaṃ khādiyā'mari.

6. Uparājā tatoyeva, sadāra bala vāhano;
Rakkhihuṃ sakamattānaṃ, rohaṇā'bhimukho agā.

7. Yaṭṭhālaya vihārasmiṃ, mahesī tassa gabbhinī;
Puttaṃ janesi so tassa, bhātu nāma makārayi.

8. Tato gantvā rohaṇaṃ so,
Issaro rohaṇe'khilo;
Mahā bhāgo mahā gāme,
Rajjaṃ kāresi khattiyo.

9. Kāresi so nāgamahā-vihāraṃ sakanāmakaṃ;
Uddhakandarakādī ca, pihāre kārayī bahū.

10. Yaṭṭhālaya katisso so, tassa putto tadaccaye;
Hattheva rajjaṃ kāresi, tassa putto'bhayo tathā.

11. Goṭṭhābhayasuto kāka-vaṇṇatissoti vissuho;
Tadaccaye tattha rajjaṃ, so akāresi khattiyo.

12. Vihāradevi nāmā'si, mahesī tassa rājino;
Saddhassa saddhāsampannā, dhītā kalyāṇi rājino.

13. Kalyāṇiyaṃ narindo hi, tisso nāmāsi khattiyo;
Devisaññogajanita-ko potassa kaniṭṭhako.

14. Bhīto tato palāyitvā, ayyauttiya nāmako;
Aññattha vasi so deso, tena taṃ nāmako ahu.

15. Datvā rahassalekhaṃ so, bhikkhuvesadharaṃ naraṃ;
Pāhesi deviyā gantvā, rājadvāre ṭhito tuso.

16. Rāja gehe arahatā, bhuñjamānena sabbadā;
Aññāyamāno therena, rañño gharamupāgami.

17. Therena saddhiṃ bhuñjitvā, rañño saha viniggame;
Pātesi bhūmiyaṃ lekhaṃ, pekkhamānāya deviyā.

18. Saddena tena rājānaṃ, nivattitvā vilokayaṃ;
Ñatvāna lekhasandesaṃ, kuddho therassa dummati.

19. Theraṃ taṃ purisaṃ tañca, mārāpetvāna kodhasā;
Samuddasmiṃ khipāpesi, kujjhitvā tena devatā.

20. Samuddeno'ttharā pesuṃ, taṃ desaṃ sotubhūpati;
Attano dhītaraṃ yuddhaṃ, deviṃ nāma surupiniṃ.

21. Likhitvā rājadhītāti, sovaṇṇakkhaliyā lahuṃ;
Nisīdāpiya tattheva, samuddasmiṃ vissajjayi.

22. Okkantaṃ taṃ tato laṃke-kākavaṇṇo mahīpati;
Abhisecayi tenā'si, vihāropapadavhayā.

23. Tissa mahāvihārañca, tathā cittalapabbataṃ;
Gamitthavāliṃ kuṭāliṃ, vihāre evamādike.

24. Kāretvā supasannena, manasāratanattaye;
Upaṭṭhahi tadā saṅghaṃ, paccayehi catūhi so.

25. Koṭipabbata nāmamhi, vihāre sīlavattimā;
Tadā ahu sāmaṇero, nānāpuññakaro sadā.

26. Sukhenārohaṇatthāya, akāsa cetiyaṅgaṇe;
Ṭhapesi tīṇi pāsāṇe, pāsāṇa phalakāni so.

27. Adā pānīya dānañca, vattaṃ saṅghassa cā'kari;
Sadā kilantakāyassa, tassā'bodho mahā ahu.

28. Sivikāya kamānetvā, bhikkhavo katavedino;
Silāpassaya pariveṇe, tissārāme upaṭṭhahuṃ.

29. Sadā vihāradevīsā, rājagehe susaṅkhate;
Purebhattaṃ mahādānaṃ, datvā saṅghassa saññatā.

30. Pacchābhattaṃ gandhamālaṃ, bhesajjavasanāni ca;
Gāhayitvā gatā'rāmaṃ, sakkaroti yathārahaṃ.

31. Tadā tatheva katvā sā, saṅghattherassa santike;
Nisīdi dhammaṃ desento, thero taṃ idha mabravi.

32. ''Mahāsampatti tumhehi, laddhā'yaṃ puññakammunā;
Appamādo'va kātabbo, puññakamme idānipi''.

33. Evaṃ vutte tu sā āha, ''kiṃ sampatti ayaṃ idha;
Yesaṃ no dārakā natthi, vañjhāsampatti tena no''.

34. Chaḷabhiñño mahāthero, puttalābhamavekkhiya;
''Gilānaṃ sāmaṇeraṃ taṃ, passadevī''ti abravi.

35. Sā gantvā'sanna maraṇaṃ, sāmaṇeramavoca taṃ;
''Patthehi mama puttattaṃ, sampattī mahatī hi no''.

36. Na icchatīti ñatvāna, tadatthaṃ mahatiṃ subhaṃ;
Pupphapūjaṃ kārayitvā, puna yāci sumedhasā.

37. Evampa'nicchamānassa, atthāyu'pāyakovidā;
Nānā bhesajja vatthāni, saṅghe datvā'tha yācitaṃ.

38. Patthesi so rājakulaṃ, sā taṃ ṭhānaṃ anekadhā;
Alaṅkaritvā vanditvā, yānamāruyha pakkami.

39. Tato cuto sāmaṇero, gacchamānāya deviyā;
Tassā kucchimhi nibbatti, taṃ jāniya nivattisā.

40. Rañño taṃ sāsanaṃ datvā, raññā saha punā'gamā;
Sarīrakiccaṃ kāretvā, sāmaṇerassu'bhopite.

41. Tasmiṃyeva pariveṇe, vasantā santamānasā;
Mahādānaṃ pavattesuṃ, bhikkhusaṅghassa sabbadā.

42. Tasse'vaṃ dohaḷo āhi, mahā puññāya mātuyā;
''Usabhamattaṃ madhugaṇḍaṃ, katvā ussīsake sayaṃ.

43. Vāmetarena passena, nipannāsayane subhe;
Dvādasannaṃ sahassānaṃ, bhikkhūnaṃ dinnasesakaṃ.

44. Madhuṃ bhuñjitukāmā'si, atha eḷāra rājino;
Yodhāna maggayodhassa, sīsacchinnāsidevanaṃ.

45. Tasseva sīse ṭhatvāna, pātuñceva akāmayi;
Anurādha purasseva, uppalakkhettato pana.

46. Ānītuppalamālañca, amilā taṃ pilandhituṃ;
Taṃ devī rājino āha, nemitte pucchi bhūpati.

47. Taṃ sutvā āhu nemittā, ''deviputto nighātiya;
Damiḷe katve'karajjaṃ, sāsanaṃ jotayissati''.

48. Edisaṃ madhugaṇḍaṃ so, dasseti tassa īdisiṃ;
Sampattiṃ deti rājā''ti, ghosāpesi mahīpati.

49. Goṭṭhasamuddavelante, madhupuṇṇaṃ nikujjitaṃ;
Nāvaṃ ñatvāna ācikkhi, rañño janapade naro.

50. Rājā deviṃ tahiṃ netvā, maṇḍapamhi susaṅkhate;
Yathicchithaṃ tāya madhuṃ, paribhogamakārayi.

51. Itare dohaḷe tassā, sampādetuṃ mahīpati;
Veḷusumana nāmaṃ taṃ, yodhaṃ tattha niyojayi.

52. So'nurādhapuraṃ gantvā, rañño maṅgalavājino;
Gopakena akā mettiṃ, tassa kiccañca sabbadā.

53. Tassa vissattha taṃ ñatvā, pātova uppalāna'siṃ;
Kadambanadiyā tīre, ṭhapetvāna asaṅkito.

54. Assaṃ netvā tamāruyha, gaṇhitvāna uppalāna'siṃ;
Nivedayitvāna attānaṃ, assavegena pakkami.

55. Sutvā rājā gahetuṃ taṃ, mahā yodhānapesayi;
Dutiyaṃ sammathaṃ assaṃ, āruyha sonudhāpitaṃ.

56. So gumbanissito assa-piṭṭheyeva nisīdiya;
Entassa piṭṭhito tassa, ubbayhā'siṃ pasārayi.

57. Assavegenayantassa, sīsaṃ chijja ubhohaye;
Sīsañcā'dāya sāyaṃ so, mahāgāmamupāgami.

58. Dohaḷe te ca sā devī, paribhuñji yathāruci;
Rājā yodhassa sakkāraṃ, kārāpesi yathārahaṃ.

59. Sā devī samaye dhaññaṃ, janayī puttamuttamaṃ;
Mahārājakule tasmiṃ, ānando ca mahā ahu.

60. Tassa puññānubhāvena, tadaheva upāgamuṃ;
Nānāratanasampuṇṇā, sattanāvā tato tato.

61. Tasseva puññatejena, chaddantakulato karī;
Hatthicchāpaṃ āharitvā, ṭhapetvā idha pakkami.

62. Taṃ titthasaratīramhi, disvā gumbantare ṭhitaṃ;
Kaṇḍulavho bālisiko, rañño ācikkhi tāvade.

63. Pesetvā'cariye rājā, tamāṇāpiya posayi;
Kaṇḍulo iti ñāyittha, diṭṭhattā kaṇḍulena so.

64. ''Suvaṇṇabhājanādīnaṃ, puṇṇā nāvā idhāgatā'';
Iti rañño nivedasuṃ, rājā tānā'harāpayi.

65. Puttassa nāmakaraṇe, maṅgalamhi mahīpati;
Dvādasa sahassasaṅkhaṃ, bhikkhusaṅghaṃ nimantiya.

66. Evaṃ cintesi ''yadime, putto laṃkātale'khile;
Rajjaṃ gahetvā sambuddha-sāsanaṃ jotayissati.

67. Aṭṭhuttarasahassañca, bhikkhavo pavisantu ca;
Sabbe te uddhapattañca, cīvaraṃ pārapantu ca.

68. Paṭhamaṃ dakkhiṇaṃ pādaṃ, ummāranto ṭhapentu ca;
Ekacchattayutaṃ dhamma-karaṇaṃ nīharantu ca.

69. Gotamo nāma thero ca, patiggaṇhātu puttakaṃ;
So ca saraṇasikkhā yo, detu'' sabbaṃ tathā ahu.

70. Sabbaṃ nimittaṃ disvāna, tuṭṭhacitto mahīpati;
Datvā saṅghassa pāyāsaṃ, nāmaṃ puttassa kārayi.

71. Mahāgāme nāyakattaṃ, pitunāmañca ekato;
Ubho katvāna ekajjhaṃ, gāmaṇiabhayo iti.

72. Mahāgāmaṃ pavisitvā, navame divase tato;
Saṅgamaṃ deviyā kāsi, tena gabbhamagaṇhi sā.

73. Kāle jātaṃ sutaṃ rājā, tissanāmaṃ akārayi;
Mahatā parihārena, ubhato vaḍḍhiṃsu dārakā.

74. Sitthappavesamaṅgala-kāle dvinnampi sādaro;
Bhikkhusatānaṃ pañcanaṃ, dāpayitvāna pāyasaṃ.

75. Tehi upaḍḍhe bhuttamhi, gahetvā thokathokakaṃ;
Sovaṇṇasarakene'saṃ, deviyā saha bhūpati.

76. ''Sambuddhasāsanaṃ tumhe, yadi chaḍḍetha puttakā;
Mā jīratu kucchigataṃ, idaṃ vo''ti apāpayi.

77. Viññāya bhāsitatthaṃ te, ubho rājakumārakā;
Pāyāsaṃ taṃ abhuñjiṃsu, tuṭṭhacittā'mataṃ viya.

78. Dasa dvādasavassesu, tesu vīmaṃsanatthiko;
Tatheva bhikkhū bhojetvā, tesaṃ ucchiṭṭhamodanaṃ.

79. Gāhayitvā taṭṭakena, ṭhapāpetvā tadantike;
Tibhāgaṃ kārayitvāna, idha māha mahīpati.

80. ‘‘Kuladevatānaṃ no tātā, bhikkhūnaṃ vimukhā mayaṃ;
Na hessāmā’’ti cintetvā, bhāgaṃ bhuñjathi’manti ca.

81. ‘‘Dve bhātaro mayaṃ niccaṃ, aññamaññamadūbhakā;
Bhavissāmā’’ti cintetvā, bhāgaṃ bhuñjithi’manti ca.

82. Amataṃ viya bhuñjiṃsu, te dve bhāge ubhopi ca;
‘‘Na yujjhissāma damiḷehi’’, iti bhuñjathi’maṃ iti.

83. Evaṃ vuttetu tisso so, pāṇinā khipi bhojanaṃ;
Gāmaṇibhattapiṇḍaṃ tu, khipitvā sayanaṃ gato.

84. Saṃkucitvā hatthapādaṃ, nipajji sayena sayaṃ;
Devī gantvā tosayantī, gāmaṇiṃ etadabravi.

85. Pasāritaṅgo sayane, kiṃ nasesi sukhaṃ suta;
‘‘Gaṅgāpāramhi damīḷā, ito goṭṭhamahodadhi.

86. Kathaṃ pasāritaṅgo’haṃ, nipajjāmī’ti so bravi;
Sutvāna tassādhippāyaṃ, tuṇhī āsi mahīpati.

87. So kamenā’bhivaḍḍhanto, ahu soḷasavassiko;
Puññavā yasavā dhīmā, tejo balaparakkamo.

88. Calācalāyaṃ gatiyañhi pāṇino,
Upenti puññena yathāruciṃ gatiṃ;
Itīti mantetvā satataṃ mahādaro,
Bhaveyya puññapacayamhi buddhimāti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Gāmaṇikumārasūti nāma

Bāvīsatimo paricchedo.

Tevīsatima pariccheda

Yodhalābho

1. Balalakkhaṇarūpeti,
Tejojavaguṇehi ca;
Aggo hutvā mahākāyo,
So ca kaṇḍūlavāraṇo.

2. Nandīmitto suranimilo, mahāsoṇo goṭṭhayimbaro;
Theraputtābhayo bharaṇo, veḷusumano tatheva ca.

3. Khañjadevo phussadevo, labhiyya vasabhopi ca;
Ete dasa mahāyodhā, tassā’hesuṃ mahabbalā.

4. Ahu eḷārarājassa, mitto nāma camūpati;
Tassa kammantagāmamhi, pācīnakhaṇḍarājiyā.

5. Cittapabbatasāmantā, ahu bhaginiyā suto;
Kosohitavatthaguyho, mātulasseva nāmato.

6. Dūrampi parisappantaṃ, daharaṃ taṃ kumārakaṃ;
Ābajjha nandiyā kaṭyaṃ, nisadamhi abandhisu.

7. Nisadaṃ kaḍḍhato tassa, bhūmiyaṃ parisappato;
Ummārātikkame nandi, sā chajjati yato tato.

8. Nandimittoti ñāyittha, dasanāgabalo ahu;
Vuddho nagaramāgamma, so upaṭṭhāsi mātulaṃ.

9. Thūpādīsu asakkāraṃ, karonto damiḷe tadā;
Ūruṃ akkammapādena, hatthena itaraṃ tuso.

10. Gahetvā sampadāletvā, bahikkhapatiṃ thāmavā;
Devā antaradhāpenti, tena khittaṃ kaḷevaraṃ.

11. Damiḷānaṃ khayaṃ disvā, rañño ārocayiṃ sutaṃ;
‘‘Sahoṭṭaṃ gaṇhathetaṃ’’ti, vuttaṃ kātuṃ na sakkhisuṃ.

12. Cintesi nandimitto so, ‘‘evampi karato mama;
Janakkhayo kevalañhi, natthi sāsanajotanaṃ.

13. Rohaṇe khattiyā santi, pasannaṃ ratanattaye;
Tattha katvā rājasevaṃ, gaṇhitvā damiḷe’khile.

14. Rajjaṃ datvā khattiyānaṃ, jotessaṃ buddhasāsanaṃ’’;
Iti gantvā gāmaṇissa, taṃ kumārassa sāvayi.

15. Mātuyā mantayitvā so, sakkāraṃ tassa kārayi;
Sakkato nandimitto so, yodho vasi tadantike.

16. Kākavaṇṇo tissarājā, vāretuṃ damiḷisadā;
Mahāgaṅgāya titthesu, rakkhaṃ sabbesu kārayi.

17. Ahu dīghābhayo nāma, rañño’ñña bhariyā suto;
Kacchakatitthe gaṅgāya, tena rakkhamakārayi.

18. So rakkhākaraṇatthāya, samantā yojanadvaye;
Mahākulamhā ekekaṃ, puttaṃ āṇāpayi tahiṃ.

19. Koṭṭhivāle janapade, gāme khaṇḍakaviṭṭhike;
Sattaputto kulapati, saṅgho nāmā’si issaro.

20. Tassāpi dhūtaṃ pāhesi, rājaputto sutatthiko;
Sattamo nimilo nāma, dasahatthibalo suto.

21. Tassa akammasīlattā, khīyantā chapi bhātaro;
Rocayuṃ tassa gamanaṃ, na tu mātā pitā pana.

22. Kujjhitvā sesabhātūnaṃ, pātoyeva tiyojanaṃ;
Gantvā suraggameyeva, rājaputtaṃ apassiso.

23. So taṃ vimaṃsanatthāya, dūre kicce niyojayi;
Cetiya pabbatā sanne, dvāra maṇḍalagāmake.

24. Brāhmaṇo kuṇḍalo nāma, vijja te me sahāyako;
Samuddapāre bhaṇḍāni, tassa vijjanti santike.

25. Gantvā taṃ tena dinnāni, bhaṇḍakāni idhā’hara;
Iti vatvāna bhojetvā, lekhaṃ datvā vissajjayi.

26. Tato nava yojanañhi, anurādhapuraṃ idaṃ;
Pubbaṇheyeva gantvāna, so taṃ brāhmaṇa maddasa.

27. ‘‘Nhatvā vāpiyaṃ tāta, ehī’’ti āha brāhmaṇo;
Idhā’nāgata pubbattā, nhatvāna tissavāpiyaṃ.

28. Mahābodhiñca pūjetvā, thūpārāme ca cetiyaṃ;
Nagaraṃ pavisitvāna, passitvā sakalaṃ puraṃ.

29. Āpaṇā gandhamādāya, uttara dvārato tato;
Nikkhammuppala khettamhā, gahetvā uppalāni ca.

30. Upāgami brāhmaṇaṃ taṃ, puṭṭho tenā’ha so gatiṃ;
Sutvā so brāhmaṇo tassa, pubbāgamamidhāgamaṃ.

31. Vimhito cintayī evaṃ, ‘‘purisā jānīyo ayaṃ;
Sace jāneyya eḷāro, imaṃ hatthe karissati.

32. Tasmā’yaṃ damiḷā’sanne, vāsetuṃ neva arahati;
Rājaputtassa pituno, santike vāsamarahati’’.

33. Eva mevaṃ likhitvāna, lekhaṃ tassa samappayi;
Puṇṇavaḍḍhana vatthāni, paṇṇākāre bahūpi ca.

34. Datvā taṃ bhojayitvā ca, pesesī sakhisantikaṃ;
So vaḍḍhamānacchāyāyaṃ, gatvā rājasutanti kaṃ.

35. Lekhañca paṇṇākāre ca, rājaputtassa appayi;
Tuṭṭho āha ‘‘sahassena, pasādetha ima’’nti so.

36. Issaṃ kariṃsu tassa’ññe, rājaputtassa sevakā;
So taṃ dasasahassena, pasādāpesi dārakaṃ.

37. Tassa kesaṃ likhāpetvā, gaṅgāyeva nahāpiya;
Puṇṇavaḍḍhana vatthayugaṃ, gandhamālañca sundaraṃ;
Acchādetvā vilimpetvā, maṇḍayitvā surūpakaṃ.

38. Sīsaṃ dukūlapaṭṭena, veṭhayitvā upānayuṃ;
Attano parihārena, bhattaṃ tassa adāpayi.

39. Attano dasasahassa-agghanasayanaṃ subhaṃ;
Sayanatthaṃ adāpesi, tassa yodhassa khattiyo.

40. So sabbaṃ ekato katvā, netvā mātāpitantikaṃ;
Mātuyā dasasahassaṃ, sayanaṃ pituno adā.

41. Taṃyeva rattiṃ āgantvā, rakkhaṭhāne addassayi;
Pabhāte rājaputto taṃ, sutvā tuṭṭhamano ahu.

42. Datvā paricchadaṃ tassa, parivārajanaṃ tathā;
Datvā dasasahassānī, pesesi pitusantikaṃ.

43. Yodho dasasahassāni, netvā mātāpitantikaṃ;
Tesaṃ datvā kākavaṇṇa-tisso rājā mupāgami.

44. So gāmaṇikumārassa, tamappesi mahīpati;
Sakkato suranimilo, yodho vasi tadantike.

45. Kuṭumbarikaṇṇikāyaṃ,
Hundarīvāpi gāmake;
Tisassa aṭṭhamo putto,
Ahosi soṇa nāmako.

46. Sattavassikakālepi, tālagacche aluñci so;
Dasa vassikakālamhi, tāle luñcimahabbalo.

47. Kāle na so mahāsoṇo,
Dasa hatthi balo ahu;
Rājā taṃ tādisaṃ sutvā,
Gahetvā pitusantikā.

48. Gāmaṇissa kumārassa, adāsi posanatthiko;
Tena so laddhasakkāro, yodho vasi tadantike.

49. Girināme janapade, gāme nicchelaviṭṭhike;
Dasahatthibalo āsi, mahānāgassa atrajo.

50. Lakuṇṭakasarīrattā, ahu goṭṭhaka nāmako;
Karonti keḷiparihāsaṃ, tassa jeṭṭhā cha bhātaro.

51. Te gantvā māsakhettatthaṃ, koṭṭayitvā mahāvanaṃ;
Tassa bhāgaṃ ṭhapetvāna, gantvā tassa nivedayuṃ.

52. So gantvā taṃ khaṇaṃyeva, rukkhe imbarasaññite;
Luñcitvāna samaṃ katvā, bhūmiṃ gantvā nivedayi.

53. Gantvāna bhātaro tassa, disvā kammanta mabbhutaṃ;
Tassa kammaṃ kittayantā, āgacchiṃsu tadantikaṃ.

54. Tadupādāya so āsi, goṭṭhayimbaranāmako;
Tatheva rājā pāhesi, tambi gāmaṇisantikaṃ.

55. Koṭipabbatasāmantā, kittigāmamhi issaro;
Rohaṇo nāma gahapati, jātaṃ puttakamattano.

56. Samāna nāmaṃ kāresi, goṭṭhakāhayarājino;
Dārako so balī āsi, dasadvādasavassiko.

57. Asakkuṇeyyapāsāṇe, uddhattuṃ catupañcahi;
Kīḷamāno khipi tadā, so kīḷāguḷake viya.

58. Tassa soḷasavassassa, pitā gadamakārayi;
Aṭṭhatiṃsaṅgulavaṭṭaṃ, soḷasahatthadīghakaṃ.

59. Kālānaṃ nāḷikerānaṃ,
Khandhe āhacca tāya so;
Te pātayitvā teneva,
Yo dho so pākaṭo ahu.

60. Tatheva rājā pāhesi, tampi gāmaṇisantike;
Upaṭṭhāko mahāsumma-therassā'si pitā pana.

61. So mahāsummatherassa, dhammaṃ sutvā kuṭumbiko;
Sotāpattiphalaṃ patto, vihāre koḷapabbate.

62. Sotu sañjātasaṃvego, ārocetvāna rājino;
Datvā kuṭumbaṃ puttassa, pabbaji therasantike.

63. Bhāvanaṃ anuyuñjitvā, arahattamapāpuṇi;
Putto tena'ssa paññāyi, theraputtābhayo iti.

64. Kappakandaragāmamhi, kumārassa suto ahu;
Bharaṇo nāma so kāle, dasadvādasavassike.

65. Dārakehi vanaṃ gantvā'-nubandhitvā sase bahū;
Pādena paharitvāna, dvikhaṇḍaṃ bhūmiyaṃ khipi.

66. Gāmikehi vanaṃ gantvā, soḷasavassiko pana;
Tatheva pātesi lahuṃ, miga gokaṇṇasūkare.

67. Bharaṇo so mahāyodho,
Teneva pākaṭo ahu;
Tatheva rājā vāsesi,
Tampi gāmaṇisantike.

68. Girigāme janapade, kuṭumbiyaṅgaṇagāmake;
Kuṭumpivasabho nāma, ahosi tattha sammato.

69. Veḷo janapado tassa, sumano giribhojako;
Sahāyassa sute jāte, paṇṇākārapurassarā.

70. Gantvā ubho sakaṃ nāmaṃ, dārakassa akārayuṃ;
Taṃ vuddhaṃ attano gehe, vāsesi siribhojako.

71. Tasse'ko sindhavo posaṃ, kañcinā rohituṃ adā;
Disvā tu veḷusumanaṃ, ayaṃ arohako mama.

72. Anurūpo'ti cintetvā,
Pahaṭṭho hesitaṃ akā;
Taṃ ñatvā bhojako ''assaṃ,
Ārohā''ti tamāhaso.

73. So assaṃ āruhitvā taṃ, sīghaṃ dhāvayi maṇḍale;
Maṇḍale sakale asso, ekābaddho adissi so.

74. Nisīdi dhāvato ca'ssa, vassahāro'va piṭṭhiyaṃ;
Mocetipi uttariyaṃ, bandhatipi anādaro.

75. Taṃ disvā parisā sabbā, ukkuṭṭhiṃ sampavattayi;
Datvā dasasahassāni, tassa so giribhojako.

76. Rājānucchaviko'yaṃti, haṭṭho rañño adāsi taṃ;
Rājā taṃ veḷusumanaṃ, attanoyeva santike.

77. Kāretvā tassa sakkāraṃ, vāsesi bahumānayaṃ;
Nakulanagarakaṇṇikāyaṃ, gāme mahinda doṇike.

78. Abhayassa'ntime putto, devonāmā'si thāmavā;
Īsakaṃ pana khañjattā, khañjadevoti taṃ viduṃ.

79. Migamaṃ gāmavāsīhi, saha gantvāna so tadā;
Mahise anubandhitvā, mahante uṭṭhituṭṭhite.

80. Hatthena pāde gaṇhitvā, bhametvā sīsamatthake;
Asumha bhūmiṃ cuṇṇeti, tesaṃ aṭṭhīni māṇavo.

81. Taṃ pavattiṃ suṇitvāva, khañjadevaṃ mahīpati;
Vāsesi āharāpetvā, gāmaṇisse'va santike.

82. Cittalapabbatā'sanne, gāme kapiṭṭhanāmake;
Uppalassa suto āsi, phussadevoti nāmako.

83. Gantvā saha kumārehi, vihāraṃ so kumārako;
Bodhiyā pūjitaṃ saṅkhaṃ, ādāya dhamithāmasā.

84. Asanīpātasaddova, saddo tassa mahā ahu;
Ummattā viya āsuṃ te, bhītā sabbepi dārakā.

85. Tena so āsi ummāda-phussa devoti pākaṭo;
Dhanusippaṃ akāresi, tassa vaṃsāgataṃ pitā.

86. Saddavedhi vijjuvedhī, vālavedhī ca so ahu;
Vālukāpuṇṇasakaṭaṃ, baddhadhammasataṃ tathā.

87. Asano dumbaramayaṃ, aṭṭhasoḷasaaṅgulaṃ;
Tathā ayo lohamayaṃ, paṭṭaṃdi caturaṅgali.

88. Nibbedhayatikaṇṇena, kaṇḍo tena visajjito;
Thale aṭṭhusabhaṃ yāti, jale tu usabhaṃ pana.

89. Taṃ suṇitvā mahārājā, pavattiṃ pitusantikā;
Tampi āṇāpayitvāna, gāmaṇimhi avāsayi.

90. Tulādhāranagāsanne, vihāravāpi gāmake;
Mattakuṭumbissa suto, ahu vasabhanāmako.

91. Taṃ sujātasarīrattā, labhiya vasabhaṃ viduṃ;
So vīsativassuddesamhi, mahākāyabalo ahu.

92. Ādāya so katipayo, puriseyeva ārabhi;
Khettatthiko mahāvāpiṃ, karonto taṃ mahabbalo.

93. Dasahi dvādasahi vā, vahitabbe dhurehipi;
Vahanto paṃsupiṇḍe so, lahuṃ vāpiṃ samāpayi.

94. Tena so pākaṭo āsi, tampi ādāya bhūmipo;
Datvā taṃ tassa sakkāraṃ, gāmaṇissa adāsi taṃ.

95. Vasabhodakavāroti, kaṃ khettaṃ pākaṭaṃ ahu;
Evaṃ labhiyāvasabho, vasi gāmaṇisantike.

96. Mahāyodhānametesaṃ, dasannampi mahipati;
Puttassa sakkārasamaṃ, sakkāraṃ kārayi tadā.

97. Āmantetvā mahāyodhe, dasāpi ca disampati;
''Yodhe dasadase'keko, esathā'ti udāhari.

98. Te tathevā'nayuṃ yodhe, tesampāha mahīpati;
Tassa yodhasahassāpi, tatheva pariyesituṃ.

99. Tathā tepā'nayuṃ yodhe, tesampāhaṃ mahīpati;
Punayodhasahassassa, tatheva pariyesituṃ.

100. Tathā tepā'nayuṃ yodhe, sabbe sampiṇḍitā tu te;
Ekādasasahassāni, yodhāsataṃ tathā dasa.

101. Sabbe te laddhasakkārā, bhūmipālena sabbadā;
Gāmaṇiṃ rājaputtaṃ taṃ, vasiṃsu parivāriya.

102. Iti sucaritajātabbhutaṃ,
Suṇiya naro matimā sukhattiko;
Akusalapathato parammukho,
Kusalapathe'bhirameyya sabbadāti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Yodhalābho nāma

Tevīsatimo paricchedo.

Catuvīsatima pariccheda

Dvebhātikayuddhaṃ

1. Hatthassa tharukammassa, kusalo katupāsano;
So gāmaṇirājasuto, mahāgāme vasī tadā.

2. Rājā rājasutaṃ tissaṃ, dīghavāpimhi vāsayi;
Ārakkhituṃ janapadaṃ, sampanna balavāhanaṃ.

3. Kumāro gāmaṇikāle, sampassanto balaṃ sakaṃ;
''Yujjhissaṃ damiḷehī''ti, piturañño kathāpayī.

4. Rājā taṃ anurakkhanto, ''oragaṅgaṃ alaṃ'' iti;
Vāresi yāvatatiyaṃ, so tatheva kathāpayī.

5. Pitā me puriso honto, ne'vaṃ vakkhati teni'daṃ;
Pilandhatūti pesesi, itthālaṅkāramassa so.

6. Rājā'ha tassa kujjhitvā, ''karotha hemasaṅkhaliṃ;
Tāya taṃ bandhayissāmi, nā'ññathā rakkhiyo hi so.

7. Palāyitvāna malayaṃ, kujjhitvā pituno agā;

Duṭṭhattāyeva pitari, āhu taṃ duṭṭhagāmaṇi.

8. Rājā’tha ārabhī kātuṃ, mahāmaṅgalacetiyaṃ;
Niṭṭhite cetiye saṅghaṃ, sannipātayi bhūpati.

9. Dvādasā’suṃ sahassāni, bhikkhū cittalapabbatā;
Tato tato dvādaseva, sahassāni samāgamuṃ.

10. Katvāna cetiyamahaṃ, rājā saṅghassa sammukhā;
Sabbe yodhe samānetvā, kāresi sapathaṃ tadā.

11. ‘‘Puttānaṃ kalahaṭṭhānaṃ, na gacchissāma no’’iti;
Akaṃsu sapathaṃ sabbe, taṃ yuddhaṃ tena nāgamuṃ.

12. Catusaṭṭhi vihāre so, kārāpetvā mahīpati;
Tattakāneva vassāni, ṭhatvā maritahiṃ tadā.

13. Rañño sarīraṃ gāhetvā, channayānena rājini;
Netvā tissa mahārāmaṃ, taṃ saṅghassa nivedayi.

14. Sutvā tissakumāro taṃ, āgantvā dīghavāpito;
Sarīrakiccaṃ kāretvā, sakkaccaṃ pituno sayaṃ.

15. Mātaraṃ kaṇḍulaṃ hatthiṃ, ādiyitvā mahabbalo;
Bhātubhayā dīghavāpiṃ, agamāsi lahuṃ tato.

16. Taṃ pavattiṃ nivedetuṃ, duṭṭhagāmaṇi santikaṃ;
Lekhaṃ datvā visajjesuṃ, saccemaccā samāgatā.

17. So guttahālamāgantvā, tattha cāre visajjiya;
Mahāgāmamupagantvā, sayaṃ rajje’bhisecayi.

18. Mātatthaṃ kaṇḍūlatthañca, bhātulekhaṃ visajjayi;
Aladdhā yāvatatiyaṃ, yuddhāya samupāgami.

19. Ahu dvinnaṃ mahāyuddhaṃ, cūḷaṅgaṇiyapiṭṭhiyaṃ;
Tattha nekasahassāni, patiṃsu rājino narā.

20. Rājā ca tissāmacco ca, vaḷavādīghutunikā;
Tayoyeva palāyiṃsu, kumāro anubandhite.

21. Ubhinnamantare bhikkhū, mantayiṃsu mahīdharaṃ;
Taṃ disvā ‘‘bhikkhusaṅghassa, kammaṃ’’ iti nivatti so.

22. Kappakandaranajjāso, javamālititthamāgato;
Rājā’ha tissamaccaṃ taṃ, ‘‘chātajjhattā mayaṃ’’iti.

23. Suvaṇṇasarake khitta-bhattaṃ nīharitassa so;
Saṅghe datvā bhuñjanato, kāretvā catubhāgakaṃ.

24. ‘‘Ghosehi kāla’’miccā’ha,
Tisso kālamaghosayi;
Suṇitvā dibbasotena,
Rañño sakkhāya dāyako.

25. Thero piyaṅgu dīpaṭṭho, theraṃ tattha niyojayi;
Tissaṃ kuṭumbikasutaṃ, so tattha nabhasā’gamā.

26. Tassa tisso karāpatta-ādāyā’dāsi rājino;
Saṅghassa bhāgaṃ sambhāgaṃ, rājā patte khipāpayi.

27. Sambhāgaṃ khipi tisso ca, sambhāgaṃ vaḷavāpi ca;
Na icchitassābhāgañca, tisso pattamhi pakkhipi.

28. Bhattassa puṇṇapattaṃ taṃ, adātherassa bhūpati;
Adā gotamatherassa, so gantvā nabhasā lahuṃ.

29. Bhikkhūnaṃ bhuñjamānānaṃ, datvā ālopabhāgaso;
Pañcasatānaṃ so thero, laddhehi tu tadantikā.

30. Bhāgehi pattaṃ pūretvā, ākāse khipi rājino;
Disvā’ gataṃ gahetvā taṃ, tisso bhojisi bhūpatiṃ.

31. Bhuñjitvāna sayañjāpi, vaḷavañca abhojayi;
Sattāhaṃ cumbaṭaṃ katvā, rājā pattaṃ visajjayi.

32. Gantvāna so mahāgāmaṃ, samādāya balaṃ puna;
Saṭṭhisahassaṃ yuddhāya, gantvā yujjhi sabhātarā.

33. Rājā vaḷavamāruyha, tisso kaṇḍūla hatthinaṃ;
Dve bhātaro samāgañchuṃ, yujjhamānā raṇe tadā.

34. Rājā kariṃ karitva’nto, vaḷavāmaṇḍalaṃ akā;
Tathāpi chiddaṃ no disvā, laṅghā petuṃ matiṃakā.

35. Vaḷavaṃ laṅghayitvāna, hatthinaṃ bhātiko’pari;
Tomaraṃ khipi cammaṃva, yathā chijjati piṭṭhiyaṃ.

36. Anekāni sahassāni, kumārassa narātahiṃ;
Patiṃsu yuddhe yujjhantā, bhijja ceva mahabbalaṃ.

37. ‘‘Ārohakassa vekallā, itthī maṃ laṅghayī’’iti;
Kuddhokarī taṃ cālento, rukkhameka mupāgami.

38. Kumāro āruhī rukkhaṃ, hatthī sāmimupāgami;
Tamāruyha palāyantaṃ, kumāro manubandhi so.

39. Pavisitvā vihāraṃ so, mahāthera gharaṃgato;
Nipajjaheṭṭhā mañcassa, kumāro bhātunobhayā.

40. Pasārayi mahāthero, cīvaraṃ tattha mañcake;
Rājā anupadaṃ gantvā, ‘‘kuhiṃ tisso’’ti pucchatha.

41. ‘‘Mañce tattha mahārāja’’, iti thero avoca taṃ;
Heṭṭhā mañceti jānitvā, tato nikkhamma bhūpati.

42. Samantato vihārassa, rakkhaṃ kārayi taṃ pana;
Pañcakamhi nipajjetvā, datvā upari cīvaraṃ.

43. Mañcapādesu gaṇhitvā, cattāro daharā yatī;
Matabhikkhuniyāmena, kumāraṃ bahi nīharuṃ.

44. Nīyamānantu taṃ ñatvā, idha māha mahīpati;
‘‘Tissa tvaṃ kuladevatānaṃ, sīse hutvāna niyyāsi.

45. Balakkārena gahaṇaṃ, kuladevehi natthi me;
Guṇaṃ tvaṃ kuladevānaṃ, sareyyāsi kadācipi’’.

46. Tatoyeva mahāgāmaṃ, agamāsi mahīpati;
Āṇāpesi ca tattheva, mātaraṃ mātugāravo.

47. [Vassāni aṭṭhasaṭṭhiṃso, aṭṭhā dhammaṭṭhamānaso;
Aṭṭhasaṭṭhivihāre ca, kārāpesi mahīpati.]

48. Nikkhāmito so bhikkhūhi, tissorāja suto pana;
Dīghavāpiṃ tatoyeva, agama’ññataro viya.

49. Kumāro godhagattassa, tissatherassa āha so;
‘‘Sāparādho ahaṃ bhante, khamāpessāmi bhātaraṃ.

50. Veyyāvaccakarā kāraṃ, tissaṃ pañcasatāni ca;
Bhikkhunamādiyitvā so, thero rāja mupāgami.

51. Rājaputtaṃ ṭhapetvāna, thero sopāna matthake;
Sasaṅgho pāvisi saddho, nisīdāviya bhūmipo.

52. Upānayī yāguādiṃ, thero pattaṃ vidhesiso;
‘‘Kinti vutto’bravi tissaṃ, ādāya agatā’’iti.

53. ‘‘Kuhiṃ coro’’ti vutto ca, ṭhitaṭhānaṃ nivedayi;
Vihāradevī gantvāna, chādiyaṭhāsi puttaka.

54. Rājā’ha theraṃ ‘‘ñāto vo,
Dāsabhāvo idāni no;
Sāmaṇeraṃ pesayetha,
Tumhe me sattavassikaṃ.

55. Janakkhayaṃ vināyeva, kalaho na bhaveyya no;
Rājā saṅghassa doseso, bhaṃghe daṇḍaṃ karissati.

56. Hessatā’gatakiccā vo,
Yāgādiṃ gaṇhāthāti so;
Datvā taṃ bhikkhusaṅghassa,
Pakkositvāna bhātaraṃ.

57. Tattheva saṅghamajjhamhi, nisinno bhātarā saha;
Bhuñjitvā ekatoyeva, bhikkhu saṅghaṃ visajjayi.

58. Sassakammāni kāretuṃ, tissaṃ tattheva pāhiṇi;
Sayampi bheriṃ cāretvā, sassakammāni kārayi.

59. Iti veramanekavikappacitaṃ,
Samayanti bahuṃ api sappurisaṃ;
Iti cintiya kohi naro matimā,
Na bhaveyya paresu susanta manoti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Dvebhātikayuddhaṃ nāma

Catuvīsatimo paricchedo.

Pañcavīsatima pariccheda

Duṭṭhagāmaṇi vijayo

1. Duṭṭhagāmaṇirājā'tha, katvāna janasaṅgahaṃ;
Kunte dhātuṃ nidhāpetvā, sayoggabalavāhano.

2. Gantvā tissamahārāmaṃ, vanditvā saṅghamabravi;
''Pāragaṅgaṃ gamissāmi, jotetuṃ sāsanaṃ ahaṃ.

3. Sakkātuṃ bhikkhavo detha, amhehi sahagāmino;
Maṅgalañceva rakkhā ca, bhikkhūnaṃ dassanaṃ hino.

4. Adāsi daṇḍakammatthaṃ, saṅgho pañcasataṃ yatī;
Bhikkhusaṅghatamādāya, tato nikkhamma bhūpati.

5. Sodhāpetvāna malaye, idhāgamanamañjasaṃ;
Kaṇḍulaṃ hatthimāruyha, yodhehi parivārito.

6. Mahatā balakāyena, yuddhāya abhinikkhami;
Mahāgāmena sambaddhā, senāgā'guttahālakaṃ.

7. Mahiyaṅgaṇamāgamma, chattaṃ damiḷamaggahī;
Ghātetvā damiḷe tattha, āgantvā ambatitthakaṃ.

8. Gaṅgā parikhāsampannaṃ, titthambadamiḷaṃ pana;
Yujjhaṃ catūhi mā sehi, katahatthaṃ mahabbalaṃ.

9. Mātaraṃ dassayitvāna, tena lesena aggahi;
Tatooruyha damiḷe, sattarāje mahabbale.

10. Ekāheneva gaṇhitvā, khemaṃ katvā mahabbalo;
Balassā'dā dhanaṃ tena, khemārāmoti vuccati.

11. Mahākoṭṭhantare sobbhe, doṇo gavaramaggahī;
Hālakole issariyaṃ, nāḷisobbhamhi nāḷikaṃ.

12. Dīghābhayagallakamhi, gaṇhi dīghābhayampi ca;
Kacchipiṭṭhe kapisīsaṃ, catumāsena aggahi.

13. Koṭanagare koṭañca, tato hālavahāṇakaṃ;
Vahiṭṭhe vahiṭṭhadamiḷaṃ, gāmaṇimhi ca gāmaṇiṃ.

14. Kumbhagāmamhi kumbhañca, nandigāmamhi nandikaṃ;
Gaṇhi khāṇuṃ khāṇugāme, dve tu tambuṇṇame pana.

15. Mātulaṃ bhāgineyyañca, tambauṇṇamanāmake;
Jambucaggahī soso ca, gāmo'hu taṃ tadavhayo.

16. ''Ajānitvā sakaṃsenaṃ, ghātenti sajanā'' iti;
Sutvāna saccakiriyaṃ, akarī tattha bhūpati.

17. Rajjasukhāya vāyāmo, nāyaṃ mama kadācipi;
Sambuddha sāsanasseva, ṭhapanāya ayaṃ mama.

18. Tena saccena mesenā-kāyopagatabhaṇḍikaṃ;
Jālavaṇṇaṃva hotūti, taṃ tathevatadā ahu.

19. Gaṅgātīramhi damiḷā, sabbe ghātitasesakā;
Vijitaṃ nagaraṃ nāma, saraṇatthāya pāvisuṃ.

20. Phāsuke aṅgaṇaṭhāne, khandhāvāraṃ nivesayi;
Taṃ khandhāvāra… ṭhīti, nāmenā'hosi pākaṭaṃ.

21. Vijitanagaragāhatthaṃ, vīmaṃsanto narādhipo;
Disvā'yantaṃ nandimittaṃ, visajjāpesi kaṇḍulaṃ.

22. Gaṇhituṃ āgataṃ hatthiṃ, nandīmitto karehitaṃ;
Ubho dante pīḷayitvā, ukkuṭikaṃ nisīdayi.

23. Hatthinā nandimitto tu, yasmā yattha ayujjhi so;
Tasmā tattha tato gāmo, hatthiporoti vuccati.

24. Vīmaṃsitvā ubho rājā, vijitaṃ nagaraṃ agā;
Yodhānaṃ dakkhiṇadvāre, saṅgāmo āsi bhiṃsano.

25. Puratthimamhi dvāramhi, so veḷusumano pana;
Aneka saṅkhe damiḷe, assāruḷhe aghātayi.

26. Dvāraṃ thakesuṃ damiḷā, rājā yodhe visajjayi;
Kaṇṇulo nandimitto ca, suranimilo ca dakkhiṇe.

27. Mahāsoṇo ca goṭṭho ca,
Thera putto ca te tayo;
Dvāresu tīsu kammāni,
Itaresu tadā karuṃ.

28. Nagaraṃ taṃ tiparikhaṃ, uccapākāra gopitaṃ;
Ayokammakatadvāraṃ, arīhi duppadhaṃsiyaṃ.

29. Jāṇūhi ṭhatvā dāṭhāhi, bhinditvāna silāyudhā;
Iṭṭhakā ceva hatthi so, ayodvāramupāgami.

30. Gopuraṭṭhā tu damiḷā, khipiṃsu vividhā'yudhe;
Pakkaṃ ayoguḷañceva, kathikañca silesikaṃ.

31. Piṭṭhiṃ khitte silesamhi, dhūpāyante'tha kaṇḍulo;
Vedanaṭṭo'dakaṭhānaṃ, gantvāna tattha ogahī.

32. Na idaṃ surāpāṇaṃ te, ayodvāra vighāṭanaṃ;
Gaccha dvāraṃ vighāṭehi, iccāhagoṭṭhayimbaro.

33. So mānaṃ janayitvāna, koñcaṃ katvā gajuttamo;
Udakā uṭṭhahitvāna, thale aṭṭhāsi dappavā.

34. Hatthivajje viyojetvā, silesaṃ osadhaṃ akā;
Rājā āruyha hatthiṃ taṃ, kumbhe phusiyapāṇinā.

35. ‘‘Laṃkādīpamhi sakale, rajjaṃ te tāta kaṇḍula;
Dammī’’ti taṃ tosayitvā, bhojetvā varabhojanaṃ.

36. Veṭhayitvā sāṭakena, kārayitvā suvammitaṃ;
Sattaguṇaṃ māhisacammaṃ, bandhetvā cammapiṭṭhiyaṃ.

37. Tasso’ paritelacammaṃ, dāpetvā taṃ visajjayi;
Asanīviya gajjanto, so gahetvā’paddave saha.

38. Padaraṃ vijjhi dāṭhāhi, ummāraṃ padasā’hani;
Saddhārabāhaṃ taṃ dvāraṃ, bhūmiyaṃ saravaṃ pati.

39. Gopure dabbasambhāraṃ, patantaṃ hattipiṭṭhiyaṃ;
Bāhāhi pariharitvāna, nandīmitto pavaṭṭayi.

40. Disvāna tassa kiriyaṃ, kaṇḍulo tuṭṭhamānaso;
Dāṭhāpīṭhanaveraṃ taṃ, chaḍḍhesi paṭhamaṃ kataṃ.

41. Atthano piṭṭhitoyeva, pavesatthāya kaṇḍulo;
Nivattitvāna oloki, yodhaṃ tattha gajuttamo.

42. ‘‘Hatthinākatamaggena, nappavekkhāmahaṃ’’iti;
Nandīmitto vicintetvā, pākāraṃ hani bāhunā.

43. So aṭṭhārasahatthucco, patiaṭṭhusabho kira;
Oloki suranimalaṃ, anicchaṃ sopi taṃ pathaṃ.

44. Laṅghayitvāna pākāraṃ,
Nagarabbhantare pati;
Bhinditvā dvāramekekaṃ,
Goṭṭho soṇova pāvisi.

45. Hattī gahetvā rathacakkaṃ, mitto sakaṭapañjaraṃ;
Nāḷikerataruṃ goṭṭho, nimmalo khaggamuttamaṃ.

46. Tālarukkhaṃ mahāsoṇo, theraputto mahāgadaṃ;
Visuṃ visuṃ vīthigatā, damiḷe tattha cuṇṇayuṃ.

47. Vijitaṃ nagaraṃ bhetvā, catumāsena khattiyo;
Tatho girilakaṃ gantvā, giriyaṃ damiḷaṃ hani.

48. Gantvā mahelanagaraṃ, timahāparikhaṃ tato;
Kadamba pupphavallīhi, samantā parivāritaṃ.

49. Ekadvāraṃ duppavesaṃ, catumāse vasaṃ tahiṃ;
Gaṇhi mahelarājānaṃ, mantayuddhena bhūmipo.

50. Tato’nurādhanagaraṃ, āgacchanto mahīpati;
Khandhāvāraṃ nivesesi, paritokāsapabbataṃ.

51. Māsamhi jeṭṭhamūlamhi, taḷākaṃ tattha kāriya;
Jalaṃ kīḷi tahiṃ gāmo, posonanagaravhayo.

52. Taṃ yuddhāyāgataṃ sutvā, rājānaṃ duṭṭhagāmaṇiṃ;
Amacce sannipātetvā, eḷāro āha bhūmipo.

53. ‘‘So rājā ca sayaṃyodho,
Yodhā cassa mahūkira;
Amacco kinnu kātabbaṃ,
Kinti maññanti no ime.

54. Dīghajattuppabhutayo, yodhā eḷārarājino;
‘‘Suve yuddhaṃ karissāmi’’, iti te nicchayaṃ karuṃ.

55. Duṭṭhagāmaṇirājāpi, mantetvā mātuyā saha;
Tassā matena kāresi, dvattiṃsa balakoṭṭhake.

56. Rājacchattadhare tattha, ṭhapesi rājarūpake;
Abbhantare koṭṭhake tu, sayaṃ aṭṭhāsi bhūpati.

57. Eḷārarājā sannaddho, mahāpabbata hatthinaṃ;
Āruyha agamā tattha, sayogga balavāhano.

58. Saṅgāme vattamānamhi, dīghajattu mahabbalo;
Ādāya khaggaphalakaṃ, yujjhamāno bhayānako.

59. Hatthe aṭṭharasu’ggantvā, nabhaṃ taṃ rājarūpakaṃ;
Chinditvā asinā bhindi, paṭhamaṃ balakoṭṭhakaṃ.

60. Evaṃ sesepi bhinditvā, malakoṭṭhe mahabbalo;
Ṭhitaṃ gāmaṇirājena, balakoṭṭhamupāgami.

61. Yodho so suranimalo, gacchantaṃ rājino’pari;
Sāvetvā attano nāmaṃ, tamakkosi mahabbalo.

62. Itaro ‘‘taṃ vadhissa’’nti, kuddho ākāsamuggami;
Itaro otarantassa, phalakaṃ upanāmayi.

63. ‘‘Chindā metaṃ saphalakaṃ’’, iti cintiya so pana;
Phalakaṃ hani khaggena, taṃ muñciyi’ tarosayi.

64. Kappento muttaphalakaṃ, dīghajattu tahiṃ pati;
Uṭṭhāya sūranimilo, patitaṃ sattiyā’hani.

65. Saṅkhaṃ dhami phussadevo, senā bhijjittha dāmiḷi;
Eḷaropi nivattittha, ghātesuṃ damiḷe bahū.

66. Tattha vāpi jalaṃ āsi, hatānaṃ lohitā vilaṃ;
Tasmā kulatthavā pīti, nāmato vissutaṃ ahu.

67. Carāpetvā tahiṃ bheriṃ, duṭṭhagāmaṇi bhūpati;
‘‘Na hanissatu eḷāraṃ, maṃmuñciya paro’’iti.

68. Sannaddho sayamāruyha, sannaddhaṃ kaṇḍulaṃ kariṃ;
Eḷāraṃ anubandhanto, dakkhiṇadvāramāgami.

69. Puradakkhiṇadvāramhi, ubho yujjhiṃsu bhūmipā;
Tomaraṃ khipi eḷāro, gāmaṇi tamavañcayi.

70. Vijjhāpesi ca dantehi, taṃ hatthiṃ sakahatthinā;
Tomaraṃ khipi eḷāraṃ, sahatthi tattha so pati.

71. Tato vijitasaṅgāmo, sayoggabalavāhano;
Laṃkaṃ ekātapattaṃ so, katvāna pāvisi puraṃ.

72. Puramhi bheriṃ cāretvā, samantā yojane jane;
Sannipātiya kāresi, pūjaṃ eḷārarājino.

73. Taṃ dehapatitaṭhāne, kūṭāgārena jhāpayi;
Cetiyaṃ tattha kāresi, parihāramadāsi ca.

74. Ajjāpi laṃkāpatino, taṃ padesasamīpagā;
Teneva parihārena, na vādāpenti tūriyaṃ.

75. Evaṃ dvattiṃsa damiḷa, rājāno duṭṭhagāmaṇi;
Gaṇhitvā ekacchattena, laṃkārajjamakāsi so.

76. Vijite nagare bhinne, yodho so dīghajattuko;
Eḷārassa nivedetvā, bhāgineyyassa yodhataṃ.

77. Tassa halluka nāmassa, bhāgineyyassa attano;
Pesayī cāgamatthāya, tassa sutvāna halluko.

78. Eḷāradaḍḍhadivasā, sattame divase idha;
Purisānaṃ sahassehi, saṭṭhiyā saha otari.

79. Otiṇṇo so suṇitvāpi, patanaṃ tassa rājino;
‘‘Yujjhissāmī’’ti lajjāya, mahātitthaṃ idhāgamā.

80. Khandhāvāraṃ nivesesi, gāme koḷambahālake;
Rājā tassā’gamaṃ sutvā, yuddhāya abhinikkhami.

81. Yuddhasannaha sannaddho, hatthimāruyha kaṇḍulaṃ;
Hatthassa rathayo dhehi, pantīhi ca anunako.

82. Ummādaphusso devo so, dīpe aggadhanuggaho;
Dasaḍḍhāyudhasanaddho, sesayodhā ca anvaguṃ.

83. Pavatte tumūle yuddhe, sannaddho bhalluko tahiṃ;
Rājābhimukha māyāsi, nāgarājā tu kaṇḍulo.

84. Taṃ vegamandibhāvatthaṃ, paccosakki saniṃ saniṃ;
Senāpi saddhiṃ teneva, paccosakki saniṃ saniṃ.

85. Rājāha ‘‘pubbe yuddhesu, aṭṭhavīsatiyā ayaṃ;
Na paccosakki kiṃ etaṃ, phussadevā’’ti āha so.

86. Jayo no paramo deva, jayabhūmi mayaṃ gajo;
Paccosakkati pekkhanto, jayaṭhānamhi ṭhassati.

87. Nāgo’tha paccosakkitvā, phussadevassa passato;
Mahāvihārasīmante, aṭṭhāsi suppatiṭṭhito.

88. Tatraṭṭhito nāgarājā, bhalluko damiḷo tahiṃ;
Rājābhimukhamāgantvā, uppaṇḍesi mahīpati.

89. Mukhaṃ pidhāya khaggena, rājā akkosi taṃ pana;
‘‘Rañño mukhamhi pātemi’’, iti kaṇḍañca so khipi.

90. Āhacca so khaggatalaṃ, kaṇḍo papati bhūmiyaṃ;
‘‘Mukhe viddho’’ti saññāya, ukkaṭṭhiṃ bhalluko akā.

91. Rañño pacchā nisinno bho, phussadevo mahabbalo;
Kaṇḍa khipimukhe tassa, ghaṭṭento rājakuṇḍalaṃ.

92. Rājānaṃ pādato katvā, patamānassa tassa tu;
Khipitvā aparaṃ kaṇḍaṃ, vijjhitvā tassa jaṇḍukaṃ.

93. Rājānaṃ sīsato katvā, pātesī lahuhatthako;
Bhalluke patite tasmiṃ, jayanādo pavattatha.

94. Phussadevo tahiṃyeva, ñāpetuṃ dosa mattano;
Kaṇḍavalliṃ sakaṃ chetvā, pasataṃ lohitaṃ sayaṃ.

95. Radhaññā dassesi taṃ disvā, rājā taṃ pucchi‘‘kiṃ’’iti;
Rāja daṇḍo kato meti, so avoca mahīpati.

96. Kodho dosoti vuttova,
Āha kuṇḍala ghaṭṭanaṃ;
Adosaṃ dosamaññāya,
Kimetaṃ kari bhātika.

97. Iti vatvā mahārājā, kataññu idha māha ca;
‘‘Kaṇḍānucchaviko tuyhaṃ, sakkāro hessate mahā.

98. Ghātetvā damiḷe sabbe, rājā laddhajayo kato;
Pāsāda talamāruyha, sīhāsanagato tahiṃ.

99. Nāṭakāmacca majjhamhi, phussadevassa taṃ saraṃ;
Āṇāpetvā ṭhapāpetvā, puṃkhena ujukaṃ tale.

100. Kahāpaṇehi kaṇḍaṃ taṃ, āsitte’yu parūpari;
Chādāpetvā dāpesi, phussadevassa taṃ khaṇe.

101. Narindapāsādatale, narindotha alaṅkate;
Sugandhadīpujjalite, nānāgandhasamāyute.

102. Nāṭaka janayogena, accharāhi ca bhūsite;
Anagghattharaṇatthiṇṇe, muduke sayane subhe.

103. Sayito sirisampattiṃ, mahatiṃ apipekkhiya;
Kataṃ akkhobhiṇighātaṃ, saranto na sukhaṃ labhi.

104. Yiyaṅgudīpe arahanto, ñatvā taṃ tassatakkitaṃ;
Aṭṭhā’rahante pāhesuṃ, tamassāsetumissaraṃ.

105. Āgamma te majjhāyāme, rāja dvāramhi otaruṃ;
Nivedi tabbhāgamanā, pāsāda talemāruhuṃ.

106. Vanditvā te mahārāja, nisīdāpiya āsane;
Katvā vividhasakkāraṃ, pucchi āgatakāraṇaṃ.

107. Piyaṅgudīpe saṅghena, pesitaṃ manujādhipa;
Tamassā sayituṃ amhe, iti rājā punā’hate.

108. ‘‘Kathaṃ nu bhante assāso, mama hessati yena me;
Akkhobhiṇimahāsena, ghāto kārāpito’’iti.

109. ‘‘Saggamaggantarāyo ca, natthi te tena kammunā;
Dīyaḍḍhamanujā ce’ttha, ghātitā manujādhipa.

110. Saraṇesu ṭhito eko, pañcasīlepi cā’paro;
Micchādiṭṭhi ca dussīlo, sesā pasusamāmatā.

111. Jotayissasi ceva tvaṃ, bahudhā buddhasāsanaṃ;
Manovilekhaṃ tasmā tvaṃ, vinodaya narissara.

112. Iti vutto mahārājā, tehi assāsamāgato;
Vanditvā te visajjetvā, sayito puna cintayi.

113. Vinā saṅghena āhāraṃ, mābhuñjetha kadācipi’’;
Iti mātāpitā’hāre, sapiṃsu dahare’ vano.

114. Adatvā bhikkhusaṅghassa, bhuttaṃ atthi nukho iti;
Addasa pātarāsamhi, ekaṃ maricavaṭṭikaṃ.

115. Saṅghassa aṭṭhapetvāva paribhuttaṃ satiṃ vinā;
Tadatthaṃ daṇḍakammaṃ me, kattabbanti ca cintayi.

116. Ete tenekakoṭi idha manujagaṇe ghātite cintayitvā,
Kāmānaṃ hetu etaṃ manasi ca kayirā sādhu ādīnavaṃ taṃ;
Sabbesaṃ ghātaniṃ taṃ manasi ca kayirā’ niccataṃ sādhu sādhu,
Evaṃ dukkhā pamokkhaṃ subhagati mahavā pāpuṇeyyā’cīrenāti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Duṭṭhagāmaṇivijayo nāma

Pañcavīsatimo paricchedo.

Chabbīsatima pariccheda

Maricavaṭṭikavihāramaho

1. Ekacchattaṃ karitvāna, laṃkārajjaṃ mahāyaso;
Nānantaraṃ saṃvidahi, yodhānaṃ so yathārahaṃ.

2. Theraputtābhayo yodho, diyyamānaṃ na icchitaṃ;
Pucchitova kimatthanti, yuddhamatthīti abravi.

3. Ekarajje kate yuddhaṃ, kināmattīti pucchito;
Yuddhaṃ kilesa corehi, karissāmi sudujjayaṃ.

4. Icceva māha taṃ rājā, punappunaṃ nisedhayi;
Punappunaṃ soyācitvā, raññonuññāya pabbaji.

5. Pabbajitvā ca kālena, arahattamapāpuṇi;
Pañcakhīṇāsavasata-parivāerā ahosi ca.

6. Chattamaṅgala sattāhe, gate gatabhayo’ bhayo;

Rājā katā bhisekova, mahatā vibhavena so.

7. Tissavāpi'magā kīḷa-vidhinā samalaṅka taṃ;
Kīḷituṃ abhisittānaṃ, cārittañcā nurakkhituṃ.

8. Rañño paricchadaṃ sabbaṃ, upāyanasatāni ca;
Maricavaṭṭivihārassa, ṭhānamhi ṭhapayiṃsu ca.

9. Tattheva thūpaṭhānamhi, sadhātuṃ kuntamuttamaṃ;
Ṭhapesuṃ kuntadharakā, ujukaṃ rājamānusā.

10. Sahorodho mahārājā, kīḷitvā salile divā;
Sāyamāhaṃ gamissāma, kuntaṃ vaḍḍhetha bho''iti.

11. Cāletuṃ taṃ na sakkhiṃsu, kuntaṃ rājādhikārikā;
Gandhāmālāhi pūjesuṃ, rājasenāsamāgatā.

12. Rājā mahantaṃ accheraṃ, disvā taṃ haṭṭhamānaso;
Vidhāya tattha ārakkhaṃ, pavisitvā puraṃ tato.

13. Kuntaṃ parikkhipāpetvā, cetiyaṃ tattha kārayi;
Thūpaṃ parikkhipāpetvā, vihārañca akārayi.

14. Tīhi vassehi niṭhāsi, vihāro so narissaro;
Saṅghaṃ sasannipātesi, viharamahākāraṇā.

15. Bhikkhunaṃ satasahassāni, tadā bhikkhuniyo pana;
Navuti ca sahassāni, abhaviṃsu samāgatā.

16. Tasmiṃ samāgame saṅghaṃ, idamāka mahīpati;
''Saṅghaṃ bhante visaritvā, bhuñjiṃ maricavaṭṭikaṃ.

17. Hasse'taṃ daṇḍakammaṃ me, bhavatūti akārayi;
Sacetiyaṃ maricavaṭṭi-vihāraṃ sumanoharaṃ.

18. Patigganhātu taṃ saṅgho, iti so dakkhiṇodakaṃ;
Pātitvā bhikkhusaṅghassa, vihāraṃ sumano adā.

19. Vihāre taṃ samantāpi, mahantaṃ maṇḍapaṃ subhaṃ;
Kāretvā tattha saṅghassa, mahādānaṃ pavattayi.

20. Pāde patiṭṭhāpetvāpi,
Jale abhayavāpiyā;
Kato so maṇḍapo āsi,
Seso kāse kathāvakā.

21. Sattāhaṃ annapānādiṃ, datvāna manujādhipo;
Adā sāmaṇakaṃ sabbaṃ, parikkhāraṃ mahārahaṃ.

22. Ahu satasahassaggho, parikkhāro sa ādiko;
Ante sahassagghanako, sabba saṅgho ca taṃlabhi.

23. Yuddhe dāne ca sūrena, sūrinā ratanattaye;
Pasannāmalacittena, sāsanujota natthinā.

24. Raññā kataññunā tena, thūpakārāpanādito;
Vihāra mahanantāni, pūjetuṃ ratanattayaṃ.

25. Pariccattadhanāne'ttha, anagghāni vimuñciya;
Sesāni honti ekāya, ūnavīsatikoṭiyo.

26. Togā dasaddhavidha dosavidūsitāpi,
Paññāvisesa sahitehi janehi pattā;
Honteva pañcaguṇayoga gahitasāraṃ,
Iccassa sāragahaṇe matimāyateyyāti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Maricavaṭṭikavihāramahonāma

Chabbīsatimo paricchedo.

Sattavīsatima pariccheda

Lohapāsādamaho

1. Tato rājā vicintesi, vissutaṃ sussutaṃ sutaṃ;
Mahāpañño sadā puñño, paññāya katanicchayo.

2. ''Dīpappasādako thero, rājino ayyakassa me;
Evaṃ kirāhanattā te, duṭṭhagāmaṇibhūpati.

3. Mahāpuñño mahāthūpaṃ, soṇṇamāliṃ manoramaṃ;
Vīsaṃhatthasataṃ uccaṃ, kāressati anāgate.

4. Puno uposathāgāraṃ, nānāratanamaṇḍitaṃ;
Navabhūmaṃ karitvāna, lohapāsāda meva ca.

5. Iti cintiya bhūmindo, likhitvevaṃ ṭhapāpitaṃ;
Pekkhāpento rājagehe, ṭhitaṃ eva karaṇḍake.

6. Sovaṇṇapaṭṭaṃ laddhāna, lekhaṃ tattha avācayi;
''Cattālīsasataṃ vassaṃ, atikkamma anāgate.

7. Kākavaṇṇasuto duṭṭha-gāmaṇimanujādhipo;
Idañcidañca evañca, kāressatī''ti vācitaṃ.

8. Sutvā haṭṭho udānetvā, appoṭṭhesi mahīpati;
Tato pāto'va gantvāna, mahāmeghavanaṃ subhaṃ.

9. Sannipātaṃ kārayitvā, bhikkhusaṅghassa abravi;
''Vimānatulyaṃ pāsādaṃ, kārayissāmi vo ahaṃ.

10. Dibbaṃ vimānaṃ pesetvā, tadā lekhaṃ adātha me'';
Bhikkhusaṅgho visajjesi, aṭṭha khīṇāsave tahiṃ.

11. Kassapamunino kāle, asoko nāma brāhmaṇo;
Aṭṭha salākabhattāni, saṅghassa pariṇāmiya.

12. Bharaṇiṃ nāma dāsiṃ so, ''niccaṃ dehī''ti abravi;

Datvā sā tāni sakkaccaṃ, yāvajīvaṃ tato cutā.

13. Ākāsaṭṭhavimānamhi, nibbattirucire subhe;
Accharānaṃ sahassena, sadā'si parivāritā.

14. Tassā ratanapāsādo, dvādasayojanuggato;
Yojanānaṃ parikkhepo, cattālīsañca aṭṭha ca.

15. Kūṭāgārasahassena, maṇḍito navabhūmiko;
Sahassagabbhasampanno, rājamāno catummukho.

16. Sahassasaṅkhasaṃvutti, sīhapañjara nettavā;
Sakiṅkaṇikajālāya, sajjito vedikāya ca.

17. Ambalaṭṭhikapāsādo, tassa majjhe ṭhito ahu;
Santamato dissamāno, paggahitadhajākulo.

18. Tāvatiṃsañca gacchantā, disvā theraṃ tameva te;
Hiṅgulena tadā lekhaṃ, lekhayitvā paṭe tato.

19. Nivattitvāna āgantvā, paṭaṃ saṅghassa dassayuṃ;
Saṅgho paṭaṃ gahetvā taṃ, pāhesi rājasantikaṃ.

20. Taṃ disvā sumano rājā, āgammārāma muttamaṃ;
Ālekhatulyaṃ kāresi, lohapāsāda muttamaṃ.

21. Kammārambhanakāleva, catudvāramhi bhogavā;
Aṭṭhasatasahassāni, hiraññāni ṭhapāpayi.

22. Puṭasahassa vatthāni, dvāre dvāre ṭhapāpayi;
Guḷa telasakkharamadhu-purā cāneka cāṭiyo.

23. ''Amūlakakamma mettha, na kātabba''nti bhāsiya;
Agghāpetvā kataṃ kammaṃ, tesaṃ mūlamadāpayi.

24. Hatthasataṃ hatthasataṃ, āsi ekeka passato;
Uccato tattakoyeva, pāsādo hi catummukho.

25. Tasmiṃ pāsāda seṭṭhasmiṃ, ahesuṃ navabhūmiyo;
Ekekissā bhūmiyā ca, kūṭāgārasatāni ca.

26. Kūṭāgārāni sabbāni, sajjhunā khacitā na'yuṃ;
Pavālavedikā tesaṃ, nānāratana bhūsitā.

27. Nānāratana cittāni, tāsaṃ padumakāni ca;
Sajjhakiṃkiṇikāpanti-parikkhittāva tā ahu.

28. Sahassaṃ tattha pāsādo, gabbhā āsuṃ susaṅkhatā;
Nānāratana khacitā, sīhapañjaranettavā.

29. Nārivāhanayānantu, sutvā vessavaṇassa so;
Tadā kāramakāresi, majjhe ratanamaṇḍapaṃ.

30. Sīhabyagghādirūpehi, devatā rūpakehi ca;
Ahu ratanamayohe'sa, thambhehi ca vibhūsito.

31. Muttājālaparikkhepo, maṇḍapante samantato;
Pavālavedikā cettha, pubbe vuttavidhā ahu.

32. Sattaratana cittassa, vemajjhe maṇḍapassa tu;
Ruciro dantapallaṅko, rammo phalikasantharo.

33. Dantamayāpassaye'ttha, suvaṇṇamaya sūriyo;
Sajjhumaye candimā ca, tārā ca muttakā mayā.

34. Nānāratana padumāni, tattha tattha yathārahaṃ;
Jātakāni ca tattheva, āsuṃ soṇṇalatantare.

35. Mahagghapaccattharaṇe, pallaṅke'ti manorame;
Manoharā'siṭṭhapitā, ruciraṃ dantabījanī.

36. Pavālapādukā tattha, phalikamhi patiṭṭhitā;
Setacchattaṃ sajjhudaṇḍaṃ, pallaṅko'parisobhatha.

37. Sattaratana mayānettha, aṭṭhamaṅgalikāni ca;
Catuppadānaṃ pantī ca, maṇimuttantarā ahuṃ.

38. Rajatānañca ghaṇṭānaṃ, pantī bhattantalambitā;
Pāsādachattapallaṅka-maṇḍapā'suṃ anagghikā.

39. Mahaggha paññapāpesi, mañcapīṭhaṃ yathārahaṃ;
Tatheva bhūmattharaṇaṃ, kambalañca mahārahaṃ.

40. Ācāma kumbhisovaṇṇā, uluṅko ca ahu tahiṃ;
Pāsāda paribhogesu, sesesu ca kathā' vakā.

41. Cārupākāra parivāro,
So catudvārakoṭṭhako;
Pāsādo'laṅkato sobhi,
Tāvatiṃsa sabhā viya.

42. Tamba lohiṭṭhakāhe'so,
Pāsādo chādito ahu;
Loha pāsāda vohāro,
Tena tassa ajāyatha.

43. Naṭṭhite lohapāsāde, so saṅghaṃ sannipātayi;
Rājā saṅgho sannipati, maricavaṭṭimahe viya.

44. Puthujjanā'va aṭṭhaṃsu, bhikkhū paṭhamabhūmiyaṃ;
Tepiṭakā dutiyāya, sotāpannādayo pana.

45. Eke keyeva aṭṭhaṃsu, tatiyādīsu bhūmisu;
Arahanto ca aṭṭhaṃsu, uddhaṃ catūsu bhūmisu.

46. Saṅghassa datvā pāsādaṃ, dakkhiṇambupurassaraṃ;
Rājā'dattha mahādānaṃ, sattāhaṃ pubbakaṃ piya.

47. Pāsāda mahacattāni, mahācāgena rājinā;
Anagghāni ṭhapetvāna, ahesuṃ tiṃsakoṭiyo.

48. Nissāre dhananicaye visesasāraṃ,
Ye dānaṃ parigaṇayanti sādhupaññā;
Te dānaṃ vipulamapeta cittasaṅgā,
Sattānaṃ hitaparamā dadanti evaṃti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Lokahapāsādamaho nāma

Sattavīsatimo paricchedo.

Aṭṭhavīsatima pariccheda

Mahā thūpasādhana lābho

1. Tato satasahassaṃ so, vissajjetvā mahīpati;
Kārāpesi mahābodhi-pūjaṃ suḷāramuttamaṃ.

2. Tato puraṃ pavisinto, thūpaṭhāne nivesitaṃ;
Passitvāna sīlāyūpaṃ, saritvā pubbakaṃ sutiṃ.

3. ‘‘Kāressāmi mahāthūpaṃ’’, iti haṭṭho mahātalaṃ;
Āruyha rattiṃ bhuñjitvā, sayito iti cintayi.

4. ‘‘Damiḷe maddamānena, loko’yaṃ pīḷito mayā;
Na sakkā balimuddhattuṃ, taṃ vajjiya baliṃ ahaṃ.

5. Kārayanto mahāthūpaṃ, kataṃ dhammena iṭṭhikā;
Uppādessāmi ‘‘iccevaṃ, cintayantassa cintitaṃ.

6. Chattamhi devatājānī, tato kolāhalaṃ ahu;
Devesu ñatvā taṃ sakko, vissakammāna mabravi.

7. ‘‘Iṭṭhakattaṃ cetiyassa, rājā cintesi gāmaṇi;
Gantvā purā yojanamhi, gambhīra nadī yantike.

8. Māpehi iṭṭhikā tattaṃ’, iti sakke na bhāsito;
Vissakammo idhāgamma, māpesi tattha iṭṭhikā.

9. Pabhāte luddako tattha, sunakhehi vanaṃ agā;
Vodhārūpena dassesi, luddakaṃ bhummadevatā.

10. Luddako taṃ’nubandhanto, gantvā disvāna iṭṭhakā;
Antarahitāya godhāya, iti cidhantasi so tahiṃ.

11. ‘‘Kāretu kāmo kira no, mahāthūpaṃ mahīpati;
Upāyanamidaṃ tassaṃ’, iti gantvā nivedayi.

12. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā, piyaṃ janahi tappiyo;
Rājā kāresi sakkāraṃ, mahantaṃ tuṭṭhamānaso.

13. Purāpubbuttare dese, yojanattaya matthake;
Ācāra viṭṭhigāmamhi, soḷasakarīse kale.

14. Sovaṇṇa bījānu’ṭṭhiṃsu, vividhāni pamāṇato;

Vidatthukkaṭṭha māṇāni, aṅgulimāṇā niheṭhato.

15. Suvaṇṇa puṇṇaṃ taṃ bhūmiṃ, disvā saṅgāmavāsikā;
Suvaṇṇa pāhiṃ ādāya, gantvā rañño nivedayuṃ.

16. Purāpācina passamhi, satta yojana matthake;
Gaṅgāpāre tambapiṭṭhe, tambalohaṃ samuṭṭhahi.

17. Taṅgāmikā tambaloha-bījamādāya pātiyā;
Rājāna mupasaṅkamma, tamatthañca nivedayuṃ.

18. Pubbadakkhiṇadesamhi, purato catuyojane;
Sumana vāpi gāmamhi, uṭṭhahiṃsu maṇībahū.

19. Upala kuruvindehi, missakāneva gāmikā;
Ādāya pātiyāeva, gantvā rañño nivedayuṃ.

20. Purato dakkhiṇe passe, aṭṭhayojanamatthake;
Ambaṭṭha kolaleṇamhi, rajataṃ upapajjatha.

21. Nagare vāṇijo eko, ādāya sakaṭe bahū;
Malayā siṅgīverādiṃ, ānetuṃ malayaṃ gato.

22. Leṇassa avidūramhi, sakaṭāniṭṭha pāpiya;
Patodādārunicchanto, āruḷho taṃ mahīdharaṃ.

23. Cāṭippamāṇa taṃ tattha, pakkabhārena nāmi taṃ;
Disvā pana salaṭṭhiñca, pāsāṇaṭṭhañca taṃ phalaṃ.

24. Vaṇṭe taṃ vāsiyā chetvā, dassāma'gganti cintiya;
Kālaṃ ghosesi saddhāya, cattāro'nāsavāgamuṃ.

25. Haṭṭho so te'bhivādetvā, nisīdāpiya sādaro;
Vāsiyā vaṇṭasāmantā, tacaṃ chetvā apassayaṃ.

26. Muñjitvā'vāṭa puṇṇaṃ taṃ, yūsaṃ pattehī ādiya;
Cattāro yūsa pūrete, patte tesamadāsiso.

27. Te taṃ gahetvā pakkāmuṃ,
Kālaṃ ghosesi so puna;
Aññe khiṇāsavā therā,
Cattāro tattha āgamuṃ.

28. Tesaṃ patte gahetvā so, pattāmiñjahi pūriya;
Adāsi tesaṃ pakkāmuṃ, tayo eko napakkami.

29. Rajataṃ tassa dassetuṃ, orohitvā tato hi so;
Nisajja leṇāsannamhi, tāmiñjā paribhuñjatha.

30. Sesāmiñjā vāṇijo'pi, bhuñjitvā yāvadatthakaṃ;
Bhaṇḍikāya gahetvāna, sesatherapadānugo.

31. Añjasā iminā tvampi, gaccha dānī upāsaka;
Gantvāna theraṃ passitvā, veyyāvacca mahāsi ca.

32. Thero ca leṇadvārena, tassa magga amāpayi;
Theraṃ vandiya so tena, gacchanto leṇamaddasa.

33. Leṇa dvāramhi ṭhatvāna, passitvā rajatampi so;
Vāsiyā āhanitvāna, rajatati vijāniya.

34. Gahetvekaṃ sajjhupiṇḍaṃ, gantvāna sakaṭantikaṃ;
Sakaṭāni ṭhapāpetvā, sajjhupiṇḍaṃ tamādiya.

35. Lahuṃ anurādha puraṃ, āgamma varavāṇijo;
Dassetvā rajataṃ rañño, tamatthampi nivedayi.

36. Purato pacchime passe, pañcayojana matthake;
Uruvelapaṭṭane muttā, mahāmalaka mattiyo.

37. Pavālantarikā saddhiṃ, samuddāthalamokkamuṃ;
Kevaṭṭā tā samekkhitvā, rāsiṃ katvāna ekato.

38. Pātiyā ānayitvāna, muttā saha pavālakā;
Rājāna mupasaṅkamma, tamatthampi nivedayuṃ.

39. Purato uttare passe, satta yojana matthake;
Peḷivāpika gāmassa, vāpipakkhantakandare.

40. Jāyiṃsu vālukāpiṭṭhe, cattāro uttamā maṇī;
Nīsada potappamāṇā, ummāpupphanibhāsubhā.

41. Te disvā sunakho luddo, agantvā rājasantikaṃ;
''Evarūpā maṇīdiṭṭho, mayā''iti nivedayi.

42. Iṭṭhakādīni etāni mahāpuñño mahāmati;
Mahāthūpatthamuppannā-na'ssosi tadaheva so.

43. Yathānurūpaṃ sakkāraṃ, tesaṃ katvā sumānato;
Ete vā rakkhake katvā, sabbāni āharāpayi.

44. Khedampi kāyajamasayhamacintayitvā,
Puññaṃ pasannamanaso pacita hi evaṃ;
Sādheti sādhana satāni sukhā karāni,
Tasmā pasannamanaso'va kareyya puññanti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Mahāthūpasādhanalābho nāma

Aṭṭhavīsatimo paricchedo.

Ekūnatiṃsatima pariccheda

Thūpārambho

1. Evaṃ samatte sambhāre, vesākhapuṇṇamāsīyaṃ;
Patte visākhanakkhatte, mahāthūpatthamārabhi.

2. Hāretvāna tahiṃ thūpaṃ, thūpaṭhānamakhāṇayi;

Satthahattho mahīpālo, thirī kātuṃ manekadhā.

3. Yodhehi āharāpetvā, guḷapāsāṇake tahiṃ;
Kūṭehi āhanāpetvā, pāsāṇe cuṇṇite atha.

4. Cammavanaddha pādehi, mahāhatthīhi maddayi;
Bhūmiyā thirībhāvatthaṃ, atthānatthavicakkhaṇo.

5. Ākāsa gaṅgāpatita-ṭṭhāne satatatintake;
Mattikā sukhumā tattha, samantā tiṃ sayojane.

6. Navanīta mattikā’tesā, sukhumattā papuccati;
Khīṇāsavā sāmaṇerā, mattikā āharuṃ tato.

7. Mattikā attharāpesi, tattha pāsāṇakoṭṭime;
Iṭṭhakā attharāpesi, mattiko pariissaro.

8. Tasso parikharasudhaṃ, kuruvindaṃ tatopari;
Tasso pariayojālaṃ, marumbantu tatoparaṃ.

9. Āhaṭaṃ sāmaṇerehi, himavantā sugandhakaṃ;
Santharāpesi bhūmindo, phaḷikantu tatopari.

10. Sīlāyo santharāpesiccha phaḷikasantharo pari;
Sabbattha mattikākicce, navanītavhayā ahu.

11. Niyyāsena kapiṭṭhassa, sannitena rasodake;
Aṭṭhaṅgulaṃ bahalaetā, lohapaṭṭaṃ sīlopari.

12. Manosilāyatilate-lasannitāya tato pari;
Sattaṅgulaṃ sajjupaṭṭaṃ, santharesi rathesabho.

13. Mahāthūpa patiṭṭhāna-ṭhāne evaṃ mahīpati;
Kāretvā parikammāni, vippasannena cetasā.

14. Āsaḷhī sukkapakkhassa, divasamhi catuddase;
Kāretvā bhikkhusaṅghassa, sannipātamidaṃ vadi.

15. Mahācetiya matthāya, bhadantāmaṅgaliṭṭhakaṃ;
Patiṭṭhāpessaṃ sve ettha, sabbo saṅgho sametuno.

16. Buddha pūjā payogena, mahājanahītatthiko;
‘‘Mahājano’ posathiko, gandhamālādigaṇhiya.

17. Mahāthūpa patiṭṭhāna-ṭhānaṃ yātu suve’’iti;
Cetiya ṭhāna bhūsāya, amacce ca niyojayi.

18. Āṇāpitā narindena, munino piyagāravā;
Anekehi pakārehi, te taṃ ṭhānamalaṅkaruṃ.

19. Nagaraṃ sakalañceva, maggañceva idhāgataṃ;
Anekehi pakārehi, alaṅkārayi bhūpati.

20. Pabhāte ca catudvāre, nagarassa ṭhapāpayi;
Nahāpite nahāpake ca, appake ca bahūtathā.

21. Vatthāni gandhamālā ca, annāni madhurāni ca;
Mahājanatthaṃ bhūmindo, mahājanahite rato.

22. Paṭiyattāni etāni, sādiyitvā yathāruci;
Porājānapadāceva thūpaṭhānamupāgamuṃ.

23. Sumaṇḍitehi nekehi, ṭhānantara vidhānato;
Ārakkhito amaccehi, yathāṭhānaṃ mahīpati.

24. Sumaṇḍitāhi nekāhi, devakaññūpamāhi ca;
Nāṭakīhi paribbuḷho, sumaṇḍita passādhito.

25. Cattālīsa sahassehi, narehi parivārito;
Nānā tūriya saṅghuṭṭho, devarāja vilāsavā.

26. Mahāthūpa patiṭṭhānaṃ, ṭhānāṭhāna vicakkhaṇo;
Aparaṇhe upāgañchi, nandayanto mahājanaṃ.

27. Aṭṭhuttarasahassaṃ so, sāṭakāniṭṭhapāpiya;
Puṭabaddhāni majjhamhi, catupasse tato pana.

28. Vatthāni rāsīṃkāresi, aenakāni mahīpati;
Madhusappi guḷādīhi ca, maṅgalatthaṃ ṭhapāpayi.

29. Nānādesehipā’gañchuṃ, bahavo bhikkhavo idha;
Idha dīpaṭṭhasaṅghassa, kā kathāva idhāgame.

30. Thero’ sīti sahassāni, bhikkhū ādāya āgamā;
Rājagahassa sāmantā, indagutto mahāgaṇī.

31. Sahassāni’sipatanā, bhikkhūnaṃ dvādasā’diya;
Dhammaseno mahāthero, cetiyaṭhānamāgamā.

32. Saṭṭhibhikkhusahassāni, ādāya idhamāgamā;
Pīyadassī mahāthero, jetārāma vihārato.

33. Vesālī mahāvanato, theroru buddharakkhito;
Aṭṭhārasa sahassāni, bhikkhū ādāya āgamā.

34. Kosambī ghositārāmā, theroru dhammarakkhito;
Tiṃsabhikkhusahassāni, ādāya idha āgamā.

35. Ādāyujjenīyaṃ thero, dakkhiṇa girito yati;
Cattārīsa sahassāni, agoru saṅgharakkhito.

36. Bhikkhūnaṃ satasahassaṃ, saṭṭhasahassāni cā’diya;
Pupphapure’sokarāmā, thero mittiṇṇa nāmako.

37. Duve satasahassāni, sahassāni asīti ca;
Bhikkhū gahetvānu’ttiṇṇo, thero kasmiramaṇḍalā.

38. Cattārīsata sahassāni, sahassāni ca saṭṭhi ca;
Bhikkhū pallavabhogamhā, mahādevo mahāmatī.

39. Yonanagarā’lasandāso, yona mahādhammarakkhito;
Thero tiṃsa sahassāni, bhikkhū ādāya āgamā.

40. Vañjhāṭavivattaniyā, senāsanā tu uttaro;
Thero saṭṭhisahassāni, bhikkhū ādāya āgamā.

41. Cittagutto mahāthero, bodhimaṇḍavihārato;
Tiṃsa bhikkhusahassāni, ādiyitvā idhāgamā.

42. Candagutto mahāthero, vanavāsapadesato;
Āgāsīti sahassāni, ādiyitvā yatī idha.

43. Sūriyaguttomahāthero, kelāsamhā vihārato;
Channavuti sahassāni, bhikkhūādāya āgamā.

44. Bhikkhūnaṃ dīpavāsinaṃ, āgatānañca sabbaso;
Gaṇanāya paricchedo, porāṇehi na bhāsito.

45. Samāgatānaṃ sabbesaṃ, bhikkhunaṃ taṃ samāgame;
Vuttā khīṇāsavāyeva, te channavutikoṭiyo.

46. Te mahācetiyaṭhānaṃ, parivāretvā yathārahaṃ;
Majjhe ṭhapetvā okāsaṃ, rañño aṭṭhaṃsu bhikkhavo.

47. Pavisitvā tahiṃ rājā, bhikkhusaṅghaṃ tathā ṭhitaṃ;
Disvā pasannacittena, vanditvā haṭṭhamānaso.

48. Gandhamālāhi pūjetvā, katvāna tipadakkhiṇaṃ;
Majjhe puṇṇaghaṭaṭhānaṃ, pavisitvā samaṅgalaṃ.

49. Suvaṇṇakhīle paṭimukkaṃ, paribbhamanadaṇḍakaṃ;
Rājatena kataṃ suddhaṃ, suddhapīti balodayo.

50. Gāhayitvā amaccena, maṇḍitena sujātinā;
Abhimaṅgalabhūtena, bhūtabhūtiparāyaṇo.

51. Mahantaṃ cetiyāvaṭṭaṃ, kāretuṃ katanicchayo;
Bhamāpayitu māraddho, parikammita bhūmiyaṃ.

52. Siddhattho nāma nāmena, mahāthero mahiddhiko;
Tathākarontaṃ rājānaṃ, dīghadassī nivārayi.

53. ‘‘Evaṃ mahantaṃ thūpañca, ayaṃ rājā’rabhissati;
Thūpe aniṭṭhiteyeva, maraṇaṃ assa hessati.

54. Bhavissati mahanto ca, thūpoduppaṭisaṅkharo;
Iti so nāgataṃ passaṃ, mahantattaṃ nivārayi.

55. Saṅghassa ca anuññāya, thero sambhāvanāyaca;
Mahantaṃ kattukāmo’pi, gaṇhitvā therabhāsitaṃ.

56. Therassa upadesena, tassa rājā akārayi;
Majjhimaṃ cetiyāvaṭṭaṃ, patiṭṭhāpetumiṭṭhikā.

57. Sovaṇṇarajate ceva, ghaṭe majjheṭṭhapāpayi;
Aṭṭhaṭṭha aṭṭhitussāho, parivāriya te pana.

58. Aṭṭhuttarasahassañca, ṭhapāpesi nave ghaṭe;
Aṭṭhuttare aṭṭhuttare, vatthānaṃ tu sate pana.

59. Iṭṭhikāpavarā aṭṭha, ṭhapāpesi visuṃ visuṃ;
Sammatena amaccena, bhūsitena anekadhā.

60. Tato ekaṃ gāhayitvā, nānāmaṅgalasaṅkhate;
Puritthimadisābhāge, paṭhamaṃ maṅgalitthikaṃ.

61. Patiṭṭhāpesi sakkaccaṃ, manuññe gandhakaddame;
Jātisumana pupphesu, pūjitesu tahiṃ pana.

62. Ahosi puthavīkampo, sesā sattāpi sattahi;
Pattiṭṭhāpesa' maccehi, maṅgalāni ca kārayi.

63. Evaṃ asāḷhamāsassa, sukkapakkhe'bhisammate;
Uposathe pannarase, patiṭṭhāpesi iṭṭhikā.

64. Catuddisaṃ ṭhite tattha, mahāthere anāsave;
Vanditvā pūjayitvā ca, suppatito kamena so.

65. Pubbuttaraṃ disaṃ gantvā, piyadassiṃ anāsavaṃ;
Vanditvāna mahātheraṃ, aṭṭhāsi tassa santike.

66. Maṅgalaṃ tattha vaḍḍhento, tassa dhammamabhāsiso;
Therassa desanā tassa, janassā'hosi sātthikā.

67. Cattālīsasahassānaṃ, dhammābhisamayo ahu;
Cattālīsasahassānaṃ, sotāpattiphalaṃ ahu.

68. Sahassaṃ sakadāgāmi, anāgāmi ca tattakā;
Sahassaṃyeva arahanto, tattha'hesuṃ gihījanā.

69. Aṭṭhārasasahassāni, bhikkhūbhikkhuniyo pana;
Cuddaseva sahassāni, arahatte patiṭṭhayuṃ.

70. Evampapasannamatimā ratanattayamhi,
Cāgāmimuttamanasājanatāhi tena;
Lokatthasiddhi paramā bhavatīti ñatvā,
Saddhādinekaguṇayoga ratiṃ kareyyāti.

Sujanappasādasaṃ vegatthāya kate mahāvaṃse

Thūpārambho nāma

Ekūnatiṃsatimo paricchedo.

Tiṃsatima pariccheda

Dhātugabbharacano

1. Vanditvāna mahārājā, sabbaṃ saṅghaṃ nimantayi;
''Yāvacetiyaniṭṭhānā, bhikkhaṃ gaṇhatha me''iti.

2. Saṅgho taṃ nādhivāsesi, anupubbena so pana;
Yāvanto yāva sattāhaṃ, sattāhamadhivāsanaṃ.

3. Alattho'paḍḍhabhikkhūhi, te laddhā sumano'va so;

Aṭṭhārasasu ṭhānesu, thūpaṭhānasamantato.

4. Maṇḍape kārayitvāna, mahādānaṃ pavattayi;
Satthāhaṃ tattha saṅghassa, tato saṅghaṃ vissajjayi.

5. Tato bheriṃ carāpetvā, iṭṭhakā vaḍḍhakī lahuṃ;
Sannipātesi te āsuṃ, pañcamattasatāni hi.

6. Kathaṃ karissasi ne'ko, pucchito āha bhūpati;
''Pessiyānaṃ sataṃ laddhā, paṃsūnaṃ sakaṭaṃ ahaṃ.

7. Khepayissāmi ekkā'haṃ, taṃ rājā paṭibāhayi;
Tato upaḍḍhupaḍḍhañca, paṃsū dve ammaṇāni ca.

8. Āhaṃsu rājā paṭibāhi, caturo tepi vaḍḍhakī;
Atheko paṇḍito byatto, vaḍḍhakī āha bhūpatiṃ.

9. ''Udukkhale koṭṭayitvā, ahaṃ suppehi vaṭṭitaṃ;
Piṃsāpayitvā nisade, etaṃ paṃsūnamammaṇaṃ.

10. Iti vutto anuññāsi, tiṇādinetthano siyuṃ;
Cetiyamhīti bhūmindo, indatulyaparakkamo.

11. ''Kaṃ saṇṭhānaṃ cetiyaṃ taṃ, karissasi tuvaṃ iti;
Pucchitaṃ taṃkhaṇaṃyeva, vissakammo tamāvisi.

12. Sovaṇṇapātiṃ to yassa, purāpetvāva vaḍḍhakī;
Pāṇinā vārimādāya, vāripiṭṭhiyamāhanī.

13. Phalika lolasadisaṃ, mahāphubbuḷamuṭṭhahi;
Āhī'disaṃ karissati, tussitvāna'ssa bhūpati.

14. Sahassagghaṃ vatthayugaṃ, tathā'laṅkāra pādukā;
Kahāpanāni dvādasa-sahassāni ca dāpapi.

15. ''Iṭṭhakā āhārāpessaṃ, apīḷento kathaṃ nare'';
Iti rājā vicintesi, rattiṃñatvāna taṃ marū.

16. Cetiyassa catuddhāre, āharitvāna iṭṭhakā;
Rattiṃ rattiṃ ṭhapayiṃsu, ekekāhapahonakā.

17. Taṃ sutvā sumanorājā, cetiye kammamārabhi;
Amūlamettha kammañca, na kātabbanti ñāpayi.

18. Ekekasmiṃ duvārasmiṃ, ṭhapāpesi kahāpaṇe;
Soḷasasatasahassāni, vatthānisu bahūni ca.

19. Vividhañca alaṅkāraṃ, khajjaṃbhojjaṃ sapānakaṃ;
Gandhamālāguḷādica, mukhavāsakapañcakaṃ.

20. ''Yathārucitaṃ gaṇhantu, kammaṃ katvā yathāruciṃ;
Te tatheva apekkhitvā, adaṃsu rājakammikā.

21. Thūpakammasahāyattaṃ, eko bhikkhunikāmayaṃ;
Mattikāpiṇḍamādāya, attanā abhisaṅkhataṃ.

22. Gantvāna cetiyaṭṭhānaṃ, vaḍḍhetvā rājakammike;
Adāsi taṃ vaḍḍhakissa, gaṇhantoyeva jāniso.

23. Tassā kāraṃ viditvāna, tatthāhosi kutūhalaṃ;
Kamena rājā sutvāna, āgato pucchi vaḍḍhakī.

24. Deva ekena hatthena, pupphānā'dāya bhikkhavo;
Ekena mattikāpiṇḍaṃ, denti mayhaṃ ahaṃ pana.

25. Ayaṃ āgantuko bhikkhu, ayaṃ nevāsiko iti;
Jānāminevā'ti vaco, sutvā rājāsamappayi.

26. Ekobalatthaṃ dassetuṃ, mattikā dāyakaṃ yatiṃ;
So balatassa dassesi, so taṃ rañño nivedayi.

27. Jātimakulakumbheso, mahābodhaṅgaṇe tayo;
Ṭhapāpetvā balatthena, rājā dāpesi bhikkhuno.

28. Ajānitvā pūjayitvā, ṭhitasse'tassa bhikkhuno;
Balattho taṃ nivedesi, tadā taṃ jāni so yati.

29. Kelivāte janapade, piyaṅgallanivāsiko;
Thero cetiyakammasmiṃ, sahāyattaṃ nikāmayaṃ.

30. Tassitthikāvaḍḍhakissa, ñātako idha āgato;
Tassiṭṭhikā samattena, ñāto katvāna iṭṭhakaṃ.

31. Kammiyevaḍḍhayitvāna, vaḍḍhakissa adāsitaṃ;
So taṃ tattha niyojesi, kolāhalamahosi ca.

32. Rājā sutvāva' taṃ āha, ''ñātuṃ sakkā tamiṭṭhikaṃ'';
Jānantopi na sakkāti, rājānaṃ āha vaḍḍhakī.

33. ''Jānāsi taṃ tvaṃ theraṃti'',
Vutto āmā''ti bhāsito;
Taṃ ñāpanatthaṃ appesi,
Balatthaṃ tassa tūpati.

34. Balattho tena taṃ ñatvā, rājānuññāyupāgato;
Kaṭṭhahālapariveṇe, theraṃ passiya mantiya.

35. Therassa magamanāhañca, gatiṭhānañca jāniya;
''Tumhehi saha gacchāmi, sakaṃ gāmaṃ''nti bhāsiya.

36. Rañño sabbaṃ nivedesi, rājā tassa adāpayi;
Vatthayugaṃ sahassagghaṃ, mahagghaṃ rattakambalaṃ.

37. Sāmaṇake parikkhāre, bahuke sakkharampi ca;
Sugandha telanāḷiñca, dāpetvā anusāsitaṃ.

38. Therena saha gantvā so, dissante piyagallake;
Theraṃ sītāya chāyāya, sodakāya nisīdiya.

39. Sakkharapāṇakaṃ datvā, pāde telena makkhiya;
Upāhanāni yojetvā, parikkhāre upānayi.

40. Kulūpagassa therassa, gahitā me ime mayā;
Vatthayugaṃtu puttassa, sabbe tāni dadāmi vo.

41. Iti vatvāna datvā te, gahetvā gacchato pana;
Vanditvā rājavacasā, rañño sandesamāha so.

42. Mahāthūpe kayiramāne, satiyākammakārakā;
Anekasaṅkhāhi janā, pasannā sugatiṃ gatā.

43. Cittappasādamattena, sugate gatiuttamā;
Labbhatīti viditvāna, thūpapūjaṃ kare budho.

44. Ettheva bhatiyā kammaṃ, karitvā itthiyo duve;
Tāvatiṃsamhi nibbattā, mahāthūpamhi niṭṭhite.

45. Āvajjitvā pubbakammaṃ, diṭṭhakammaphalā ubho;
Gandhamālā'diyitvāna, thūpaṃ pūjetumāgatā.

46. Gandhamālāhi pūjetvā, cetiyaṃ abhivandisuṃ;
Tasmiṃ khaṇe bhātivaṅka-vāsī thero mahāsivo.

47. Rattibhāge mahāthūpaṃ, vandissāmīti āgato;
Tādisvāna mahāsatta-paṇṇirukkhama passito.

48. Adassayitvā attānaṃ, passaṃ sampattimabbhutaṃ;
Ṭhatvā tāsaṃ vandanāya, pariyosāne apucchitaṃ.

49. ''Bhāsate sakalo dīpo,
Dehobhāsena vo idha;
Kinnukammaṃ karitvāna,
Devalokaṃ ito gatā.

50. Mahāthūpe kataṃ kammaṃ, tassa āhaṃsu devatā;
Evaṃ tathāgate heva, pasādo hi mahapphalo.

51. Pupphadhānattayaṃ thūpe, iṭṭhikāhi citaṃ citaṃ;
Samaṃ pathaviyā katvā, iddhimanto'va sīdayuṃ.

52. Nava vāre citaṃ sabbaṃ, evaṃ osīdayiṃsu te;
Atha rājā bhikkhusaṅgha-sannipāta makārayi.

53. Tatthāsītisahassāni, sannipātamhi bhikkhavo;
Rājā saṅghamupāgamma, pūjetvā abhivandiya.

54. Iṭṭhakosidanehetuṃ, pucchi saṅgho viyākari;
''No sīdanatthaṃ thūpassa, iddhimantehi bhikkhūhi.

55. Kataṃ etaṃ mahārāja, na idāni karissate;
Aññathattamakatvā taṃ, mahāthūpaṃ samāpaya.

56. Taṃ sutvā sumano rājā, thūpakammamakārayi;
Pupphādhānesu dasasu, iṭṭhikā dasakoṭiyo.

57. Bhikkhusaṅgho sāmaṇere, uttaraṃ sumanampi ca;
''Cebhiya dhātugabbhatthaṃ, pāsāṇe meghavaṇṇake.

58. Āharathā''ti yojesi, te gantvā uttaraṃ kuruṃ;
Asīti ratanāyāma, vitthāre ravibhāsure.

59. Aṭṭhaṅgulāni bahale, gaṇṭhipupphanibhe subhe;
Chameghavaṇṇapāsāṇe, āhariṃsu khaṇetato.

60. Pupphadhānassa upari, majjhe ekaṃ nipātiya;
Catupassamhi caturo, mañjūsaṃ viya yojiya.

61. Ekaṃ pidhānakatthāya, disābhāge puratthime;
Adassanaṃ karitvā te, ṭhapayiṃsu mahiddhikā.

62. Majjhamhi dhātugabbhassa, tassa rājā akārayi;
Ratanamayaṃ bodhirukkhaṃ, sabbākāramanoramaṃ.

63. Aṭṭhārasa ratanikо, khandho sākhāssa pañca ca;
Pavālamayamūlo so, indanīle patiṭṭhito.

64. Susuddharajatakkhandho, maṇipattehi sobhito;
Hemamayapaṇḍupatta, phalo pavāḷaaṅkuro.

65. Atha maṅgalikā tassa, khandhe pupphalatāpi ca;
Catuppadānaṃ pantīdha, haṃsapanti ca sobhanā.

66. Uddhaṃ cāruvitānante, muttā kiṃ kiṇijālakā;
Suvaṇṇa ghaṇṭāpantīdha, dāmāni ca tahiṃ tahiṃ.

67. Vitāna catukoṇamhi, muttādāmakalāpako;
Navasata sahassaggho, eke ko asilambito.

68. Ravicandatāra rūpāni, nānāpadumakāni ca;
Ratanehi katāneva, dhitāne appitāna'yuṃ.

69. Aṭṭhuttarasahassāni, vattāni vividhāni ca;
Mahagghanānāraṅgāni, vitāne lambitāna'yuṃ.

70. Bodhiṃ parikkhipitvāna, nānāratanavedikā;
Mahāmalaka muttāhi, santhāretu tadantare.

71. Nānāratana pupphānaṃ, catugandhūdakassa ca;
Puṇṇā puṇṇaghaṭapanti, bodhimūle katāna'yuṃ.

72. Bodhi pācina paññatte, pallaṅkekoṭiagghake;
Sovaṇṇa buddhapaṭimaṃ, nisīdāpesi bhāsuraṃ.

73. Sarīrāvayavātassā, paṭimāya yathārahaṃ;
Nānāvaṇṇehi ratanehi, katā surucirā ahuṃ.

74. Mahābrahmā ṭhito tattha, rājatacchatta dhārako;
Vijayuttarasaṅkhena, sakko ca abhisekado.

75. Viṇāhattho pañcasikho, kāḷanāgo sanāṭiko;
Sahassahattho māro ca, sahattīsaha kiṃkaro.

76. Pācinapallaṅkanibhā, tīsu sesadisāsu ca;
Koṭikoṭidhanagghā ca, pallaṅkā atthatā ahuṃ.

77. Bodhiṃ ussisake katvā, nānāratanamaṇḍitaṃ;
Koṭi dhanagghakaṃyeva, paññattaṃ sayanaṃ ahu.

78. Sattasattāha ṭhānesu, tattha tattha yathārahaṃ;
Adhikāre akāresi, brahmayācanameva ca.

79. Dhammacakkappavattañca, yasapabbajanampi ca;
Bhaddavaggiya pabbajjaṃ, jaṭilānaṃ damanampi ca.

80. Bimbisārāgamañcāpi, rājagehappavesanaṃ;
Veḷuvanassagahanaṃ, asītisāvake tathā.

81. Kapila vatthugamanaṃ, tathā ratana caṅkamaṃ;
Rāhulānandapabbajjaṃ, gahaṇaṃ jetavanassa ca.

82. Ambamūle pāṭihīraṃ, tāvatiṃsamhi desanaṃ;
Devorohaṇapāṭihīraṃ, therapañhasamāgamaṃ.

83. Mahāsamaya suttantaṃ, rāhulovādamevaca;
Mahāmaṅgalasuttañca, dhanapālasamāgamaṃ.

84. Āḷavakaṅgulimāla, apalāladamanampi ca;
Pārāyanakasamitiṃ, āyuvossajjanaṃ tathā.

85. Sūkaramaddavaggāhaṃ, siṅgīvaṇṇayugassa ca;
Pasannodakapānañca, parinibbāna meva ca.

86. Devamanussa paridevaṃ, therena pādavandanaṃ;
Dahanaṃ agginibbānaṃ, tattha sakkāra meva ca.

87. Dhātuvitaṅga doṇena, pasādajanakāni ca;
Yebhuyyena akāresi, jātakāni sujātimā.

88. Vessantara jātakantu, vitthārena akārayi;
Kusināpurato yāva, bodhimanti tatheva ca.

89. Catuddisaṃ te cattāro, mahārājā ṭhitā ahuṃ;
Tettiṃsadeva puttā ca, bāttiṃsa ca kumāriyo.

90. Yakkhasenāpatiaṭṭha, vīsati ca tato pari;
Añjalīpaggahādevā, pupphapuṇṇaghaṭā tato.

91. Naccakā devatāceva, tūriyavādaka devatā;
Ādāsagāhakā devā, pupphasākhā dharā tathā.

92. Padumādigāhakā devā, aññe devā ca nekadhā;
Ratanagghiya panti ca, dhammacakkāna meva ca.

93. Khaggadharādevapanti, devāpātidharā tathā;
Tesaṃ sīse pañcahatthā, gandhatelassa pūritā.

94. Dukūlavaṭṭikā panti, sadāpañjalitā ahu;
Phalikagghiye catukkaṇṇe, ekeko ca mahāmaṇi.

95. Suvaṇṇamaṇi muttānaṃ, rāsiyo vajirassa ca;
Catukkaṇṇesu cattāro, kathā’hesuṃ pabhassarā.

96. Medavaṇṇakapāsāṇa, bhittiyaṃyeva ujjalā;
Vijjātā appitā āsuṃ, dhātugabbhevibhūsitā.

97. Rūpakānettasabbāni, dhātugabbhe manorame;
Ghanakoṭṭi mahemassa, kārāpesi mahīpati.

98. Kammādhiṭṭhāyako ettha, sabbaṃ saṃvidahi imaṃ;
Indagutto mahāthero, chaḷabhiñño mahāmatī.

99. Sabbaṃ rājiddhiyā etaṃ, devatānañca iddhiyā;
Iddhiyā ariyānañca, asambādhaṃ patiṭṭhitaṃ.

100. Niṭṭhantaṃ sugatañca pūjiyatamaṃ lokuttamaṃ nittamaṃ;
Dhātu tassa vicuṇṇitaṃ janahitaṃ āsiṃsatā pūjiya;
Puññaṃ taṃ samamicca'cecca matimā saddhāguṇalaṅkato;
Tiṭṭhantaṃ sugataṃ viya'ssa munino dhātu ca sambūjaye.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Dhātugabbharacano nāma

Tiṃsatimo paricchedo.

Ekatiṃsatima pariccheda

Dhātunidhānaṃ

1. Dhātugabbhamhi kammāni, niṭṭhāpetvā arindamo;
Sannipātaṃ kārayitvā, saṅghassa idhamabravi.

2. Dhātugabbhamhi kammāni, mayā niṭṭhāpi tāni hi;
Suve dhātuṃ nidhessāmi, bhante jānātha dhātuyo''.

3. Idaṃ vatvā mahārājā, nagaraṃ pāvisī tato;
Dhātu āharakaṃ bhikkhuṃ, bhikkhusaṅgho vicintiya.

4. Soṇuttaraṃ nāmayatiṃ, pūjāpariveṇavāsi kaṃ;
Dhātāharaṇa kammamhi, chaḷabhiññaṃ niyojayi.

5. Cārikaṃ caramānamhi, nāthe lokahitāyahi;
Nanduttaro'ti nāmena, gaṅgātīramhi māṇavo.

6. Nimantetvā'bhisambuddhaṃ, saha saṅghaṃ abhojayi;
Satthāpayogapaṭṭhāne, sasaṅghonāvamāruhi.

7. Tattha bhaddajithero tu, chaḷabhiñño mahiddhiko;
Jalapakkhalitaṭṭhānaṃ, disvā bhikkhū idaṃ vadī.

8. ''Mahā panādabhūtena, mayā vutto suvaṇṇayo;
Pāsādo patito ettha, pañcavīsatiyojako.

9. Taṃ pāpuṇitvā gaṅgāya, jalaṃ pakkhili taṃ idha;
Bhikkhū asaddahantā taṃ, satthuno taṃ nivedayuṃ.

10. Satthā'ha ''kaṅkhaṃ bhikkhunaṃ, vinodehī''tisotato;

Ñāpetuṃ brahmaloke’pi, vasavattisamattha taṃ.

11. Iddhiyā nabhamuggantvā, sattatālasame ṭhito;
Dūssathūpaṃ brahmaloke, ṭhapetvā vaḍḍhite kare.

12. Idhā’netvā dassayitvā, janassa puna taṃ tahiṃ;
Ṭhapayitvā yathāṭhāne, iddhiyā gaṅgāmāgato.

13. Pādaṅguṭṭhena pāsādaṃ, gahetvā thupikāyaso;
Ussāpetvāna dassetvā, janassa khipi taṃ tahiṃ.

14. Nanduttaro māṇavako, disvā taṃ pāṭihāriyaṃ;
Parāyattamahaṃ dhātuṃ, pahuānayituṃ siyaṃ.

15. Iti patthayi tenetaṃ, saṅgho soṇuttaraṃ yatiṃ;
Tasmiṃ kamme niyojesi, soḷasavassikaṃ api.

16. ‘‘Āharāmi kuto dhātuṃ’’, iti saṅghamapucchiso;
Kathesi saṅgho therassa, tassa tā dhātuyo iti.

17. ‘‘Parinibbāna mañcamhi, nipanno loka nāyako;
Dhātūhipilokahi taṃ, kātuṃ devinda mabruvi.

18. Devinda’ṭṭhasu doṇesu, mama sāriradhāthusu;
Ekaṃ doṇaṃ rāmagāme, koḷiyehi ca sakkataṃ.

19. Nāgalokaṃ tato nitaṃ, tato nāgehi sakkataṃ;
Laṃkādipe mahāthūpe, nidhānāya bhavissati.

20. Mahākassapattheropi, dīghadassī mahāyati;
Dhammāsoka narindena, dhātuvitthārakārako.

21. Rājagahassa sāmante, raññā ajātasattunā;
Kārāpento mahādhātuṃ, nidhānaṃ sādhu saṅkhataṃ.

22. Satta doṇāni dhātūnaṃ, āharitvāna kārayi;
Rāmagāmamhi doṇantu, sattucittaññuna’ggahi.

23. Mahādhātunidhānaṃ taṃ, dhammāsokopi bhūpati;
Passitvā aṭṭhamaṃ doṇaṃ, āṇāpetuṃmakiṃ akā.

24. Mahāthūpe nidhānatthaṃ, vihitaṃ taṃ jineni’ti;
Dhammāsokaṃ nivāresuṃ, tattha khiṇāsavāyati.

25. Rāmagāmamhi thūpotu, gaṅgātīre kato tato;
Bhijjigaṅgāya oghena, sotu dhātu karaṇḍako.

26. Samuddaṃ pavisitvāna, dvidhā bhinne jale tahiṃ;
Nānāratanapiṭṭhamhi, aṭṭhārasmiṃ samākulo.

27. Nāgā disvā karaṇḍaṃ taṃ, kāḷanāgassa rājino;
Mañjerikanāgabhavanaṃ, upagamma nivedayuṃ.

28. Dasakoṭisahassehi, gantvā nāgehi so tahiṃ;
Dhātū tā abhipūjento, netvāna bhavanaṃ sakaṃ.

29. Sabbaratanamayaṃ thūpaṃ, tassoparigharaṃ tathā;
Māpetvā saha nāgehi, sadā pūjesi sādaro.

30. Ārakkhāmahatī tattha, gantvā dhātuidhānaya;
Suve dhātunidhānañhi, bhūmipālo karissati''.

31. Iccevaṃ saṅghavacanaṃ, sutvā sādhūti so pana;
Pattabbakālaṃ pekkhanto, pariveṇa magāsakaṃ.

32. Bhavissati suve dhātu, nidhānanti mahīpati;
Cāresi nagare bheriṃ, sabba kiccaṃ vidhāya taṃ.

33. Nagaraṃ sakalañceva, idhāgāmiñca añjasaṃ;
Alaṅkārayi sakkaccaṃ, nagare ca vibhūsayi.

34. Sakko devānamindo ca, laṃkādīpamasesakaṃ;
Āmantetvā vissakammaṃ, alaṅkārayinekadhā.

35. Nagarassa catudvāre, vattabhattaṃhi nekadhā;
Mahājanopabhogatthaṃ, ṭhapāpesi narādhipo.

36. Uposathe pannarase, aparanhe sumānaso;
Paṇḍito rājakiccesu, sabbālaṅkāra maṇḍito.

37. Sabbāhi nāṭakatthīhi, yodhehi sāyudhehi ca;
Mahatā ca baloghena, hatthivā jirathehi ca.

38. Nānāvidhavibhūsehi, sabbato parivārito;
Āruyha surathaṃ aṭṭhā, suseta ca susindhavaṃ.

39. Bhūsitaṃ kaṇḍūlaṃ hatthiṃ, kāretvā puratosubhaṃ;
Suvaṇṇacaṅgoṭadharo, sotacchattassa heṭṭhāto.

40. Aṭṭhuttara sahassāni, nāgaranāriyo subhā;
Supuṇṇaghaṭabhūsāyo, taṃ raṭṭhaṃ parivārayuṃ.

41. Nānāpupphasamuggāni, tatheva daṇḍadīpikā;
Tattakā tattakā eva, dhārayitvāna itthiyo.

42. Aṭṭhuttara sahassāni, dārakā samalaṅkatā;
Gahetvā parivāresuṃ, nānāvaṇṇadhaje subhe.

43. Nānātūriyaghosehi, anekehi tahiṃ tahiṃ;
Hatthasarathasaddehi, bhijjante viya bhūtale.

44. Yanto mahāmeghavanaṃ, siriyā so mahāyaso;
Yante'va nandanavanaṃ, devarājā asobhatha.

45. Rañño niggamanārambhe, mahātūriya ravaṃpure;
Pariveṇe nisinno'va, sutvā soṇuttaro yati.

46. Nimujjitvā puthuviyā, gantvāna nāgamandiraṃ;
Nāgarājassa purato, tattha pāturahulahuṃ.

47. Vuṭṭhāya abhivādetvā, pallaṅke taṃ nivesīla;
Sakkaritvāna nāgindo, pucchi āgata desakaṃ.

48. Tasmiṃ vutte athopucchi, therāgamanakāraṇaṃ;
Patvā’dhikāraṃ sabbaṃ so, saṅgha sandesa mabruvi.

49. Mahāthūpe nidhānatthaṃ, buddhena vihitā idha;
Tava hatthagatā dhātu, dehitā kira me tuvaṃ.

50. Taṃ sutvā nāgarājāso, atīva domanassi to;
‘‘Pahū ayañhi samaṇo, balakkārena gaṇhituṃ.

51. Tasmā aññattha netabbā, dhātuyo’’iti cintiya;
Tattha ṭhitaṃ bhāgineyyaṃ, ākārena nivedayi.

52. Nāmena vāsuladatto, jānitvā tassa iṅgitaṃ;
Gantvā taṃ cetiyagharaṃ, gilitvāna karaṇḍakaṃ.

53. Sinerupādaṃ gantvāna, kuṇḍalāvaṭṭakosayi;
Tiyojanasataṃ dīgho, bhogoyojanavaṭṭavā.

54. Anekāni sahassāni, māpetvāna phaṇāni ca;
Dhūpāyati pajjalati, sayitvā so mahiddhiko.

55. Anekāni sahassāni, attanā sadise ahi;
Māpayitvā sayāpesi, samantā parivārite.

56. Bahū devā ca nāgā ca, osariṃsu tahiṃ tadā;
‘‘Yuddhaṃ ubhinnaṃ nāgānaṃ, pasissāma mayaṃ’’iti.

57. Mātulo bhāgineyyena, haṭātā dhātuyo iti;
Ñatvā’naha theraṃ taṃ, dhātunatthi me santike iti.

58. Āditoppabhutithero, tāsaṃ dhātūnamāgamaṃ;
Vatvāna nāgarājaṃ taṃ, ‘‘dehi dhātū’’ti abruvi.

59. Aññathā saññāpetuṃ taṃ, theraṃ so uragādhipo;
Ādāya cetiya gharaṃ, gantvā taṃ tassa vaṇṇayi.

60. Anekadhā anekehi, ratanehi susaṅkhataṃ;
Cetiyaṃ cetiyagharaṃ, passa bhikkhu sunimmitaṃ.

61. Laṃkādīpamhi sakale, sabbāni ratanānipi;
Sopānante pāṭikampi, nāgghanta’ññesu kā kathā.

62. Mahāsakkāraṭhānamhā, appasakkāraṭhāna kaṃ;
Dhātūnaṃ nayanaṃ nāma, nayuttaṃ bhikkhuvo idaṃ.

63. ‘‘Saccābhisamayo nāma, tumhākaṃ hīna vijjati;
Saccābhisamayaṭhānaṃ, netuṃ yuttañhi dhātuyo’’.

64. ‘‘Saṃsāra dukkha mokkhāya, uppajjanti tathāgatā;
Buddhassāyamadhippāyo, tenanessāma dhātuyo.

65. Dhātunidhānaṃ ajje’va, so hi rājā karissati;
Tasmā papañcamakaritvā, lahuṃ me dehi dhātuyo’’.

66. Nāgoāhasace bhante, tuvaṃ passasi dhātuyo;
Gahetvā yāhi taṃ thero, tikkhattuṃ taṃ bhaṇāpiya.

67. Sukhumaṃ karaṃ māpayitvā, thero tatraṭhito'vaso;
Bhāgineyyassa vadane, hatthaṃ pakkhippa tāvade.

68. Dhātukaraṇḍaṃ ādāya, ''tiṭṭha nāgā''ti bhāsiya;
Nimujjitvā pathaviyaṃ, pariveṇamhi uṭṭhahi.

69. Nāgarājā gato bhikkhu, amhehi vañcito''iti;
Dhātu ānayanatthāya, bhāgineyyassa pāhiṇi.

70. Bhāgineyyo'tha kucchimhi, apassitvā karaṇḍakaṃ;
Paridevamāno āgantvā, mātulassa nivedayi.

71. Tadā so nāgarājāpi, ''vañcitamha mayaṃ''iti;
Paridevi nāgā sabbepi, parideviṃsu pīḷitā.

72. Bhikkhu nāgassa vijaye, tuṭṭhā devā samāgatā;
Dhātuyo pūjayantātā, teneva saha āgamuṃ.

73. Paridevamānā āgantvā, nāgā saṅghassa santike;
Bahudhā parideviṃsu, dhātāharaṇa dukkhitā.

74. Tesaṃ saṅgho'nukampāya, thokaṃ dhātumadāpayi;
Te tena tuṭṭhā gantvāna, pūjā bhaṇḍāni āharuṃ.

75. Sakko ratanapallaṅkaṃ, soṇṇacaṅkoṭameva ca;
Ādāya saha devehi, taṃ ṭhānaṃ samupāgato.

76. Therassa uggataṭhāne, kārite vissakammunā;
Patiṭṭhapetvā pallaṅkaṃ, subhe ratanamaṇḍape.

77. Mātukaraṇḍamādāya, tassa therassa hatthato;
Caṅkoṭake ṭhapetvāna, pallaṅke pavareṭhapi.

78. Brahmā chattamadhāresi, santussito vāḷabījaniṃ;
Maṇitālavaṇṭaṃ suyāmo, sakko saṅkhaṃ tusodakaṃ.

79. Cattāro tu mahārājā, aṭṭhaṃsu khaggapāṇino;
Samuggahatthā tettiṃsa, devaputtā mahiddhikā.

80. Pāricchattaka pupphehi, pūjayantā tahiṃṭhitā;
Kumāriyotu dvattiṃsa, daṇḍadīpadharā ṭhitā.

81. Palāpetvā duṭṭhayakkhe, yakkhasenāpati pana;
Aṭṭhavīsati aṭṭhaṃsu, ārakkhaṃ kurumānakā.

82. Vīṇaṃ vādayamāno'va, aṭṭhā pañcasikho tahiṃ;
Raṅgabhūmiṃ māpayitvā, timparuturiya ghosavā.

83. Anekadevaputtā ca, sādhugītappayojakā;
Mahākāḷo nāgarājā, thuyamāno anekadhā.

84. Dibbatūriyāni vajjanti, dibbasaṃgīti vattati;
Dibbagandhādivassāni, vassapenti ca devatā.

85. So indaguttatherotu, mārassa paṭibāhanaṃ;
Cakkavāḷasamaṃ katvā, lohacchattamamāpayi.

86. Mātūnaṃ purato ceva, tattha tattha ca pañcasu;
Ṭhānesu gaṇasajjhāyaṃ, kariṃsva khilabhikkhavo.

87. Tatthā’gamā mahārājā, pahaṭṭho duṭṭhagāmaṇi;
Sīsenā’dāya ānīte, caṅkoṭamhi suvaṇṇaye.

88. Ṭhapetvā dhātu caṅkoṭaṃ, patiṭṭhāpiya āsane;
Dhātuṃ pūjīya vanditvā, ṭhito pañcalīko tahiṃ.

89. Dibbacchattādikānettha, dibbagandhādikāni ca;
Passitvā dibbatūriyādi-sadde sutvā ca khattiyo.

90. Apassitvā brahmadevo, tuṭṭho acchariyabbhuto;
Dhātuchattena pūjesi, laṃkārajje’bhisiñci ca.

91. ‘‘Dibbacchattaṃ mānusañca, vimutticchattameva ca;
Iti ticchittadhārissa, lokanāthassa satthuno.

92. Tikkhattumeva me rajjaṃ, dammī’ti haṭṭhamānaso;
Tikkhattumeva dhātūnaṃ, laṃkārajjamadāsiso.

93. Pūjayanto dhātuyotā, devehi mānusehi ca;
Saha caṅkoṭakeheva, sīsenādāya khattiyo.

94. Bhikkhusaṅgha paribyuḷho, katvā thūpaṃ padakkhiṇaṃ;
Pācinato āharitvā, dhātugabbhamhi otari.

95. Arahanto channavuti-koṭiyo thūpamuttamaṃ;
Samantā parivāretvā, aṭṭhaṃsu katapañjalī.

96. Otaritvā dhātugabbhaṃ, mahagghe sayanesubhe;
Ṭhapessāmiti cintente, pītipuṇṇanarissare.

97. Sadhātu dhātucaṅkoṭo, uggantvā tassa sīsato;
Sattatālappamāṇamhi, ākāsamhi ṭhito tato.

98. Sayaṃ karaṇḍo vivari, uggantvā dhātuyo tato;
Buddhavesaṃ gahetvāna, lakkhaṇebyañjanujjalaṃ.

99. Gaṇḍambamūle buddho’va, yamakaṃ pāṭihāriyaṃ;
Akaṃsu dharamānena, sugatena adhiṭṭhitaṃ.

100. Taṃ pāṭihāriyaṃ disvā, pasannekaggamānasā;
Devāmanussā arahattaṃ, pattā dvādasa koṭiyo.

101. Sesā phalattayaṃ pattā, atītā gaṇanāpathaṃ;
Hitvā’tha buddhavesaṃ tā, karaṇḍamhi patiṭṭhayuṃ.

102. Tato oruyha caṅkoṭo, rañño sīse patiṭṭhahi;
Sahindaguttatherena, nāṭakīhi ca so pana.

103. Dhātugabbhaṃpariharaṃ, patvāna sayanaṃ subhaṃ;
Caṅkoṭaṃ ratanapallaṅke, ṭhapayitvā jutindharo.

104. Dhovitvāna punohatthe, gandhavāsita vārinā;
Catujjātiyagandhena, ubbatetvā sagāravo.

105. Karaṇḍaṃ vivaritvāna, tāgahetvāna dhātuyo;
Iti cintayi bhūmindo, mahājanahitatthiko.

106. Anākulaṃ kehicipi, yadi hessanti dhātuyo;
Janassa saraṇaṃ hutvā, yadi ṭhassanti dhātuyo.

107. Satthunipannākārena, parinibbānamañcake;
Nipajjantu supaññatte, sayanamhi mahārahe.

108. Iti cintiya so dhātū, ṭhapesi sayanuttame;
Tadā kārā dhātuyo ca, sahiṃsu sayanuttame.

109. Āsaḷhīsukkapakkhassa, pannarasauposathe;
Uttarāsaḷhanakkhatte, evaṃ dhātupatiṭṭhitā.

110. Saha dhātupatiṭṭhānā, akkhampittha mahāmahī;
Pāṭihīrāninekāni, pavattiṃsu anekadhā.

111. Rājā pasannodhātutā, setacchattena pūjayi;
Laṃkāya rajjaṃ sakalaṃ, sattāhāni adāsi ca.

112. Kāye ca sabbālaṅkāraṃ, dhātugabbhamhi pūjayi;
Tathānāṭakiyo’macchā, parisā devatāpi ca.

113. Vatthaguḷaghatādīni, datvā saṅghassa bhūpati;
Bhikkhūhi gaṇasajjhāyaṃ, kāretvā’khilarattiyaṃ.

114. Punāhani purebheriṃ, cāresi ‘‘sakalā janā;
Vindantu dhātusattāhaṃ, imaṃ’’ti janatāhito.

115. Indagutto mahāthero, adiṭṭhāsi mahiddhiko;
‘‘Dhātu vanditukāmāye, laṃkādīpamhi mānusā.

116. Taṅkhaṇaṃyeva āgantvā, vanditvā dhātuyo idha;
Yathā sakaṃ gharaṃ yantu’’, taṃ yathādhiṭṭhitaṃ ahu.

117. So mahābhikkhusaṅghassa, mahārājā mahāyaso;
Mahādānaṃ pavattetvā, taṃ sattāhaṃ nirantaraṃ.

118. Ācikkhidhātugabbhamhi, kiccaṃ niṭhāpitaṃ mayā;
Dhātugabbhapidhānaṃtu, saṅgho jānitumarahati.

119. Saṅgho te dve sāmaṇere, tasmiṃ kamme niyojayi;
Pidahiṃsu dhātugabbhaṃ, pāsāṇenā’haṭena te.

120. ‘‘Mālettha mā milāyantu, gandhāsussantumā ime;
Mā nibbāyantu dīpāva, mā kiñcāpi vivajjatu.

121. Medavaṇṇa cha pāsāṇā, sandhiyantunirantarā’’;
Iti ghīṇāsavā ettha, sabbametaṃ adhiṭṭhayuṃ.

122. Āṇāpesi mahārājā, ‘‘yathāsattiṃ mahājano;
Dhātunidhānakāne’ttha, karotū’’ti hitatthiko.

123. Mahādhātunidhānassa, piṭṭhimhi ca mahājano;
Akā sahassa dhātunaṃ, nidhānāni yathābalaṃ.

124. Pidahāpiyataṃ sabbaṃ, rājāthūpaṃ samāpayi;
Caturassa ca yañcettha, cetiyamhi samāpayi.

125. Puññāni evamamalāni sayañcasanto,
Kubbanti sabbavibhavuttamapatti hetu;
Kārenti cāpihi'khilā parisuddhacittā,
Nānāvisesajānatā parivārahetū''ti.

Sujanappasāda saṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Dhātunidhānaṃ nāma

Ekatiṃsatimo paricchedo.

Dvattiṃsatima pariccheda

Tusitapuragamanaṃ

1. Aniṭṭhite chattakamme, sudhākamme ca cetiye;
Māraṇantikarogena, rājā āsi gilānako.

2. Tissaṃ pakkosayitvā so, kaniṭṭhaṃ dīghavāpito;
''Thūpe aniṭṭhitaṃ kammaṃ, niṭṭhāpehīti abravi.

3. Bhātuno dubbalattāso, tunnavāyehi kāriya;
Kañcukaṃ suddhavatthehi, tena chādiya cetiyaṃ.

4. Cittakārehi kāresi, vedikaṃ tattha sādhukaṃ;
Pantipuṇṇaghaṭānañca, pañcaṅgulakapantikaṃ.

5. Chattākārehi kāresi, chattaṃ veḷumayaṃ tathā;
Kharapattamaye canda-sūriye muddhavediyaṃ.

6. Lākhākuṅkumakehe'taṃ, cittayitvā sucittitaṃ;
Rañño nivedayi''thūpe, kattabbaṃ niṭṭhitaṃ''iti.

7. Sivikāya nipajjitvā, idhāgantvā mahīpati;
Padakkhiṇaṃ karitvāna, sivikāye'va cetiyaṃ.

8. Vanditvā dakkhiṇadvāre, sayane bhūmisanthate;
Sayitvā dakkhiṇapassena, so mahāthūpa muttamaṃ.

9. Sayitvā vāmapassesa, lohapāsāda muttamaṃ;
Passanto sumano āsi, bhikkhusaṅghapurekkhato.

10. Gilānapucchanatthāya, āgatāhi tato tato;
Channavutikoṭiyo bhikkhū, tasmiṃ āsuṃ samāgame.

11. Gaṇasajjhāyamakaruṃ, vaggabandhena bhikkhavo;
Theraputtābhayaṃ theraṃ, tatthā'disvā mahīpati.

12. Aṭṭhavīsa mahāyuddhaṃ, yujjhanto aparājayaṃ;
Yo so na paccudāvatto, mahāyodho vasī mama.

13. Maccuyuddhamhi sampatte, disvā maññe parājayaṃ;

Idāni so maṃ no peti, thero theraputtabhayo.

14. Iti cintayi sothero, jānitvā tassa cintitaṃ;
Karindanadiyā sise, vasaṃ pañjalipabbate.

15. Pañcakhīṇāsavasata-parivārena iddhiyā;
Nabhasāgamma rājānaṃ, aṭṭhāsi parivāriya.

16. Rājā disvā pasanno taṃ, purato ca nisīdiya;
Tumhe dasamahāyodhe, gaṇhitvāna pure ahaṃ.

17. Yujjhiṃ idāni eko'va, maccunā yuddhamārabhiṃ;
Maccusattuṃ parājetuṃ, na sakkomī''ti āha ca.

18. Āha thero ''mahārāja-mā bhāyi manujādhipa;
Kilesasattuṃ ajitvā, ajeyyo maccusattuko.

19. Sabbampi saṅkhāragataṃ, avassaṃyeva bhijjati;
''Aniccā sabbasaṅkhārā'', iti vuttaṃhi satthunā.

20. Lajjā sārajjarahitā, buddhepe'ti aniccatā;
Tasmā aniccā saṅkhārā, dukkhā'nattāti cintaya.

21. Dutiye attābhāvepi, dhammacchando mahāhite;
Upaṭṭhite devaloke, hitvā dibbaṃ sukhaṃ tuvaṃ.

22. Idhāgamma bahuṃ puññaṃ, akāsi ca anekadhā;
Karaṇampekarajjassa, sāsanujjotanāyate.

23. Mahāpuññakataṃ puññaṃ, yāvajjadivasā tayā;
Sabbaṃnussaramevaṃ te, sukhaṃ sajju bhavissati.

24. Therassavacanaṃ sutvā, rājā attamano ahu;
''Avassayo maccuyuddhepi, tvaṃ me sī''ti abhāsitaṃ.

25. Tadā ca āharāpetvā, pahaṭṭho puñña potthakaṃ;
Vācetuṃ lekhakaṃ āha, so taṃ vācesi potthakaṃ.

26. Ekūnasatavihārā, mahārājena kāritā;
Ekūnavīsakoṭīhi, vihāro marica vaṭṭi ca.

27. Uttamo lohapāsādo,
Tiṃsakoṭīhi kārito;
Mahāthūpe anagghāni,
Kāritā catuvīsati.

28. Mahāthūpamhi sesāni, kāritāni subuddhinā;
Koṭisahassaṃ agghanti, mahārājā''ti vācayi.

29. ''Koṭṭhanāmamhi malaye, akkhakkhāyika chātake;
Kuṇḍalāni mahagghāni, duve datvāna gaṇhiya.

30. Khīṇāsavānaṃ pañcannaṃ, mahātherāna muttamo;
Dinno pasannacittena, kaṅguambilapiṇḍako.

31. Cūḷaṅganiya yuddhamhi, parājitvā palāyatā;
Kālaṃ ghosāpayitvāna, āgatassa vihāyasā.

32. Khīṇāsavassa yatino, attānamanapekkhiya;
Dinnaṃ sarakabhatta'nti, vutte āha mahīpati.

33. Vihāramahasattāhe, pāsādassa mahetathā;
Thūpārambhe tu sattāhe, tathā dhātunidhānake.

34. Cātuddisassa ubhato, saṅghassa ubhato mayā;
Mahārahaṃ mahādānaṃ, avisesaṃ pavattitaṃ.

35. Mahāvesākhapūjā ca, catuvīsati kārayi;
Dīpe saṅghassa tikkhattuṃ, ticīvaramadāpayi.

36. Sattasatta dināneva, dīpe rajjamahaṃ imaṃ;
Pañcakkhattuṃ sāsanamhi, adāsiṃ haṭṭhamānaso.

37. Satataṃ dvādasaṭhāne, sappinā suddhavaṭṭiyā;
Dīpasahassaṃ jālesiṃ, pūjento sugataṃ ahaṃ.

38. Niccaṃ aṭṭhārasaṭhāne, vajjehi vihitaṃ ahaṃ;
Gilāna bhattabhesajjaṃ, gilānānamadāpayiṃ.

39. Catuttālīsaṭhānamhi, saṅkhataṃ madhupāyasaṃ;
Tattakesveva ṭhānesu, telullopakameva ca.

40. Ghate pakke mahājāla, pūve ṭhānamhi tattake;
Tatheva saha bhattehi, nicca emava adāpayiṃ.

41. Uposathesu divasesu, māse māse ca aṭṭhasu;
Laṃkādīpe vihāresu, dīpa telamadāpayiṃ.

42. Dhammadānaṃ mahantanti, sutvā amisadānato;
Loha pāsādato heṭṭhā, saṅghamajjhamhi āsane.

43. ''Osāressāmi saṅghassa, maṅgalasutta''miccahaṃ;
Nisinno osārayituṃ, nāsakkhiṃ saṅghagāravā.

44. Tatoppabhuti laṃkāya, vihāresu tahiṃ tahiṃ;
Dhammakathaṃ kathāpesiṃ, sakkaritvāna desake.

45. Dhammakathika ssekassa, sappiphāṇitasakkharaṃ;
Nāḷiṃ nāḷimadāpesiṃ, dāpesiṃ caturaṅgulaṃ.

46. Muṭṭhikaṃ yaṭṭhimadhukaṃ, dāpesiṃ sāṭakadvayaṃ;
Sabbaṃpissariye dānaṃ, name hāsesi mānasaṃ.

47. Jīvitaṃ anapekkhitvā, duggatena satā mayā;
Dinna dāna dvayaṃyeva, taṃ me hāsesi mānasaṃ.

48. Taṃ sutvā abhayo thero, taṃ dānadvayameva so;
Rañño cittappasādatthaṃ, saṃ vaṇṇesi anekadhā.

49. Tesu pañcasu theresu, kaṅguambilagāhako;
Maliya deva mahāthero, sumanakūṭamhi pabbate.

50. Navannaṃ bhikkhusatānaṃ, datvā taṃ paribhuñji so;
Pathavīcālako dhamma, suttathero tu taṃ pana.

51. Kalyāṇikavihāramhi, bhikkhūnaṃ saṃvibhājiya;
Dasaddhasa tasaṅkhānaṃ, paribhoga makāsayaṃ.

52. Talaṅgara vāsiko dhamma, dinnatthero piyaṅguke;
Dīpe dasasahassānaṃ, datvāna paribhuñjitaṃ.

53. Maṅgaṇavāsiko khudda, tissatthero mahiddhiko;
Kelāse saṭṭhisahassānaṃ, datvāna paribhuñji taṃ.

54. Mahābyaggho ca thero taṃ, ukkanagaravihārake;
Datvā satānaṃ sattānaṃ, paribhogamakāsayaṃ.

55. Sarakabhattagāhī tu, thero piyaṅgudīpake;
Dvādasa bhikkhusahassānaṃ, datvāna paribhuñjitaṃ.

56. Iti vatvā'bhayatthero, rañño hāsesi mānasaṃ;
Rājā cittaṃ pasādetvā, taṃ theraṃ idha mabruvi.

57. ''Catuvīsativassāni, saṅghassa upakārako;
Aha mevaṃ hotu kāyo'pi, saṅghassa upakārako.

58. Mahāthūpa dassanaṭhāne, saṅghassa kammamāḷake;
Sarīraṃ saṅghadāsassa, tumhe jhāpetha me''iti.

59. Kaniṭṭhaṃ āha ''bho tissa, mahāthūpe aniṭṭhitaṃ;
Niṭṭhāpehi tuvaṃ sabbaṃ, kammaṃ sakkacca sādhukaṃ.

60. Sāyaṃ pāto ca pupphāni, mahāthūpamhi pūjaya;
Tikkhattuṃ upahārañca, mahāthūpassa kāraya.

61. Paṭiyāditañca yaṃ vattaṃ, mayā sugata sāsane;
Sabbaṃ aparihāpetvā, tāta vattaya taṃ tuvaṃ.

62. Saṅghassa tāta kiccesu, mā pamajjittha sabbadā'';
Itaṃ taṃ anusāsitvā, tuṇhī āsi mahīpati.

63. Taṅkhaṇaṃ gaṇasajjhāyaṃ, bhikkhusaṅgho akāsi ca;
Devatā cha rathe ceva, chahi devehi ānayuṃ.

64. Yācuṃ visuṃ visuṃ devā, rājānaṃ te rathe ṭhitā;
''Amhākaṃ devalokaṃ tvaṃ, ehi rājamanoramaṃ''.

65. Rājā tesaṃ vaco sutvā, ''yāva dhammaṃ suṇomahaṃ;
Adhivāsetha tāvā''ti, hatthākārena vārayi.

66. Vāreti gaṇasajjhāya, mībhi mantvāna bhikkhavo;
Sajjhāyaṃ ṭhapayuṃ rājā, pucchitaṃ ṭhānakāraṇaṃ.

67. ''Āgamethā''ti saññāya, dinnattā'ti vadiṃsu te;
Rājā ''netaṃ tathā bhante'', iti vatvāna taṃ vadi.

68. Taṃ sutvāna janā keci, ''bhīto maccubhayā ayaṃ;
Lālappatī''ti maññiṃsu, tesaṃ kaṅkhāvinodanaṃ.

69. Kāretuṃ abhayatthero, rājānaṃ evamāha so;
''Jānāpetuṃ kathaṃ sakkā, ānītā te rathā''iti.

70. Pupphadānaṃ khipāpesi, rāja nabhasi paṇḍito;
Tāni laggāni lambiṃsu, rathīsāsu visuṃ visuṃ.

71. Ākāse lambamānāni, tāni disvā mahājano;
Kaṅkhaṃ paṭivinodesi, rājā theramabhāsitaṃ.

72. ''Katamo devaloko hi,
Rammo bhante''ti so bruvi;
''Tusinānaṃ puraṃ rāja,
Rammaṃ''iti sataṃ mataṃ.

73. Buddhabhāvāya samayaṃ, olokento mahādayo;
Metteyyo bodhisatto hi, vasate tusite pure.

74. Therassa vacanaṃ sutvā, mahārājā mahāmatī;
Olokento mahāthūpaṃ, nipannova nimīlayi.

75. Cavitvā taṃkhaṇaṃyeva, tusitā ahaṭe rathe;
Nibbattitvā ṭhitoyeva, dibbadeho adissatha.

76. Katassa puññakammassa, phalaṃ dassetumattano;
Mahājanassa dassento, attānaṃ samalaṅkataṃ.

77. Rathaṭṭhoyeva tikkhattuṃ, mahāthūpaṃ padakkhiṇaṃ;
Katvāna thūpaṃ saṅghañca, vanditvā tusitaṃ agā.

78. Nāṭakiyo idhāgantvā, makuṭaṃ yattha mocayuṃ;
''Makuṭamuttasālā''ti, ettha sālā katā ahu.

79. Citake ṭhapite raññe, sarīramhi mahājano;
Yatthāravi ''rāvavaṭṭi-sālā''nāma tahiṃ ahu.

80. Rañño sarīraṃ jhāpesuṃ, yasmiṃ nissīmamāḷake;
So eva māḷako ettha, vuccate ''rāja māḷako''.

81. Duṭṭhagāmaṇirājā so, rājā nāmāraho mahā;
Metteyyassa bhagavato, hessati aggasāvako.

82. Rañño pitā pitā tassa,
Mātā mātā bhavissati;
Saddhātisso kaniṭṭho tu,
Dutiyo hessati sāvako.

83. Sālirājakumāro yo,
Tassa rañño suto tuso;
Metteyyassa bhagavato,
Puttoyeva bhavissati.

84. Evaṃ yo kusalaparo karoti puññaṃ,
Chādento aniyatapāpakaṃ bahumpi;
So saggaṃ sakale rami vo payāti tasmā,
Sappañño sa tatarato bhaveyya puññeti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Tusitapuragamanaṃ nāma

Dvattiṃsatimo paricchedo

Tettiṃsatima pariccheda

Dasarājako

1. Duṭṭhagāmaṇirañño tu, rajjeṭhitā janā ahū;
Sālirājakumāroti, hassāsi vissuto suto.

2. Atīva dhañño so āsi, puññakammarato sadā;
Atīva cārurupāya, satto caṇḍāliyā ahu.

3. Asokamālādeviṃtaṃ, sambandhaṃ pubbajātiyā;
Rūpenā'ti piyāyanto, so rajjaṃ nevakāmayi.

4. Duṭṭhagāmaṇibhātā'so, saddhātisso tadacchaye;
Rajjaṃ kāressā'bhisitto, aṭṭhārassa samā'samo.

5. Chakkakammaṃ sudhākammaṃ, hatthipākārameva ca;
Mahāthūpassa kāresi, so saddhākatanāmako.

6. Dīpena lohapāsādo, uḍḍiyhittha susaṅkhato;
Kāresi lohapāsādaṃ, puna so sattabhūmakaṃ.

7. Navutisatasahassaggho, pāsādo āsi so tadā;
Dakkhiṇagīrivihāraṃ, kallakaleṇa meva ca.

8. Kuḷumbālavihārañca, tathāpettaṅga vālikaṃ;
Velaṅgavaṭṭikañceva, dubbalavāpitissataṃ.

9. Duratissakavāpiñca, tathāmātuvihārakaṃ;
Kāresi ādīghavāpiṃ, vihāraṃyojana yojane.

10. Dīghavāpivihārañca, kāresi sahacetiyaṃ;
Nānāratanakacchannaṃ, tattha kāresi cetiye.

11. Sandhiyaṃ sandhiyaṃ tattha, rathacakkappamāṇakaṃ;
Sovaṇṇamālaṃ kāretvā, laggāpesi manoramaṃ.

12. Caturāsītisahassānaṃ, dhammakkhandhānamissaro;
Caturāsītisahassāni, pūjācāpi akārayi.

13. Evaṃ puññāni katvā so, anekāni mahīpati;
Kāyassabhedā devesu, tusitesu'papajjatha.

14. Saddhātissapakārāje, vasante dīghavāpiyaṃ;
Lajjītisso jeṭṭhasuto, girikumbhimanāmakaṃ.

15. Vihāraṃ kārayi rammaṃ, taṃkaniṭṭhasuto pana;
Thullatthano akāresi, vihāraṃ kandaravhayaṃ.

16. Pitarā thullatthanako, bhātusantikamāyatā;
Sahevā'ha vihārassa, saṅghabhogatthamattano.

17. Saddhātisseuparate, sabbe'maccā samāgatā;
Thūpārāme bhikkhusaṅghaṃ, sakalaṃ sannipātiya.

18. Saṅghānuññāyaraṭṭhassa, rakkhaṇatthaṃ kumārakaṃ;
Abhisiñcuṃ thullatthanaṃ, taṃ sutvā lajjītissato.

19. Idhāgantvā gahetvā taṃ, sayaṃ rajjamakārayi;
Māsañceva dasāhañca, rājā thullatthano pana.

20. Tissosamaṃ lajjītisso, saṅgho hutvā anādaro;
''Na jāniṃsu yathāvuḍḍhaṃ'' mīti taṃ paribhāsayi.

21. Pacchā saṅghaṃ khamāpetvā, daṇḍakammatthamissaro;
Tīṇi satasahassāni, datvāna urucetiye.

22. Silāmayāni kāresi, pupphayānāni tīṇiso;
Atho satasahassena, citāpesi ca antarā.

23. Mahāthūpathūpārāmānaṃ, bhūmiṃbhūmissaro samaṃ;
Thūpārāme ca thūpassa, silākañcuka muttamaṃ.

24. Thūpārāmassa purato, silāthūpakameva ca;
Lajjīkāsanasālañca, bhikkhusaṅghassa kārayi.

25. Kañcukaṃ kaṇṭake thūpe, kārāpesi silāmayaṃ;
Datvāna satasahassaṃ, vihāre cetiyavhaye.

26. Girikumbhilanāmassa, vihārassa mahamhi so;
Saṭṭhibhikkhusahassānaṃ, ticīvaramadāpayi.

27. Ariṭṭhavihāraṃ kāresi, tathākandarahinakaṃ;
Gāmikānañca bhikkhūnaṃ, bhesajjāni adāpayi.

28. Kimicchakaṃ taṇḍulañca, bhikkhunīnamadāpayi;
Samānava'ṭhamāsañca, rajjaṃ so kārayī idha.

29. Mate lajjikatissamhi, kaniṭṭho tassa kārayi;
Rajjaṃ chaḷeva vassāni, khallāṭanāganāmako.

30. Lohapāsādaparivāre, pāsāde'ti manorame;
Lohapāsādasobhatthaṃ, eso dvattiṃsakārayi.

31. Mahāthūpassa parito, cāruno hemamālino;
Vālikaṅgaṇamariyādaṃ, pākārañca akārayi.

32. Sovakurundapāsakaṃ, vihārañca akārayi;
Puññakammānicaññāni, kārāpesi mahīpati.

33. Taṃ mahārattatonāma, senāpati mahīpatiṃ;
Khallāṭanāgarājānaṃ, nagareyeva aggahi.

34. Tassa rañño kaniṭṭhotu, vaṭṭagāmaṇināmako;
Taṃ duṭṭhasenāpatikaṃ, hantvā rajjamakārayi.

35. Khallāṭanāgaraññoso, puttakaṃ sakabhātuno;
Mahācūlikanāmānaṃ, puttaṭhāne ṭhapesi ca.

36. Tammātaraṃ nuḷādeviṃ, mahesiñca akāsiso;
Pītiṭhāne ṭhitatā'ssa, pītirājāti abravuṃ.

37. Evaṃ rajje'bhisittassa, tassa māsamhi pañcame;
Rohaṇe nakulanagare, eko brāhmaṇaceṭato.

38. Tiyo nāma brāhmaṇassa, vaco sutvā apaṇḍito;
Coro asu mahātassa, parivāro ahosi ca.

39. Sagaṇāsattadamiḷā, mahātitthamhi otaruṃ;
Tadā brāhmaṇatiyo ca, te sattadamiḷāpica.

40. Chakkatthāya visajjesuṃ, lekhaṃ bhūpatisantikaṃ;
Rājā brāhmaṇatiyassa, lekhaṃ pesesi nītimā.

41. ''Rajjaṃ tava idāneva, gaṇha tvaṃ damiḷe'' iti;
Sādhūti so damiḷehi, yujjhi gaṇhiṃsu te tu taṃ.

42. Tato te damiḷā yuddhaṃ, raññā saha pavattayuṃ;
Koḷambālakasāmantā, yuddhe rājā parājito.

43. Titthārāmaduvārena, rathāruḷho palāyati;
Paṇḍukābhayarājena, titthārāmohi kārito;
Vāsito ca tadā āsi, ekavīsati rājusū.

44. Taṃ disvā palāyantaṃ, nigaṇṭhogirināmako;
''Palāyati mahākāḷa-sīhaḷo''ti bhusaṃ ravi.

45. Taṃ sutvāna mahārājā, ''siddhe mama manorathe;
Vihāraṃ ettha kāressaṃ'', iccevaṃ cintayī tadā.

46. Sagabbhaṃ anulādeviṃ, aggahī rakkhiyā iti;
Mahācūḷa mahānāga-kumārecāpī rakkhiye.

47. Rathassa lahubhāvatthaṃ, ḍatvā cūḷāmaṇiṃsubhaṃ;
Otāresi somadeviṃ, tassa'nuññāya bhūpati.

48. Yuddhāyagamaneyeva, puttake dve ca deviyo;
Gāhayitvāna nikkhanto, saṅkito so parājaye.

49. Asakkuṇitvā gāhetuṃ, pattaṃ bhuttaṃ jinena taṃ;
Palāyitvā vessagīri-vane abhiniyiyiso.

50. Kutthikkulamahātissa-thero disvā tahaṃ tu taṃ;
Bhattaṃ pādā anāmaṭṭhaṃ, piṇḍadānaṃ vivajjiya.

51. Atha ketakipattamhi, likhitvā haṭṭhamānaso;
Saṅghabhogaṃ vihārassa, tassa pādāmahīpati.

52. Tato gantvā silāsobbha-kaṇḍakamhi vasī tato;
Gantvāna mātuvelaṅge, sālagalasamīpago.

53. Tatthaddasa diṭṭhapubbaṃ, theraṃ thero mahīpatiṃ;
Upaṭṭhākassa appesi, tanasivassa sādhukaṃ.

54. Tassa so tanasivassa, raṭṭhikassa'ntike tahiṃ;
Rājā cuddasavassāni, vasī tena upaṭṭhito.

55. Sattasu damīḷesve'ko, somādeviṃ madāvahaṃ;
Rāgaratto gahetvāna, paratīramagālahuṃ.

56. Ekopattaṃ dasabalassa, anurādhapure ṭhitaṃ;
Ādāya tena santuṭṭho, paratīramagālahuṃ.

57. Puḷahattho tu damiḷo, tīṇivassāni kārayi;
Rajjaṃ senāpatiṃ katvā, damiḷaṃ bāhiyavhayaṃ.

58. Puḷahatthaṃ gahetvā taṃ, dūre vassāni bāhīyo;
Rajjaṃ kāresi tassā'si, paṇayamāro camūpati.

59. Bāhīyaṃ taṃ gahetvāna, rājā'si paṇayamārako;
Sattavassāni tassā'si, piḷayamāro camūpati.

60. Paṇayamāraṃ gahetvā so, rājāsi pīḷayamārako;
Sattamāsāni tassāsi, dāṭhiyo tu camūpati.

61. Pīḷayamāraṃ gahetvā so, dāṭhiyo damiḷo pana;
Rajjaṃ'nurādhanagare, duve vassāni kārayi.

62. Evaṃ damiḷarājūnaṃ, tesaṃ pañcannamevahi;
Honti cuddasavassānī, sattamāsā ca uttariṃ.

63. Gatāya tu nivāsatthaṃ, malaye'nuladeviyā;
Bhariyākanasivassa, pādāpahari pacchiyaṃ.

64. Kujjhitvā rodamānāsā, rājānaṃ upasakimi;
Taṃ sutvā tanasivoso, manumādāya nikkhami.

65. Deviyā vacanaṃ sutvā, tassa āgamanā purā;
Dviputtaṃ devimādāya, tato rājā'pi nikkhami.

66. Dhanuṃ sandhāya āyantaṃ, sīvaṃ vijjhi mahāsīvo;
Rājā nāmaṃ bhāvayitvā, akāsi jinasaṅgahaṃ.

67. Alattha aṭṭhāmacceca, mahante yodhasammate;
Parivāro mahāāsī, parihāro ca rājino.

68. Kumbhīlakamahātissa-thera disvā mahāyaso;
Acchagallavihāramhi, buddhapūjamakārayi.

69. Vatthuṃ sodhetumāruḷho, akāsacetiyaṅgaṇaṃ;
Kavisīse amaccamhi, orohantomahīpati.

70. Ārohanto sadeviko, disvā magge nisinnakaṃ;
''Na nipanno''ti kujjhitvā, kavisīsaṃ aghātayi.

71. Sesā sattaamaccāvi, nibbinnā tena rājinā;
Tassa'ntikā palāyitvā, pakkamantā yathāruci.

72. Magge viluttā corehi, vihāraṃ hambugallakaṃ;
Pavisitvāna addakkhuṃ, tissattheraṃ bahussutaṃ.

73. Catunekāyiko thero, yathāladdhāni dāpayi;
Vatthaphāṇitatelāni, taṇḍulā pāhuṇā tathā.

74. Assatthakāle thero so,
‘‘Kuhiṃyātā’’ti pucchite;
Attānaṃ āvīkatvā te,
Taṃ pavattiṃ nivedayuṃ.

75. ‘‘Kāretuṃ kehi sakkā nu, jinasāsanapaggahaṃ;
Damiḷehi vā’tha raññā, iti puṭṭhā tu te pana.

76. ‘‘Rañño sakkā’’ti āhaṃsu, saññāpetvāna te iti;
Ubho tissa mahātissa-therā ādāya te tato.

77. Rājino santikaṃ netvā, aññamaññaṃ khamāpayuṃ;
Rājā ca te amaccā ca, thero eva mayācayuṃ.

78. Siddhe kamme pesiteno, gantabbaṃ santikaṃ iti;
Therā datvā paṭiññaṃ te, yathāṭhānamagañchisuṃ.

79. Anurādhapuraṃ rājā, āgantvāna mahāyaso;
Dāṭhikaṃ damiḷaṃ hantvā, sayaṃ rajjamakārayi.

80. Tato nigaṇṭhārāmaṃ taṃ, viddhaṃsetvā mahīpati;
Vihāraṃ kārayi tattha, dvādasa pariveṇakaṃ.

81. Mahāvihārapaṭṭhānā, dvīsu vassasa tesu ca;
Sattarasasu vassesu, dasamāsā’mikesu ca.

82. Tathā dinesu dasasu, atikkantesu sādaro;
Abhayagiri vihāraṃso, patiṭṭhāpesi bhūpati.

83. Akkosiyitvā te there, tesu pubbupakārino;
Taṃ mahātissa therassa, vihāraṃ mānado adā.

84. Girissa yasmā gārāme, rājā kāresi sobhayo;
Tasmā’bhaya giritveva, vihāro nāmako ahu.

85. Āṇāpetvā somādeviṃ,
Yathā ṭhāne ṭhapesiso;
Tassātannāmakaṃ katvā,
Somārāma makārayi.

86. Rathā oropitā sā hi, tasmiṃṭhāne varaṅganā;
Kaddambapuppha gumbamhi, nilinā tattha addasa.

87. Muttayantaṃ sāmaṇeraṃ, maggaṃ hatthena chādiya;
Rājā tassa vaco sutvā, vihāraṃ tattha kārayi.

88. Mahāthūpassuttarato,
Cetiyaṃ uccavatthukaṃ;
Silā sobhakaṇḍakaṃ nāma,
Rājā soyeva kārayi.

89. Tesu sattasu yodhesu, uttiyo nāma kārayi;
Nagaramhā dakkhiṇato, vihāraṃ dakkhiṇavhayaṃ.

90. Tatteva mūlavokāsa, vīhāraṃ mūlanāmako;
Amacco kārayī tena, sopi taṃnāmako ahu.

91. Kāresi sāliyārāmaṃ, amacco sāliyavhayo;
Kāresi pabbatārāmaṃ, amacco pabbatavhayo.

92. Uttaratissarāmantu, tissāmacco akārayi;
Vihāre niṭṭhite ramme, tissathera mupaccate.

93. ''Tumhākaṃ paṭisanthāra, vasena'mhehi kārite;
Vihāre dema tumhākaṃ, iti vatvā adaṃsu ca.

94. Thero sabbatthavāsesi, te te bhikkhū yathā rahaṃ;
Amaccā'daṃsu saṅghassa, vividhe samaṇārahe.

95. Rājā sakavihāramhi, vasante samupaṭṭhahi;
Paccayehi anunehi, tena te bahavo ahuṃ.

96. Theraṃ kulehī saṃsaṭṭhaṃ, mahātissoti vissutaṃ;
Kulasaṃsaṭṭha dosena, saṅgho taṃ nīhari ito.

97. Tassa sisso bahalamassu-
Tissattheroti pissuto;
Kuddho'bhayagiriṃ gantvā,
Vasi pakkhaṃ vahaṃ tahiṃ.

98. Tatoppabhuti te bhikkhū, mahāvihāranāgamuṃ;
Evaṃ te'bhayagirikā, niggatā theravādato.

99. Pabhinnā'bhayagirikehi, dakkhiṇavihārikāyati;
Evaṃ te theravādīhi, pabhinnā bhikkhavo dvidhā.

100. Mahā abhayabhikkhū te, vaḍḍhetuṃ dīpavāsino;
Vaṭṭagāmaṇibhūmindo, pattiṃ nāma adāsi so.

101. Vihārapariveṇāni, ghaṭābaddhe akārayi;
''Paṭisaṅkharaṇaṃ evaṃ, hessatīti vicintiya.

102. Piṭakattayapāḷiñca, tassa aṭṭhakathampi ca;
Mukhapāṭhena ānesuṃ, pubbe bhikkhū mahāmati.

103. Hāniṃ disvāna sattānaṃ, tadā bhikkhū samāgatā;
Ciraṭṭhitatthaṃ dhammassa, potthakesu likhāpayuṃ.

104. Vaṭṭagāmaṇi abhayo, rājā rajjamakārayi;
Iti dvādasavassāni, pañcamāsesu ādito.

105. Itī parahita mattano hitañca,
Paṭilabhiyissariyaṃ karoti pañño;
Vipulamapi kubuddhiladdhabhovaṃ,
Ubhayahitaṃ na karoti bhogaluddho'ti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Dasarājako nāma

Tettiṃsatimo paricchedo.

Catuttiṃsatima pariccheda

Ekādasarājadīpano

1. Tadaccaye mahācūlī-mahātisso akārayi;
Rajjaṃ cuddasavassāni, dhammena ca samena ca.

2. Sahatthena kataṃ dānaṃ, so sutvāna mahapphalaṃ;
Paṭhameyeva vassamhi, gantvā aññātavesavā.

3. Katvāna sālilavanaṃ, laddhāya bhatiyā tato;
Piṇḍapātaṃ mahāsumma-therassā'dā mahīpati.

4. Soṇṇagirimhi puna so, tīṇivassāni khattiyo;
Guḷayantamhi katvāna, bhatiṃladdhā guḷe tato.

5. Te guḷe āharāpetvā, puraṃ āgamma bhūpati;
Bhikkhusaṅghassa pādāsi, mahādānaṃ mahīpati.

6. Tiṃsabhikkhusahassassa, adā acchādanāni ca;
Dvādasannaṃ sahassānaṃ, bhikkhūnīnaṃ tatheva ca.

7. Kārayitvā mahīpālo, vihāraṃ suppatiṭṭhitaṃ;
Saṭṭhibhikkhu sahassassa, ticīvaramadāpayi.

8. Tiṃsa sahassa saṅkhānaṃ, bhikkhunīnañca dāpayi;
Maṇḍavāpi vihāraṃ so, tathā abhayagallakaṃ.

9. Vaṅgupaṭṭaṅgagallañca, dīghabāhukagallakaṃ;
Vālagāma vihārañca, rājā soyeva kārayi.

10. Evaṃ saddhāya so rājā, katvā puññāninekadhā;
Catuddasannaṃ vassānaṃ, accayena divaṃ agā.

11. Vaṭṭagāmaṇino putto, coranāgoti vissuto;
Mahācūḷissarajjamhi, coro hutvā caritadā.

12. Mahācūḷe uparate, rajjaṃ kārayi āgato;
Attano corakāle so, nivāsaṃ yesunālabhi.

13. Aṭṭharasavihāre te, viddhaṃsāpesi dummati;
Rajjaṃ dvādasavassāni, coranāgo akārayi.

14. Lokantarika nirayaṃ, pāposoupapajjatha;
Tadaccaye mahācūḷhi-rañño putto akārayi.

15. Rajjaṃ tīṇeva vassāni, rājātisso'ti vissuto;
Coranāgassa devītu, vīsamaṃ vīsamānulā.

16. Vīsaṃ datvāna māresi, balattherattamānasā;
Tasmiṃyevabalatthesā, anulārattamānasā.

17. Tissaṃ vīsenaghātetvā, tassa rajjamadāsisā;
Sīvo nāma balatthoso, jeṭṭhadovāriko tahiṃ.

18. Katvā mahesiṃ anulaṃ, vassaṃ māsadvayā’cikaṃ;
Rajjaṃ kāresi nagare, vaṭuke damiḷe’nulā.

19. Rattā vīsena taṃ hantvā, vaṭuke rajjamappayi;
Vaṭuko damiḷo so hi, pure nagaravaḍḍhakī.

20. Mahesiṃ anulaṃ katvā, vassaṃ māsadvayādhikaṃ;
Rajjaṃ kāresi nagare, anulā tattha āgataṃ.

21. Passitvā dārubhatikaṃ, tasmiṃ sārattamānasā;
Hantvā visena vaṭukaṃ, tassa rajjaṃ samappayi.

22. Dārubhatikatisso so, mahesiṃ kariyānulaṃ;
Ekamāsādhikaṃ vassaṃ, pure rajjamakārayi.

23. Kāresi so pokkharaṇiṃ, mahāmeghavane lahuṃ;
Nilīye nāma damiḷe, sā purohitabrāhmaṇe.

24. Rāgena rattā anulā, tena saṃvāsakāminī;
Dārubhatikatissaṃtaṃ, vīsaṃ datvāna ghātiya.

25. Nilīyassa adā rajjaṃ, sopi nilīyabrāhmaṇo;
Taṃ mahesiṃ karitvāna, niccaṃ tāya upaṭṭhito.

26. Rajjaṃ kāresi chammāsaṃ, anurādhapure idha;
Dvattiṃsāya balatthehi, vatthukāmā yathāruciṃ.

27. Vīsena taṃ ghātayitvā, nilīyaṃ khattiyānulā;
Rajjaṃ sā anulādevī, catumāsamakārayi.

28. Mahācūḷikarājassa, putto dutiyako pana;
Kūṭakaṇṇatisso nāma, bhīto so’nuladeviyā.

29. Palāyitvā pabbajitvā, kāle pattabalo idha;
Āgantvā ghātayitvā, taṃ anulaṃ duṭṭhamānasaṃ.

30. Rajjaṃ kāresi dvāvīsaṃ, vassāni manujādhipo;
Mahāuposathāgāraṃ, akā cetiyapabbate.

31. Gharassa tassa purato, silāthūpamakārayi;
Bodhiṃ ropesi tattheva, sova cetiyepabbate.

32. Pelagāmavihārañca, antaragaṅgāya kārayi;
Tattheva vaṇṇakaṃ nāma, mahāmātikameva ca.

33. Ambaduggamahāvāpiṃ, bhayoluppalameva ca;
Sattahatthuccapākāraṃ, purassa parikhaṃ tathā.

34. Mahāvatthumhi anulaṃ, jhāpayitvā asaññataṃ;
Apanīya tato thokaṃ, mahāvatthumakārayi.

35. Padumassaravanuyyānaṃ, nagareyeva kārayi;
Matā’ssa dante dhovitvā, pabbaji jinasāsane.

36. Kulasantake gharaṭṭhāne, mātubhikkhunupassayaṃ;
Kāresi dantagehanti, vissato āsi tena so.

37. Tadaccaye tassa putto, nāmako bhātikābhayo;
Aṭṭhavīsativassāni, rajjaṃ kāresi khattiyo.

38. Mahādāṭṭhikarājassa, bhātikattāmahīpati;
Dīpe ‘‘bhātikarājā’’ti, pākaṭo āsi dhammiko.

39. Kāresi lohapāsāde, paṭisaṅkhārametthaso;
Mahāthūpe vedikā dve, thūpavhe’posathavhayaṃ.

40. Attano balimujjhitvā, nagarassa samantato;
Ropāpetvā yojanamhi, sumanāna’jjukāni ca.

41. Pādavecikato yāva, dhuracchattānarādhipo;
Caturaṅgalabahalena, gandhena urucetiyaṃ.

42. Limpāpetvāna pupphāni, vaṇṭehi tattha sādhukaṃ;
Nivesitvāna koresi, thūpaṃ mālāgulopamaṃ.

43. Punadvaṅgulabahalāya, manosilāya cetiyaṃ;
Limpāpetvāna kāresi, tatheva kusumācitaṃ.

44. Puna sopānato yāva, dhuracchattāva cetiyaṃ;
Pupphehi okirāpetvā, chādesi puppharāsino.

45. Uṭṭhāpetvāna yantehi, jalaṃ abhayavāpito;
Jalehi thūpaṃ sevanto, balapūjamakārayi.

46. Sakaṭasatena muttānaṃ, saddhiṃ telena sādhukaṃ;
Maddāpetvā sudhāpiṇḍaṃ, sudhākammamakārayi.

47. Pavālajālaṃ kāretvā, taṃ khipāpiya cetiye;
Sovaṇṇāni padumāni, cakkamattāni sandhisu.

48. Laggāpetvā tato muttā-kalāpe yāva heṭṭhimā;
Padumā’lambayitvāna, mahāthūpamapūjayi.

49. Gaṇasajjhāyasaddaṃ so, dhātugabbhamhitādini;
Sutvā ‘‘adisvā taṃnā’haṃ, vuṭṭhahissanti nicchito.

50. Pācinādikamūlamhi, anāhāro nipajjatha;
Therā dvāraṃ māpayitvā, dhātugabbhaṃ nayiṃsu taṃ.

51. Dhātugabbhavibhūtiṃso, sabbaṃ disvā mahīpati;
Nikkhanto tādiseheva, pottharūpehi pūjayi.

52. Madhugandhehi gandhehi, ghaṭehi sarasehi ca;
Añjanaharitālehi, tathāmanosilāhi ca.

53. Manosilāsu vassena, bhassitvā cetiyaṅgaṇe;
Ṭhitāsu gopphamattāsu, racite pu’ppalehi ca.

54. Thūpaṅgaṇamhi sakale, purite gandhakaddame;
Cittakilañjachiddesu, racite pu’ppalehi ca.

55. Vārayitvā vārimaggaṃ, tatheva purite ghaṭe;
Dīpavaṭṭihi nekāni, katavaṭṭisikhāhi ca.

56. Madhukatelamhi tathā, tilatele tatheva ca;
Tatheva paṭṭavaṭṭīnaṃ, su bahūhi sikhāhi ca.

57. Yathāvuttehi etehi, mahāthūpassa khattiyo;
Sattakkhattuṃ sattakkhattuṃ, pūjā'kāsi visuṃ visuṃ.

58. Anuvassañca niyataṃ, sudhāmaṅgalamuttamaṃ;
Bodhisinānapūjā ca, tatheva urubodhiyā.

59. Mahāvesākha pūjā ca, uḷārā aṭṭhavīsati;
Caturāsīti sahassāni, pūjā ca anuḷārikā.

60. Vividhaṃ naṭanaccañca, nānātūriyavāditaṃ;
Mahāthūpe mahāpūjaṃ, saddhānunno akārayi.

61. Divasassa ca tikkhattuṃ, buddhuppaṭṭhānamāgamā;
Dvikkhattuṃ, pupphabheriñca, niyataṃ so akārayi.

62. Niyatañcanadānañca, pavāraṇādānameva ca;
Telaphāṇitavatthādi-parikkhāraṃ samaṇārahaṃ.

63. Bahuṃ pādāsi saṅghassa, cetiyakhettameva ca;
Cetiye parikammatthaṃ, adāsi tattha khattiyo.

64. Sadā bhikkhusahassassa, vihāre cetiyapabbate;
Salākavattabhattañca, so dāpesi ca bhūpati.

65. Cintāmaṇimucelavhe, upaṭṭhānattaye ca so;
Tathā padumaghare chatta-pāsāde ca manorame.

66. Bhojento pañcaṭhānamhi, bhikkhūganthadhure yute;
Paccayehi upaṭṭhāsi, sadā dhamme sagāravo.

67. Porāṇarājaniyātaṃ, yaṃkiñci sāsanassitaṃ;
Akāsi puññakammaṃso, sabbaṃ bhātikabhūpati.

68. Tassa bhābhakarājassa, accaye taṃ kaniṭṭhako;
Mahādāṭhimahānāga-nāmo rajjamakārayi.

69. Dvādasaṃyeva vassāni, nānāpuññaparāyano;
Mahāthūpamhi kiñjakkha- pāsāṇe attharāpayi.

70. Vālikāmariyādañca, kāresi vitthataṅgaṇaṃ;
Dīpe sabbavihāresu, dhammāsanamadāpayi.

71. Ambatthala mahāthūpaṃ, kārāpesi mahīpati;
Ca yeaniṭṭhamānamhi, saritvā munino guṇaṃ.

72. Cajitvāna sakaṃ pāṇaṃ, nipajjitvā sayaṃ tahiṃ;
Ṭhapayitvā cayaṃ tassa, niṭṭhāpetvāna cetiyaṃ.

73. Catudvāre ṭhapāpesi, caturo ratanagghike;
Susippikehi suvibhatte, nānāratanajotite.

74. Cetiye paṭimocetvā, nānāratanakañcukaṃ;
Kañcana bubbulañcettha, muttolambañca dāpayi.

75. Cetiya pabbatāvaṭṭe, alaṅkariya yojanaṃ;
Yojāpetvā catudvāraṃ, samantā cāruvīthikaṃ.

76. Vīthiyā ubhato passe, āpaṇāni pasāriya;
Dhajagghika to raṇāni, maṇḍayitvā tahiṃ tahiṃ.

77. Dīpamālā samujjotaṃ, kārayitvā samantato;
Naṭanaccāni gītāni, vāditāni ca kārayi.

78. Magge kadambanadito, yāvacetiya pabbatā;
Gantuṃ dhotehi pādehi, kārayi'ttharaṇatthataṃ.

79. Sanaccagītavādehi, samajjamakaruṃ tahiṃ;
Nagarassa catudvāre, mahā dānañca dāpayi.

80. Akāsi sakale dīpe, dīpamālānirantaraṃ;
Salilepi samuddassa, samantā yojanantare.

81. Cetiyassa mahetena, pūjā sā kāritā subhā;
Giribhaṇḍā mahāpūjā, uḷārā vuccate idha.

82. Samāgatānaṃ bhikkhūnaṃ, tasmiṃ pūjā samāgame;
Dānaṃ aṭṭhasu ṭhānesu, ṭhapāpetvā mahīpati.

83. Tāḷayitvāna tatraṭṭhā, aṭṭhasovaṇṇabheriyo;
Catuvīsasahassānaṃ, mahādānaṃ pavattayi.

84. Chacīvarāni pādāsi, bandhamokkhañca kārayi;
Catudvārenvāpitehi, sadā kammamakārayi.

85. Pubbarājūhi ṭhapitaṃ, bhātaraṃ ṭhapitaṃ tathā;
Puññakammaṃ ahāpetvā, sabbaṃ kārayibhūpati.

86. Attānaṃ deviṃputte dve, hatthiṃ assañca maṅgalaṃ;
Vāriyanto'pi saṅghena, saṅghassā'dāsi bhūpati.

87. Chasata sahassagghakaṃ, bhikkhusaṅghassa so adā;
Satasahassagghanakaṃ, bhikkhūnīnaṃ gaṇassa tu.

88. Datvāna kappiyaṃ bhaṇḍaṃ, vividhaṃ vidhikovido;
Attānañca'va sese ca, saṅghato abhinīhari.

89. Kālāyana kaṇṇikamhi, maṇināga pabbatavhayaṃ;
Vihārañca kaḷavhayaṃ, kāresi manujādhipo.

90. Kubu bandhanadītīre, samuddavihārameva ca;
Huvāvakaṇṇike cūḷa, nagapabbatasavhayaṃ.

91. Pāsāṇadīpakavhamhi, vihāre kārite sayaṃ;
Pāniyaṃ upanitassa, sāmaṇerassa khattiyo.

92. Upacāre pasīditvā, samantā aṭṭhayojanaṃ;
Saṅghabhogamadātassa, vihārassa mahīpati.

93. Maṇḍavāpi vihāre ca, sāmaṇerassa khattiyo;
Tuṭṭho vihāraṃ dāpesi, saṅghe bhogaṃ tatheva so.

94. Iti vibhavamanappaṃ sādhupaññā labhitvā,
Vigatamadapamādācatta kāmapasaṅgā;
Akariyajanakhedaṃ puññakammābhirāmā,
Vipulavividhapuññaṃ suppannākarontīti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Ekādasarājadīpano nāma

Catuttiṃsatimo paricchedo.

Pañcatiṃsatimaparicceda

Dvādasarājako

1. Āmaṇḍagāmaṇyabhayo, mahādāṭhikaaccaye;
Navavassanaṭṭhamāse, rajjaṃ kāresi taṃ suto.

2. Chattāti chattaṃ kāresi, mahāthūpe manorame;
Tatheva pādavediñca, muddhavediñca kārayi.

3. Tatheva lohapāsāda, thūpavhe posathavhaye;
Kāresi kucchiājiraṃ, kucchiāḷindameva ca.

4. Ubhayatthāpi kāresi, cāruṃ ratanapaṇḍapaṃ;
Rajataleṇa vihārañca, kārāpesi narādhipe.

5. Mahāgāmeṇḍavāpiṃso, passe kāriya dakkhiṇe;
Dakkhiṇassa vihārassa, adāsi puññadakkhiṇo.

6. Māghātaṃ sakale dīpe, kāresi manujādhipo;
Valliphalāni sabbāni, ropāpetvā tahiṃ tahiṃ.

7. Maṃ sakubhaṇḍakaṃ nāma, āmaṇḍiya mahīpati;
Pattaṃ pūrāpayitvāna, kāretvā vatthacumbaṭaṃ.

8. Dāpesi sabbasaṅghassa, vippasannena cetasā;
Patte pūrāpayitvā so, āmaṇḍa gāmaṇividū.

9. Taṅkaniṭṭhokaṇirājā-tisso ghātiya tātaraṃ;
Tīṇi vassāni nagare, rajjaṃ kāresi khattiyo.

10. Uposathagharaṭṭaṃ esā, nicchini cekiyavhaye;
Rājāparādhakammamhi, putte saṭṭhitu bhikkhavo.

11. Sahoḍḍe gāhayitvāna, rājā cetiya pabbate;
Khipāpesi kaṇiravhe, pabbhāramhi asīlake.

12. Kaṇirājā accayena, āmaṇḍagāmaṇi suto;
Cūḷābhayo vassamekaṃ, rajjaṃ kāresi khattiyo.

13. So goṇakanadītīre, purapassamhi dakkhiṇe;

Kārāpesi mahīpālo, vihāre cūḷagallakaṃ.

14. Cūḷābhayassa’cca yena, sīvali taṃ kaniṭṭhikā;
Āmaṇḍadhītā caturo, māse rajjamakārayi.

15. Āmaṇḍa bhāgineyyā tu, sīvaliṃ apanīyataṃ;
Iḷanāgoti nāmena, chattaṃ ussāpayi pure.

16. Tissavāpiṃ gate tasmiṃ, ādivasse narādhipe;
Taṃ hitvā puramāgañchuṃ, bahavolambakaṇṇakā.

17. Tahiṃ adisvā te rājā, kuddho tehi akārayi;
Maddayaṃ vāpiyā passe, mahāthūpañjasaṃsayaṃ.

18. Tesaṃ vicārake katvā, caṇḍāle ca ṭhapāpayi;
Tena kuddhālambakaṇṇā, sabbe hutvāna ekato.

19. Rājānaṃ taṃ gahetvāna, rundhitvāna sake ghare;
Sayaṃ rajjaṃ vicāresuṃ, rañño devī tadā sakaṃ.

20. Puttaṃ candamukhasivaṃ, maṇḍayitvā kumārakaṃ;
Datvāna hatthe dhātīnaṃ, maṅgalahatthi santike.

21. Pesesi vatvā sandesaṃ, netvā taṃ dhātiyo tahiṃ;
Vadiṃsu devisandesaṃ, sabbaṃ maṅgala hatthino.

22. ‘‘Ayaṃ te sādhino putto,
Sāmiko cārake ṭhito;
Arihi ghātato seso,
Tayā ghāto imassa tu.

23. Tvamenaṃ kira ghātehi, idaṃ devivaco’’iti;
Vatvā tu sayāpesuṃ, pādamūlamhi hatthino.

24. Dukkhito so ruditvāna, nāgo bhetvāna āḷakaṃ;
Pavisitvā mahāvatthuṃ, dvāraṃ pātiya thāmasā.

25. Rañño nisinnaṅgaṇamhi, ugghāṭetvā kavāṭakaṃ;
Nisīdāpiya taṃ khandhe, mahātitthamupāgami.

26. Nāvaṃ āro payitvāna, rājānaṃ tattha kuñjaro;
Pacchimo dadhitīrena, sayaṃ malaya māruhī.

27. Paratīre vasitvā so, tīṇivassāni khattiyo;
Balakāyaṃ gahetvāna, āgā nāvāti rohaṇaṃ.

28. Titthe sakkharasobbhamhi, otaritvāna bhūpati;
Akāsi rohaṇe tattha, mahantaṃ balasaṅgahaṃ.

29. Rañño maṅgalahatthiso, dakkhiṇaṃ malayaṃ tato;
Rohaṇaṃye’vupāgañchi, tassa kammāni kātave.

30. Mahāpadumanāmassa, tattha jātakabhāṇino;
Tulādhāravhavāsissa, mahātherassa santike.

31. Kapijātakaṃ sutvāna, bodhisatte pasādavā;
Nāgamahāvihāraṃ so, jiyāmuttadhanussataṃ.

32. Katvā kāresi thūpañca, vaḍḍhāpesi yathāṭhitaṃ;
Tissavāpiñca kāresi, tathā duravhavāpikaṃ.

33. So gahetvā balaṃ rājā, yuddhāya abhinikkhami;
Taṃ sutvā lambakaṇṇā ca, yuddhāya abhisaṃyutā.

34. Papallakkhandhadvāramhi, khette hiṅkaravāpike;
Yuddhaṃ ubhinnaṃ vattittha, aññamaññavihesanaṃ.

35. Nāvākilantadehattā, posā sīdanti rājino;
Rājā nāmaṃ sāvayitvā, sayaṃ pāvisi tena so.

36. Tena bhītālambakaṇṇā, sayiṃsu udarena so;
Tesaṃ sīsāni chinditvā, ratanābhisamaṃkari.

37. Tikkhattumevantukate, karuṇāya mahīpati;
‘‘Amāretvā’va gaṇhātha, jīvaggāha’nti abruvi.

38. Tato vijitasaṅgāmo, puraṃ āgamma bhūpati;
Chattaṃ ussāpayitvāna tissavāpi chaṇaṃ agā.

39. Jalakīḷāya uggantvā, sumaṇḍitapasādhito;
Attano sirisampattiṃ, disvā tassantarāyike.

40. Lambakaṇṇe saritvāna, kuddho so yojayīrathe;
Yugaparamparā tesaṃ, purato pāvisī puraṃ.

41. Mahāvatthussa ummāre, ṭhatvā rājāṇapesi so;
‘‘Imesaṃ sīsamummāre, asmiṃ chindatha bho’’iti.

42. Goṇā eterathe yuttā, tava honti rathesabha;
Siṅgaṃkhurañca etesaṃ, chedāpayata bho’’iti.

43. Mātuyā atha saññatto, sīsacchedaṃ nivāriya;
Nāsañca pādaṅguṭṭhañca, tesaṃ rājā achedayi.

44. Hatthivutthaṃ janapadaṃ, adā hatthissa khattiyo;
Hatthibhogo janapado, iti tenāsi nāmato.

45. Evaṃ anurādhapure, iḷānāgo mahīpati;
Chabbassāni anunāni, rajjaṃ kāresi khattiyo.

46. Iḷanāgaccaye tassa, putto candamukhosivo;
Aṭṭhavassaṃ sattamāsaṃ, rājā rajjamakārayi.

47. Maṇikāragāme vāpi, kārāpetvā mahīpati;
Issarasamaṇavhassa, vihārassa adāsi so.

48. Tassa rañño mahesī ca, saṅgāme pattimattano;
Tassevā’dā vihārassa, damiḷadevīti vissutā.

49. Taṃ tissavāpī kīḷāya, hantvā candamukhaṃ sivaṃ;
Yasaḷālakatisso’ti, vissuto taṅkaniṭṭhako.

50. Anurādhapure ramme, laṅkābhuvadane subhe;
Sattavassānaṭṭhamāse, rājā rajjamakārayi.

51. Dovirikassa dattassa, puttho dovāriko sayaṃ;
Rañño sadisarūpena, ahosi subhanāmavā.

52. Subhaṃ balatthaṃ taṃ rājā, rājabhūsāya bhūsiya;
Nisidāpiya pallaṅke, hāsatthaṃ yasaḷālako.

53. Sīsacoḷaṃ balatthassa, sasīse paṭimuñciya;
Yaṭṭhiṃ gahetvā hatthena, dvāramūle ṭhito sayaṃ.

54. Vandantesu amaccesu, nisinnaṃ āsanamhi taṃ;
Rājā hasati evaṃ so, kurute antarantarā.

55. ''Balattho ekadivasaṃ, rājānaṃ hasamānakaṃ;
Ayaṃ balattho kasmā me, sammukhāhasatī''ti so.

56. Mārāpayitvā rājānaṃ, balattho so subho idha;
Rajjaṃ kāresi chabbassaṃ, subharājāti vissuto.

57. Dvisu mahāvihāresu, subharājā manoramaṃ;
Pariveṇapantiṃ subha-nāmakaṃyeva kārayi.

58. Uruvelasamīpamhi, tathā vellivihārakaṃ;
Puratthime ekadvāraṃ, gaṅgante nandigāmakaṃ.

59. Lambakaṇṇasuto eko, uttarapassavāsiko;
Senāpatimupaṭṭhāsi, vasabho nāma mātulaṃ.

60. Hessati vasabho nāma, rājā'ti sutiyāsadā;
Ghāteti rājādīpamhi, sabbe vasabhanāmake.

61. ''Rañño dassāma vasataṃ, ima''nti bhariyāya so;
Senāpatimantayitvā, pāto rājakulaṃ agā.

62. Gacchato tena sahasā, tambulaṃ cuṇṇavajjitaṃ;
Hatthamhi vasabhassā'dā, taṃ sādhu parirakkhituṃ.

63. Rājagehassa dvāramhi, tambulaṃ cuṇṇavajjitaṃ;
Senāpati udikkhitvā, taṃ cuṇṇatthaṃ visajjayi.

64. Senāpatissa bhariyā, cuṇṇatthaṃ vasabhaṃ gataṃ;
Vatvā rahassaṃ datvā ca, sahassaṃ taṃ palāpayi.

65. Mahāvihāraṭhānaṃ so, gantvāna vasabho pana;
Tattha therehi khiranna-vatthehi katasaṅgaho.

66. Tato paraṃ kuṭṭhino ca, rājabhāvāya nicchitaṃ;
Sutvāna vacanaṃhaṭṭho, ''coro hessa''nti nicchito.

67. Laddhasamatthapurise, gāmaghātaṃ tato paraṃ;
Karonto rohaṇaṃ gantvā, kapallapuvopadesato.

68. Kamena raṭṭhaṃ kaṇhantho, sampattabalavāhano;
So rājā dvīhi vassehi, āgamma purasantikaṃ.

69. Subharājaṃ raṇe hantvā, vasabho so mahabbalo;
Ussāpayi purebhattaṃ, mātulo'pi raṇe pati.

70. Taṃ mātulassa sariraṃ, pubbabhūtopakārikaṃ;
Akāsi vasabho rājā, mahesiṃ mettanāmikaṃ.

71. Sohorapāṭhakaṃ pucchi, āyuppamāṇamattano;
''Āha dvādasavassāni'', rahoyevassa sopi ca.

72. Rahassaṃ rakkhaṇatthāya, sahassaṃ tassā dāpiya;
Saṅghaṃ so sannipātetvā, vanditvā pucchi bhūpati.

73. ''Siyānu bhante āyussa, vaḍḍhanakāraṇaṃ''iti;
''Atthī''ti saṅgho ācikkhi, antarāyavimocanaṃ.

74. Parissāvanadānañca, āvāsadāna meva ca;
Gilānavattadānañca, dātabbaṃ manujādhipa.

75. ''Kātabbaṃ jiṇṇakāvāsa-paṭisaṅkharaṇaṃ tathā;
Pañcasīlasamādānaṃ, katvā taṃ sādhurakkhiyaṃ.

76. Uposathūpavāso ca, kattabbo' posathe''iti;
Rājā sādhūti gantvāna, tathā sabbaṃ makāsi so.

77. Tiṇṇaṃ tiṇṇañca vassānaṃ, accayena mahīpati;
Dīpamhi sabbasaṅghassa, ticīvaramadāpayi.

78. Anāgatānaṃ therānaṃ, pesayitvāna dāpayi;
Dvattiṃsāyahi ṭhānesu, dāpesi madhupāyasaṃ.

79. Catusaṭṭhiyā ca ṭhānesu, mahādānaṃtu missakaṃ;
Sahassavaṭṭi catusu, ṭhānesu ca jalāpayi.

80. Cetiyapabbate ceva, thūpārāme ca cetiye;
Mahāthūpe mahābodhi-ghare iti imesu hi.

81. Cittalakūṭe kāresi, dasathūpe manorame;
Dīpe'khilamhi āvāse, jiṇṇe ca paṭisaṅkhari.

82. Valliyeravihāre ca, therassa so pasīdiya;
Mahāvalligottaṃ nāma, vihārañca akārayi.

83. Kāresi anurārāmaṃ, mahāgāmassa santike;
Heḷigāmaṭṭhakarisa, sahassaṃ tassa dāpayi.

84. Mucelavihāraṃ kāretvā, so tissavaḍḍhamānake;
Āḷisārodakabhāgaṃ, vihārassa adāpayi.

85. Kalambatitthe thūpamhi, kāresiṭṭhikakañcukaṃ;
Kāresuposathā gāraṃ, vaṭṭitelattha massatu.

86. Sahassakarīsavāpiṃso, kārāpetvā adāsi ca;
Kāresuposathāgāraṃ, vihāre kumbhigallake.

87. Soye'vu posathāgāraṃ, issarasamaṇake idha;
Thūpārāmethūpagharaṃ, kārāpesi mahīpati.

88. Mahāvihāre pariveṇa, pantiṃ pacchimapekkhiniṃ;
Kāresi ca catusālañca, jiṇṇakaṃ paṭisaṅkhari.

89. Catubuddhapaṭimārammaṃ, paṭimānaṃgharaṃtathā;
Mahābodhiṅgaṇe ramme, rājā soyeva kārayi.

90. Tassa rañño mahesī sā, vuttanāmā manoramaṃ;
Thūpaṃ thūpagharañceva, rammaṃ tatheva kārayi.

91. Thūpārāme thūpagharaṃ, niṭṭhāpetvā mahīpati;
Tassa niṭṭhāpitamahe, mahādānamadāsi ca.

92. Yuttānaṃ buddhavacane, bhikkhūnaṃ paccayampi ca;
Bhikkhūnaṃ dhammakathikānaṃ, sappiphāṇitameva ca.

93. Nagarassa catudvāre, kapaṇavaṭṭañca dāpayi;
Gilānānañca bhikkhūnaṃ, gilānavaṭṭameva ca.

94. Mayettiṃ rājuppalavāpiṃ, vahakolambagāmakaṃ;
Mahānika vittavāpiṃ, mahārāmotti meva ca.

95. Kehālaṃ kāḷivāpiñca, cambuṭṭhiṃ vātamaṅganaṃ;
Abhivaḍḍhamānakañca, iccekādasa vāpiyo.

96. Dvādasa mātikā ceva, subhikkhatthamakārayi;
Guttattha purapākāraṃ, ceva muccamakārayi.

97. Gopurañca catudvāre, mahāvatthuñca kārayi;
Saraṃ kāresi uyyāne, haṃsetatthavisajjayi.

98. Pure bahū pokkharaṇī, kārāpetvā tahiṃ tahiṃ;
Ummaggena jalaṃ tattha, pavesesi mahīpati.

99. Evaṃ nānāvidhaṃ puññaṃ, katvā vasabhabhūpati;
Hatantarāyo so hutvā, puññakamme sadādaro.

100. Catuttāsīsavassāni, pure rajjamakārayi;
Catuttālīsavesākha, pūjā yo ca akārayi.

101. Subharājā dharanto so, attano ekadhītaraṃ;
Vasabhena bhayāsaṃkī, appesi’ṭhika vaḍḍhakiṃ.

102. Attano kambalañceva, rājā bhaṇḍāni ca’ppayi;
Vasabhena hate tasmiṃ, tamādāsiṭṭhavaḍḍhakī.

103. Dhītiṭhāne ṭhapetvāna, vaḍḍheti attano ghare;
Sakammaṃ karato tassa, bhattaṃ āhari dārikā.

104. Sā nirodhasamāpannaṃ, tadambapuppha gumbake;
Sattame divase disvā, bhattaṃ medhāvīnī adā.

105. Puna bhattaṃ randhayitvā, pituno bhattamāhari;
Papañcakāraṇaṃ puṭṭhā, tamatthaṃ pituno vadi.

106. Tuṭṭho punappunañce’so, bhattaṃ therassa dāpayi;
Vissattho’nāgataṃ disvā, thero āha kumārikaṃ.

107. ‘‘Tavaissariyejāte, imaṃ ṭhānaṃ kumārike;
Sareyyāsī’ti thero tu, tadā ca parinibbuto.

108. Sake so vasabho rājā, vayappattamhi puttake;
Vaṅkanāsikatissamhi, kaññaṃtassānurūpikaṃ.

109. Gavesāpesi purisā, taṃ disvāna kumārikaṃ;
Iṭṭhakavaḍḍhakīgāme, itthilakkhaṇa kovidā.

110. Rañño nivedayuṃ rājā, tamāṇāpetumārabhi;
Tassāha rājadhītattaṃ, iṭṭhakavaḍḍhakī tadā.

111. Subharañño tu dhītattaṃ, kambalādīhi ñāpayi;
Rājā tuṭṭho sutassā’dā, taṃ sādhu katamaṅgalaṃ.

112. Vasabhassaccaye putto, vaṅkanāsika tissako;
Anurādhapure rajjaṃ, tīṇi vassāni kārayi.

113. So goṇanadiyā tīre, mahāmaṅgalanāmakaṃ;
Vihāraṃ kārayi rājā, vaṅkanāsikatissako.

114. Mahāmattā tu devī sā, sarantī therabhāsitaṃ;
Vihārakāraṇatthāya, akāsi dhanasañcayaṃ.

115. Vaṅkanāsikatissassa, accaye kārayī suto;
Rajjaṃ bāvīsavassāni, gajjabāhukagāmaṇi.

116. Sutvā so mātuvacanaṃ, mātudatthāya kārayi;
Kadambapupphaṭhānamhi, rājamātuvihārakaṃ.

117. Mātā satasahassaṃ sā, bhūmiatthoya paṇḍitā;
Adā mahāvihārassa, vihārañca akāra yi.

118. Sayameva akāresi, tattha thūpaṃ silāmayaṃ;
Saṅghabhogañca pādāsi, kiṇitvāna tato tato.

119. Abhayuttara mahāthūpaṃ, vaḍḍhāpetvā citāpayi;
Catudvāre ca tattheva, ādimukhamakārayi.

120. Gāmaṇitissavāpiṃ so, kārāpetvā mahīpati;
Abhayagiri vihārassa, pākavaṭṭāya’dāsi ca.

121. Maricavaṭṭikathūpamhi, kañcukañca akārayi;
Kiṇitvā satasahassena, saṅghabhogamadāsi ca.

122. Kāresi pacchime vasse, vihāraṃ rāmakavhayaṃ;
Mahejasanasālañca, nagaramhi akārayi.

123. Gajabāhussaccayena, sasuro tassa rājino;
Rajjaṃ mahallako nāgo, chabbassāni akārayi.

124. Puratthime pejalakaṃ, dakkhiṇe koṭi pabbataṃ;
Pacchime dakapāsāṇe, nāgadīpe sālipabbataṃ.

125. Bījagāme tanaveḷiṃ, rohaṇe janapade pana;
Tobbalanāgapabbatañca, antoṭṭhe girihālikaṃ.

126. Ete satta vihāre so, mahallanāgabhūpati;
Parittenapi kālena, kārāpesi mahāmatī.

127. Evaṃ asārehi dhanehi sāraṃ,
Puññāni katvāna bahūni paññā;
Ādenti bālā pana kāma hetu,
Bahūni pāpāni karontā mohā'ti.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Dvādasa rājako nāma

Pañcatiṃsatimo paricchedo.

Chattiṃsatima pariccheda

Tayodasa rājako

1. Mahallanāgaccayena, putto bhātikatissako;
Catuvīsativassāni, laṃkārajjamakārayi.

2. Mahāvihāre pākāraṃ, kārāpesi samantato;
Gavaratissavihāraṃ, so kārayitvā mahīpati.

3. Mahāgāmaṇikaṃ vāpiṃ, vihārassa'ssa'dāsi ca;
Vihārañca akāresi, bhātiyatissa nāmakaṃ.

4. Kāresuposathāgāraṃ, thūpārāme manorame;
Randhakaṇḍakavāpiñca, kārāpesi mahīpati.

5. Sattesu muducittoso, saṅghamhi tibbagāravo;
Ubhatosaṅghe mahīpālo, mahādānaṃ pavattayi.

6. Bhātikatissaccayena, tassa kaniṭṭhatissako;
Aṭṭhavīsasamārajjaṃ, laṃkādīpe akārayi.

7. Bhūtārāma mahānāga, therasmiṃ so pasīdiya;
Kāresi ratanapāsādaṃ, abhayagirimhi sādhukaṃ.

8. Abhayagirimhi pākāraṃ, mahāpariveṇameva ca;
Kāresi maṇisomavhe, mahāpariveṇameva ca.

9. Tattheva cetiyagharaṃ, ambatthale tatheva ca;
Kāresi paṭisaṅkhāraṃ, nāgadīpe ghare pana.

10. Mahāvihārasīmaṃso, madditvā tattha kārayi;
Kukkuṭagiri pariveṇa, pantiṃ sakkacca bhūpati.

11. Mahāvihāre kāresi, dvādasa manujādhipo;
Mahācaturassapāsāde, dassaneyyemanorame.

12. Dakkhiṇavihāra thūpamhi, kañcukañca akārayi;
Bhattasālaṃ mahāmegha, vanāsimañca maddiya.

13. Mahāvihārapākāraṃ, passato apanīyaso;

Maggaṃ dakkhiṇavihāra, gāmiñcāpi akārayi.

14. Bhūtārāma vihārañca, rāmagoṇakameva ca;
Tatheva nandatissassa, ārāmañca akārayi.

15. Pācinato anuḷātissa, pabbataṃ gaṅgarājiyaṃ;
Niyelatissārāmañca, piḷa piṭṭhi vihārakaṃ.

16. Rājamahāvihārañca, kāresi manujādhipo;
Soyeva tīsu ṭhānesu, kāresu'posathālayaṃ.

17. Kalyāṇīka vihāre ca, maṇḍalagirike tathā;
Dubbalavāpitissavhe, vihāresu imesu hi.

18. Kaniṭṭhatissaccayena, tassa putto akārayi;
Rajjaṃ dveyeva vassāni, cūḷanāgoti vissuto.

19. Cūḷanāgakaniṭṭhotu, rājāghātiya bhātikaṃ;
Ekavassaṃ kuḍḍanāgo, rajjaṃ laṃkāya kārayi.

20. Mahāpeḷañca vaḍḍhesi, ekanāḷikachātake;
Bhikkhusatānaṃ pañcannaṃ, abbhocchinnaṃ mahīpati.

21. Kuḍḍanāgassa rañño tu, devīyā bhātuko tadā;
Senāpati sirināgo, coro hutvāna rājino.

22. Balavāhana sampanno, āgamma nagarantikaṃ;
Rājabalena yujjhanto, kuḍḍanāgaṃ mahīpatiṃ.

23. Palāpetvā laddhajayo, anurādha pure vare;
Laṃkārajjamakāresi, vassānekūnavīsati.

24. Mahāthūpavare chattaṃ, kārāpetvāna bhūpati;
Suvaṇṇakammaṃ kāresi, dassaneyyaṃ manoramaṃ.

25. Kāresi lohapāsādaṃ, saṃkhittaṃ pañcabhūmakaṃ;
Mahābodhi catudvāre, sopānaṃ punakārayi.

26. Kāretvā chattapāsādaṃ, mahe pūjamakārayi;
Kulambaṇañca dīpasmiṃ, vissajjesi dayāparo.

27. Sirināgaccaye tassa, putto tisso akārayi;
Rajjaṃ dvāvīsavassāni, dhammavohāra kovido.

28. Ṭhapesi so hi vohāraṃ, hiṃsā muttaṃ yatoidha;
Vohāraka tissarājā, iti nāmaṃ tato ahu.

29. Kambugāmakavāsissa, devattherassa santike;
Dhammaṃ sutvā paṭikammaṃ, pañcāvāse akārayi.

30. Mahātissassa therassa, anurā rāmavāsino;
Pasanno mucelapaṭṭane, dāna vaṭṭamakārayi.

31. Tissarāja maṇḍapañca, mahāvihāradvayepi so;
Mahābodhighare pāci, loharūpaddhayampi ca.

32. Sattapaṇṇikapāsādaṃ, kāretvā sukhavāsakaṃ;
Māse māse sahassaṃ so, mahāvihārassa dāpayi.

33. Abhayagirivihāre, dakkhiṇamūlasavhaye;
Maricavaṭṭi vihāramhi, kulālitissasavhaye.

34. Mahiyaṅgaṇa vihāramhi, mahāgāmakasavhaye;
Mahānāgatissavhamhi, tathā kalyāṇīkavhaye.

35. Iti aṭṭhasu thūpesu, chattakammamakārayi;
Mūkanāgasenāpati, vihāre dakkhiṇe tathā.

36. Marica vaṭṭi vihāramhi, puttabhāgavhaye tathā;
Issarasamaṇavhamhi, tissavhe nāgadīpake.

37. Iti chasu vihāresu, pākārañca akārayi;
Kāresu' posathāgāraṃ, anurārāmasavhaye.

38. Ariyavaṃsakathāṭhāne, laṃkādīpekhilepi ca;
Dāna vaṭṭaṃ ṭhapāpesi, saddhamme gāravena so.

39. Tiṇī satasahassāni, datvāna manujādhipo;
Iṇato sayike bhikkhū, mocesi sāsanappiyo.

40. Mahā vesākha pūjaṃ so, kāretvā dīpavāsinaṃ;
Sabbe saṃyeva bhikkhūnaṃ, ticīvaramadāpayi.

41. Vetullavādaṃ madditvā, kāretvā pāpaniggahaṃ;
Kapilena amaccena, sāsanaṃ jotayīca so.

42. Vissuto'bhayanāgo'ti, kaniṭṭho tassarājino;
Deviyā tassa saṃsaṭṭho, ñāto bhīto sabhātarā.

43. Palāyitvā hallatitthaṃ, gantvāna sahasevako;
Kuddho viya mātulassa, hatthapādañca chedayi.

44. Rājino raṭṭhatedatthaṃ, ṭhapetvāna idheva taṃ;
Sunakhopamaṃ dassayitvā, gahetvā'ti siniddhake.

45. Tattheva nāvaṃ āruyha, paratīramagāsayaṃ;
Subhavo mātulo tu, upagamma mahīpati.

46. Suhado viya hutvāna, tasmiṃ raṭṭhamabhindiso;
Abhayo taṃ jānanatthaṃ, dūtaṃ idha visajjayi.

47. Taṃ disvā pūgarukkhaṃ so, samantā kuntanāḷiyā;
Paribbhamanto madditvā, katvā dubbalamūlakaṃ.

48. Bāhunāyeva pātetvā, tajjetvā taṃ palāpayi;
Dūto gantvā abhayassa, taṃ pavattiṃ pavedayi.

49. Ñatvā'bhayo taṃ damiḷe, ādāya basuke tato;
Nagarantikamāgañchi, bhātarā saha yujjhituṃ.

50. Taṃ ñatvāna palāyitvā, assamāruyhadeviyā;
Malayaṃ āgamā rājā, taṃkaniṭṭho'nu bandhiya.

51. Rājānaṃ malaye hantvā, devīmādāya āgato;
Kāresi nagare rajjaṃ, aṭṭhavassāni bhūpati.

52. Pāsāṇavediṃ kāresi, mahābodhisamantato;
Lohapāsādaṅgaṇamhi, rājā maṇḍapameva ca.

53. Dvihi satasahassehi, nekavatthāni bhāgiya;
Dīpamhi bhikkhusaṅghassa, vatthadānamadāsi so.

54. Abhayassa'ccaye bhātu, tassassa tassa atrajo;
Dvevassāni sirināgo, laṃkārajja makārayi.

55. Paṭisaṅkhariya pākāraṃ, mahābodhisamantato;
Mahābodhigharasseva, soyeva vālikātale.

56. Mūcelarukkhaparato, haṃsavaṭṭaṃ manoramaṃ;
Mahantaṃ maṇḍapañceva, kārāpesi mahīpati.

57. Vijayakumārako nāma, sirināgassa atrajo;
Pituno accaye rajjaṃ, ekavassamakārayi.

58. Lambakaṇṇā tayo āsuṃ, sahātā mahiyaṅgaṇe;
Saṅghatisso saṅghabodhi, tatiyo goṭṭhakābhayo.

59. Te tissavāpimariyāda-gato andho vicakkhaṇo;
Rājupaṭṭhānamāyante, padasaddena abravi.

60. ''Pathavīsāmino ete, tayo vahatibhū'iti;
Taṃ sutvā abhayo pacchā, yanto pucchi punāhaso.

61. Tassa vaṃso ṭhassatīti,
Puna pucchitameva so;
''Pacchimassā''ti so āha,
Taṃ sutvā dvīhisoagā.

62. Te puraṃ pavisitvāna, tayo raññoti vallabho;
Rājakiccāni sādhentā, vasantā rājasantike.

63. Hantvā vijayarājānaṃ, rājagehamhi ekato;
Senāpatiṃsaṅghatissaṃ, duverajje'bhisecayuṃ.

64. Evaṃ so abhisittova, anurādhapuruttame;
Rajjaṃ cattāri vassāni, saṅghatisso akārayi.

65. Mahāthūpamhi chattañca, hemakammañca kārayi;
Visuṃ satasahassagghe, caturo ca mahāmaṇi.

66. Majjhe catunnaṃ sūriyānaṃ, ṭhapāpesi mahīpati;
Thūpassa muddhani tathā-nagghavajiracumbaṭaṃ.

67. So chattamahapūjāya, saṅghassa manujādhipo;
Cattālīsasahassassa, cha cīvaramadāpayi.

68. Taṃ mahādevatherena, dāmagallaka vāsino;
Desitaṃ khandhake suttaṃ, yāgānisaṃsa dīpanaṃ.

69. Sutvā pasanno saṅghassa, yāgudānamadāpayi;
Nagarassa catudvāre, sakkaccañceva sādhu ca.

70. So antarantare rājā, jambupakkāni khādituṃ;
Sahorodho sahāmacco, agāpācina dīpakaṃ.

71. Upaddutaṃ'ssa gamane, manussā pāci vāsino;
Visaṃ phalesu yo jesuṃ, rājabhojjāya jambuyā.

72. Khāditvā jambupakkāni, tāni tattheva so mato;
Senāpati saṅghadhabādhīṃ-bhayo rajje'bhisecayi.

73. Rājāsiri saṅgha bodhi, vissuto pañcasīlavā;
Anurādhapure rajjaṃ, duve vassāni kārayi.

74. Mahāvihāre kāresi, salākaggaṃ manoramaṃ;
Tadādīpe manusseso, ñatvā dubbuṭṭhupaddute.

75. Karuṇāya kampitamano, mahāthūpaṅgaṇe sayaṃ;
Nipajji bhūmiyaṃ rājā, katvāna iti nicchayaṃ.

76. ''Pavassitvāna devena, jalenupalāvite mayi;
Naheva vuṭṭhahissāmi, maramānopahaṃ idha''.

77. Evaṃ nipanne bhūminde, devo pāvassi tāvade;
Laṃkādīpamhi sakale, piṇayanto mahāmahiṃ.

78. Tathāpi nuṭṭhahatiso, apilāpanato jale;
Āvariṃsu tato'maccā, jalaniggamanāḷiyo.

79. Tato jalamhi pilavaṃ, rājā vuṭṭhāsi dhammiko;
Karuṇāyanudi evaṃ, dīpe dubbuṭṭhikābhayaṃ.

80. Corātahiṃ tahiṃ jātā, iti sutvāna bhūpati;
Core āṇāpayitvāna, rahassena palāpīya.

81. Āṇāpetvā rahassena, matānaṃ so kalevaraṃ;
Aggīhi uttāsetvāna, hanitaṃ corupaddavaṃ.

82. Eko yakkho idhāgamma, rattakkho iti vissuto;
Karoti rattāna'kkhīti, manussānaṃ tahiṃ tahiṃ.

83. Aññamaññamapekkhitvā, bhāyitvā rattanettataṃ;
Narāmaranti te yakkho, sobhakkhesi asaṅkito.

84. Rājā upaddavaṃ tesaṃ, sutvā santattamānaso;
Eko'pavāsa gabbhamhi, hutvā aṭṭhaṅguposathi.

85. ''Apassitvāna taṃ yakkhaṃ, na cuṭṭhāmī''ti so sayi;
Tassa so dhammatejena, agā yakkho tadantikaṃ.

86. Tena ''kosī''ti puṭṭho ca, so ''aha''nti pavedayi;
''Kasmā pajaṃ me bhakkhesi, mā khāda''iti sobravi.

87. ''Ekasmiṃ me janapade, nare dehī''ti sobravi;
''Na sakkā iti vutte so, kamenekaṃti abravi.

88. ‘‘Aññaṃ na sakkā dātuṃ me, maṃ khāda’’ iti sobravi;
‘‘Na sakkā’’iti taṃ yāci, gāme gāme baliñca so.

89. Sādhūti vatvā bhūmindo, dipampi sakalepi ca;
Gāmavare nivesetvā, baliṃtassa adāpayi.

90. Mahāsattena teneva, sabbabhūtānukampinā;
Mahārogabhayaṃ jātaṃ, dīpadīpena nāsitaṃ.

91. So bhaṇḍāgāriko rañño,
Amacco goṭṭhatābhayo;
Cero hutvā uttarato,
Nagaraṃ samupāgami.

92. Parissāvanamādāya, rājā dakkhiṇadvārato;
Parahiṃsamarocento, ekakova palāyi so.

93. Puṭabhattaṃ gahetvāna, gacchanto purito pathi;
Bhattabhogāyarājānaṃ, nibandhittha punappunaṃ.

94. Jalaṃ parissāvayitvā, bhuñjitvāna dayāluko;
Tassevaṃ’nuggahaṃ kātuṃ, idaṃ vacanamabruvi.

95. ‘‘Saṅghabodhi ahaṃ rājā, gahetvā mamabho sīraṃ;
Goṭṭhābhayassa dassehi, bahuṃ dassati te dhanaṃ.

96. Na icchito tathākātuṃ, tassatthāya mahīpati;
Nisinnoyeva amari, so sīsaṃ tassa ādiya.

97. Goṭṭhābhayassa dassesi, sotu vimhitamānaso;
Datvā tassa dhanaṃ rañño, sakkāraṃ sādhukārayi.

98. Evaṃ goṭṭhābhayo eso, meghavaṇṇābhayo’ti ca;
Vissuto terasa samā, laṃkārajjamakārayi.

99. Mahāvatthuṃ kārayitvā, vatthudvāramhi maṇḍapaṃ;
Kārayitvā maṇḍayitvā, so bhikkhu tattha saṅghato.

100. Aṭṭhuttarasahassāni, nisīdetvā dine dine;
Yāgukhajjaka bhojjehi, sādūhi vividhehi ca.

101. Sacīvarehi kappetvā, mahādānaṃ pavattayi;
Ekavīsadinā nevaṃ, nibaddhañcassa kārayi.

102. Mahāvihāre kāresi, silāmaṇḍapa muttamaṃ;
Lohapāsādathambhe ca, parivattiya ṭhāpayi.

103. Mahābodhi silāvediṃ, uttaradvāratoraṇaṃ;
Patiṭṭhāpesi thambhe ca, cakukaṇṇe sacakkake.

104. Tisso sīlāpaṭimāyo, tīsu dvāresu kārayi;
Ṭhapāpesi ca pallaṅkaṃ, dakkhiṇamhi silāmayaṃ.

105. Padhānabhūmiṃ kāresi, mahāvihārapacchato;
Dīpamhi jiṇṇakāvāsaṃ, sabbañca paṭisaṅkhari.

106. Thūpārāme thūpagharaṃ, therambatthalake tathā;
Ārāme maṇisomavhe, paṭisaṅkhārayi ca so.

107. Thūpārāme maṇisomā-rāme maricavaṭṭake;
Dakkhiṇavha vihāre ca, uposathagharāni ca.

108. Meghavaṇṇābhayavhañca, navavihāramakārayi;
Vihāramahapūjāyaṃ, piṇḍetvā dīpavāsīnaṃ.

109. Tiṃsabhikkhusahassānaṃ, chacīvaramadāsi ca;
Mahāvesākhapūjañca, tadā evaṃ akārayi.

110. Anuvassañca saṅghassa, chacīvaramadāmayi;
Pāpakānaṃ niggahena, sodhento sāsanaṃ tu so.

111. Vetullavādino bhikkhū, abhayagirinivāsino;
Gāhayitvāsaṭṭhimatte, jinasāsanakaṇṭake.

112. Katvāna niggahaṃ tesaṃ, paratire khipāpayi;
Tattha khittassa therassa, nissito bhikkhucoḷiko.

113. Saṅghamitto'tināmena, bhūtivijjādikovido;
Mahāvihāre bhikkhunaṃ, kujjhitvāna idhagamā.

114. Thūpārāme sannipātaṃ, pavisitvā asaññato;
Saṅghapālassa pariveṇa, vāsittherassa tattha so.

115. Goṭṭhāsayassa therassa, mātulassa'ssa rājino;
Rañño nāmenā''lapanto, vacanaṃ paṭibāhiya.

116. Rañño kulūpago āsi, rājā tasmiṃ pasīdiya;
Jeṭṭhaputtaṃ jeṭṭhatissaṃ, mahāsenaṃ kaniṭṭhakaṃ.

117. Appesi tassa bhikkhussa, so saṅgaṇhi dutiyakaṃ;
Upanandhi tasmiṃ bhikkhusmiṃ, jeṭṭhatisso kumārako.

118. Pituno accaye jeṭṭha, sisso rājāahosiso;
Pitu sārīra sakkāre, niggantuṃ nicchamānake.

119. Duṭṭhāmacce niggahetuṃ, sayaṃ nikkhamma bhūpati;
Kaniṭṭhaṃ purato katvā, pitukāyaṃ anantaraṃ.

120. Tato amacce katvāna, sayaṃ hutvāna pacchato;
Kaniṭṭhe pitukāye ca, nikkhante tadanantaraṃ.

121. Dvāraṃ saṃvarayitvāna, duṭṭhamacce nighātiya;
Sūle appesi pituno, citakāyasamantato.

122. Tena'ssa kammunā nāmaṃ, kakkhalopapadaṃahu;
Saṅghamittotu so bhikkhu, bhīto tasmiṃ narādhipā.

123. Tassābhisekasamakālaṃ, mahāsenena mantiya;
Tassābhisekaṃ pekkhanto, paratīraṃ gato ito.

124. Pitarā so vippakataṃ, lohapāsāda muttamaṃ;
Koṭidhanaṃ agghanakaṃ, kāresi sattabhūmakaṃ.

125. Saṭṭhisatasahassagghaṃ, pūjayitvā maṇiṃtahiṃ;
Kāresi jeṭṭhatissotaṃ, maṇipāsādanāmakaṃ.

126. Maṇi duve mahagghe ca, mahāthūpe apūjayi;
Mahābodhighare tīṇi, toraṇāni ca kārayi.

127. Kārayitvā vihāraṃ so, pācinatissa pabbataṃ;
Pañcavāsesu saṅghassa, adāsi puthuvī pati.

128. Devānampiyatissena, so patiṭṭhāpitaṃ purā;
Thūpārāme urusilā, paṭimaṃ cārudassanaṃ.

129. Netvāna thūpārāmavhaṃ, jeṭṭhatisso mahīpahi;
Patiṭṭhāpesi ārāme, pācinatissa pabbate.

130. Kāḷamattikavāpiṃso, adācetiya pabbate;
Vihāra pāsāda mahaṃ, mahāvesākhameva ca.

131. Katvā tiṃsa sahassassa, saṅghassa'dā chacīvaraṃ;
Āḷambagāmavāpiṃso, jeṭṭhatisso akārayi.

132. Evaṃ so vividhaṃ puññaṃ, pāsādakaraṇādikaṃ;
Kārento dasavassāni, rājā rajjamakārayi.

133. Iti bahuvidha puñña hetu bhūtā,
Narapatitā bahupāpahetu cāti;
Madhuramiva visenamissamannaṃ,
Sujanamano bhajate na taṃ kadāpi.

Sujanappasāda saṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Tayodasarājakonāma

Chattiṃsatimo paricchedo.

Sattatiṃsatima pariccheda

Pañcarājako

1. Jeṭṭhatissaccaye tassa, mahāseno kaniṭṭhako;
Sattavīsativassāni, rājā rajjamakārayi.

2. Tassa rajjābhisekaṃ taṃ,
Kāretuṃ paratīrato;
So saṅghamittatthero tu,
Kālaṃ ñatvā idhāgato.

3. Tassābhisekaṃ kāretvā, aññaṃ kiccañcanekadhā;
Mahāvihāra viddhaṃsaṃ, kātukāmo asaññato.

4. Avinayavādino ete, mahāvihāravāsino;
Vinayavādī mayaṃ rāja, iti gāhiya bhūpabhiṃ.

5. Mahāvihāravāsissa, āhāraṃ deti bhikkhuno;
Yo so sataṃ daṇḍiyo'ti, raññā daṇḍaṃ ṭhapāpayi.

6. Upaddutā tehi bhikkhū, mahāvihāravāsino;
Mahāvihāraṃ chaḍḍetvā, malayaṃ rohaṇaṃ aguṃ.

7. Tena mahāvihāro'yaṃ, navavassāni chaḍḍito;
Mahāvihāravāsīhi, bhikkhūhi āsi suññako.

8. ''Hoti assāmikaṃ vatthu, putuvisāmino''iti;
Rājānaṃ saññāpetvā so, thero dummati dummatiṃ.

9. Mahāvihāraṃ nāsetuṃ, laddhānumati rājato;
Tathā kātuṃ manusse so, yojesi duṭṭhamānaso.

10. Saṅghamittassa therassa, sevako rājavallabho;
Soṇāmacco dāraṇo ca, bhikkhavo ca alajjino.

11. Bhinditvā lohapāsādaṃ, sattabhūmaka muttamaṃ;
Ghare nānappakāre ca, ito'bhayagiriṃ nayuṃ.

12. Mahāvihārā nītehi, pāsādehi bahūhi ca;
Abhayagirivihāroyaṃ, bahupāsādako ahu.

13. Saṅghamittaṃ pāpamittaṃ, theraṃ soṇañca sevakaṃ;
Āgamma subahuṃ pāpaṃ, akāsi so mahīpati.

14. Mahāsilāpaṭimaṃ so, pācinatissapabbatā;
Ānetvā'bhayagirimhi, patiṭṭhāpesi bhūpati.

15. Paṭimāgharaṃ bodhigharaṃ, dhātusālaṃ manoramaṃ;
Catusālañca kāresī, saṅkharī kukkuṭavhayaṃ.

16. Saṅghamittena therena, tena dāruṇakammunā;
Vihāro so'bhayagiri, dassaneyyo ahu tadā.

17. Meghavaṇṇābhayo nāma, rañño sabbattha sākhako;
Sakhā amacco kujjhitvā, mahāvihāranāsane.

18. Coro hutvāna malayaṃ, gantvā laddhamahabbalo;
Khandhāvāraṃ nivesesi, duratissakavāpiyaṃ.

19. Tatrā'gataṃ taṃ sutvā, sahāyaṃ so mahīpati;
Yuddhāha paccuggantvāna, khandhāvāraṃ nivesayi.

20. Sādhuṃ pānañca maṃsañca, labhitvā malayāgataṃ;
''Na sevissaṃ sahāyena, vinā raññā''ti cintiya.

21. Ādāya taṃ sayaṃyeva, rattiṃ nikkhamma ekako;
Rañño santikamāgamma, tamatthaṃ paṭivedayi.

22. Tenā'bhataṃ tena saha, vissattho paribhuñjiya;
''Kasmā coro ahu me tvaṃ, ''iti rājā apucchitaṃ.

23. ''Tayā mahāvihārassa, nāsitattā''ti abruvi;
''Vihāraṃ vāsayissāmi, khemametaṃ mamaccayaṃ.

24. Iccheva mabravī rājā, rājānaṃ so khamāpayi;
Tena saññāpito rājā, nagaraṃyeva āgami.

25. Rājānaṃ saññapetvā so, meghavaṇṇābhayo pana;
Raññā saha na āgañchi, dabbasambhārakāraṇā.

26. Valabhā bhariyā rañño, ekaṃ lekhakadhītikā;
Mahāvihāranāsamhi, dukkhitaṃ taṃ vināsakaṃ.

27. Theraṃ mārāpayi kuddhā, saṃgahetvāna vaḍḍhakiṃ;
Thūpārāmaṃ vināsetuṃ, āgataṃ duṭṭhamānasaṃ.

28. Mārāpetvā saṅghamitta-ttheraṃ dāruṇakārakaṃ;
Soṇāmaccadāraṇañca, ghātayiṃsu asaññakā.

29. Ānetvā dabbasambhāraṃ, meghavaṇṇābhayo tu so;
Mahāvihārenekāni, pariveṇāni kārayi.

30. Abhayenabhayo tasmiṃ, vūpasante tu bhikkhavo;
Mahāvihāraṃ vāsesuṃ, āgantvāna tato tato.

31. Rājā mahābodhighare, pacchimāya disāya tu;
Kāretvā loharūpāni, ṭhapāpesi duve tu so.

32. Dakkhiṇārāmavāsimhi, kuhake jimhamānase;
Pasīditvā pāpamitte, tissatthere asaññate.

33. Mahāvihārasīmante, uyyāne jotināmake;
Jetavanavihāraṃ so, vārayantopi kārayi.

34. Tato sīmaṃ samugghātuṃ, bhikkhusaṅghamayāciso;
Adātukāmā taṃ bhikkhū, vihāramhā apakkamuṃ.

35. Idha sīmāsamugghātaṃ, parehi kariyamānakaṃ;
Kopetuṃ bhikkhavo keci, nilīyiṃsu tahiṃ tahiṃ.

36. Mahāvihāro navamāse, evaṃ bhikkhūhi vajjito;
‘‘Samugghātaṃ karimhā’’ti-pare bhikkhū amaññisuṃ.

37. Tato sīmāsamugghāte, byāpāre pariniṭṭhite;
Mahāvihāraṃ vāsesuṃ, idhāgantvāna bhikkhavo.

38. Tassa vihāragāhissa, tissattherassa codanā;
Antimavatthunā āsi, bhūtatthaṃ saṅghamajjhagā.

39. Vinicchiya mahāmacco, tathā dhammikasammato;
Uppabbājesi dhammena, taṃ anicchāya rājino.

40. Soyeva rājā kāresi, vihāraṃ maṇihīrakaṃ;
Tayo vihāre kāresi, devālayaṃ vināsiya.

41. Gokaṇṇaṃ erakāpillaṃ, kalandabrāhmaṇagāmake;
Migagāmavihārañca, gaṅgasenakapabbataṃ.

42. Pacchimāya disāyātha, dhātusenañca pabbataṃ;
Rājā mahāvihārañca, kokavātamhi kārayi.

43. Rūpārammavihārañca, cūḷaviṭṭañca kārayi;
Uttarābhayasavhe ca, duve bhikkhūnupassaye.

44. Kālaveḷakayakkhassa, ṭhāne thūpañca kārayi;
Dīpamhi jiṇṇakāvāse, bahū ca paṭisaṅkhari.

45. Saṅghattherasahassassa, sahassagghamadāsi so;
Theradānañca sabbesaṃ, anuvassañca cīvaraṃ.

46. Annapānādidānassa, paricchedo na vijjati;
Subhikkhatthāya kāresi, so'va soḷasa vāpiyo.

47. Maṇihīramahāvāpiṃ, jalluraṃ khāṇunāmakaṃ;
Mahāmaṇiṃ kokavātaṃ, morakaparakavāpikaṃ.

48. Kubbāhakaṃ vāhakañca, rattamālakaṇḍakampi ca;
Tissavaḍḍhamānakañca, veḷaṅgaviṭṭhikampi ca.

49. Mahāgallacīravāpiṃ, mahādāragallakampi ca;
Kāḷapāsāṇavāpiñca, imā soḷasa vāpiyo.

50. Gaṅgāya pabbavavhaṃso, mahāmātiñca kārayi;
Evaṃ puññamapuññañca, subahuṃ so upācinīti.

51. Asādhusaṅgamenevaṃ, yāvajīvaṃ subhāsubhaṃ;
Katvā gato yathākammaṃ, so mahāsenabhūpati.

52. Tasmā asādhusaṃsaggaṃ, ārakā parivajjiya;
Ahiṃ vā'si visaṃ khippaṃ, kareyya'tthahitaṃ budho.

53. Ahu rājā sirimegha-vaṇṇo tassa suto tato;
Vandhātā viya lokassa, sabbasampattidāyako.

54. Mahāsenena pāpānaṃ, vasagena vināsite;
Mahāvihāre sabbepi, sannipātiya bhikkhavo.

55. Upasaṅkamma vanditvā, nisinno pucchi sādaro;
''Pitarā saṅghamittassa, sahāyena vināsitaṃ.

56. Kiṃ kimevā''ti āhaṃsu, bhikkhavo taṃ narissaraṃ;
''Sīmāyugghāṭanaṃ kātuṃ, vāyamitvāpi te pitā.

57. Nāsakkhi antosīmāyaṃ, bhikkhūnaṃ vijjamānato;
Bhūmigabbhanilīnāhi, sattāsuṃ ettha bhikkhavo.

58. Amacco soṇāmacco ca, saṅghamitto ca pāpiyo;
Rājānaṃ saññāpetvāna, apuññaṃ tena kārayuṃ.

59. Bhinditvā lohapāsādaṃ, sattabhūmakamuttamaṃ;
Ghare nānappakāre ca, ito'bhayagiriṃ nayuṃ.

60. Māsake catubuddhehi, nivutthe cetiyaṅgaṇe;
Vapāpesuñca duppaññā, passa bālasamāgamaṃ''.

61. Taṃ sutvā pitukammaṃ so, nibbinno bālasaṅgame;
Pitarā nāsitaṃ tattha, sabbaṃ pākatikaṃ akā.

62. Lohapāsādamagado'va, kāsi pāsādamuttamaṃ;
Rañño mahāpanādassa, dassento viya bhūtale.

63. Pariveṇāni sabbāni, nāsitāni nivesayi;
Bhoge ārāmikānañca, yathāṭhāne ṭhapesi so.

64. Pitarā paccayānañca, pacchinnattā vibuddhinā;
Chiddāvāsaṃ ghanāvāsaṃ, vihāraṃ'kāsi buddhimā.

65. Kārite pitarā joti vanece'so vihārake;
Kammaṃ vippakataṃ sabbaṃ, niṭṭhāpesi narissaro.

66. Therassā'tha mahindassa, samaṇindassa sununo;
Sutvāna manujindo so, pavattiṃ sabbamādito.

67. Pasīditvā guṇe tassa, rājā dippapasādake;
''Issaro vata dīpassa, thero'' iti vicintiya.

68. Paṭibimbaṃ suvaṇṇassa, katvā tammāṇa nissitaṃ;
Pubbakattikamāsassa, pabbapakkhe tu sattame.

69. Dine netvā cetiyamba-thale therambasaññite;
Tatraṭṭhame nivāsetvā, tato tu navame pana.

70. Mahāsenaṃ gahetvā so, devasenā samūpamaṃ;
Orodhe nagare ceva, geharakkhaṇake vinā.

71. Laṃkādīpe ca sakale, sabbe ādāya bhikkhavo;
Vissajjetvā manusse ca, nagare cārakaṭṭhite.

72. Paṭṭhapetvā mahādānaṃ, ayañcākhilapāṇinaṃ;
Pūjaṃ sabbopahārehi, karonto ca anūpamaṃ.

73. Paccuggamanametassa, dīpasatthussa satthuno;
Varaputtassa so katvā, devarājā'va satthuno.

74. Cetiyambathalā yāva, nagaraṃ sādhusajjayi;
Maggaṃ vesālito yāva, sāvatthinagaraṃ yathā.

75. Vissajjetvā tahiṃ bhogaṃ, sabbaṃ therassa so pitā;
Rājā moggaliputtassa, therassā'gamane viya.

76. Datvā tattha mahādānaṃ, kapaṇaddhivanibbake;
Bhikkhavopi ca tosetvā, paccayehi catūhi'pi.

77. Therassā'gamane evaṃ, passatūti mahājane;
Gahetvā taṃmahantena, sakkārena mahāyaso.

78. Tamhā oruyha so mahā, sayaṃ hutvā purecaro;
Bhikkhavo cāpi katvāna, parivāre samantato.

79. Therassa bimbaṃ sovaṇṇaṃ, khirasāgaramajjhago;
Sañjhā ghanaparikkhitto, hemameru'va sobhatha.

80. Vesālinagaraṃ suttaṃ, desetuṃ lokanāyako;
Agamā evamevāti, dassesi ca mahājanaṃ.

81. Evaṃ karonto sakkāra-sammānaṃ so narāsabho;
Nagarassa'ssa pācina-dvārapasse sayaṃkataṃ.

82. Upasaṅkamma sāyaṇhe, vihāraṃ sotthiyā karaṃ;
Tīhaṃ tatthāpi vāsesi, bimbaṃ taṃ jinasununo.

83. Nagaraṃ sādhusajjetvā, tato dvādasame dine;
Satthussā'dippavesamhi, puraṃ rājagahaṃ yathā.

84. Paṭimaṃ nīharitvā taṃ, vihāraṃ sotthiyā karaṃ;
Nagare sāgarākāre, vattamāne mahāmahe.

85. Mahāvihāraṃ netvāna, temāsaṃ bodhiyaṅgaṇe;
Nivāsetvā pavesetvā, teneva vidhinā puraṃ.

86. Rājagehasamīpamhi, pubbadakkhiṇakoṇake;
Paṭibimbassa kāresi, tassa sādhunivesanaṃ.

87. Kāretvā iddhiyādīnaṃ, paṭimāyo visārado;
Therena saha tatthe'va, nivesesi mahāpati.

88. Ārakkhaṃ paṭṭhapetvā, pūjāya ca paribbayaṃ;
Anusaṃvaccharaṃ kātuṃ, evameva niyojayi.

89. Tassāṇamanurakkhantā, rājā tabbaṃsikā idha;
Yāva'jjaparirakkhanti, taṃ vidhiṃ na vināsiya.

90. Pavāraṇādine netvā, vihāraṃ nagarā tato;
Kātuṃ terasiyaṃ pūjaṃ, anuvassaṃ niyojayi.

91. Vihāre abhaye tissa-vasabhe bodhipādape;
Silāvediñca kāresi, pākārañca manoharaṃ.

92. Navame tassa vassamhi, dāṭhādhātuṃ mahesino;
Brāhmaṇīkāci ādiya, kāliṅgamhā idhānayi.

93. Dāṭhādhātussa vaṃsamhi, vuttena vidhasanaṃ;
Gahetvā bahumānena, katvā sammā na muttamaṃ.

94. Pakkhiptvā karaṇḍamhi, visuddhaphalikumbhavhe;
Devānampiyatissena, rājavatthumhi kārite.

95. Dhammacakkavhaye gehe, vaḍḍhayittha mahīpati;
Tato paṭṭhāya taṃ gehaṃ, dāṭhādhātugharaṃ ahu.

96. Rājā satasahassānaṃ, navakaṃ puṇnamānaso;
Vissajjetvā tato'kāsi, dāṭhādhātu mahāmahaṃ.

97. Anusaṃvaccharaṃ netvā, vihāramabhayuttaraṃ;
Tassa pūjāvidhiṃ kātu, meva rūpaṃ niyojayi.

98. Aṭṭhārasa vihāre ca, kārāpesi mahīpati;
Anukampāya pāṇīnaṃ, vāpiyo ca thirodikā.

99. Bodhi pūjādi puññāni, appameyyāni kāriya;
Aṭṭhavīsatime vasse, gabho so tassa yā gati.

100. Kumāro jeṭṭhatiso'tha, bhātā tassa kaniṭṭhako;
Chattaṃ laṅghesi saṃkāyaṃ, dantasippamhi kovido.

101. Katvā kammāni catrāni, dukkarāni mahīpati;
Sippāyatana metaṃ so, tikkhāpesi bahūjane.

102. Aṇatto pitunā’kāsi, iddhihi viya nimmitaṃ;
Bodhisatta sarūpañca, rūpaṃ sādhu manoharaṃ.

103. Apasayañca pallaṅkaṃ, chattaṃ ratanamaṇḍapaṃ;
Citradantamayaṃ kiñci, tassa kammaṃ tahiṃ tahiṃ.

104. Katvā so navavassāni, laṃkādīpānusāsanaṃ;
Anekāni ca puññāni, yathākammamupāgami.

105. Buddhadāso tato tassa, putto āsi mahīpati;
Guṇānaṃ ākaro sabba-ratanānaṃ’va sāgaro.

106. Sukhaṃ sabbapayogehi, karonto dīpavāsinaṃ;
Rakkhamālakamandaṃ’va, puraṃ vassavaṇo dhanī.

107. Paññā puññaguṇūpeto, visuddhkaruṇālayo;
Tathā dasahi rājūnaṃ, dhammehi samugāgato.

108. Catasso agati hitvā, kārayanto vinicchayaṃ;
Janaṃ saṅgahavatthūhi, saṅgahesi catūhipi.

109. Cariyaṃ bodhisattānaṃ, dassento sakkhipāṇinaṃ;
Pitā’va putte so satte, anukampittha bhūpati.

110. Daḷidde dhanadānenā-kāsi puṇṇamanorathe;
Sukhite sabbabhogānaṃ, jīvitassa ca guttiyā.

111. Sādhavo saṅgahenā’tha, niggahena asādhavo;
Gilāne vejjakammena, saṅgahesi mahāpati.

112. Atheka divasaṃ rājā, hatthikkhandhavaraṃ gato;
Tissavāpiṃ nahānattaṃ, gacchamāno mahāpathe.

113. Addase’kaṃ mahānāgaṃ, kucchiroga samappitaṃ;
Puttabhāga vihārassa, passe vammikamatthake.

114. Uttāna mudare rogaṃ, dassetuṃ gaṇḍasaññitaṃ;
Nipannaṃso’tha cintesi, tato rogīti nicchayaṃ.

115. Atho’ruyha mahānāgaṃ, mahānāga samīpago;
Evamāha mahānāgo, mahānāgamanāgavā.

116. ‘‘Kāraṇaṃ te mahānāga, ñātamāgamane mayā;
Kumhe khalu mahātejā, khippaṃ kuppitasīlino.

117. Tasmā phusitvā taṃ kammaṃ, kātuṃ sakkā na te mayā;
Aphusitvāpi no sakkā, kinnukātabbametthī’ti.

118. Evaṃ putte phaṇindo so, kevalaṃ phaṇamattano;
Bilassa’nto pavesetvā, nippajjittha samāhito.

119. Athe’na mupasaṅkamma, ucchaṅgagatamattano
Satthaṃ gahetvā phāletvā, udaraṃ tassa bhogino.

120. Nīharitvā tato dosaṃ, katvā bhesajja muttamaṃ;
Sappaṃ taṃ taṅkhaṇeneva, akāsi sukhitaṃ tadā.

121. Attāna mevaṃ thomesi, ‘‘mahākāruññataṃ mama;
Tiracchānāpi jāniṃsu, sādhu rajjanti me kataṃ.

122. Disvā sukhitamattānaṃ, pannagoso mahīpatiṃ;
Pūjetuṃ tassa pādāsi, mahagghaṃ maṇimattano.

123. Silāmayāya sambuddha-paṭimāya akārayi;
Miṇiṃ taṃ nayanaṃ rājā, vihāre abhayuttare.

124. Ekopi bhikkhu bhikkhanto, gāmamhi thusavitthike;
Sukkhaṃ bhikkhaṃ labhitvāna, khīrabhikkhāya sañcaraṃ.

125. Khīraṃ sappāṇakaṃ laddhā, paribhuñjittha kucchiyaṃ;
Pāṇakā balavo hutvā, udaraṃ tassa khādisuṃ.

126. Tato so upasaṅkamma, taṃ nivedesi rājino;
Rāha ‘‘jāto sulo’yaṃ, kadā hāresi kīdisaṃ.

127. So āha’’ thusavitthimhi, gāme khīrena bhojane;
Bhutte’ti rājā aññāsi, khīraṃ sappāṇakaṃ’’iti.

128. Tadeva asso ekopi, sirāvedha tikicchiyo;
Rājā tassa sirāvedhaṃ, katvā ādāya lohitaṃ.

129. Pāyetvā samaṇaṃ āha, muhuttaṃ vītināmaya;
‘‘Assalohitamaṇa’’nti, taṃ sutvā samaṇovami.

130. Pāṇakā lohiteneva, nikkhamiṃbhu sukhī ahu;
Bhikkhuṃ rājā nivedesi, kucchimevaṃ panattano.

131. ‘‘Ekasatthapahārena, pāṇakā samaṇo hayo;
Katā arogā sammame, vejjakamma maho’’iti.

132. Pivanto toyameko hi,
Deḍḍubhaṇḍaṃ majāniya;
Ajjhoharitadā āsi,
Tato jāto’ti deḍḍubho.

133. Anto tu ditthatuṇḍena, tena dukkhena pīḷito;
Rājānaṃ magamā rājā, nidānaṃ tassa pucchiya.

133. Anto tu ditthatuṇḍena, tena dukkhena pīḷito;
Rājānaṃ magamā rājā, nidānaṃ tassa pucchiya.

134. Aentā sappo’ti viññāya, sattāhamupavāsiya;
Sunhātasu vilittañca, sayane sādhu santhate.

135. Sayāpesi tato so’ti, niddāya mukhamattano;
Vivaritvā tadā sutto, tato tassa mukhantike.

136. Maṃsapesiṃ ṭhapāpesi, sarajjuṃ tassa niggato;
Gandhena taṃ ḍaṃsitvāna, anto visitumārabhi.

137. Rajjuyā'tha gahetvāna, samākaḍḍhika pāṇiyaṃ;
Udake pātayitvāna, idaṃ vacanamabravi.

138. ''Vejjo ahosi sammāsa-mbuddhassa kira jīvako;
Kammaṃ vijjati lokassa, kataṃ kiṃtena dukkaraṃ.

139. Īdisaṃ kasirāso'pi, kammaṃ natthe'ttha saṃsayo;
Sabbādarena kubbanto, aho puñño dayo mama.

140. Tathā helloligāmamhi, caṇḍāli muḷhagabbhiniṃ;
Jātaṃ sattasu vāresu, sagabbhaṃ sukhitaṃ akā.

141. Vātabodhena eko'pi, bhikkhu uṭṭhāpito ahu;
Gopānasī gatetamhi, dukkhāmocesi buddhimā.

142. Pivantassāpi maṇḍūka, jībayuttaṃ jalaṃ lahuṃ;
Nāsikā bilato gantvā, bījamāruyha matthakaṃ.

143. Bhijjitvā āsi maṇḍūko, so vuddho tattha gacchati;
Meghassā'gamane tena, so'nibbajjati māṇavo.

144. Phāletvā matthakaṃ rājā, maṇḍūkamapanīya so;
Kapālāni ghaṭetvāna-kāsi pākatikaṃ khaṇe.

145. Hitatthaṃ dīpāvāsinaṃ, gāme gāme mahīpati;
Kāretvā vejjasālāyo, vajje tattha niyojayi.

146. Sabbesaṃ vajjasatthānaṃ, katvā sāratthasaṅgahaṃ;
Ṭhapesi vejje dīpassa, tikicchatthamanāgate;
Yojesi vejja mekekaṃ, rājā gāma dvipañcake.

147. Adā visaddha khettānaṃ, vejjānamupajīvanaṃ;
Vejjehatthīnamassānaṃ, balassa ca niyojayi.

148. Piṭṭhasappinamanvānaṃ, sālāyo ca tahiṃ tahiṃ;
Kāresi saha bhogena, sālāyo ca mahāpathe.

149. Niccamassosi saddhammaṃ, sakkatvā dhammabhāṇake;
Dhammabhāṇakavaṭṭañca, paṭṭhapesi tahiṃ tahiṃ.

150. Sāṭakantarato katvā, sattha vaṭṭiṃ mahādayo;
Diṭṭhe diṭṭhe pamocesi, dukkhamhā dukkhite jane.

151. Atheka divasaṃ rājā, rājābharaṇa maṇḍito;
Saddhiṃ gacchati senāya, devehi viya vāsavo.

152. Taṃ disvā sirisobhagga-maggaṃ pattaṃ mahī patiṃ;
Rājiddhihi virājantaṃ, baddhavero bhavantare.

153. Kuṭṭhi eko pakuppitvā, haṭṭhenāhaniyā'vatiṃ;
Pothento tañca pothento, bhūmiṃ kattarayaṭṭhiyā.

154. Akkosesi anekehi, akkosavacanehi ca;
Vippakāraṃmimaṃ disvā, dūrato'va mahīpati.

155. ‘‘Nāhaṃ sarāmi sattassa, kassā’pi katamappiyaṃ;
Pubbaverī ayaṃ jātu, nibbāpessāmitaṃ’’ iti.

156. Aṇāpesi samīpaṭṭhaṃ, purisaṃ ‘‘gaccha kuṭṭhino;
Amukassā’bhijānāhi, cittācāra’’nti so tato.

157. Sahāyo viya kuṭṭhissa, samīpamhi nisīdiya;
‘‘Ruṭṭho kimatthaṃ bho tva’’nti, pucchi sabbamavoca so.

158. ‘‘Dāso me buddhadāso’yaṃ, rājāhu puññakammunā;
Avamaññāya maṃ mayhaṃ, parato to yāti hatthinā.

159. Jānāpessāmi attānaṃ, katipāhena soyadi;
Hatthaṃ me eti kāretvā, sabbaṃ dāsāna niggahaṃ.

160. No ce hatthaṃ mamā’yāti, māretvā galalohitaṃ;
Pivissāmi na sandeho, na cireneva passasi’’.

161. So gantvā narapālassa, pavattiṃ taṃ nivedayi;
‘‘Pubbaveri mamāyanti, nicchinitvā mahāmati.

162. Vino detumupāyena, puttaṃveranti verino;
‘‘Sādhu saṅgaṇutaṃ tva’’nti, purisaṃ taṃ niyejayi.

163. So kuṭṭhimupasaṅkamma, sahāyo piya āhataṃ;
‘‘Rājānaṃ taṃ vināsetuṃ, cetetvā kālamettakaṃ.

164. Alabhanto sahāyaṃ me, nāsakkhi tassa ghātane;
Laddhātumhe nayissāmi, matthakaṃ me manorathaṃ.

165. Etha gehe vasitvā me, hotha me anuvattakā;
Ahameva’ssa nāsemi, katipāhena jīvitaṃ.

166. Iti vatvāna taṃ kuṭṭhaṃ, netvā so gharamattano;
Sunhāta suvilittañca, nivatthasukhumambaraṃ.

167. Subhuttamadhurāhāraṃ, yobbanitthikathādaraṃ;
Sayāpesi manuññamhi, sayane sādhu santhate.

168. Ete neva niyāmena, katipāhaṃ nīvāsiya;
Ñatvā taṃ jātavissāsaṃ, sukhitaṃ piṇitindriyaṃ.

169. ‘‘Rañño dinna’’nti vatvāna, khajjabhojjādikaṃ adā;
Dvattikkhattuṃ nisedhetvā, tena’jjhiṭṭho namaggahi.

170. Bhūpālena kamenā’si, vissattho’tiva bhūmipo;
Matoti sutvā tassā-si hadayaṃ phalitaṃ dvidhā.

171. Evaṃ roge tikicchesi, rājā sārīramānase;
Ṭhapesi vejje dīpassa, tikacchattha manāgate.

172. Pañcavīsatihatthena, pāsāde nopasobhitaṃ;
Mahāvihāremoravha-pariveṇamakārayi.

173. Samaṇaṃ goḷapānuñca, adā gāmadvayaṃ tahiṃ;
Dhammaghāsaka bhikkhūnaṃ, bhoge kappiyakārake.

174. Vihāre pariveṇe ca, sampanna catupaccaye;
Vāpiyo dānasālāyo, paṭimāyoca kārayi.

175. Tasseva rañño rajjamhi, mahādhammakathīyati;
Suttāni parivattesi, sīhaḷāyaniruttiyā.

176. Abhīti puttā tassā'suṃ, sūrāviraṅgarūpino;
Asītiyā sāvakānaṃ, nāmakāyipadassanā.

177. Sāriputtādināmehi, puttehi parivārito;
Buddhadāso sasambuddha-rājāviya virocatha.

178. Evaṃ katvā hitaṃdīpa-vīsīnaṃ tidivaṃ gato;
Vasse ekūnatiṃsamhi, buddhadāso narādhipo.

179. Tato jeṭṭhasuto tassa, upatisso'si bhūpati;
Sabbarājaguṇopeso, niccasīlo mahādayo.

180. Dasāpuññakriyāhitvā, dasapuññakriyā'dīyi;
Rājadhammeca pūresi, rājapāramitā dasa.

181. Gaṇhi saṅgahavatthūhi, cathūhi ca catuddisaṃ;
Mahāpāḷimhi dāpesi, rājārājānubhojanaṃ.

182. Uttaramhi disābhāge, cetiyamhā tu maṅgalā;
Thūpañca paṭimāgehaṃ, paṭimañcā'pi kārayi.

184. Karonto tañca so rājā, mākhijjantu janā iti;
Kārāpesi kumārehi, dāpetvā guḷakaṇḍulaṃ.

185. Rājuppalavhayaṃ gijjha-kūṭaṃ pokkharapāsayaṃ;
Vālāhassañca ambuṭṭhiṃ, goṇḍigomamhi vāpikaṃ.

186. Vihāraṃ khaṇḍarājiñca, vāpiyo ca thirodikā;
Appamāṇāni puññāni, kārāpesi tahiṃ tahiṃ.

187. Vassāmānepi so vasse, sayane sannisinnako;
Kevalaṃ pariṇāmesi, rattiṃ ''khedo janassī''ti.

188. Ñatvā amacco taṃ netvā, uyyānaṃ jādayīgharaṃ;
Evaṃ paṭicca attānaṃ, dukkhaṃ nākāsi pāṇinaṃ.

189. Kāle tassā'sī dukkhitta-rogadukkhehi pīḷito;
Dīpo dīpo pamopāpa-tamaso so sumānaso.

190. Bhikkhū pucchittha''kiṃbhante, dubbhikkhādibhayaddite;
Loke lokahitaṃ natthi, kataṃ kiñci mahesīnā.

191. Gahghārohaṇasuttassa, uppattiṃtassa niddisuṃ;
Sutvā taṃ sabbasovaṇṇaṃ, bimbaṃ sambuddhadhātuno.

192. Katvā satthusilāpattaṃ, sodakaṃ pāṇisampuṭe;
Ṭhapetvā tassa te rūpa-māropetvā mahārathaṃ.

193. Sayaṃ sīlaṃ samādāya, samādetvā mahājanaṃ;
Mahādānaṃ pavattetvā, abhayaṃ tambapāṇinaṃ.

194. Alaṅkatvā ca nagaraṃ, devalokamanoharaṃ;
Dīpavāsīhi sabbehi, bhikkhūhi parivārito.

195. Otarittha mahāvīthiṃ, bhikkhū tattha samāgatā;
Bhaṇantā ratanaṃ suttaṃ, siñcamānā jalaṃ tathā.

196. Rājagehantike vīti-magge pākārasantike;
Vicariṃsu tiyāmante, kurumānā padakkhiṇaṃ.

197. Bhijjamāne'ruṇe vassi, mahāmegho mahītale;
Rogāturāca sabbepi, sukhitākaṃsu ussavaṃ.

198. ''Yadā dubbhikkharogādi-bhayaṃ dīpamhi hessati;
Evameva karontū''ti, niyojesi narādhipo.

199. Āruḷho cetiyaṃ kunta-kipillādimavekkhiya;
Pucchitvā morapiñcena, ''saṇikaṃ yantuvanaṃti ca.

200. Saṅkhaṃ sodakamādāya, caratā'sanadhovane;
Dakkhiṇaparitoṇamhi, kāretvā rājagehato.

201. Uposathagharaṃ buddha-paṭimāgeha meva ca;
Pākārena parikkhittaṃ, uyyānañca manoramaṃ.

202. Cātuddasiṃpañcadasiṃ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī;
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasamupāgataṃ.

203. Uposathaṃsamādāya, sāpadānaṃ tahaṃ vasī;
Yāvajīvañca so bhuñji, mahāpāḷimhi bhojanaṃ.

204. Carantocakalandāna muyyāne bhattamattano;
Katvā nivāpaṃ dāpesi, tadajjāpi ca vattati.

205. Coraṃ vajjamupanītaṃ, disvā saṃviggamānaso;
Chavaṃ susānaṃ ānetvā, khipitvā lohakumbhiyaṃ.

206. Datvā dhamaṃ palāpetvā, coraṃ rattiyamuggate;
Sūriye kujjhito coraṃ-viyajhāpayi taṃ chavaṃ.

207. Akā dīpamhi sabbesaṃ, cetiyānaṃ mahāmahaṃ;
Thūpārāme ca thūpassa, hemacumbaṭakañcukaṃ.

208. Dvācattālīsavassāni, katvā vañcuṃkhaṇampiso;
Katvā puññamupāgañchi, devarājasahabyataṃ.

209. Rañño tassa kaniṭṭhena, mahānāmena vallabhā;
Devī satthaṃ nipātetvā, tamaṭhānamhi mārayi.

210. Pabbajitkā kaniṭṭho so, jīvamānamhi bhātari;
Hate rājini bhītāya, āvattitvā'si bhūpati.

211. Mahesiṃattano'kāsi, mahesiṃ bhātughātiniṃ;
Gilānasālā kāresi, mahāpāḷiñca vaḍḍhayi.

212. Lohadvāra ralaggāma-koṭipassavanavhaye;
Tayo vihāre katvā'dā, bhikkhūnamabhayuttare.

213. Vihāraṃ kārayitvāna, dhumarakkhamhi pabbate;
Mahesiyā nayenā’dā, bhikkhūnaṃ theravādīnaṃ.

214. Navakammañca jiṇṇesu, vihāresu sakārayi;
Dānasīlarato vatthu-pūjako ca ahu sadā.

215. Bodhimaṇḍasamīpamhi, jāto brohmaṇamāṇavo;
Vijjāsippakalāvedī, tīsu vedesu pārago.

216. Sammāviññātasamayo, sabbavādavisārado;
Vādatthi jambudīpamhi, āhiṇḍanto pavādiko.

217. Vihāramekaṃ āgamma, rattiṃ pātañjalaṃ mataṃ;
Parivattesi sampuṇṇa-padaṃ suparimaṇḍalaṃ.

218. Tattheko revatonāma, mahāthero vijāniya;
‘‘Mahāpañño ayaṃ sattho, dametuṃ vaṭṭatī’’ti so.

219. ‘‘Ko nu gadrabharāvena, viravanto’’ti abravi;
‘‘Gadrabhānaṃ rave atthaṃ, kiṃ jānāsī’’ti āhataṃ.

220. ‘‘Ahaṃ jāne’’ti vuttoso, otāresi sakaṃ mataṃ;
Vuttaṃ vuttaṃ viyākāsi, virodhampi ca dassayi.

221. ‘‘Tenahi tvaṃ sakavāda-motārehī’’ti codito;
Pāḷimāhā’bhidhammassa, atthamassa na so’migā.

222. Āha kasse’samanto’ti, buddhamanto’ti sobravi;
‘‘Dehi me ta’’nti vuttehi, ‘‘gaṇhu pabbajjataṃ’’iti.

223. Mantatthī pabbajitvāso, uggaṇhi piṭakattayaṃ;
‘‘Ekāyano ayaṃ maggo’’, iti pacchā tamaggahi.

224. Buddhassa viya gambhīra-ghosattātaṃ viyākaruṃ;
‘‘Buddhaghoso’’ti ghosohi, buddho viya mahītale.

225. Tattha ñāṇodayaṃ nāma, katvā makaraṇaṃ tadā;
Dhammasaṅgaṇīyā’kāsi, kacchaṃ so aṭṭhasāliniṃ.

226. Patittaṭṭhakathañceva, kārāmārabhibuddhimā;
Taṃ disvā revato thero, idaṃ vacanamabruvi.

227. Pāḷimattaidhānitaṃ, natthi aṭṭhakathā idha;
Tathācariyavādā ca, bhinnarūpā na vijjare.

228. Sīhaḷāṭṭhakathā suddhā, mahindena matīmatā;
Saṃgītittayamāruḷaṃ, sammāsambuddhadesitaṃ.

229. Sāriputtādigītañca, kathāmaggaṃ samekkhiya;
Ekā sīhaḷabhāsāya, sīhaḷesu pavattati.

230. Taṃ tattha gantvā sutvā taṃ, māgadhānaṃ niruttiyā;
Parivattesi sā hoti, sabbalokahitā vahā.

231. Evaṃ vutto pasanno so, nikkhamitvā tatoimaṃ;
Dīpamāgā imasseva, raññokāle mahāmati.

232. Mahāvihāraṃ sampatto, vihāraṃ sabbasādhūnaṃ;
Mahāpadhānagharaṃ gantvā, saṅghapālassa santikā.

233. Sīhaḷaṭṭhakathā suddhā, theravādañca sabbaso;
‘‘Dhammasāmissa esova, adhippāyo’’ti nicchiya.

234. Tattha saṅghaṃ samānetvā, ‘‘kātumaṭṭhakathāmama;
Potthake detha sabbe’’ti, āha vīmaṃsituṃ sataṃ.

235. Saṅgho gāthādvayaṃ tassā-dāsi ‘‘sāmattiyaṃ tava;
Ettha dassehi taṃ disvā, sabbe demā’’ti potthake.

236. Piṭakattayametttheva, saddhimaṭṭhakathāya so;
Visuddhimagga nāmākā, saṅgahetvā samāsato.

237. Tato saṅghaṃ samuhetvā, sambuddhamatakovidaṃ;
Mahābodhisamīpamhi, so taṃ vācetumārabhi.

238. Devatā tassa nepuññaṃ, pakāsetuṃ mahājane;
Chādesuṃ potthakaṃso’yi, dvattikkhattumpi taṃ akā.

239. Vācetuṃ tatiye vāre, potthake samudāhaṭe;
Potthakadvayamaññampi, saṇṭhāpesuṃ tahiṃ marū.

240. Vācayiṃsu tadābhikkhū, potthakattaya mekato;
Ganthato atthato cāpi, pubbāparavasena vā.

241. Theravādehi pāḷihi, padehi byañjanehi ca;
Aññatthattamahūneva, potthatthakesupi tīsupi.

242. Atha ugghosayi saṅgho, tuṭṭhahaṭṭho tisesato;
‘‘Nissaṃsayā’yaṃ metteyyo’’, iti vatvā punappunaṃ.

243. Saddhimaṭṭhakathāyā’dā, potthake piṭakattaye;
Ganthakāre vasanto so, vihāre durasaṅkare.

244. Parivattesi sabbāpi, sīhaḷaṭṭhakathā tadā;
Sabbesaṃ mūlabhāsāya, māgadhāya niruttiyā.

245. ‘‘Sattānaṃ sabbabhāsānaṃ, sā ahosi hitāvahā;
Theriyā cariyāsabbe, pāḷiṃviya tamaggayhaṃ.

246. Atha kattabbakiccesu, gahetu pariniṭṭhitiṃ;
Vandituṃ so mahābodhiṃ, jambudīpamupāgami.

247. Sutvā dvāvīsavassāni, mahānāmo mahāmahiṃ;
Katvā puññāni citrāni, yathā kammamugāgami.

248. Sabbe’pe te dharaṇīpatayo maccumaccetumante,
No sakkhiṃ sūpacitasukhabalāsādhu sampannabhogo;
Evaṃ sabbe nidhanavasagā honti sattā’ti niccaṃ,
Rāgaṃ sammā vinayatudhane jīvite cāpi dhīmā.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Pañcarājako nāma

Sattatiṃsatimo paricchedo.

Aṭṭhatiṃsatima pariccheda

Dasarājako

1. Mahānāma suto āsi, damiḷī kucchisambhavo;
Sotthiseno, tathāsaṅgho-dhītā cā'si mahesiyā.

2. Sotthiseno tadā rajjaṃ, patvā saṅghayanāsito;
Tasmiṃyeva dine bheriṃ, carāpetvā tadā tu sā.

3. Attano sāmikassadā, chattaggāhakajantuno;
Chattaggāhakavāpiṃ so, katvā saṃvacchare mato.

4. Atha macco mahāpañño, sahāyo tassa taṃ mataṃ;
Antovatthumhi jhāpetvā, vīhicoraṃ mahābalaṃ.

5. Rajjayoggoti cintetvā, katvā taṃ bhūpatiṃ raho;
Antoyeva nivāsetvā, rājā rogāturo iti.

6. Yasaṃ rajjaṃ vicāresi, chaṇe patte mahājanā;
Rājā ce atthi amhehi, saddhiṃ metūti ghosayuṃ.

7. Taṃ sutvā narapālo so, sabbalaṅkāramaṇḍito;
Samānaṃte mahānāge, nesayoggā mamā'tiso.

8. Dāṭṭhādhātugharaṭhāne, suvā nāgaṃ samādisi;
Rañño āṇāti vutte so, agā āruyha taṃ puraṃ.

9. Katvā padakkhiṇaṃ gantvā, pācinadvārato bahi;
Paṭhame cetiyaṭhāne, dhātunāgaṃ samappayi.

10. Mahācetittaye hatthi-pākāre'kāsi toraṇaṃ;
Mittaseno bahuṃ puññaṃ, katvā vassena so cuto.

11. Mittasenaṃ raṇe hantvā, damiḷo paṇḍunāmako;
Āgato paratīramhā, laṅkārajjamakārayi.

12. Janā kulīnā sabbepi, rohaṇaṃ samupāgatā;
Oragaṅgāya isseraṃ, damiḷā eva kappayuṃ.

13. Ye subhassa balaṭṭhassa, bhītāmoriyavaṃsajā;
Balāyitvā narāvāsaṃ, kappayiṃsu tahiṃ tahiṃ.

14. Tesamaññatamo nandi-vāpi gāme kuṭimbako;
Dhātusenavhayo āsi, dāṭhānāmo ca taṃ suto.

15. Gāme ambilayāgumhi, vasaṃ putte duve labhi;
Dhātusenaṃ silātissa-bodhiṃca sampajātike.

16. Mātuso dariyo tesaṃ, saddho pabbajja vattati;
Dīghasandakatāvāse, dhātusenāpi māṇavo.

17. Santike tassa pabbajja-rukkhamūlamhi ekadā;
Sajjhāyati pavissittha, megho nāgotupassiya.

18. Parikkhipitvā bhogehi, chādayitvā phaṇena ca;
Potthakañca kumārañca, rakkhitaṃ passi mātulo.

19. Sīse ākiri saṅkāraṃ, tassa ruṭṭho paroyati;
Tasmiṃ cittaṃ na dūsesi, tampi disvāna mātulo.

20. Uttamo vata'yaṃ satto, rājā hessati nicchayaṃ;
Rakkhitabbo'ti ādāya, taṃ vihāramupāgato.

21. Goṇisādi vihāre'yaṃ, kattabbo nītimā iti;
Sikkhāpesi kumāraṃ taṃ, paṇḍuko taṃ vijāniya.

22. Gaṇhathetantipesesi, sevake tassārattiyaṃ;
Disvāna supinaṃ thero, nīharittha kumārakaṃ.

23. Tasmiṃ nikkhantamattamhi, sevakaṃ parivāriya;
Pariveṇe na passiṃsu, tato nikkhamma te ubho.

24. Dakkhiṇasmiṃ disābhāge, goṇa nāmaṃ mahānadiṃ;
Patvā sampuṇṇamaṭṭhaṃsu, gantukāmāpi vegasā.

25. Yathā nadiyaṃ vāreti, amhe taṃ tvampi vāraya;
Vāpiṃgahetvā etthe'ti, vatvā thero tadā nadiṃ.

26. Otaritthakumārena, saddhiṃ disvāna te ubho;
Nāgarājā tadā eko, piṭṭhiṃ pādāsi tena so.

27. Uttaritvā kumāraṃ taṃ, netvā paccantamāvasaṃ;
Laddhā khīrodanaṃ sutvā, sesaṃ pattena tassa'dā.

28. Cittakārena theramhi, bhattaṃ pakkhippa bhūmiyaṃ;
Bhuñji theropi taṃ jāni, bhuñja te yaṃ mahiṃ iti.

29. Paṇḍurājāpi katvāna, rajjaṃ vassamhi pañcame;
Cuto putto pipārindo, tatiyo tassa bhātuko.

30. Kaṇiṭṭho khuddapārindo, kubbaṃ rajjaṃ mahāmahiṃ;
Dhātusenānuge sabbe, viheṭhesi mahājane.

31. Saṅgahetvā jane sādhu-seno yujjittha rājinā;
So soḷasahi vassehi, puññapāpakaromato.

32. Niritaro tato āsi, rājāmāsadvayena taṃ;
Dhātuseno vināsesi, tena katvā mahāhavaṃ.

33. Hate tasmiṃ mahīpāle, dāṭhiyo damiḷo tato;
Rājā vassattha ye hutvā, dhātusenahatotato.

34. Piṭṭhiyo damiḷo satta-māsena nidhanaṃ gato;
Dhātusenena yujjhitvā, vaṃso pacchijji dāmiḷo.

35. Athā'si rājālaṅkāyaṃ, dhātuseno irādhipo;
Bhātarā saha dīpamhi, damiḷe dīpaghātake.

36. Upāyehi anekeyi, ekavīsappamāṇake;
Khandhavāre nivesetvā, katvā yuddhamasesato.

37. Sodhetvā medinimṃ sādhu, katvā ca sukhitaṃjanaṃ;
Sāsanañca yathāṭhāne, ṭhapesi paranāsitaṃ.

38. Damiḷe ye'nuvattiṃsu, kulīnā kulagāmavā;
Te maṃ vā sāsanaṃ vā no, rakkhiṃsū'ti pakuppiya.

39. Tesaṃ gāme gahetvāna, gāme svākāsirakkhake;
Rohaṇā'gamma te sabbe, kulīnā tamupaṭṭhahuṃ.

40. Tesaṃ sakkārasammānaṃ, yathāyogamakāsi so;
Amacce attano dukkha-sahāyecā'bhi tosayi.

41. Bandhāpetvā mahāgaṅgaṃ, kedāre'kā thirodake;
Mahāpāḷamhi bhikkhūnaṃ, sālibhattañca dāpayi.

42. Paṅgurogā turaṭṭānaṃ, sālāyokāsi buddhimā;
Kāḷavāpiṃca gaṇhitvā, bandhi goṇaṃ mahānadiṃ.

43. Mahāvihāraṃ katvāna, pantiyuttamanākulaṃ;
Tathā bodhigharañceva, dassaneyya makārayi.

44. Bhikkhavo paritosetvā, paccayehi catūhipi;
Dhammāsoko'va sokāsi, saṅgahaṃ piṭakattaye.

45. Aṭṭhārasavihāre ca, theriyāna makārayi;
Sampannabhoge dīpamhi, aṭṭhārasa ca vāpiyo.

46. Kāḷavāpī vihāro ca, koṭipassāvanāmako;
Dakkhiṇa girināmo ca, vihāro vaḍḍhamānako.

47. Paṇṇavallakabhūto ca, bhallātakasanāmako;
Pāsāṇasinne desamhi, dhātuseno ca pabbato.

48. Maṃ gano thūpaviṭṭhi ca, dhātusenopi uttare;
Pācina kambaviṭṭhi ca, tathā antarame giri.

49. Antāḷi dhātuseno ca, kassapiṭṭhika pubbako;
Rohaṇedāyagāmo ca, sālavāṇo vibhīsano.

50. Vihāro bhallivāṇo ca, aṭṭhārasanaruttamo;
Pādūlakaṃ hambalaṭṭhi, mahādatthādivāpi yo.

51. Khuddake ca vihāreso, aṭṭhārasanaruttamo;
Vāpīyo ca tathākatvā, tesameva tu dāpayi.

52. Pañcavīsati hatthañca, mayūrapariveṇakaṃ;
Haritvā'kāsipāsāda-mekavīsati hatthakaṃ.

53. Kumārasenassa'petvā, pubbabhogaṃ visodhayi;
Kāḷavāpimmibhāgaddhaṃ, khettānañca satadvayaṃ.

54. Loha pāsadake jiṇṇe, navakammamakārayi;
Mahāthūpesu chattāni, tīsu jiṇṇāni kārayi.

55. Devānampiyatissena, kataṃ bodhimahaṃ viya;
Sinhānapūjaṃ bodhissa, varabodhissa kārayi.

56. Dhāvanā lobhanāvāyo, tattha pūjesi soḷasa;
Alaṅkāraṃ munindassa, abhisekañca kārayi.

57. Mahābodhi patiṭṭhānā, oraṃ laṅkāya bhūmipā;
Yāva dvādasamaṃ vassaṃ, bodhipūjamakārayuṃ.

58. Mahāmahindattherassa, kāretvā paṭibimbakaṃ;
Therassā'lāhanaṃ netvā, kātuṃ pūjaṃ mahārahaṃ.

59. Datvā sahassaṃ dīpetuṃ, dīpavaṃsaṃ samādisi;
Ṭhitānaṃ tattha bhikkhūnaṃ, dātuñcāṇāpayiguḷaṃ.

60. Bhikkhussa attano sīse, saṅkārokiraṇaṃ saraṃ;
Lābhaṃ nādāsi vutthassa, pariveṇassa attano.

61. Phātikammaṃ bahuṃ'kāsi, vihāre abhayuttare;
Silāsatthussa kāresi, mandirañca samaṇḍapaṃ.

62. Buddha dāsakatenette, naṭṭhe'nagghamaṇi dvayaṃ;
Akāsi nettaṃ satthussa, raṃsi cūḷāmaṇiṃtathā.

63. Maṇihi ghananīlehi, kesā vattaṃ sumuttamaṃ;
Hemapaṭṭaṃ tathevuṇṇa-lomaṃ sovaṇṇa cīvaraṃ.

64. Pādajālaṃ suvaṇṇassa, padumaṃ dīpamuttamaṃ;
Nānārāgambaraṃ tattha, pūjayittha asaṃkhiyaṃ.

65. Akāsi paṭimā gehe, bahumaṅgalacetiye;
Bodhisatte tathā'kāsi, kāḷaselassa satthuno.

66. Upasumbhavhayassāpi, lokanāthassa kārayi;
Raṃsīcūḷāmaṇiñceva, abhisekavhayassa ca.

67. Buddhabimbassa kāresi, pubbe vuttaṃ piḷandhanaṃ;
Vāmapassamhi bodhissa, bodhisattagharaṃ tathā.

68. Metteyyassa ca kāresi, sabbaṃ rājapiḷandhanaṃ;
Samantā yojane tassa, tadā rakkhañca yojayi.

69. Kārāpesi vihāresu, dhāturājavhapantiyo;
Tathā satasahassena, mahābodhigharaṃ varaṃ.

70. Thūpāramamhi thūpassa, pūjaṃ jiṇṇavisodhanaṃ;
Dāṭhā dhātugharecāpi, jiṇṇassa paṭisaṅkharaṃ.

71. Dāṭhādhātukaruṇḍañca, raṃsiñca ghanakoṭṭimaṃ;
Mahagghamanisaṃkiṇṇaṃ, suvaṇṇa padumāni ca.

72. Dāṭhādhātumhi pūjesi, pūjācākā asaṅkhiyā;
Cīvarādīni dāpesi, bhikkhūnaṃ dīpavāsinaṃ.

73. Kārāpetvā vihāresu, navakammaṃ tahiṃ tahiṃ;
Pākāre ca gharetvā'kā, sudhākammaṃ manoharaṃ.

74. Mahācetittaye katvā, sudhākammaṃ mahārahaṃ;
Suvaṇṇachattaṃ kāresi, tathā vajiracumbaṭaṃ.

75. Mahāvihāre pāpena, mahāsenena nāsite;
Vasisuṃ dhammarucikā, bhikkhū cetiyapabbate.

76. Katvā ambatthalaṃ thera-vādānaṃ dātu kāmako;
Yācito tehi tesaṃ'va, adāsi dharaṇī pati.

77. Dātu paṭhānanāvañca, kāretvā kaṃsalohajaṃ;
Dānavaṭṭaṃ pavattesi, ambaṇebhi dvipañcahi.

78. Anto bahi ca kāretvā, nagarassa jinālaye;
Paṭimāyo ca pūjesi, dhammāsokasamo'samo.

79. Tassa puññāni sabbāni, vatthu paṭipadaṃ naro;
Ko hi nāma samatthoti, mukhamattaṃ nidassitaṃ.

80. Tassa puttaduve āsuṃ, kassapo bhinnamātiko;
Samānamātiko ceva, moggallāno mahabbalo.

81. Tathā pāṇasamā ekā, duhitā ca manoramā;
Bhāgineyyassa pādāsi, senāpaccañca tañca so.

82. Vinā dosena tāḷesi, kasāyūrusu so'pitaṃ;
Rājā disvāna duhitu-vatthaṃ lohitamakkhitaṃ.

83. Ñatvā taṃ mātaraṃ tassa, naggaṃ jhapesi kujjhiya;
Tatoppabhutiso baddha-vero saṅgamma kassapaṃ.

84. Rajje netaṃ palobhetvā, bhinditvā pituantare;
Saṅgahetvā janaṃ java-gāhaṃ gāhāpayī patiṃ.

85. Ussāpesi tato chattaṃ, kassapo pitupakkhiye;
Vināsetvā jane laddha-sabbapāpasahāyako.

86. Moggallāno tato tena,
Kātukāmo mahāhavaṃ;
Aladdha balatāya'gā,
Jambudīpa balatthiko.

87. Mahārajja vināsena, viyogena ca sūnuno;
Baddhanāgāravāsena, dukkhitampi durādhipaṃ.

88. Dukkhāpetumapaññoso, āha kassaparājakaṃ;
Nidhi rājakulerāja-gutta te pitarā iti.

89. Ne'ti gutte na jānāsi, cittametassa bhūmipa;
Moggallānassa kāpeti, nidhiṃsoti tadabrūvi.

90. Sutvā taṃ kupito dūte, pāhesī pitusantikaṃ;
Ācikkhatu nidhiṭhāna-miti vatvā narādhamo.

91. Māretu amhe pāpassa, tassupāyo'ti cintiya;
Tuṇhī ahosi te gantvā, rājakassa nivedayuṃ.

92. Tato’tīva pakuppitvā, pesayittha punappunaṃ;
Sādhu disvā sahāyamme, nhatvāna kāḷavāpiyaṃ.

93. Parissāmīti cintetvā, āha dūte sace mamaṃ;
Kāḷavāpiṃsamāpeti, sakkā ñātunti te gatā.

94. Raññо āhaṃsu rājāpi, tuṭṭhahaṭṭho dhanatthiko;
Pesesi dūte datvāna, rathaṃ jiṇṇena vājinā.

95. Evaṃ gacchati bhūpāle, pājento rathiko rathaṃ;
Khādanto lājamassāpi, kiñci mattaṃ adāsi so.

96. Taṃ khāditvā pasīditvā, tasmiṃ pāṇamadā tadā;
Moggallānassa taṃ kātuṃ, saṅgahaṃ dvāranāyakaṃ.

97. Evaṃ sampattiyo nāma, calā vijjullatopamā;
Tasmā tāsu pamajjeyya, ko hi nāma sacetano.

98. Rājā etītisutvāna, thero so tassa soha do;
Laddhā māsodanaṃ maṃsaṃ, sāṇuṇañca varaṃ saraṃ.

99. Rājā roceti etanti, gopayitvā upāvisi;
Gantvā rājāpi vanditvā, ekamantamupāvisī.

100. Evaṃ nisinnā sampatta-rajjā viya ubhopi te;
Aññamaññā’bhilāpena, nibbāpesuṃ mahādaraṃ.

101. Bhojayitvāna taṃ thero, ovaditvā anekadhā;
Appamāde niyojesi, dassetvā lokadhammataṃ.

102. Tato vāpī mupagamma, oggayhitvā yathā sukhaṃ;
Nhayitvā pivitvā ca, āhevaṃ rājasevake.

103. Ettakaṃ me dhanaṃ bho’ti, sutvā taṃ rājasevakā;
Āparitvā puraṃraññо, nivedesuṃ nirissaro.

104. Dhanaṃ rakkhati puttassa, dīpe bhindati mānuse;
Jīvanto’yaṃtī kujjhitvā, āṇāpesi camūpatiṃ.

105. Mārehi pitaraṃ meti, diṭṭhā piṭṭhīti verino;
Haṭṭhatuṭṭho tiruṭṭhoso, sabbālaṅkaramaṇḍito.

106. Rājānamupasaṅkamma, purato ca’ssa caṅkami;
Rājādisvā ca cintesi, pāpiyo’yaṃ mataṃ mama.

107. Kāyaṃ viya dukkhāpetvā, narakaṃ hetu micchati;
Rosuppādena tasseva, kiṃpuremi manorathaṃ.

108. Iti mettāyamāno taṃ, āha senāpatiṃ pati;
Moggallāne tvayiceva, ekacitto ahaṃ iti.

109. Hasaṃcālesi sīsaṃso, disvā taṃ jānibhūpati;
‘‘Nūna māreti ajjā’’ti, tadā sāhasikopi so.

110. Naggaṃ katvāna rājānaṃ, sasaṅkhalika bandhanaṃ;
Puratthābhimukhaṃ katvā, antobandhiya bhittiyaṃ.

111. Mattikāya vilimpesi, evaṃ disvāpi paṇḍito;
Ko hi rajjeyya bhogesu, jīvitepi yasepi vā.

112. Dhātuseno narindo so, evaṃ puttahato gato;
Aṭṭhārasahi vassehi, devarājassa santikaṃ.

113. Kāḷavāpī mayaṃ rājā, kārāpento samāhitaṃ;
Passitvā bhikkhumetantu, vuṭṭhāpetuṃ samādhito.

114. Asakkonto khipāpesi, paṃsuṃ bhikkhussa matthake;
Sandhiṭṭhiko vipākoyaṃ, tassa kammassa dīpito.

115. Dasāpite rājavarā sabhogā,
Upāgamuṃ maccumukhaṃ sabhovā;
Aniccataṃ bhogavato dhane ca,
Disvā sapañño vibhavaṃ icche.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Dasarājako nāma

Aṭṭhatiṃsatiemā paricchedo.

Ekūnacattālīsatima pariccheda

Rājadvayadīpano

1. Tato kassapanāmo so, pāpako narapālako;
Assa go pañcasūdañca, pesayitvāna bhātikaṃ.

2. Mārāpetuṃ asakkonto, bhīto sīhagiriṃ gato;
Durārohaṃ manussehi, sodhāpetvā samantato.

3. Pākārena parikkhippa, sīhākārena kārayi;
Tattha nisseṇi gehāni, tena taṃ nāmako ahū.

4. Saṃharitvā dhanaṃ tattha, nidahitvā sugopitaṃ;
Attano nihitānaṃ so, rakkhaṃ datvā tahiṃ tahiṃ.

5. Katvā rājagharaṃ tattha, dassaneyyaṃ manoramaṃ;
Dutiyālakamandaṃva, kuverova tahiṃ vasi.

6. Migāro nāma kāresi, senāpati sanāmakaṃ;
Pariveṇaṃ tathāgeha-mabhisekajinissa ca.

7. Tassābhisekaṃ yācitvā, silāsambuddhato’dhiraṃ;
Aladdhāsāmi no rajje, jānissāmīti saṇṭhahi.

8. Hutvā vippaṭisārī so, attanā katakammanā;
Muccissāmi kataṃ nu’ti, puññaṃ kāsi anappakaṃ.

9. Mahā vatthuni kāresi, dvāresu nagarassa so;
Ambuyyāne ca kāresi, dīpe yojana yojane.

10. Issarasamaṇārāmaṃ, kāretvā pubbavatthuto;

Adhikaṃ bhogagāme ca, adhikaṃ tassa dāpayi.

11. Bodhi uppalavaṇṇā ca, tassāsuṃ dhītaro duve;
Vihārassa'ssa kāresi, nāmaṃ tāsañca attano.

12. Dente tasmiṃ na icchiṃsu, samaṇā theravādino;
''Pitughātissa kamma''nti, lokagārayha bhīruno.

13. Dātukāmosa tesaṃ'va, sambuddha paṭimāya'dā;
Bhikkhave adhivāsesuṃ, bhogo no satthuno iti.

14. Kathā niyyanti uyyāne, samīpe pabbatassa so;
Kārāpesi vihāraṃ so, tesaṃ nāmo tato ahu.

15. Adā dhammarucinaṃ taṃ, sampatta catupaccayaṃ;
Vihārañceva uyyānaṃ, disābhāgamhi uttare.

16. Bhattaṃ sanīrapakkaṃ so, bhuñjitvā dinnamitthiyā;
Sappiyuttaṃ manuññehi, sūpehi abhisaṅkhataṃ.

17. Manuññamidamayyānaṃ, dassamevanti tādisaṃ;
Bhattaṃ pādāsi bhikkhūnaṃ, sabbesañca sacīvaraṃ.

18. Uposathamadhiṭṭhāsi, appamaññañca bhāvayi,
Samādiyi dhutaṅge ca, likhāpesi ca potthake.

19. Paṭimādāna sālādiṃ, kārāpesi anappakaṃ;
Bhito so paralokamhā, moggallānā ca vattati.

20. Tato aṭṭhārase vasse, moggallāno mahābhaṭo;
Ādesena nigaṇṭhānaṃ, dvādasaggasahāya vā.

21. Jambudīpā idhāgamma, dese ambaṭṭhakolake;
Kuḷārī nāme bandhittha, vihāre balasañcayaṃ.

22. Rājā sutvā gahetvā taṃ, bhañjissāmiti nikkhami;
Nemittehi na sakkāti, vadantepi mahābalo.

23. Moggallānopi sannaddha balo sūrasahāya vā;
Gacchanto surasaṅgāmaṃ, devo viya sujampati.

24. Aññamaññaṃ upāgamma, bhinnavelāva sāgarā;
Ārabhiṃsu mahāyuddhaṃ, balakāyā ubhopi te.

25. Kassapo purato disvā, mahantaṃ kaddamāsayaṃ;
Gantumaññena maggena, parivattesi dantinaṃ.

26. Disvā taṃ sāmikono'yaṃ, palāyati bhaṇe iti;
Balakāyo pabhijjittha, ''diṭṭhaṃ piṭha''nti ghosayuṃ.

27. Moggalāna balārājā, chetvā nikaraṇena so;
Sīsaṃ ukkhipiyā'kāsaṃ, churikaṃ kosiyaṃ khipi.

28. Katvā'ḷāhana kiccaṃ so, tassa kamme pasīdiya;
Sabbaṃso dhanamādāya, āgañchi nagaraṃ varaṃ.

29. Bhikkhū sutvā pavattiṃ taṃ, sunivatthā supārutā;
Sammajjitvā vihārañca, aṭṭhaṃsu paṭipāṭiyā.

30. Mahāmeghavanaṃ patvā, devarājāva nandanaṃ;
Mahāsena nivattetvā, hatthipākārato bahi.

31. Upasaṅkamma vanditvā, saṅghe tasmiṃ pasīdiya;
Chattattena saṅghaṃ pūjesi, saṅgho tasseva taṃ adā.

32. Taṃ ṭhānaṃ chattavaḍḍhīti, vohariṃsu tahiṃ kataṃ;
Pariveṇampi taṃ nāmaṃ, ahosi puramāgato.

33. Vihāre dvepi gantvāna, saṅghaṃ tatthā'bhivandiya;
Pāpuṇitvā mahārajjaṃ, lokaṃ dhammena pālayi.

34. Kuddho nīhari dāṭhaṃso, ghātakaṃ pituno mama;
Anuvattitvā maccāti, tena rakkhasa nāma vā.

35. Atirekasahassaṃ so, amaccānaṃ vināsayi;
Kaṇṇanāsādi chedesi, pabbājesi tathā bahū.

36. Tato sutvāna saddhamma-mupasanno sumānaso;
Mahādānaṃ pavattesi, megho viya mahītale.

37. Phussapuṇṇamīyaṃ dāna-manuvassaṃ pavattayi;
Tato paṭṭhāya taṃ dānaṃ, dīpe ajjāpi vattati.

38. Sopi sārathiko lāja-dāyako piturājino;
Ānetvā pitusande saṃ, moggallānassa dassayi.

39. Taṃ disvā paridevitvā, pituno pema mattanī;
Vaṇṇetvā tassa pādāsi, dvāranāyakataṃ vibhū.

40. Senāpati migārohi, nivedetvā yathā vidhiṃ;
Abhiseka jinassā'kā, abhisekaṃ yathāruciṃ.

41. Sīhā'cale daḷhanāmaṃ, dāṭhā koṇḍaññakampi ca;
Vihāraṃ dhammarucinaṃ, sāgalinañca dāpayi.

42. Pabbatantu vihāraṃso, katvā therassa dāpayi;
Mahānāmasanāmassa, dīghasaṇḍa vihārake.

43. Rājininnāmakañceva, katvā bhikkhunupassayaṃ;
Adā sāgalikānaṃ so, bhikkhunīnaṃ mahāmati.

44. Lambakaṇṇakagottopi, dāṭhā pabhuti nāmako;
Kassapassa upaṭhāne, koci nibbinna mānaso.

45. Gantā me reliyaṃ vaggaṃ,
Vāsaṃ tattheva kappayi;
Ahosi putto tasseko,
Silākā loti pissuto.

46. Sopi kassapato bhīto, ñātakena saha'ttano;
Moggallānena gantvāna, jambudīpatalaṃ ito.

47. Bodhipaṇḍavihārampi, pabbajjaṃ samupāgato;
Karonto saṅghakiccāni, sādaro so supesalo.

48. Ammaṃ saṅghassa pādāsi, saṅgho tasmiṃ pasīdiya;
Āha'mba sāmaṇero'ti, tena taṃ nāmako ahu.

49. So kesadhātuvaṃsamhi, vuttena vidhinā tato;
Kesadhātuṃ labhitvāna, tassa rajje idhā'nayi.

50. Tassa katvāna sakkāraṃ, gahetvā kesa dhātuyo;
Mahagghe nidahitvāna, karaṇḍe phalikumbhavhe.

51. Dīpaṅkarassa nāthassa, paṭimāya ghare vare;
Vaḍḍhetvā parihārena, mahāpūjaṃ pavattayi.

52. Mātulaṃ bhariyañca'ssa, katvā sovaṇṇayaṃ tahiṃ;
Ṭhapesi paṭimāyo ca, assa bimbañca cārukaṃ.

53. Kesadhātukaraṇḍañca, chattaṃ ratanamaṇḍapaṃ;
Sāvakaggayuṃgaṃ vāḷa-bījaniñca sakārayi.

54. Parihārañca tassa'dā, rājā adhikamattano;
Silākāḷa masiggāhaṃ, katvā rakkhāya yojayi.

55. Asiggāhasilākāḷo, iti tenā'si vissuto;
Bhaginiñca'ssa pādāsi, saddhiṃ bhogena bhūmipo.

56. Vutto'yamati saṅkhepo, vitthāro pana sabbaso;
Kesadhātukavaṃsamhā, gahetabbo vibhāvinā.

57. Bandhitvā sāgarā rakkhaṃ, dīpañca kāsinibbhayaṃ;
Dhammakammana sodhesi, sadhammaṃ jinasāsanaṃ.

58. Senāpatisa nāmaṃ'kā, padhānaghara muttaro;
Katvā'ṭṭhārasame vasse, so puññāni khayaṃ gato.

59. Kassapato jito atibali puññakkhaye saṅkhate;
Jetuṃ no visahittha maccumupagaṃ so yevadāsoviya;
Tasmā maccubalaṃ nihacca sukhino hessanti medhāvino;
Nibbānaṃ paramaccutaṃ sivapadaṃ pattabbamattaññunā.

Sujanappasāda saṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Rājadvayadīpano nāma

Ekūnacattālīsatimo paricchedo.

Cattālīsatima pariccheda

Aṭṭharājako

1. Tassaccaye kumārādi-dhātusenoti vissuto;
Ahu tassa suto rājā, devarūpo mahābalo.

2. Kārite pitarā'kāsi, vihāre navakammakaṃ;

Kāretvā dhammasaṅgītiṃ parisodheti sāsanaṃ.

3. Santappesi mahāsaṅghaṃ, paccayehi catūhipi;
Katvā puññāni'nekāni, navame hāyane'tigā.

4. Tittiseno suto tassa, rājā hutvā anekadhā;
Katvā puññāni rajjaṃ taṃ, māsampi navame jahi.

5. Sivo taṃ mātulo hantvā, hutvā rājā anappakaṃ;
Puññaṃ katvo'patissena, pañcavīsa dine hato.

6. Upatisso tato āsi, rājā hantvāna sīvakaṃ;
Moggallānassa bhaginī, sāmiko dhajinīpati.

7. Rājā ṭhānantarādīhi, katvāna janasaṅgahaṃ;
Sīlākāḷassa pādāsi, saha bho kanadhīvaraṃ.

8. Eko putto ahu rañño, upatissassa kassapo;
Sasoḷasa sahāyehi, sūro sūpehi saññuto.

9. Eka vuttisahāyehi, dānamāna mahādhano;
Dhammaṭṭho vīriyājīvi, sādhu jeṭṭhapacāyako.

10. Silā kāḷotato rajja-lobhavañcita mānaso;
Dakkhiṇaṃ malayaṃ gantvā, saṅgaṇhitvā mahā balaṃ.

11. Vilumpamāno paccanti, sampatto nagarantikaṃ;
Taṃ sutvā kassapo jeṭṭho, varamāruyha kuñjaraṃ.

12. Assā setvāna pitaraṃ, samādāya sahāyake;
Nikkhamma nagarā gacchi, silākālassa dassanaṃ.

13. Evaṃ satta'ṭṭha vāresu, palāto līnavuttiko;
Hatthe katvā upāyena, dese pācina pacchime.

14. Yujjhituṃ puna pācina-tissa pabbatamāgami;
Kassapopi sahāyehi, saddhimāruyha dantinaṃ.

15. Tattha gantvā palāpetvā, coraṃ pabbatamatthakaṃ;
Āropesi mahānāgaṃ, tenā'si girikassapo.

16. Mānatthaddho silākāḷo, bhiyyo raṭṭhaṃ pabhindiya;
Sabbaṃ hatthagataṃ katvā, ajeyya balavāhano.

17. Āgamma nagaraṃ rundhi, satthāhaṃ rājasevakā;
Yujjhitvā viralā āsuṃ, tato cintesi kassapo.

18. Ete nagararodhena, sabbe bhijjanti pāṇino;
Parihīnaṃ balaṃ rājā, andhako ca mahallako.

19. Merukandarake katvā, mātaraṃ pitarañca me;
Aṅgahetvā balaṃ pacchā, coro niggaṇhi yo iti.

20. Rattiyaṃ so sahāye ca, rājasādhanamevaca;
Ādāya pitaro ceva, malayaṃ gantumārabhi.

21. Tadā maggamajānantā, sammūḷā maggadesakā;
Nagarassa samīpeva, sambhamiṃsu ito tato.

22. Silākāḷo pavattiṃ taṃ, sutvā saṅgamma vegasā;
Parivāresi saṅgāmo, tattha bhiṃsanako ahu.

23. Devāsuraraṇākāre, vattamāne mahāhave;
Patitesu sahāyesu, sīdamāne mahāgaje.

24. Hatthārohassa datvā, chinditvā sīsamattano;
Puñchitvā lohitaṃ katvā, kosiyaṃ asi puttikaṃ.

25. Hatthikumbhe ubho hatthe, ṭhapetvāna avatthari;
Upatissopi taṃ sutvā, sokasallāhato mari.

26. Evaṃ diyaḍḍhavassena, upatisse divaṃgate;
Rājā'hosi silākāḷo, pubbanāmena ekato.

27. Taṃ ambasāmaṇerādi-silākāḷoti voharuṃ;
Titthaṃ terasavassāni, dipaṃ dhammena pālayi.

28. Mahāpāḷimhi dāpesi, paccagghaṃ rājabhojanaṃ;
Vejjasālāsu bhoge ca, vaḍḍhesi janatāhito.

29. Anvahaṃ pūjayi bodhiṃ, paṭimāyo ca kārayi;
Sabbesaṃ dīpavāsīnaṃ, bhikkhūnaṃ'dā ticīvaraṃ.

30. Māghātaṃ kārayidīpe, sabbesaṃyeva pāṇinaṃ;
Ānitaṃ attanā kesa-dhātuṃ sammā apūjayi.

31. Raheradakavārañca, adāsi abhayuttare;
Puratthimā therīyānaṃ, vihārakunthanāma so.

32. Ānetvā āsanaṃ tattha, ṭhapesi dumarājake;
Yāvajīvaṃ pavattesi, puññakammamasaṅkhiyaṃ.

33. Moggallāno tathā dāṭhā, pabhuti co'patissako;
Putto tassā'sumaggassa, desaṃ datvā puratthimaṃ.

34. Datvā ṭhānantarañcādi-pādasaññaṃ visajjayi;
Gantvā tattha vasāhīti, sopi gantvā tahiṃ vasi.

35. Ṭhānaṃ malayarājaggaṃ, desaṃ datvāna dakkhiṇaṃ;
Rakkhaṇatthaṃ samuddassa, majjhimaṃ tu niyojayi.

36. Upatissaṃ tu vāsesi, santikeyeva attano;
Visesena mamāyanto, yūnaṃ kalyānadassanaṃ.

37. Tassa dvādasame vasse, ito kāsi puraṃ gato;
Dhammātu midhā'nesi, tato vāṇija māṇavo.

38. Rājā disvā'samattho so, dhammādhammavicāraṇe;
Hemasaññāya dīpamhi, patanto salabho viya.

39. Buddhadhammoti saññāya, taṃ gahetvāna sādhukaṃ;
Katvā sakkārasammānaṃ, gehe rājagharantike.

40. Ṭhapetvā anuvassaṃ tu, netvā jetavanaṃ mahaṃ;
Kātuṃ kāresi cārittaṃ, hitaṃ mantvāna pāṇinaṃ.

41. Evaṃ katvā silākāḷo, puññakammamanappakaṃ;
Patte terasame vasse, yathākammamupāgami.

42. Dāṭhappabhutiko rajjaṃ, gahetvā bhātaraṃsakaṃ;
Akkamoti nivārentaṃ, mārāpesi vibuddhiko.

43. Moggallāno'tha taṃ sutvā, appattaṃ rajjamaggahi;
Akāraṇe me māresi, kaṇiṭṭhaṃ dhammavādīnaṃ.

44. Kārāpessāmahampajja, rajjanti parikuppiya;
Samādāya mahāsenaṃ, agārāhera pabbataṃ.

45. Rājāpi sutvā sannaddha-balakāyo karindake;
Pabbate siviraṃ bandhi, moggallāno nisammataṃ.

46. Sāparādhāna te me vā, manussā dīpavāsino;
Ekasmiñca mate rajja-mubhinnaṃyeva nosiyā.

47. Tasmā aññena yujjhantu, ubhoyeva mayaṃ idha;
Hatthiyuddhaṃ karomāti, rañño pesesi sāsanaṃ.

48. Sopi sādhūti vatvāna, baddhapañcāyudho gajaṃ;
Āruyha munino māro viya otthari tāvade.

49. Moggallānopi sannaddho, āruyha karīnaṃ varaṃ;
Tatthā'go aññamaññaṃ te, pāpuṇiṃsu mahāgajā.

50. Saddo sūyittha saṅghaṭṭe, asanirāva sannibho;
Dantaghātena uṭṭhāsi, jālā vijjullatā viya.

51. Sañjhāghanasabhāgā'suṃ, gajā lohitamakkhitā;
Moggallānagajāviddho, raññoosakki kuñjaro.

52. Rājā ārabhi taṃ disvā, chindituṃ sīsamattano;
Moggallāno'tha vandanto, yāci'me'vaṃ kirīiti.

53. Yācamānepi somānaṃ, mānento chindikandharaṃ;
Chaḍḍesi chahi so rajjaṃ, māsehi divasehi ca.

54. Moggallāno tato rājā, āsi dīpe mahābalo;
Mātulañca paṭiccemaṃ, cūlanāmena voharuṃ.

55. Āsādhāraṇakāveyyo, vatthuttaya parāyaṇo;
Dānasaṃyama soceyyo, soraccādiguṇālayo.

56. Dānena piyavācāya, atthassa cariyāya ca;
Samānattassabhāvena, saṅgahesi mahājanaṃ.

57. Piṇḍapātavihārehi, bhesajjacchādanehi ca;
Bhikkhusaṅghañhi saṅgaṇhi, dhammikāya ca guttiyā.

58. Atirekāya pūjāya, pūjetvā dhammabhāṇake;
Piṭake tīṇi vācesi, saddhimaṭṭhakathāya so.

59. Kumāre upalāletvā, nivāpena yathāruciṃ;
Sajjhāpesi sadā dhammaṃ, dhammadīpo mahāmati.

60. Dhammadīpañca so katvā, kuñjarasekhareni sā;
Dhammāvāsāne vācesi, puramhi purisuttamo.

61. Bandhāpesi kadambañca, nadiṃpabbatamajjhato;
Pattapasāṇavāpiñca, dhanavāpiṃ garitaraṃ.

62. Gaṇhāpesi sadīghāyu-hetu kammanti sādaro;
Likhāpesi ca saddhammaṃ, vatthupūjañca kārayi.

63. Lokaṃ so anukampitvā, mātāputtaṃva orasaṃ;
Datvā bhutvā yathākāmaṃ, vasse vīsatime mari.

64. Mahesī tassa ghātetvā, visayogena ñātake;
Puttaṃ rajje'bhisiñcitvā, sayaṃ rajjaṃ vicārayi.

65. Tathābhisitto so kitti-sirimegho narādhipo;
Tipupattehi chādesi, dumindadharamādito.

66. Kapaṇaddhivaṇibbānaṃ, mahādānaṃ pavattayi;
Maggapālo tathākāro, ahu sabbopabhogiyo.

67. Mahesī sā sadā āsi, padhānā sabbakammasu;
Rajjaṃ tassā'si teneva, heṭṭhupariyavattikaṃ.

68. Rājāpādā mahāmaccā'-hesuṃ lañcaparāyanā;
Dubbale ca viheṭhesuṃ, balī jānapadā narā.

69. Silākāḷassa kālamhi, gāme saṅgillanāmake;
Bhayavasīvhayo poso, ahu moriyavaṃsajo.

70. Ahosi putto sīvassa, aggabodhi sanāmako;
Bhāgineyyopi tassāsi, mahānāgoti vissuto.

71. Bhāgineyo mahānāgo, aggabodhi ca sundaro;
Uḷārajjhāsayattā so, mahānāgo mahabbalo.

72. Hitvā kassakakammāni, corakammamakā vane;
Godhaṃ laddhāna pesesi, mātulāniya santikaṃ.

73. Godhaṃ disvā'vasā ñatvā, dhaññapacchimapesayi;
Kammārassā'pi pesesi, sasaṃ sopi tathevakā.

74. Bījaṃ bhaginī māyāci, bījagāhañca tassa sā;
Dāsañca ñatvā pesesi, annapānādinā raho.

75. Tadā dubbhikkhakālamhi, eko mantadharo naro;
Bhikkhālābhāya saddhehi, bhikkhuvesena bhikkhati.

76. Taṃ gāmaṃ pavisitvā so, aladdhā kiñci bhojanaṃ;
Abhibhūto jighacchāya, kampamāno nigacchati.

77. Taṃ disvā karuṇāyanto, mahānāgo mahādayo;
Pattamādāya gāmanta-māhiṇḍitvāpi sabbaso.

78. Yāgumattampi nālattha, tato uttarasāṭakaṃ;
Datvā āhari āhāraṃ, so taṃ bhutvā pasīdiya.

79. Rajjārahamimaṃ dīpe, karissāmīti cintiya;
Tamādāya khaṇenā'gā, gokaṇṇakamahaṇṇavaṃ.

80. Atha tattha nisīditvā, sañjapanto yathāvidhiṃma;
Mantonā'nesi nāgindaṃ, phussapuṇṇamarattiyaṃ.

81. Mahānāgaṃ phusāhīti, mahānāgaṃ niyojayi;
So bhīto purime yāme, āgataṃ taṃ na sambhusī.

82. Tathā majjhimayāmepi, pacchime pana naṅgale;
Gahetvā khipi tīheva, aṅgulīhi sataṃ chupi.

83. So taṃ byākāsi taṃ ditvā, sabalaṃ me parissamaṃ;
Tīhi rājūhi yujjhitvā, catutthaṃ tvaṃ nighātiya.

84. Vuḍḍho tīṇeva vassāni, rājā hutvā na jīvasi;
Tathā hessanti rājāno, tayo te vaṃsajā narā.

85. Gantvā sevassu rājānaṃ, pacchā passasi mekhalaṃ;
Iti vatvāna pesesi, sopi gantvā narissaraṃ.

86. Passitvā tamupaṭṭhāsi, rājā rohaṇakammikaṃ;
Taṃ akāsi taduṭṭhānaṃ, bhaṇḍamāhari so bahuṃ.

87. Rājā tasmiṃ pasīditvā, andhasenāpativhayaṃ;
Datvā ṭhānantaraṃ tassa, gantuṃ tattheva yojayi.

88. Bhayasīvassa puttañca, bhāgineyyañca attano;
Ādāya gantvā taṃ desaṃ, parivattesi sabbaso.

89. Paccekabhogaṃ katvāna, rohaṇaṃ tattha so vasaṃ;
Dāṭhappabhūtinā kātuṃ, yuddhaṃgantvā mahabbalo.

90. Moggallānabhayā gantvā, rohaṇañca tahiṃ vasī;
Sutvā kittisirīmeghavaṇṇa-raññno rajje samañjasaṃ.

91. Rajjaṃ gahetuṃ kāloti, sīghaṃ āgamma rohaṇā;
Ekūnavise divase, mārayitvā mahīpatiṃ.

92. Sayaṃ hutvā mahīpālo, desaṃ katvā yathā pure;
Bhāgineyyassa pāhesi, paṇṇamāgacchatūti so.

93. Āgacchanto nimittena, nivattitvā marittha so;
Tato mātulaputtaṃ'kā, uparajjaṃ kataññuko.

94. Ālavālaṃ dumindassa, katvā hemamayaṃ gharaṃ;
Chādāpesi munindassa, paṭimāyo ca sandahi.

95. Mahācetittaye kāsi, sudhākammañca cumbaṭaṃ;
Hatthivediñca kāretvā, cittakammamakārayi.

96. Pesakārakagāmaṃ so, jambelavhayamuttare;
Mahāvihārecābandhi, gāmaṃ tintiṇikavhayaṃ.

97. Uddhagāmamhi vasabha-gāmaṃ jetavanassa'dā;
Vatthadānaṃ nikāyesu, tīsu ceva pavattayi.

98. Khettānaṃ hisataṃ datvā, vihāre jetanāmake;
Yāguṃ tattha pavattesi, bhikkhūnaṃ sabbakālikaṃ.

99. Sahassa dūratissavhā, khettaṃ datvā tapassinaṃ;
Mahāvihāravāsīnaṃ, yāguṃ niccaṃ pavattayi.

100. Ciramātikavārañca, tattheva'dā guṇe rato;
Mayūrapariveṇe ca, navakammamakārayi.

101. Kāsikhaṇḍe mahādeva-rattakuravanāmake;
Vihāre anurārāmaṃ, jiṇṇañca paṭisaṅkharī.

102. Kamaṃ sovaggikaṃ katvā, evamādiṃ narissaro;
Agamā tīhi vassehi, devarājasahabyataṃ.

103. Aṭṭhete kuṭṭhacittā'parimitavibhavā rājarājenarūpā;
Rājāno rājamānā narakarituragāsūrasenārathehi;
Ante hitvā'khilaṃ taṃ vigataparijanā'ḷāhanaṃ saṅkhatāsuṃ;
Sappañño taṃ saranto bhavatu bhavasukhaṃ vantukāmo hitesī.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Aṭṭharājako nāma

Cattālīsatimo paricchedo.

Ekacattālīsatima pariccheda

Dvirājako

1. Mahānāganarindassa, bhāgineyyo subhāgiyo;
So aggabodhirājāsi, aggabodhigatāsayo.

2. Tejena bāhuṃ sommena, candaṃ sampuṇṇamaṇḍalaṃ;
Sumerumacalantena, gambhirena mahodadhiṃ.

3. Vasundharā pakampena, mārutaṃ sampavuttiyā;
Buddhiyāmaramantāraṃ, suddhiyā saradambaraṃ.

4. Kāmabhogena devinda, matthena ca narissaraṃ;
Dhammena suddhavāseṭṭhaṃ, vikkamena migādhipaṃ.

5. Rājadhammehi rajjehi, cakkavattinarissaraṃ;
Vessantarañca dānena, anugantvā jane suto.

6. Mātulaṃ uparājavhe, bhātaraṃ yuvarājake;
Bhāgineyyañca malaya-rājaṭhāne ṭhapesi so.

7. Ṭhānantare yathāyogaṃ-seṭṭhāmacce ṭhapesi ca;
Janaṃ saṅgahavatthūhī, rājadhammehi caggahi.

8. Desaṃ sayoggaṃ pādāsi, yuvarājassa dakkhiṇaṃ;

Vasaṃ tattha sirīvaḍḍha-mānavāpiṃ sagāhayi.

9. Katvā girivihārañca, saṅghikaṃ tassa dāpayi;
Khettānaṃ dvisataṃ saṅgha-bhogatthāya mahāmati.

10. Adā malayarājassa, dāṭhānāmaṃ sadhītaraṃ;
Pariveṇaṃ sīrisaṅgha-bodhināmañca kārayi.

11. Mahāsivassa kāresi, pariveṇaṃ sanāmakaṃ;
Parivāro'pi tassāsi, evaṃ puññaparāyano.

12. Katvā sādhupacārena, porāṇaṃ saṅgahaṃ vidhiṃ;
Antarāyaṃ visodhetuṃ, jiṇṇañca paṭisaṅkhari.

13. Kavayo tassa rajjamhi, sīhaḷāya niruttiyā;
Kāveyye bahuke'kāsuṃ, vicitranayāsālino.

14. Vihāre dakkhiṇe kāsi, pāsādaṃ sumanoharaṃ;
Akā navahi vassehi, dipe kaṇṭakasodhanaṃ.

15. Kurundanāmaṃ kāretvā, vihāraṃ sabbasaṅghikaṃ;
Vāpiṃ tannāmakaṃ nāḷi-kerārāmaṃ tiyojanaṃ.

16. Mahāsivavhaye ceva, sassaṃ kārayituṃ adā;
Lābhasakkārasammāna-mārāmikasataṃ tadā.

17. Vihāraṃ taṃ samīpamhi, katvā ambilapassavaṃ;
Gāmaṃ tannāmakaṃ cādā, theriyānaṃ tapassīnaṃ.

18. Uttaravallivihārassa, ratanaṃ dīghavaṇṇitaṃ;
Datvā gāmaṃ patiṭṭhesi, satthubimbaṃ silāmayaṃ.

19. Keḷivāte ca kāresi, sumanaṃ nāma pabbataṃ;
Mahātelavaṭaṃbodhi-ghare pāsāṇavedikaṃ.

20. Kāretvā lohapāsādaṃ, pāsādamahane adā;
Chattiṃsānaṃ sahassānaṃ, bhikkhūnaṃ so ticīvaraṃ.

21. Gāmaṃ datvā niyojesi, ārakkhaṃ dhītu nāmakaṃ;
Hatthikucchivihārepi, pāsādaṃ kāsi buddhimā.

22. Dāṭhā sivassa ṭhatvāna, ovāde sādhu bhikkhuno;
Samācaranto dhammena, sakkaccaṃ tamupaṭṭhahi.

23. Mūgasenāpatiṃ cākā, vihāraṃ so visālakaṃ;
Gāmaṃ lajjikametassa, dāsa bhogāya'dāsi ca.

24. Mahānāgassa puññatthaṃ, rañño taṃnāmakaṃ akā;
Mahātherassa tañcā'dā, rājā tepiṭakassa so.

25. Attano sadisānañca, yogīnaṃ vigatālayo;
Bhikkhūnaṃ catusaṭṭhīnaṃ, vihāraṃ taṃ tadā adā.

26. Katvā tasseva mahā-pariveṇanivāsino;
Bhinnorudīpaṃ datvāna, vaṭṭakākārapiṭṭhito.

27. Dakkhiṇagīridaḷhavhe, mahānāge ca pabbate;
Kāḷavāpādike cā'kā, vihāre posathālaye.

28. Vihāre abhaye'kāsi, mahāpokkharaṇiṃ tathā;
Cetiyapabbate cākā, nāgasoṇḍiṃ thirodikaṃ.

29. Mahindataṭavāviñca, kārāpetvāna sādhukaṃ;
Etissā mariyādāya, theraṃ netuṃ niyojayi.

30. Mahāmahinda theramhi, taṃṭhānasamupāgato;
Taracchā eva netunti, katikañceva kārayi.

31. Chattaṃ soṇṇañca kāresi, nikāyesupi tīsu so;
Sattāṭṭhanava vāresu, mahaggharatanehi ca.

32. Mahātūpe catubbīsa-bhāraṃ chattaṃ suvaṇṇayaṃ;
Tattha tattha ca pūjesi, mahagghaṃ ratanuttamaṃ.

33. Dāṭhādhātugharaṃ katvā, vicitraratanujjalaṃ;
Kāsi hemakaraṇḍañca, lohanāvañca pāḷiyaṃ.

34. Maṇimekhalanāmañca, bandhāpesi sabandhanaṃ;
Mahāmātiñca gaṇhesi, maṇihīrakavāpiyaṃ.

35. Tadā eko mahāthero, jotipālakanāmako;
Parājesi vivādena, dīpe vetullavādino.

36. Dāṭhāpabhutināmo'tha, ādipādo'tilajjito;
Hatthamukkhippi taṃ hantuṃ, gaṇḍo sañjāyi taṃkhaṇe.

37. Rājā tasmiṃ pasīditvā, vihāreyeva vāsayi;
Mānena taṃ anāgamma, dāṭhāpabhūmato kira.

38. Datvā mahādipādattaṃ, bhāgineyyaggabodhino;
Rakkhituṃ taṃ niyojesi, theraṃ sopi tamācari.

39. Nīlagehaparicchedaṃ, katvā tasseva so adā;
Katvevaṃ bahudhā puññaṃ, catuttiṃse same mato.

40. Aggabodhi tato āsi, rājā pubbassa rājino;
Mahallakattānaṃ khudda-nāmena paridīpayuṃ.

41. So dīpaṃ paripālesi, pubbacārittakovido;
Akāsi ca mahesiṃ so, mātuladhītumattano.

42. Saṅghabhaddaṃ asiggāhaṃ, kāsi bandhuṃ mahesiyā;
Yathārahamadā ceva, ṭhānantaramanālayo.

43. Katvā veḷuvanaṃ rājā, sāgalīnaṃ niyojayī;
Jamburantaragallañca, kāsi mātikapiṭṭhikaṃ.

44. Rañño tasse'va rajjamhi, kāliṅgesu mahīpati;
Sattānaṃ maraṇaṃ yuddhe, disvā saṃviggamānaso.

45. Imaṃ dīpamupāgamma, pabbajjā katanicchayo;
Jotipālamhi pabbaji, rājā sakkāsi taṃ ciraṃ.

46. Padhānaṭhānaṃ tassa’kā, vihāre mattapabbate;
Tassāmacco mahesī ca, tathevā’gamma pabbajuṃ.

47. Rañño mahesī sutvāna, tassa pabbajjamuttamaṃ;
Sakkaccaṃ tamupaṭṭhāsi, ratanavhañca kārayi.

48. Adā rājā amaccassa, pācīnakaṇḍarājiyaṃ;
Vettavāsavihārañca, so’dā saṅghassa taṃ yati.

49. Rājattheremate rājā, socitvā parideviya;
Padhānaṭhānaṃ kāresi, cūḷagallavihārake.

50. Palaṃnagaragañceva, tassa ṭhānañhi kārayi;
Evaṃ tadatthaṃ puññāni, bahūni’pi mahīpati.

51. Jotipālita theramhi, tūpārāmamhi cetiyaṃ;
Vandamāne pabhijjitvā, bhāgo taṃ purato pati.

52. Pakkositvāna rājānaṃ, thero dassesi dukkhito;
Rājā disvāva saṃviggo, kammaṃ paṭṭhapi taṃkhaṇe.

53. Dakkhiṇakkhakadhātuṃ so, lohapāsādakucchiyaṃ;
Sārakkhaṃ ṭhapayitvāna, rattindivamapūjayi.

54. Navakamme cirāyante, thūpārāmamhi devatā;
Supinaṃ tassa dassesuṃ, rattimārāmikā viya.

55. Sace rājā papañceti, kātuṃ dhātugharaṃ mayaṃ;
Dhātuṃ gahetvā gacchāma, yatthatatthā’ti taṃkhaṇe.

56. Rājā pabuddho saṃviggo, na cireneva kārayi;
Kammaṃ dhātugharesabbaṃ, cittakammādisaññuttaṃ.

57. Catasso paṭimāyo ca, pallaṅke ca silāmaye;
Hemacchattaṃ silādanta-kammaṃ gehamhi sabbaso.

58. Mahāmaccādayo’kaṃsu, karaṇḍānaṃ sataṃ nava;
Devānaṃpiyatissassa, kammañca nikhilaṃ navaṃ.

59. Sabbussāhena kāretvā, mahāpūjaṃ yathārahaṃ;
Ānetvā lohapāsādā, dhātuṃ sabbādarena so.

60. Jotipālaṃ mahātheraṃ, sasaṅghaṃ parivāriya;
Parihārena vaḍḍhesi, dhātuṃ dhātukaraṇḍake.

61. Dhātugehassa pādāsi, laṅkādīpaṃ sahattanā;
Lābhaggāma-madā tassā, rakkhakānaṃ mahesiyā.

62. Nāgadīpamhi gehañca, rājāyatanadhātuyā;
Uṇṇalomagharañceva, chattamāmalacetiye.

63. Tattha gāmaṃ vihārassa, yāgudānāya’dāsi ca;
Vihārassa’bhayassā’dā, gāmamaṅgaṇasālakaṃ.

64. Nāmaṃ katvāna so’kāsi, attano ca mahesiyā;
Dāṭhaggabodhimāvāsaṃ, vihāre atayuttare.

65. Devī kapālanāgaṃ sā, vihāraṃ sādhukāriya;
Tasse'vādā vihārassa, sampannacatupaccayaṃ.

66. Gehaṃ jetavane kāsi, rājā rājatacumbaṭaṃ;
Udapānaṃ maṇāpesi, sova bodhigharantike.

67. Gaṅgātaṭaṃ valāhassaṃ, vāpiṃ giritaṭañcakā;
Mahāpāḷiṃpi vaḍḍhesi, bhatanāvañca kārayi.

68. Bhikkhūnīnaṃ mahesī ca, bhattavaṃsaṃ samādisi;
Evaṃ puññāni katvā so, divaṃ'gā dasame same.

69. Evaṃ puññaratā narādhipatayo sampannabhogā gamuṃ;
Maccusseva vasaṃ tatohi matimā sammā bhavassīdisaṃ;
Passanto niyamaṃ vihāya vidhinā sabbaṃ bhave saṅgatiṃ;
Nibbānābhimukho careyya dhitimā pabbajjamajjhūpago.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Dvirājako nāma

Ekacattālīsatimo paricchedo.

Dvicattālīsatima pariccheda

Cha rājako

1. Saṅghatisso tato āsi, asiggāho mahīpati;
Sāsanassa ca raṭṭhassa, vuddhikāmo naye rato.

2. Ṭhānantaraṃ yathārahaṃ, datvā saṅgaṇhiso janaṃ;
Tadā khuddakarājassa, moggallāno camūpati.

3. Vasanto rohaṇe sutvā, saṅghatissassa rājataṃ;
Khandhavāraṃ sayuddhatthaṃ, mahāgalle nivesayi.

4. Saṅghatisso ca sutvā taṃ, balakāyamapesayi;
Yujjhituṃ tena tajjesi, moggallāno mahabbalo.

5. Tato hatthassamādāya, gantvā rattivihārakaṃ;
Balaṃ so sannipātento, vāsaṃ tattheva kappayi.

6. Rājā sutvā punā'gantvā, kadallādīnivātake;
Yujjhitvā taṃ palāpetvā, pesetvā balamattano.

7. Sayaṃ puramupāgañchi, sopi naṭṭhaṃ savāhiniṃ;
Puna pākatikaṃ katvā, kareheramupāgami.

8. Rañño senāpati puttaṃ, pesetvā corasantikaṃ;
Yena kenaci lesena, sayaṃ dukkhiva dummano.

9. Āturo viya bāḷhaṃ so, hosi mañcaparāyano;
Rājā sutvā pavattitaṃ, upasaṅkamma taṅkhaṇe.

10. Mā tvaṃ soci kumārassa, sammānetvānusāsiya;

Handa tvaṃ nagaraṃ rakkha, nate sakkā mayā saha.

11. Yuddhamaṇḍalamāgantuṃ, gilānattāti yojayi;
Ubbāsite jane sabbe, vicchinne rājabhojane.

12. Mahāpāḷimhi sampakkaṃ, rañño bhojanamāharuṃ;
Rājā dvisvā'ti nibinno, yāva mando na hessati.

13. Ekko pīti vicintetvā, yuddhāya samāsā'gamā;
Saddhiṃ puttena āruyha, hatthiṃsannaddhavāhano.

14. Thokeneva balenāgā, pācinatissapabbataṃ;
Evaṃ ubhayato cūḷa-saṅgāme paccupaṭṭhite.

15. Senāpatisamittaddu, yuddhamārabhi pacchato;
Putto disvā narindassa, ghātessāmi imaṃ iti.

16. Āha rājā nivāresi, mā te rucci balaṃ idaṃ;
Neva sakkā'dhivāsetuṃ, atimandaṃ hanissati.

17. Duvinnaṃ balakāyānaṃ, rājāmajjhagato ahu;
Tato senā dvidhā'hosi, corasenāpatīpati.

18. Rañño nāgo madhukavha rukkhacchāyaṃ samāvisi;
Tadā chattaṃ patitassa, sākhamāhacca bhūmiyaṃ.

19. Corassa senā taṃ ditvā, haritvā sāmino adā;
So taṃ ussāpayichattaṃ, ṭhatvāpabbatamuddhani.

20. Tadā rājabalaṃ rājā, nunamesoti cintiya;
Gantvā taṃ parivāresi, rājā āsi tadekako.

21. Hatthikkhandhā tadoruyha-puttaṃ'maccañca sohadaṃ;
Upāvisi samīpamhi, merumajjarakānanaṃ.

22. Moggallāno tato laddha-jayo vāhanamādiya;
Senāpatiṃca mittadduṃ, tassa puttañca pāpinaṃ.

23. Upāgamma puraṃ rājā, āsī laṅkā talādhipo;
Tato cintesi jīvante, sattumhi na sukhaṃ iti.

24. So sutvā pubbarājassa, putto etthāti kujjhiya;
Āṇāpesi ca tassā'su, hatthapādāni chindituṃ.

25. Upakkami tadā raññā, āṇatto puriso khaṇe;
Chindituṃ hatthapādaṃ so, kumāro rodi dummano.

26. Pūvakhādakahatthaṃ me, chindeyyaṃ ce tadā ahaṃ;
Khādisaṃ tena pūveti, haṃ sutvā rājakammiko.

27. Roditvā paridevitvā, rājāṇāya dukhaddito;
Vāmaṃ hatthañca pādañca, tassa chindi narādhamo.

28. Jeṭṭhatisso palāyitvā, rañño putto'paro agā;
Aññato malayaṃ desaṃ, merukandaranāmakaṃ.

29. Rājā'tha sasutā'macco, gantvā veḷuvanaṃ raho;
Codito tattha bhikkhūhi, kāsāvāni samādiyi.

30. Bhikkhuvesaṃ gahetvāna, rohaṇaṃ gantumānaso;
Maṇihīraṃ samāgañchi, tatraṭhā rājasevakā.

31. Sañjānitvā tayopete, tesaṃ pādevarujjhiya;
Sāsanaṃ tassa pesesuṃ, rājā sutvā visesato.

32. Tuṭṭho āṇāpayi gantvā, sīghamādāya tejane;
Tato sīhagiriṃnetvā, tissaṅkaṃ nirupaddavaṃ.

33. Sīsaṃ gaṇhatha tattheva, rañño ca tanayassa ca;
Amaccaṃ pana jīvanta-māneyyātha mama'ntikaṃ.

34. Manussā evamāṇattā, te gahetvā tayojane;
Netvā sīhagiriṃkātuṃ, yathāvuttamupakkamuṃ.

35. Tato rājasuto āha, purise kammakārake;
Sīsaṃ me paṭhamaṃ chetvā, detha mayhaṃ sukhaṃ iti.

36. Rājaposā tathā'kāsuṃ, pacchāchindiṃsu rājino;
Sīsaṃ passatha bālānaṃ, kammaṃ kammavidūjanā.

37. Evaṃ aniccā bhogāhi, adhuvā asayaṃvasī;
Tattha laggā kathaṃ niccaṃ, sukhaṃ bho na gavesatha.

38. Rañño sāsanamāhaṃsu, amaccassa hitesino;
Taṃ sutvāna hasitvāna, idaṃ vacanamabravi.

39. Chinnasīso mayā diṭṭho, mayi jīvati sāmiko;
Ṭhapetvā hampi sevāmi, aho aññañhi sāmikaṃ.

40. Idha taṃ mārayitvāna, chāyaṃ tassa harissatha;
Aho aññāṇakā tumhe, maññe ummattakā iti.

41. Iti vatvāna so pāde, gahetvā sāmino sayi;
Tassa te haraṇopāyaṃ, apassantā yathā tathā.

42. Tassāpi sīsaṃ chetvāna, maccā ādāya tīṇi'pi;
Rañño dassetumāhacca, rājā tusittha nibbhayo.

43. Duṭṭhasenā patissā'dā, tato malayarājataṃ;
Asiggāhakaṭhānamhi, tassa puttaṃ ṭhapesi ca.

44. Thūpattayampi chādesi, vatthehi ahatehi so;
Tathā laṅkātale sabbe, thūpekāsi mahussavaṃ.

45. Kesadhātuñca nāthassa, dāṭhādhātuṃ tatheva ca;
Mahābodhiṃ sasakkaccaṃ, mahāpūjāya sakkari.

46. Sabbaṃ vesākhapūjādiṃ, cārittaṃnugataṃ akā;
Dhammakammena sodhesi, sabbaṃ sugatasāsanaṃ.

47. Piṭakānañca sajjhāyaṃ, mahāpūjāya kārayi;
Lābhaṃ datvā tirekena, pūjayittha bahussute.

48. Bhikkhūnaṃ dīpavāsīnaṃ, sabbesaṃ cīvaraṃ agā;
Āvāsesu ca sabbesu, kathinaṃ attharāpayi.

49. Paṭimāyo ca kāresi, jiṇṇañca paṭisaṅkhari;
Loṇakkhettañca pādāsi, saṅghassa tisatādhikaṃ.

50. Kārapiṭṭhimhi kāresi, moggallāna vihārakaṃ;
Vihārā piṭṭhigāmañca, sagāmaṃ vaṭagāmakaṃ.

51. Tathā cetiyagehañca’-kāsi rakkhavihārake;
Vihāraṃ naṃ bahunnaṃ so, bhogagāme bahū adā.

52. Evaṃ puññānī so’kāsi, appameyyāni bhūmipo;
Sampattīnamanicattaṃ, saranto pubbarājino.

53. Tadā kenaci dosena, kuddhomalayarājino;
Saritvā pubbarājassa, kataṃ tena virūpakaṃ.

54. Upāyena gahetvāna, hatthapādañca chedayi;
Taṃ sutvā so asiggāho, saputto rohaṇaṃgato.

55. Vasanto tattha so katvā, hatthe janapadaṃ lahuṃ;
Jeṭṭhasissamupagañchi, nilīnaṃ malaye ṭhitaṃ.

56. Saddhiṃ tenasaghātento, raṭṭhaṃ janapadaṃ khaṇe;
Doḷapabbatamāgamma, khandhāvāraṃ nivesayi.

57. Rājā sutvāna taṃ sabbaṃ, sannaddhabalavāhano;
Khandhāvāraṃ nivesesi, gantvā tasseva santikaṃ.

58. Tadā pajjararogena, manussārājino bahū;
Upaddutā matā āsuṃ, taṃ sutvā so asiggaho.

59. Yuddhamārabhivegena, rañño senātidubbalā;
Pabhijjitvā palāyittha, rājāpacchā palāyi so.

60. Disvā ekākinaṃ yantaṃ, sīhapabbatasantike;
Asiggāho mahārājaṃ, mārayittha saparisaṃ.

61. Ohīnaṃ pacchato jeṭṭha-tissampi pana mārituṃ;
Sāsanaṃ tassa pesesi, ehi rājā bhavāhīti.

62. So taññatvā palāyitvā, nivatto malayaṃ agā;
Kathañhi laddhaṃ kicchena, rajjaṃso deti me iti.

63. Evaṃ kho dallanāmaṃ so, moggallānaṃ narissaraṃ;
Māretvā chahi vassehi, sampattabalavāhano.

64. Athā’gantvā asiggāho, anurādhapuraṃ varaṃ;
Rājā hutvā pavattesi, āṇācakkaṃ mahītale.

65. Sa silāmeghavaṇṇavho, saṅghaṃ bodhiñca vandiya;
Thūpattayañca sakkāsi, mahāpāḷiñca vaḍḍhayi.

66. Pāyāsaṃ’dāsi saṅghassa, sappiphāṇitasaṅkhataṃ;
Chātake atikicchamhi, parissāvanameva ca.

67. Sabbadānena saṅgaṇhī, kapaṇaddhivaṇibbake;
Pūvamūladhanaṃcā'dā, kumārānaṃ mahādayo.

68. Vihāre abhaye buddhaṃ, pūjayittha sīlāmayaṃ;
Jiṇṇañca gehaṃ tassā'kā, nānāratanacittikaṃ.

69. Kolavāpiñca datvāna, ārakkhatthaṃ jinassa so;
Pūjaṃ sabbopahārehi, sabbakālaṃ pavattayi.

70. Evaṃ tasmiṃ mahīpāle, vasante puññabhājane;
Nāyako sirināgavho, jeṭṭhatissassa mātulo.

71. Gantvāna paratīraṃ so, ādāya damiḷe bahū;
Āgantvā uttaraṃ desaṃ, gaṇhituṃ tamupakkami.

72. Rājāpi sutvā taṃ gantvā, yujjhitvā rājamittake;
Gāme hantvāna taṃ tena, damiḷe saddhimāgate.

73. Hatasese gahetvāna, katvā paribhavaṃ bahuṃ;
Adāsi dāse katvāna, vihāresu tahiṃ tahiṃ.

74. Evaṃsampattavijaye, puramāgammabhūmipe;
Sabbaṃ raṭṭhaṃ visodhetvā, vasante akuto bhaye.

75. Bhikkhubodhī sanāmo'tha, vihāre abhayuttare;
Dussīle bahule disvā, pabbajjāya navopi so.

76. Rājānamupasaṅkamma, dhammakammamayācatha;
Rājā te neva kāresi, dhammakammaṃ vihārake.

77. Dussīlā nihaṭā tena, sabbe mantiya ekato;
Raho taṃ mārayitvāna, taṃ kammaṃ paṭibāhayyuṃ.

78. Rājā sutvā tadā kuddho, sabbegaṇhiya ekato;
Akā pokkharaṇī pāle, chinnahatthe sabandhane.

79. Aññe tattha sataṃ bhikkhū, jambudīpe khipāpayi;
Saranto tassa ussāhaṃ, parisodhesi sāsanaṃ.

80. Bhikkhū theriyavāde so, kātuṃ tehi uposathaṃ;
Ārādhetvā paṭikkhitto, pakuppitvā anādaro.

81. Akkositvā ca bhāsitvā, vācāhi pharusāhi so;
Bhikkhū te akkhamāpetvā, dakkhiṇaṃ desamajjhagā.

82. Tassa so mahatā phuṭṭho, rogena marisajjukaṃ;
Evaṃ navahi vassehi, pariccaji mahītalaṃ.

83. Tassa putto tato agga-bodhi nāmo kumārako;
Āsi rājāsirisaṅgha-bodhināmena visuto.

84. Kaṇiṭṭhaṃ bhātaraṃ māṇaṃ, oparajje'bhisañciya;
Tassā'dā dakkhiṇaṃ desaṃ, sayoggabalavāhanaṃ.

85. Rājā so pubbarājūnaṃ, pavattaṃ na vināsiya;
Raṭṭhaṃ dhammena pālesi, saṅghañca bahumānayi.

86. Jeṭṭhatisso'tha taṃ sabbaṃ, suṇitvā malaye ṭhito;
Ariṭṭhaṃ girimāgamma, saṅgahesi mahājanaṃ.

87. Katvā hatthagate pubba-dakkhiṇe susamānase;
Kamena puramāgantu-mārabhittha mahābalo.

88. Dāṭhāsiva mamaccañca, gahetuṃ pacchimaṃ disaṃ;
Pesayitvā sayaṃ gāme, vasittha siripiṭṭhike.

89. Rājā nisamma taṃsabbaṃ, uparājaṃ visajjayi;
Sabalaṃ pacchimaṃ desaṃ, so gantvā taṃ palāpayi.

90. Potakaṃva kulāvamhi, sakkā hantunti dārakaṃ;
Māyettaṃ āgataṃ rājā, kumārā'macca maggahī.

91. Jeṭṭhatissaṃpi etaṃva, gaṇhissāmīti cintiya;
Thokeneva balenāgā, nirāsaṅkotivikkamo.

92. Jeṭṭhasissopi taṃ sutvā, sannaddhabalavāhano;
Sāgaro bhinnavelova, rājasenaṃ samotthari.

93. Rājasenā pabhijjittha, rājā āruyha kuñjaraṃ;
Eko aññātavesena, palāyitvā khaṇena so.

94. Chaṭṭhe māsamhi rajjamhā, nāvamāruyha sajjukaṃ;
Jambudīpamagāhitvā, dhanaṃ desañca ñātake.

95. Jeṭṭhatisso tato hutvā, pure rājāyathā pure;
Sabbaṃ kiccaṃ pavattesi, paripālesi sāsanaṃ.

96. Mahādāragiriṃ so'dā, vihāre abhayuttare;
Mahāvihārassā'dāsi, mahāmettavhabodhikaṃ.

97. Goṇḍigāmañca pādāsi, rājā jetavanassa so;
Mātulaṅgaṇakañceva, gāmañco dumbaraṅgaṇaṃ.

98. Mahānāgassa pādāsi, padhānagharakassa so;
Kassapassa girissāpi, āhāraṃ ambilāpikaṃ.

99. Gāmaṃ kakkhalavitthiñca, adāveḷuvanassa so;
Gaṅgāmāti vihārassa, kehetaṃ gāmakaṃ adā.

100. Antarāgaṅgasavhassa, cullamātikagāmakaṃ;
Mayettikassapāvāse, sahanna nagaraṃ adā.

101. Kāḷavāpi vihārassa, udavhaṃ gāmamādisi;
Ete caññeca so bhoga-gāmehi paripūrayi.

102. Jiṇṇaṃ satasahassehi, tīhi so paṭisaṅkhari;
Bhikkhūnaṃ dīpavāsīnaṃ, ticīvaramadāsi ca.

103. Jambudīpagatassā'suṃ, rañño sodariyā narā;
Tattha tattha nilīnā te, desaṃ hantumupakkamuṃ.

104. Sutvā taṃ jeṭṭhatisso'tha, kāḷavāpiṃupacca so;
Yujjhanto tehi tattheva, vāsaṃ'kāsi savāhano.

105. Paratīraṃ gato rājā, gahetvā damiḷaṃ balaṃ;
Kāḷavāpimupāgamma, kātuṃ yuddhamupakkami.

106. Jeṭṭhatissopi sannaddha balakāyo dhanāyudho;
Jambudīpaṃ gamāpetvā, amaccaṃ dāṭhasivakaṃ.

107. Vammitaṃ gajamāruyha, yujjhanto attano balaṃ;
Ohīyamānaṃ disvāna, āruḷhaṃ attanā saha.

108. Mahāmaccavaco vedaṃ, sandesaṃ me mahesiyā;
Ārocehi yathākāmaṃ, pacchā tava karissati.

109. Pabbajitvā mahādevī, sajjhāyitvā ca āgamaṃ;
Abhidhammaṃ kathetvāna, pattiṃ dehīti rājino.

110. Iccetaṃ sāsanaṃ datvā, damiḷe āgatāgate;
Yāva yuddhaṃ nihantvāna, āyumhi khayamāgate.

111. Veḷuppadamiḷaṃ nāma, disvā yujjhitumāgataṃ;
Tambulatthaviyaṃ hatthe, rakkhanto churikaṃ tadā.

112. Tato nikkaraṇiṃ sammā, gahetvā sīsamattano;
Chetvā hatthimhi appetvā, churikaṃ kosiyaṃ khipi.

113. Ugghosayi mahāsenā, mahāmaccopi so tadā;
Gantvā’bhiyogaṃ vatvāna, sīsacchedamhi rājino.

114. Sandesaṃ deviyā vatvā, tāya pabbajjasāsane;
Samāpito bhidhammamhi, saddhimaṭṭhakathāya hi.

115. Dhammāsanā samoruyha, nisīdiya mahītale;
Ehi rañño mahākāraṃ, dassehī’ti niyojito.

116. Nisajja purato tassā, chinditvā sīsamattano;
Khipitvā churikaṃ āha, evaṃ devo mato iti.

117. Sā taṃ disvā-tisokena, phāletvā hadayaṃ matā;
Evaṃ pañcahi māsehi, rājā so tidivaṃ gato.

118. Evaṃ vijitasaṅgāmo, sattavo abhimaddiya;
Rajjaṃ pākatikaṃ katvā, viharanto pure vare.

119. Uparājassa nāmena, kāritassa pana’ttanā;
Mahallarājā savhassa, padhānagharakassa so.

120. Addhā gāmadvayaṃ rājā, haṅkāraṃ sāmugāmakaṃ;
Kehellarājabhāgañca, sabbepi paricārake.

121. Tathā jetavanassa’dā, mahāmaṇikagāmakaṃ;
Mayettikassapāvāsaṃ, sālagāmena pūjayi.

122. Ambillapadaraṃ cā’dā, cetiyassa girissa so;
Pulatthinagare kāsi, mahāpānādi dīpakaṃ.

123. Amaccā tassa māresuṃ, māṇavhaṃ yuvarājakaṃ;
Antopure’parajjhitvā, datvāpi samamettikaṃ.

124. Tato kassapanāmamṃ so, kaṇiṭṭhaṃ sakabhātaraṃ;
Pālento santatiṃ rājā, oparajje'bhisecayi.

125. Māṇassa maraṇaṃ sutvā, gahetvā damiḷe lahuṃ;
Dāṭhāsivo samāgañchi, gāmaṃ tintiṇī nāmakaṃ.

126. Tassāgamanamaññāma, nikkhamitvā savāhano;
Yujjhanto dvārase vasse, jambudīpaṃ palātavā.

127. Pahāya sabbaṃ gacchanto, saññāṇatthāya attano;
Ekāvaliṃ gahetvāva, ekākī so hi nikkhami.

128. Ekāvaliṃ vināceva, rājā hutvā yathāvidhiṃ;
Ahu dāṭhopatissoti, visuto dharaṇī tale.

129. Itaro laddhaokāso, rajjamaggahi yujjhiya;
Aññamaññaṃ palāpesuṃ, evaṃ te antarantarā.

130. Evaṃ ubhinnaṃ rājūnaṃ, saṅgāmenā'bhipīḷito;
Loko upadduto-sabbo vihīnadhanadhaññavā.

131. Dāṭhopatisso nāsesi, sabbaṃ pubbakarājūnaṃ;
Gaṇhī tīsu nikāyesu, sāraṃ dhātugharesu ca.

132. Suvaṇṇapaṭimāyo so, suvaṇṇaṃ gaṇhi bhindiya;
Soṇṇamālādikaṃ sabbaṃ, pūjābhaṇḍaṃ nirākari.

133. Thūpārāme tathāgaṇhi, sovaṇṇaṃ thupikaṃ ghare;
Mahaggharatanākiṇṇaṃ, chattaṃ bhindittha cetiye.

134. Mahāpāḷimhi nāvāyo, damiḷānaṃ sadāpayi;
Rājagehā nijhāpesuṃ, saddhiṃ dhātugharena te.

135. Pacchā vippaṭisārī so, desetuṃ, pāpamattano;
Kāresi saha bhogena, sākavatthuvihārakaṃ.

136. Bhāgineyyopi ratana-dāṭho iti jane suto;
Mahādīpādo hutvāna, sabhogo tamupaṭṭhahi.

137. Aggabodhimhi sampatte, rajjaṃ yuddhabalena ca;
Kassapo yuvarājā so, senaṃ rakkhitumattano.

138. Duppañño sahasā bhetvā, thūpārāmamhi cetiyaṃ;
Devānampiyatissena, khuddarājena ceva hi.

139. Pubbakehica rājūhi, pūjitaṃdhanasārakaṃ;
Aggahesi dunnitīhi, pāpakehi purakkhato.

140. Dakkhiṇassa vihārassa, cetiyaṃ paribhindiya;
Aggahesi dhanaṃ sāraṃ, evamaññepi bhindayi.

141. Evaṃ karontaṃ taṃ rājā, dunnitikapurakkhataṃ;
Nāsakkhi kira vāretuṃ, aho pāpā nivāriyā.

142. Taṃ vāretu masakkonto, thūpārāmamhi cetiyaṃ;
Bhinnaṃ tena sakāresi, sahassena samaṅgalaṃ.

143. Tadā dāṭhopatissena, aggabodhi narissaro;
Jito rohaṇamevā'gā, sajjetuṃ balavāhanaṃ.

144. Tatra ṭhito soḷasame, vasse byādhihato mato;
Tadā tassa kaṇiṭṭho so, yuvarājāpi kassapo.

145. Dāṭhopatissa rājānaṃ, jambudīpaṃ palāpiya;
Ekarajjamakādesaṃ, makuṭantu na dhārayi.

146. Sādhūnaṃ saṅgamene'sa, hutvā vippaṭisārako;
Nāsaṃ pāpassa kammassa, karissāmīti cintiya.

147. Pupphārāme phalārāme, vāpiyo'pi ca kārayi;
Mahācetittayañcāpi, mahāpūjāhi sakkari.

148. Thūpārāmañca pūjetvā, ekaṃgāmañca tassadā;
Sabbāgamiyabhikkhūhi, dhammaṃdesāpayittha ca.

149. Katvā maricavaṭṭimhi, pāsādaṃ sutthiraṃ tahiṃ;
Vāsayittha mahātheraṃ, nāgasāla nivāsitaṃ.

150. Tatraṭṭhaṃ tamupaṭṭhāya, paccayeti catūhi'pi;
Abhidhammaṃ kathāpesi, saddhimaṭṭhakathāya so.

151. Nāgasālakamāvāsaṃ, katvā tasseva'dāsi so;
Mahāniṭṭhilagāmañca, paccayatthāya tassa'dā.

152. Atha dāthopatisso so, jambudīpā idhāgato;
Mahantaṃ balamādāya, karonto tena āhavaṃ.

153. Kassapena susannaddha-vāhanena tato mari;
Dvādasāsuṃ kiretassa, rājabhūtassa hāyanā.

154. Tassa dāṭhopatissassa, bhāgineyyo sanāmako;
Jambudīpaṃ palāyittha, bhīto tamhā mahāraṇe.

155. Evaṃ aniccā vata sabbabhogā,
Sudullabhā ceva khaṇeva sobhā;
Tasmāhi etesu ratiṃ vihāya,
Bhaveyya dhammābhimukho hitesī.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Cha rājako nāma

Dvicattālīsatimo paricchedo.

Tecattālīsatima pariccheda

Caturājako

1. Tato vijitasaṅgāmo, kassapo puritāsayo;
Mahāpāḷimhi saṅghassa, samiddhaṃ bhojanaṃ akā.

2. Nāgasālā nivāsiṃ so, mahādhammakathiṃ yatiṃ;

Mahāpūjāya pūjetvā, saddhammaṃ tena vācayi.

3. Vasantaṃ bhātuāvāse, samuddissa likhāpayi;
Kaṭandhakāravāsiṃ so, pāḷi sabbaṃ sasaṅgahaṃ.

4. Jiṇṇaṃ saṅkharikammañca, navaṃ kāresi cetiye;
Saṅghabhogamanekañca, tattha tattha pavattayi.

5. Nānāmaṇisamujjotaṃ, kāsi cūḷamaṇittayaṃ;
Sataṃ paṇḍupalāsānaṃ, vatthadānena tappayi.

6. Tassāsuṃ bahavo puttā, jeṭṭho tesañca māṇako;
Sabbe te na vayappattā, bālāvigatabuddhino.

7. Tato so byādhinā phuṭṭho, atekicchena kenaci;
Puttā me bālakā sabbe, ne'te rajjakkhamā iti.

8. Vasantaṃ rohaṇe dese, bhāgineyyaṃ mahāmatiṃ;
Āhuya sabbaṃ pādāsi, rajjaṃ puttehi attano.

9. Gandhamālādipūjāhi, pūjayitvāna cetiye;
Bhikkhusaṅghaṃ khamādhapasi, datvāna catupaccayaṃ.

10. Evaṃ dhammaṃ caritvāna, mittāmaccajanesu ca;
Gato navahi vassehi, yathākammaṃ narādhipo.

11. Katvā kattabbakiccaṃ so, mātulassa sagāravo;
Saṅgahanto janaṃ māṇo, damiḷe nīharāpayi.

12. Ekato damiḷā hutvā, nibbāsema imaṃ iti;
Tasmiṃ ṭhite bahiddhāva, aggahesuṃ puraṃ sayaṃ.

13. Hatta dāṭhassa pesesi, jambudīpagatassa te;
Āgantuṃtava kāloti, sāsanaṃ rajjagāhaṇe.

14. Māṇo'pi saṅghaṃ pesesi, sāsanaṃ piturohaṇaṃ;
Pitā sutvāna taṃ āgā, na cīreneva rohaṇā.

15. Ubhe te mantayitvāna, akaṃsu sandhilesakaṃ;
Umiḷehi tato jātā, sabbe te samavuttino.

16. Tato so pitaraṃ rajje, abhisiñcittha māṇako;
So'bhisitto nikāyānaṃ, sahassānaṃ tayaṃ adā.

17. Saṅghaṃ raṭṭhañca saṅgayha, sabbaṃ rājakulaṭṭhitaṃ;
Bhaṇḍaṃ pesesi sattūhi, rakkhaṇatthāya rohaṇaṃ.

18. Hatthadāṭhopi sutvāna, damiḷānaṃ tu sāsanaṃ;
Khaṇenā'gā imaṃ dīpaṃ, gahetvā damiḷhaṃ balaṃ.

19. Tadā te damiḷā sabbe, paribhūtā idha ṭhitā;
Āyantameva taṃ gantvā, parivāresu mañjase.

20. Māṇopi sutvā taṃ sabbaṃ, nāyaṃ kāloti yujjhituṃ;
Pesetvā piturājānaṃ, saddhiṃ sārena rohaṇaṃ.

21. Pubbadesaṃ sayaṃ gantvā, saṅgaṇhanto janaṃ vasī;
Laddhā damiḷapakkhaṃ so, gahetvā rājakaṃ puraṃ.

22. Dāṭhopatisso rājāti, nāmaṃ sāveti attano;
Mātulaṃ viya taṃ loko, tena nāmena vohari.

23. Pitucchaputtamānetvā, aggabodhi sanāmakaṃ;
Ṭhapetvā yuvarājatte, desañcā'dāsi dakkhiṇaṃ.

24. Ṭhānantarañca pādāsi, nissitānaṃ yathārahaṃ;
Sāsanassa ca lokassa, sabbaṃ kattabbamācari.

25. Mahāpāḷimhi dāpesi, savatthaṃ dadhibhattakaṃ;
Khīraṃ pāyāsakañceva, dhammaṃ suṇi uposathi.

26. Kāretvā sabbapūjāyo, desā petvāna desanaṃ;
Evamādīhi puññehi, attānaṃ'kāsi bhaddakaṃ.

27. Kassapassa vihārassa, datvāsenavhagāmakaṃ;
Mahāgallañca pādāsi, padhānagharakassa so.

28. Pariveṇassa morassa, akāsi sakagāmakaṃ;
Thūpārāmassa puṇṇoḷiṃ, datvā sakkāsi cetiyaṃ.

29. Kappūrapariveṇaṃ so, kāresi abhayuttare;
Vihāraṃ tiputhullavhaṃ, katvā tasseva dāpayi.

30. Tasmiṃ karonte vāresuṃ, sīmāyanto'ti bhikkhavo;
Theriyā te kibāhetvā, balaṃ tatheva kārayi.

31. Atha te te theriyā bhikkhū, dummaññū tattha rājini;
Assaddhaṃ taṃ viditvāna, pattanikkujjanaṃ karuṃ.

32. Vuttañhi muninā tena, assaddho yo upāsako;
Alābhāya ca bhikkhūnaṃ, ceteta'kkosati ca te.

33. Pattanikujjanaṃ tassa, kattabbanti tato hi te;
Tassa taṃ kammamakaruṃ, loko maññittha aññathā.

34. Ādāyu kujjitaṃ pattaṃ, caranto bhikkhubhikkhakaṃ;
Nikujjeyya gharadvāre, tassā'ti kathikaṃ karuṃ.

35. Tasmiṃ so samaye phuṭṭho, byādhinā mahatāmari;
Vassamhi navame rājā, sampatto jīvitakkhayaṃ.

36. Dappulopi tato rājā, gato rohaṇakaṃ sakaṃ;
Vāsaṃ kappesi tattheva, karonto puññasañcayaṃ.

37. Ito paṭṭhāya vakkhāma, tassa vaṃsamanākulaṃ;
Vuccamānamhi ettheva, tasmiṃ hoti asaṅkaro.

38. Jāto okkākavaṃsamhi, mahātissoti vissuto;
Āsi eko mahāpuñño, samākiṇṇaguṇākaro.

39. Tasse'kā bhariyā āsi, saṅghapivāti vīssutā;
Dhaññapuññaguṇūpetā, dhītā rohaṇasāmino.

40. Tassāputtā tayo āsuṃ, paṭhamo aggabedhiko;
Dutiyo dappulo nāma, tatiyo maṇiakkhiko.

41. Ekāva dhītā tassāsi, rājanamagamā ca sā;
Jeṭṭho rohaṇanāmassa, desassā'si sayaṃ vasī.

42. Mahāpāḷiṃ sa kāresi, mahāgāme mahādhano;
Dāṭhaggabodhināmañca, pariveṇaṃ tahi vaṃso.

43. Kāṇagāmamhi kāṇānaṃ, gilānānañca sālake;
Vihāre paṭimāvhe ca, mahantaṃ paṭimāgharaṃ.

44. Patiṭṭhapesi katvāna, buddhatattha silāmayaṃ;
Mahantanāmaṃ sappañño, iddhīhi viya nimmitaṃ.

45. Sālavāṇañca kāresi, vihāraṃ attanāmakaṃ,
Pariveṇavihārañca, tathā kājaragāmakaṃ.

46. Navakammāni kāretvā, dhammasālavihārake;
Sayaṃ vaccakuṭī esa, tattha sodhesi buddhimā.

47. Ucciṭṭhaṃ bhikkhusaṅghassa, bhojanaṃ paribhuñjiya;
Maṇḍagāmañca saṅghassa, gāmaṃ'dāsi masādavā.

48. Puññāne'tānicaññāni, katvā tasmiṃ divaṅgate;
Āsī tassā'nujo tattha, sāmi dappulanāmako.

49. Isseraṃ tattha vattesi, sampamaddiya satta vo;
Mahādānaṃ pavattesi, nissaṅkaṃ rohaṇaṃ agā.

50. Tassa tuṭṭho jano āha, mahāsāmīti esano;
Tato paṭṭhāya taṃ loko-mahāsāmīti vohari.

51. Sutvāna taṃ silādāṭho, narindo sakadhītaraṃ;
Tassa pādāsi santuṭṭho, guṇehi bahukehi ca.

52. Yujarājattamassādā, rajjayoggoti mānituṃ;
Māṇavammādayo tassa, puttā āsuṃ mahāsayā.

53. Pāsāṇadipavāsissa, mahātherassa santike;
Dhammaṃ sutvā pasīditvā, tasmiṃ taṃ bahumānituṃ.

54. Vihāraṃ rohaṇe katvā, tassa pādāsi sopi taṃ;
Cātuddisiyasaṅghassa, paribhogāya vissajji.

55. Ambamālā vihārādi, vihāre kārayi bahū;
Khadirālivihārañca, katvā deva mapūjayi.

56. Pāsādamanurārāmaṃ, muttolambaṃ sujiṇṇakaṃ;
Sīrivaḍḍhañca pāsādaṃ, tathā takkambilaṃ paraṃ.

57. Sodhetvā bhikkhavo tattha, dvattiṃsa parivāsayi;
Sabbapaccayadānena, santappetvā mahīmati.

58. Adā kevaṭṭagambhīraṃ, gāmaṃ nāgavihārake;
Tathā rājavihārassa, gonnagāmaṃ samādiyi.

59. Adā tīsavihārassa, tathākantikapabbakaṃ;
Cittalapabbatassā'dā, gāmaṃ so gonnaviṭṭhikaṃ.

60. Datvā riyākarassesa, gāmaṃ somālavatthukaṃ;
Akāsi paṭimāgehaṃ, tatheva sumanoharaṃ.

61. Tatraṭṭhassa jinassā'kā, uṇṇalomaṃ mahagghiyaṃ;
Hemapaṭṭañca kāresi, sabbaṃ pūjāvidhiṃ sa'kā.

62. Cetiye parijiṇṇe so, sudhākammena rañjayi;
Tipañcahatthaṃ kāresi, metteyyaṃ sugataṃ paraṃ.

63. Evamādini puññāni, appameyyāni so vibhū;
Akāsi ca sayaṃ sādhu, parivārehī kārayi.

64. Parivārā ca tassāsuṃ, bahūpuññakarā narā;
Vihārā nekakā āsuṃ, katā tehi sappaccayā.

65. Kadāci maggaṃ gacchaṃ so, araññamhi agāmake;
Senaṃ saṃvidahitvāna, vāsaṃ kappesi rattiyaṃ.

66. Sunahātavillitto so, subhuttosayane sukhe;
Nipannesu ghare ramme, niddāyitumupakkami.

67. Alabhanto tadā niddaṃ, kinnu kho iti kāraṇaṃ;
Pavattiṃ upadhārento, divase sabbamattano.

68. Adisvā kāraṇaṃ anto, avassaṃ bahi hessati;
Iti cintiya yojesi, manussetaṃ gavesituṃ.

69. Evamāha ca nissaṅkaṃ, ayyakā mama rattiyaṃ;
Tementā rukkhamūlasmiṃ, ṭhitā ānetha te iti.

70. Tepi gantvā gavesantā, dīpahatthā mahājanā;
Mahāgāmā'gate bhikkhū, rukkhamūlagate tadā.

71. Te gantvā sāsanaṃ rañño, ārocesuṃ padhāviso;
Disvā ca bhikkhu santuṭṭho, netvā vāsagharaṃ sakaṃ.

72. Niccadānāya bhikkhūnaṃ, ṭhapite rattacīvare;
Tesaṃ datvāna tintāni, cīvarāni samādiya.

73. Sukkhāpiya ca katvāna, pādadhovanakādikaṃ;
Nisīdāpiya te sabbe, sayane sādhu santhate.

74. Bhesajjaṃ paṭiyādetvā, sayamevo'panāmiya;
Paccūsepi ca katvāna, kattabbaṃ bhojanādikaṃ.

75. Datvā kappiya kāre'tha, vissajjesi yathāruciṃ;
Evaṃ puññaratasseva, tassā'si divasaṃ gataṃ.

76. Evaṃ puññaparetasmiṃ, vasamāne naruttame;
Raṭṭhaṃ janapadaṃ sabbaṃ, yojetvā puññakammesu.

77. Māṇo pācinadesamhi, vasanto balasaṅgahaṃ;
Katvāna pituno senaṃ, dhanaṃ cevā harāpiya.

78. Kātuṃ saṅgāmamāgañchi, tipucullasagāmakaṃ;
Dāṭhopatisso taṃ sutvā, tambalaṃgā mahābalo.

79. Tatthā'kaṃsu mahāyuddhaṃ, aññamaññaṃ samāgatā;
Yodhā dāṭho patissassa, māṇaṃ saṅgaṃva mārayuṃ.

80. Taṃ sutvā dappulo sopi, sokasallahato mari;
Sattāha manurādhamhi, vasaṃ rajjamakārayi.

81. Rohaṇe tīṇi vassāni, esa rajjamakārayi;
Tasmā tassa kathā āsi, rohaṇamhi idhāpi ca.

82. Evaṃ paremāriya āhavamhi,
Kicchena laddhāva narena bhogā;
Āsuṃ khaṇe vijjulatopa bhogā,
Ko buddhimā tesu ratiṃ kareyya.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Caturājako nāma

Tecattālīsatimo paricchedo.

Catucattālīsatima pariccheda

Tirājako

1. Accaye hatthadāṭhassa, aggabodhikumārako;
Kaṇiṭṭho rājino āsi, sirisaṅghādi bodhiko.

2. Dhammarājā ayaṃ āsi, sammā dassanasaññuto;
Tasmā so puññakammāni, appameyyāni vattayi.

3. Nikāyattayavāsīnaṃ, bhattaggamavalokayi;
Mahāpāḷiñca vaḍḍhesi, māghātañceva kārayi.

4. Ṭhānantarañca dāpesi, yathāraha manālayo;
Sipagottādiyoggehi, saṃgatehi ca saṃgahi.

5. Yattha katthaci disvāpi, bhikkhavo so mahāmati;
Sakkatvā sobhaṇāpesi, parittaṃ sāsanogadhaṃ.

6. Theraṃ so upasaṅkamma, nāgasālanivāsinaṃ;
Dāṭhāsivaṃ mahāpaññaṃ, sīlavantaṃ bahussutaṃ.

7. Sakkacca naṃ tato sutvā, sammāsambuddhasāsanaṃ;
Dhamme'tīvapasīditvā, sabbasantikaro iti.

8. Sutvā theriyavādānaṃ, pubbañātīnamattano;
Pāpānaṃ duṭṭhacittānaṃ, apakāre kate bahū.

9. Vihāre pariveṇe ca, jiṇṇepākatike akā;
Bhogagāme ca dāpesi, tattha tattha bahūdaye.

10. Vicchinnapaccaye cākā, tadātyaṃ kurite viya;

Dāsakepi ca saṅghassa, yathāṭhāne ṭhapāpayi.

11. Padhānaghara metassa, therassa'kāsanāmakaṃ;
Paṭiggahetvā taṃ so'pi, saṅghassā'dā mahāmatī.

12. Bhogagāme ca tassā'dā, bharattālaṃ kihimbilaṃ;
Katakañca tulādhāraṃ, andhakārakameva ca.

13. Andhakāraṃ antureḷiṃ, bālavaṃ dvāranāyakaṃ;
Mahānikaḍḍhikañceva, peḷahāḷaṃ tathāparaṃ.

14. Ete aññe ca so datvā, bhogagāme narissaro;
Dāsi ārāmike ceva, attano kira ñātake.

15. Tathā dvinnaṃ nikāyānaṃ, vihāre mandapaccaye;
Disvāpi ca sutvā vā, bhogagāme bahū adā.

16. Bahunā kintuvuttena, nikāyesu'pi tīsu'pi;
Adā gāmasahassaṃ so, bahuppādaṃ nirākulaṃ.

17. Anussaranto so tiṇṇaṃ, ratanānaṃ guṇe vare;
Ekāvaliṃ gahetvāna, akkhamāla makā kira.

18. Evaṃ sabbappayogehi, so'hu dhammaparāyano;
Sabbe tamanusikkhantā, hesu dhammakarā narā.

19. Damiḷo potthakuṭṭhavo, tassa kammakaro tadā;
Māṭambiyavhaṃ kāresi, padhānagharamabbhutaṃ.

20. Būkakalle ambavāpiṃ, tantavāyikacāṭikaṃ;
Gāmaṃ niṭṭhilaveṭṭhiñca, tassā'dā so sadā sakaṃ.

21. Kappūrapariveṇe ca, kurundapillake tathā;
Mahārājaghare ceva, pāsāde so'va kārayi.

22. Aññatthā'dā tayo gāme, vihāresu mahādhano;
Potthasātavhayo pañño, vihāre jetanāmake.

23. Senāpatirājanāmaṃ, pariveṇaṃ samāpayi;
Mahākando ca damiḷo, pariveṇaṃ sanāmakaṃ.

24. Cullapanthaṃ tathā eko, sehālauparājakaṃ;
Uparājā sakāresi, saṅghatisso'pi rājino.

25. Aññesu bahavo āsuṃ, vihāre evamādike;
Bhassa rañño' nuvattantā, evaṃ dhammīhi pāṇino.

26. Pāpaṃ vāpi hi puññaṃ vā,
Padhānoyaṃ karoti yo;
Lo ko taṃ taṃ karoteva,
Taṃ vijaneyya paṇḍito.

27. Jeṭṭhanāmā mahāpuññā, mahesī tassa rājino;
Jeṭṭhārāmañca kāresi, bhikkhūnīnamupassayaṃ.

28. Tassā’dāsi ca dve gāme, pakkapāsāṇabhūmiyaṃ;
Tambuddhaṃ bhelagāmañca, ārāmikasataṃ tathā.

29. Akā malayarājāpi, dhātugehaṃ mahārahaṃ;
Maṇḍalagirivihāramhi, cetiyassa mahādhano.

30. Lohapāsādake so’va, chādesi majjhakūṭakaṃ;
Bodhitissavihārañca, bodhitasso mahāyaso.

31. Dīpe maṇḍalikā sabbe, tattha tattha yathābalaṃ;
Vihāre pariveṇe ca, kārayiṃsu anappake.

32. Tassa kālo narindassa, puññakammamayo idha;
Ativitthārabhītena, sabbaso na vicāritaṃ.

33. Pubbakopi kathāmaggo, ākulo viya bhātime;
Yathāpadhānaṃ kathitaṃ, hetūnaṃ upalakkhaṇaṃ.

34. Athāparena kālena, pulatthinagaraṃ gato;
Vāsaṃ tattheva kappesi, karonto puññasañcayaṃ.

35. Atekicchiyarogena, samphuṭṭho kālamattano;
Maraṇassa viditvāna, tamāhuyamahājanaṃ.

36. Ovaditvāna dhammena, maraṇaṃ so upāgami;
Mahājano mate tasmiṃ, bāḷhasoko parodiya.

37. Katvā āḷahaṇe tassa, kiccaṃ sabbamasesato;
Tassāḷāhaṇabhasmampi, katvā bhesajjamattano.

38. Rājā bhaṇḍañca taṃ sabbaṃ, sabbañca balavāhanaṃ;
Sammā ādāya gopetvā, nagaraṃ samupāgami.

39. Evaṃ soḷasame vasse, rājā āsi divaṅgato;
Potthakuṭṭhopi damiḷo, rajjaṃ tassa vicārayi.

40. Uparājaṃ gahetvāna, dāṭhāsivaṃ khipāpayi;
Cārako vihituṃ sammā, rakkhāvaraṇa mādisi.

41. Vinā raññā na sakkāti, mediniṃ paribhuñjituṃ;
Ānetvā dattanāmakaṃ, dhanapiṭṭhappadhānakaṃ.

42. Uppannaṃ rājavaṃsamhi, rajje taṃ abhisiñciya;
Tassa nāmaṃ ṭhapetvāna, sayaṃ sabbaṃ vicārayi.

43. Danto so dhanapiṭṭhimhi, vihāraṃ sakanāmakaṃ;
Kārayitvāna puññāni, aññānipi samācini.

44. Samakantu so ṭhatvā’va, vassadvaya mahumato;
Potthakuṭṭho matetasmiṃ, puna aññampi māṇavaṃ.

45. Hatthadāṭhaṃ samāhūya, uṇhā nagarasambhavaṃ;
Tampi rajje bhisiñcitvā, yathā pubbaṃ sayaṃvasī.

46. Kāḷadīghāvikaṃ katvā, padhānagharakaṃ tathā;
Puññamaññaṃ chamāsehi, so’pi maccuvasaṃ gato.

47. Evaṃ viditvā bahupaddavāni;
Dhanāni dhaññāni ca vāhanāni;
Vihāya rajjesu ratiṃsappaññā;
Manuññapuññābhiratā bhaveyyuṃ.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Tirājako nāma

Catucattālīsatimo paricchedo.

Pañcacattālīsatima pariccheda

1. Rañño tassaccaye rājā, māṇavammo ahosi so;
Kiṃ gotto kassa putto ca, kathaṃ rajjamapāpuṇi.

2. Mahāsammatavaṃsamhi, jāto jātiguṇāvaho;
Putto kassapanāmassa, thūpārāmassa bhedino.

3. Dhītā malayarājassa, saṅghanāmassa rājino;
Taṃ labhitvā vasaṃ dese, uttare līnavuttiko.

4. Hatthadāṭhanarindena, tasmiṃ attheva dhārite;
Jambudīpamupāgamma, narasīhaṃ mahīpati.

5. Gantvā vatvā sakaṃ nāmaṃ, sevituṃ tamupakkami;
Ārādhesi ca sabbehi, payogehi narādhīpaṃ.

6. Viditvā tassa sohajjaṃ, netvā bhariyamattano;
Vāsaṃ tattheva kappesi, sevamāno divānisaṃ.

7. Sopi ārādhito tena, kaṇḍuveṭṭhi naruttamo;
Sabbaṃ nentova taṃ rajjaṃ, mahābhogamadāpayi.

8. Tena saṃvāsamanvāya, bhariyā saṅghanāmikā;
Catasso dhītaro putte, cattāropi vijāyatha.

9. Athekadivasaṃ rājā, hatthikkhandhavaraṃ gato;
Sañcaranto yathākāmaṃ, māṇavammena ekato.

10. Nāḷikeraṃ pivitvāna, tatraṭṭhova pipāsito;
Māṇavammassa pādāsi, maññanto aññameva taṃ.

11. So taṃ gahetvā cintesi, sakhaṃ pesa narādhipo;
Ucchiṭṭhaṃ nāma kiṃ hoti, sattānaṃ paramatthato.

12. Tasmā yuttaṃ mayāpātu-mīti cintiya taṃ pivi;
Evaṃ honti mahussāhā, detukāmāhi buddhino.

13. Rājāpi disvā taṃ bhīto, tassapī tāva sesakaṃ;
Sayaṃ pivi tathāhoti, kammaṃ puññavataṃ sadā.

14. Ṭhapesi sakaveseva, tato paṭṭhāya attano;
Bhojane sayane ceva, parihāre ca vāhane.

15. Evaṃ tesu vasantesu, yuddhatthāyamupakkami;
Vallabho narasīhena, narasīho vicintayi.

16. Ayaṃ kho mama sevāya, rajjaṃ vaṃsa gataṃ sakaṃ;
Labhissāmīti seveti, rattiṃ diva matandito.

17. Sace sopi mayā gantvā, yujjhanto maraṇaṃ gato;
Takkitaṃ tassa mayhañca, sabbaṃ tamaphalaṃ bhave.

18. Evaṃ cintiyataṃ rājā, nivattetvā sake pure;
Sayaṃ vallabharājena, kātuṃ saṅgāmamārasi.

19. Māṇavammopi cintesi, sace'yaṃ mayi jīviti;
Rājā mīyati yuddhamhi, kiṃ phalaṃ mama jīvite.

20. Vissāso dukkato tena, bhavissati tathāsati;
Saṅgahesi kimatthaṃ maṃ, samānattena attano.

21. Tasmā yuttaṃ mayā gantuṃ, sahasaṅgāma maṇḍalaṃ;
Sukhañhi saddhiṃ tenettha, jīvitaṃ maraṇaṃpi vā.

22. Evaṃ cintiya sannaddha-balo hatthivaraṃ gato;
Gantvā dassesi attānaṃ, so taṃ saṅgāma maṇḍale.

23. Narasīhova taṃ disvā, haṭṭhatuṭṭho samuggiri;
Saho santhavametasmiṃ, kattabbaṃ me kataṃ iti.

24. Tato mānassa senā ca, senā cevassarājino;
Senaṃ vallabharājassa, viddhaṃsesi samāgatā.

25. Māṇavammopi dassesi, tahiṃ surattamattano;
Parakkamanto devānaṃ, raṇe nārāyaṇo viya.

26. Narasītopi santuṭṭho, māṇavammassa vikkame;
Āliṅgatvā sinehena, tvaṃ kho me jayado iti.

27. Attano puramāgamma, katvā vijayamaṅgalaṃ;
Māṇavammassa senāya, kattabbaṃ sabbamācari.

28. Athevaṃ cintayi rājā, kattabbaṃ me sahāyako;
Attanā'kāsi sabbañca, anaṇo so mamajjato.

29. Iṇaṃ mamāpi sodhemi, katvā kattabbamattanā;
Kattaññū katavedīhi, purisā'tīvadullabhā.

30. Amacce sannipātetvā, idaṃ vacanamabravi;
Sahāyassa mametassa, kamme tumhepi sakkhino.

31. Mayāpi tassa kattabbaṃ, kammaṃ sādhu sukhāvahaṃ;
Upakāro hi sādhūnaṃ, dhammo pubbopakārino.

32. Evaṃ vutte amaccā te, paccāhaṃsu mahīpati;
Yaṃ yamicchati devohi, taṃ taṃ ruccati no iti.

33. Atha so māṇavammassa, senaṃ datvā savāhanaṃ;
Sabbopakaraṇañceva, sabbakammakarepi ca.

34. Gacchāti vatvā taṃ yantaṃ, sahasenāyapekkhiya;
Paridevittha bhūmindo, vippavutthaṃ'va puttakaṃ.

35. Māṇavammopi āruyha, nāvāyo jaladhītaṭe;
Na cireneva āgamma, samattikkamma vegasā.

36. Saha senāya maddantho, laṅkādīpamupavisī;
Taṃ sutvāna palāyittha, rājā dāṭhopatissako.

37. Māṇavammo puraṃ gantvā, ahutvāva narādhipo;
Palātamanubandhittha, padānupadamugato.

38. Tadā sā damiḷi senā, assosi kira sāmiko;
Mahārogā'bhibhūtoti, sutvā taṃ sā apakkami.

39. Sutvā dāṭhopatisso taṃ, samādāya mahābalaṃ;
Māṇavammaṃ upāgamma, kātumārabhi saṃyudhaṃ.

40. Māṇavammo ca cintesi, sabbā senā gatā mama;
Mate mayi samijjheyya, verino me manorathaṃ.

41. Jambudīpaṃva tasmā'haṃ, gantvā'dāsa balaṃ tato;
Puna rajjaṃ gahessaṃti, tasmā evamakāsi so.

42. Gantvā puna'pi disvāna, sahāyaṃ narasīhakaṃ;
Ārādhahanto nipuṇaṃ, sakkaccaṃ tamupaṭṭhahi.

43. Yāva rājacatukkaṃso, māṇāmmo tahiṃ vasi;
Narasīho'tha cintesi, mānatthaddho yasodhano.

44. Rajjatthaṃ me sahā yo maṃ, sevantoyeva addhago;
Vuddho hessati taṃ passaṃ, kathaṃ rajjaṃ karomahaṃ.

45. Imasmiṃ pana vārasmiṃ, pesayitvā balaṃ mama;
Rajjaṃ taṃ na gahessāmi, ko attho jīvitena me.

46. Evaṃ cintiya so senaṃ, sannipātiya attano;
Sannāhetvā yathā yogaṃ, dāpetvāna yathāruciṃ.

47. Sayameva tamādāya, samuddataṭamāgato;
Nāvāyo cittarūpāyo, kārayitvā thirā bahū.

48. Amacce āha ''etena, saddhiṃ gacchatha bho''iti;
Nāvaṃ ārohituṃ sabbe, na icchiṃsu tadā janā.

49. Tadā sīho vicintetvā, sayaṃ hutvā tirohito;
Attano parihāraṃ so, rājalakkhaṇasammataṃ.

50. Sabbaṃ tasseva datvāna, alaṅkārampi attano;
Āropetvāna taṃ nāvaṃ, gaccha ṭhatvāna sāgare.

51. Imaṃ bheriṃca vādehi, koṭṭhanāmanti yojayī;
So'pi sabbaṃ tathākāsi, rājāno agamā iti.

52. Āruhiṃsu janā nāvaṃ, ekaṃ katvā narādhipaṃ;
So taṃ senaṅgamādāya, māṇo gantuṃ samārabhi.

53. Kevalo'pi samuddo so, ahobhi nagarūpamo;
Atha so paṭṭanaṃ patvā, otaritvā savāhano.

54. Vissāmetvā balaṃ tattha, vasaṃ katipaye dine;
Uttaraṃ desamādāya, katvā hatthagataṃ janaṃ.

55. Akkhobbhiya mahāseno, nagaraṃ gantumārabhi;
Potthakuṭṭhopi taṃ sutvā, paccuggañchi mahābalo.

56. Saṃgacchiṃsu ubho senā, bhinnavelā'va sāgarā;
Māṇavammo tato hatthi-māruyha gahitāyudho.

57. Potthakuṭṭhañca rājānaṃ, dvedhā katvā palāpayi;
Hatthadāṭhaṃ palāyantaṃ, disvā janapadā narā.

58. Sīsamassa gahetvāna, māṇavammassa dassayuṃ;
Potthakuṭṭhopalāyitvā, merukandaramāgami.

59. Tato taṃ sāmiko disvā, sahāyo me ayaṃciraṃ;
Tasmā na sakkā caḍḍetuṃ, āpade saraṇāgataṃ.

60. Sāmino ca sahāyassa, niddosohaṃ kathaṃ bhave;
Iti cintiya pūvaṃ so, savisaṃ khādiyā'mari.

61. Kuṭṭhakopi ca teneva, khāditvā pūvakaṃ mato;
Māṇavammassa tassevaṃ, dīpo āsi akaṇṭako.

62. Māṇavammo tato dīpe, chattaṃ ussāpayi tadā;
Vārento viya teneva, dukkhaṃ dīpe janassa so.

63. Puññakammāni so'kāsi, anagghāni bahūni ca;
Samattho kohi taṃ sabbaṃ, vattuṃ paṭipadaṃ naro.

64. Kappagāmavhayañceva, tathā sepaṇṇināmakaṃ;
Padhānarakkhe ca siriṃ, sirīsaṅghādi bodhike.

65. Pāsādaṃ sova kāresi, pasādāvahamuttamo;
Chādesi lohapāsādaṃ, thūpārāmagharaṃ tathā.

66. Thūpārāme ca pāsādaṃ katvā'dā paṃsukūlinaṃ;
Jiṇṇakaṃ paṭisaṅkhāsi chattaṃ cetiyamuddhani;
Bahavo jiṇṇakāvāse tattheva paṭisaṅkhari.

[Ettha māṇavammassa rajjakathāya ūnatā dissati. Ito paṭṭhāya aggabodhissa rajjapaṭibaddhā kathā vira khāyati.]

Chacattālīsatima pariccheda

1. …Vāsaṃ-katvā sulabhapaccayaṃ;
Dāsi dhammarucinaṃ so, rājinī dīpakampi ca.

2. Kāretvāna paricchedaṃ, mahānettādi pādikaṃ;
Tesameva adā koḷu-vāte so devatissakaṃ.

3. Vahatthale ca so katvā, kadambagonanāmakaṃ;

Devapāḷimhi katvāna, gīrivhanagaraṃ tathā.

4. Katvā antarasobbhamhi, devanāmaṃ vihārakaṃ;
Rājamātikamārāmaṃ, katvā'dā paṃsukūlinaṃ.

5. Gokaṇṇakavihāre'kā, padhānagharameva ca;
Jiṇṇagehañca kāresi, vaḍḍhamānakabodhiyā.

6. Saṅghamittavhaye ceva, aññattha ca mahāyaso;
Tattha tattha vihāresu, navakammamakārayi.

7. Chabbīsati sahassāni, suvaṇṇānaṃ samappiya;
Jiṇṇāni paṭisaṅkhāsi, rājā cetiyapabbate.

8. Tālavatthuvihārañca, kāretvā paṇṇabhattakaṃ;
Vihārassa mahāsena-narindavhassa dāpayi.

9. Goṇḍigāmikavāpiñca, chinnaṃ bandhi yathā purā;
Dānabhaṇḍañca so sabbaṃ, sabbesaṃ dāsi pāṇinaṃ.

10. Uposathaṃ upavasati, saddhiṃ dīpajanehi so;
Dhammañca tesaṃ deseti, dātuṃ lokuttaraṃ sukhaṃ.

11. Kammaṃ sovaggiyaṃ tassa, rajje sabbo samācari;
Yaṃ karoti mahīpālo, taṃ tassa kurute jano.

12. Tasmā rājā mahāpañño, dhammameva samācare;
So nivutthanivutthamhi, ṭhāne hoti mahāyaso.

13. Sampattaparivāro ca, ante gacchati nibbutiṃ;
Attatthañca paratthañca, tasmā passeyya buddhimā.

14. Attanā yadi ekena, vinitena mahājanā;
Vinayaṃ yanti sabbepi, kotaṃ nāseyya paṇḍito.

15. Payogo yo hi sattānaṃ, lohadvaya hitāvaho;
So tena akato natthi, rattandivamatandinā.

16. Attano so nivatthāni, vatthāni sukhumāni ca;
Paṃsūkūlikabhikkhūnaṃ, cīvaratthāya dāpayi.

17. Aṭṭhānaviniyogopi, saṅgaho vā virūpako;
Sāvajjo paribhogo vā, tassa nāhosi sabbaso.

18. Ye ye sattā yadā hārā, tesaṃ taṃ taṃ sadāpayi;
Ye yena sukhī honti, te te tena sukhāpayī.

19. Evaṃ puññāni katvāna, chabbassāni narādhipo;
Agamā devarājassa, santikaṃ santiyāvaho.

20. Atha tassa nujo rājā, kassapo hoti khattiyo;
Samattho rajjabhārassa, vahituṃ pubbavuttino.

21. Pitā viya niyaṃ puttaṃ, so saṅgaṇhi mahājanaṃ;
Dānena peyyavajjena, atthassa cariyāya ca.

22. Ṭhānantarañca dāpesi, tassa tassa yathārahaṃ;
Sayaṃ bhuñjittha bhogepi, sabbadukkhavivajjito.

23. Gīhinañceva bhikkhūnaṃ, brahmaṇānañca khattiyo;
Vattāpayi sakāvāre, māghātañceva kārayi.

24. Macchatitthe duve ceva, āvāsaṃ heḷigāmakaṃ;
Vaṇijjagāmamārāmaṃ, kassapādīgiriṃ tathā.

25. Tathā ambatanavhañca, padhānaghara muttamaṃ; Bhogagāmañca…
[Etthakassapassa rajjapaṭibaddhāya kathāya ūnatā dissati.]

26. Tesaṃ sabbakaniṭṭhopi, mahindo nāma khattiyo;
Sampattarajjo nāhosi, rājā rajja dhurandharo.

27. Tassapi kira nilavho, sahāyo cīrasatthuto;
Mato pubbeva tasmā, so saranto taṃ na icchitaṃ.

28. Ahorajjampi dīpamhi, na maññittha sukhāvahaṃ;
Abhāvena sahāyassa, sahāyā'tīva dullabhā.

29. Teneva vuttaṃ muninā, dhammā yekeci lokiyā;
Tathā lokuttarā ceva, dhammā nibbānagāmino.

30. Kalyāṇamittaṃ āgamma, sabbe te honti pāṇinaṃ;
Tasmā kalyāṇamittesu, kattabbo'ti sadā daro.

31. Ādipādova so tasmā, hutvā rajjaṃ vicārayi;
Pāletuṃyeva dīpamhi, jivanto viya pāṇino.

32. Kassapassa sabhātussa, puttaṃ so aggabodhikaṃ;
Ṭhapetvā oparajjamhi, datvā bhogamanappakaṃ.

33. Desaṃ datvāna pācinaṃ, vasituṃ tattha pesiya;
Desaṃ dakkhiṇamādāsi, rāja puttassa attano.

34. Mahāpāḷimhi dānañca, dāpesi dasavāhaṇaṃ;
Sabbe bhoge same'kāsi, yācanānaṃ saha'ttanā.

35. Adatvā yācakānaṃ so, nu kiñci paribhuñjati;
Bhuttaṃ vā satiyā deti, dvi guṇaṃ attabhuttato.

36. Sakanāmaṃ sakāresi, bhikkhunī na mupassayaṃ;
Pādānagaragallañca, ārāma mariyādakaṃ.

37. Mahindataṭamārāmaṃ, sampatta catupaccayaṃ;
Aññampi bahudhā kāsi, puññaṃ puññaguṇerato.

38. Tiṇī vassāni kāretvā, rajjameva mahāmati;
Gavesanto sahāyaṃ'va, devalokamupāgami.

39. Vasanto dakkhiṇe dese, aggabodhi kumārako;
Kenāpi karaṇīyena, nagaraṃ āgato ahu.

40. Tasmiṃ tattha vasantamhi, ādipādo mahindako;
Mato āsi tato tassa, rajjaṃ hatthagataṃ ahu.

41. So taṃ hatthagataṃ katvā, saṇṭhapetvāna sāsanaṃ;
Pācina desapatino, aggabodhissa pesayi.

42. Sa āgantvā ahu rājā, silāmeghoti saññito;
Oparajje kumārañca, abhisiñcittha bhūpati.

43. So rājā naṃ niyojetvā, cintā bhāraṃ vimuñciya;
Bhoge bhuñjatha tumheti, sayaṃ rajjaṃ vicārayi.

44. Yathāyogaṃ janassesa-kāsi niggahasaṃgahe;
Dese ubbinayaṃ sabbaṃ, maggaṃ pāpesi cakkhumā.

45. Evaṃ tesu vasantesu, otāraṃ pāpakammino;
Na labhantā vicintesuṃ, bhinditabbā ime iti.

46. Rājānamupasaṅkamma, avocuṃ pisunaṃ raho;
Tuvaṃ rājāsi nāmena, rājā añño sabhāvaho.

47. Uparājā ayaṃ rajjaṃ, gaṇhissati mahājanaṃ;
Saṅgayha na cireneva, hoti rājā na saṃsayo.

48. Taṃ sutvāna mahīpālo, paribhijji kumārake;
Kumāropi vidhitvā taṃ, coro hutvāna rājindo.

49. Palāyitvā sakaṃ desaṃ, saṅgaṇhitvā tahiṃ jane;
Mahantaṃ balamādāya, kātuṃ saṅgāma mārabhi.

50. Kadalyādinivātamhi, saṅgāmo bhiṃsano ahu;
Gato tattha parājitvā, kumāro malayaṃ vaso.

51. Tato rājā kataññū so, upakāraṃ sabhātuno;
Cintetvā rajjadānādiṃ, paridevittha pākaṭaṃ.

52. Kumāropi ca taṃ sutvā, ahosi muducittako;
Evaṃ te aññamaññassa, siniddhantaṃ pakāsayuṃ.

53. Rājā gantvā sayaṃyeva, malayaṃ ekako vaṃso;
Kumāraṃ taṃ samādāya, āgamittha sakaṃ puraṃ.

54. Hoti nissaṃsayaṃ [evaṃpi citto] atīva so;
Vivāhaṃ tena kāresi, dhītaraṃ saṅghanāmikaṃ.

55. Tāya saddhiṃ vasanto so, vissattho tena rājinā;
Pahāraṃ tāya pādāsi, duṭṭho dosamhi kismiṃci.

56. Pitaraṃ sā upāgamma, karuṇaṃ roditampati;
Akāraṇe maṃ māreti, dinno vo sāmiko iti.

57. Sopi taṃ sutamatteva, dukkataṃ vata me iti;
Pabbājesi lahuṃ gantvā, bhikkhūnī na mupassayaṃ.

58. Aggabodhisanāmotha, tassā mātula puttako;
Sucireneva kālena, tassaṃ sā rattamānaso.

59. Kālo'yanti viditvāna, tamādāya palāyituṃ;
Aññato taṃ gahetvāna, gato ekova rohaṇaṃ.

60. Aggabodhiṃ narindo so, aggabodhi namādiya;
Aggabodhiṃ nihantuṃ taṃ, rohaṇaṃ tamupāvīsi.

61. Aggabodhi nisedhetvā, aggabodhiṃ sabhātaraṃ;
Apare pabbate hantu-maggabodhiṃ sayaṃ gato.

62. Kasiṇaṃ rohaṇaṃ hattha-gataṃ katvā mahā balo;
Yujjhitvā tena taṃ gaṇhi, bhariyaṃ saṅghamattano.

63. Tato paṭṭhāya sukhitā, samaggā te tayo janā;
Vissaṭṭhā aññamaññesu, vihariṃsu yathāruciṃ.

64. Vāpāraniṃ akārāmaṃ, tathā māṇaggabodhikaṃ;
Sabhattuddesabhogañca, vihāre atiyuttare.

65. Hatthi kucchivihāre ca, vihāre puna piṭṭhike;
Mahādīpariveṇe ca, pāsāde vāhadīpake.

66. Thūpārāmamhi gehassa, dvāre ca parijiṇṇake;
Kāsi pākatikaṃ tattha, thambhe ca parivattayi.

67. Evaṃ katvāna puññāni, puññāni ca yathābalaṃ;
Cattālīsatime vasse, yathākamma mupāgami.

68. Athoparājā rājā'si, aggabodhi sirīdharo;
Tanayo so mahindassa, ādipādassa dhīmato.

69. Sāsanampi ca lokañca, saṅgaṇittha yathārahaṃ;
Oparajje'bhisiñcattha, mahindaṃ puttamattano.

70. Mahābodhissa kāresi, gharaṃ jiṇṇaṃ navaṃ thiraṃ;
Ārāme dve ca kāresi, kaḷandaṃ mallavātakaṃ.

71. Dhammakammehi sakkaccaṃ, sodhesi jinasāsanaṃ;
Vinicchananto dhammena, chindi kūṭaṭṭakārake.

72. Bhesajjañca gilānānaṃ, maṅgalaṃ cāvamaṅgalaṃ;
Laṅkādīpamhi sakale, sayameva vicārayī.

73. Salākabhattaṃ dāpesi, nikāyattaya vāsinaṃ;
Bhojanaṃ paṃsukūlīnaṃ, attayoggaṃ mahārahaṃ.

74. Evamādīni katvāna, puññāni sasayaṃ vasī;
Cuto'si chahi vassehi, pulatthinagare vasaṃ.

75. Tato pubbeva tassāsi, putto so yuvarājako;
Mato kira tato rajjaṃ, aputtaṃ taṃ tadā ahu.

76. Putto mahindo nāmā'si, silā meghassa rājino;
Rajjayoggo mahāpuñño, lokasaṅgaṇha nakkhamo.

77. Tassa jātadineyeva, rājā nakkhattapāṭhake;
Pucchitvā rajjayoggoti, sutvā tehi viyākataṃ.

78. Datvā tesaṃ dhanaṃ sādhu, pavattiṃ taṃ nigūhayi;
Atha naṃ so vayappattaṃ, katvā senāpatiṃsakaṃ.

79. Rajjaṃ vasseva katvāna, sabbaṃ hatthe sayaṃvasī;
So dhammena vicāresi, rāja kiccaṃ mahāmati.

80. Matepi tasmiṃ tasmā so, aggabodhābhidhānino;
Senāpaccaṃ na gaṇhittha, nayaññū tassa hatthako.

81. Tadā kenaci gantvā so, karaṇīyena rājino;
Samuddatīre vasati, mahātitthamhi paṭṭane.

82. Sutvā so cūḷapituno, maraṇaṃ vegasā'gamā;
Corā rajjaṃ gahetvāna, nāseyyuṃ nagaraṃ iti.

83. Tato uttaradesamhi, maṇḍalīkā saraṭṭhiyā;
Acchinditvāna taṃ desaṃ, chinnarājakaraṃ karuṃ.

84. So taṃ sutvā mahāseno, gantvā uttaradesakaṃ;
Sabbe nimmathayitvāna, maṇḍalī kesaraṭṭhiye.

85. Gantvā rañño mataṭhānaṃ, disvā deviṃ parodiya;
Assāsetvā yathākālaṃ, idaṃ vacanamabravi.

86. Mācintesi mahādevī, mato me sāmiko iti;
Rakkhissāmi ahaṃ dīpaṃ, tumhe rajjaṃ karissatha.

87. Tuṇhibhūtā'dhivāsetvā, piyasā pāpabuddhikā;
Raho yojayī taṃ hantuṃ, vatthukāmā yathāruciṃ.

88. Senāpati taṃ ñatvāna, tassā'rakkhaṃ vidhāya so;
Taṃ pakkhiyehi yujjhitvā, palāpesi mahājanaṃ.

89. Tato deviṃ sabandhetvā, pakkhipitvāna yānake;
Ādāya taṃ puraṃ gantvā, rajjaṃ gaṇhi sasādhanaṃ.

90. Atthi dappuḷa nāmo'pi,
Silā meghassa rājino;
Bhāgineyyo mahāseno,
Ādipādo mahā dhano.

91. So senaṃ sannipātetvā, vasanto kāḷavāpiyaṃ;
Kātuṃ saṅgāma māgañchi, saṅgagāmappadesakaṃ.

92. Senāpati pavattiṃ taṃ, sutvā sampannavāhano;
Deviñca taṃ samādāya, agamā tattha sajjukaṃ.

93. Tesaṃ tatthasi saṅgāmo, ubhinnaṃ lomahaṃsano;
Ādipādo tadāsenaṃ, ohīyantaṃ samekkhiya.

94. Palāyitvā āruhittha, acchaselaṃ savāhano;
Palāpetvāna taṃ tattha, senāpati sukhaṃ vasi.

95. Suññaṃti nagaraṃ sutvā, maṇḍalīkāpi uttare;
Dese sabbe samāgamma, aggahesuṃ puraṃ tadā.

96. So hi te paṭibāhesi, sūro dhīraparakkamo;
Athāgamma puraṃ rajjaṃ, vicāresi yathānayaṃ.

97. Bhikkhusaṅghassa lokassa, macchānaṃ migapakkhinaṃ;
Ñātīnaṃ balakāyassa, kattabbaṃ sabbamācari.

98. Pacchā anu balappatto, dappulo malayaṃ gato;
Bhāgineyyo duve ceva, pakkositvāna rohaṇā.

99. Raṭṭhe janapade sabbe, ādāya bahuvāhano;
Rattiyaṃ puramāgamma, samuddo viya otthari.

100. Balakāyo puraṃ rundhi, ugghosento samantato;
Hesitena turaṅgānaṃ, koñcanāde nadantinaṃ.

101. Tāḷāvacara saddānaṃ, kāhaḷānaṃ ravena ca;
Gajjitena bhaṭānañca, ākāsaṃ na tadā phali.

102. Tadā senāpati disvā, mahāsenaṃ pamodiya;
Ārocesi avattiṃ taṃ, balakāyassa attano.

103. Rājaputtā tayo ete, mahantaṃ balamādiya;
Nagaraṃ no'parundhiṃsu, kintu kattabba mettha vo.

104. Evaṃ vuttā tamāhaṃsu, sūrā tassa raṇatthino;
Devāsevā dineyeva, sevakānaṃ na jīvitaṃ.

105. Evaṃ bhūte sace kāle, ohīnā jīvibhatthino;
Posesi sāmi kiṃ kāla-mettakaṃ no yathā sukhaṃ.

106. Vutte evaṃ saussāho, balaṃ sajjiya rattiyaṃ;
Uggate aruṇe hatthi-māruyha katakammakaṃ.

107. Dvārene'kena nikkhamma, patanto asanī viya;
Saddhiṃ yo dhasahassehi, saṅgāmaṃ kāsi dussahaṃ.

108. Balaṃ taṃ ādipādassa, nipphoṭetvā tato tato;
Sannipātiya ekajjhaṃ, niyattiṃ sampavedayi.

109. Hatāvasese ādāya, ādipādopi dappuḷo;
Pubbaṇheva parājitvā, palāyitvā'ga rohaṇaṃ.

110. Rājaputte duve ceva, rohaṇamhā tadā gate;
Jīvaggāhaṃ sagāhetvā, te ādāya puraṃ gato.

111. Evaṃ pattajayo sūro, dīpe jāte nirākule;
Pācinadesaṃ sādhetuṃ, pesayittha savāhane.

112. Tepi gantvāna desaṃ taṃ, uttaraṃ desameva ca;
Sādhayitvā'cireneva, saṅgahesuṃ mahābalaṃ.

113. Rājāpi taṃ mahādeviṃ, bhariyaṃ kāsi attano;
Pariccattuñca māretuṃ, na sakkāyanti cintiya.

114. Tesaṃ saṃvāsamanvāya, gabbho āsi patiṭṭhito;
Puttaṃ vijāyi sādhañña-puññalakkhaṇasaññuttaṃ.

115. Rañño sā'tipiyā āsi, tato paṭṭhāya sopi kho;
Puttassa tassa pādāsi, oparajjaṃ sabhogiyaṃ.

116. Ṭhitā pācinadesamhi, ādipādā nisammataṃ;
Vinā so’yanti amhākaṃ, ubho hutvāna ekato.

117. Dvīsu passesu senañca, samādāya mahādhanaṃ;
Sandhiṃbhātaramāhūya, katvārohaṇa desato.

118. Gaṅgātīramhi vāsaṃ te, kappayiṃsu mahabbalā;
Rājā sabbaṃ nisamme’taṃ, maṇḍalīke tahiṃ tahiṃ.

119. Ārādhetvā gahetvāna, duṭṭhe māriya kecana;
Rakkhaṃ datvāna nagare, kattabbaṃ sādhuyojiya.

120. Mahāsenaṅgamādāya, mahesiñca tamādiya;
Khandhāvāraṃ niveseti, mahummāramhi gāmake.

121. Tassāgamanamaññāya, ādipādāpi te tayo;
Koviḷāravhaye gāme, mahāyuddhaṃ pavattayuṃ.

122. Atha rājā mahāseno, samugghātesi taṃ balaṃ;
Dappuḷo so palāyittha, ādi pādā duve hatā.

123. Tatthāpi laddhavijayo, puramāgammabhūmipo;
Rājakiccaṃ vicāresi, mahādānaṃ pavattayi.

124. Mahābodhi dumindassa, mahācetittayassa ca;
Dhātūnampi ca sakkaccaṃ, mahāpūjāmakārayī.

125. Rohaṇaṃ samupāgamma, dappuḷo so tamāgato;
Balaṃ sampaṭipādesi, yujjhituṃ puna rājinā.

126. Rājā so puttanattānaṃ, desaṃ kātuṃ nirākulaṃ;
Thūpārāmamhi sabbepi, sannipātiya bhikkhavo.

127. Aññepi ca mahāpaññe, yuttā yuttivisārade;
Rājadhammesu sabbesu, nipuṇo nayakovido.

128. Ārocetvā pavattiṃ taṃ, tehi sammā pakāsito;
Caturaṅgamahāseno, sabbūpakaraṇānugo.

129. Dīpe sabbattha yojetvā, kattabbaṃ nagarepi ca;
Nikkhanto na cireneva, agamā mārapabbataṃ.

130. Sammadditvāna taṃ desaṃ, khippaṃ pabbatamāruhī;
Taṃ disvā rohaṇe sabbe, bhītā taṃ vasamāgamuṃ.

131. Tato sandhiṃ karitvāna, dappuḷena sadappako;
Hatthī asse ca maṇayo, gahetvā tassa hatthato.

132. Gāḷhagaṅgañca katvāna, sīmaṃ rohaṇabhoginaṃ;
Oragaṅgaṃ samādāya, rājabhogamakārayi.

133. Dīpamevaṃ mahātejo, katvā vigatakaṇṭakaṃ;
Ekātapatto āgamma, puraṃ vasi yathāsukhaṃ.

134. Pariveṇaṃ sakāresi, rājā dāmavihārakaṃ;
Tathā sanniratitthañca, pulatthinagare vibhū.

135. Mahālekhañca kāresi, pariveṇamabhayā cale;
Tathā ratanapāsādaṃ, tatheva sumanoharaṃ.

136. Anekabhūmaṃ kāretvā, vejayantamivāparaṃ;
Tathā satasahassehi, tīhi ceva mahādhano.

137. Jambonadatuvaṇṇassa, sahassehi ca saṭṭhihi;
Bimbaṃ satthussa kāretvā, nagghaṃ cūḷāmaṇiyutaṃ.

138. Pūjaṃ sabbopahārena, kāretvāna mahārahaṃ;
Pāsādamahane sabbaṃ, rajjaṃ ossajji attano.

139. Bodhisattañca kāretvā, rājānaṃ sumanoharaṃ;
Saṇṭhapitthasilā meghe, cāruṃ bhikkhūnupassaye.

140. Thūpārāmamhi thupassa, kāsi sovaṇṇakañcukaṃ;
Paṭṭaṃ katvā vicitatthaṃ, rajataṃ antarantarā.

141. Tasmiṃyeva ca pāsādaṃ, parijiṇṇaṃ sakārayi;
Abhidhammaṃ kathāpesi, kārāpetvā mahāmahaṃ.

142. Mahātherena satimā, hemasālinivāsinā;
Tattha pokkharaṇiñcassa, paribhogāya kārayi.

143. Jiṇṇe devakūle katvā, bahuke tattha tattha so;
Devānaṃ paṭimāyo ca, kārayittha mahārahā.

144. Brāhmaṇānañca datvāna, paccagghaṃ rājabhojanaṃ;
Pāyesi khīraṃ sovaṇṇa-taṭṭakehi sasakkharaṃ.

145. Usabhe paṅgulānañca, jīvikañca sadāpayī;
Damiḷānantu pādāsi, asse goṇe agaṇhataṃ.

146. Anāthā ye salajjā ca, te ca saṅgaṇhi so raho;
Asaṃgahito dīpamhi, natthi tena yathārahaṃ.

147. Dātabboti kathaṃ gunna-mahāro so vicintiya;
Sasse khīragate’dāsi, tesaṃ khettasahassake.

148. Kāḷavāpimhi so vāri-sampātaṃ kārayi thiraṃ;
Puññamevaṃ vidhaṃ tassa, appameyyaṃ bahuṃ kira.

149. Tassa putto tadā āsi, yuvarājā divaṅgato;
Jāto senāpati kāle, aparo atthi dārako.

150. Taṃ rājā rājaputtehi, bhīto rājāraho iti;
Māretuṃ taṃ na sakkonti, vaḍḍhapesi yathā tathā.

151. Arīhi nagare ruddhe, pitaraṃ so kirekadā;
Upasaṅkamma yācittha, saṅgamāvacaraṃ gajaṃ.

152. So dāpesi mahānāgaṃ, ghoraṃ mārakarūpamaṃ;
Katahatthaṃ balañceva, sabbāyudha visāradaṃ.

153. Kāloyamīti mantvā so, bandhitvā churikaṃ tadā;
Kuñjaraṃ varamāruyha, nikkhamma nagarā bahi.

154. Viddhaṃsetvā balaṃ sabbaṃ, dujjayaṃ jayamaggahī;
Rājā disvā pasanno taṃ, senāpaccañca tassa'dā.

155. Esova kira gantvāna, sabalo desamuttaraṃ;
Palāpesi sasenaṃ taṃ, ādipādañca dappulaṃ.

156. Baddhavero tato'hosi, dappuḷo tamhi sādhukaṃ;
Mahāummārayuddhamhi, disvā tamatīkodhavā.

157. Sīghaṃ pesesi taṃ hantuṃ, hatthimāruḷhamattanā;
Ovijjhiya palāpesi, tamesa sakadantīnā.

158. Disvā tamatisantuṭṭho, aññesañca abhāvato;
Rajjayoge adā tassa, uparājattamattano.

159. Evaṃ vīsati vassāni, dīpametaṃ subhuñjiya;
Vipākaṃ puññakammassa, bhuñjituñca divaṅgato.

160. Evaṃ anekehi nayehi thaddhā;
Janassa dukkhehi virūpakehi;
Bhogā vinassanti khaṇe na sabbe;
Aho tahiṃyeva ramanti bālā.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Cha rājako nāma

Chacattālīsatimo paricchedo.

Sattacattālīsatima pariccheda

Pañcarājako

1. Accaye pituno rājā, uparājā ahosi so;
Samattho sakkumittānaṃ, kātuṃ niggaha saṃgahe.

2. Senā nāmasi sappaññā, mahesī tassa rājino;
Khuddaputtā pīyā'tīva, rañño kalyāṇadassanā.

3. Adāsi yuvarājattaṃ, jeṭṭhaputtassa attano;
Ādipāde'parekāsi, rājinīpi ca dhītaro.

4. Datvā ṭhānantaraṃ rājā, tesaṃ tesaṃ yathārahaṃ;
Janaṃ saṅgahavatthūhi, saṅgahesi catūhipi.

5. Atha kenāpi so gantvā, hetunā maṇihīrakaṃ;
Vasanto kira assosi, paccanto kupito iti.

6. Tato senāpatiñceva, jeṭṭhaputtañca attano;
Gantvā sādhetha taṃ desa-mīti pesesi sajjukaṃ.

7. Tesu tatthopayātesu, pisunā bhedacintakā;
Vatvā yaṃkiñci bhindiṃsu, te ubhopi narādhipe.

8. Tato dve verino hutvā, desaṃ gaṇhitumārabhuṃ;

Rājā sutvā khaṇeneva, duratissa mupāgami.

9. Te ubho tattha ghātetvā, tesaṃ sabbaṃ samādiya;
Hantvā taṃ pakkhiye sabbe, puḷatthinagaraṃ gami.

10. Tadā rohaṇadesamhi, bhogādhipatino suto;
Dāṭhāsivādipādassa, mahindo nāma khattiyo.

11. Pituno so'parijjhitvā, rañño santikamāgamā;
Disvā rājāpi santuṭṭho, taṃ saṅgaṇhi yathārahaṃ.

12. Tena mettiṃ thiraṃ kātuṃ, dhītaraṃ deva nāmikaṃ;
Tassa datvāna pāhesi, balaṃ rohaṇamevaso.

13. So gantvā rājasenāya, maddāpetvāna rohaṇaṃ;
Jambudīpaṃ palāpetvā, pitaraṃ rohaṇaṃ labhi.

14. Mahāvihāre kāresi, salākaggaṃ thiraṃ subhaṃ;
Kholakkhiyamunindassa, parihārāya dāpayi.

15. Mahānāmavhayaṃ gāmaṃ, pūjayitvā yathābalaṃ;
Vaḍḍhamānadumindassa, jiṇṇaṃ gehañca kāriya.

16. Rukkhaṇatthāya tassā;dā, koṭṭhāgāmaṃ bahudayaṃ;
Nīlārāmassa pādāsi, kāḷussaṃ nāma gāmakaṃ.

17. Loharūpassa pādāsi, ārāmassa ca gāmakaṃ;
Jiṇṇañca paṭisaṅkhāsi, paṭimāyo ca kārayi.

18. Pāsāde cetiyo ceva, vihāre ca anappake;
Puḷatthinagare'kāsi, vejjasālaṃ mahādayo.

19. Tathā paṇḍā viyañceva, bhogagāmasamāyutaṃ;
Piṭṭhasappinamandhānaṃ, sālāyo ca tahiṃ tahiṃ.

20. Potthakesu likhāpetvā, aṭṭe sammā vinicchite;
Rājagehe ṭhapāpesi, ukkoṭanabhayena so.

21. Nāgavaḍḍhananāmassa, bhogagāme bahū adā;
Lekhe'pubbe na vāretvā, pāletvā pubbasāsanaṃ.

22. Pitarā ca mahādānaṃ, puññamaññampi vā kataṃ;
Sabbaṃ tamavināsetvā, niccaṃ so rakkhi sādaro.

23. Mahesī ca mahārañño, puññāni bahukārayi;
Kaṇṭakaṃ cetiyaṃ kāsi, devī cetiyapabbate.

24. Kāretvā jayasenañca, pabbataṃ gāmikassadā;
Bhikkhusaṅghassa sā gāmaṃ, mahummārañca tassa dā.

25. Silāmeghavhayaṃ katvā, bhikkhunīnamupassayaṃ;
Silāmeghavhaye dāsi, bhikkhunīnañca paccaye.

26. Gāmāye'suṃ purākītā, vihāro tattha sādhanaṃ;
Datvā te me cayitvāna, vihārasseva dāpayi.

27. Chādayitvā mahārukkhe, sabbe cetiyapabbate;
Nānārāge dhaje ceva, paṭākāyo ca pūjayi.

28. Pubbārāmakabhāgampi, pāsādaṃ paṭisaṅkhari;
Ussānaviṭṭhiṃ dubbhogaṃ, subhogaṃ tassa kārayi.

29. Vihāraṃ giribhaṇḍañca, naṭṭhaṃ pākatikaṃ kari;
Bhogagāme ca dāpesi, bhikkhūnaṃ tannivāsinaṃ.

30. Ambuyyānamhi āvāsaṃ, katvā dappuḷapabbataṃ;
Bhikkhūnaṃ tisatassā'dā, sampannacatupaccayaṃ.

31. Kāretvā nīlagallañca, ārāmaṃ so manoramaṃ;
Dakavāraṃ bahuppādaṃ, tassa dāpesi kāriya.

32. Arikāri vihāre ca, paṭisaṅkhāsi jiṇṇakaṃ;
Salākaggañca pāsādaṃ, apubbaṃyeva kārayi.

33. Vāhadīpe sakāresi, senaggabodhipabbataṃ;
Dhammaṃ tīsu nikāyesu, vācayittha bahussute.

34. Gaṇhāpesi ca bhikkhūnaṃ, ayopattesu gaṇṭhike;
Puññanti vuttaṃ sabbaṃ so, na kiñci parivajjayi.

35. Kulīnānamanāthānaṃ, itthīnaṃ'dā piḷandhanaṃ;
Bhojanaṃ bhojanatthīnaṃ, bahu so dāsi rattiyaṃ.

36. Gunnaṃ sassāni pādāsi, kākādīnañca bhattakaṃ;
Taṇḍulañca kumārānaṃ, madhuphāṇitasaṃyuttaṃ.

37. Evaṃ puññāni katvāna, narindo so sapāriso;
Bhutvā pañcasu vassesu, mediniṃ sampariccaji.

38. Tato tassa suto āsi, sīhaḷānaṃ rathesato;
Sabbarūpaguṇopeto, mahindo nāma khattiyo.

39. So dhammikasīlāmegho, iccāsi dharaṇītale;
Dhammadīpo dhammadhajo, suddhadhammaparāyano.

40. Pubbakehi narindehi, kataṃ dhammapathānugaṃ;
Sabbaṃ kāsi ahāpetvā, adhammaṃ tu vivajjayi.

41. Rājāratanapāsāde, kātuṃ so navakammakaṃ;
Sabbakālesu dāpesi, geṭṭhumbadakavārakaṃ.

42. Jiṇṇañca paṭisaṅkhāsi, puññakammamakāsi ca;
Rajjaṃ katvāna catūsu, vassesu nidhanaṃ gato.

43. Aggabodhi tato rājā, chattaṃ ussāpayi pure;
Kārento sabbasattānaṃ, hitaṃ sukhamasesato.

44. Dhātupūjaṃ sakāresi, satthusabbaguṇārahaṃ;
Pitāmahakatassā'pi, sambuddhassa mahāmahaṃ.

45. Udayaggādibodhiñca, pariveṇaṃ sakārayi;
Nāmaṃ gahetvā pituno, attano ca narādhipo.

46. Sabhogaṃ pariveṇañca, katvā taṃ bhūtanāmakaṃ;
Sakācariyakassā'dā, bhikkhūnaṃ tisatassa ca.

47. Rājasālāya dāpesi, cūḷavāpiyagāmakaṃ;
Gāmadvayañca dāpesi, kāḷūlamallavātake.

48. Pavesaṃ vinivāresi, uposathadinesu so;
Macchamaṃsasurādīnaṃ, antonagaramattano.

49. Bhikkhū vā cetiye vā so, vanditvā nikkhamaṃ tato;
Vālukā hā vinassantu, iti pādesu vodhayī.

50. Yaṃ yaṃ sovaggiyaṃ kammaṃ, kammaṃ nissaraṇavahaṃ;
Vatthuttaye pasanno so, kammaṃ taṃ sabbamācari.

51. Mātupaṭṭhānanirato, rattindivamahosiso;
Gantvā tassā upaṭṭhānaṃ, pātova kira bhūpati.

52. Sīsaṃ telena makkhetvā, ubbaṭṭetvāna jallikaṃ;
Nakhe visuddhe katvāna, nahāpetvāna sādaraṃ.

53. Acchādetvā navaṃ vatthaṃ, sukhasamphassamattano;
Vatthaṃ chaḍḍitamādāya, pelletvā sayameva taṃ.

54. Tassa toyena siñcitvā, sīsaṃ samakuṭaṃ sakaṃ;
Gandhamālāhi taṃ sammā, cetiyaṃ viha pūjiya.

55. Namassitvāna tikkhattuṃ, katvā taṃ so padakkhiṇaṃ;
Dāpetvā parisāya'ssā, vatthādīni yathāruciṃ.

56. Sahattheneva bhojetvā, bhojanaṃ taṃ mahārahaṃ;
Bhutthāvasesaṃ bhuñjitvā, samākiriyamatthake.

57. Bhojetvā parisaṃ tassā, rājabhojanamuttamaṃ;
Sajjetvā vāsagehañca, sugandhaparivāsitaṃ.

58. Sahatthā paññapetvāna, sayanaṃ tattha sādhukaṃ;
Pāde dhoviya makkhetvā, gandhatelena saṇhakaṃ.

59. Sambāhento nisīditvā, katvā niddamupetakaṃ;
Katvā padakkhiṇaṃ mañcaṃ, tikkhattuṃ sādhuvandiya.

60. Ārakkhake niyojetvā, dāsekammakarepi ca;
Tassā piṭṭhimakatvāna, apakkameva piṭṭhito.

61. Ṭhatvā adassane ṭhāne, tikkhattuṃ puna vandiya;
Santuṭṭho tena kammena, saranto taṃ punappunaṃ.

62. Gehaṃ yāti sajīvantaṃ, evameva upaṭṭhahi;
Ekadā dāsavādena, vanditvā dāsamattano.

63. Tenattano kathāpesi, khamāpetuṃ sayaṃ vaco;
Attānaṃ bhikkhusaṅghassa, dāpayitvāna mātarā.

64. Dhanamatthagghanaṃ ñatvā, bhujisso āsi buddhimā;
Evaṃ puññaparo hutvā, katvā dīpassa saṅgahaṃ.

65. Ekādasahi vassehi, devalokamupāgami;
Tassānujo dappuḷo'tha, rājā hosi tadaccaye.

66. Sabbaṃ pubbakarājūnaṃ, cariyaṃ so samācari;
Tadā mahindanāmassa, puttārohaṇasāmino.

67. Pitarā nihaṭā'gañchuṃ, rājānaṃ mātulaṃ sakaṃ;
So te disvā pavattiṃ taṃ, sutvā datvā mahābalaṃ.

68. Pāhesi pitarā yuddhaṃ, kātuṃ bandhu hite rate;
Mahindopi tathābhāvaṃ, viditvā rohaṇādhipo.

69. Yuddhaṃ paṭipadeyeva, tesaṃ'kāsi mahābalo;
Te ubhopi palāyiṃsu, datvā senāya nāyakaṃ.

70. Punāgantvā mahīpālaṃ, sevamānā idhā'vasuṃ;
Pitāpi tena santuṭṭho, aññena sakabandhunā.

71. Yujjhanto maraṇaṃ gañchi, ñātisopi mato kira;
Tadā'dā bhāgineyyassa, rājā kittaggabodhino.

72. Sabbarūpaguṇopetaṃ, dhitaraṃ deva nāmikaṃ;
So dappuḷaṃ ṭhapetvāna, sevatthaṃ tassa rājino.

73. Sayaṃ senaṅgamādāya, rohaṇaṃ samupāgami;
Rohaṇādhipati hutvā, sabbākārasamappito.

74. Puttadhītāhi vaḍḍhento, vāsaṃ tattheva kappayi;
Rājākāsi dumindassa, gharaṃ jiṇṇaṃ navaṃ thiraṃ.

75. Sovaṇṇakhacitaṃ kammaṃ, maṅgalena ca tassa so;
Attano rājabhāvassa, satthupāramitāya ca.

76. Sammānucchavikaṃ katvā, mahāpūjaṃ pavattayi;
Jiṇṇaṃ kāresi pāsādaṃ, hatthikucchivihārake.

77. Vāhadīpassa ārāmaṃ, lāvarāvañca pabbataṃ;
Vihāre jetanāme ca, katvā sovaṇṇayaṃ muniṃ.

78. Vaḍḍhetvā bodhigehamhi, pūjaṃkāsi acintiyaṃ;
Anusaṃvaccharaṃ dīpe, vatthadānaṃ pavattayi.

79. Mahāpāḷiñca vaḍḍhesi, bhattaggamavalokayī;
Tulābhārañca dāpesi, jiṇṇañca paṭisaṅkhari.

80. Cārittaṃ pubbarājūnaṃ, pālesi manavajjiyaṃ;
Tassā'si vajiro nāma, senāpati mahāpati.

81. Kacchavālaṃ sakāresi, ārāmaṃ paṃsukūlinaṃ;
Thūpārāmamhi thūpassa, gharaṃ chādesi sādhukaṃ.

82. Iṭṭhakāhi suvaṇṇāhi, hemadvāre ca kārayi;
Evaṃ soḷasavassāni, katvā rajjaṃ narādhipo.

83. Agamā sabbasattānaṃ, gantabbaṃ desameva so;
Tasmiṃ rājini sampatte, devalokaṃ tadā ahu.

84. Aggabodhisanāmo’tha, āṇābheriṃ carāpayi;
Pitā tassa sabhātussa, puttaṃ mahindanāmakaṃ.

85. Rajjatthaṃ sakaputtānaṃ, ādipādaṃ na kārayī;
Ādaraṃ so sabandhūnaṃ, kaniṭṭhānampi kātave.

86. Asahanto palāyittha, paratīraṃ samākulo;
Te samāgamanaṃ sutvā, pesayitvā mahābalaṃ.

87. Kāretvā yuddhametehi, sīsaṃ tesaṃ sagaṇhayi;
Nikāyesu vicāretvā, kattabbaṃ sabbameva so.

88. Dīpe’pi sakale kāsi, pāpācāranivāraṇaṃ;
Bhikkhū cūḷavihāresu, yāguṃ gaṇhanti sabbadā.

89. Mahāvihāre taṃ sutvā, rājā nibbinnamānaso;
Kaṇṭhapiṭṭhimahāgāmaṃ tathā yābālagāmakaṃ.

90. Telagāmaṃ bahudañca, dakavāraṃ padāpiya;
Yāguṃ gahetuṃ yojesi, vihāresu’pi bhikkhavo.

91. Tato paṭṭhāya taṃ yāguṃ, sabbe gaṇhiṃsu sādarā;
Dīpe bheriṃca rāpetvā, sannipātiya yācake.

92. Suvaṇṇaṃ sopadāpesi, yathicchaṃ divasattayaṃ;
Evamādiṃ sa katvāna, puññavaṃ vassehi tīhi ca.

93. Vatthuttayapasādassa, phalaṃ passitumattano;
Rājā dibbena yānena, gacchanto viya so mari.

94. Evaṃ aniccā vata sabbadehino;
Sabbaññūnopeva mupeti maccuṃ;
Pahāya tasmā bhavarāgajātaṃ;
Budho subuddhivibhave bhaveyya.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Pañcarājako nāma

Sattacattālīsatimo paricchedo.

Aṭṭhacattālīsatima pariccheda

Ekarājako

1. Tato tassā’nujo seno, chattaṃ ussāpayī pure;
Piyaṃ’va puttaṃ passanto, satte sabbe mahādhano.

2. Cariyaṃ pubbarājūnaṃ, samācari yathābhataṃ;
Apubbampi ca vattesi, cariyaṃ dhammasaṃhitaṃ.

3. Bhikkhūnaṃ bhikkhūnīnañca, ñātīnaṃ dīpavāsinaṃ;
Macchānaṃ migapakkhīnaṃ, kattabbaṃ sa samācari.

4. Mahindaṃ paratīraṃ so, gataṃ yojiyamārayi;

Evaṃ so suvisodhesi, rajjapaccatthike'khile.

5. Mahādānaṃ pavattesi, yācakānaṃ dhanesinaṃ;
Bhikkhūnaṃ brāhmaṇānañca, manuññaṃ rājabhojanaṃ.

6. Ahesuṃ anujātassa, mahindo kassapo tathā;
Udayoti tayo tesu, mahindo yuvarājako.

7. Hutvā tassānuvattanto, sakkaccaṃ tamupaṭṭhahi;
Saṅghānāmāsi rājassa, bhariyā tassa rājinī.

8. Kīḷanatthaṃ samuddassa, gate rājini paṭṭanaṃ;
Udayo ādipādoso, ohīno nagare tadā.

9. Nālanāmaṃ gahetvāna, dhītaraṃ māṇilāniyā;
Rakkhitaṃ rājarakkhāya, puḷatthinagaraṃ agā.

10. Rājā tasmiṃ akujjhitvā, sandhiṃ katvā akuppiyaṃ;
Mahādīpādaṃ pesetvā, tosatvā taṃ idhānayi.

11. Evaṃ samaggā te āsuṃ, tato paṭṭhāya khattiyā;
Rakkhantā sāsanaṃ lokaṃ, vasiṃsu susamāhitā.

12. Tato kenaci kālena, paṇḍurājā mahābalo;
Jambudīpā idhā'gamma, dīpa gaṇhitumārabhi.

13. Rājā sutvā mahāsenaṃ, pesuyittha tadantikaṃ;
Amaccānaṃ vivādena, thaddhotāro nārādhipo.

14. Paṇḍurājā vināsento, sabbaṃ taṃ desamuttaraṃ;
Khandhāvāraṃ nivesesi, mahātālitagāmake.

15. Vasantā damiḷā ettha, bahavo ye tahiṃ tahiṃ;
Sabbe taṃ pakkhiyāhesuṃ, tato so balavā ahu.

16. Tattha gantā mahāsenā, rañño yujjhitumārabhi;
Hatthikkhandhagato paṇḍu-rājāpi samupāvisi.

17. Ahu damiḷasenāsā, passanti sāmino mukhaṃ;
Sampattabalahussāhā, tadatthe cattajīvitā.

18. Dīpasenā tu sāmina-mabhāvena nirussukkā;
Yujjhanti paribhinditvā, palāyittha tato tato.

19. Otaritthamahāsenā, paṇḍurājāssa taṅkhaṇe;
Mārasenāva gacchanti, vicuṇṇenti mahājanaṃ.

20. Rājā senāya bhinnattaṃ, sukkā sabbaṃ samādiya;
Hatthasāraṃ puraṃ hitvā, malayābhimukho gato.

21. Tato hatthiṃ samāruyha, yuvarājā mahindako;
Yujjhanto sakasenāya, palātattaṃ samekkhiya.

22. Ekename na sakkā ve, sabbe etehi mārituṃ;
Etesaṃ na ca nīcānaṃ, hatthesu maraṇaṃ sukhaṃ.

23. Tasmā varaṃ me maraṇaṃ, mayā eveti cintiya;
Hatthikkhandhagatoyeva, chindi so sīsamattano.

24. Taṃ disvā bahavo sīse, tattha chindiṃsu sevakā;
Taṃ disvā damiḷī senā, haṭṭhatuṭṭhā pamodisā.

25. Etaṃ sabbaṃ samekkhitvā, ādāpādo sakassapo;
Turaṅgavaramāruyha, susannaddho mahāyudho.

26. Vihāramupasaṅkamma, abhayaṃ ekakova so;
Tādisampi mahāsenaṃ, ogāhetvā vidārayi.

27. Supaṇṇo viya gaṇhanto, bhūjagena salilāla ye;
So taṃ sabbaṃ nivattesi, attānañca sugopayi.

28. Asso ekova dissittha, turaṅgāvalisannibho;
Attano so janaṃ kañci, apassanto'nugāminaṃ.

29. Kiṃ me ekena verinaṃ, pūritena manorathaṃ;
Kālantarehaṃ jīvanto, pūressaṃ me manorathaṃ.

30. Tasmā gantuṃva yuttanti, nimphoṭetvā mahābalaṃ;
Nibbhayova mahāyodho, koṇḍivātamupāgami.

31. Paṇḍurājā mahāsenā, aggahesi tato puraṃ;
Sīsaṃ taṃ yuvarājassa, paṇḍurājassa dassayuṃ.

32. So taṃ disvā ca jhāpetvā, rājūnaṃ paṇḍudesinaṃ;
Sabbamāḷāhane kiccaṃ, tassa kātuṃ niyojayi.

33. Sabbaṃ sāraṃ harāpesi, bhaṇḍāgāramhi rājino;
Aggaṇhittha gahetabbaṃ, vihāre nagarepi ca.

34. Pāsāde ratane sabbe, sovaṇṇaṃsatthubimbakaṃ;
Silāmaya munindassa, cakkhubhūka maṇidvayaṃ.

35. Tathā sovaṇṇapaṭṭe ca, thūpārāmamhi cetiye;
Suvaṇṇa paṭimāyo ca, vihāresu tahiṃ tahiṃ.

36. Sabbaṃ gahetvā nissāraṃ, laṅkādīpa makāsi so;
Chaḍḍayittha puraṃ ramma, yakkhabhakkhita rūpakaṃ.

37. Rājā'pi rakkhaṃ datvāna, mahāmagge tahiṃ tahiṃ;
Gaṅgādvaya mukhe vāsaṃ, kappesi parisaṅkito.

38. Paṇḍurājā tato saddhiṃ, kātuṃ sīhaḷasāminā;
Amacce tattha pesesi, disvā te sīhalādhipo.

39. Suṇitvā sāsanaṃ tesaṃ, sabbaṃ taṃ sampaṭicchiya;
Dūtānaṃ kārayitvāna, yathākāmena saṅgahaṃ.

40. Hatthidvayaṃ sadatvāna, sabbamābharaṇampi ca;
Tassa pesesi dūteso, attanopi hitāvahe.

41. Paṇḍurājā sitaṃ sabbaṃ, disvā santuṭṭhamānaso;
Niyyātetvāna dūtānaṃ, tadaheva mahāpuraṃ.

42. Nikkhamitvā purā gantvā, na cireneva paṭṭanaṃ;
Tattha āruyha nāvaṃ so, saka desa mupāgami.

43. Tato āgamma nagaraṃ, sīlāmegho mahīpati;
Yathāṭhāne ṭhapetvāna, dīpaṃ vasi samāhito.

44. Bhātaraṃ dutiyaṃ katvā, udayaṃ nāma khattiyaṃ;
Mahādīpādaṃ tassā'dā, sogatthaṃ dakkhiṇaṃ disaṃ.

45. Sopi kho na cireneva, katvā puññaṃ yathārahaṃ;
Rogenekena samphuṭṭho, paviṭṭho maccuno mukhaṃ.

46. Kassapo ādipādopi, pulatthinagare vasaṃ;
Yojetvā paṇḍurājena, ahosi kira mārito.

47. Tadā kassapanāmassa, puttā āsuṃ mahārahā;
Ādipādassa cattāro, dhaññalakkhaṇa saññutā.

48. Yo senaṃ sabbapaṭhamo, seno nāma kumārako;
Sūro vīro mahussāho, rājabhārakkhamo samo.

49. Rājā mahādīpādattaṃ, tassa datvā yathāvidhiṃ;
Bhogatthaṃ dakkhiṇaṃ desaṃ, savāhana mupādisi.

50. Rohaṇādhipatissā'suṃ, puttā kittaggabodhito;
Cattāro dhītaro tisso, dassaneyyā manoramā.

51. Tadā jeṭṭhasutaṃ tassa, mahindaṃ nāma khattiyaṃ;
Pitucchā mārayitvāna, desaṃ gaṇhi sasādhanaṃ.

52. Bhātaro te tayo tasmiṃ,
Saṃruṭṭhā bhātu ghātane;
Ādāya bhagīnī tisso,
Rañño santikamāgamuṃ.

53. Rājāpi disvā tetīva, mamāyanto dayāluko;
Sabbe devakumāreva, sukhaṃ vaḍḍhesi pemavā.

54. Tato kassapanāmaṃ so, tesaṃ jeṭṭhaṃ narissaro;
Desaṃ taṃ gaṇha yāhīti, datvā balamapesayi.

55. So'pi gantvāna taṃ hantvā, rohaṇaṃ kasiṇampi taṃ;
Katvā hatthagataṃ tattha, vasittha nirupaddavo.

56. Atha so bhātaro dve'pi, senañca udayaṃ tathā;
Pakkositvāna, bhājetvā, desaṃ tehi sahāvasi.

57. Rājā tā sādhu vaḍḍhetvā, vayapattāsu tīsu so;
Rājakaññāsu dhaññāsu, devaccharasū rūpisu.

58. Ṭhapetvā rājini ṭhāne, uparājassa dāpayi;
Saṅghanāmaṃ mahābhogaṃ, datvā rajjasarikkhakaṃ.

59. Kaṇiṭṭho uparājassa, mahindo nāma bhātuko;
Atthi sabbaguṇopeto, sabbasatthavisārado.

60. Tassā’dāsi duve rājā, rājakaññā manoharā;
Tissavhakitta nāmañca, datvā bhogaṃ yathāruciṃ.
61. Evaṃ karonto ñātīnaṃ, saṃgahaṃ so yathārahaṃ;
Ārādhento ca dānādi-saṅgahehi mahājanaṃ.

62. Rājā dasayi rājūnaṃ, dhammehi samupāgato;
Samācaranto puññāni, paribhuñjittha mediniṃ.

63. Paṃsukūlika bhikkhūnaṃ, katvā’riṭṭhamhi pabbate;
Mahābhogaṃ adārāmaṃ, nimmitaṃ viya iddhiyā.

64. Parihārañca tassadā, rājārahamasesato;
Ārāmike ca bahavo, dāse kammakarepi ca.

65. Pāsādaṃ sova kāresi, vihāre jetanāmake;
Anekabhūmiṃ bhūmindo, buddhabhūmigatāsayo.

66. Vaḍḍhetvā tattha kāretvā, sabba sovaṇṇayaṃ jinaṃ;
Saṇṭhapetvā mahābhogaṃ, vasāpesi ca bhikkhavo.

67. Mahādi pariveṇamhi, kāresi sumanoharaṃ;
Pāsāda maggisandaṃḍḍhaṃ, tasmiṃyeva vihārake.

68. Katvā vīraṅkurārāmaṃ, vihāre abhayuttare;
Mahāsaṅghika bhikkhūnaṃ, theriyānañca dāpayi.

69. Pubbārāmañca kāresi, sampanna catupaccayaṃ;
Saddhiṃ so saṅghanāmāya, deviyāpi ca attano.

70. Mahāvihāretāyeva, saddhiṃ kāresi bhūmipo;
Āvāsaṃ saṅghasenavhaṃ, mahābhogaṃ mahāmati.

71. Kāretvā sabbasovaṇṇaṃ, kesadhātu karaṇḍakaṃ;
Mahāpūjaṃ pavattesi, rajjaṃ vissajji uttamo.

72. Cetiyassa gīrissādā, kāṇavāpiṃ bahudayaṃ;
Bhikkhūnaṃ dipavāsīnaṃ, dāpesi ca ticīvaraṃ.

73. Pulatthi nagare kāsi, vāpiyo thusavāpiyā;
Senaggabodhimāvāsaṃ, gāmārāmika saññutaṃ.

74. Tasmiṃyeva ca kāresi, mahāpāḷiṃ subhojanaṃ;
Mahāpāḷiñca sabbesaṃ, mahānettampi pabbate.

75. Vejjasālampi kāresi, nagarassa ca pacchime;
Anāthānaṃ pavattesi, yāgudānaṃ sakhajjakaṃ.

76. Paṃsukūlika bhikkhūnaṃ, paccekañca mahānasaṃ;
Katvā dāpesi sakkaccaṃ, niccaṃ bhojanamuttamo.

77. Hutvā mahādipādo’yaṃ, kappūra pariveṇake;
Uttarāḷhe ca kāresi, paricchede sanāmake.

78. Tulābhārañca pādāsī, tikkhattuṃ so mahādhane;
Puññamaññampi so’kāsi, rājā nānappakārakaṃ.

79. Saṅghanāmāpi sā devī, uttaramhi vihārake;
Katvā mahindasenavhā-vāsaṃ vāsesi bhikkhavo.

80. Āraddho dappulavhassa, kāle rājassa dhīmabho;
Mahādevena so āsi, rammo dappula pabbato.

81. Dārukassapanāmena, tathā kassaparājikaṃ;
Ubhopi te vippakate, rājā so vasamāpayi.

82. Bhaddo senāpati tassa, bhaddasenāpati'vhayaṃ;
Pariveṇampi kāresi, dāsabhogasamāyutaṃ.

83. Uttaro ca amacco'kā, vihāre abhayuttare;
Vāsamuttarasenavhaṃ, ramma muttarapaccayaṃ.

84. Vajiro nāma tatthevā-vāsaṃ vajirasenakaṃ;
Kāsi rakkhasanāmocā-vāsaṃ rakkhasanāmakaṃ.

85. Tato vīsati vassesu, pulatthi nagare vasaṃ;
Paṇḍurājakataṃ kāraṃ, saranto saradassano.

86. Dadanto viya senassa, sūrassāvasarañcaso;
Pahāya dīpaṃ dīpo'va, mahāvāta hato gato.

87. Bhogo aniccā saha jīvitena;
Pageva te bandhujanā sahāyā;
Narādhīpaṃ passatha ekameva;
Samāgataṃ maccumukhaṃ sughoraṃ.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Eka rājako nāma

Aṭṭhacattālīsatimo paricchedo.

Ekūnapaññāsatima pariccheda

Rājadvayadīpano

1. Evaṃ tasmiṃ mate tassa, kātabbaṃ sādhukāriya;
Mahādīpādo senavho, ādāya balavāhanaṃ.

2. Āgamma nagaraṃ rājā, ahosi dharaṇī tale;
Ādikappamhi rājūnaṃ, dassanto cariyaṃ piya.

3. Saddho mahādhano sūro, muttacāgī nirālayo;
Yācayogo mahābhogo, sampannabalavāhano.

4. Kittiyā'malabhūtāya, tathā tejo guṇena ca;
Sannipātaṃva so canda-sūriyānaṃ nidassayi.

5. Asaṅkiṇṇa guṇākiṇṇo, suviciṇṇa guṇāguṇo;
Nitthiṇṇapāpo nibbiṇṇa-saṃsāro sāradassano.

6. Bhariyā tassa yā āsi, saṅghātaṃ so bhisecayi;

Mahesībhāve datvāna, parihāraṃ yathābhataṃ.

7. Mahindaṃ nāma sappaññaṃ, kaṇiṭṭhaṃ bhātaraṃ sakaṃ;
Datvā dakkhiṇabhāgaṃ so, oparajje'bhisecayi.

8. Antepure'parajjhitvā, so raññā avadhārite;
Saputtadāro vuṭṭhāya, aññāto malayaṃ agā.

9. Uppajjittha tadā putto, rañño saṅghāya deviyā;
Dassento'va panādassa, kumāra rūpamattano.

10. Rājā taṃ jātamattaṃ'va, disvā santhuṭṭhamānuso;
Siddhatthaṃ lumbinījātaṃ, rājā suddhodano viya.

11. Dhaññapuññaguṇūpeto, ṭhapetvā dīpamekakaṃ;
Jambudīpe'pi kasiṇe, rajjayoggoti me suto.

12. Nāmadāna dineyeva, parihārena sabbaso;
Oparajje bhisiñcitvā, dakkhiṇaṃ desamassa'dā.

13. Yuvarājāpi malaye, vasanto'va mahīpatiṃ;
Ārādhetvā upāyena, anuññato sabhātarā.

14. Nikāyattaya vā sīhi, saddhiṃ bhikkhūhi āgato;
Disvā rājānamettheva, sandhīṃ'kāsi akuppiyaṃ.

15. Yā tassa yuvarājassa, bhariyā tissā nāmikā;
Rājinī sā vijāyittha, dhītaraṃ saṅghanāmikaṃ.

16. Kittināmā'parāyā ca, bhariyā sāpi kho pana;
Vijāyi putte cattāro, tathā ekañca dhītaraṃ.

17. Tadā rājāpi cintetvā, evaṃ sati kaṇiṭṭhako;
Nissaṅko mayi hotīti, sammā mantīhi mantiya.

18. Dhītaraṃ yuvarājassa, surūpiṃ rūpanāmikaṃ;
Kassapassa'tta puttassa, vivāhaṃ kārayi budho.

19. Dakkhiṇaṃ desamasseva, kaṇiṭṭhassa sadāpayi;
Rājaputtassa pādāpi, paccekaṃ bhogamattano.

20. Rajjamhi sabbaṃ tasseva, paribhogāya dāpayi;
Kevalantu vicāresi, dīpaṃ dīpa hitāvaho.

21. Tesaṃ saṃvāsamanvāya, ubhinnaṃ puññakamminaṃ;
Dhaññapuññaguṇūpetā, vijātā puttadhītaro.

22. Katvā sabbopahārena, dāṭhādhātu mahāmahaṃ;
Āruyha varapāsādaṃ, ratanavhaṃ mahīpati.

23. Tadā sovaṇṇayassāpi, sambuddhassa purā ṭhitaṃ;
Suññaṃ piṭṭhaṃ sayaṃ disvā, kasmā evanti saṃvadi.

24. Tato amaccā āhaṃsu, nājānāsi mahīpati;
Mahāpitunarindassa, kāle tava narissaraṃ.

25. Paṇḍurājā idhāgamma, dīpametaṃ vināsiya;
Sabbaṃ sāragataṃ dīpe, samādāya gato iti.

26. Taṃ sutvā lajjito rājā, sayaṃ viya parājito;
Tadaheva niyojesi, amacce balasaṅgahe.

27. Tadā'va kira āgañchi, paṇḍurājakumārako;
Paribhūto sarājena, rajjatthaṃ kata nicchayo.

28. Rājā disvā'ti santuṭṭho, kattabbaṃ tassa kāriya;
Mahātittha mupāgamma, paṭṭanaṃ sematraso.

29. Mahantaṃ balakāyañca, tassopakaraṇāni ca;
Anunaṃ paṭiyādetvā, devasenaṃva sajjitaṃ.

30. Paṇḍurājakumārena, saddhiṃ senāpati sakaṃ;
Gantvā taṃ paṇḍurājānaṃ, hantvānikamito purā.

31. Ratanaṃ sabbamādāya, datvā rajjaṃ imassa ca;
Na cireneva ehītī, uyyojesi mahāyaso.

32. Sopi evaṃ karomīti, paṭissutvā mahīpatiṃ;
Vinditvā balamādāya, nāmamāruyha taṃ khaṇe.

33. Paratīraṃ tato gantvā, saṃvuḷaha balavāhano;
Vināsayanto paccantaṃ, vāresi madhuraṃ puraṃ.

34. Dvārāni pidahitvāna, pacchindittha gatāgataṃ;
Tato aggiṃ khipāpesi, gopuraṭṭāla koṭṭhake.

35. Evaṃ sīhaḷasenāya, paviṭṭhāya sakaṃ puraṃ;
Sabbaṃ vilumpamānāya, senaṅgaṃ ghātayantiyā.

36. Paṇḍurājā nisammetaṃ, samādāya sakaṃ balaṃ;
Vegasā taṃ samāgamma, yuddhaṃ kātuṃ samārabhi.

37. Asampuṇṇa balattā so, viddho sallena bhūpati;
Hatthikkhandhagatoyeva, vihāya puramattano.

38. Palāyitvā gataṭhāne, jīvitaṃ nijamessaji;
Bhariyāva'ssa tenāsi, sampattā jīvitakkhayaṃ.

39. Tato sīhaḷasenāsā, paviṭṭhā nibbhayā puraṃ;
Tattha sabbaṃ vilumpittha, devā'sirapuraṃ yathā.

40. Senāpati tato rāja-gehe bhattaṃ samekkhiya;
Dīpānitamimamhā ca, tatraṭṭhañca mahārahaṃ.

41. Sāraṃ sabbaṃsamādāya, dese ca nagare ṭhitaṃ;
Katvā issariyaṃ tattha, vasevattiya attano.

42. Paṇḍurāja kumāraṃ tu, tattha rajje'bhi siñciya;
Kāretvā parihārañca, desaṃ tassa samappiya.

43. Yathāruciṃ gahetvāna, hatthiasse nare'pi ca;
Tattha tattha yathā kāmaṃ, vasanto akuto bhayo.

44. Samudda taṭamāgamma, ṭhatvā tattha yathāsukhaṃ;
Kīḷanto viya nāvaṃ so, samāruyha visārado.

45. Mahātittha mupāgamma, vanditvā dharaṇī patiṃ;
Taṃ sāsanaṃ nivedetvā, sāraṃ dassesi āhaṭaṃ.

46. Rājā sādhūti vatvāna, kāretvā tassa saṅgahaṃ;
Saddhiṃ senāya āgantvā, pakaṭṭhāya sakaṃ puraṃ.

47. Jayapānaṃ pivitvāna, katvā vijayamaṅgalaṃ;
Mahādhāgaṃ pavattetvā, yācakānaṃ yathā ruciṃ.

48. Sabbaṃ pākatikaṃ kāsi, sāraṃ dīpe nirālayo;
Sovaṇṇa paṭimāyo ca, yathāṭhāne ṭhapāpayi.

49. Suññaṃ ratanapāsāde, piṭṭhaṃ pūresi satthuno;
Kāsi rakkhapidhānena, nibbhayaṃ dharaṇītalaṃ.

50. Tato paṭṭhāya dīpaṃso, arīnaṃ duppadhaṃsiyaṃ;
Katvā vaḍḍhesi bhogehi, uttarādikuruṃ piya.

51. Khinnā pubbassa rājassa, kāle dīpamhi pāṇino;
Nibbutā taṃ samāgamma, ghammā viya valāhakā.

52. Tassa vīsatime vasse, vihāre abhayuttare;
Nikkhamitvā gatā hesuṃ, paṃsukūlika bhikkhavo.

53. Yuvarājā mahindo so, dhumarājassa satthuno;
Kārāpayi gharaṃ rammaṃ, dassaneyyaṃ manoramaṃ.

54. Bodhigehaṃ karonto taṃ, disvā vaḍḍhakīno tadā;
Vaṃsena sākhaṃ āhacca, bhijjantaṃ varabodhiyā.

55. Kintu kātabbametthāti, yuvarājaṃ nivedayuṃ;
So taṃ taṃ mupasaṃkamma, mahāpūjāya pūjiya.

56. Sace satthā, hitatthāya, sambhūto sabbapāṇinaṃ;
Laddhuṃ puññassa’nagghassa, gharassa karaṇeti’dha.

57. Sākhā gacchaṃ tu uddhaṃva, kātuṃ sakkā yathāgharaṃ;
Evamārādhayitvāna, vanditvā saṅgharaṃ gato.

58. Tadā sākhā dumindassa, rattiyaṃ uddhamuggami;
Tato kammakarā sabbaṃ, ārocesuṃ sasāmino.

59. Yuvarājā’ti santuṭṭho, bhāturañño nivediya;
Mahāpūjāya pūjesi, vissajjiya bahudhanaṃ.

60. Tathā mahindasenavhaṃ, pariveṇañca kāriya;
Saṅghassā’dā sabhogaṃ so, puññā puññānicācīni.

61. Adā saparisaṃ bhattaṃ, vatthaṃ chattamupāhanaṃ;
Tathā gamiyabhattañca, nahānañca sabhattakaṃ.

62. Evaṃ khuddānu khuddāni, katvā puññāni so vibhū;
Rañño tettiṃsavassamhi, yathākammamupāgami.

63. Atha rājā matetasmiṃ, kaṇiṭṭhamudayaṃ sakaṃ;
Tassa ṭhāne ṭhapetvāna, sabbaṃ tasseva tassadā.

64. Tulābhārassa dānena, dīnānāthe satappayi;
Dhammakammena sodhesi, nikāyattayamekato.

65. Soṇṇathālīsahassaṃ so, muttāhi paripūriya;
Ṭhapetvā maṇimekekaṃ, tassopari mahārahaṃ.

66. Brāhmaṇānaṃ sahassassa, suddhe ratanabhājane;
Bhojetvā khīrapāyāsaṃ, dāpetvā hemasuttakaṃ.

67. Tathā navehi vatthehi, acchādetvā yathāruciṃ;
Santappesi mahantena, parihārena puññavā.

68. Bhikkhūnaṃ dīpavāsīnaṃ, adāsi ca ticīvaraṃ;
Adā sabbāsamitthīnaṃ, vatthañca sumanoharaṃ.

69. Kāretvā lohapāsādaṃ, vejayantasarikkhakaṃ;
Vaḍḍhesi paṭimaṃ tattha, suvaṇṇaghaṭakoṭṭimaṃ.

70. Sutvā uposathāgāra-bhāvaṃ sabba mahesīnaṃ;
Tuccho yaṃ neva hotūti, vāsaṃ saṅghassa taṃ akā.

71. Bhogagāme ca tassadā, rakkhake ca niyojayi;
Bhikkhū dvattiṃsamattāhi, vasantūti niyāmayi.

72. Gaṅgāya mariyādaṃ so, kāresi maṇimekhalaṃ;
Toyaniddhamanañcākā, maṇihīrakavāpiyā.

73. Kaṭṭhuntanagare ceva, kāṇavāpiṃca bandhayi;
Vejjasālañca kāresi, cetiyamhi girimhi so.

74. Buddhagāmavihārañca, vihāraṃ mahiyaṅgaṇaṃ;
Kūṭatissa vihārañca, bhogagāme na vaḍḍhayi.

75. Maṇḍalassa girissā’dā, vihārassa sagāmake;
Uttarāḷhe ca kāresi, pāsādaṃ pariveṇake.

76. Mahāsenassa buddhassa, gāmaṃ datvāna rakkhake;
Dāsi sobbhavihāre ca, kāresi paṭimāgharaṃ.

77. Bodhisatte ca vaḍḍhesi, pāsāde maṇimekhale;
Sīlāmayamunindassa, jiṇṇagehampi kārayi.

78. Rāja taṃ bodhisattañca, sagharaṃ tattha sannahi;
Ālavālaṃ dumindassa, gandhitvā kā mahāmahaṃ.

79. Likhitvā hemapaṭṭamhi, sabbaratanasuttakaṃ;
Mahāpūjamakā tassa, abhidhammaṃ kathāpayi.

80. Ānandapaṭimaṃ netvā, puraṃ katvā padakkhiṇaṃ;
Parittaṃ bhikkhusaṅghena, bhaṇāpetvā yathāvidhiṃ.

81. Parittodakasekena, janaṃ katvā nirāturaṃ;
Rājā rogabhayaṃ pevaṃ, nīharittha sadesato.

82. Abhisekaṃ gahetvāna, hemavāluka cetiye;
Anusaṃvaccharaṃ kātuṃ, taṃ cārittaṃ likhāpayi.

83. Adā māsassa catūsu, uposathadinesu so;
Catunnañca sahassānaṃ, vatthadānaṃ sabhattakaṃ.

84. Vesākhakīḷaṃ kīḷittha, saddhiṃ duggatakehi so;
Annaṃ pānañca vatthañca, tesaṃ datvā yathāruciṃ.

85. Bhikkhusaṅghassa dīpamhi, niccadānaṃ pavattayi;
Santappesi ca dānena, kapaṇaddhikavaṇibbake.

86. Tassa rañño mahesī ca, saṅghanāmā akārayi;
Pabbataṃ saṅghasenavhaṃ, sabhogamabhayuttare.

87. Nīlacūḷāmaṇiñcākā, silāmaya mahesino;
Pūjaṃ sabbopahārehi, kāsi satthussa sabbadā.

88. Tassa senāpaticā’kā, senasenāpativhayaṃ;
Pariveṇaṃ mahābhogaṃ, sūro tuṭṭhakanāmako.

89. Evaṃ sapariso katvā, sapuññāni mahāyaso;
Pañcatiṃsatime vasse, devalokamupāgami.

90. Tato tassā’nujo āsi, udayo nāma khattiyo;
Rājā sabbappayogehi, hitesī dīpavāsīnaṃ.

91. Hutvā so sayaṃ rājā, kaṇiṭṭhaṃ sakabhātaraṃ;
Mahādīpādaṭhānamhi, ṭhapi kassapanāmakaṃ.

92. Rājā cintiya ñātīnaṃ, kātabbo saṅgaho iti;
Evaṃ kassapanāmassa, bhātuputtassa dhītaraṃ.

93. Yuvarājassa tassā’kā, bhariyaṃ senanāmikaṃ;
Dhāresica sayaṃ rājā, aparaṃ tissasavhayaṃ.

94. Mahindassuparājassa, rājadhītāya kittiyā;
Putto kittaggabodhīti, ādipādo vibuddhiko.

95. Coro hutvā mahārañño, nikkhamitvāna rattiyaṃ;
Eko aññātavesena, samupāgammarohaṇaṃ.

96. Janaṃ hattagataṃ katvā, desaṃ sabbaṃ vināsiya;
Ghātāpayittha tatraṭṭhaṃ, so taṃ mātulamattano.

97. Taṃ sutvā dharaṇīpālo, tasmiṃ’tīva pakuppiya;
Ānetuṃ tamupāyaṃ so, gavesanto tathā tathā.

98. Bhātuputtaṃ tamāhuya, yuvarājaṃ sakassapaṃ;
Āmantesi mahāpuñña, sahāyo hoti me iti.

99. Kiṃ me kattabba’miccāha, paccāha dharaṇīpati;
Putto tava mahindo so, vuddhippatto mahābalo.

100. Lābhī rohaṇadesassa, mātito pitito’pi ca;
Sūro sabbasaho vīro, kusalo katūpāsano.

101. Saṅgāmayoggo matimā, nipuṇo nayakovido;
Taṃ pesetvā nayissāma, pāpaṃ mātulaghātakaṃ.

102. Taṃ sutvā vacanaṃ rañño, kassapo bhāsi sādaro;
Deva devena vutto’haṃ, gaccheyyaṃ kintu me suto.

103. Vaṃso me pālito hoti, pasādo ca tavādhipa;
Tasmā kālamahāpetvā, yaṃ icchasi tathā kuru.

104. Sutvā atīvasantuṭṭho, narindo tassa taṃ vaco;
Mahanthaṃ balakāyaṃ so, sabbaso paṭiyādiya.

105. Mahatā parihārena, mahindaṃ rājapotakaṃ;
Rakkhituṃ taṃ niyojetvā, vajiraggañca nāyakaṃ.

106. Tucchaṃ viya puraṃ katvā, sabbañca balavāhanaṃ;
Sabbopakaraṇañceva, anūnaṃ tassa dāpiya.

107. Sayaṃ tamanugacchanto, padasā’va narissaro;
Uyyojesi mahāpuñña, gaccha rukkhāti medinimṃ.

108. Mahindo so mahindo’va, devasenā purakkhato;
Gacchanto suvīrocittha, devāsuramahāhavaṃ.

109. Tato gantvā na cirena, guttasālamupāgami;
Tato jānapadā sabbe, maṇḍalikā ca raṭṭhiyā.

110. Tena mātulaghātena, pāpakena upaddutā;
Gantvā taṃ parivāresuṃ, laddho no sāmiko iti.

111. Patanto sopi kho coro, ṭhitova girimaṇḍale;
Sabbaṃ hatthagataṃ katvā, rājabhaṇḍaṃ mahagghiyaṃ.

112. Hatthī asseca ādāya, gantvā malayamāruhi;
Mahindasenā ghātentī, tassa senaṃ tahiṃ tahiṃ.

113. Padānupadamasse’va, gacchanti hatthiassake;
Disvā malayapādamhi, gahetvā ettha so iti.

114. Tattha pāvisimaddantī, sabbaṃ malayakānanaṃ;
Nadīyo pallale ceva, karonti maggasādise.

115. Bālakova janaṃ disvā, sabbaṃ ratanamattano;
Kodhābhibhūto chaḍḍesi, nadī sobbhataṭādīsu.

116. Ekakova nilīyittha, vane pabbatakandare;
Gavesanto jano disvā, tamaggahi narādhammaṃ.

117. Tamādāya’ti tuṭṭho so, jano āgamma sajjukaṃ;
Mahindamupadassesi, nisinnaṃ guttasālake.

118. So taṃ disvā hasitvāna,
Bhutto kiṃ rohaṇo’’iti;
Nāyakassa niyyātetvā,
Vajiraggassa rājino.

119. Sayaṃ senaṃ samādāya, mahāgāmamupāgato;
Rohaṇā dhipati hutvā, karonto lokasaṅgahaṃ.

120. Janaṃ pākatikaṃ katvā, bālakena vibādhitaṃ;
Sāsanañca yathāṭhāne, ṭhapetvā tena nāsitaṃ.

121. Pupphārāme phalārāme, kārayitvā tahiṃ tahiṃ;
Vāpiyo'pi ca gaṇhitvā, bandhāpetvā mahānadiṃ.

122. Sabbattha sulabhaṃ katvā, saṅghassa catupaccayaṃ;
Duṭṭhe ca paṭibāhetvā, maṇḍalīke ca raṭṭhiye.

123. Core ca parisodhetvā, katvā vigatakaṇṭakaṃ;
Tosayanto'khilaṃ lokaṃ, cāgabhogasamappito.

124. Upāsaniyo viññūhi, sevanīyo dhanatthīhi;
Kapparukkhūpamo sabba-yācakānaṃ hitāvaho.

125. Hitvā dubbinayaṃ dese, pubbakehi pavattitaṃ;
Samācaranto dhammañca, vāsaṃ tattheva kappayi.

126. Ādipādaṃ gahetvāna, vajiraggo vināyako;
Anurādhamupāgamma, rājānamabhidassayi.

127. Rājāpi disvā taṃ kuddho, khippaṃ pakkhippa cārake;
Rakkhāvaraṇamassādā, viheṭhesi ca sabbāso.

128. Adāsi ca tulābhāraṃ, tikkhattuṃ so mahāyaso;
Thūpārāmamhi thūpañca, hemapaṭṭena chādayi.

129. Katvā tattheva pāsādaṃ, bhikkhusaṅghaṃ nivāsiya;
Vihāre nagare ceva, paṭisaṅkhāsi jiṇṇakaṃ.

130. Kadambanadīyā'kāsi, nijjharaṃ thirabandhanaṃ;
Mariyādaṃ pavaḍḍhesi, vāpiyaṃ so mayettiyaṃ.

131. Tattha niddhamanaṃcā'kā, anuvassampi bhūmipo;
Cīvaratthaṃ suvatthāni, susaṇhāni ca dāpayi.

132. Dubbhikkhe dānasālāyo, kāretvā sabbapāṇinaṃ;
Mahādānaṃ pavattesi, mahāpāḷiñca vaḍḍhayi.

133. Dadhibhattañca dāpesi, nikāyattayavāsinaṃ;
Niccaṃ duggatabhattañca, yāguñceva sakhajjakaṃ.

134. Evamādīni puññāni, katvā sovaggiyāni so;
Ekādasahi vassehi, gato devasahabyataṃ.

135. Tassekādasavassesu, vissaṭṭhaṃ soṇṇameva tu;
Ahu satasahassānaṃ, tayo dasahi sammitaṃ.

136. Sudujjayaṃ paṇḍunarādhirāja,
Mekoparo rohaṇamuggaduggaṃ;
Katvā'pi ete savase narindā,
Sayaṃ vasaṃ maccumupāgamiṃsu.

Sujanappasāda saṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Rājadvayadīpano nāma

Ekūnapaññāsatimo paricchedo.

Paññāsatima pariccheda

Dvirājakonāma

1. Tato rajje patiṭṭhāya, kassapo dakkhiṇaṃ disaṃ;
Adā kassapanāmassa, yuvarājassa dhīmato.

2. Aggābhisekaṃ dāpesi, yuvarājassa dhītuyā;
Rājakaññāya tissāya, bhariyāye'va attano.

3. Yācakānañca sippīnaṃ, āgatānaṃ tato tato;
Dānaṃ daṇḍissaraṃ nāma, sadā dāpesi bhūpati.

4. Ādipādo mahindo so,
Vasanto rohaṇe tadā;
Gahetuṃ rājinoraṭṭha-
Mādāya balamāgato.

5. Taṃ sutvā kupito rājā, balaṃ pesesi attano;
Yujjhitvā taṃ parājesi, mahindo so mahābhaṭo.

6. Tato rājā nivattetuṃ, pitaraṃ tassa pesayi;
Kassapaṃ yuvarājaṃ taṃ, so gantvā puttasantikaṃ.

7. Nānādhammakathopetaṃ, vatvā yuttimanekadhā;
Saṅghāmato nivattetvā, puttaṃ so punarāgami.

8. Ādipādo tu so pacchā, ghātetvā maṇḍalādhipe;
Kuddhejanapade disvā, agamāsi purantikaṃ.

9. Bhikkhusaṅgho tamānetvā, dassesi vasudhādhipaṃ;
Datvā so dhītaraṃ tassā, pesesi puna rohaṇaṃ.

10. Nīharitvāna dussīle, nikāyattayavāsīsu;
Gāhāpesi nave bhikkhū, āvāse tattha tattha so.

11. Dvayābhisekajātena, ādipādena sununā;
Mahāvihāre bodhimhi, paṃsuṃ vaḍḍhesi pūjayaṃ.

12. Akāsi ca nikāyesu, tīsu bimbe silāmaye;
Sovaṇṇaye raṃsijāle, chattaṃ cūḷāmaṇiṃ tathā.

13. Abhayagirivihāramhi, pāsādaṃ sakanāmakaṃ;
Katvā tattha nivāsetvā, bhikkhu gāmamadāpayi.

14. Mahiyaṅgaṇavihārasmiṃ, gāmaṃ so cetiyassa'dā;
Savatthaṃ paṭimābhattaṃ, sabbabhikkhūna dāpayi.

15. Thale jale ca sattānaṃ, adāsi abhayaṃ tadā;

Cārittapubbarājūnaṃ, paripālesi sabbadā.

16. Tassa senāpati seno, ilaṅgorājavaṃsajo;
Theriyānaṃ akā’vāsaṃ; Thūpārāmassa pacchato.

17. Dhammārucikabhikkhūnaṃ, dhammārāmamakārayi;
Tathā sāgalikānañca, kassapasenanāmakaṃ.

18. Hadayuṇhābhidhānaṃ so, katvā cetiyapabbate;
Pariveṇaṃ adādhamma-rucikānañca bhikkhūnaṃ.

19. Ārāmikānaṃ bhikkhūnaṃ, ārāmesu tahiṃ tahiṃ;
Ekamekaṃ kuṭiṃ katvā, dāpesi ca camūpati.

20. Rattamālagirismiṃ so, katvā rammaṃ taraṃ subhaṃ;
Kuciṃ adā sāsanassa, sāmikānaṃ tapassinaṃ.

21. Mahāvihāre kāretvā, paviveṇaṃ varaṃ adā;
Paṃsukūlikabhikkhūnaṃ, samuddagirināmakaṃ.

22. Vāsaṃ araññe kāretvā, attano vaṃsanāmakaṃ;
Mahāvihāre bhikkhūnaṃ, vane nivāsataṃ adā.

23. Vihāresū ca jiṇṇesu, navakammamakārayi;
Dāpesi aggalaṃ sabba-bhikkhūnaṃ jiṇṇacīvare.

24. Tissārāmaṃ karitvāna, bhikkhūnīnamupassayaṃ;
Maricavaṭṭimahābodhi, parihāre nivesayi.

25. Anurādhapure ceva, pulatthinagarepi ca;
Upasaggaroganāsāya, vejjasālāpi kārayi.

26. Attanā katavāsanaṃ, bhogagāme ca dāpayi;
Tathārāmikagāme ca, paṭimābharaṇañca so.

27. Bhesajjagehaṃ kāresi, nagare tattha tattha so;
Paṃsukūlikabhikkhūnaṃ, bhattaṃ vatthañca dāpayi.

28. Khandhīkate amocesi, tiracchānagate bahū;
Kapaṇānañca dāpesi, mahādānaṃ camūpati.

29. Vicittaṃ byañjanaṃ bhattaṃ, yāguṃ vividhakhajjakaṃ;
Katvā sūkararūpañca, guḷaṃ bhikkhūnaṃ dāpayi.

30. Evāmādīni puññāni, katvā senāya nāyako;
Seno kittindupādehi, sabbā obhāsayī disā.

31. Tasseva ñātako katvā, nāyako rakkhasavhayo;
Savārakamhi gāmamhi, vihāraṃ sumanoharaṃ.

32. Mahāvihāravāsīnaṃ, sārānaṃ paṭipattiyā;
Bhikkhūnaṃ so adā sādhu, ṭhapetvā vattamuttamaṃ.

33. Seno nāma mahālekho, mahālekhakapabbataṃ;
Mahāvihāre kāresi, bhikkhūnaṃ vāsamuttamaṃ.

34. Coḷarājābhidhāno, ca, amacco tassa rājino;
Pariveṇaṃ akārammaṃ, naṭṭhaṃ taṃ suppatiṭṭhitaṃ.

35. Rājā tīsu nikāyesu, rūpakammamanoramaṃ;
Maṇḍapāni vicittāni, vejayanto pamāni ca.

36. Kāretvā dhātupūjāyo, katvā janamanoharā;
Yathā kammaṃ gato ṭhatvā, vassāni dasasatta ca.

37. Dvayābhisekasañjāto, yuvarājātha kassapo;
Āsi laddhābhiseko so, laṃkārajjekamāgate.

38. Saddho āgatamaggova, sābhiñño viya paññavā;
Vattā so maramantiva, cāgavā dhanado viya.

39. Bahussuto dhammakathī, sabbasippavisārado;
Yuttāyuttavicārāya, nipuṇo nayakovido.

40. Acalo indalīlo'va, ṭhito sugatasāsane;
Parappavādivātehi, sabbehi'pi akampiyo.

41. Māyāsāṭheyyamānādi, pāpānañca agocaro;
Guṇānaṃ ākaro sabba-ratanānaṃ vasāgaro.

42. Bhūmicando narindo so, vaṃse jātassa attano;
Dappuḷassādīpādassa, yuvarājapadaṃ adā.

43. Rajjaṃ dasahi dhammehi, catusaṅgahavatthūhi;
Karonto paripālesi, lokaṃ nettaṃva attano.

44. So dhetvā sāsanaṃ sabbaṃ, dhammakammena satthuno;
Gahetvā navake bhikkhū, akāsā'vāsapūraṇaṃ.

45. Duṭṭhagāmaṇirājena, kataṃ maricavaṭṭikaṃ;
Naṭṭhaṃ vihāraṃ kāretvā, nānāāvāsa bhūsitaṃ.

46. Theravaṃsajabhikkhūnaṃ, adā katvā mahāmahaṃ;
Tesaṃ pañcasatānañca, bhogagāme ca dāpayi.

47. Tattha so tusite ramme, devasaṅghapurakkhataṃ;
Metteyyaṃ lokanāthaṃ taṃ, desentaṃ dhammamuttamaṃ.

48. Dassento viya lokassa, vihāre sabbasajjite;
Nisinno maṇḍape ramme, nānāratanabhūsite.

49. Nagarehi ca sabbehi, bhikkhūhi parivārito;
Buddhalilāya laṃkindo, abhidhamma mabhāsayi.

50. Soṇṇapaṭṭe likhāpetvā-bhidhammapiṭakaṃ tadā;
Dhammasaṅgaṇikaṃ potthaṃ, nānāratana bhūsitaṃ.

51. Katvā nagaramajjhamhi, kāretvā hemamuttamaṃ;
Taṃ tattha ṭhapayitvāna, parihāramadāpayi.

52. Sakkasenāpatiṭṭhānaṃ, datvā puttassa attano;
Parihāre niyojesi, tattha taṃ dhammapotthake.

53. Anusaṃvaccharaṃ rājā, puraṃ devapurī viya;
Vibhūsitāya senāya, sajjetvā parivārito.

54. Devarājāva sobhanto, sabbābharaṇabhūsito;
Hatthikhaṇḍe nisīditvā, caranto puravīthiyaṃ.

55. Mahatā parihārena, netvā taṃ dhammasaṅgahaṃ;
Attanā kāritaṃ rammaṃ, vihāraṃ sabbasajjitaṃ.

56. Tattha dhātugate ramme, nānāratanabhūsite;
Maṇḍape dhātupiṭhasmiṃ, patiṭṭhāpiya pūjayi.

57. Ganthākarapariveṇaṃ, mahāmeghavane akā;
Nagare vajjasālā ca, tesaṃ gāme ca dāpayi.

58. Bhaṇḍikapariveṇañca, silāmeghañca pabbataṃ;
Katvā’bhayagirismiṃ so, tesaṃ gāmamadāpayi.

59. Jotivanavihārasmiṃ, rājā laṅkāya nāyako;
Bhattaggassa adā gāmaṃ, tathā’bhayagirimhi ca.

60. Dakkhiṇagirināmassa, vihārassa ca dāpayi;
Gāmaṃ kataññubhāvena, rājā paramadhammiko.

61. Sakkasenāpati rammaṃ, pariveṇaṃ sumāpiya;
Adāsi sahagāmehi, theriyānaṃ sanāmikaṃ.

62. Bhariyā vajirā tassa, tesaṃyeva adāpayi;
Pariveṇaṃ karitvāna, sagāmaṃ sakanāmakaṃ.

63. Upassayaṃ karitvāna, sā eva padalañchane;
Bhikkhūnīnaṃ adā thera-vaṃse sabbattha pūjite.

64. Sakkasenāpati mātā, devā’raññaka bhikkhūnaṃ;
Theravaṃsappadīpānaṃ, akā’vāsaṃ sanāmakaṃ.

65. Sā eva paṭibimbassa, satthu maricavaṭṭiyaṃ;
Cūḷāmaṇiṃ pādajalaṃ, akā chattañca cīvaraṃ.

66. Rājā rājālayeyeva, rājavaṃsaṃ sanāmakaṃ;
Akāsi pāḷikaṃ nāma, pāsādaṃ sumano haraṃ.

67. Pūjesi rājinī nāma, rājino bhariyā’parā;
Paṭṭakañcukapūjāya, hemamālika cetiyaṃ.

68. Tassā puttosi siddhattho, nāma issariye ṭhito;
Suto malayarājāti, rūpena makaraddhajo.

69. Rājā tasmiṃ mate katvā, sālaṃ bhikkhunamuttamaṃ;
Dānavaṭṭaṃ paṭṭhapetvā, tassa pattimadā tadā.

70. Evaṃ dhammena kārente, rajjaṃ laṅkādīpe tadā;
Coḷarājena yujjhitvā, paṇḍurājā parājito.

71. Paṇṇākārāni nekāni, balaṃ sandhāya pesayi;
Rājālaṃkissaro saddhiṃ, mantetvā sacivehi so.

72. Sannayha balakāyaṃ so, sakkasenāpatiṃ sakaṃ;
Balassa nāyakaṃ katvā, mahāyitthamupāgami.

73. Vijayaṃ pubbarājūnaṃ, vatvā velātaṭe ṭhito;
Ussāhaṃ janayitvāna, nāvaṃ āropayī balaṃ.

74. Balakāyaṃ samādāya, sakkasenāpatiṃ tadā;
Sukhena sāgaraṃ tiṇṇo, paṇḍudesamupāgami.

75. Disvā balañca tañceva, paṇḍurājā sumānaso;
Ekacchattaṃ karissāmi, jambudīpanti abravi.

76. Baladvayaṃ gahetvāna, rājā so coḷavaṃsajaṃ;
Jetuṃ asakkuṇitvāna yuddhamujjhiya nikkhami.

77. Yujjhissāmīti gantāna, sakkasenāpatī puna;
Nisinno upasaggena, mato pāpena paṇḍuto.

78. Laṃkissaro balassāpi, tena rogena nānasaṃ;
Sutvā dayālubhāvena, senaṃ āṇāpayī tato.

79. Sakka senāpatiṭṭhānaṃ, tassa puttassa’dā tadā;
Vaḍḍhesi tena taṃ puttaṃ, katvā senāya nāyakaṃ.

80. Nikāyattayavāsīhi, parittaṃ nagare tadā;
Kāretvā rogadubbuṭṭhi-bhayaṃ nāsesi jantunaṃ.

81. Sāsanassa ca lokassa, santiṃ katvā anekadhā;
Rājā so dasame vasse, sukhena tidivaṃ gato.

82. Laṃkārajjepi ṭhatvā kathitatipiṭako sabbavijjāpadīpo,
Vattāvādī kavī so satidhītivisado desako bhāvako ca;
Paññāsaddhādayā vā parahitanirato lokavedīvadaññū;
Rājindo kassapo’yaṃ viya vimalaguṇo hotulokopi sabbo.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Dvirājako nāma

Paññāsatimo paricchedo.

Ekapaññāsatima pariccheda

Pañcarājako nāma

1. Yuvarājā tadā hutvā, rājā dappuḷanāmako;
Ṭhapesi oparajjamhi, ādipadaṃ sanāmakaṃ.

2. Maricavaṭṭivihārassa, gāmaṃ datvā tato pure;
Cārittaṃ pubbarājūnaṃ, rakkhitvāna mahiṃ imaṃ.

3. Abhutvā dīghakālañhi, pubbakammena attano;
Rājā so sattame māse, paviṭṭho paccuno mukhaṃ.

4. Uparājā ahurājā, dappuḷo tadanantaraṃ;

Udayassādipādassa, yuvarājapadaṃ adā.

5. Tadā coḷabhayā paṇḍu-rājaṃ janapadaṃ sakaṃ;
Cajitvā nāvamāruyha, mahātitthamupāgami.

6. Āṇāpetvāna taṃ rājā, disvā santuṭṭhamānaso;
Mahābhogaṃ adā tassa, nivāsesi purā bahi.

7. Coḷarājena yujjhitvā, gahetvā paṭṭanadvayaṃ;
Paṇḍurājassa dammīti, sannaddhe laṅkarājini.

8. Kenā'pi karaṇīyena, khattiyā dīpavāsino;
Akaṃsu viggahaṃ ghoraṃ, pāpakammena paṇḍuno.

9. Paṇḍurāje'ttha vāsena, kammaṃ natthīti cintiya;
Ṭhapetvā makuṭādīni, gato keraḷasantikaṃ.

10. Viggahe niṭṭhite rājā, mahāmeghavane tadā;
Mahābodhigharassā'dā, gāmaṃ nagarasantike.

11. Āvāsaṃ rakkhako nāma, tassa senāpatī akā;
Thūpārāmasamīpamhi, iḷaṅgo rājanāmakaṃ.

12. Kataṃ taṃ pubbarājehi, rājā so paripāliya;
Patto dvādasamaṃ vassaṃ, yathākammamupāgami.

13. Udayo yuvarājā'si, laṃkāvāsīnamissaro;
Senanāmādipādaṃ so, oparajje'bhisecayi.

14. Rañño bhītā tadāmaccā, pavisiṃsu tapovanaṃ;
Rājoparājā gantvāna, tesaṃ sīsāni chedayuṃ.

15. Tena kammena nibbinnā, yatayo tannivāsino;
Hitvā janapadaṃ rañño, tadāgacchiṃsu rohaṇaṃ.

16. Tadā jānapadā ceva, nāgarā ca balāni ca;
Kupitā caṇḍuvātena, sāgaro viya kampito.

17. Ratanapāsādamāruyha, vihāre abhayuttare;
Santāsetvāna rājānaṃ, dassetvāna vibhīsikaṃ.

18. Upatthambhakamaccānaṃ, viggahassa tapovane;
Tadā sīsāni chinditvā, kavātena nipātayuṃ.

19. Taṃ sutvā yuvarājā ca, ādipādo ca taṃ sakhā;
Ullaṅghitvāna pākāraṃ, sīghaṃ gacchiṃsu rohaṇaṃ.

20. Balakāyonubandhitvā, yāva kaṇhanadītaṭā;
Alābhena ca nāvānaṃ, tiṇṇattā tesamāgami.

21. Rājaputtāgatā tattha, vane abhayabhedino;
Yatīnaṃ purato tesaṃ, nipajjitvā urena te.

22. Allavatthā'llakesā ca, paridevittha'nekadhā;
Kandītvā rodanaṃ katvā, khamāpesuṃ tapassino.

23. Khantimettānubhāvena, tesaṃ sāsanasāminaṃ;
Puññodayo ahu tesaṃ, ubhinnaṃ dīpasāminaṃ.

24. Yuvarājabalañceva, nikāyattayavāsino;
Gamiṃsu tesamānetuṃ, santibhūte mahābale.

25. Rājaputtā ubho byattā, paṇḍitā paṃsukūlino;
Yācitvā tesamādāya, agamaṃsu sakaṃ puraṃ.

26. Bhikkhūnaṃ purato maggaṃ, rājāgantā khamāpayi;
Ādāya te vanaṃ tesaṃ, netvā rājagharaṃ gato.

27. Tato paṭṭhāya cāritthaṃ, pāletvā pubbarājunaṃ;
Rājā so tatiye vasse, yathākammamupāgami.

28. Laṃkābhisekaṃ patvāna, seno so matimā tato;
Udayaṃ ādipādaṃ taṃ, yuvarājaṃ akā sakhaṃ.

29. Kahāpaṇasahassaṃ so, duggatānaṃ uposathe;
Hotu'posathiko datvā, yāvajīvaṃ narādhipo.

30. Paṭimā bhattavatthāni, bhikkhūnaṃ dharaṇī pati;
Adā daṇḍissaraṃ dānaṃ, yācakānañca sippīnaṃ.

31. Ṭhāne katthaci sippīnaṃ, pāsādesu manohare;
Kāretvā bhogagāme ca, adāpesi mahāmati.

32. Kahāpaṇasahassaṃ vā, datvā pañcasatāni vā;
Laṅkāyaṃ jiṇṇakāvāse, navakammamakārayī.

33. Cattālīsasahassāni, abhayuttaracetiye;
Silāpattharaṇatthāya, dāpesi ca mahīpati.

34. Mahāvāpīsu laṃkāyaṃ, jiṇṇaniddhamane akā;
Navakammañca mariyādaṃ, thiyaṃ pāsāṇapaṃsunā.

35. Akā rājaghare rammaṃ, mālāgehaṃ mahārahaṃ;
Ṭhapitaṃ punarājūhi, dānaṃ sammāpavattayi.

36. Kataṃ malayarājena, amaccena'gga bodhinā;
Pariveṇaṃ nāgasālaṃ, disvā gāma madā tadā.

37. Katvā catuvihāresu, rūpakammāni sādhukaṃ;
Maṇḍapāni ca rammāni, dhātupūjaṃ akā sadā.

38. Evamādīni puññāni, anekāni anekadhā;
Katvā so navame vasse, yathākammamupāgami.

39. Laṃkābhisekaṃ patvāna, yuvarājodayo tato;
Senanāmādipādaṃ so, oparajje'bhi secayi.

40. Niddālu majjapo āsi, rājā pāpena jantunaṃ;
Coḷo pamattataṃ tassa, sutvā santuṭṭhamānaso.

41. Paṇḍudesātisekaṃ so, pattukā mettha pesayi;
Makuṭādīnamatthāya, ṭhapitānaṃva paṇḍunā.

42. Tāni nādāsi so rājā, tena coḷo mahabbalo;
Balaṃ sannayha pesesi, balakkārena gaṇhituṃ.

43. Tadā senāpati ettha, paccante kupite gato;
Āṇāpetvāna taṃ rājā, yujjhanatthāya pesayi.

44. Hato senāpati tattha, yujjhi na raṇe mato;
Kakūṭādīni ādāya, rājā so rohaṇaṃ agā.

45. Gantvā coḷabalaṃ tattha, alabhitvā pavesanaṃ;
Nivattitvā sakaṃ raṭṭhaṃ, agamāsi idhatā bhayā.

46. Tato senāpatiṭṭhāne, viduraggaṃ tu nāyakaṃ;
Ṭhapesi rājā laṃkindo, tejavantaṃ mahāmatiṃ.

47. Paccantaṃ coḷarājassa, ghātetvā so camūpati;
Āṇāpesi ito nītaṃ, dassetvāna vibhīsitaṃ.

48. Tato dāpesi so sabba-parikkhāraṃ mahārahaṃ;
Paṃsukūlikabhikkhūnaṃ, sabbesaṃ dīpavāsinaṃ.

49. Mahāvihāre laṃkindo, paṭibimbassa satthuno;
Jalantaṃ maṇiraṃsīhi, akā cūḷāmaṇiṃ tadā.

50. Orodhā vidurā tassa, pādajālena pūjayi;
Maṇīhi pajjalantehi, paṭimaṃ taṃ silāmayaṃ.

51. Jhāpitaṃ coḷarājassa, balena maṇināmakaṃ;
Pāsādaṃ kātumāraddho, cuto vassamhi aṭṭhame.

52. Pañcete vasudhādhipā vasumahiṃ ekātapattaṅkitaṃ;
Bhutvā niggahasaṅgahehi sakalaṃ lokaṃ vase vattiya;
Yā tā maccuvasaṃ saputtavaṇitā sāmaccamittānugā;
Iccevaṃ satataṃ sarantu sujanā hātuṃ pamādaṃ madaṃ.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Pañcarājako nāma

Ekapaññāsatimo paricchedo.

Dvipaññāsatima pariccheda

Tirājakonāma

1. Tato laṅkābhisekaṃ so, patvā seno kamāgataṃ;
Mahindassādipādassa, yuvarājapadaṃ adā.

2. Pañño mahākavī byatto, majjhatto mittasattusu;
Yutto dayāya mettāya, rājā so sabbadā ahu.

3. Kālaṃ devo’natikkamma, sammā dhārābhivassati;
Raṭṭhe tasmiṃ vasantā’suṃ, sukhitā nibbhayā sadā.

4. Suttantaṃ lohapāsāde, nisinno vaṇṇayī tadā;

Nikāyattayavāsīhi, rājā so parivārito.

5. Dāṭhadhātukaraṇḍaṃ so, nānāratanabhūsitaṃ;
Akā catuvihāresu, dhātupūjā ca'nekadhā.

6. Pariveṇaṃ sitthagāmaṃ, kāretvā vutthamattanā;
Lokaṃ puttaṃva pāletvā, tivassena divaṅgato.

7. Yuvarājā mahindo so, rājāsi tadanantaraṃ;
Mahāpuñño mahātejo, mahāseno mahāyaso.

8. Ekacchattaṃ akā laṅkaṃ, ghātetvā corupaddavaṃ;
Akaṃsu tamupaṭṭhānaṃ, niccamaṇḍalanāyakaṃ.

9. Vijjamānepi laṅkāyaṃ, khattiyānaṃ narādhipo;
Kāliṅgacakkavattissa, vaṃse jātaṃ kumārikaṃ.

10. Āṇāpetvāna taṃ agga-mahesiṃ attano akā;
Tassā puttā duve jātā, dhītā ekā manoramā.

11. Ādipāde akā putte, dhītaraṃ coparājiniṃ;
Iti sīhaḷavaṃsañca, paṭṭhapesi sabhūpati.

12. Balakāyaṃ imaṃ desaṃ, maddanatthāya vallabho;
Pesesi nāgadīpaṃ so, sutvā taṃ bhūpati idha.

13. Balaṃ datvāna senavha-rājasenāpatiṃ tadā;
Vallabhassa balene'sa, yujjhituṃ tattha pesayi.

14. Gantvā senāpatī tattha, balene'tassa rājino;
Yujjhitvā taṃ vināsetvā, gaṇhi so yuddhamaṇḍale.

15. Asakkento imaṃ jetuṃ, rājā naṃ vallabhādayo;
Rājāno mittasambandhaṃ, laṃkindena akaṃsu te.

16. Icchevaṃ rājino tejo, jambudīpamavatthari;
Pattharitvāna laṃkāyaṃ, ullaṅghitvāna sāgaraṃ.

17. Saddhammaṃ kathāyantānaṃ, katvā sammā na muttamaṃ;
Dhammaṃ sutvāna so rājā, pasanno buddhasāsane.

18. Rājā so sannipātetvā, paṃsukūlikabhikkhavo;
Yācitvā attano gehaṃ, āṇāpetvāna sādhukaṃ.

19. Āsanaṃ paññapetvāna, nisīdāpiya bhojanaṃ;
Dāpesi vipulaṃ suddhaṃ, sadā ekadine viya.

20. Anekabyañjanaṃ rājā-raññakānaṃ tapassinaṃ;
Pesesi bhojanaṃ suddhaṃ, mahagghaṃ vipulaṃ sadā.

21. Vejjeva pesayitvāna, vilānānaṃ tapassinaṃ;
Santikaṃ so dayāvāso, tikicchāpesi niccaso.

22. Guḷāni ghanapākāni, lasuṇānaṃ rasāni ca;
Tambulamukhavāsañca, pacchabhatte adā sadā.

23. Pattesu pūrayitvāna, lasuṇaṃ maricampi ca;
Pipphalisaṅgīverāni, guḷāni tiphalāni ca.

24. Ghataṃ telaṃ madhuñcāya, pāpurattharaṇāni ca;
Paṃsukūlikabhikkhūnaṃ, paccekaṃ sabbadā adā.

25. Cīvarādīni sabbāni, parikkhārāni bhūpati;
Kārāpetvāna dāpesi, bhikkhūnaṃ paṃsukulinaṃ.

26. Rājā mahāvihārasmiṃ, ekekassa hi bhikkhuno;
Paccekaṃ navavatthāni, cīvaratthāya dāpayi.

27. Nikāyattayavāsīnaṃ, bhikkhūnaṃ lābhavāsinaṃ;
Tulābhāramadā dvīsu, vāresu samahīpati.

28. Rājā so nāgatebhogaṃ,
Rājāno saṅghabhogato;
Na gaṇhantūni pāsāṇe,
Likhāpetvā nidhāpayi.

29. Kathāpetvāna buddhassa, saraṇāni guṇenava;
Anāthehi ca tesañca, bhattavatthāni dāpayi.

30. Dānasālaṃ karitvāna, hatthisālakabhūmiyaṃ;
Yācakānaṃ adā dānaṃ, tesañca sayanāsanaṃ.

31. Vejjasālāsu sabbāsu, bhesajjaṃ mañcakañca so;
Corānaṃ bandhanāgāre, niccaṃ bhattāni dāpayi.

32. Vānarānaṃ varahānaṃ, migānaṃ sunakhāna ca;
Bhattaṃ pūvañca dāpesi, dayāvāso yathicchakaṃ.

33. Rājā catuvihāresu, katvā so vīhirāsayo;
Yathicchitena gaṇhantu, anāthā iti dāpayi.

34. Nānāpūjāhi pūjetvā, katvā maṅgalamuttamaṃ;
Kathāpesi ca bhikkhūhi, byattehi vinayaṃ tadā.

35. Therena dhammamittena-sitthagāmakavāsinā;
Pūjayitvāna kāresi, abhidhammassa vaṇṇanaṃ.

36. Dāṭhānāgā’bhidhānena, therenā’raññavāsinā;
Laṃkālaṃkārabhūtena, abhidhammaṃ kathāpayi.

37. Paṭṭakañcukapūjāhi, hemamālikacetiyaṃ;
Naccagītehi gandhehi, pupphehi vividhehi ca.

38. Dīpamālāhi dhūpehi, pūjayitvāna’nekadhā;
Tassa vatthāni bhājetvā, bhikkhūnaṃ dāpayī sayaṃ.

39. Sadā so attano rajje, uyyānesu tahiṃtahiṃ;
Āṇāpetvāna pupphāni, pūjesi ratanattayaṃ.

40. Pāsādaṃ candanaṃ nāma, kātuṃ maricavaṭṭiyaṃ;
Akārambhañca bhikkhūnaṃ bhogagāme ca dāpayi.

41. Kesadhātuṃ nidhāpetvā, karaṇḍaṃ ratanehi so;
Kārayitvāna pūjesi, ṭhapetvā tattha bhūpati.

42. Soṇṇarajatapaṭṭehi, thūpārāmamhi cetiyaṃ;
Chādāpetvā yathārajjaṃ, pūjaṃ kāresi bhūpati.

43. Tasmiṃ dhātughare rājā, soṇṇadvāramakārayi;
Pajjalantaṃ sineruṃva, raṃsīhi sūriyassa so.

44. Jhāpitaṃ coḷarājassa, balena padalañchane;
Catunnaṃ cetiyānaṃ so, ramanīyaṃ gharaṃ akā.

45. Jhātaṃ nagaramajjhamhi, dāṭhādhātugharaṃ akā;
Dhammasaṅgaṇīgehañca, mahāpāḷiñca bhūpati.

46. Tambūlamaṇḍapaṃ katvā, tattha suṅkaṃ mahīpati;
Bhikkhūnaṃ theravaṃse so, bhesajjatthāya dāpayi.

47. Upassayaṃ karitvāna, mahāmaṅgalanāmakaṃ;
Theravaṃsamhi jātānaṃ, bhikkhunīnaṃ adāpayi.

48. Mātulodayarājena, āraddhaṃ sādhunā tadā;
Niṭṭhāpesi mahīpālo, pāsādaṃ maṇināmakaṃ.

49. Pariveṇāni cattāri, tasmiṃ jetavane tadā;
Kārāpayiṃsu cattāro, amaccā tassa rājino.

50. Rañño kittisamādevī, kittināmā manoramā;
Pariveṇaṃ akārāmaṃ, thūpārāmassa pacchato.

51. Sā tasmiṃ pariveṇe ca, akā kappāsagāmake;
Cīvaracetiye ceva, tisso pokkharaṇī suci.

52. Dvādasaratanāyāmaṃ, dhajaṃ soṇṇamayañca sā;
Pūjesi puññasambhāraṃ, hemamālika cetiye.

53. Gihīnaṃ vajjasālañca, putto tassā pureakā;
Guṇavāsakkasenānī, bhikkhūnañca purābahi.

54. Rājā catuvihāresu, dibbapāsādasannibhe;
Maṇḍape kārayitvāna, dhātupūjā anekadhā.

55. Vassamekamatikkamma, kārāpetvā mahīpati;
Cārittaṃ pubbarājūnaṃ, paripālesi sādhukaṃ.

56. Evamādīni puññāni, uḷārāni anekadhā;
Katvā soḷasame vasse, rājā so tidivaṃ gato.

57. Jāto paṭicca taṃ rājaṃ, senā dvādasavassiko;
Kāliṅgadeviyā putto, pattarajjo tadā ahu.

58. Udayassa kaniṭṭhassa, yuvarājapadaṃ adā;
Pitu senāpati seno, tassa senāpati ahu.

59. Paccantaṃ balamādāya, gate senāpatimhi so;
Mātarā saha vattantaṃ, kaṇiṭṭhaṃ tassa bhātaraṃ.

60. Mārāpetvā mahāmallaṃ, akā senāpatiṃ tadā;
Amaccaṃ udayaṃ nāma, sakaṃ vacanakārakaṃ.

61. Taṃ sutvā kupito hutvā, seno senāpati tadā;
Balamādāya āgañchi, gaṇhissāmīti sattavo.

62. Sutvāna taṃ mahīpālo, katavantaṃ vācamattano;
Rakkhāmi taṃ amaccanti, gato nikkhamma rohaṇaṃ.

63. Tassa māyā nivattitvā, yuvarājañca rājiniṃ;
Ādāya kupitā tena āṇāpesi camūpatiṃ.

64. Tāya so saṅgahītova, damiḷe sannipātiya;
Datvā janapadaṃ tesaṃ, puṭatthinagare vasī.

65. Yujjhituṃ tena so rājā, balaṃ pesesi rohaṇā;
Senāpati vināsesi, sabbaṃ taṃ rājino balaṃ.

66. Damiḷā te janapadaṃ, pīḷetvā rakkhasā viya;
Vilumpitvāna gaṇhanti, narānaṃ santakaṃ tadā.

67. Khittā manussā gantvāna, rohaṇaṃ rājasantikaṃ;
Nivedesuṃ pavattiṃ taṃ, mantetvā sacīvehi so.

68. Rakkhituṃ sāsanaṃ raṭṭhaṃ, tampahāya camūpatiṃ;
Sandhiṃ katvāna senena, puḷatthinagaraṃ agā.

69. Mahesiṃ attajaṃ katvā, pāletuṃ vaṃsamattano;
Puttaṃ uppādayitvāna, kassapaṃ nāma uttamaṃ.

70. Vasante tattha laṃkinde, ahitā vallabhā janā;
Alabhantā suraṃ pātu-māriyā tassa santike.

71. Majjapāne guṇaṃ vatvā, pāyesuṃ taṃ mahīpatiṃ;
Pivitvā majjapānaṃ so, mattabyāḷo ahu tadā.

72. Āhārānaṃ khayaṃ patvā, cajitvā dullabhaṃ padaṃ;
Mato so dasame vasse, taruṇoyeva bhūpati.

73. Ito viditvā khalupāpamitta-
Vidheyyabhāvaṃ parihāni hetuṃ;
Sukhattitoyeva ida vā huraṃ vā;
Jahantu te ghoravisaṃ'va bālaṃ.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃseti rājako nāma

Dvipaññāsatimo paricchedo.

Tivaññāsatima paccheda

Laṃkāviloponāma

1. Mahindo taṃ kaṇiṭṭho so, rājaputto tadaccaye;
Ussāpiya setacchatta-manurādhapure vare.

2. Sena senānīnā’nīta desantarajanā kule;
Tattha vāsamakappesi, kicchena dasavacchare.

3. Apetanīti maggassa, mudubhūtassa sabbaso;
Uppādabhāgaṃ nādaṃsu, tassa jānapadā tadā.

4. Accantaṃ khīṇacitto so, vassamhi dasame vibhū;
Vuttidānena nāsakkhi, saṅgahetuṃ sakaṃ balaṃ.

5. Aladdha vuttino sabbe, keraḷā sahitā tato;
Na vuttidānaṃ no yāva, hoti mātāva bhuñjatu.

6. Iti rājagharadvāre, sāhasekarasā bhusaṃ;
Cāpahatā nisīdiṃsu, sannaddhachurikāyudhā.

7. Hatthasāraṃ samādāya, te vivañciya bhūpati;
Ummaggato viniggamma, turito rohaṇaṃ agā.

8. Sīdupabbatagāmamhi, khandhavāraṃ nibandhiya;
Bhātu jāyamma hesitte, ṭhapetvā so tahiṃ vasī.

9. Na cirasseva tassāya, matā yasamahīpati;
Mahesitte nivesesi, sakabhātussa dhītaraṃ.

10. Deviyā tāya sañjāte, sute kassapanāmake;
Ajjhāvuttaṃ vihāyā’tha, khandhāvāraṃ mahīmati.

11. Kārayitvāna nagaraṃ, kappagallakagāmake;
Adhipaccaṃ pavattento, rohaṇe suciraṃ vasī.

12. Tato sesesu ṭhānesu, keraḷā sīhaḷā tadā;
Kaṇṇāṭā ca yathākāma-mādhipaccaṃ pavattayuṃ.

13. Athassa vāṇijo eko, paratīraṃ idhāgato;
Gantvā pavattiṃ laṃkāya, coḷarañño nivedayi.

14. Sotaṃ suṇitvā pesesi, laṃkāgahaṇamānaso;
Balaṃ mahantaṃ balavā, taṃ khippaṃ laṃkamotari.

15. Paṭṭhāyo tiṇṇaṭhānamhā, viheṭhentaṃ bahū jane;
Anukkamena taṃ coḷa-balaṃ rohaṇamajjhagā.

16. Chattiṃse rājino vasse, mahesiṃ ratanāni ca;
Makuṭañca kamāyātaṃ, sabbamābharaṇaṃ tathā.

17. Amūlikañcavajira-valayaṃ devadattiyaṃ;
Acchejjacchurikaṃ chinna-paṭṭikā dhātukañca te.

18. Paviṭṭhaṃ vanaduggamhi, bhayātañca mahīpatiṃ;
Jīvaggāhamagaṇhiṃsu, sandhilesampadassiya.

19. Mahīpālaṃ dhanaṃ tañca, sabbaṃ hatthagataṃ tato;
Pesayiṃsu lahuṃ coḷa-mahīpālassa santikaṃ.

20. Nikāyattitaye dhātu-gabbhe laṃkātale khile;
Mahārahe suvaṇṇādi-paṭibimbe ca’nappake.

21. Bhinditvā sahasā sabbe, vihāre ca tahiṃ tahiṃ;
Yatho johārino yakkhā, laṅkāyaṃ sāramaggahuṃ.

22. Te coḷā rājaraṭṭhaṃ taṃ, pulatthipuranissitā;
Rakkhapāsāṇakaṇḍavha, ṭhānāvadhimabhuñjisuṃ.

23. Taṃ kumārakamādāya, kassapaṃ raṭṭhavāsino;
Vaḍḍhenti coḷabhayato, gopayantā susādarā.

24. Coḷarājā kumāraṃ taṃ, sutvā dvādasavassikaṃ;
Gahaṇatthāya pesesi, mahāmacce mahābale.

25. Ūnaṃ pañcasahassena, yodhalakkhaṃ samādiya;
Sabbaṃ te rohaṇaṃ desaṃ, saṅkhobhesu mito tato.

26. Kittināmo'tha sacivo, makkhakudrūsavāsiko;
Muddhanāmo tathāmacco, māragallakavāsiko.

27. Ubhopi te mahāvīrā, yuddhopāyavicakkhaṇā;
Coḷasenaṃ vināsetu-maccantakatanicchayā.

28. Paluṭṭhagirināmamhi, ṭhāne dugge nivesiya;
Katvā chamāsaṃ saṅgāmaṃ, haniṃsu damiḷe bahūṃ.

29. Hatāvasiṭṭhā coḷātā, raṇe tasmiṃ bhayadditā;
Palāyitvā yathāpubbaṃ, pulattipuramāvasuṃ.

30. Kumāro jayito disvā, ubho te sacive tadā;
Haṭṭhatuṭṭho ''varaṃ tātā, gaṇhathā''ti sa cabravī.

31. Buddho paveṇigāmaṃ so, varaṃ yācittha kittiko;
Saṅghikaṃ gahitaṃ bhāgaṃ, vissajjetuṃ varaṃ vari.

32. Rājaputtavarāladdha-varā'maccavarā tadā;
Niddarā sādarā vīrā, pāde vandiṃsu tassa te.

33. Rājā dvādasavassāni, vasitvā coḷamaṇḍale;
Aṭṭhatālīsavassamhi, mahindo so divaṃgato.

34. Pamāda dosānagatena evaṃ,
Laddhā'pi bhogānanathirā bhavanti;
Iccappamaṃdaṃ hitamāsasāno,
Niccaṃ suviññūsusamā careyya.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Laṃkāvilopo nāma

Tipaññāsatimo paricchedo.

Catupaññāsatima pariccheda

Cha rājakonāma

1. Katvā vikkamma bāhū'ti, nāma bhūpālasūnuto;

Tassāṇāya pavattiṃsu, sādaraṃ sīhaḷā khilā.

2. So rājā damiḷe hantuṃ, dhanaṃ sañciya’nekādhā;
Saṅgahaṃ sevakānañca, kurumāno yathocitaṃ.

3. Alaṅkārakirīṭāni, chattasīhāsanāni ca;
Kārayitvā’bhisekatthaṃ, sacivehā’bhiyācito.

4. Na yāva rājaraṭṭhassa, gahaṇaṃ hoti tāva me;
Chattussāpanakammena, kiṃ tenā’ti vivāriya.

5. Sataṃ narasahassānaṃ, saṅkaletvā mahabbalo;
Saṅgāmārabbha kālamhi, vātarogābhipīḷito.

6. Yujjhituṃ samayo neti, dvādase vacchare lahuṃ;
Upecca devanagaraṃ, gañchidevasahabyataṃ.

7. Kittināmo ca sacivo, senāpaccamadhiṭṭhito;
Rajjatthiko dinānaṭṭha, nijāṇaṃ sampavattayi.

8. Ghātetvā taṃ mahālāna-kittināmo mahabbalo;
Patvā’bhisekaṃ bhuñjanto, desaṃ taṃ rohaṇavhayaṃ.

9. Saṃvaccharamhi tatiye, coḷayuddhe parājito;
Sahatthena sakaṃ sīsaṃ, chinditvā sahasā mari.

10. Tadāpite kirīṭādi-dhanasāraṃ samādiya;
Pesesuṃ damiḷā coḷa-mahīpālassa santikaṃ.

11. Bhayā saraṭṭhaṃ hitvā’tha, duṭṭhadese vasaṃ tadā;
Eko vikkamapaṇḍūti, vissuto patthivattajo.

12. Viññātalaṅkāvuttanto, desamāgamma rohaṇaṃ;
Kāḷatitthe vasaṃ vassa-mekaṃ rajjamakārayi.

13. Rāmanvayasamubbhūto, tadāyujjha purāgato;
Jagatī pālanāmena, vissuto bhūbhujattajo.

14. Raṇe vikkamapaṇḍutaṃ, ghātāpetvā mahabbalo;
Tato cattāri vassāni, rajjaṃ kāresi rohaṇe.

15. Tampi coḷāraṇe hantvā, mahesiṃ dhītarā saha;
Vittasārañca sākalaṃ, coḷaraṭṭhamapesayuṃ.

16. Rājā parakkamo nāma, paṇḍurājasuto tato;
Akā vassadvayaṃ coḷā, ghātesuṃ tampi yujjhiya.

17. Ime bhusaṃ lobhabalābhibhūtā,
Gatā asesā vivasā vināsaṃ;
Iccevamaññāya sadā sapañño,
Taṇhakkhayeyeva ratiṃ kareyya.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Cha rājako nāma

Catupaññāsatimo paricchedo.

Pañcapaññāsatima pariccheda

Rohaṇārāti vijayonāma

1. Lokanāmo camūnātho, makkhakudrūsavāsiko;
Saccapaṭiñño dhītimā, coḷadappavighātano.

2. Abhibhūya jane patvā, rajjaṃ rohaṇamaṇḍale;
Vasī kājaragāmamhi, cārittavidhikovido.

3. Ahu tadā kittināmo, rājaputto mahabbalo;
Tassa vaṃsādisampattī, nupubbena pavuccate.

4. Suto kassapabhūpassa, māṇanāmena vissuto;
Ādipādo ahu dhīro, sadācāravibhūsito.

5. Tassā'tha jeṭṭhako bhātā, māṇavammo mahāmati;
Gokaṇṇakasamīpaṭṭha-nadītīre nisīdiya.

6. Katamantupacāro so, yathāvidhimasesato;
Akkhamālaṃ gahetvāna, mantaṃ jappitumārabhi.

7. Kumāro kira bhattagge, pāturāsi savāhano;
Sikhaṇḍi mukhatuṇḍena, balipaṭṭaṃ vikhaṇḍiya.

8. Sacchiddake nāḷikera-kapāle viccunodake;
Lūkhe jalamapassanto, japantassa mukhaṃgato.

9. Tato bhāviniṃ siddhi, mapekkhaṃ nayanaṃ sakaṃ;
Tassopanesi, nibbhijja, sopi taṃ sahasāpici.

10. Kumāro tassa santuṭṭho, kumārassābhipatthitaṃ;
Varaṃ padāya nabhasā, rājamāno gato tato.

11. Bhinnekanayanaṃ disvā, sacivātaṃ paro disuṃ;
Varalābhaṃ pakāsetvā, samassāsesi so jane.

12. Tato so sacivātassa, santuṭṭhārādhayiṃsu taṃ;
Anurādhapuraṃ patvā, bhiseko kāriyo iti.

13. Attho ko mamarajjena, vikalaṅgassa sampati;
Tapokammaṃ karissāmi, pabbajjamupagammahaṃ.

14. Kaṇiṭṭho māṇanāmo ca, laṅkārajjaṃ kamāgataṃ;
Pāletu iti so rajjaṃ, sampattaṃ sampaṭikkhipi.

15. Viññātacittasañcārā, sacivā tassa sabbathā;
Vattumetaṃ kaṇiṭṭhassa, pesesuṃ purise tadā.

16. Sutvā taṃ sīghamāgamma, passitvā sakabhātaraṃ;
Patitvā pādamūlamhi, bahuṃ kandiya rodiya.

17. Jeṭṭhena bhātarā saddhi-manurādhapuraṃ gato;

Makuṭaṃ tattha dhāresi, jeṭṭhacittānuvattako.

18. Tato'bhayagiriṃ gantvā, pabbajjaṃ sakabhātuno;
Yata yo tattha yācittha, bahumānapurassaraṃ.

19. Tato te yatayo tassa, pabbajjamupasampadaṃ;
Akaṃsu vikalaṅgassa, sikkhāpadanirādarā.

20. Pariveṇamuttaroḷa-muḷāraṃ tassa kāriya;
Katvā taṃ pariveṇassa, sāmikaṃ dharaṇī pati.

21. Bhikkhūnaṃ chasataṃ tattha, vidhāya tadadhīnakaṃ;
Parihāre adā tassa, pessavagge ca pañca so.

22. Samappesi ca so nānā-sippakammavicakkhaṇe;
Jane cākā tadāyatte, so dāṭhādhāturakkhiye.

23. Tassevādakarā'hesuṃ, bhikkhū'bhayagirimhi te;
Rājā ca lokaṃ pālesi, sammā tassānusiṭṭhiyā.

24. Janā tabbaṃsajā keci, taṃ rajjanirapekkhakā;
Nivasiṃsu yathākāmaṃ, mahāsāmi padaṃsitā.

25. Etassa māṇavammassa, rañño dhammanayaññuno;
Aggabodhikumārādi-puttanattukkamāgate.

26. Vaṃse visuddhe jātassa, bhūpālanvayamuddhani;
Samāsoḷasakaṅkāyaṃ, sammā rajjānusāsino.

27. Mahīpassa mahindassa, duve mākuladhītaro;
Devalā lokikā cāti, nāmato vissutā subhā.

28. Etāsu dvīsu dhītāsu, lokikā mātulattajaṃ;
Paṭicca rājatanayaṃ, subhaṃ kassapanāmakaṃ.

29. Sā moggallāna lokavhe, putte dve labhi sobhane;
Tesu jeṭṭhasuto loka-sāsanādhārakovido.

30. Mahāsāmīti paññāto, saṅghupāsanapālayo;
Nekasāraguṇāvāso, vāsaṃ kappesi rohaṇe.

31. Dāṭhopatissa rājassa, nattā sugatasāsane;
Pabbajjūpagato saddho, dhutavā sīlasaṃvuto.

32. Pahitatto vicittoso, pantasenāsane vasī;
Guṇaṃ sabbattha vaṇṇesuṃ, tasmiṃ devā pasīdiya.

33. Guṇaṃ suṇitvā laṃkindo, tadā sabbattha patthaṭaṃ;
Upasaṅkamma taṃ natvā, kātumattānusāsanaṃ.

34. Ārādhayamanicchantaṃ, yācitvāna punappunaṃ;
Ānīya vāsayitvā taṃ, pāsāde sādhukārite.

35. Yatissarassa vasato, kattha rājāguṇappiyo;
Tassānusiṭṭhimaggaṭṭho, lokaṃ dhammena pālayi.

36. Uddissārādhanaṃ sammā, laṃkindena kataṃ tadā;
Selantarābhinikkhamma, yatindo so dayānugo.

37. Yato bhikkhū samūhetvā, vāsaṃ kappesi yattha so;
Selantarasamūho’ti, vikkhyātiṃ so tato gato.

38. Tato paṭṭhāya vāsetvā, rattiyaṃ devapalliyaṃ;
Devatānumataṃ bhikkhuṃ, mūlaṭhāne ṭhapenti hi.

39. Mūlattamāvasantānaṃ, yatīnamanusāsanā;
Laṃkissarā pavattanti, pālentā lokasāsanaṃ.

40. Tassa dāṭhopatissassa, vaṃsajaṃ rājaputtakaṃ;
Bodhiṃ paṭicca tabbaṃsā, buddhanāmā kumārikā.

41. Alattha lokitaṃ nāma, dhītaraṃ varalakkhaṇaṃ;
Kālena sā padinnā’si, moggallānassa dhīmato.

42. Sā taṃ paṭicca kittiñca, mittaṃ nāma kumārikaṃ;
Mahindaṃ rakkhitaṃ cāpi, latittha caturo pajā.

43. Ahu jeṭṭhasuto dhīro, vīro terasavassiko;
Katahattho visesena, dhanusippamhi so tato.

44. Kathaṃ laṅkaṃ gahessāmi, dūretvā’rāti kaṇṭakaṃ;
Iti cintāparogāme, mūlasālavhaye vasī.

45. Eko mahābalo vīro, buddharājoti vissuto;
Vilomavattī hutvāna, lokasenānino tadā.

46. Palāto cuṇṇasālavhaṃ, khippaṃ janapadaṃ tahiṃ;
Kittādike jane neke, vase vattiya sabbathā.

47. Saddhiṃ bandhūhi saṅgāma-sūrehi bahukehi so;
Malayācalapādesu, vasī duppasaho tadā.

48. Tassa’ntikamupāgamma, saṃvaccharikanāyako;
Saṅgho nāma kumārassa, sarūpaṃ sādhuvaṃ bravi.

49. Mahāsāmissa tanayo, jeṭṭho kitti sanāmako;
Dhaññalakkhaṇasampanno, sampannamativikkamo.

50. Jambudīpepi taṃ rajjaṃ, kattumekātapattakaṃ;
Samatthoti vicintepi, laṅkādīpamhi kā kathā.

51. Tassa so vacanaṃ sutvā, sevitabbo kumārako;
Iti nicchiya pesesi, kumārassa’ntikaṃ jane.

52. Suṇitvā so vaco tesaṃ, nivattanabhayā vibhū;
Ajānahaṃ pitunnaṃ so, vīro dhanusahāyako.

53. Gehā nikkhamma passanto, sunimittāninekadhā;
Agālahuṃ sarīvagga-piṭṭhigāmaṃ mahāmati.

54. Tahiṃ so nivasaṃ vīro, pesayitvā sasevake;
Vipakkhādhiṭṭhitaṃ jesi, bodhivālavhagāmakaṃ.

55. Tato'bhimānī senānī, senaṃ so tattha pesayi;
Sā parikkhipataṃ gāmaṃ, saṅgāmāya samārabhī.

56. Kumāro tehi yujjhanto, subhaṭo paṭuvikkamo;
Disāsu vikirīsabbe, tulaṃ caṇḍova māḷuto.

57. Cuṇṇasālaṃ janapadaṃ, gantvā ṭhānavidū tadā;
Tahiṃ vasaṃ vasekāsi, sabbaṃ malayamaṇḍalaṃ.

58. Tadāpi senaṃ senindo, pesetvā asakiṃ sakaṃ;
Abhibhūtimasakkonto, kātuṃ dummanataṃ gato.

59. Makkhakudrusavāsissa, sacipassātha kittino;
Suto mahabbalo deva-malloti vidito tadā.

60. Sahito bandhumittehi, bahū rohaṇavāsino;
Samādāyā'bhigantvāna, kumāraṃ passi sādaro.

61. Bandhiya churikaṃ cheko, so pannarasavassiko;
Ādipādapadaṃ tattha, sampāpuṇi mahāyaso.

62. Tato hiraññamalaya, mupāgamma mahabbalo;
Tahiṃ remuṇaselamhi, khandhāvāraṃ nibandhayi.

63. Tatthāpi senaṃ pesetvā, saṅgāmento camūpati;
Aladdhavijayo chandaṃ, punayuddhe jahitato.

64. Lokanāmo camūnātho, lokaṃ hitvā sakaṃ tadā;
Ahu vassamhi chaṭṭheso, paralokaparāyano.

65. Tadā kassapanāmeko, kesadhātukanāyako;
Jane'bhibhūyavattesi, nījāṇaṃ rohaṇe tadā.

66. Sutvā taṃ coḷasāmanto, puḷatthinagarā tadā;
Nikkhamma yuddhasanaddho, gantvā kājaragāmakaṃ.

67. Kesādhātu tato yuddhe, bhinditvā damiḷaṃ balaṃ;
Rakkhapāsāṇasīmāyaṃ, ṭhapetvā rakkhiye jane.

68. Paṭiladdhajayuddāmo, mahāsenā purakkhato;
Punarāgamma pāvekkhi, vīro kājaragāmakaṃ.

69. Tadādipādo sutvāna, sabbaṃ sutthīradhātuko;
Kesadhātuṃ nighātetuṃ, balaṃ sannayhi vegasā.

70. Pavattiṃ taṃ suṇitvā so, sābhimāno bhusaṃtato;
Samattaṃ balamādāya, sippatthalakamāgamā.

71. Pañcayojanaraṭṭhādi-vāsikesu bahūjane;
Samādāya samāsanne, rājaputte sudujjaye.

72. Virattatañca so ñatvā, bahunnaṃ raṭṭhavāsinaṃ;
Dukkaraṃ ettha yuddhanti, gato so khadiraṅgaṇiṃ.

73. Mahāsenāya bhūpāla suto soḷasavassīko;
Khippaṃ vāpekkhi so vīta-daro kājaragāmakaṃ.

74. Chammāsamanubhotvāna, rohaṇaṃ ruṭṭhamānaso;
Kesadhātukanāthopi, saṅgāmatthāya tatthagā.

75. Rājaputtassa senā'tha, vattenti samaraṃ kharaṃ;
Kesadhātukanāthassa, sīsaṃ gaṇhi mahabbalā.

76. Āgamma sattarasavayaṃ kumāro;
Sabbattha patthaṭamahāyasakittitejo;
Sumādineka vidhiyogavisesadakkho;
Khīṇārikaṇṭakamakā'khilarohaṇaṃ taṃ.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Rohaṇārātivijayo nāma

Pañcapaññāsatimo paricchedo.

Chapaññāsatima pariccheda

Anurādhapurābhigamano

1. Yuvarājapade tassa, ṭhitassā'tha nayaññuno;
Ahū vijayabāhūti, nāmaṃ sabbattha pākaṭaṃ.

2. Mahāññaṇo nijāṇāya, tattha bheriṃ carāviya;
Ṭhapento sacive'neke, patirūpe padantare.

3. Coḷānaṃ maddanatthāya, rājaraṭṭhādhivāsinaṃ;
Caturo caturopāye, yo jayaṃ tattha so vasī.

4. Coḷarājā suṇitvā taṃ, puḷatthinagare ṭhitaṃ;
Senāpatima pesesi, datvāna balavāhanaṃ.

5. Senindaṃ kājaraggāma-samīpaṃ samupāgataṃ;
Duppasayhaṃ viditvāna, giriduggamagā tato.

6. Senindo kājaraggāmaṃ, vilumpitvāna vegasā;
Tattha vatthumasakkonto, sadesaṃ puna rāgami.

7. Tato mahādipādo'pi, āgamma malayā lahuṃ;
Mahatā balakāyena, sippatthalakamāvasi.

8. Rājā rāmaññavisaye, rājino santikaṃ jane;
Pesesi bahukesāraṃ, dhanajātañca'nappakaṃ.

9. Vicittavatthakappūra-candanādīhi vatthūhi;
Paripuṇṇā ca nāvāyo, nekātitthe samosaṭā.

10. Dhanajā tehi nekehi, karonto bhaṭasaṅgahaṃ;
Tato tambalagāmamhi, nivasittha mahabbalo.

11. Aññamaññaviruddhattā, rājāraṭṭhādhivāsino;
Upaggamma janā sabbe, karaṃ no denti sabbaso.

12. Vipakkhācoḷarājassa, bhindantā'ṇaṃ maduddhatā;

Āyuttake vihiṃsento, yathākāmaṃ caranti ca.

13. Taṃ sutvā coḷabhūpālo, sampakopavasīkato;
Senaṃ mahantiṃ datvāna, pesesi sacivaṃ nijaṃ.

14. Mahātitthe’vahiṇṇo so, tattha tattha bahūjane;
Ghātento savase katvā, rājāraṭṭhādhivāsino.

15. Anukkamena gantvāna, kharāṇo rohaṇaṃ tadā;
Ajjhotthari saseno sa, bhinno velovasāgaro.

16. Rañño paccatthikā hutvā, ravidevacalavhayā;
Ubho damiḷaseninda-vasaṃ yātā mahabbalā.

17. Mahāpakkhabalopete, te passiya camūpati;
Rohaṇaṃ sakalaṃ khippaṃ, maññittha sakahatthagaṃ.

18. Ekādasamhi so vasse, rājā coḷābhibhūtiyā;
Paluṭṭhapabbate duggaṃ, pavidhāya tahiṃ vasī.

19. Coḷasenā tadāselaṃ, samantā samparikkhipi;
Tattho’bhayesaṃ senāna-mahū bhiṃsanakaṃ raṇaṃ.

20. Rañño bhaṭā vināsetvā, sabbaṃ taṃ damiḷaṃ balaṃ;
Palāyantaṃ mahācoḷa-sāmantañcānubandhiya.

21. Gahetvāna siraṃ tassa, gāmasmiṃ tambaviṭṭhike
Saddhiṃ vāhanayānehi, sārabhūtadhanehi ca.

22. Tahiṃ taṃ sakalaṃ bhaṇḍaṃ, netvā rañño padassiya;
Puḷatthinagaraṃ gantuṃ, kālo iti samabravuṃ.

23. Mahīpālopi taṃ sutvā, sacivānaṃ vaco tadā;
Mahatā balakāyena, pulatthinagaraṃ gato.

24. Pavattimetaṃ sakalaṃ, sutvā coḷanarissaro;
Tibbakopavasaṃyāto, bhūpālagahaṇatthiko.

25. Sāmaṃ khippaṃ samāgamma, vīro sāgarapaṭṭanaṃ;
Bhiyyopi mahatiṃ senaṃ, laṃkādīpamapesayī.

26. Taṃ vijāniya bhūmindo, senindaṃ pesayī sakaṃ;
Balaṃ mahantaṃ datvāna, coḷasenāya yujjhituṃ.

27. Gacchamāno camūnātho, so’nurādhapurantike;
Saddhiṃ damiḷasenāya, vattesi tumulaṃ raṇaṃ.

28. Patiṃsu tasmiṃ saṅgāme, bhūpālassa narā bahū;
Bhiyyopi damiḷāyattā, jātā taṃ raṭṭhavāsino.

29. Vihāya dharaṇīpālo, pulatthinagaraṃ tadā;
Villikābāṇakaṃ raṭṭhaṃ, sampāpuṇiya vegasā.

30. Nihaccāmaccayugalaṃ, taṃ raṭṭhādhiṭṭhitaṃ tadā;
Tahiṃ vāsamakappesi, sabhaṭe sannipātayaṃ.

31. Attānamanubandhantaṃ, sutvā coḷacamūpatiṃ;
Gantvā vātagiriṃ nāma, samayaññū siluccayaṃ.

32. Upaccakāya selassa, tattha duggaṃ nivesiya;
Raṇaṃ karonto temāsaṃ, damiḷe paṭibāhayi.

33. Kesadhātukanāthassa, māritassa purāraṇe;
Bhātā kaṇiṭṭho sampatta, mahāpakkhabalo tadā.

34. Māraṇaṃ sakabhātussa, saranto ruṭṭhamānaso;
Sakalaṃ parivattesi, guttahālakamaṇḍalaṃ.

35. Atho laṃkissaro tattha, khippaṃ gantvā mahabbalo;
Ṭhāne maccutthale nāma, khandhāvāraṃ nibandhiya.

36. Khadiraṅgaṇiduggamhā, palāpetvāna taṃ raṇe;
Ṭhānā kubulagallā ca, yujjhanto taṃ palāpayi.

37. Vihāya puttadārādi-sabbaṃ nekadhanaṃ balaṃ;
Palāyamāno so raṭṭhaṃ, coḷāyatta magālahuṃ.

38. Tadā narissaro tata, tassa sabbaṃ samādiya;
Gantvā tambalagāmamhi, navaṃ duggaṃ nivesiya.

39. Anukkamena gantvāna, mahānāgahulavhaye;
Purevasī susajjento, balaṃ coḷehi yujjhituṃ.

40. Tato rājā samavhāya, sacīve dve mahabbale;
Pesesi dikkhiṇaṃ passaṃ, vasaṃ netuṃ tahiṃ jane.

41. Sampesesi mahāmacca-yugalaṃ kakkhalaṃ vibhū;
Coḷadappavināsāya, tato velā mahāpathe.

42. Pesitā dakkhiṇaṃ passaṃ, amaccā’me mahabbalā;
Muhunnaruggamaduggaṃ, badaḷatthalameva ca.

43. Vāpīnagaraduggañca, buddhagāmakameva ca;
Tilagullaṃ mahāgallaṃ, maṇḍagallakameva ca.

44. Anurādhapurañcāti, gahetvāna kamena te;
Vattentā savase raṭṭhaṃ, mahātitthamupāgatā.

45. Pesitā sacivādvetu, tato velā mahāpathe;
Vilumpantā chagāmādi-khandhāvāre tahiṃ tahiṃ.

46. Pulatthinagarāsannaṃ, kamenā’gamma pesayuṃ;
Dūte rājantikakhippa-māgantuṃ vaṭṭatītiha.

47. Disāsā dvīsu yānehi, sacivehi pavattitaṃ;
Vikkamāti sayaṃ sutvā, kālaññū so mahīpahi.

48. Sīghaṃ sannayha senaṅgaṃ, samaggaṃ vidikovido;
Ummūlanāyacoḷānaṃ, purātamhā’bhinikkhami.

49. Gacchaṃ gaṅgāya mahiya-ṅgaṇathūpantike vibhū;
Senānivesaṃ kāretvā kañcikālaṃ tahiṃ vasī.

50. Kamenāgamma ṭhānaññū, puḷatthinagarantike;
Bandhāpesi mahāvīro, khandhāvāraṃ thiraṃ varaṃ.

51. Tattha tattha ṭhitā sūrā, coḷā ye kakkhalā'khilā;
Pulatthinagare yuddhaṃ, kātuṃ sannipatiṃsu te.

52. Nikkhamma nagarā gantvā, coḷā bahi mahāraṇaṃ;
Katvā parājitā bhītā, pavissa nagaraṃ sakaṃ.

53. Guttā sesapuradvārā, gopuraṭṭālanissitā;
Mahāhavaṃ bahussāhā, pavattesuṃ bhayāvahaṃ.

54. Diyaḍḍhamāsaṃ yujjhanti, nagaraṃ tamuparundhiya;
Sādhetuṃ nevasā'sakkhi, bhūpālassa mahācamū.

55. Mahārañño mahāvīrā, mahāsūrā mahabbalā;
Mahābhaṭā mahāmānā, ravidevacalādayo.

56. Ullaṅghitvāna pākāraṃ, pavissa sahasā puraṃ;
Khaṇena damiḷe sabbe, mūlaghaccamaghātayuṃ.

57. Evaṃ laddhajayo rājā, tadā vijayabāhuso;
Carāpesi nijāṇāya, bheriṃ bhūrimatipure.

58. Taṃ sutvā sakasenāya, vināsaṃ coḷabhūpati;
Sīhaḷā balavantoti, bhiyyo senaṃ na pāhiṇi.

59. Vīro asesanihatuddhaṭa coḷaseṭṭho;
Viññū susādhuṭṭhapitākhilarājaraṭṭho;
Iṭṭhannurādhapuraseṭṭhamatīva haṭṭho;
Vassamhi pañcadasame gami rājaseṭṭho.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Anurādhapurābhigamano nāma

Chappaññāsatimo paricchedo

Sattapaññāsatima pariccheda

Saṃgahakaraṇonāma

1. Laṅkārakkhāya sacive, balino yodhasammate;
Paṭipāṭiṃ samuddissa, samantā sanniyojayi.

2. Abhisekamaṅgalatthāya, pāsādādimanekataṃ;
Kiccaṃ sampādanīyanti, sacivaṃ sanniyojiya.

3. Vandanīye'bhivandanto, padesenekaketahiṃ;
Netvā māsattayaṃ gañchi, pulatthinagaraṃ puna.

4. Vissuto ādimalaya-nāmena balanāyako;
Ujupaccatthiko hutvā, mahīpālassa sabbaso.

5. Gaṅgā matthayu'pāgañchi, balaṃ sabbaṃ samādiya;

Andūti vissutaṃ manda-pañño gāmaṃ purantike.

6. Laṃkissaro tahiṃ gantvā, uddharitvā tamuddhataṃ;
Pulatthinagaraṃ gañchi, vase vattiya taṃ balaṃ.

7. Yuvarājapadaṃyeva, sito santo likhāpayi;
So sattarasavassāni, sappañño narasattamo.

8. Tato'nurādhanagara-mabhigamma yathāvidhiṃ;
Anubhotvā vidhānaññū, abhisekamahussavaṃ.

9. Aṭṭhito pāpadhammesu, suṭṭhito seṭṭhakammani;
So aṭṭhārasamaṃ vassaṃ, likhāpayi susaṇṭhito.

10. Tato āgamma nivasi, pulatthinagare vare;
So sirīsaṅghabodhī'ti, nāmadheyyena vissuto.

11. Anujaṃ so vīrabāhu-moparajje nivesiya;
Datvāna dakkhiṇaṃ desaṃ, taṃ saṅgaṇhi yathāvidhiṃ.

12. Kaṇiṭṭhassātha bhātussa, jayabāhussa bhūbhujo;
Ādipādapadaṃ datvā, raṭṭhaṃ cā'dāsi rohaṇaṃ.

13. Ṭhānantarāni sabbesa-mamaccānaṃ yathārahaṃ;
Datvā rajje yathāñāyaṃ, karaṃ yojesi gaṇhituṃ.

14. Cirassaṃ parihīnaṃ so, dayāvāso mahīpati;
Pavattesi yathādhammaṃ, ṭhitadhammo vinicchayaṃ.

15. Evaṃ samuddhaṭāneka, ripukaṇṭakasañcaye;
Niccaṃ rajjaṃ pasāsente, laṅkaṃsammānarissare.

16. Chattaggāhakanātho ca, dhammagehakanāyako;
Tatheva seṭṭhinātho ca, iccete bhātaro tayo.

17. Rañño virodhitaṃ yātā, phalātā jampudīpakaṃ;
Laṅkaṃ vīsatime vasse, ekenūne samotaruṃ.

18. Te sabbe rohaṇaṃ raṭṭhaṃ, sabbaṃ malayamaṇḍalaṃ;
Sabbaṃ dakkhiṇapassañca, sahasā parivattayuṃ.

19. Nipuṇo rohaṇaṃ gantvā, tathā malayamaṇḍalaṃ;
Nighātento bahū tattha, tattha paccatthike jane.

20. Sammāvupasametvā taṃ, ṭhapetvā sacive tahiṃ;
Dakkhiṇo dakkhiṇaṃ desaṃ, sayaṃ gantvā mahabbalo.

21. Pesetvā samaṇībhātu-vaṃsajaṃ sacivaṃ tadā;
Gāhetvā samareghore, vīro te sakaverino.

22. Samāropiyasūlamhi, laṅkaṃ vigatakaṇṭakaṃ;
Kāretvāna nirātaṅkaṃ, pulatthipuramāgami.

23. Vasantī coḷavisaye, jagatipālarājinī;
Coḷahatthā pamuñcitvā, saddhiṃ dhītu kumāriyā.

24. Līlāvatyābhidhānāya, nāvāmāruyha vegasā;
Laṃkādīpamhi otiṇṇā, passi laṃkissaraṃ tadā.

25. Sutvā vaṃsakkamaṃ tassā, so ñatvā suddhavaṃsataṃ;
Līlāvatiṃ mahisitte, abhisiñci narissaro.

26. Sā taṃ paṭicca rājānaṃ, mahesī dhītaraṃ labhi;
Nāmaṃ yasodharāti'ssā, akāsi dharaṇī pati.

27. Merukandararaṭṭhena, saddhiṃ rājā sadhītaraṃ;
Vīravammassa pādāsi, sā labhi dhītaro duve.

28. Samānanāmikā jeṭṭhā, sā mātā mahiyā ahu;
Sugalā nāmikā āsi, tāsu dvīsu kaṇiṭṭhikā.

29. Kāliṅgadharaṇīpāla-vaṃsajaṃ cārudassanaṃ;
Tilokasundaraṃ nāma, sukumāraṃ kumārikaṃ.

30. Kāliṅgaraṭṭhato rājā, āṇāpetvā ciraṭṭhitiṃ;
Nijavaṃsassa icchanto, mahesitte'bhi secayi.

31. Subhaddā ca sumittā ca, lokanāthavhayāpi ca;
Ratanāvalī rūpavatī, itimā pañca dhītaro.

32. Puttaṃ vikkamabāhuñca, sā labhī dhaññalakkhaṇaṃ;
Sampattā sā pajavuddhiṃ, haranti rājino mataṃ.

33. Itthāgāresu sesesu, vītā samakulaṅganā;
Gabbho jātumahīpālaṃ, taṃ paṭicca na saṇṭhahi.

34. Athekadivasaṃ rājā, amaccagaṇamajjhago;
Pilokiyaṭhibhā sabbā, dhītaro paṭipāṭiyā.

35. Dhītu navamavasesānaṃ, ṭhapetvā ratanāvaliṃ;
Dhaññalakkhaṇasampanna-puttassuppattisucakaṃ.

36. Lakkhaṇaṃ lakkhaṇaññū so, apassaṃ pemacegavā;
Ratanāvalimāhūya, tassā muddhani cumbiya.

37. Tejoguṇehi cāgehi, dhiyā sūrattanena ca;
Bhūte ca bhāvino ceva, sabbe bhūpe'tisāyino.

38. Niccaṃ laṅkaṃ nirāsaṅka-mekacchattakameva ca;
Pavidhātuṃ samatthassa, sammāsāsanatāyino.

39. Sobhanānekavattassa, imissā kucchihessati;
Puttassuppattiṭhānanti, muduto so samabravi.

40. Yāvantassāpikhocoḷa-mahīpālassa nekaso;
Kulābhimānī rājā so, adatvāna kaṇīyasiṃ.

41. Āṇāpetvā paṇḍurājaṃ, visuddhatvayasambhavaṃ;
Anujaṃ rājiniṃ vassa, mittavhayamadāsiso.

42. Sāmāṇabharaṇaṃ kitti, sirī meghābhidhānakaṃ;
Sirivallabhanāmañca, janesi tanaye tayo.

43. Subhadda vīrabāhussa, sumittaṃ jayabāhuno;
Mahatā parihārena, pādāsi dharaṇī pati.

44. Adāsi māṇābharaṇe, dhītaraṃ ratanāvaliṃ;
Lokanāthavhayaṃ kitti sirimeghassa'dāsiso.

45. Rūpatyabhidhānāya, dhītuyo paratāyahi;
Sarīrivallabhasādā, sugalavha kumārikaṃ.

46. Madhukaṇṇavabhīmarāja, balakkāra sanāmake;
Mahesī bandhaverāja-putte sīhapurāgate.

47. Passitvāna pahīpālo, tadā sañjātapītiko;
Tesaṃ pādāsi paccekaṃ, vuttiṃ so anurūpakaṃ.

48. Te sabbe laddhasakkāra sammānādharaṇīpatiṃ;
Ārādhayantā sasataṃ, nivasiṃsu yathāruciṃ.

49. Etesaṃ rājaputtānaṃ, sundarivhaṃ kaṇiṭṭhakaṃ;
Adā vikkamabāhussa, nijavaṃsaṭhitaṭṭhiko.

50. Bhiyyo vikkamabāhussa, tato līlāvatiṃ satiṃ;
Saha bhogena pādāsi, tadā bandhu hiterato.

51. Vidhāya evaṃ sajane janindo;
Nissesato bhogasamappito;
Dayāparo ñātijanātamatthaṃ;
Samācarī nītipathānurūpaṃ.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Saṃgahakaraṇo nāma

Sattapaññāsatimo paricchedo

Aṭṭhapaññāsatima pariccheda

Lokasāsana saṃgahakaraṇo

1. Vicinitvā kulīne so, jane sabbe samādiya;
Sakārakkhāya yojesi, yathācāraṃ mahīpati.

2. Uccaṃ pulatthinagare, pākāraṃ kārayī thiraṃ;
Nekagopurasaṃyuttaṃ, yudhākammasurañjitaṃ.

3. Samantāyatavitthiṇṇa-gambhīraparikhāyutaṃ;
Uccapatthaṇḍilopetaṃ, duppadhaṃsamarātihi.

4. Upasampadakammassa, gaṇapūrakabhikkhūnaṃ;
Appahonekabhāvena, sāsanaṭhitimānaso.

5. Anuruddhanarindassa, sahāyassātha santikaṃ;
Rāmaññavisayaṃ dūte, pesetvā sahapābhate.

6. Tato āṇāpayitvāna, piṭakattayapārage;

So sīlādiguṇāvāse, bhikkhavo therasammate.

7. Te uḷārāhi pūjāhi, pūjayitvā narissaro;
Pabbajjā upasampatti, kārayitvā anekaso.

8. Piṭakattayañca bahuso, kathāpetvā savaṇṇanaṃ;
Laṅkāyo’sakkamānaṃ so, jotayī jinasāsanaṃ.

9. Putatthinagarassanto, padesasmiṃ tahiṃ tahiṃ;
Vihāre kārayitvāna, bahuke sumanohare.

10. Bhikkhavo tattha vāsetvā, nikāyattayavāsino;
Paccayehi uḷārehi, santappesi catūhipi.

11. Phalikatthambhakacāru-pākāraparikhāyutaṃ;
Pañcabhūmakapāsāda-pavare no’pasobhitaṃ.

12. Samasantā vāsapantīhi, subhāhi suvirājitaṃ;
Nirakiṇṇamasambādha varabhāsura gopuraṃ.

13. Vihāraṃ kārayitvāna, vatthuttayaparāyano;
Nikāyattayavāsissa, bhikkhusaṅghassa’dāsiso.

14. Saṅghassa pākavaṭṭatthaṃ, raṭṭhaṃ datvā’ḷisārakaṃ;
Sakalaṃ sannivāsīhi, nettikehi saheva so.

15. Nekasatānibhikkhūnaṃ, vāsayitvāna tattha so;
Satataṃ sampavattesi, uḷāraṃ catupaccayaṃ.

16. Dāṭṭhādhātugharaṃcāru, kārayitvā mahārahaṃ;
Dāṭhādhātussa niccaṃ so, mahāmahamakārayi.

17. Gaṇasaṅgaṇikā’peto, potthakaṃ dhammasaṅgaṇiṃ;
Parivattesi sopāto, sundare dhammamandire.

18. Naccādigandhamālādi-nekapūjampavattiya;
Sīrena saddhāsambandho, sambuddhamabhivandati.

19. Jambudīpāgate cāga, sūro so bhuvirisūrayo;
Tappesi dhanadānena, dāniyeneka so vibhū.

20. Saddhammakathikānaṃ so, pūjā katvāna nekaso;
Desāpesica saddhammaṃ, sadādhammaguṇe rato.

21. Tikkhattuṃ so tulābhāra-dānaṃ dinesu dāpayi;
Uposathaṃ vopavasi, suvisuddhamuposathe.

22. Adā daṇḍissaraṃ dāna-manusaṃvaccharaṃ vibhū;
Piṭakattayaṃ likhāpetvā, bhikkhusaṅghassa dāpayi.

23. Mahagghamaṇimuttādi-ratanāni sapesiya;
Jambudīpe mahābodhiṃ-nekakkhattuma pūjayi.

24. Kaṇṇāṭabhūmipālena, coḷaraññā ca pesitā;
Dūtāmahantamādāya, paṇṇākāramidhāgatā.

25. Addasaṃsu mahīpālaṃ, tato so tuṭṭhamānaso;
Tesaṃ ubhinnaṃ dūtānaṃ, kattabbaṃ sādhukāriya.

26. Tesu ādo'va kaṇṇāṭa-dūtehi saha pesiya;
Dūte sakīye kaṇṇāṭa-nikaṭaṃ sārapābhate.

27. Attano visayaṃ patte, coḷo sīhaḷa dūtake;
Sahasā kaṇṇanāsāsu, pāpayiṃsu virūpataṃ.

28. Sampattavippakārāke, idhāgantvāna rājino;
Kathayiṃsu tadā sabbaṃ, coḷena katamattani.

29. Uddipitābhimāno so, sakalāmaccamajjhago;
Avhāya damiḷe dūte, iti coḷassa sandisi.

30. Senaṃ vinā'va ekasmiṃ, dīpe majjhe mahaṇṇave;
Bāhābalaparikkhāvā, hotuno dvandayuddhato.

31. Balaṃ sannayha sakalaṃ, rajje tuyhaṃ mamā'tha vā;
Tavā'bhimata dosamhi, saṅgāmo vā karīyataṃ.

32. Mayā vuttakkameneva, vattabbo vo janādhipo;
Iti vatvāna te dūte, itthalaṅkāra maṇḍite.

33. Vissajjiya lahuṃcoḷa-mahīpālassa santikaṃ;
Tato senaṅgamādāya, anurādha puraṃ gami.

34. Mattikāvāṭatitthe ca, mahātitthe ca pesayī;
Coḷaraṭṭhaṃ'va gantvāna, yujjhituṃ dve camūpati.

35. Sajjantesu camūpesu, nāvāpātheyyakāni ca;
Yuddhatthāya balaṃ coḷa-raṭṭhapesanakāraṇā.

36. Tadā tiṃsatime vasse, veḷakkārasanāmakā;
Balakāyā tahiṃgantu-manicchantā virodhino.

37. Māretvāna ubho senā-nāthe mattagajāviya;
Samantato vilumpiṃsu, pulatthipuramuddhatā.

38. Puttehi tīhi sahitaṃ, rājino ca kaṇīyasiṃ;
Gaṇitvā sahasā rāja-pāsādaṃ cāpi jhāpayuṃ.

39. Rājā nikkhamma khippaṃ so, gantvā dakkhiṇapassakaṃ;
Sele vātagirivhasmiṃ, sāraṃ bhaṇḍaṃ ṭhapāpiya.

40. Vīrabāhuparājena, sīhavikkamasālinā;
Mahatā ca baloghena, samantā parivārito.

41. Pulatthipuramāgamma, vattento dāruṇaṃ raṇaṃ;
Palāpesi khaṇeneva, balakāye samāgate.

42. Māritāna camūpāna-maṭṭhisaṅghāṭadhiṭṭhitaṃ;
Parikkhipitvā citakaṃ, veribhūte balādhipe.

43. Bandhayitvāna khāṇumhi, pacchā bāhaṃ subandhanaṃ;
Parito vipphurantīhi, aggijālāhi jhāpayi.

44. Ghātetvā tattha mānītaṃ, gāmāni dharaṇīpati;
Akāsi laṅkāvasudhaṃ, sabbathā vītakaṇṭakaṃ.

45. Yujjhituṃ saha coḷena, rājā attakatāvadhiṃ;
Anatikkamma so pañca-cattālīsamhi vacchare.

46. Sannaddhaṃ balamādāya, gantvā sāgarapaṭṭanaṃ;
Tassābhigamanaṃ passaṃ, kañcikālaṃ tahiṃ vasaṃ.

47. Anāgatattā coḷassa, tassa dūte vissajjiya;
Punāgantvā vasīrājā, pulatthinagare ciraṃ.

48. Mahāheḷi sareharu, mahādattikanāmikā;
Kaṭunnarūpaṇḍavāpī, kallagallika nāmikā.

49. Eraṇḍegallavāpī ca, dīghavatthukavāpikā;
Maṇḍavāṭakavāpī, ca, kittaggabodhipabbatā.

50. Valāhassa mahādāru, gallakumbhīlasobbhakā;
Pattapāsāṇavāpī ca, vāpī ca kāṇanāmikā.

51. Etā caññā ca so chinna-mariyādā vāpiyo bahū;
Bandhāpesi sadādīna-satte baddha hitāsayo.

52. Bhūmindo kandarā-gaṅgā-nadīsu ca tahiṃ tahiṃ;
Subhikkhaṃ kārayī raṭṭhaṃ, bandhetvā’varaṇāni so.

53. Vihārā’bhayacāritta-bhediniṃ mahisaṃsaka;
Parihāre sabbasocchijja-gāhayitvā galamhi taṃ.

54. Purambhā bahi kāretvā, mahāsaṅghaṃ khamāpiya;
Pakāsesi ca lokassa, saṅghagāravamattano.

56. Mahāgāme nikāyānaṃ, titaye coḷanāsite;
Dhātugabbhe ca bandhesi, thūpārāmadvaye’pi ca.

57. Mātuyā’ḷāhaṇaṭhāne, tatheva pitunopi ca;
Akā pañca mahāvāse, tathā budalaviṭṭhiyaṃ.

58. Paṇḍavāpī ca pāṭhīno, rakkhacetiyapabbato;
Tatheva maṇḍalagiri-madhutthalavihārako.

59. Uruvelavhayo deva-nagare ca vihārako;
Mahiyaṅgaṇavihāro ca, sītalaggāmaleṇakaṃ.

60. Jambukolavihāro ca, tatheva girikaṇḍako;
Kurundiyavihāro ca, jambukolakaleṇakaṃ.

61. Bhallātakavihāro ca, tatheva paragāmako;
Kāsagallavhayo canda-girivhaya vihārako.

62. Velagāmavihāro ca, mahāsenavhagāmako;
Vihāro cā’nurādhamhi, pure bodhigharaṃ tathā.

63. Iccevamādayoneke, vihāre ca bahū vibhū;
Paṭisaṅkharijiṇṇe so, gāme cā’dā visuṃ visuṃ.

64. Samantakūṭa selatthaṃ, munindapadalañjanaṃ;
Paṇamatthāya gacchantā, manussā duggamañjase.

65. Sabbe mā kilamantū'ti, dānavaṭṭāya dāpayi;
Sālikkhettādisampannaṃ, gilīmalayanāmakaṃ.

66. Kadalīgāmamagge ca, hūvaraḷañjase tathā;
Gāme datvāna paccekaṃ, sālāyo cāpi kārayi.

67. Anāgate taṃ bhūpālā, mā gaṇhantū'ti lekhiya;
Akkharāni silāthambhe, patiṭṭhāpesi bhūmipo.

68. Gāmaṃ antaraviṭṭhiñca, tathā saṅghāṭagāmakaṃ;
Sirimaṇḍagalārāmañca, adāso lābhavāsinaṃ.

69. Vanajīvakabhikkhūna-madā so catupaccaye;
Bandhūnampi ca so tesaṃ, bhogagāme padāpayi.

70. Pāvāraggikapallāni, vividhe osadhepi ca;
Sīte utumhi bahuso, bhikkhusaṅghassa dāpayi.

71. Adā sabbaparikkhāre, parikkhāre tathāttha so;
Nekavāresu sakkaccaṃ, bhikkhusaṅghassa buddhimā.

72. Saṅghassa pākavaṭṭatthaṃ, bhikkhūnaṃ lābhavāsinaṃ;
Veyyāvaccakarānañca, pūjetuṃ cetiyādikaṃ.

73. Padinnā pubbarājūhi, ye gāmā rohaṇe bahū;
Tepi sabbe anūne so, yathāpubbaṃ ṭhapesi ca.

74. Adāsi piṭhasappīna-musabhe balino bahi;
Bhattaṃ cā'dāsi so kāka soṇādīnaṃ dayāparo.

75. Adāsinekatā veyya-kārakānaṃ mahākavī;
Saddhiṃ paveṇigāmehi, vittajātamanappakaṃ.

76. Rājāmaccādiputtānaṃ, siloke racite suṇaṃ;
Yathānurūpaṃ pādāsi, dhanaṃ tesaṃ kavissaro.

77. Andhānaṃ paṅgulānañca, gāme cā'dā visuṃ visuṃ;
Nānādevakulānañca, dinnaṃ pubbaṃ na hāpayi.

78. Patti vo so kulitthīna-manāthānaṃ yathārahaṃ;
Vidhavānamadāgāme, bhattaacchādanāni ca.

79. Rājā sīhaḷakā veyya-karaṇe so mahāpati;
Aggo sīhaḷakāveyya-kārakānamahosi ca.

80. Subhe baddhādaro baddha guṇavhaya vihārake;
Bandhesi uparājā so, cetiyaṃ coḷanāsitaṃ.

81. Muttacāgī tato tassa, vihārapavarassa so;
Datvā gāmavare niccaṃ, pūjāyo sampavattayi.

82. Sova tassa vihārassa, upacāravanantike;
Bandhāpesi mahāvāpiṃ, thirībhūtamahodakaṃ.

83. Kappūramūlāyatane, rañño dhītā yasodharā;
Akāresi thiraṃ rammaṃ, mahantaṃ paṭimāgharaṃ.

84. Selantarasamūhasmiṃ, rājino rājino sakā;
Kāresi cārupāsādaṃ, pasādāvahamuggataṃ.

85. Tadā neke ca sacivā, tasso rodhajanāpi ca;
Samāciniṃsu puññāni, anekāni anekaso.

86. Evaṃ samanusāsante, laṃkaṃ laṃkā narissare;
Uparājā vasaṃnīto, vinīto gheramaccunā.

87. Tassa kattabbakiccāni, sakalāni samāpiya;
Jayabāhussoparajjaṃ, bhikkhūnaṃ matiyā adā.

88. Athādipādapadaviṃ, datvā vikkamabāhuno;
Gajabāhū'ti vidite, tassa jāte sute tato.

89. Mahāmaccehi mantetvā, rājāputtahitatthiko;
Rohaṇaṃ kasiṇaṃ datvā, tahiṃ vāsāya pesayi.

90. Tato so tattha gantvāna, mahānāgahulaṃ puraṃ;
Rājadhāniṃ karitvāna, tattha vāsamakappayī.

91. Evaṃ paññāsavassāni'ha vijayabhujo vattayitvāna sammā,
Āṇācakkaṃ janindo pyapagatakhalanaṃ esa pañcādhikāni;
Vaḍḍhetvā sāsanaṃ taṃ khaladamiḷabhayo paddutañcāpilokaṃ,
Saggaṃ lokaṃ sapuññappabhavamuruphalaṃ passituṃ cā'ru roha.

Sujanappasāda saṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Lokasāsanasaṃgahakaraṇo nāma

Aṭṭhapaññāsatimo paricchedo

Ekūnasaṭṭhima pariccheda

Caturājacariya niddeso

1. Tadārañño nujāmittā, tassa puttā tayo'pi ca;
Mahāmaccā cayatayo, tathā yatanavāsino.

2. Tabbete ādipādassa, rohaṇe vasato sato;
Anārocāpayitvāna, bhūpālamatasāsanaṃ.

3. Sambhūyamantayitvāna, samānacchandataṃ gatā;
Adaṃsu yuvarājassa, laṅkārajjābhisecanaṃ.

4. Oparajje nivesesuṃ, mānabharaṇanāmakaṃ;
Kumāraṃ pubbacāritta-maggaṃ laṅghittha te'khilā.

5. Tayo'tha bhātaro sabbe, te māṇabharaṇādayo;
Jayabāhumahīpāla-sahitā sahasā tadā.

6. Muttāmaṇippabhūtikaṃ, ratanaṃ sārasammataṃ;

Sabbaṃ hatthagataṃ katvā, vāhanañca gajādikaṃ.

7. Sakalaṃ balamādāya, pulatthinagarā tadā;
Khippaṃ taṃ vikkamabhujaṃ, gaṇhisāmā'ti nikkhamuṃ.

8. Sutvā pavattiṃ sakalaṃ, imaṃ vikkamabāhuso;
Tā tassantimasakkāraṃ, vidhātuṃ handano labhiṃ.

9. Idāni khippaṃ gantvāna, pulatthinagaraṃ tahiṃ,
Tā tassāḷāhanaṭṭhāna dassane neva so ahaṃ.

10. Sokabhāraṃ vinodessaṃ, mama ceto gataṃ iti;
Katadaḷha vavatthāno, viniggamma tato purā.

11. Pulatthipuramāgacchaṃ, ādipādo'ti sāsaso;
Sattaṭṭhasatasaṅkhena, balena parivārito.

12. Antarālapatheyeva, guttahālakamaṇḍale;
Gāme pana samukkavhe, disvā senaṅgamāgataṃ.

13. Mahantaṃ yuddhasannaddhaṃ, ekavīro bhayātiko;
Yujjhitvā te palāpesi, khaṇeneva disodisaṃ.

14. Tayo te bhātaro tattha, sampattāva jayā tato;
Abhimānuddhatā khippaṃ, annayha balavāhanaṃ.

15. Ādipādakajambūti, vissutamhi padesake;
Saṅgāmesuṃ parājesi, bhiyyo yujjhittha so tayo.

16. Tatiyaṃ kaṭagāmasmiṃ, kāḷavāpyaṃ catutthakaṃ;
Pañcamaṃ uddhaṭadvāre, chaṭṭhaṃso paṅkavelake.

17. Tehi yuddhaṃ karitvāna, gahītavijayo sadā;
Pulatthipuramāgañci, sahāmacca parijjano.

18. Sacintitakkameneva, passitvāḷāhanaṃ pitu;
Vidūritamahāseko, laddhassāso purevasaṃ.

19. Dukkhe sahāya bhūtāna-mattano so yathārahaṃ;
Amaccānamadā sabba-bhoge ṭhānantare hi so.

20. Bhaṭānañcāpi sabbesaṃ, sahāyātānamattano;
Anurūpamadā vuttiṃ, saraṃ dukkhasahāyataṃ.

21. Māṇābharaṇabhūpopi, saddhiṃ sesehi bhātūhi;
Karitvā rohaṇaṃ passaṃ, rohaṇañca sahatthagaṃ.

22. Tato kittisirīmeghe, sadvādasasahassakaṃ;
Raṭṭhaṃ datvāna vasituṃ, tahiṃyeva samādisi.

23. Āṇatto bhātarākitti-sirīmegho janādhipo;
Gantvā vasi puretattha, mahānāgahulavhaye.

24. Sirīvallabhanāmassa, kumārassāpi cādisi;
Desamaṭṭhasahassavhaṃ, datvāna vasituṃ tahiṃ.

25. Tatheva sopi gantvāna, uddhanadvāranāmakaṃ;
Gāmaṃ katvā rājadāniṃ, vasanto anusāsitaṃ.

26. Sayañca sahasenāya, gantvā dakkhiṇapassakaṃ;
Vīrabāhūti paññāto, puṅkhagāmaṃ samāvasi.

27. Mātā ca tiṇṇaṃ bhātūnaṃ, jayabāhu ca bhūmipo;
Nivasiṃsu tadā kitti-sirimeghassa santike.

28. Tato saṃvacchare'tīte, te māṇabharaṇādayo;
Tenattani kataṃ yuddhe, sabbaṃ vikkamabāhunā.

29. Durārohaṃ mahantaṃ taṃ, parājayatarābhavaṃ;
Anussarantabahuso, abhimānasamunnatā.

30. Muddhābhisittarājūna-mekākīrājaraṭṭhakaṃ;
Vināyamabhisekena, kathaṃ nāmānubhossati.

31. Iti issā parattañca, yātā saṅgayhasāvake;
Bhiyyo sambhūyasaṅgāma-karaṇatthāya nikkhamuṃ.

32. Sutvā tamatthaṃ dūtehi, so vikkamabhujopi ca;
Agā tesaṃva visayaṃ, mahāsenāpurakkhato.

33. Dese dakkhiṇake bodhi-senapabbatagāmake;
Yujjhitvā te parājesi, tayo vikkamabāhuso.

34. Ripavo dāni me sabbe, ummūlessāmahaṃ iti;
Palāyante nubandhittha, padānupadikaṃ'va te.

35. Te ca duggaṃ palāyiṃsu, pañcayojanaraṭṭhake;
Khippaṃ pāvekkhi kalyāṇiṃ, so'pi te gahaṇatthiko.

36. Vīro ariyadesiyo, vīradevoti pākaṭo;
Paḷandīpissaro eko, bhūsaṃ sahasiko tadā.

37. Saddhiṃ sūrehi yodhehi, mahātitthamhi otari;
Kātuṃ hatthagahaṃ sakkā, laṃkādīpanti cintiya.

38. So vikkamabhujo sutvā, pavattiṃ bhūbhujo tadā;
Yāvatā nātra laṃkāyaṃ, laddhogāho bhavissati.

39. Tāva ummūlanīyoti, kalyāṇimhā viniggato;
Mahātitthamhi mannāra-nāmakaṃ gāmakaṃ gato.

40. Katvāna vīradevo'pi, saṅgāmaṃ tena rājinā;
Anīkaṅgādayo rāja-putte dve bhātaropi ca.

41. Senādhināyakañceva, kittināmappakāsitaṃ;
Ghātetvā sahasā vīra-sammate ca bahūjane.

42. Gāhetvā jīvaggāhaṃso, rakkhakañca camūpatiṃ;
Sabalaṃ taṃ parājetvā, anubandhi padāpadaṃ.

43. Palāyamāno so bhīto, āgantvāna nijaṃ puraṃ;
Hatthasāraṃ samādāya, koṭṭhasāraṃ gato lahuṃ.

44. Pacchato pacchato vīra-devo tamanubandhiya;
Āgantvāna purevāsaṃ, katipāhaṃ vidhāyaso.

45. Gaṇhituṃ vikkamabhujaṃ, tattheva turitaṃ agā;
Pesayitvā sakaṃ sopi, mahantaṃ sakalaṃ balaṃ.

46. Yujjhāpetvāna ghātetvā, gāme antaraviṭṭhike;
Mahākaddamaduggamhi, vīradevaṃ mahabbalo.

47. Abhisekaṃ vināyeva, pulatthi nagare vasaṃ;
Akāsi rājaraṭṭhassa, pasāsanavidhiṃ vibhū.

48. Apanīyaraṇe chandaṃ, bhātaropi tayo tato;
Āvasiṃsu yathāpubbaṃ, gantvā raṭṭhaṃ sakaṃ sakaṃ.

49. Caturopi mahīpālā, yatamānā ciraṃ tahiṃ;
Ekacchattaṅkitaṃ kātuṃ, neva sakkhiṃsu sabbaso.

50. Anisammakāribhāvena, kulīne parihāpayuṃ;
Ṭhapesuñca mahantatte, hīne sābhimate jane.

51. Vaḍḍhitaṃnekadhā sammā, raññā vijayabāhunā;
Sāsanañca tathālokaṃ, hāpayiṃsu subuddhino.

52. Kulīnānaṃ manussāna-mabhāvepi ca tādise;
Dose vittaṃ tadāyattaṃ, pasayhāvahariṃsu ca.

53. Pīḷetuṃ sakalaṃ loka-muddharantādhikaṃ baliṃ;
Ucchūva ucchuyantete, khīṇako sādhanesino.

54. Uddharitvāna buddhādi-santake bhogagāmake;
So vikkamabhujo rājā, sevakesu samappayī.

55. Pulatthinagare neka-vihāre dhātumaṇḍite;
Sova desantarīyānaṃ, bhaṭānaṃ vasituṃ adā.

56. Saddhehi pattadhātussa, dāṭhādhātuvarassa ca;
Pūjanatthāya dinnāni, maṇimuttādikāni ca.

57. Candanāgarukappuraṃ, suvaṇṇādimayā bahū;
Paṭimāyo ca acchijja, yathākāmaṃ vayaṃ nayī.

58. Sāsanassa ca lokassa, kriyamānamupaddavaṃ;
Passantā bahuso tasmiṃ, tadā nibbannamānasā.

59. Aṭṭhamūlavihāresu, yatayo garusammatā;
Paṃsukūlikabhikkhū ca, koṭṭhāsadvayanissitā.

60. Evaṃ titthiyatulyānaṃ, sāsanopaddavaṃ bahuṃ;
Karontānaṃ sakā sambhā-payātaṃ pavaraṃ iti.

61. Dāṭhādhātuvaraṃ patta-dhātumādāya rohaṇaṃ;
Gantvā vāsamakappesuṃ, phāsuṭhāne tahiṃ tahiṃ.

62. Tatheva phāsuṭhānesu, vippakiṇṇā tahiṃ tahiṃ;
Te kulīnā nilīnā’va, hutvā vāsamakappayuṃ.

63. Pakkhadvayamahīpāla-gayhāsīmā suṭhāpitā;
Sāmantā aññamaññehi, karonto bahuso raṇaṃ.

64. Susamiddhesu nekesu, gāmesu nigamesu ca;
Aggiṃ dentā taḷāke ca, chindantā jalapūrite.

65. Nāsentā sabbathā sabba-mātikāvaraṇāni ca;
Chindantā nāḷikerādi, so pakāre ca bhūruhe.

66. Yathā porāṇakaggāma-ṭhānantipi na ñāyate;
Vināsesuṃ tathā raṭṭhaṃ, aññamaññavirodhino.

67. Te ca bhūmi patīgāma-vilopaṃ patthamosanaṃ;
Kārentā nijacārehi, ācaruṃ lokupaddavaṃ.

68. Kulīnānaṃ manussānaṃ, dāsakammakarāpi ca;
Sasāmino'ti vattantā, nissaṅkā vītabhītikā.

69. Hutvā yudhīyā rājūnaṃ, abbhantarapavattino;
Balavantatarā jātā, laddhaṭhānantarā tadā.

70. Janā samantakūṭādi-nekadugganivāsino;
Adentā bhūmipālānaṃ, pubbapaṭṭhapitaṃ karaṃ.

71. Rājāṇamagaṇentā te, gatā dāmarikattanaṃ;
Sakaṃ sakaṃ'va visaya-māvasiṃsu samuddhatā.

72. Anatthe nicitā nāma, parivattanti sabbatā;
Iti vattabba taṃyeva, yātaṃ laṅkātalaṃ tadā.

73. Evaṃ gāmakabhojakā viya bhusaṃtejo vihīnā sadā;
Accantaṃ byasanāti sattahadayā rājābhimānujjhitā.

74. Niccaṃ attaparatthasiddhividhurāsaṅgā vihīnāsayā;
Sabbe te vihariṃsu bhūmipatayo cārittamaggātigā.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Caturājacariyaniddeso nāma

Ekūnasaṭṭhimo paricchedo.

Saṭṭhima pariccheda

Kumārodayo

1. Rohaṇe nivasitthā'va, jayabāhumahīpati;
Mittāvhā rājinī ceva, tadā kālamakaṃsu te.

2. Sirīvallabhajāyā'tha, janesi sugalā duve;
Māṇabharaṇakaṃ puttaṃ, puttiṃ līlāvatimpi ca.

3. Māṇābharaṇabhūpāla-devī'pi ratanāvalī;
Mittaṃ pabhāvatiñcāpi, alabhī dhītaro duve.

4. Passantassa ubho tāyo, dhītaro vīrabāhuno;
Tadā mahādipādassa, evaṃ āsi vitakkitaṃ.

5. Lokābhisammate sabba-bhūpālanvayamuddhani;
Visuddhe somavaṃsamhi, abhijātā mayaṃ pana.

6. Pihanīyatarākārā, sabbasattisamunnatā;
Nānāvijjāsu nipuṇā, hatthiassādisukkhamā.

7. Tathā pekākinā ve'te, tayo vikkamabāhunā;
Parājayaṃ paribhavaṃ, pāpitā bahuso raṇe.

8. Sūnuno susamatthassa, visodhetu mimaṃ malaṃ;
Na dissate pātubhāvo, aho no appapuññatā.

9. Janavādakiliṭṭhena, rājattenāpi kiṃ mama;
Idāni visayāsaṅgaṃ, hitvā kalyāṇakammasu.

10. Appamattassa satataṃ, netabbā vāsarā'iti;
Niyyātetvā amaccānaṃ, sabbaṃ rajjavicāraṇaṃ.

11. Tahiṃ satta'ṭṭhamāsañhi, vasaṃ rattiyamekadā;
Devarājaghareseyyaṃ, kappesi sīlasaṃyato.

12. Tato paccūsakālamhi, devaputtaṃ mahiddhikaṃ;
Vicittavatthābharaṇaṃ, gandhamālāvibhūsitaṃ.

13. Uḷāratararūpena, dehobhāsena attano;
Obhāsentaṃ asesā'sā, sūriyañca na bhuggataṃ.

14. Vadantaṃ supine evaṃ, adakkhi daraṇīpati;
Pasīdassu mahābhāga, pitobhava mahipati.

15. Dhaññalakkhaṇasampanno, icchitatthassasādhako;
Vinīto lokakuhara-byāpitejo parakkamo.

16. Āṇabalayasokitti-bhāsuro sagguṇākaro;
Lokasāsanasaṃvuddhi-karo puttavaro tava.

17. Labbhīssate mahārāja, na cirasseva sampati;
Puttadārādhivutthaṃ taṃ, puraṃ khippaṃ payāhīti.

18. Pabujjhitvāna sañjāta-pītivegotha rattiyā;
Vibhātāya tatopoṅkha-gāmaṃ gañchinaruttamo.

19. Yathā diṭṭhappakārantaṃ, kathesi supinaṃ subhaṃ;
Mahesī pamukhānaṃ so, amaccānaṃ mahīpati.

20. Saddhiṃ mahesiyā tattha, patthento puttamuttamaṃ;
Cintonto dānasīlādiṃ, subhaṃ nānappakārakaṃ.

21. Athekadivasaṃkāle, paccūse supine pana;
Sabbalakkhaṇasampannaṃ, sabbasetaṃ manoharaṃ.

22. Dantīpotavaraṃ dantaṃ, kaṇṇe gaṇiyapemato;
Pavisantamivattānaṃ, seyyāgabbhaṃ mahesiyā.

23. Sampassiya pabujjhitvā, uṭṭhāya sayanāvarā;
Sañjātapītipāmojja-vegapīṇitamānaso.

24. Tāyaṃ velāyamedāsu-seyyāgabbhaṃ mahesiyā;
Pavissasupinaṃ tassā, yathādiṭṭhaṃ pakāsayī.

25. Ahampi tādisaṃ hatthi-potakaṃ sayanaṃ mama;
Padakkhiṇaṃ karitvāna, ṭhitaṃ soṇḍe samādiya.

26. Ākaḍḍhitvāna sayanaṃ, samāropiya pemato;
Āliṅgiṃ supinamhīti, devī cāpi tamabravī.

27. Ubho te aññamaññassa, diṭṭhamevaṃ pakāsiya;
Uṭṭhāpesuṃ pahaṭṭhāva, vītaniddāruṇaṃ tadā.

28. Tato pāto upaṭṭhātu, mupayātaṃ purohitaṃ;
Nemittake ca pucchiṃsu, sunitvā te pamoditā.

29. Na cirasseva puttassa, dhaññalakkhaṇasālino;
Uppattiyā avassaṃ'va, bhavaṃtabbanti kittayuṃ.

30. Taṃ suṇitvā amaccā ca, tathā nagaravāsino;
Avindiṃsu janindo ca, sabbepīti mahussavaṃ.

31. Tato paṭṭhāya sotthānaṃ, patthayaṃ patthivobhusaṃ;
Bhikkhusaṅghena bahuso, bhaṇāpesi parittakaṃ.

32. Maṇimuttādikaṃ cittaṃ, mahagghamanuvāsaraṃ;
Pariccaji dānamukhe, yācakānamanekaso.

33. Purohitādivippehi, vedavedaṅgaviññūhi;
Vattāpesi ca homādi-vidhānaṃ sotthi sammataṃ.

34. Suvinaṭṭhe vihāre ca, dhātugabbhe ca vāpiyo;
Jiṇṇā ca paṭisaṅkhattuṃ, yojayī rājakappike.

35. Dinaṃ nayante kalyāṇa-kammene'vaṃ narissare;
Na ciraṃ saṇṭhahi gabbha-varo kucchimhi deviyā.

36. Tatovagamma taṃ haṭṭha-pahaṭṭho so narissaro;
Mahantaṃ deviyā gabbha-parihāramadāpayi.

37. Paripakkagabbhā devī, kamena janayīsukaṃ;
Samaye bhaddanakkhatta-muhuttenabhilakkhite.

38. Suppasannā asesā ca, disāyo taṃkhaṇe ahu;
Samīraṇe ca vāsiṃsu, sugandhimudusītalā.

39. Dantīnaṃ koñcanādena, hayānaṃ hesitena ca;
Rājaṅgaṇaṃ tadājātaṃ, mahākolāhalā kūlaṃ.

40. Accherātisaye evaṃ, pātubhūte anekadhā;
Disvā taṃ vimhayappatto, māṇabharaṇabhūpati.

41. Sutvā nijassa puttassa, tadā sañjātasāsanaṃ;
Amatenābhisittova, pītipuṇṇamanoratho.

42. Mocāpetvā tadā kārā-ghare baddhe bahūjane;
Dānaṃ uḷāraṃ samaṇa-brāhmaṇānaṃ padāpayi.

43. Amaccapamukhā cāpi, janāpuranivāsino;
Kadalītoraṇādīhi, rājadhānī manekadhā.

44. Alaṅkaritvā sakalaṃ, sumaṇḍitapasādhitā;
Chaṇaṃ mahantaṃ vattesuṃ, katipāhaṃ manoramaṃ.

45. Vede vuttavidhānena, jātakammādikaṃ vidhiṃ;
Sabbaṃ samāpayitvāna, kumārassā'vanīpati.

46. Purohitādayo vippe, tato lakkhaṇapāṭhake;
Āṇāpetvāna sakkāra-sammānavidhipubbakaṃ.

47. Niyojesi kumārassa, lakkhaṇānaṃ paṭiggahe;
Sādhakaṃ sakalaṃ tassa, yatthapādādilakkhaṇaṃ.

48. Upadhāriya mahāmacca-gaṇamajjhagatassa te;
Rājino deviyā cāpi, pakāsesuṃ pamoditā.

49. Laṅkādīpaṃ ṭhapetvāna, jambudīpatalampi ca;
Ekacchattaṅkitaṃ katvā-nubhottuṃ nipuṇo iti.

50. Te santappiya bhogehi, bhiyyo pucchittha sādaraṃ;
Sandissamānaṃ yaṃkiñci, ariṭṭhaṃ atthi natthī'ti.

51. Dīghāyuko kumāro'yaṃ, kiñci paññāyate vata;
Janakāriṭṭhayogo'ti, te mahīpatino'bravuṃ.

52. Tassārijanasammaddi-patāpabhujayo gato;
So parakkamabāhū'ti, anvatthanāmamaggahī.

53. Kaṇṇave dhamahañceva, annupāsanamaṅgalaṃ;
Kārāpiya vidhānaññū, yathāvidhimasesato.

54. Rañño vikkamabāhussa, saputtuppattisāsanaṃ;
Vattuṃ sadūte pesesi, pulatthinagaraṃ tadā.

55. Tehiso bhāgineyyassa, mahābhāgattanampi ca;
Janakāriṭṭhayogañca, sutvā vikkamabāhuso.

56. Dhaññaṃ vijayarājādi-rājamālāya nāyakaṃ;
Maṇiṃva bhāsuraṃ mayhaṃ, bhāgineyyaṃ janesiso.

57. Hāni yākācisatataṃ, yathā tassa na hessati;
Tathā mamantikeyeva, kumāro ettha vaḍḍhataṃ.

58. Aladdhaṃ labhituṃ lābhaṃ, laddhañca parirakkhituṃ;
Sabbathā na samatthoyaṃ, putto gajabāhu mama.

59. Sūrabhāvādiyutto'pi, mahindavhaparosuto;
Nihīno mātugottena, na rajjassa raho mama.

60. Ṭhitassa vikkajātena, nekaso sañcitena me;
Rajjassa bhāgineyyo'va, kāmaṃ bhāgī bhavissati.

61. Itipesesi dūte so, ānetuṃ taṃ kumārakaṃ;
Kumārā bharaṇaṃ datvā, sesaṃ sārañcupāyanaṃ.

62. Sabbaṃ dūtamukhā sutvā, vīrabāhu mahīpati;
Tassetaṃ vacanaṃ yuttaṃ, vuttaṃ mehita buddhiyā.

63. Tathāpi ca nijāriṭṭha-paṭikāratthamīdisaṃ;
Orasaṃ puttaratanaṃ, pesetuṃ nā'nurūpakaṃ.

64. Kiñca tattha kumāramhi, nīte vikkama bāhuno;
Pakkho laddhamahāvāha-balo viya hutāsano.

65. Accunnatena mahatā, tejasā sañjalissati;
Hānireva vatamhākaṃ, mahatī hessate bhusaṃ.

66. Iti hatthe gatānaṃ so, dūtānaṃ thanayaṃ sakaṃ;
Apesetvā visajjesi, pasādiya manena so.

67. Saputtadārehi samaggavāsaṃ,
Narādinātho nivasaṃ tahiṃso;
Tibbena phuṭṭho mahatāgadena,
Rajjena saddhiṃ vijahittha desaṃ.

Sujanappasādasaṃve gatthāya kate mahāvaṃse

Kumārodayo nāma

Saṭṭhimo paricchedo.

Ekasaṭṭhima pariccheda

Saṅkhatthalipurābhigamano

1. Sutvā dve bhātaro aññe, jeṭṭhasso paratiṃsadā;
Khippaṃ saraṭṭhā āgamma, kāresuṃ antimaṃ vidhiṃ.

2. Atha kittisirimegho, raṭṭhaṃ jeṭṭhassa bhātuno;
Attādhīnaṃ karitvāna, āmantiya kaṇiṭṭhakaṃ.

3. Datvā raṭṭhadvayaṃ aññaṃ, vatthuṃ tattheva ādisi;
So'pi jeṭṭhassa bhātussa, vacanaṃ sampaṭicchiya.

4. Samādāya kumārañca, deviñca ratanāvaliṃ;
Dhītaro dve ca gantāna, mahā nāmahulaṃ puraṃ.

5. Samaggā nivasaṃ tattha, kumārassa sikhāmahaṃ;
Kāretvā parihārena, vaḍḍhesi mahatā sadā.

6. Tato so deviyā jeṭṭhaṃ-dhītaraṃ mittanāmikaṃ;
Dātukāmo saputtassa, sahāmaccehi mantayi.

7. Kāliṅganvayasambhūtā, pāyenakhalu bhūmipā;
Sāmibhāvaṃ gatā asmiṃ, laṅkādīpamhī bhūyaso.

8. Kāliṅgagotta sambhūta, gajabāhussa dātave;

Gūḷarūpena devī'yaṃ, yadi peseyya dhītaraṃ.

9. Bhiyyo vivāhasambaddho, balavā so bhavissati;
Mayhaṃ eso nirālambo, putto hehīti sabbathā.

10. Tasmā me sunūno esā, dātuṃ yuttā kumārikā;
Evaṃ sati vatamhākaṃ, vaḍḍhiye'va siyā ''iti''.

11. Devīpi sutvā taṃ sabba-mādiccanvaya maṇḍanā;
Sabbathā tamanicchanti, idamāha mahīpatiṃ.

12. Ghātetvā sakale yakkhe, kumāro vijayavhayo;
Laṃkādīpamimaṃ'kāsi, manussāvāsakaṃ sadā.

13. Tato pabhuti amhākaṃ, ghaṭesuṃ vijayanvayaṃ;
Kāliṅgavaṃsajeheva, sambandhaṃ katva pubbakaṃ.

14. Aññabhūpāla sambandho, sutapubbo pinatthino;
Somavaṃsa samumbhūte, ṭhapetvā dharaṇissare.

15. Tuyhaṃ jātoti amhākaṃ, sambandho so kathaṃ siyā;
Ariyanvaya sambhūta, kumārena sahāmunā.

16. Evaṃ so deviyā tāya, nekaso vārayantiyā;
Pasayhasaka putthassa, taṃ kumārimadāpayi.

17. So anekaguṇodāra- bhariyānugato tato;
Rañjayanto jane sabbe, janakasantike vasi.

18. Ekavīsatiṃ vassāni, rajjaṃ vikkama bāhuso;
Anubhotvā yathākammaṃ, kāyabhedā gato paraṃ.

19. Tato gajabhujo ṭhitaṃ, sampannabalavāhanaṃ;
Rajjaṃ hatthagataṃ katvā, pulattinagare vasī.

20. Tato kittisirīmegha, sirīvallabha bhūmipā;
Vuttanta metaṃ viññāya, evaṃ samanucintayuṃ.

21. Tassa vikkama bāhussa, vuddhabhāvena nekadhā;
Mūlarajjādhipaccaṃ taṃ, ammaṃ nindākaraṃ na hi.

22. Tadatthajassa bālassa, mūlarajjaṃ pasāsano;
Upekkhaṇaṃ panamhākaṃ, nevānucchavikaṃ vata.

23. Te soyāva sarajjamhi, baddhamūlo bhavissati;
Pasayha tāva taṃ rajjaṃ, vaṭṭati gaṇhituṃ iti.

24. Velakkāra balaṃ sabbaṃ, bhindiṃsu dhana dānato;
Ṭhapetvā sevake keci, tassabbhantarike tadā.

25. Gajabāhu mahīpāle, virattā raṭṭhavāsino;
Ubhinnaṃ rājūnaṃ dūte, pesayuṃ nekaso tato.

26. Rajjaṃ sādhetvā dassāma, ekībhūtā mayaṃ pana;
Upatthambhakabhāvo'va, kātabbo kevalaṃ iti.

27. Tato dve bhātukā senaṃ, sakaṃ sannayha vegasā;
Ubhato mukhato tassa, raṭṭhamajjhamupāgamuṃ.

28. Pahiṇiṃsu ca te dūte, tato gajabohuvhayo;
Bhūmipālo nijāmacce, sannipātiya mantayi.

29. Veḷakkārabalaṃ sabba-mujupaccattikaṃ ahu;
Rājāno dve ca no raṭṭhaṃ, saṅgāmatthamupāgatā.

30. Paṭhamaṃ tesu pakkhassa, ekassa balino bhusaṃ;
Mukhabhaṅge kate khippaṃ, tato aññe susādhiyā.

31. Iti nicchiya senaṅgaṃ, sabbamādāya attano;
Sirivallabharājābhi-mukhaṃ yuddhā'yupāgami.

32. Sirivallabharājāpi, saṅgāma mahibhiṃsanaṃ;
Pāto paṭṭhāya sāyanha-kālaṃ yāva pavattayaṃ.

33. Asakkuṇanto'bhibhavaṃ, vidhātuṃ tassa kañcipi;
Tatova so nivattitvā, sakaṃ raṭṭhaṃ gato lahuṃ.

34. Gajabāhussagokaṇṇa-sacivena parājito;
Agā raṭṭhaṃ sakaṃ kitti-sirimegho'pi bhūpati.

35. Gajabāhunarindopi, saṅgāme tamhi kiñcipi;
Parihānimasampatto, punā'gamma purantikaṃ.

36. Balanāthe viniggayha, sāparādhe bahū balī;
Raṭṭhaṃ vūpasametvāna, pāvekkhi nagaraṃ sakaṃ.

37. Raṭṭhe sake sakeyeva, tato pabhūti bhūmipā;
Aññoññamitte sambandhaṃ, vidhāya vihariṃsu te.

38. Tato parakkamabhujo, dharaṇī pālanandano;
Medhāvīnekasippesu, sikkhamāno susādhukaṃ.

39. Vicārakkhamapaññattā, kiccā kiccesu nekaso;
Acculārāsayattā ca, mahābhāgattanena ca.

40. Attano mātubhaginī, sahavāsa sukhamhi ca;
Alaggamānasoneka, balākīḷārasesu ca.

41. Sūrabhāvādisaṃyuttā, rājaputtā tu mādisā;
Paccante īdise dese, kathaṃ nāma vasissare.

42. Jātadesañca me dāni, yuvarājapabhogiyaṃ;
Gamissāmīti niggañchi, tamhā parijanatthito.

43. Kamena santikaṃ saṅkha-nāyakatthalisaññino;
Gāmassāgā ahiṃ kitti-sirimegho nisamma taṃ.

44. Abhāvā rajja dāyāda-samānassa'trajassa me;
Ekākī'hanti yo citta-santāpo santataṃ gato.

45. Jeṭṭhaṃva bhātaraṃ mayhaṃ, taṃ dehapaṭibimbakaṃ;
Daṭṭhuṃ me sattataṃ puññaṃ, mahantamuditaṃtica.

46. Pāmujjavegavasago, nagaraṃ taṃ manoharaṃ;
Alaṅkārā payitvāna, toraṇādīhi nekadhā.

47. Gantvā paṭipathaṃyeva, baloghaparivārito;
Narindo tithinakkhatta-visese subhasammate.

48. Anaññasādhāraṇataṃ, sampattehi guṇehi ca;
Lakkhaṇehi ca sabbehi, kalyāṇeyi susaṃyutaṃ.

49. Disvā kumāraṃ santuṭṭho, āliṅgitvāna pemato;
Ure katvāna cumbitvā, matthakamhi punappunaṃ.

50. Janassa balato tassa, passato locanehi so;
Santosa assudhārāyo, vassāpento nirantaraṃ.

51. Manuññameka māruyha, vāhanaṃ saha sūnunā;
Bherini dena pūrento, disā dasa samantato.

52. Pavisitvā puraṃ tattha, alaṅkāre manorame;
Dassayanto saputtassa, pāvisi rājamandiraṃ.

53. Laddhā tato kañcukī-supakāra,
Vagādineke paricārake so;
Nānāguṇā rādhitamānasassa,
Vasīsakāse pituno sukhena.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Saṅkhatthalipurābhigamano nāma

Ekasaṭṭhimo paricchedo.

Dvisaṭṭhimapariccheda

Paramaṇḍalābhigamano

1. Attanābhimatassā'su, jātadesassa pattiyā;
Sampuṇṇamanasaṅkappo, dussaṅkapavivajjito.

2. Vajirūpamorupaññā, balena gurusantike;
Lahuṃ bahuñca gaṇhanto, sippajātamaneka kaṃ.

3. Jināgamesu nekesu, koṭillā dīsu nītisu;
Saddasatthe ca kāveyye, sanighaṇḍuka keṭubhe.

4. Naccagītesu satthesu, hatthisippādikesu ca;
Dhanu khaggādinekesu, satthesu ca visesato.

5. Pārappatto vinītatto, pitu rañño samācari;
Adhippāyānukulaṃ'va, sadā bhattipurassaro.

6. Tadā sadā darācāra-guṇārādhitamānaso;
Piyena viya mittena, tena saddhiṃ mahīpati.

7. Uyyānajalakīḷādi-sukhaṃ nānappakārakaṃ;

Anubhotvā sadesasmiṃ, sañcaranto tahiṃ tahiṃ.

8. Ekadāsaṅkhasenādhi-patinā daḷhabhattinā;
Saraṭṭhasīmā rakkhāya, yo jitena balīyasā.

9. Ajjhāvutthassa ca balattha-linamassa ca santikaṃ;
Gāmasā'gañchi sutvāna, tamatthaṃ dhajinīpati.

10. Gāmaṃ taṃ sādhukaṃ sajju, sajjāpetvā saputtakaṃ;
Paccuggantvā mahīpālaṃ, paṇamitvā ṭhito tadā.

11. Pitā putto ubho tassa, sambhāsiya piyaṃ vaco;
Nekadhā'rādhitā tena, taṃ gāmaṃ samupāgaguṃ.

12. Tahiṃ katici bhūpālo, vāsare vītināmiya;
Senāpatiṃ samāhūya, idaṃ vacanaṃ mabravi.

13. Putto me dānivayasi, ṭhito' panayanārahe;
Tassopanayanaṃ kātuṃ, mahopakaraṇaṃ lahuṃ.

14. Sajjetabbanti taṃ sutvā, sopi senādhināyako;
Sabbupakaraṇaṃ khippaṃ, maṅgalatthaṃ susajjayi.

15. Sugandha dīpapupphādi-vatthūhi divasattayaṃ;
Pubbakāraṃ karitvāna, mahantaṃ ratanattaye.

16. Vedikācāradakkhehi, dvijehi puthuvīpati;
Sampabhāvānu rūpaṃva, maṅgalaṃ taṃ samāpiya.

17. Parakkamakumārena, tena saddhiṃ samārabhi;
Vasantakīḷaṃ mahatiṃ, sāmacco kīḷituṃ tadā.

18. Rājā kitti sirīmegho-rohaṇe vasato tadā;
Sirīvallabhanāmassa, sabhātu maraṇampi ca.

19. Māṇabharaṇanāmassa, rajjalābhañca deviyā;
Mittāya paṭilābhañca, sirīvallabhasūnu no.

20. Rohaṇāgatadūtehi, suṇitvā sakabhātuno;
Kālakriyāya sañjāta-sokavegaṃ sudussahaṃ.

21. Mittāyatanayuppatti pavattiṃ savaṇena taṃ;
Vineyya virato tamhā, vasantasamayussavā.

22. Nivattetvāna tattheva, senāniṃ saṅkhanāmakaṃ;
Puttena saha so saṅkha-tthali nāmaṃ puraṃ gami.

23. Parakkamakumārena, tena saddhiṃ tahiṃ sukhaṃ;
Vasato tassa bhūpassa, vassamekamatikkami.

24. Māṇābharaṇabhūpassa, devī cāpi pabhāvatī;
Labhittha dutiyā kitti-sirī meghavhayaṃ sutaṃ.

25. Suṇitvā tañca so amhaṃ, vaṃso jāto mahā''iti;
Ahu kittisirīmegho, tadā attamano bhusaṃ.

26. Laṃkādīpopabhogeka-hetunā mahatā satā;
Asādhāraṇabhūbhena, codito puññakammunā.

27. Kumāro so'tha pitarā, piyamitte viyattani;
Kariyamānaṃ sasnehaṃ, mahantaṃ co'palālanaṃ.

28. Sacivānamanekesaṃ, bhayabhattī purassaraṃ;
Kriyamānamupaṭṭhānaṃ, na maññanto tiṇāyapi.

29. Laṃkādīpamimaṃ sabba mekacchatto pasobhitaṃ;
Khippaṃ kāretukāmo so, sayaṃ iti vicintayi.

30. Kesa akkhaka gīvaṭṭhi-dāṭhā pattāna meva ca;
Padacetya mahābodhi-sākhānañcāpi satthuno.

31. Caturāsītisahassānaṃ, dhammakkhandhāna meva ca;
Sammāsambuddhakappānaṃ, ādhārattā ca niccaso.

32. Ākarattā ca nekesaṃ, maṇimuttādivatthūnaṃ;
Sammatopi visiṭṭhoti, dīponāti mahā ayaṃ.

33. Tayo me pitaro bhūpā, mātulopi ca sabbathā;
Ekacchattena vattetu, masamatthā vibhajji'maṃ.

34. Bhuñjantā ettakeneva, katakiccā mayaṃ iti;
Maññantā vigatacchandā'bhisekamhi kulocite.

35. Raṭṭhesake sakeyeva, isseraṃ sampavattayuṃ;
Kasikammādikaṃ gāma-bhojakā viya nissitā.

36. Tesu kittisiri meghaṃ, petteyyaṃ me ṭhapetva te;
Agamaṃsu yathākammaṃ, sesā bhūpatayo tayo.

37. Maccānaṃ paramaṃ āyu, vate'dāni parittakaṃ;
Bālāyuvāno vuddhā ca, ime sattā'nupubbaso.

38. Pāpuṇissanti maraṇa-mīti'yaṃ niyamopi ca;
Na heva asmiṃ lokasmiṃ, saṃvijjati kadācipi.

39. Tasmā sarīrake asmiṃ, bhaṅgure sāravajjite;
Hīḷite sāradassīhi, apekkhaṃ hitvā sabbathā.

40. Pihaniye yasodehe, ciraṭṭhāyimhi sabbadā;
Amhādisehi kattabbo, rājaputtehi ādaro.

41. Ummaggajātakādīsu, cārittañcāpi bhūmisu;
Vihitaṃ bodhisattena, vīrabhāvādinissitaṃ.

42. Rāmāyaṇabhāratādi-lokiyāsu kathāsupi;
Rāmassa vikkamañceva, tassa rāvaṇaghātino.

43. Duyodhanādirājāno, hantvāyuddhe pavattitaṃ;
Vikkamāti sayañceva, pañcannaṃ paṇḍusūnūnaṃ.

44. Itihāsakathāyañca, devāsuraraṇe purā;
Dussantādimahīpehi, katañca caritabbhūtaṃ.

45. Ummūlitavato tassa, nandavaṃsanarissare;
Cārakkadvijaseṭṭhassa, sutvā buddhibalampi ca.

46. Sabbā netāni lokamhi, yāvajjadivasā bhuvi;
Tesaṃ asannidhānepi, suppasiddhiṃ gatāni hi.

47. Suladdhaṃ jīvitaṃ tesaṃ, asādhāraṇamīdisaṃ;
Caritātisayaṃ kattuṃ, samatthā honti ye bhuvi.

48. Jāyitvā khattavaṃsamhi, khattavīravarodhitaṃ;
Yadihaṃ na karissāmi, moghā me jāti hessati.

49. Tesamabbhadhikā kāla-sampadāyeva kevalaṃ;
Mayā te adhikā kintu, paññādīhīti cintiya.

50. Piturājā ca me'dāni, pacchime vayasiṭṭhito;
Yadidaṃ pettikaṃ rajjaṃ, mama hatthagatabbhave.

51. Rājalakkhiva so peta-cetaso me pamādato;
Yathicchitañce na bhave, mahatī jāni me bhusaṃ.

52. Ettheva nivasanto'haṃ, carāpiya sake vare;
Paramaṇḍalavuttantaṃ, jāneyyaṃ yadi tattano.

53. Randhaṃ paccatthikānantu, pakāsetuṃ rathātathaṃ;
Adhippāyānurūpaṃ me, samatthā vā na vācarā.

54. Ye keci'dha janā santi, sabbe te mama sammukhā;
Balīyattaṃ'va sattūnaṃ, kathayanti anekaso.

55. Paccekaraṭṭhasāmīhi, pitubhūpehi tihipi;
Ekībhūya karitvāna, sattakkhattuṃ mahāhavaṃ.

56. Sādhetuṃ dukkaraṃ raṭṭhaṃ, bhavate kākinā kathaṃ;
Sisunā gaṇhituṃ sakkā, khuddarajjo pabhoginā.

57. Sukaraṃ mūlabhūtassa, tassa rajjassa sādhanaṃ;
Iti duccintaṃtaṃ tuyhaṃ, dūre tabbamidaṃ''iti.

58. Kaṇṇe tatthasalākāyo, pavesentā'va nekaso;
Mahantattaṃ kathente'vaṃ, bahudhā paramaṇḍale.

59. Ajānanaṃ yathābhūtaṃ, vadantānaṃ kubuddhinaṃ;
Sabbametaṃ vaco jātu, saddhātabbaṃ siyā na hi.

60. Lesenekena gantvāna, khippaṃ'va paramaṇḍalaṃ;
Sarūpaṃ tattha ussāmi, ahameveti cintayi.

61. Yadi me pītubhūpālo, viññāyetaṃ vitakkitaṃ;
Abhijātassa puttassa, vaṃsajotikarassa me.

62. Gatassa satthu visaya-manatthopi siyā iti;
Anukampādhiyā mayhaṃ, gamanaṃ vārayissati.

63. Manorathassa saṃsiddhi, sabbathā mena hessati;
Tasmā niguḷarūpena, gamanaṃ bhaddakaṃ iti.

64. Laddhāna rattiyama thekadinaṃ khaṇaññū,
So tādisaṃ khaṇamakhīṇatarorūpāyo;
Jānāti no sakapitāgamanaṃ tathātaṃ,
Gehā'bhinikkhamitathā caturo kumāro.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Paramaṇḍalābhigamano nāma

Dvisaṭṭhimo paricchedo.

Tisaṭṭhima pariccheda

Senāpativadho

1. Nijāyudhadutiyassa, nikkhamantassa tassa hi;
Taṃ khaṇaṃ purato ko'pi, saṅkhasaddo samuggato.

2. Tato nekanimittaññū, kumāro taṃ suṇi tva so;
Nipphajjissati saṅkappo, khippaṃ yeveti modavā.

3. Tattha tattha niyuttānaṃ, rakkhakānamajānataṃ;
Nikkhamitvā purāvīta-bhayo sīhaparakkamo.

4. Vegena maggaṃ gantvāna, pañcagāvutamattakaṃ;
Badalatthalagāmassa, padesenāti dūrake.

5. Gāma mekamupāgañci, piliṃ vatthūti saññitaṃ;
Janānaṃ sannipātāya, nijānaṃ so katāvadhi.

6. Nijāgamanato pubbaṃ, paṭimagge nisīdituṃ;
Paṭiladdhaniyogānaṃ, yeci devāgate tadā.

7. Tahiṃ ṭhite so passitvā, ettakā kinnu āgatā;
Iti pucchi kumārotha, tepi taṃ ida mabravuṃ.

8. Lokappavattiṃ sakalaṃ, jānantenāpi sāminā;
Kimeva muccate maccu-bhayaṃ kesaṃ na vijjati.

9. Bālātānugato sāmi, ṭhito vayasi īdise;
Ajjāpi hi mukhe tuyhaṃ, khīragandho pavāyati.

10. Na hevatthi visuṃ vitta-jātaṃ saṅgahitaṃ tava;
Tadaññā copakaraṇa-sāmaggī neva vijjate.

11. Ciramparicitattehi, daḷhaṃ sāruḷabhattihi;
Vinā'mhehi visuṃ kevā'nugantāro janātuvaṃ.

12. Kiñcāgatānamamhākaṃ, pitā tuyhaṃ narissaro;
Kāressati idaṃ nāma, sabbathā neva ñāyate.

13. Amhākamantarāmagge, saṅkho nāma camūpati;
Mahabbalo mahāvīro, rajjasīmaṃ tamāvasaṃ.

14. Paccatthite ṭhapetvaññe, ete katipayā mayaṃ;

Aññamaññamhi niyata-māsaṅkī hadayā bhusaṃ.

15. Aruṇuggamavelā ca, samāsannatarādhunā;
Iti bhītiṃ pakāsesuṃ, paccekaṃ hadayassitaṃ.

16. Nisamma tesaṃ vacanaṃ, vidhāya madhuraṃ sitaṃ;
Vītasaṅko kumāro so, mukhāne'saṃ vilokiya.

17. Caritvāpi mayā saddhi-mete'ho kālamettakaṃ;
Na jāniṃsu mamaṃ sabbe, yesañhi bhayamidisaṃ.

18. Iti vatvā bhayaṃ tesaṃ, vinodetu mupaṭṭhitaṃ;
Sīhanādaṃ tadā'kāsi, mahantaṃ sīhavikkamo.

19. Tiṭṭhantu mānusā sabbe, mayi hatthagatāyudhe;
Sakko devānamindopi, kupito kiṃ karissati.

20. Bāloti maṃ cintaya taṃ, jātā vo kumatīdisī;
Parikkhīyati te jāṇā, navayo'ti na kiṃ sutaṃ.

21. Ajjeva kātumekena, kammunā cintitena me;
Sadesapara desaṭṭhā, bhayabhattī yathāmayi.

22. Karissanti yathā vedaṃ, bhayaṃ tumhe jahissatha;
Tathā rattiyametāya, vibhātāmaya khaṇena me.

23. Unnate dassayissāmi, buddhi sāhasavikkame;
Anudhāvati maṃ tāta, setehi yadi vo bhayaṃ.

24. Purato hotha tumhehi, vatvā te gahitāyudho;
Sāhasekaraso vīro, tamhā nikkhamma gāmato.

25. Udayā'calasīsaṭṭhaṃ, jetumādiccamaṇḍalaṃ;
Aparaṃ ravi bimbaṃva, pacchimā sā mukhoditaṃ.

26. Tejasā pasarantena, janānaṃ pavikāsayaṃ;
Netambujavanaṃ pāto, badalatthalimāgami.

27. Jaghasaṅkhassarenā'tha, senā nātho pabujjhiya;
Sañjātasambhamo ñatvā, rājaputtamupāgataṃ.

28. Saddhiṃ balena mahatā, padhuggammakatādaro;
Paṇāmamucitaṃ kattu-mānato vasudhātale.

29. Amhākamesajīvanto, kiṃ nāmatthaṃ karissati;
Māretabbo'dhuneveti, passante samukhaṃ bhaṭe.

30. Nevā'diṭṭhāparādhassa, maraṇaṃ puriso citaṃ;
Vadho virodhe sakkā'ti, iṅgitena nivāriya.

31. Senāpatissa so hatthaṃ, gahetvā sīhasannibho;
Bhāsanto madhuraṃ vācaṃ, tassevā'gañchi mandiraṃ.

32. Athassa gamanaṃ rañño, bhavitabbamajānatā;
Sarūpaṃ yāva jānāmi, tāvassete sahāgatā.

33. Yathā na sahitā honti, ṭhapetabbā visuṃ visuṃ;
Kumāro'va mamāgāre, vasatū'ti vicintiya.

34. Tathā senāpati katvā, vañcetuṃ taṃ mahāmatiṃ;
Dassetvā'ti thīsakkāraṃ, rañño dūte sa pesayi.

35. Kumāro'tha viditvāna, tena taṃ vañcanaṃ kataṃ;
Kattabbametthā'katvāha, mudāsīno bhave yadi.

36. Icchitatthassa nipphatti, na me jātu bhavissati;
Ayaṃ tāvā'dhunāvassaṃ, māretabboti cintiya.

37. Sahāgataṃ payojetvā, ghātāpayi camūpatiṃ;
Hato senādhinātho'ti, mahantaṃ khubhitaṃ ahu.

38. Senānāthabhaṭo eko, sutvā senāpatiṃ hataṃ;
Māraṇaṃ sāmino mayhaṃ, kiṃ nimittamīti bravi.

39. Nettiṃ sapāṇī sahasā, kumāraṃ ṭhitamekakaṃ;
Abhidāvi sasāmissa, paricattattajīvino.

40. Kumārassa mukhaṃ disvā, vedhamāno bhayena so;
Pure ṭhātumasakkonto, pādamūle tato sayi.

41. Gaṇhathe'tantivacanā-kumārassa puretaraṃ;
Tasseveko sahacaro, bhaṭametaṃ vighātayi.

42. Niyogaṃ me vinā tena, kataṃ kammaṃ na yujjati;
Iti daṇḍanametassa, kārāpesiyathocitaṃ.

43. Atha taṃ kālayambhūta-saṅkhobhamatibhiṃsanaṃ;
Bhamukkhipanamattena, rājaputto samaṃ nayi.

44. Vīro yasodharadhano dhitimā kumāro;
Vīropakāracaturo varakittisāro;
Senindasañcitamanappadhanaṃ bhaṭānaṃ;
Sabbaṃ visajjayi yathāruciyā gahetuṃ.

Sujanappasādasaṃvegatthāya kate mahāvaṃse

Senāpativadho nāma

Tisaṭṭhimo paricchedo.